

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

Obecná teorie a dějiny umění a kultury
Dějiny výtvarného umění

Lucie VLČKOVÁ

Krajinomalba v Praze 1840-1890

**Prezentace krajinomalby a její reflexe na výstavách
Krasoumné jednoty**

**The Landscape painting in Prague 1840-1890
Presentation and reflection of landscape painting on
the Art Union exhibitions**

Disertační práce

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Roman Prahel

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem disertační práci napsala samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

PhDr. Lucie Vlčková

Poděkování

Osobní poděkování patří především prof. PhDr. Romanu Prahlovi za podnětné a obětavé odborné vedení a cenné rady. Za konzultace k širším souvislostem tématu dále děkuji prof. RNDr. Ivanu Horáčkovi, PhDr. Radimu Vondráčkovi a prof. PhDr. Tomáši Vlčkovi.

Souborné zhodnocení tématu a realizaci knižního výstupu umožnila podpora Grantové agentury Univerzity Karlovy, bez níž by nebylo možné zajistit nezbytné technické zázemí, opatření odborné literatury i uskutečnění nutných studijních zahraničních cest. Za tuto zásadní podporu, která mě zavazovala k odpovědnému využití prostředků a současně motivovala k práci, upřímně děkuji.

Krajinomalba v Praze 1840-1890

Prezentace krajinomalby a její reflexe na výstavách Krasoumné jednoty.

The Landscape painting in Prague 1840-1890

Presentation and reflection of landscape painting on the Art Union exhibitions

PhDr. Lucie Vlčková

Školitel: Prof. PhDr. Roman Prahel

ABSTRAKT:

Předkládaná disertační práce shrnuje výsledky výzkumného projektu, jehož cílem byla dokumentace a zhodnocení prezentací krajinomalby na výročních výstavách Krasoumné jednoty v letech 1840 – 1890 a jejich dobové kritické reflexe. Krajinomalba v daném období postupně nabývala stále většího významu jako respektovaný obor malby a iniciátor proměn estetických kritérií, stala se velmi populární na umělecké scéně a získala dominantní postavení ve výstavních prezentacích i prodeji. Sledovaný časový úsek, započatý působením školy Maxe Haushofera a končící kontakty s impresionismem, je pro vývoj české krajinomalby zcela zásadní, mimo jiné proto, že se v jeho rozmezí utvářely a kodifikovaly způsoby zobrazení české krajiny a výběr příslušných krajinných schémat. Přestože byl vývoj krajinomalby druhé poloviny 19. století průběžně zkoumán a interpretován, nebyl dosud v českém kontextu hodnocen komplexně se zohledněním zahraničních vlivů a projevů mimo mainstream oboru. Nezbytná rekonstrukce reálného stavu krajinomalby, založená na souborném zpracování pramenných materiálů – v první řadě výstavních katalogů, vyústila v sestavení obsáhlého datového aparátu (přes 7 tisíc položek). Je jím soupis krajinomaleb, prezentovaných na výročních výstavách Krasoumné jednoty, tehdejších nejrozsáhlejších pravidelných přehlídkách převážně aktuální tvorby. Situace krajinomalby v Praze byla hodnocena v kontextu hlavních evropských krajinářských škol, které na domácí uměleckou scénu působily především prostřednictvím výročních výstav, a to na základě studia nákupní dokumentace a kritického písemnictví (zejména pak každoročních kritických referencí o příslušných výstavách). Podrobně byly zhodnoceny také zahraniční krajinářské školy a okruhy autorů, se kterými byla domácí produkce na výstavách nejčastěji konfrontována (Mnichov, Düsseldorf, Vídeň, Francie).

Výsledky hodnocení datového aparátu a konfrontace závěrů s dobovým kritickým písemnictvím umožnily kriticky revidovat stereotypní hodnocení české krajinomalby a zachytit význam různých dílčích trendů v žádoucí komplexitě.

Výsledky práce přispějí k objektivnímu zhodnocení významu české krajinomalby ve středoevropském kontextu, i role Prahy jako významného místa odbytu zahraniční krajinářské produkce.

The Landscape painting in Prague 1840-1890: Presentation and reflection of landscape painting at the Art Union exhibitions.

PhD thesis by PhDr. Lucie Vlčková

Supervisor: Prof. PhDr. Roman Prahel

ABSTRACT:

The present thesis summarizes the results of the research project focused on the history of landscape painting and its presentation at the annual exhibitions of the Art Union in Bohemia („Krasoumná jednota“) from 1840 to 1890, the period of a critical significance for evolution of the genre and establishing the aesthetical and ideological schemes characteristic for the Czech landscape painting of the 19th Century. The landscape painting was a respectful and popular branch already from the beginning of the respective period, yet since then it grew into a leading source of aesthetic innovations and dominant component of the exhibitions and art trade. The 1840-1890 period begun with the establishing Max Hushofer's landscape class at the Prague Academy of Arts and terminates with close contacts with impressionists. For local landscape painting it brought not only the dramatic rearrangements of aesthetical frameworks but also the subsequent establishment of the standard cliches and themes which further accompanied Czech landscape painting until present. Although the history of the Czech landscape painting of the second half of the 19th Century was many times reported and interpreted, as yet it was not analyzed as a complex phenomenon, including e.g. the effects of foreign influences, amount and specificities of the works beyond mainstream trends, effects of public preferences and critical reflexions. Hence, the detailed reexamination of the primary evidence (catalogues, critical scripture, etc.) was the first aim of the study. The detailed database of the landscape paintings exhibited from 1840 to 1890, which covers more than 7000 items, became analyzed with aid of several methodical approaches (statistical analyses of sources, themes, sale dynamics, in particular years, and in substages of the covered period). The trends revealed by these analyses were confronted with the history of Czech art scene, events in history of academic education and contemporary critical references on all these subjects. The corresponding information was retrieved also for the main foreign centers of the landscape

painting which contributed the Prague exhibitions in an essential way (Munich, Düsseldorf, Vienna, Paris).

The thesis assembled the reliable data (including the catalogue) which enabled a critical revision of traditional stereotypes in the historiography of the Czech landscape painting, and identification of real trends and shifts revealed then with a sufficient complexity. The thesis is expected to provide a reliable platform for further study of the art history of the respective period and of a role of Prague as an important art trade place for the works of foreign artists.

Předmluva

Předkládaná disertační práce vznikala v rámci doktorandského výzkumného projektu, podpořeného v letech 2007-09 Grantovou agenturou Univerzity Karlovy, díky níž byla knižně publikována. Vymezené téma projektu rozvinulo a prohloubilo předchozí dlouholeté bádání v problematice české krajinomalby 19. století, které pod vedením prof. PhDr. Romana Prahla vyústilo nejprve v diplomovou práci *Proměny obrazu české krajiny v 19. století*. Jejím záměrem bylo popsání a analyzování stereotypů, které provázely zobrazení české krajiny a které často zůstaly ukotveny ve vizuální představě až do století dvacátého. Pro další výzkum diplomová práce poskytla orientaci v ideovém pozadí formování obrazu české krajiny a především ustavila výchozí stanovisko, přisuzující tomuto námětu zásadní význam pro hodnocení vývoje krajinářského oboru v Čechách. Sledovanému širšímu uměleckému a kulturnímu kontextu byly posléze věnovány úzce vymezené dílčí studie, přesahující základní téma, které byly časopisecky publikovány (*Dějiny a současnost*, *Analogon*, viz bibliografie autorky) a iniciovaly další odborné aktivity (například příspěvek na 28. Plzeňském symposiu k 19. století; účast na výzkumném projektu *Umění 19. století: mezi Prahou a Mnichovem*; výstava a doprovodná publikace *Krajina / obraz / fotografie*).

Uvedená sledování však současně odhalila celou řadu otázek, na něž dosavadní historiografické zkoumání české krajinomalby neposkytlo uspokojivé odpovědi. Mimo jiné šlo o to, jak se vyvíjely charakteristiky a akcenty většinové tvorby, jaký byl obecně faktický objem krajinářské produkce, jak se měnilo její tržní uplatnění a v neposlední řadě jaké vlivy podmiňovaly dobová specifika krajinářské produkce a jejího vnímání. Bohužel, otázky tohoto typu ležely obvykle na samém okraji oborového zájmu a neudivuje, že získání věrohodných odpovědí je úkolem velmi nesnadným. Základním předpokladem v tomto směru je důsledné uplatnění postupů analýzy a odpoutání se od standardních výkladových schémat a interpretačních vzorců a odvozování závěrů výlučně z objektivně vykazatelných výsledků mnohačetných srovnání. Téměř ideálním materiálem pro taková srovnání se stal datový aparát týkající se výstavních prezentací krajinomalby v Praze,

výsledky jeho statistických analýz a rozbor interpretčních reflexí v dobovém písemnictví. To se stalo vlastním tématem disertačního projektu a v tomto směru jsou předmět a metoda disertační práce vymezeny zcela jednoznačně avšak – přinejmenším na první pohled - velmi úzce. Zúžení tématu a omezení spektra fakticky hodnocených vlivů je zde do značné míry nezbytnou daní za objektivitu provedených šetření a spolehlivost získaných informací.

Nicméně, alespoň na tomto místě pokládám za potřebné připomenout, že jsem si velmi dobře vědoma skutečnosti, že kontextuální pozadí vývoje krajinomalby studovaného úseku není zdaleka omezeno výlučně na faktory, které práce explicitně hodnotí. Nezanedbatelným činitelem bezprostředně se promítajícím do různých stránek tvorby, včetně posunů tematických preferencí, změn estetických norem a tržních tlaků ovlivňujících nakonec i akademické prostředí krajinářské tvorby, byly např. radikální přestavby životního stylu, či kvalitativní změny hodnotových schémat v různých složkách společnosti, patrné zejména v druhé polovině sledovaného období. Neméně významným faktorem, ovlivňujícím ekonomické souvislosti krajinářské produkce, byla tvorba graficky reprodukováných vedut, ilustrací, příležitostných a upomínkových tisků, která nebyla ze zřejmých důvodů zohledněna výstavními záznamy a následující analýzy se jí tak nezabývají. Při komplexním posuzování faktorů ovlivňujících dobový charakter krajinářské produkce by však tyto souvislosti rozhodně neměly být opomíjeny. Stejně tak by nemělo být opomenuto, že na prahu 40. let 19. století nastupuje na scénu fotografie, jejíž rozvoj zejména v první polovině sledovaného úseku se odehrává v bezprostředním kontextu malířské (a zejména krajinářské) tvorby. Ne náhodou byli mezi prvními fotografy významně zastoupeni akademičtí malíři, kteří se novému médiu věnovali jako vedlejší činnosti, často hlavně z existenčních důvodů. Patřili však také mezi ty, kteří svými experimenty přispěli k inovacím fotografických technik a mnohdy tak iniciovali proměny malířského projevu. Tento stav, charakterizující vývoj fotografie a evropského malířství druhé poloviny 19. století, platí i pro české prostředí, třebaže se projevil v méně výrazné podobě, než tomu bylo jinde. Tak radikální vstup fotografie do krajinomalby, jaký v první polovině 50. let umožnil svým invenčním přístupem Gustave Le Gray, neměl v Praze (ale ani jinde) obdoby, avšak přesto vliv fotografie na krajinomalbu postupně pronikal i sem. Zprostředkoval ho především okruh mnichovských krajinářů v čele s Eduardem Schleichem, kteří v 50. letech začali využívat fotografii jako rutinní součást plenérové skicy. V sedmdesátých a osmdesátých letech se pak i v Čechách setkáváme s rozvinutou fotografickou krajinářskou tvorbou v díle Jindřicha Eckerta, která důstojně koresponduje s tehdejšími snahami malířů, usilujících o vyjádření obrazu české krajiny. Eckertovy cykly, dílo velkého rozsahu, vyjadřují dobové ambice obrazově stvrdit vlasteneckou topografii české krajiny, manifestované množstvím dalších uměleckých a publikačních aktivit (např. malířská výzdoba Národního divadla; vydání alba Čechy – nakladatel Jan Otto a další). Když se pak v 80.

letech rozšiřuje grafický závod Karla Ferdinanda Bellmanna o oddělení pro reprodukci fotografie, jsou pak z ilustrovaných periodik (např. Světozor, Zlatá Praha) vytlačeny dosavadní tak hojné krajinářské kresby a grafiky. Tato skutečnost zásadně mění vstupní intencionalitu krajinomalby a bez nadsázky lze tak konstatovat, že zjevně díky fotografii se v průběhu závěru 19. století krajinomalba emancipuje od diktátu popisnosti a topografické závaznosti a nachází nový rozvrh sebe sama. Fotografie se pro ni stala nejen užitečnou a hojně využívanou pomůckou, ale především závažným protipólem vlastního úkolu umělecké tvorby.

Tyto skutečnosti uvádím zde jako ilustrativní příklad reálné členitosti pojednávané problematiky a mnohavrstevných vztahů zúčastněných faktorů. Zhodnotit jejich vzájemné interakce či skutečný význam a faktickou roli každého z nich v historii české krajinomalby je velmi obítné. Mnohé souvislosti patrně už dnes nelze pochopit, mnohé neznáme a o řadě z nich se patrně už nikdy nedovíme. O to důležitější je proto, vymezit alespoň ty, které můžeme zhodnotit objektivně a formálně úplně, a právě k nim soustředit vlastní badatelskou pozornost. Toto je zásadní ohled, jimž je předložená práce vymezena.

**Krajinomalba
v Praze
1840–1890
*Prezentace
krajinomalby
a její reflexe
na výstavách
Krasoumné
jednoty***

Výzkum a realizaci publikace podpořila
Grantová agentura Univerzity Karlovy v rámci projektu
„Krajinomalba na výstavách Krasoumné jednoty 1840–1890
a její dobová kritická reflexe, č. 66707“, řešeného na FF UK.

© Lucie Vlčková,
studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2009.

Fotografie
© 2009 Národní galerie v Praze
© Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze

Pražská edice
Uměleckoprůmyslové museum v Praze
2009

Obsah

Předmluva a osobní poděkování	6
Úvod	8
Grafy	28
Mnichovská krajinomalba a její výstavní prezentace v Praze	40
Düsseldorfská krajinomalba a její prezentace v Praze	82
Vídeňská krajinomalba a její výstavní prezentace v Praze	120
Pražská krajinomalba a její prezentace na výstavách Krasoumné jednoty	148
Francouzské impulsy	208
Seznam vyobrazení	216
Bibliografie	222
Jmenný rejstřík textové části	228
Soupis krajinářských děl	232
Jmenný rejstřík soupisu	322

Předmluva a osobní poděkování

Předkládaná publikace vznikala jako výsledek doktorandského výzkumného projektu, podpořeného Grantovou agenturou Univerzity Karlovy a řešeného v rámci disertační práce autorky v Ústavu pro dějiny umění Univerzity Karlovy. Vymezené téma projektu rozvinulo a prohloubilo předchozí dlouholeté bádání v problematice české krajinomalby 19. století, které pod pedagogickým vedením prof. PhDr. Romana Praha vyústilo nejprve v diplomovou práci *Proměny obrazu české krajiny v 19. století* a posléze se stalo předmětem doktorandského studia autorky. Některé ucelené, úzce vymezené dílčí studie, přesahující základní téma, byly časopisecky publikovány (*Dějiny a současnost, Analogon*) a iniciovaly další odborné aktivity (například příspěvek na 28. plzeňském symposiu k 19. století; účast na výzkumném projektu Umění 19. století: mezi Prahou a Mnichovem; připravovaná výstava Krajina / obraz / fotografie).

Souborné zhodnocení tématu a realizaci knižního výstupu umožnila podpora Grantové agentury Univerzity Karlovy, bez níž by nebylo možné zajistit nezbytné technické zázemí, opatření odborné literatury i uskutečnění nutných studijních zahraničních cest. Za tuto zásadní podporu upřímně děkuji.

Osobní poděkování patří především prof. PhDr. Romanu Prahovi za podnětné odborné vedení a cenné rady, prof. RNDr. Ivanu Horáčkovi, PhDr. Radimu Vondráčkovi a prof. PhDr. Tomáši Vlčkovi za konzultace k širším souvislostem tématu. Za obětavou pomoc při realizaci publikace děkuji Alici Hekrdlové, MgA. Štěpánu Malovcovi, PhDr. Dagmar Nárožníkové, PhDr. Davidu Kraftovi a Tereze Janouškové. Za vstřícnost a poskytnutí reprodukčních práv děkuji Národní galerii v Praze, jmenovitě pracovníkům fotooddělení, sbírky 19. století a registru. Za rešerše a obrazové předlohy děkuji Knihovně Uměleckoprůmyslového musea v Praze.

Úvod

Krajinomalba je žánrem, pro který je 19. století úsekem zcela určujícího významu. Právě tehdy procházela doslova bouřlivým vývojem – od prvotní emancipace a složitého procesu upevnování žánrové svébytnosti až po stav, kdy je vnímána jako respektovaná součást výtvarného umění a kdy svou působností proměnila tradiční hierarchii malířských oborů. Historie krajinomalby patří k zásadním, opakovaně a velmi podrobně zpracovávaným tématům dějepisu umění. Právě v krajinomalbě totiž malířství 19. století nabylo schopnost průběžně a pohotově opouštět rigidní schémata a ikonografické poukazy, aktualizovat a radikálně obměňovat výtvarný názor novými poukazy a estetickými posuny v jiných oborech sotva přijatelnými. V tomto smyslu vývoj krajinomalby přispěl velmi významně ke zrodu moderního umění. Moderní uměleckohistorické analýzy¹ oprávněně zdůrazňují skutečnost, že krajinomalba výběrem témat, volbou obrazových akcentů a kompozičních schémat zcela bezprostředně odráží dobové posuny názorových, hodnotových a estetických kritérií a – možná mnohem výstižněji než jiné obory – také proměny ideového a společenského prostředí. Etablování krajinomalby jako svébytného žánru a značný nárůst jeho popularity je doprovodným efektem neméně radikálních změn evropské společnosti. Emancipaci městského prostředí, industriální sféry i obecného vnímání od přírodního určení světa provází od počátku 19. století nostalgie po idylických dobách nedotčené přírody a potřeba zachycení stavu nenávratně se měnící krajiny. Současně se nezanedbatelným způsobem zvyšuje ekonomický potenciál oněch složek společnosti, které jsou s těmito zásadními změnami bezprostředně spjaty. Rozvoj měšťanského vkusu a konzumu umění a vzájemný vliv s rozmachem krajinomalby (včetně souvisejících jevů: rizik umělecké devalvace a merkantilních kritérií, průběžně kontrolovaných působení výstavnictví a umělecké kritiky) patří k dalším podrobně rozebíraným tématům aktuálních badatelských přístupů. Jinou rovínou interpretace krajinomalby a její historie otevírají (zejména v písemnictví závěru 20. století) souvislosti obrazu krajiny jako metafory ukotvení jedince ve světě, projekčního objektu různých religiálních, spirituálních a vědeckých názorů a vzájemné ovlivňování společenskými konvencemi, nacionálními ideály a ambicemi. V tomto smyslu badatelé věnovali nemalou pozornost i problematice české krajinomalby a obrazu české krajiny a oprávněně zdůrazňovali nezanedbatelná specifika této problematiky.²

V Čechách probíhal rozvoj krajinomalby (podobně jako v případech jiných žánrů) pod silným vlivem hlavních německých uměleckých center. Reakce českých autorů i publika se však ukázaly mnohdy ambivalentní a patrně často až s odstupem jedné generace a nejinak tomu bylo s pozdější interpretací těchto vlivů. V českém prostředí, prostoupeném cizími vlivy, zaznívaly velmi důrazně nároky na národní ohledy³ a zájmy, na superioritu nacionálních poukazů, projevujících se v krajinomalbě nejedním obrazovým klišé. Průběžný bezprostřední kontakt se zahraniční tvorbou jak prostřednictvím výstav, tak stále častějšími studijními cestami umělců se začíná ustavovat teprve od čtyřicátých let 19. století. Specifickým rysem české krajinomalby 19. století je tak značná různorodost přístupů, které nekonfliktně koexistují v dlouhém časovém úseku tak, jak se formovaly, aniž předchozí byly výrazněji opouštěny, nebo dokonce odmítány. Proto je možné se v 19. století na poli české krajinomalby průběžně setkat téměř s čímkoliv, co bylo jinde dávno překonáno, a některé z podobných anachronismů zde překvapují svou životností (například vliv veduty, gessnerovská idyla atd.). Tento fakt, který byl nejednou zdrojem ambivalentního hodnocení české krajinomalby,⁴ přispívá k tomu, že vstupní rozvrh komplexního hodnocení tématu je značně problematický – v plné míře to zjevně platí i pro základní pochopení specifík místního výtvarného dění. Z celkem pochopitelných důvodů

9 – stať

25 – poznámky

se bohužel naprostá většina uměleckohistorické literatury, týkající se vývoje české krajinomalby v 19. století, soustředila na rozbor umělecky relevantní tvorby několika vůdčích osobností (Mánesovy, Kosárkovy, Mařákovy, Chittussiho a dalších). V instanci historie české krajinomalby tak vystupuje faktografie lineárně chápaného vývoje, vymezeného imaginárními spojnicemi tvorby zmíněných osobností, případně redukováného na dominantní okruhy (například „Haushoferova škola“, „Mařákovi žáci“, „generace Národního divadla“ atd.).⁵ S ohledem na tento vžitý obraz historie české krajinomalby 19. století je nemálo překvapující již jen letmé prolístování dostupných výstavních katalogů. Překvapivé je nejen to, jak široká umělecká komunita se na poli krajinomalby uplatnila, jak hojně byli zastoupeni zahraniční autoři, ale i to, že dominantní podíl na výstavách zaujímají spíše autoři dnes zcela neznámí. Stávající uměleckohistorická literatura referuje pouze o nepatrném zlomku této produkce, monografické texty, či dokonce relevantní soupisy díla existují jen k omezenému výběru autorů, převážná část ostatních, stejně jako většina zahraničních autorů, je dnes téměř neznámá. Jaký byl jejich vliv na proměny a rozvoj oboru a jak bylo jejich působení reflektováno v souvislosti s estetickými i komerčními efekty, pak můžeme jen tušit; rozbor paralelních trendů a izolovaných jevů mimo *mainstream* žánru chybí úplně.

Současný stav poznání lze shrnout do konstatování, že přes bohatou literaturu o tvorbě klíčových osobností české krajinomalby či o vlivu některých zahraničních umělců na jejich tvorbu dosud chybí souhrnné zhodnocení tématu, které by vývojovou dynamiku krajinomalby interpretačně včlenilo do rozvrhu jejího dobového rámce a kontextuálních souvislostí společenských i ekonomických. Moderní historie umění a teoretická analýza, soustřeďující pozornost na kontextuální souvislosti umělecké tvorby, vlivy a interakce, spoluodpovědné za vývoj estetických názorů a orientace umělecké reflexe světa, však vyžaduje zohlednění právě těchto „okrajových“ skutečností. Pramenných informací, nezbytných k objektivnímu postižení různorodých uměleckých přístupů nekonfliktně existujících s hlavním proudem krajinomalby a alespoň k rámcovému hodnocení jejich dobového významu a ideologických, respektive komerčních souvislostí, však není mnoho.

Přesto máme k dispozici vhodný zdroj, otevírající možnost podrobného objektivního srovnání, pokrývající navíc celý sledovaný úsek. Jsou jím prameny, vztahující se k prezentaci krajinomalby na výročních výstavách Krasoumné jednoty – výstavní katalogy, prodejní záznamy, recenze a kritické ohlasy příslušných výstav. Shromáždit tento informační soubor a připravit jej k podrobnému analytickému využití se stalo předmětem grantového projektu, podpořeného grantovou agenturou Univerzity Karlovy (GAUK 66707). V jeho rámci bylo zpracováno značné množství archivních materiálů a pramenů a jeho výsledkům je věnována i předkládaná publikace. Souběžně nedílnou součástí výstupu projektu tvoří i shromážděný materiál v podobě soupisu krajinářských děl, prezentovaných na výstavách Krasoumné jednoty v letech 1840–1890, čítající přes sedm tisíc položek. Soupis je součástí této publikace a v elektronické podobě je volně přístupný na webové stránce projektu (<http://krajinomalba-v-praze-1840-1890.webnode.cz>).

Metodologie, prameny, postupy

Cílem projektu je prohloubení poznání o klíčovém období české krajinomalby, rozbor a zhodnocení vlivů působících na její vývoj. Nezbytným vstupním krokem je rekonstrukce dobového kontextu uměleckého tak, jak ho reprezentuje reálný stav krajinářské produkce a faktické působení zahraničních vlivů v plně šíři jejich průvodních ambivalencí a změn, které v této souvislosti nastávají. V případě krajinomalby – žánru populárního, a tedy vystavovaného, obchodovaného a průběžně hodnoceného – lze pro tento účel využít informační zdroj takřka ideální: historii výstavní prezentace. Vzhledem k záměru postihnout zkoumané skutečnosti v celé šíři, tj. bez metodických zkreslení, byla nezbytným předpokladem neselektivnost a úplná excerpce dostupných zdrojů. Uplatněn byl proto kvantitativní přístup, maximálně využívající šíři dostupných pramenů.

Parametry ideálního materiálu pro zkoumání sledované problematiky a aplikace naznačeného postupu splňuje prezentace krajinomalby na každoročních výstavách Krasoumné jednoty, kde byla zastoupena pravidelně a v hojně míře. Odpovídajícím způsobem ji reflektovala dobová kritika i zájem kupujícího publika. Vymezené období 1840–1890, započaté těsně před nástupem školy Maxe Haushofera a končící kontakty s impresionismem, je pro vývoj české krajinomalby zcela zásadní. Během něho dochází k mimořádnému rozmachu podpořenému bezprostředními kontakty se zahraničním děním. Právě tehdy se také utvářely a kodifikovaly způsoby zobrazení domácí krajiny a výběr příslušných krajinářských schémat. Chronologické vymezení ohraničuje na jedné straně otevření pražské výstavy Krasoumné jednoty zahraničním autorům, poskytující domácí scéně jednu z možností kontaktu s děním v cizích uměleckých centrech, kritice a publiku pak možnost srovnání, ústícího do zvyšujících se nároků na domácí autory i do rozhybní pražského trhu s uměním. Na straně druhé pak sledované období uzavírá rok 1890, který lze, přinejmenším v souvislosti s naším tématem, považovat za milník dosavadního vývoje – radikální proměna umění, přicházející s nástupem devadesátých let 19. století, mimo jiné setřela ve snaze o syntézu tradiční hranice mezi žánry, krajinomalbu obohatila novými obsahy, a v mnohém tak posunula její význam. Výtvarná scéna se tehdy výrazně diferencovala, postupně vznikala řada konkurenčních spolků a skupin, vymezujiících se rozdílným uměleckým programem. Po roce 1890, kdy se stává podstatně obtížnější charakterizovat žánr krajinomalby, nabízí umělecké prostředí Prahy více výstavních příležitostí, a je tedy již nemožné posuzovat krajinářskou produkci jednotnými kritérii. Ve srovnání s tím je úsek let 1840–1890 skutečně celkem jednotným, poměrně přehledným (přinejmenším co do dohledatelnosti a srovnatelnosti jednotlivým výstavních počínů), a tedy z hlediska shora naznačených cílů a postupů plně přijatelný.

Výstavy Krasoumné jednoty jsou po celé sledované období jedinou pravidelnou a rozsahem největší přehlídkou umělecké tvorby. Od konce čtyřicátých let sice existovaly alternativní možnosti prezentace institucionální i soukromé,⁶ nemohly ovšem zavedené přehlídce nijak významně konkurovat ani co do rozsahu, ani zahraniční účasti na pražských výstavách. Historie výstavní činnosti Krasoumné jednoty (založené 1835) byla důkladně zpracována⁷ a z některých hledisek i analyzována,⁸ a proto s ohledem na předmět našeho zájmu postačí shrnout základní fakta. Výstavy organizované od roku 1836 Krasoumnou jednotou v rámci Společnosti vlasteneckých přátel umění plynule navázaly na předchozí výroční prezentace konané na pražské Akademii umění. Poté co se v roce 1840 otevřely i zahraničním umělcům,⁹ staly se po zbytek století nejvýznamnější českou přehlídkou aktuálního zahraničního umění. Pro domácí i cizí umělce také byly

nezanedbatelným odbytištěm jejich malířské produkce (v omezené míře se vystavovala a prodávala plastika, kresby, akvarely a výjimečně i grafika). Prodej, realizovaný prostřednictvím Krasoumné jednoty, přinášel výnosy, díky kterým bylo možné, mimo jiné, nakupovat významná díla pro Obrazárnu Společnosti vlasteneckých přátel umění. Krasoumná jednota navíc přispěla k rozvoji pražského uměleckého trhu každoročním odkoupením vybraných děl ke slosování pro své akcionáře. K historii výstav a jejich prodejní úspěšnosti je dochován téměř kompletní pramenný materiál, který pokrývá podstatně větší období, než je námi sledovaný úsek.

Základním zdrojem informací zpracovávaných v rámci projektu byly nejen výstavní katalogy, dochované pro všechny výstavy ve zkoumaném úseku,¹⁰ ale i další navazující dokumenty související se Společností vlasteneckých přátel umění, zejména s výročními zprávami a účetní knihou prodeje vystavených děl.¹¹ Třebaže katalogy výstav poskytují kvantifikovatelná data v průběhu celého sledovaného období, vyžaduje zpracování strážlivý přístup, kriticky posuzující relevanci jednotlivých záznamů. Pro elementární zpracování materiálu je poněkud problematická podoba a míra dochování konkrétních katalogů v jednotlivých fondech. Katalogy existovaly v německé a později i české jazykové verzi, téměř pravidelně byly opatřovány četnými dodatky a až na naprosté výjimky postrádaly obrazový doprovod.¹²

Excerptce příslušných katalogových záznamů, obsahujících základní identifikační údaje k vystaveným dílům (číslo položky, jméno autora, provenience, název, cena), vyžadovala v řadě případů kritické posouzení příslušnosti k oboru krajinomalby. Vzhledem k tomu, že naprostá většina vystavovaných děl je dnes neznámá, nelze na základě jejich názvu spolehlivě určit žánrové vymezení, a vyloučit tak případné zařazení děl původně jiné orientace.¹³ Základním podkladem pro následující hodnocení se pak stává takto vzniklý kritický soupis vystavených krajinářských děl, čítající 7 399 záznamů, který je současně poskytnut k použití ostatním badatelům v elektronické podobě.

Všechny záznamy o jednotlivých výstavních položkách byly separátně zhodnoceny s ohledem na zastoupení autorů,¹⁴ provenienci děl, respektive příslušnost k hlavním uměleckým centrům,¹⁵ a selektivně i na námětovou orientaci. K rozšíření výpovědní hodnoty základního soupisu významně přispívají prameny, vztahující se k prodeji vystavených artefaktů – účetní kniha privátních nákupů,¹⁶ poskytující informace o konkrétních kupujících, a dále výroční zprávy Společnosti, dokumentující díla odkoupená pro losování. Excerptce nákupních údajů, vztahujících se ke krajinomalbě, umožňuje vystihnout preference publika, a to jak vzhledem k dlouhodobějším trendům, tak i k popularitě konkrétních autorů. Blíže nezkoumané, avšak neopomenuté zůstávají zřejmě cílené a koncepční nákupy vybraných děl, naznačující strategii budování krajinářské sbírky některých privátních kupců.

Záznamy o realizovaných nákupech z pražských výstav skýtají potenciál dalšího zkoumání s cílem identifikovat koupená díla v českých institucionálních sbírkách. V rámci předkládané studie byla v tomto smyslu srovnávána významnější díla ze sbírky Národní galerie v Praze. Ve zlomku případů se záznamy podařilo ztotožnit s dochovanými díly, ta pak byla přednostně vybrána do zde publikovaného obrazového doprovodu. Výchozím zdrojem příslušných informací se staly záznamy účetní knihy nákupů, zohledňující přímé nákupy pro Galerii žijících umělců (případně nákupy mecenášů pro Galerii), dále Zprávy výboru Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách,¹⁷ údaje z kartotéky sbírky 19. století Národní galerie a případné katalogy děl jednotlivých umělců.

Nedílnou součástí úsilí rekonstruovat reálný kontext, ve kterém krajinomalba v průběhu sledovaného období postupně získávala čím dál významnější postavení, je zhodnocení dobové reflexe tohoto žánru výtvarnou kritikou. Jejím prostřednictvím lze doložit uplatňovaná hodnotící kritéria a aktuální nároky, kladené na jednotlivé obory malby; stejně tak cenná je argumentace odkazující k obecně zastávaným estetickým měřítkům, ale i k politickému a ideovému pozadí této reflexe. Výpovědní hodnota zkoumaných kritických referencí se však zdaleka nevyčerpává potenciálem definovat dobová kritéria a sledovat působení trendů (uměleckých názorů, jednotlivých škol či okruhů autorů, námětové orientace a podobně). Neméně podstatný je význam dobové publicistiky jako druhotného pramenu k vystaveným dílům, který je právě v době před rozvinutím rutinní fotoreprodukce, a tedy jednoznačné identifikace děl, zcela zásadní. Novinové a časopisecké referáty k výstavám měly často více popisný než analyzující a hodnotící charakter, a díky tomu jsou mnohdy jediným zdrojem informací o podobě konkrétních vystavených a diskutovaných děl. V průběhu zkoumaného půlstoletí se razantně vyvíjela sama výtvarná kritika, a proto je pokrytí všech ročníků výstav neúplné a v úrovni, respektive relevanci kritických hodnocení značně variabilní. Zatímco německy psaná kritika věnovala pražské výstavě pravidelně značnou pozornost, a to už od dvacátých let, kdy se výstava stala veřejně přístupnou,¹⁸ česky psaná kritika se začala objevovat až po polovině století. První desetiletí zde sledovaného období tak doprovázejí ohlasy z pražské německy psané *Bohémie*,¹⁹ pravidelně přinášející značně obsáhlé reference o výstavách, věnující nemalý prostor i reflexi krajinomalby. Česky psaná výtvarná kritika se výrazněji rozvíjela až od konce padesátých let 19. století, kdy sice prostředí absolutismu nijak nepřálo kulturnímu životu a českému písemnictví, současně ovšem sílící stav české střední třídy a vzdělanců umožnil zakládání nových periodik i zvětšování nákladu stávajících. Zatímco v polovině padesátých let nebyl ještě tento rozvoj tak zřetelný, došlo na začátku šedesátých let k vyrovnání zastoupení česky a německy psaných novin a časopisů a v dalších desetiletích už česká periodika nad německými převažovala.²⁰ Se zakládáním nových, česky psaných periodik (například 1851 *Lumír*, 1848 *Pražské noviny*) se zvětšoval prostor také pro českou výtvarnou kritiku. V případě ohlasů výstav Krasoumné jednoty to byly hlavně *Pražské noviny*. Zde uveřejňované reakce mají však podobu pouhých referátů s výčetem děl nejvýznamnějších zahraničních autorů a poznámkou o českých účastnících, a to bez zřejmých kritérií hodnocení a většinou i bez snahy o celkový kritický pohled. I když s ohledem k faktografické hodnotě mají i tyto písemné prameny svou cenu a byly důsledně excerptovány, pro analytické hodnocení i faktický dopad dobový jsou podstatně přínosnější pozdější kritiky, spjaté v letech šedesátých s Janem Nerudou a Karlem Purkyně, v letech sedmdesátých s Miroslavem Tyršem, později Renátou Tyršovou a Karlem Boromejským Mádlm. Právě ty nejlépe dokládají širší kulturně-spoločenské a politické souvislosti dobové recepce uměleckého díla a současně ozřejmují i tehdejší citlivost pro žánr krajinomalby. Proto byla rešerše a excerptce těchto referencí, uveřejňovaných v řadě periodik (především v *Národních listech*, *Osvětě*, *Světozoru*, *Zlaté Praze*) nejen cenným příspěvkem k dokumentaci, ale především nezbytným předpokladem interpretace působících trendů a významových posunů krajinomalby.

Základním přístupem se pro tuto studii stala běžná uměleckohistorická heuristika, založená na získání, zkoumání a vyhodnocení primárních a sekundárních pramenů, rozvinutá statistickým hodnocením shromážděných kvantifikovatelných dat. Interpretací rámec následné analýzy trendů vychází ze specifík vnímání krajiny a její umělecké reflexe tak, jak je formulovaly převážně novější zahraniční uměnovědné a kulturně-

historické studie.²¹ V centru zájmu se ocitají předně otázky proměny žánrových a tematických preferencí a jejich společenského a ideologického pozadí, a ovšem i způsoby zobrazení krajiny. Na základě chápání obrazu krajiny jako zobecnění krajinných komponent a selektivní schematizace vizuálního záznamu bylo snahou dále poukázat na takto ustavené a tehdy dominantní ikonografické typy krajinářského obrazu a jejich dobovou recepci. Metodologický přístup, založený na vyhodnocení kvantifikovatelných dat, historiografie i naznačené analýzy předurčily strukturu práce a postup jednotlivých kroků a zajistil požadovanou objektivitu tak, aby nakonec mohla být posouzena relevance výsledků výzkumu na pozadí dosavadních znalostí tématu.

Výstavy Krasoumné jednoty

Výstavy Krasoumné jednoty, konané v pravidelném jarním termínu, byly obesílány domácími i zahraničními autory hojným počtem děl a nejednou čelily kritice, že jsou „výročním trhem“,²² odbytištěm podprůměrné malířské produkce, kterou se předchozí sezona nepodařilo udat jinde. V průběhu sledovaných pěti dekád tu bylo v rámci výročních výstav představeno více než osmnáct tisíc uměleckých děl. Oproti zahraničním mezinárodním výstavám však počet exponátů zřetelně zaostával, což bylo způsobené nejen do jisté míry lokálním významem pražských výstav, ale především často provizorním řešením problému absence vlastních výstavních prostor. Původně se výstavy konaly v prostorách Akademie v Klementinu, ročník 1840 proběhl v Colloredo-Mansfeldském paláci, v dalších dvou letech v paláci Velkopřevorském, v letech 1843–1852 v paláci Clam-Gallasově a poté se na třináct let výstavy vrátily do Klementina. Pro následující necelé dvě dekády poskytl výstavní prostory Žofín (1866–1884) a až s otevřením Rudolfinu v roce 1885 dostaly výstavy reprezentativní, důstojný, a hlavně velký prostor.

V průběhu sledovaného období (1840–1890) nemá celkový počet vystavených děl oproti očekávání jednoznačně stoupající tendenci, ale stoupá a klesá ve zřetelných vlnách (viz graf 1) s maximem na 689 kusech v roce 1885 a minimem na 183 kusech v roce 1844. Kapacita výstavních prostor nemá až do poloviny osmdesátých let výhradní vliv na rozsah výstavy, nicméně změny prostor jsou jedním z významných faktorů, ovlivňujících počet vystavených děl. Zřetelný nárůst exponátů je v tomto smyslu patrný na počátku čtyřicátých let v souvislosti s konáním výstavy ve Velkopřevorském paláci, kdy se ročník 1842 s 341 exponáty stává nejsilněji obesaným za celou dekádu. Po propadu let 1843–1845, ke kterému došlo po přesunu do Clam-Gallasova paláce, a následně postupně stabilizaci stavu přesahuje počet exponátů hranici 300 kusů až v roce 1852, předznamenávajícím stoupající trend. Hned dalšího roku, patrně v souvislosti s návratem expozice do Klementina, se projevil nástup výrazné vlny, kdy se celkový počet děl oproti slabším ročníkům čtyřicátých let téměř zdvojnásobil a dosahoval průměrně přibližně 400 kusů. Toto silné období v historii pražských výstav doprovázel i zvýšený zájem diváků, kterých přicházelo až deset tisíc.²³ Po kulminaci v roce 1857 (500 ks) dochází ke konci padesátých let k poklesu a na počátku šedesátých let k výraznému propadu (v roce 1861 210 ks). Přesun do prostor Žofína se nijak neprojevil, a tak se od roku 1863 do 1874 počet pohybuje poměrně stabilně kolem 320 děl. Mezi lety 1875–1877 nastává krátkodobý, ale výraznější vzestup, následná léta se pak vrací k předchozím hodnotám. Zřetelná změna v rozsahu výstavy nastává s novými výstavními prostory Rudolfinu a dokládá ji rekordní počet 689

kusů v roce 1885. Do konce sledovaného období, tj. do roku 1890, je průměrný počet vystavených děl 550. Jak bylo naznačeno výše, oproti analogickým výstavám v zahraničí byl rozsah pražské výstavy i v letech nejsilněji obesaných sotva poloviční. I přesto, že koncepčně zabírala širší škálu malířské produkce. Nutno dodat, že pražská výstava byla co do organizace poněkud atypická, plnila totiž jak funkci přehlídky aktuální místní akademické tvorby,²⁴ tak byla současně i prezentací zahraničních děl, a navíc ji doplňovala díla v podstatě „řemeslná“ či diletantská, vzniklá mimo oficiální školení. Jakkoliv je proto obtížné tyto primárně odlišné typy prezentací srovnávat, nabízí průzkum struktury prezentací krajinářských děl argumenty, relativizující zakořeněné mínění o podružném významu pražských výstav ve středoevropském kontextu.

Zastoupení krajinářských děl na pražských výstavách je klíčovou otázkou, jejíž odpověď určuje směr dalšího zkoumání dílčích problémů zde sledovaného tématu. Nejprve je ovšem nezbytné alespoň stručně charakterizovat krajinářský obraz tak, aby byla zřejmá kritéria použitá při sestavení výchozího soupisu.

Vymezení žánrového rozvrhu krajinomalby

Krajinomalba, třebaže se v evropském prostředí objevila jako nezávislý námět malířského díla již těsně před první čtvrtinou 16. století, se jako zcela samostatný malířský obor na platformě evropských uměleckých akademií profilovala až kolem dvacátých let 19. století. Názory, přiznávající krajinomalbě závažnost (zprvu ne o moc větší než malbě květin a ovocných zátiší), se promítaly do jejího hodnocení postupně a výrazně ho ovlivnily až v závěru 18. století.²⁵ Teprve až se zásadními změnami ve vnímání přírody a přirozenosti, iniciovanými hlavně v Anglii²⁶ a vzápětí v Německu²⁷ a spojenými také se stoupajícím vědeckým zájmem o přírodu, získala krajinomalba nové možnosti. Estetickým doceněním reálné přírody se vyvázala z ustavených schémat obrazu heroické a pastorální krajiny²⁸ a námětovou škálu rozšířily nové motivy, ze kterých se posléze nejednou stala opět stereotypní obrazová schémata. V českém prostředí docházelo k těmto změnám se značným zpožděním a tomu odpovídala zde zastávaná nízká pozice krajinomalby v hierarchii malířských žánrů. Ještě ve dvacátých letech tak mohly zaznívat názory vyjadřující naprosté nepochopení obrazu přírody, neoživené lidskou přítomností a vymykající se představě přírody, mající význam jen potud, pokud je člověkem organizována a užívána.²⁹ Zřetelný nepoměr mezi rigidními názory a zkušenostmi se zahraniční krajinomalbou, ať již formou výstav, nebo studijními cestami autorů, nevedl k žádným radikálním názorovým diferenciacím, ale naopak způsobil stav, pro který byla charakteristická značná pluralita. V průběhu první poloviny čtyřicátých let se i v Praze stalo prostředí pro relevantní reflexi krajinomalby příznivější zejména poté, co byla v roce 1844 opět otevřena krajinářská škola na Akademii (o rok dříve uzavřená po smrti Antonína Mánesa) a do jejího čela byl povolán Mnichovan Max Haushofer. Zmíněná pluralita ovšem přetrvávala dál a nově byla oživena působením rozmanitých krajinářských přístupů a tematického vymezení, které na pražské výstavě ukazovala díla reprezentující různé školy a provenience. Vymezení krajinářských děl v dnešním slova smyslu skýtá proto v daném období a vzhledem k charakteru dostupných pramenů mnohá úskalí. S jistotou lze do kategorie krajinomalby zařadit všechna díla v katalogu označená jako „Landschaft“ nebo „Krajina“ (a bezpočet variant jako například „Abendlandschaft“,

„Regenlandschaft“, „Gebirgslandschaft“), kterých je z celkového počtu maleb, zařazených do soupisu krajinářské produkce, necelá čtvrtina (1 664 ks). Stejně jako v případě názvů, odkazujících k obecnému označení místa (například „pobřeží“, „fjord“, „lesní pěšina“), případně ke konkrétnímu názvu (například „Chiemsee“, „Šumava“ atd.), ale také k atmosférickým jevům a stavům (například „stmívání“, „Gewitter“) však ještě neznamená, že nemohlo jít o žánrovou scénu v krajinném rámci. Ostatně díla tohoto typu byla přinejmenším na počátku sledovaného období v pražském prostředí jednoznačně preferována a domácí produkce takový charakter velmi často měla. Naopak nejedno dílo bytostně krajinářské (jako například *Hrobník* Josefa Mánesa) mohlo díky svému názvu zůstat do soupisu nezařazeno. Pod názvem zdánlivě krajinářského námětu mohla být zařazena díla se scénami loveckými, bojovými nebo žánr malby zvířat, avšak v nejednom případě to vzhledem k významu, který byl krajinnému rámci přiznán, mohlo být zcela legitimní. Ještě větší riziko skýtá poměrně frekventované označení „pohled na...“, typické pro topografická zobrazení odvozená z veduty. Problematické jsou také vesnické či městské partie a v neposlední řadě zobrazení jednotlivých staveb hradů, mlýnů atd., které mohou být jak rutinní krajinářskou rekvizitou, tak i námětem malby architektury. Avšak i městské partie mají v rozvrhu krajinomalby své místo, přinejmenším proto, že dokládají proměny estetických preferencí a proces postupné integrace obrazu města do vizuální metafory prostoru. Specifická úskalí přináší označení „idyla“, které mohlo být v původním názvu použité v přeneseném smyslu, a ne jako klasické krajinářské topos.

Naznačená rizika ilustrují nepřehlédnutelné potíže, které výzkum krajinomalby i mimo dané období provázejí, ale především ukazují reálnou šíři oboru ve sledovaném úseku, včetně specifických, okrajových či žánrově přesahových modifikací. Patrně i kvůli těmto úskalím dosud nebyl podobný výzkum, vycházející ze zastoupení krajinomalby na výstavách, proveden.³⁰ Pro soupis, který je výchozím zdrojem dále uváděných dat a následných formulací charakterizujících krajinomalbu, bylo v případě nejasností rozhodujícím kritériem posouzení relevance z pohledu kontextu tvorby daného autora (u známějších jmen) a jeho případné příslušnosti k okruhům významných krajinářských center, či z kontextu jeho ostatních zásilek do Prahy. Vzhledem k tomu, že ve výsledku jde především o vystižení hlavních názorových proudů krajinomalby a jejich působení na pražskou scénu prostřednictvím výstav, není pro pochopení těchto trendů nijak rozhodující ojedinělé mylné zařazení jednotlivých děl.

Z informací, které poskytují výstavní katalogy, lze také alespoň rámcově odvodit námětové zaměření prezentovaných krajinomaleb. Vzhledem k mnohdy konkrétnímu geografickému označení byly uváděné názvy děl patrně autorské, a jako takové jsou v tomto směru relevantním pramenem, cenným zejména proto, že naprostá většina vystavovaných děl je dnes neznámá. Značným problémem je však zmíněné označení „Landschaft“, díky kterému jsou případné charakteristiky, vyjadřující námětové preference jednotlivých krajinářských škol, respektive proveniencí, pouze orientační. Široké spektrum námětů, které dokládají názvy vystavovaných obrazů, se stalo součástí repertoáru krajinomalby v naprosté většině již dlouho před počátkem sledovaného úseku. Jsou jimi obvykle tradiční náměty, postupně modifikované od konce 18. století do té míry, nakolik se do obrazu dostávala reálná krajina. Pouze z písemných pramenů však nelze přiřazení ke konkrétnímu námětovému okruhu hodnotit jako ustálený typ zobrazení. Takové určení je možné jen v případě posouzení řady specifických faktorů, jakými je kompozice a hlavní prvky tvořící obraz, způsob definování prostoru, přítomnost či absence význačných topografických bodů a podobně. Nakolik tedy některé náměty, frekventované ve

sledovaném období, nabývaly charakteru typu, mohou zohlednit až následné analýzy na základě studia konkrétních děl a dalších obrazových materiálů.

Krajinomalba na výstavách Krasoumné jednoty: zastoupení, proveniencie, témata

Zastoupení krajinomalby na výstavách bylo v 19. století obecně velmi výrazné, a to zejména pokud se jednalo o přehlídky veřejné a prodejní. Krajinomalba patřila k nejpoužívanějším žánrům a její po dlouhou dobu podceňující oficiální hodnocení navíc vytvářelo příznivé podmínky pro kupující publikum. Její podíl na výstavách Krasoumné jednoty v průběhu let 1840–1890 v podstatě kopíruje trend v celkovém počtu zde prezentovaných exponátů, je ovšem stabilnější a na náhlé výkyvy nereaguje tak výrazně. (viz graf 1) Nejméně krajinářských děl bylo vystaveno v prvních dvou letech sledovaného období, kdy krajinomalba tvořila sotva čtvrtinu všech vystavených děl. Vzápětí si ovšem pozici o něco málo vylepšila (jistě pod vlivem otevření Haushoferovy krajinářské školy) a vzhledem k výraznému poklesu celkového počtu vystavených děl dosáhla poměru i více než čtyřiceti procent (v roce 1845). V průběhu sledovaných pěti dekad poměr krajinomalby vůči celkovému počtu děl tvořil průměrně čtyřicet procent, zaznamenal ovšem několik výrazných výkyvů. Špičky dosáhl na počátku padesátých let (1850–1851), sedmdesátých let (1873–1874) a na konci let osmdesátých (1888), kdy bylo obrazů tohoto žánru vystaveno více než polovina. Pětiletý klouzavý průměr (viz graf 5) ukazuje, že hlavní vlny silné pozice krajinomalby byly v prvních polovinách let padesátých a sedmdesátých, ostatní výkyvy nemají výraznější vliv. Pomineme-li kolísavá čtyřicátá léta, překvapí nás ojedinělé prudké propady v letech 1875 a 1890, kdy její zastoupení kleslo na pouhých třicet procent. V úspěšných padesátých letech se ročně vystavovalo průměrně 160 krajinomaleb, na začátku šedesátých let pak tento počet v souvislosti s celkovým propadem poklesl a v roce 1867 (tedy rok po Haushoferově smrti a uzavření krajinářské školy) se dostal až na nízké hodnoty let čtyřicátých (107 ks). Obecně lze konstatovat, že období, kdy se výstavy konaly v Klementinu (1853–1865) a kdy celkový počet exponátů výrazně narostl, patří v zastoupení krajinomalby k nejstabilnějším. Léta sedmdesátá v poměru vůči celkovému počtu exponátů sice výrazně kolísají, ale až na závěr dekády, kdy se po roce 1878 zastoupení krajinomalby prudce propadlo, se drží na počtu kolem 170 kusů. Od roku 1878 do roku 1884 počet vystavených krajinomaleb nepřekročil 140 kusů, a patří tak ke slabším úsekům, avšak situace se vzápětí výrazně proměnila po přesunutí výstavy do Rudolfiny, kdy zdejší první ročník představil 312 krajinomaleb. Třebaže po zbytek sledovaného období zůstával počet vystavených krajinomaleb poměrně vysoký, vzhledem k celkovému počtu v závěrečných letech výrazně klesal. Lze tedy shrnout, že krajinomalba získávala postupně od poloviny čtyřicátých let významnou pozici mezi žánry zastoupenými na pražské výstavě a v průběhu let padesátých až osmdesátých byla početně bezesporu dominantním malířským oborem. Tento fakt vypovídá nejen o doceňování krajinomalby, ale především o preferencích publika, kterému bylo „zboží“ tohoto druhu bližší, a hlavně dostupnější než jiné aktuální žánry, které se tu objevovaly méně.³¹ Jistý pokles vystavené krajinomalby, který se v excerpovaných datech projevil v závěru sledovaného období, pravděpodobně souvisel s proměnou žánrové diferenciaci, ke které směřoval následný vývoj, usilující o ideovou a výrazovou syntézu malířského obrazu.

Krajinomalba se tak začala prolínat s ostatními žánry, opouštěla tradiční schémata, a tím i typické názvy, a proto ji v tomto období kvantitativní plošný soupis již nemůže postihnout v úplnosti.

Pro zhodnocení významu pražských výstav ve středoevropském kontextu a naopak pro sledování cizích vlivů, které výstava, otevřená cizím umělcům, měla potenciál zprostředkovat, je nezbytné přihlídnout ke struktuře zahraniční účasti. Ta se předmětem badatelského zájmu již stala,³² avšak v obecných rysech, a ne se zřetelem ke konkrétním žánrům. Zajímavým poznatkem je, nakolik ovlivnila situace na pražské Akademii kontakty se zahraničím. Výrazná orientace na mnichovskou scénu je v době, kdy pražskou Akademii vedl Mnichovan Christian Ruben (1841-1852), zcela nepřehlédnutelná a v oblasti krajinomalby ji ještě umocňuje jeho příbuzný Max Haushofer. Od roku 1873, kdy byl v čele Akademie Belgičan Jan Sweerts, stoupá počet zásilek z původního Nizozemí, zejména z Antverp. Účast cizích autorů ovlivňovaly také politické události, a to nejen v zahraničí, ale i v mocnářství - Vít Vlnas v tomto smyslu připomněl výrazný nárůst vídeňských zásilek od roku 1854 za působení Františka Thuna na vídeňském ministerstvu - díla autorů z rakouské metropole se do té doby objevovala v Praze jen vzácně.³³ Třebaže se struktura účasti zahraničních umělců v průběhu sledovaného období proměňovala, hlavní centra středoevropské malby, jejichž zástupci posílali svá díla do Prahy pravidelně, však zůstala téměř neměnná, a to i ve vzájemném poměru. Nejen v oblasti krajinomalby zastával dominantní postavení mnichovský okruh autorů, velmi výrazně byl zastoupen také Düsseldorf a z dalších německých uměleckých center ještě Berlín, Drážďany, Hamburk, Stuttgart a Karlsruhe. Jak již bylo řečeno, vídeňští autoři objevili pražskou výstavu sice se značným zpožděním, ale jejich účast pak měla v průběhu desetiletí stoupající tendenci. Přicházela však i díla z Francie, třebaže byla, mimo větší kolekci barbizonských malířů prezentovanou v roce 1873, spíše výjimečná.

Domácí autoři si na poli krajinomalby uchovali primát v počtu zasláných děl jen v prvním roce otevření výstavy cizincům, později se jejich podíl nejčastěji pohyboval kolem čtvrtiny zasláných děl. Celkem bylo mezi lety 1840-1890 vystaveno 1 574 domácích krajinomaleb, a to ve vyrovnaném a stabilním zastoupení. Výraznější výkyvy (viz graf 3) byly způsobeny výjimečnými prezentacemi jednotlivého autora. V roce 1860 to byl Antonín Liehm, který svými devíti obrazy zvedl počet mimo obvyklý stav, a v roce 1877 Alois Kirnig s pětadvaceti malbami. O nejmarkantnější nárůsty děl se postarala prezentace bratrů Liebscherů, když v roce 1885 vystavili 143 krajinářských děl, a opět mimořádný soubor Aloise Kirniga v roce 1888, čítající 115 kusů. V obou případech, ač se jednalo o zvláštní výstavy v rámci tradiční výroční expozice, byla díla v katalogích vedena s průběžnými čísly výstavy, a jsou tak započítána do celkového počtu. S ohledem na tuto skutečnost je třeba hodnotit i přehled nejčastěji vystavujících autorů. Zmínění umělci se kromě těchto zvláštních akcí výroční výstavy téměř neúčastnili. Pravidelnými a dlouhodobými účastníky byli především Bedřich Havránek, jako pražský účastník je započítán i Max Haushofer, dále Leopold Stephan, Antonín Waldhauser, Matěj Wehli, sestry Piepenhagenovy a další.

Nejvíce krajinomaleb přichází po celé sledované období z Mnichova (2 532 kusů) - k mnichovské provenienci jsou přiřazeny i práce českých autorů, zasláné příležitostně z Mnichova, kde mnozí absolvovali školení, ty však tvoří jen zanedbatelný podíl. Převaha mnichovských děl přímo souvisí s aktivitou Haushoferovy školy na pražské Akademii, která byla nejsilnější zhruba v letech 1848-1860 a která přispěla jak ke stabilizaci domácí scény, tak k intenzivním osobním kontaktům s mnichovským okruhem

autorů a k jejich veskrze pozitivnímu přijetí v Praze. Nejvýraznější mnichovská vlna proběhla na počátku padesátých let, kdy počet krajinomaleb odtud zasláných tvoří až trojnásobek domácí produkce a průměrně se pohybuje kolem sedmdesáti pěti děl (v roce 1853 dokonce počet devadesát dva kusů, tj. polovinu počtu vystavených krajinomaleb). Po náhlém propadu na počátku šedesátých let se účast mnichovských krajinářů stabilizovala na průměrně necelých padesáti kusech. Další silná vlna mnichovských zásilek podpořila nárůst počtu vystavených krajinomaleb v letech sedmdesátých, když se v období 1872-1877 vrátila v průměru k sedmdesáti pěti kusům. Od závěru sedmdesátých let až do konce sledovaného období však mnichovská krajinomalba na pražských výstavách zřetelně oslabuje. Z mnichovských autorů patřili ke stálícím pražské výstavy Eduard Schleich, Christian Morgenstern, Heinrich Heinleich, Carl Millner, bratři Zimmermannové, Johann Gottfried Steffan, August Seidel a další. Zastoupení düsseldorfské školy bylo nerovnoměrné s několika krátkodobými vlnami (1857-1859, 1862-1865, 1871-1875), kdy díla düsseldorfských krajinářů převýšila počet krajinomaleb pražské proveniencie, jinak bylo většinou mírně slabší než domácí zastoupení. Počty zasláných děl rok od roku kolísaly, a nelze proto sledovat žádný trend - roky s vyšším počtem düsseldorfských děl byly patrně náhodné a do jisté míry způsobené ojedinelou účastí příležitostných umělců či větším souborem děl jednoho autora. Na celkovou počtu 1 014 krajinomaleb zasláných z Düsseldorfu se vedle dnes sotva známých autorů podíleli především Wilhelm Klein, bratři Achenbachové, Carl Ludwig Scheins, Bertha von Grab, August Friedrich Kessler, Albert Flamm, Wilhelm Friedrich Fabarius, August Leu a další. Účast vídeňských krajinářů (ale i autorů obecně) byla podstatně nižší, než by se dalo čekat, a měla také zcela jinou dynamiku než účast zástupců hlavních německých škol. Na počátku čtyřicátých let přichází z Vídně zhruba stejně krajinomaleb jako z Drážďan, tedy průměrně kolem sedmi děl. Velmi nápadné je však následující slabé, v podstatě nulové období mezi lety 1847-1853, které kontrastuje s právě probíhajícím prudkým rozmachem prezentace krajinomalby. Vídeň se na pražskou scénu vrací až v roce 1854, přesto se však v krajinomalbě pravidelně uplatňuje jen zhruba desítkou prací. Pozici si pak upevňuje až v druhé polovině šedesátých let a nejvýraznější vlnu zažívá v první polovině sedmdesátých let, kdy převyšuje i počty domácích krajinomaleb. Pražské publikum se mezi lety 1840-1890 mohlo na výstavě setkat s více než šesti sty vídeňských krajinářských děl (614 ks); nejčastěji tu byly k vidění práce Augusta Schöffera, Antona Hansche, Josefa Holzera, Remigia van Haanen, Olgy Wisinger-Florianové, Theodora von Hörmanna, Adolfa Obermüllnera a dalších. V průběhu sledovaných let přicházely také zásilky z Berlína, avšak v oboru krajinomalby byla berlínská účast nerovnoměrná. Vystavených 234 děl bylo převážně soustředěno do let 1850-1857 a 1881-1890, v ostatních letech byl počet zanedbatelný, a v období 1874-1880 dokonce roven nule. V případě Berlínanů se většinou jednalo o jednorázovou účast značného množství autorů, jen několik z nich zaslalo svá díla opakovaně, případně vystavili najednou větší soubor prací. Patřili k nim především malíř přístavů a marín Charles Hoguet, dále Schmidt Eduard, Louis Douzette, Carl Gustaf Hellqvist a Ludwig Hermann. Mezi časté účastníky výstavy patřil také Valentin Ruths, zastupující krajinomalbu z Hamburku, odkud do Prahy přišlo 174 děl. Vedle Ruthse, který zaslal padesát obrazů a zařadil se tak v rámci pražské výstavy k nejzastoupenějším zahraničním krajinářům, reprezentovali Hamburk neméně významně i Hermann Kauffmann, Adolf Vollmer a Hermann Rudolf Hardorff. Drážďany, tak vlivné ve vývoji české krajinomalby od konce 18. století, ztrácely svůj předchozí význam a v Praze se od čtyřicátých let díla této proveniencie objevovala relativně málo. Na

celkovém počtu 135 vystavených drážďanských krajinomaleb se podílelo množství jednorázových účastníků, častěji se v Praze objevila jen díla Karla Christiana Sparmanna. Nejsilnější bylo drážďanské zastoupení na počátku čtyřicátých let, následně však bylo téměř zanedbatelné, nebo dokonce nulové. Tři roky po příchodu Jana Sweertse na post ředitele Akademie se kontakty s tehdejšími Nizozemím projeví i v krajinomalbě a od roku 1876 tak každoročně přicházela řada děl z Antverp (58 kusů) a Bruselu (69 kusů). Stále více doceňovaný význam Paříže vedl jak ke změně orientace zájemců o zahraniční školení z původně preferované mnichovské Akademie, tak ke snaze získat pařížská díla pro pražskou výstavu. To se v sedmdesátých letech několikrát podařilo, a tak se domácí publikum mohlo setkat s díly Julese Dupréa, Constanta Troyona, Charlese-Françoise Daubignyho, Narcisse Virgilia Diaze de la Peña a dalších. Ovšem odečtou-li se od počtu 78 krajinomaleb zaslanych z Paříže ty, které byly dílem českých autorů (Pinkas, Chittussi, Braunerová, Radimský, Riedel), je zcela jasné, že ukázky děl reprezentantů barbizonské školy byly v Praze naprostou vzácností. Méně obvyklá byla i díla přicházející z Itálie, posílaná obvykle z průběhu studijní cesty (nejčastěji Terstu, Říma, Milána, Benátek). Ve výčtu hlavních zahraničních proveniencí, které se opakovaně objevovaly na pražské výstavě, nelze v oboru krajinomalby opomenout ještě další německé umělecké okruhy ze Stuttgartu (89 ks), Salcburku (58), Baden-Badenu (57), Karlsruhe (44) a Frankfurtu (30).

Námětová orientace vystavených krajinomaleb sice může být ze shora uvedených důvodů jen orientační a je značně problematická v případě konkrétních děl, v hodnocení trendů má však její sledování neopomenutelný význam. Umožňuje vystihnout obecné charakteristiky preferencí určitých témat v rámci jednotlivých proveniencí. Tematické zaměření krajinářských děl z Prahy bylo poměrně různorodé, ale většinou se jednalo o motivy v českém malbě tradiční, jako například pohledy na města a jejich okolí z domácího prostředí, alpské motivy, les a partie stromů, ruiny a historická architektura. Do roku 1847 byly tyto náměty v rovnováze, avšak vzápětí zaznamenaly razantní nástup alpské motivy a současně rovněž domácí varianta nekultivované krajiny s dramatickými sceneriemi – Šumava. V průběhu let se rozšiřuje spektrum zobrazovaných míst a motivů domácí krajiny a obecně se zvyšuje podíl krajiny místně neurčené. Není překvapivá absence marín a pobřežních scén, stejně jako jinak populárních severských krajin, avšak oproti očekávání bylo i zastoupení jižní krajiny téměř zanedbatelné. Od sedmdesátých let se častěji objevuje téma lesa, ovšem posunutě od romantických, neprostupných a temných hvozdů, frekventovaných ve čtyřicátých a padesátých letech směrem k poklidné idyle lesního zákoutí. Mnichovští autoři do Prahy posílali především alpské scenerie, ale zdaleka nešlo jen o mohutné skalní masivy a štíty tyčící se nad ledovcovými jezery – podstatně častější byl méně exaltovaný pohled. Ostatně ústřední lokalita malířských výprav Mnichovanů a patrně nejportrétovanější jezero vůbec, Chiemsee, upoutá právě svou rozlehlostí v rovinaté krajině, kde alpské vrcholy vystupují jen jako souvislý pás ve vzdáleném pozadí. Námětem mnichovské krajinomalby byla poměrně často také krajina italská, zejména římská Campagna, která se vedle Benátek stávala hlavním cílem studijních malířských cest, a to nejen Mnichovanů. Překvapivě velmi oblíbené byly rovněž severské krajiny a maríny, repertoár spojovaný v té době především z düsseldorfskou školou. Na tematické zaměření děl měly určující vliv cesty, které umělci podnikali – například jeden z nejúspěšnějších mnichovských krajinářů Carl Rottmann, který opakovaně pobýval v Itálii a navštívil také Řecko, ve své tvorbě v podstatě nepřetržitě „recykloval“ typické jižní krajiny a posílal je také do Prahy. Pro jiné autory měl zásadní význam kontakt s jinými uměleckými centry, předně s Paříží a tvorbou barbizonců.

To se týkalo například Eduarda Schleicha, který po bezprostředním kontaktu s uměleckým děním v Paříži na počátku padesátých let inicioval proud zájmu o prostou rovinatou krajinu s nízkým horizontem bez výrazných prvků. Takovým estetickým preferencím odpovídalo blízké okolí Mnichova, jež se stává novým krajinářským námětem reprezentovaným také díly zasílanými do Prahy. Tematické zaměření düsseldorfských děl není podle názvů v katalogích příliš rozmanité a v řadě ohledů odpovídá mnichovské krajinomalbě. Liší se však nepřehlédnutelným zájmem o severskou, především norskou krajinu, do značné míry iniciovaným častým školením norských malířů v Düsseldorfu (August Leu, Adelsteen Normann, Hans Gude), setrvalý silný zájem je rovněž o lesní kompozice a italskou krajinu (Albert Flamm, Oswald Achenbach). Situaci ve vídeňském krajinářství ovlivnily jiné estetické preference, a tak je i námětová orientace děl vystavovaných v Praze do jisté míry odlišná. Až do konce padesátých let autoři vídeňského okruhu ještě upřednostňovali, s odkazem na biedermeier, věcnou krajinomalbu, zdůrazňující detail a objektivní podání, případně poklidnou náladovou krajinomalbu. Od šedesátých let se v souvislosti s intenzivnějšími kontakty s mnichovskou krajinomalbou častěji objevují alpské motivy, jak dokládají také díla zasílaná do Prahy. Setrvalou součástí vídeňského krajinářského repertoáru se pak od poloviny šedesátých let staly lesní partie.

Charakteristika uplatnění nejvýraznějších krajinářských námětů s ohledem na jejich provenienci a četnost v průběhu sledovaného období naznačuje alespoň v hrubých obrysech, jak mohl určující námětový kontext působit na pražské prostředí a jaké mohl domácí krajinářské komunitě poskytnout inspirační zdroje. Nakolik skutečně formoval volbu námětu, je úkolem pro podrobnou analýzu v případě konkrétních autorů. Avšak o jeho reflexi publikem může mnohé vypovědět zhodnocení komerční úspěšnosti dominantních námětů, tedy zjištění, nakolik se kryly s preferencemi kupců. Současně vyvstává otázka, zda tyto merkantilní zřetele měly bezprostřední vliv na volbu námětu či výběr děl určených pro pražskou výstavu.

Krajinomalba jako předmět zájmu kupujícího publika

Naprostá většina děl, představených na výstavách Krasoumné jednoty, byla prodejná, u těch uvedených jako neprodejná byl často obchod uzavřen před otevřením výstavy, která pak sloužila nejen jako prezentace autora, ale i jako veřejné představení nové sběratelské akvizice svého majitele. Na výstavách byly uskutečňovány dva typy nákupů, které jsou i v dochovaných písemných pramenech účetně striktně odděleny. Předně to byly nákupy iniciované Jednotou. Jejich cílem bylo odkoupit díla, určená ke každoročnímu losování pro akcionáře. Tento systém motivace potenciálních akcionářů a současně podpory domácího umění byl ustaven již v roce 1835. Od počátku sledovaného období již nebyl nákup omezen jen na domácí autory a významně rozhybal pražský trh s uměním. V nejúspěšnějším období působení Krasoumné jednoty v padesátých letech, kdy počet akcionářů přesahoval pět tisíc, dospěly počty každoročně nakoupených obrazů k losování k vysokým hodnotám, překonaným jen v úplném závěru námi sledovaného úseku (průměrně to bylo sedmdesát obrazů mezi lety 1853–1859). Nákupy pro losování bylo již od druhé poloviny čtyřicátých let každoročně získáno kolem patnácti procent vystavených děl. Z počátku tvořily tyto „institucionální“ nákupy většinu prodeje, postupně se však ustavovalo privátní kupující publikum. Představovalo sice naprostý zlomek všech

návštěvníků výstavy, nicméně jeho kupní síla nebyla zanedbatelná a oproti institucionálním nákupům byl jím získaný počet uměleckých děl ve sledovaném období nižší přibližně jen o třetinu (soukromí kupci: 1 426 kusů, losování 2 196). Privátní nákupy podléhaly nepřiznivým změnám ekonomické situace mnohem snadněji než nákupy institucionální, jejichž dynamika byla během let v podstatě plynulá (viz graf 7). Zatímco trend institucionálních nákupů probíhal ve vlně kulminující v letech 1857–1858 a postupně klesající až ke slabým sedmdesátým letům, privátní nákupy byly značně nestabilní. Zaznamenaly několik prudkých poklesů (1848, 1859–1861, 1866–1867, 1874, 1878) i stejně dramatický vrchol (1871–1872); obojí mimo trend nákupů institucionálních. Překvapivé je především velmi slabé období druhé poloviny padesátých let, kdy naopak kulminují nákupy institucionální. V nákupní strategii měly s ohledem na výběr akvizice oba typy nákupů styčné body – členové Společnosti vlasteneckých přátel umění, kteří se podíleli na výběru pro losování, také hojně vystupovali jako privátní kupci (především Ervín Nostic, František Albrecht Kounic, Karel Buquoy, František Thun Hohenstein ml.), a naopak nejednou soukromá osoba zakoupila obraz pro Galerii žijících malířů (zejména August Řehoř). Časem se proměňuje spektrum privátních kupců – zpočátku sledovaného období jen výjimečně pocházeli z nešlechtických kruhů, ve větší míře se nešlechtici začínají prosazovat až v letech šedesátých. Ke společenskému statutu privátních kupců a struktuře jimi usku- tečňovaných nákupů se pozornost badatelů již obracela,³⁴ méně již k nákupní strategii, natož s ohledem na jednotlivé žánry. Zájem kupujícího publika o krajinomalbu byl setrvalý a poměrně vyvážený – kopíroval trend v celkových nákupech všech žánrů (viz graf 4), a reflektoval tak více ekonomickou situaci než estetické preference. Z celkového počtu prodaných exponátů (3 602) mezi lety 1840–1890 tvořila krajinomalba necelou polovinu a tento poměr si udržovala víceméně konstantní (viz graf 6). Jedinou výjimkou byl rok 1843, kdy se prodaly skoro všechny vystavené krajinomalby, a to na úkor ostatních žánrů (32 prodaných exponátů, z toho 30 krajinomaleb). Celkem se ve sledovaném období prodalo 1 653 krajinomaleb – tj. necelá čtvrtina vystavených obrazů tohoto žánru, a tedy podíl vystavených a koupených je vyšší než u celkového objemu, kde nákupy tvoří pětinu (18 228 / 3 602). Rozložení nákupů krajinomalby ze strany privátních akvizicí vůči institucionálním byla ve zhruba polovičním poměru (626 : 1 027).

V chronologickém přehledu zastoupení obou typů nákupů u žánru krajinomalby (graf 8) je patrný téměř identický trend jako v případě všech exponátů (srovnej graf 7), třebaže v rámci jednotlivých let více kolísá. To mimo jiné vypovídá o skutečné pozici krajinomalby mezi ostatními žánry, která byla ve sledovaném období zásadní. Srovnání, nakolik v jednotlivých letech preferovali krajinomalbu privátní kupci (graf 9) a Krasoumná jednota (graf 10), poukazuje opět k větší stabilitě institucionálních nákupů. Ty udržují téměř stále stejný poměr krajinomalby vůči ostatním žánrům. Zájem privátních kupců sice kolísá, avšak v celkovém poměru za pět desetiletí je rozdíl mezi preferencí krajinomalby u privátních kupců a Jednoty minimální. Krajinomalba tvořila 47 procent všech nákupů pro losování a 44 procent všech privátních nákupů.

Provenience koupených děl kopíruje trend v celkovém počtu děl zaslaných do Prahy z jednotlivých uměleckých center. Potvrzuje se opět dominantní role Mnichova (prodáno 29 % vystavených krajinomaleb), třebaže domácí autoři byli rovněž populární (27 %), procentuálně menší zájem byl o díla zasláná z Düsseldorfu (18 %) a z Vídně (17 %). Z ostatních cizích center byl prodejně úspěšný ještě Berlín (20 %), Salcburk a Antverpy (19 %), počty zakoupených děl dalších proveniencí jsou téměř zanedbatelné a proto v jejich případě není vyjádření tohoto poměru relevantní. V Praze našlo odbyt 675

krajinomaleb z Mnichova, 463 domácích, 184 z Düsseldorfu, 105 z Vídně, 46 z Berlína a zbylých zhruba dvě stě pocházelo z mnoha dalších proveniencí. Poměr, v jakém se krajinomalby různých proveniencí prodávaly privátním kupcům a pro losování, není u hlavních uměleckých center stejný (viz grafy 11–15). V případě Mnichova a Vídně je ve zcela totožném poměru jako v celkových nákupech, tedy 40 % privátních ku 60 % institucionálních. O düsseldorfské krajinomalby byl zájem z obou stran téměř vyrovnaný, jinými slovy, privátní kupci vyhledávali malby této proveniencí mírně nadprůměrně. Naopak, a to je překvapivé a důležité zjištění, o domácí krajinomalbu měli zájem podstatně menší – poměr 20 % privátních nákupů ku 80 % institucionálních přesvědčivě vypovídá o podpoře domácí umělecké scény ze strany Krasoumné jednoty. Rozdíl v preferencích privátních a institucionálních dokládá také prodejnost konkrétních autorů – nijak výjimečně bodoval u jedné skupiny kupců autor, který byl u druhé zcela mimo zájem. Konkrétní případy, pokud se týkaly nejvýznamnějších či nejfrekventovanějších malířů diskutovaných proveniencí, dále uvádějí příslušné kapitoly.

V souvislosti s prodejem by se, teoreticky, přímo nabízelo cenové srovnání, jelikož údaj o prodejní ceně katalogové záznamy obsahují. Ukázalo se však, že cena prodávaných děl není v tak dlouhém časovém úseku relevantním srovnávacím kritériem, a to nejen kvůli měnové reformě (v roce 1857), ale i vzhledem k různým uváděným měnám. Katalogový údaj navíc nemusel nutně odpovídat prodejní ceně. Faktem ovšem je, že mimo výjimečná krajinářská díla renomovaných autorů (například J. W. Schirmer, August Leu a další), která byla nejednou vůbec nejdražšími prodanými položkami za daný rok, byly ceny krajinomaleb spíše podprůměrné. U méně kvalitních autorů se do ceny většinou nepromítlo, zda jsou domácí, nebo zahraniční, u děl vůdčích osobností krajinomalby byl tento rozdíl zřetelný. Jako příklad může sloužit situace na konci čtyřicátých a počátku padesátých let, kdy průměrná cena za průměrné krajinomalby cizích autorů byla kolem 200 zlatých, ceny průměrných českých autorů byly v rozpětí 40–170 zlatých, díla významných osobností, například Maxe Haushofera, se tehdy pohybovala mezi 100–400 zlatých, přičemž nejdražší (zahraniční) krajinomalby dosahovaly ceny zhruba 800–1 500 zlatých.

Námětové preference prodeje zhruba odpovídaly míře zastoupení jednotlivých témat u vystavených prací, nepřekvapuje proto, že mezi kupovanými obrazy byly velmi často alpské scenerie, jezera, lesní partie, pohledy na města a jiné významné topografické body. Naopak velmi málo bylo zakoupeno italských či jižních krajin, ovšem podobně i charakteristických motivů české krajiny. V podstatě však mohlo svého kupce najít dílo téměř jakékoliv námětové orientace, ze struktury prodaných obrazů není ani náznakem patrná jakákoliv vyhraněnost, a to ani v časovém průřezu. Dokládá to například setrvalá prodejnost alpských motivů, proti kterým se kritika ostře ozývala již od šedesátých let a které se stejně dobře prodávaly i v závěru let osmdesátých. Při podrobnějším zkoumání prodejnosti zásilek jednotlivých autorů se však nejednou objevují díla téměř identických názvů, třebaže námětové spektrum daného umělce bylo podstatně širší. O tom, že merkantilní kritéria určovala do jisté míry výběr děl, posílaných do Prahy, psal ostatně i Jan Neruda: „*Prodali-li Spitzweg v Praze jednoho roku Anachoreta a Skalní prohlubeň s prorostlinou, poslal roku následujícího zase Anachoreta a zase Skalní prohlubeň s prorostlinou v rozměru na coul stejném a v myšlence sotva o půltón rozdílné.*“³⁵ Ne náhodou se také ve čtyřicátých a padesátých letech i domácí autoři na výstavě tak často prezentovali alpskými krajinami a nelze vyloučit, že vedle účastníků studijních cest byli mezi nimi i tací, kteří možná Alpy ani nenavštívili. Poněkud jednostrannou volbu exponátů dokládá například

účast Aloise Bubáka, v jehož díle se vedle vystavených scenerií z Šumavy, Krkonoš, Tyrol a dramatických atmosférických jevů souběžně objevují i zcela odlišná témata a kompozice – ty ovšem až na výjimky nevystavoval. A s prezentovanými díly, odpovídajícími dobovému trendu, zaznamenal spolehlivý prodejní úspěch.

Při hodnocení úspěšnosti prodeje krajinomalby se nabízí získané poznatky prohloubit analýzou dobové reflexe výstav a potažmo krajinářské produkce tak, jak je poskytuje výtvarná kritika. Již při pouhém přiblížení se však ukazuje, že kritika sice probírala oblast krajinomalby poměrně intenzivně a že má značný potenciál vypovídat o proměnách estetických preferencí a obecných trendech, na konkrétní preference nákupních aktivit však přinejmenším do sedmdesátých let neměla vliv téměř žádný. Díla, o kterých se tehdy hodně psalo, kupována nebyla a důvodem nemusela být jejich cena. Například v roce 1851 napsal recenzent *Pražských novin* o „čarokrásných, velmi původních a kouzelný pohled poskytujících obrazech“ od mnichovských autorů Millnera a Seidla a doufá, že „naši přátelé umění těchto převýtečných maleb z Prahy více nepustí, tím více, že právě jejich ceny (150 a 100 zlatých) v poměru k jiným velmi mírné jsou“.³⁶ Ani jedna však kupce nenašla. Naopak hojně kritizovaný Havránek a někdy i Haushofer patřili k vůbec nejprodávanějším autorům. Role výtvarné kritiky ve smyslu působnosti na obecné povědomí potažmo ovlivnění publika nebyla v diskutovaném období nijak podstatná, alespoň ne z pohledu hodnocení krajinomalby. Ji formulované obecné soudy však vyjadřují zásadní kritéria reflexe oboru, a proto byla v rámci hodnocení krajinomalby důkladněji využita v kapitolách věnovaných hlavním uměleckým centrům.

Struktura prezentace a prodeje krajinomalby na výstavách Krasoumné jednoty v letech 1840–1890 dokládá rozsah kontaktů se zahraničními centry a potenciál jejich působení na domácí produkci. Proto se do centra pozornosti následných analýz dostaly nejvlivnější umělecké okruhy, které podstatným způsobem formovaly domácí (nejen) krajinomalbu a její reflexi – Mnichov, Düsseldorf a Vídeň.

Poznámky

1) Jako inspirativní metodické příklady komplexních moderních analýz lze připomenut například: Kenneth Clark, *Landscape into Art*, John Murray Ltd., London 1949; Matthias Eberle, *Individuum und Landschaft: zur Entstehung und Entwicklung der Landschaftsmalerei* (Hochschulschrift Diss.), Berlin 1976; A. Bermingham, *Landscape and Ideology. The English Rustic Tradition 1740-1860*, Thames and Hudson, London 1987; Jay Appleton, *The Symbolism of Habitat: An Interpretation of Landscape in the Arts*, University of Washington Press, Seattle - London 1990; T. F. Mitchell, *Art and Science in German Landscape Painting 1770-1840*, Clarendon Press, Oxford 1993; Martin Warnke, *Political Landscape: The Art History of Nature*, Reaktion Books, London 1994; W. J. T. Mitchell (ed.), *Landscape and Power*, The University of Chicago Press, Chicago 1994; Simon Schama, *Landscape and memory*, Vintage books, 1996; Mark Roskill, *The Languages of Landscape*, Pennsylvania State University Press, 1997; Malcolm Andrews, *Landscape and Western Art*, Oxford University Press, New York 1999.

2) Viz především mezioborové přístupy, prosazující se od osmdesátých let 20. století: *Člověk a příroda v novodobé české kultuře*, Národní galerie, Ústav teorie a dějin umění ČSAV, Praha 1986; *Tvář naší země - krajina domova*, Česká komora architektů, Praha 2001; dále důležité práce z oblasti kulturní a literární historie a sémiotiky, především: Vladimír Macura, *Znamení zrodu*, Československý spisovatel, Praha 1983; Daniela Hodrová (ed.), *Poetika míst*, Nakladatelství H&H, Praha 1997; a další.

3) Například: Ludvík Rittersberg, *Myšlenky o slovanském malířství, Květy a plody* I, 1948, s. 1; Otakar Hostinský, *Umění a národnost* (1869), in: Otakar Hostinský, *O umění*, Československý spisovatel, Praha 1956; K. B. Mádl, *České krajinářství, Zlatá Praha* XVI, 1899, č. 2, s. 18; a další.

4) Max Dvořák, *Od Mánesa k Švabinskému, Volné směry* XIV, 1910, s. 275-298.

5) Naděžda Blažičková-Horová, *Romantická krajinomalba Haushoferovy školy*, in: Taťána Petrasová - Helena Lorenzová (edd.), *Dějiny českého výtvarného umění III/1, 1780-1890*, Academia, Praha 2001, s. 358-377; Naděžda Blažičková-Horová, *Julius Mařák a jeho žáci*, Národní galerie v Praze 1999; Roman

Prahl, *Malířství v generaci Národního divadla*, in: Petrasová-Lorenzová, *Dějiny českého výtvarného umění III/2*, (pozn. 5), s. 60-113.

6) Především Jednota umělců výtvarných (založena 1848), Umělecká beseda (založena 1863), dále Lehmannův salon viz Roman Prahl, Mikuláš Lehmann: kapitola z dějin pražských galerií umění, *Stoletá Praha* I, 1998, s. 24-38.

7) Vít Vlnas, „Výroční trh obrazový“ - Krasoumná jednota a její výstavy před rokem 1918, in: Vít Vlnas (ed.), *Obrazárna v Čechách 1796-1918* (kat. výst.), Národní galerie v Praze 1996, s. 185-201.

8) Zdeněk Hojda, Geneze uměleckých výstav v Praze 1791-1851, *Documenta Pragensia* XII, 1995, s. 317-324; Idem, *Die Prager Kunstausstellungen 1886-1914: Ihr Publikum und Ihr Verkaufserfolg*, in: *Bildungsgeschichte, Bevölkerungsgeschichte, Gesellschaftsgeschichte in den böhmischen Ländern und in Europa. Festschrift für Jan Havránek zum 60. Geburtstag*, ed. H. Lemberg - K. Litsch - R. G. Plaschka - G. Ránki, Wien - München 1988, s. 251-273; Idem, *Kdo nakupeval na výstavách Krasoumné jednoty?*, in: Milena Freimanová (ed.), *Město v české kultuře 19. století, sborník symposia v Plzni, 4.-6. března 1982*, Praha 1983, s. 133-153; Anna Masaryková, *Cizí umělci na výstavách Krasoumné jednoty v Praze*, in: *Sborník k sedmdesátinám Jana Květa*, Praha 1965 (Acta Universitatis Carolinae, 1965, Philosophica et Historica 1), s. 199-205.

9) K mimořádné účasti cizích autorů docházelo nicméně již dříve; nejen pro žánr krajinomalby patřila k nejvýznamnějším účast děl C. D. Friedricha a J. Ch. C. Dahla v roce 1824.

10) Katalogy jsou dostupné v Archivu Národní galerie v Praze, knihovně Uměleckoprůmyslového musea v Praze a knihovně Národní galerie v Praze, v žádném ze jmenovaných fondů však nejsou dochovány v úplnosti a jednotné jazykové verzi, je tak nezbytné kompletovat dostupné údaje všech fondů.

11) Obojí uloženo ve fondu Společnosti vlasteneckých přátel umění v Archivu Národní galerie v Praze.

12) Reprodukce zlomku vybraných exponátů byly zařazovány až na konci osmdesátých let.

13) Jde především o žánrové scény, odehrávající se v krajinném rámci, případně i scény lovecké či pohledy na architekturu.

14) Jména umělců byla v katalogích v průběhu let uváděna v různých podobách, pro účel soupisu byla sjednocena na variantu, uváděnou v lexikách (Ulrich Thieme – Felix Becker– Hans Vollmer (edd.), *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler*, E. A. Seemann, Leipzig 1935; Prokop Toman – Prokop H. Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, 5. vydání, Ivo Železný, Praha 2000. Ve sporných případech, především při identifikaci jednotlivých členů uměleckých rodin (například Zimmermann, Schleich a podobně), byla ponechána uvedená varianta jména.

15) Pro soupis byla zachována uváděná provenience děl, další hodnocení však vzalo v úvahu příslušnost konkrétního autora k danému uměleckému okruhu bez ohledu na místo krátkodobých pobytů. Respektováno bylo přesídlení – viz například u M. Haushofer, A. Zimmermanna a dalších.

16) Archiv Národní galerie v Praze, fond Společnosti vlasteneckých přátel umění, AA 1014.

17) Archiv Národní galerie v Praze, fond SVPU, AA 1285.

18) Výstava, tehdy ještě pořádaná při Akademii, byla otevřena veřejnosti v roce 1821. Tehdy se jí zabývalo především vídeňské periodikum *Archiv für Geographie, Historie, Staats-und Kriegskunst* (tzv. Hormayrův archiv, podle redaktora J. von Hormayra), který často spolupracoval s pražskými přispěvateli.

19) *Bohemia* vycházela od roku 1828 a zastavena byla až na prahu první světové války; relevanci, přiměřenou objektivitu a zájem o domácí českou tvorbu si udržela zejména od konce třicátých let do šedesátých let.

20) Viz Jan Havránek, Předpoklady působení české kultury v Čechách v 19. století, in: Freimanová (pozn. 8), s. 108–122.

21) Viz poznámka č. 2 a dále bibliografie; mimoto i studie z oblasti teorie percepcce: Henry Habberley Price, *Painting and the Theory of Knowledge*, *British Journal of Aesthetics* XXI, 1981, s. 99–117.

22) V tomto smyslu byl velmi kritický zejména Jan Neruda, jak dokládají jeho úvahy o pražských výstavách v druhé polovině šedesátých let, později kritické hlasy ještě sílily.

23) Vlnas (pozn. 7), s. 194.

24) V zahraničí byl obvyklejší způsob pořádání separátních a často neveřejných výstav pro díla vzniklá na Akademii a nadto standardních mezinárodních výstav, které se však nemusely odehrávat každoročně.

25) Docenění estetických kvalit reálné přírody umožnilo mimo jiné zavedení kategorie vznešena Edmundem Burkem (*Philosophical Enquiry into the Origin of our Ideas of the Sublime*, 1757), přiřazené k označení přírodních jevů a scenerií, vzbuzujících v divákovi nelibé emoce jako děs a úzkost, a které oproti klasickému ideálu přírody, nabídnuté člověku k užívání, odkazují k jejímu transcendentálnímu rozvrhu.

26) V Anglii byla tato proměna v estetické rovině podpořena intenzivní teoretickou argumentací, a to především zavedením termínu „picturesque” reverendem Williamem Gilpinem (*An Essay on Prints*, 1768) jako označení zvláštního typu krásy, jímž upoutávají obrazy, jako výraz pro ony kvality objektů, které vybízejí k jejich zobrazování. Jeho zásadní teoretické dílo o tomto předmětu (*Three Essays: On Picturesque Beauty, On Picturesque Travel, and On Sketching Landscape*) dokončené roku 1776 (tiskem vyšlo 1792) je inspirováno Burkeho estetikou vznešeného a krásného, kterou rozšiřuje o paralelní kategorii – „malebnost” (picturesque) – vztahující se k objektům, které postrádají kvalit vznešena, jsou však schopné vyvolat silný estetický prožitek. V první řadě to jsou přirozené stavy, charakterizované ostrými rozhraními, kontrastem, nepravidelnostmi, náhlými přechody apod., tedy právě oněmi skutečnostmi, které mohou být zobrazovány a k zobrazování vybízejí. Zdrojem takových skutečností je příroda, ke které se v tomto smyslu vztahují i texty nejvýznamnějších teoretiků „malebnosti” Uvedala Price (*An Essay on the Picturesque*, London 1794) a Richarda Payne Knighta (*The Landscape, a Didactic Poem in Three Books*, London 1794), viz Stephen David Ross, *The Picturesque: An Eighteenth-Century Debate*, *Journal of Aesthetics and Art Criticism* XLVI, 1987, s. 271–279. V britském kontextu přelomu 18. a 19. století se malebnost stává ideovou konstantou

estetického náhledu, dominující nejen ve výtvarném umění, ale i v architektuře, zahradnictví, ve vnímání světa i v životním stylu.

27) V německém prostředí se v proudu romantismu příroda stala ústředním tématem, zdrojem hodnot a jejich měřítkem. Byla zde konotována pocitu vznešenosti a posvátnosti, adorovaná s vroucí religiozitou jako esenciální zdroj smyslu. Silné intelektuální zázemí a teoretická podpora diskusí o přírodě tu krajinomalbě připravily mimořádně příznivé podmínky, ve kterých se mohla rozvinout mimo klasická schémata a posunout se do zcela osobitých forem a exaltovanějších poloh. Svěbytnost emancipovaného žánru stvrzuje vlivné pojednání Carla Gustava Caruse *Neun Briefe über Landschaftsmalerei* z roku 1831.

28) Diferenciaci na typy heroické a rustikální krajiny terminologicky ustavil Roger de Piles na počátku 18. století (*Cours de peinture par principes*, Paris 1708).

29) Viz například reakce na díla C. D. Friedricha a J. Ch. C. Dahla, vystavená v Praze roku 1924.

30) Vzácnou výjimkou, zaměřenou ovšem na závěrečný úsek století, je diplomová práce: Roman Musil, *Zastoupení českých krajinářů na výstavách Krasoumné jednoty a Spolku výtvarných umělců Mánes v letech 1890–1903*, FF UK, Praha 1989.

31) Vít Vlnas uvádí jako absentující velké české historické obrazy a připomíná také dobovou nespokojenost se zastoupením náboženské malby. Viz idem (pozn. 7), s. 200.

32) Masaryková (pozn. 8), s. 199–205.

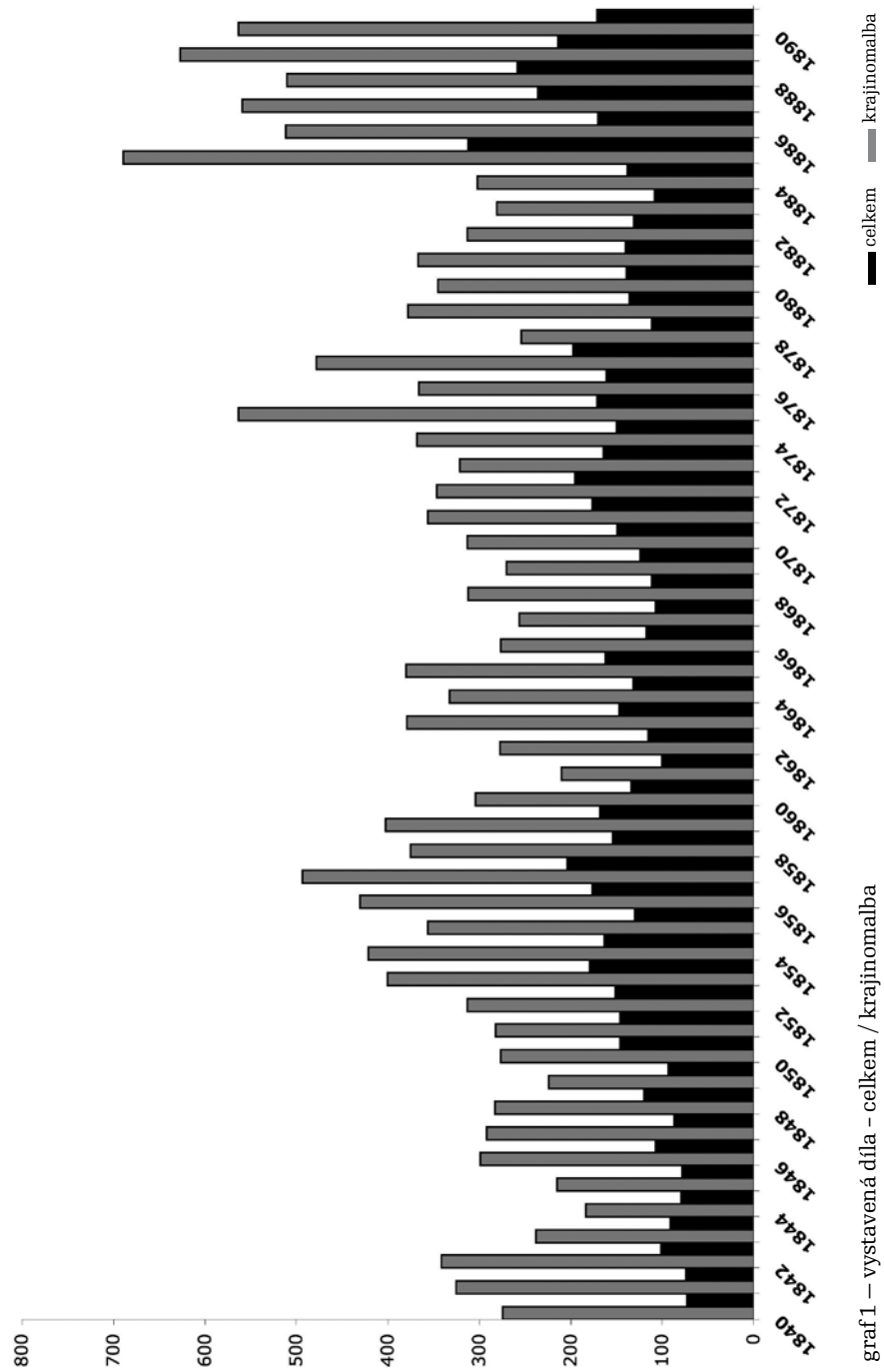
33) Vlnas (pozn. 7), s. 196.

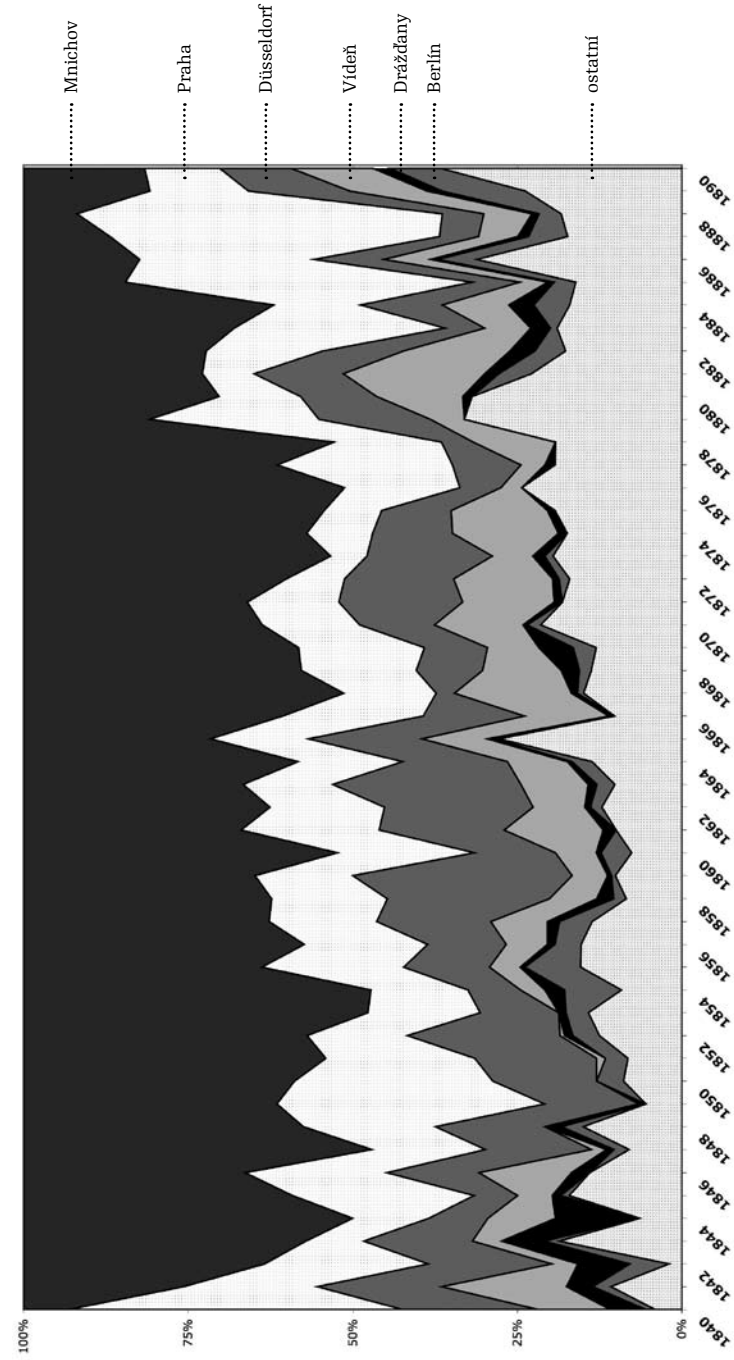
34) Zdeněk Hojda (viz pozn. 8) sledoval nejen společenský, ale i profesní statut kupců: Mezi nakupujícími soukromníky se od padesátých let objevují představitelé finančního a obchodního sektoru – ředitelé bank a průmyslníci, od šedesátých let se začínají prosazovat také advokáti, lékárníci, lékaři a později i univerzitní profesoři. Do středních měšťanských vrstev se umění dostává až v osmdesátých letech.

35) Cituje Vlnas (pozn. 7), s. 185.

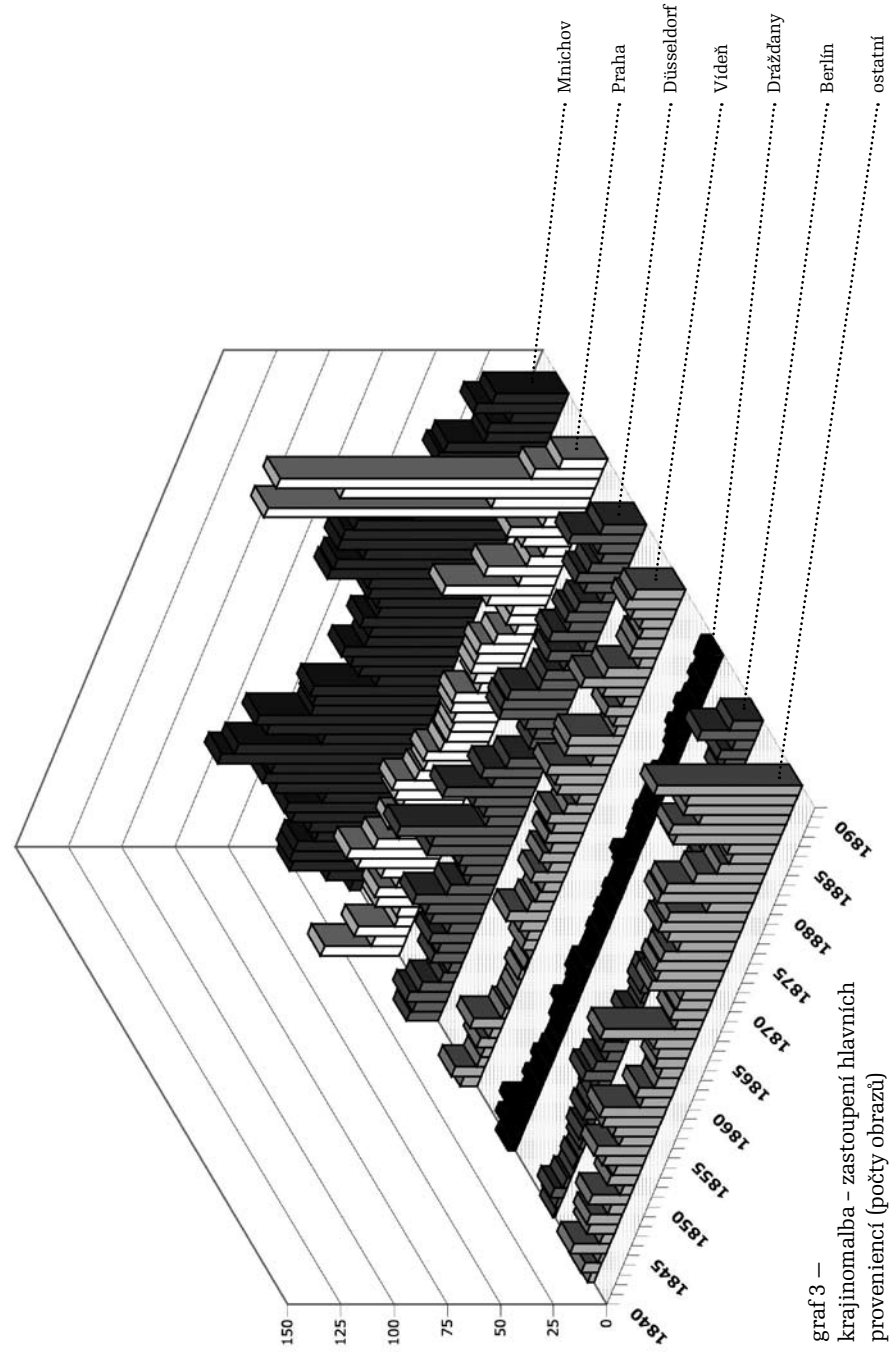
36) Umělecká výstava v hraběcím paláci Clam Galasově, *Pražské noviny*, 1851, č. 101, 30. 4., s. 4.

Grafy

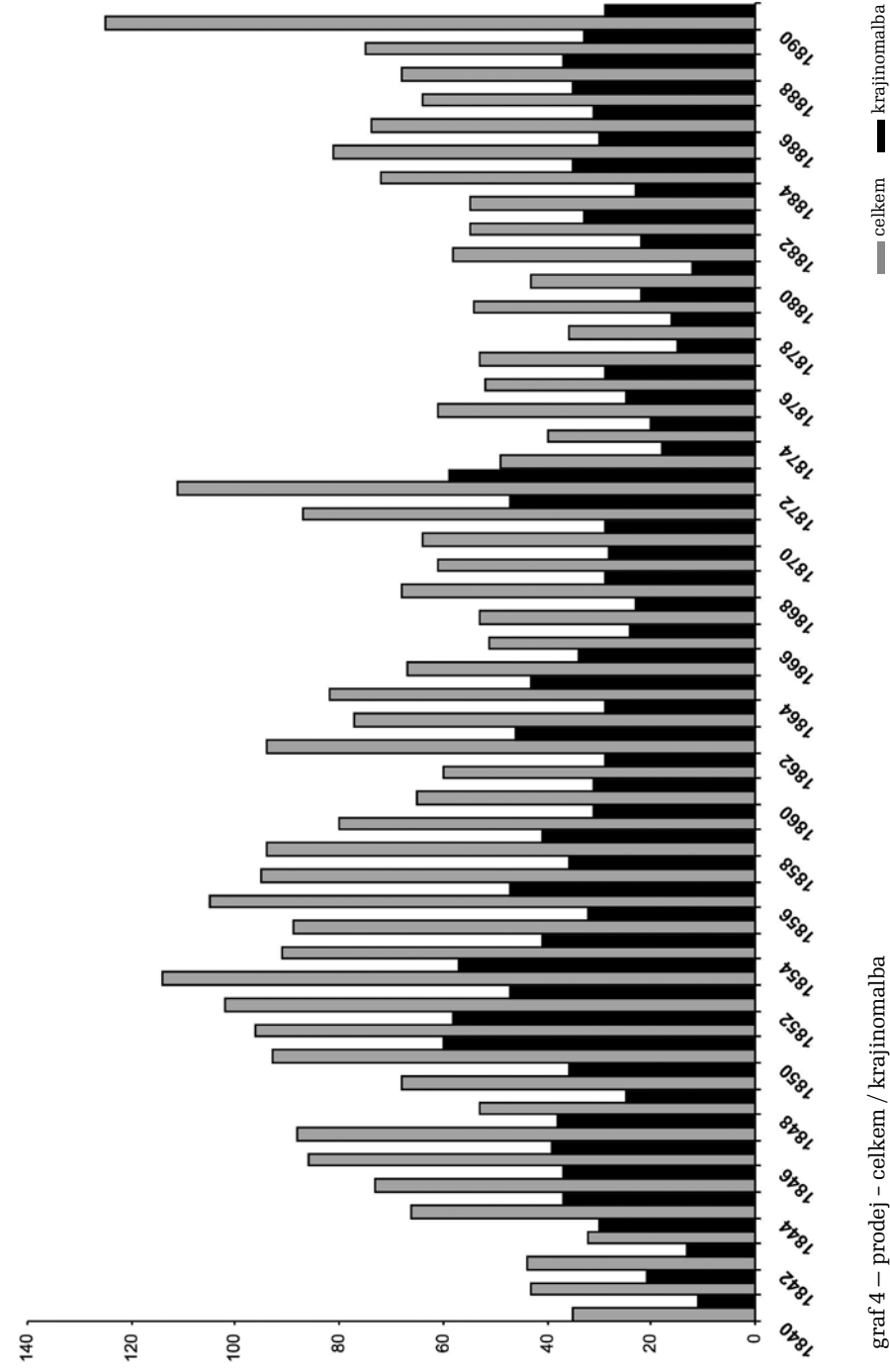

graf 2 – krajinomalba - podíl hlavních proveniencí v procentech

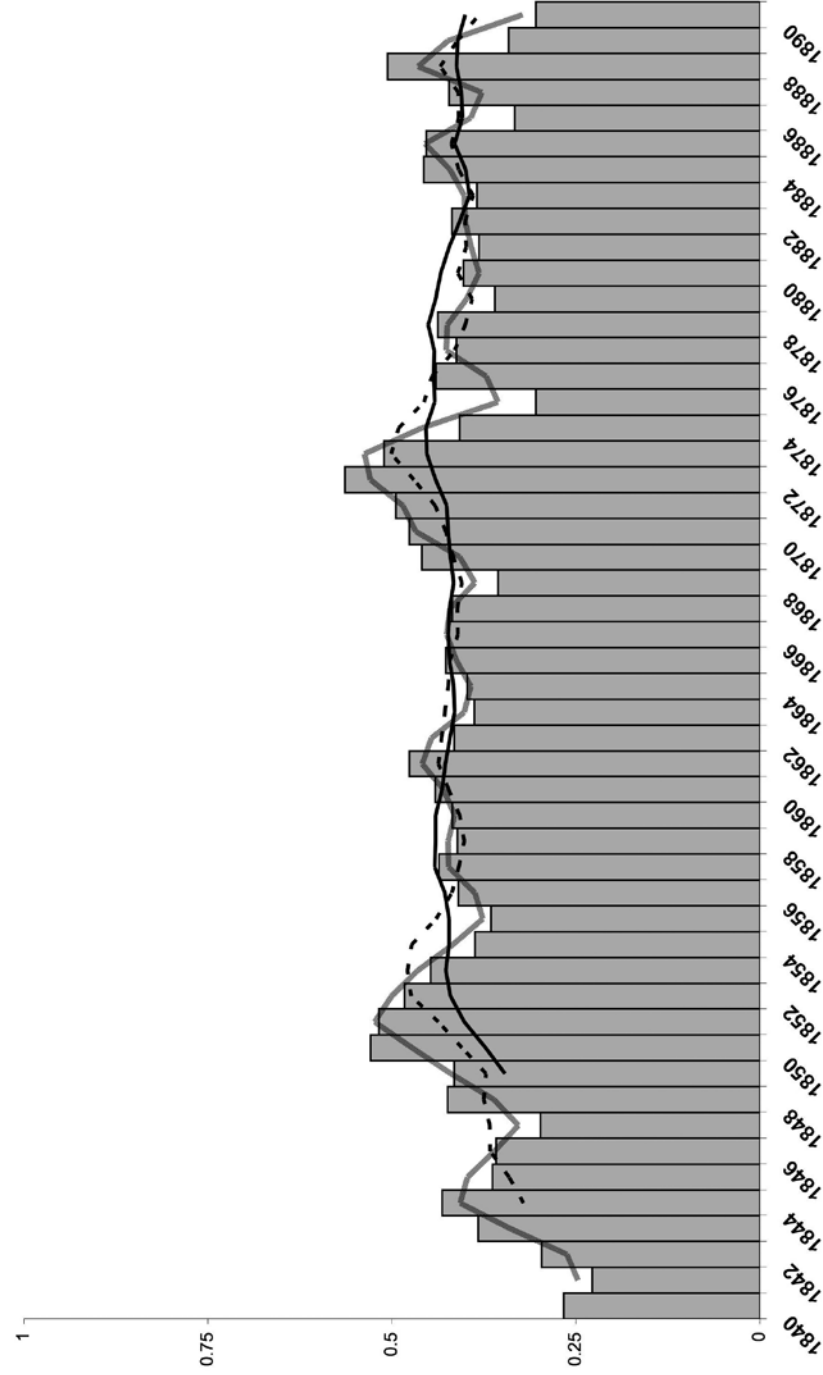

graf 3 – krajinomalba - zastoupení hlavních proveniencí (počty obrazů)

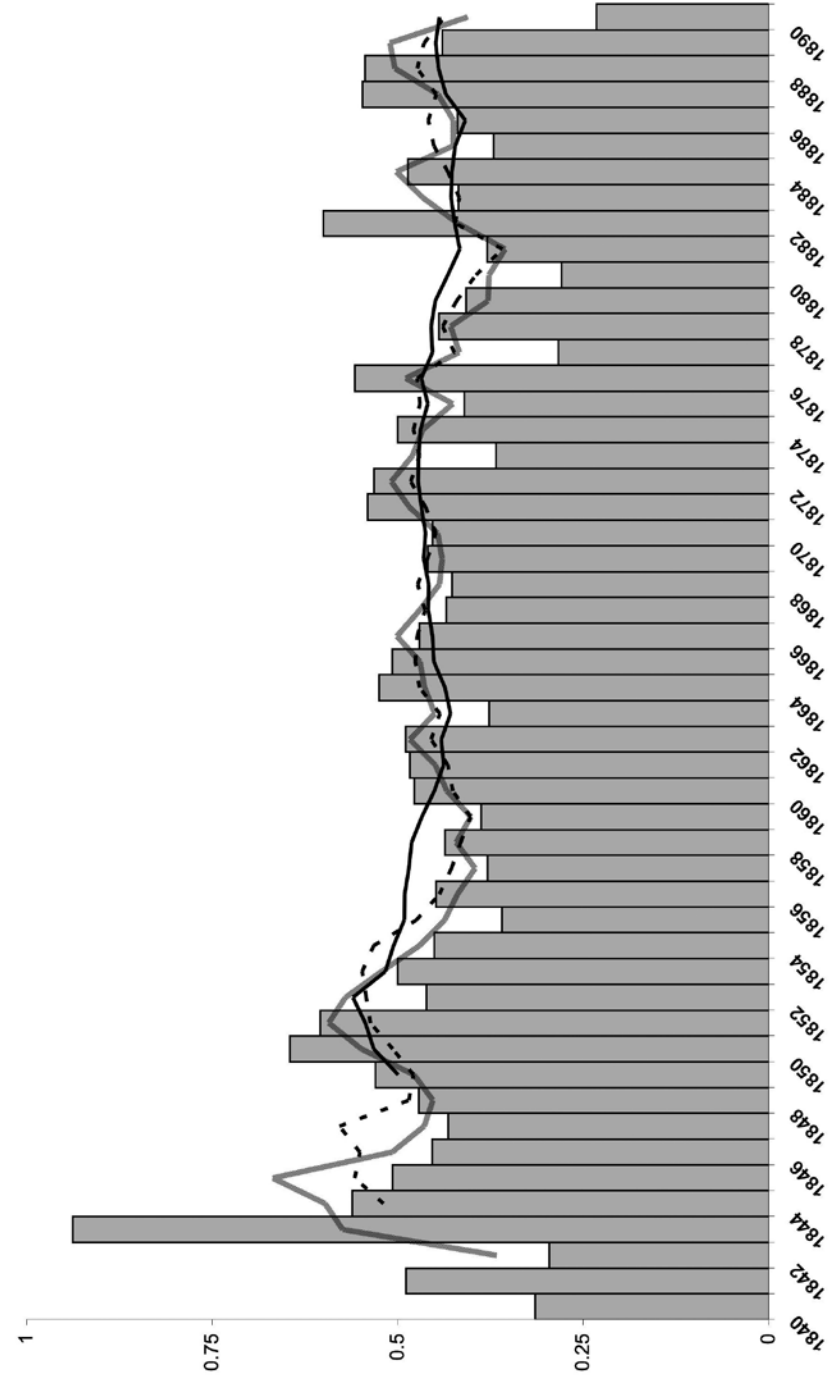

graf 4 – prodej - celkem / krajinomalba

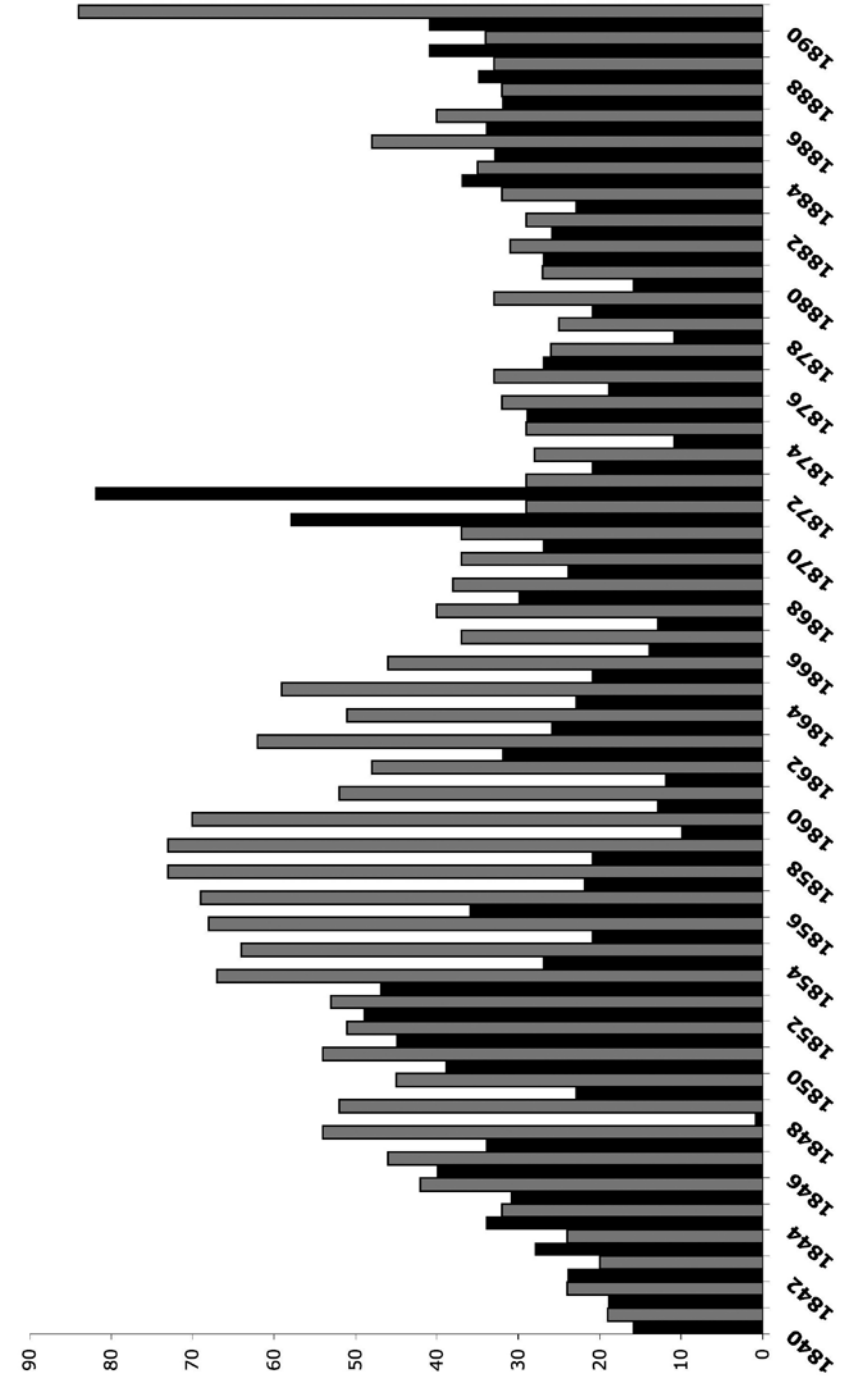
celkem krajinomalba

graf 5 – vystavená krajinomalba - podíl v procentech z celkového počtu exponátů (roční hodnoty a klouzavé průměry za 3, 5, 10 let)

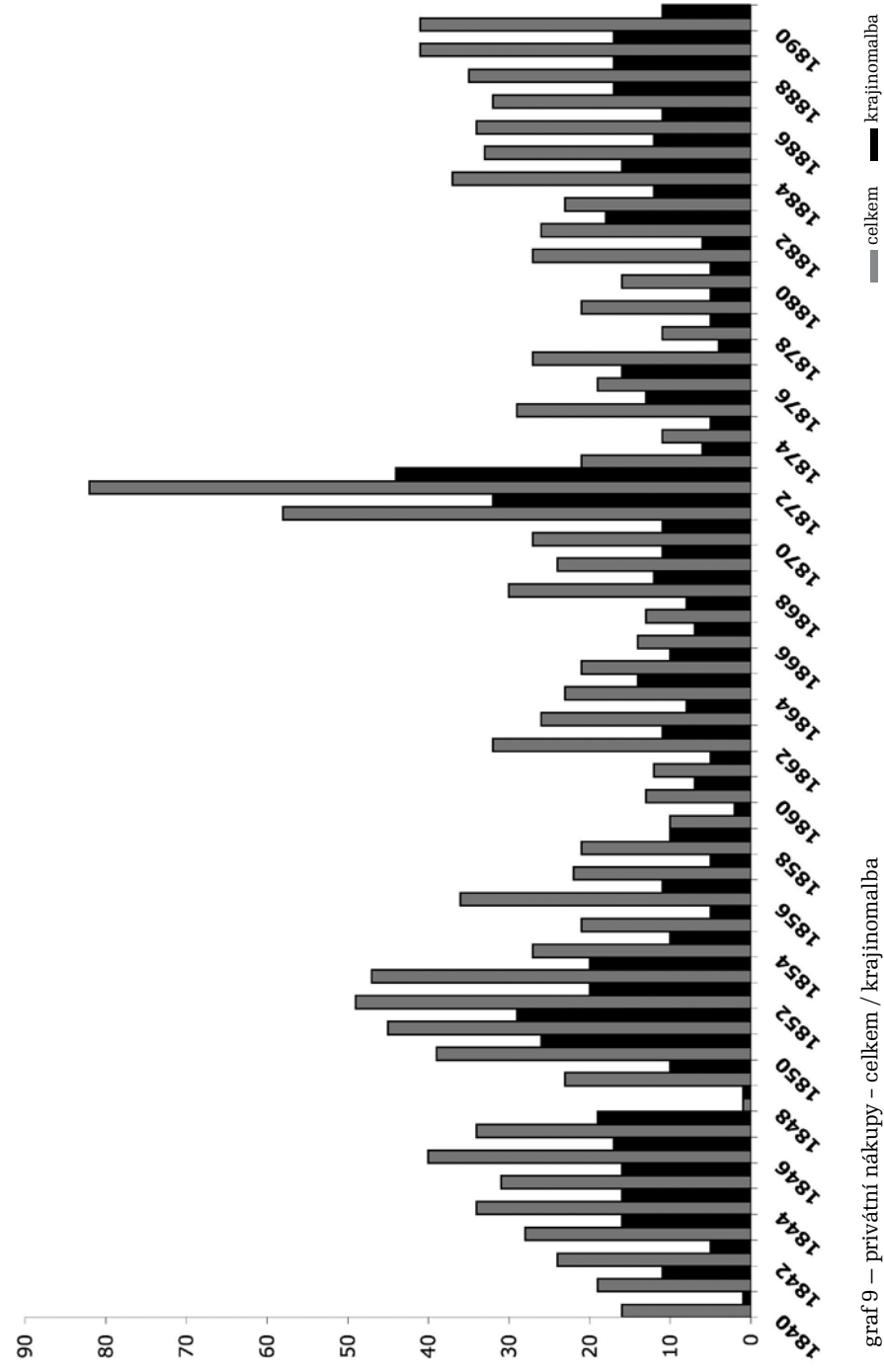
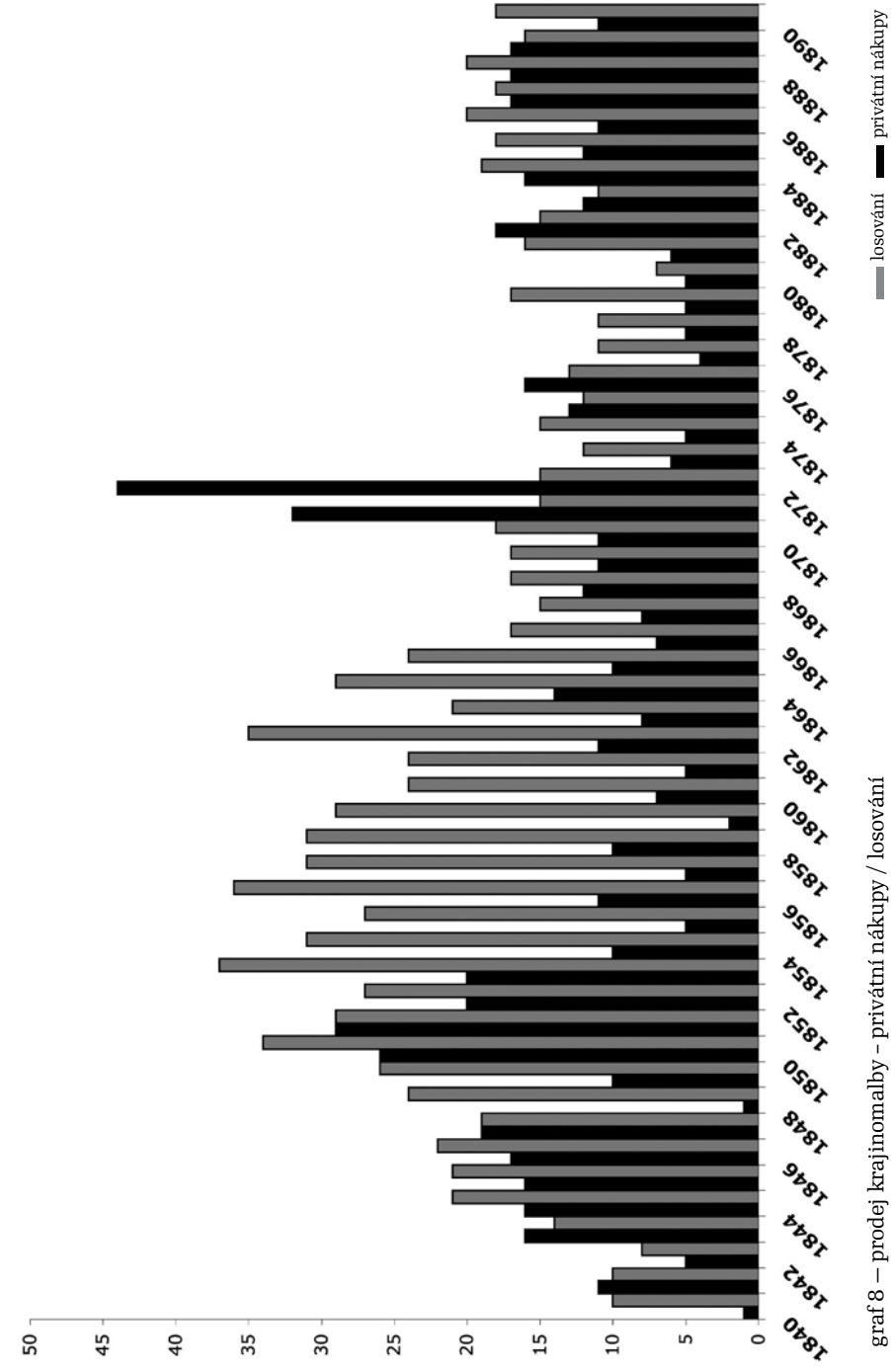

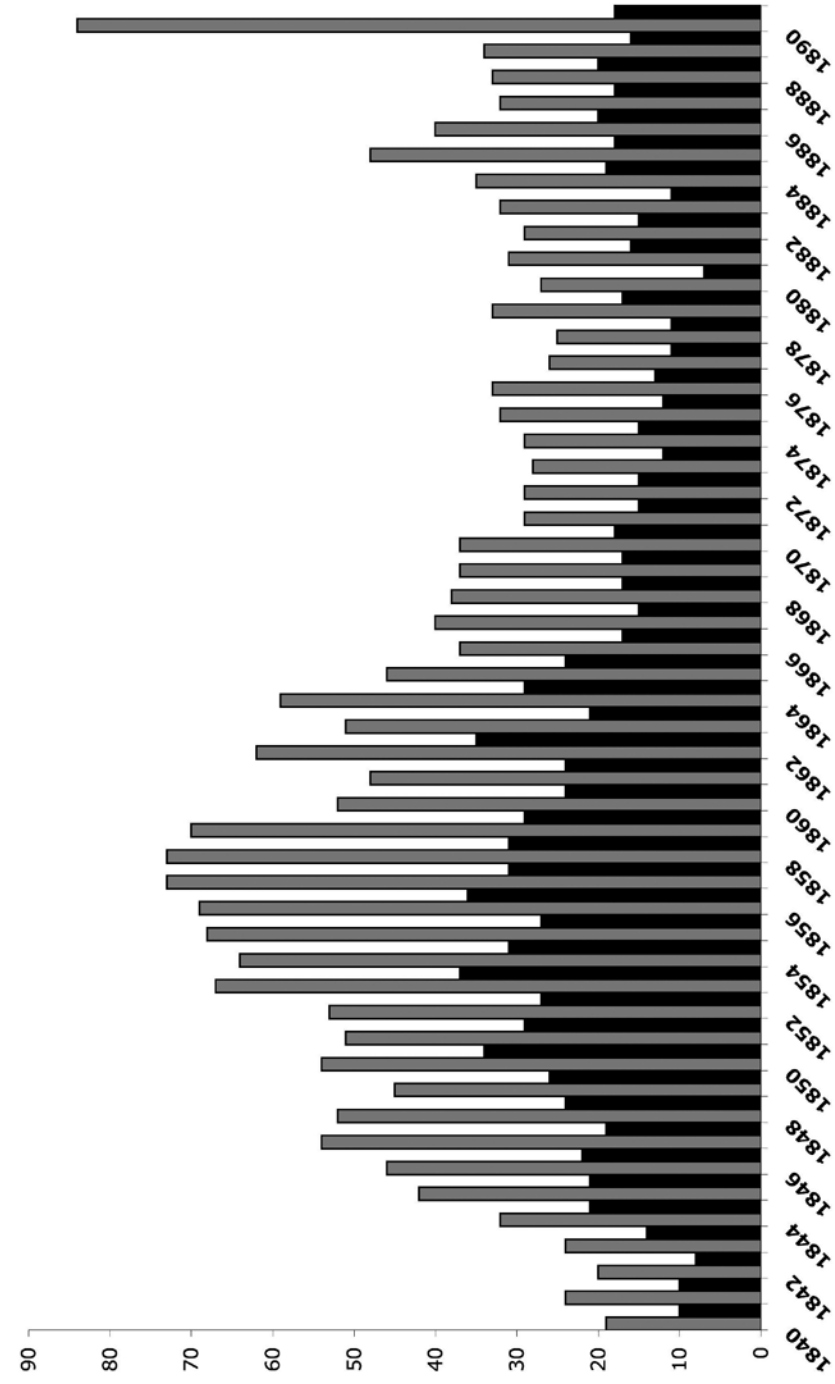
graf 6 – prodej krajinomalby – podíl v procentech z počtu vystavených krajinomalb (roční hodnoty a klouzavé průměry za 3, 5, 10 let)

graf 7 – prodej obrazů celkem – privátní nákupy / losování

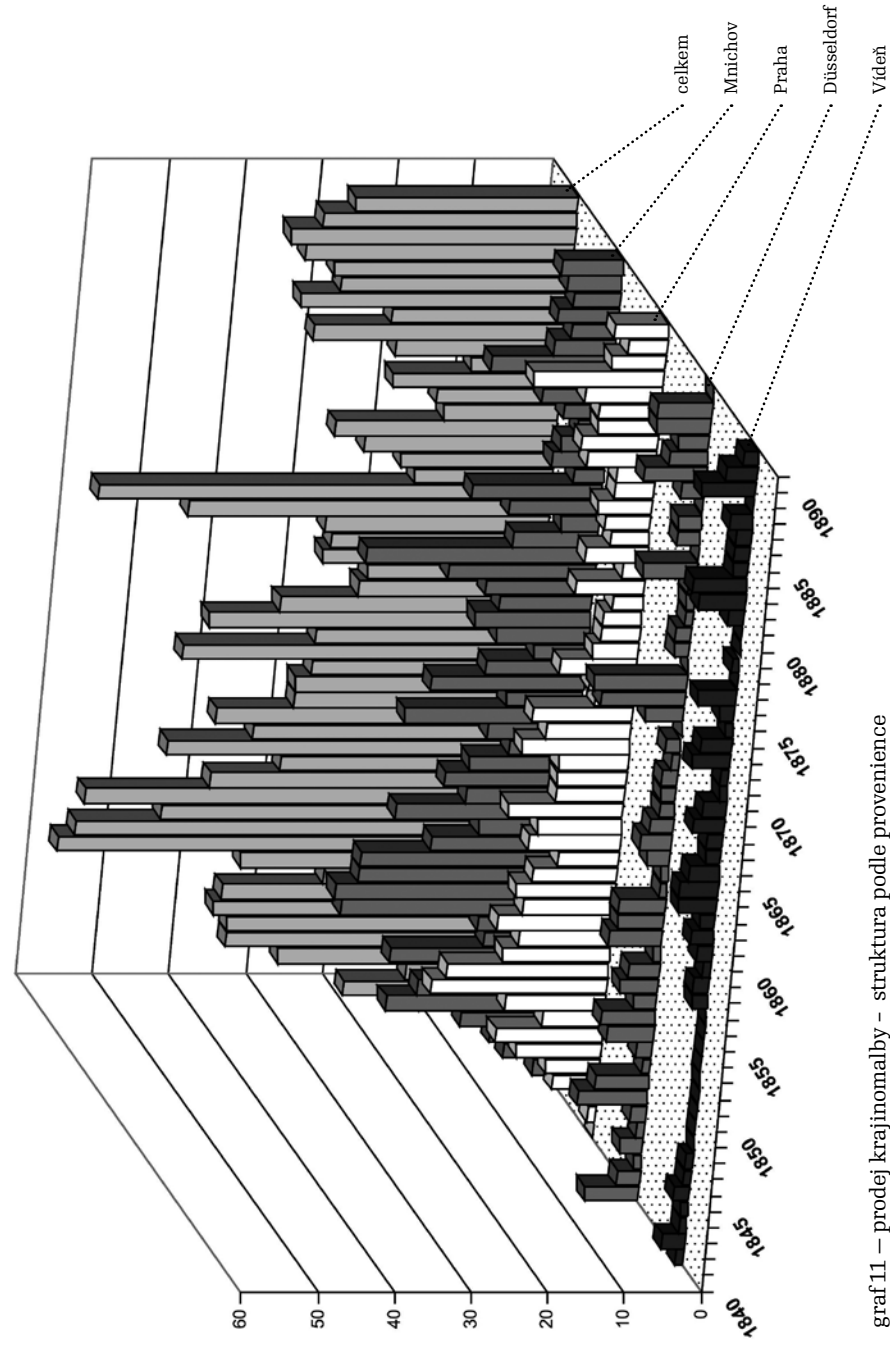
losování / privátní nákupy

graf10 – prodej: losování - celkem / krajinomalba

celkem krajinomalba

graf11 – prodej krajinomalby – struktura podle provenience

Mnichovská krajinomalba a její výstavní prezentace v Praze¹

41 – stat
63 – exkurs
74 – přehled
76 – graf
78 – poznámky

Mnichovská Akademie versus krajinomalba

Krajinomalba mnichovské provenience, která svým silným zastoupením ovlivnila pražskou krajinářskou scénu nejvýrazněji, překvapivě neměla jako obor v mnichovském prostředí dlouhou historii, a z počátku ani silné zázemí na tamní malířské akademii. Stejně jako jinde probíhala i v Mnichově emancipace krajinomalby komplikovaně a její etablování v akademickém rozvrhu malby bylo provázené značnými potížemi. Oproti jiným uměleckým centrům tento proces trval déle, ale patrně s větší uvolněností, jak napovídá výraznější názorová, tematická i technická diverzita malířských přístupů ke krajině. Progressivní rozmach zaznamenala krajinomalba v Mnichově právě v době, kdy se pražská výstava otevírala zahraničním umělcům a Mnichované se stali jejími pravidelnými účastníky. Je namístě připomenout, že za masivním rozvojem oboru stála i poptávka kupujícího publika, včetně pražského, které pro mnichovské autory zajistilo významný odbyt.

Počátky mnichovské krajinomalby nebyly iniciovány kolektivní ideovou orientací na dobově aktuální téma přírody, ale spíš hlubším zájmem jednotlivců. Datovány jsou zhruba do první dekády 19. století, kdy dosavadní krajinářské kompozice, v převážně většině udávající prostorový kontext pro exteriérové scény lovecké či historické, nacházely většího uplatnění a postupně se zbavovaly propojení s jinými žánry.² S oficiálním založením Královské akademie výtvarných umění v roce 1808 získal post jednoho z profesorů oboru malby krajinář Johann Georg von Dillis.³ Ten bývá označován za zakladatele mnichovské krajinomalby především proto, že zaměřil pozornost k reálné domácí (tj. bavorské) krajině, ve které si navíc pořizoval spontánní olejové skici. Jeho díla, samozřejmě malovaná v ateliéru, však stále zůstávala v podstatě komponovaná. Odkazují k nizozemské krajinomalbě s důrazem na naturalistický detail a současně i k lorrainovskému způsobu práce se světlem. Obdobné názorové východisko, akcentující především nizozemskou malbu a současně téma bavorské krajiny, bylo základem tvorby Johanna Jakoba Dornera ml.,⁴ který patří k významným osobnostem počátků mnichovského krajinářství, třebaže působil mimo okruh Akademie. Odlišný a osobitý, po formální stránce poměrně radikální přístup reprezentuje dílo Wilhelma von Kobella,⁵ který jako profesor krajinomalby působil na mnichovské Akademii od roku 1814. Charakteristickým rysem jeho prací je vedle prosvětleného, zářivého koloritu čistých, nelomených barev a svěrázného malířského podání nezvyklé řešení prostoru. Kobell obvykle volil nezvyklý úhel pohledu – výrazný podhled, vizuálně zvětšující komponenty umístěné v popředí (typický je pasoucí se dobytek a podobně). Spolu s potlačením a zastřením horizontu touto nerovnováhou narušil tradiční kompozici plánů, utvářejících prostor obrazu, a předznamenal tak pozdější proměny krajinomalby. Právě v otázce konstrukce prostoru, vedle jiných, neméně podstatných inovací přispěl ke genezi mnichovské krajinomalby nejvýrazněji Carl Rottmann. Tato etapa sledovaného oboru se však odehrávala již mimo Akademii. Tam totiž byla krajinomalba v roce 1826 zrušena poté, co do čela školy nastoupil Petr Cornelius a prosadil téměř výhradní zaměření na historickou malbu.

Carl Rottmann⁶ byl bezesporu osobností, která se o značný rozmach mnichovské krajinomalby přičinila zásadním způsobem. Jeho dílo silně ovlivnilo generaci autorů, kteří ve čtyřicátých letech vstoupili prostřednictvím výstav do povědomí pražského publika. Rottmann, který je s nástupem proudu mnichovské krajinomalby bezprostředně spojen jako hlavní iniciátor, přispěl k rozvoji žánru inovacemi, jež se pro tento okruh umělců staly charakteristickými. Od svých předchůdců, například Rottmannem oblíbeného J. A. Kocha, se jeho díla zásadním způsobem liší jak přírodní „pravdivostí“, tak již

změnou kompozicí. Ta již nepracuje s prostorovými plány, přiznanými po stranách obrazu, které tradičně výjev rámovaly, ale svého monumentálního účinku dosahuje širokým otevřením krajinné scenerie a současným snížením horizontu. K uvedeným změnám dochází pod vlivem stále intenzivnějšího studia v přírodě, které sám Rottmann jednoznačně upřednostňoval před akademickým školením. Proto byl také jeho krátký pobyt na mnichovské Akademii záhy vystřídán cestou do Alp (1823), z níž vzešla mimořádně úspěšná díla. Možná i pod jejich dojmem navrhuje v roce 1824 budoucí král Ludvík I. (nastoupivší na trůn o rok později) zřídit na Akademii samostatné oddělení krajinomalby. Rottmann, v té době již pokládán za výlučného kandidáta, ovšem velmi energicky vystupoval proti tomuto záměru s tím, že krajinářskému umění lze se učit pouze přímým kontaktem s přírodou a jejím působením na duši talentovaného uchazeče.⁷ Jeho bezesporné mistrovství, dosažené právě takovouto cestou, předznamenanou kritickým odstupem vůči akademickému prostředí, relevanci jeho názoru zdůraznilo natolik, že král Ludvík od svého záměru ustoupil. Celou událost neopomněl nicméně připomenout ve strohé odpovědi na žádost nově ustanoveného ředitele Akademie Friedricha von Gärtnera (z roku 1841) o zřízení samostatné krajinářské školy na půdě Akademie jako nezbytného opatření proti drastickému úpadku tohoto žánru.⁸ S jistou trpkostí tak texty o historii mnichovské Akademie připomínají, že profesura krajinářství byla omezoována až do reformy ve čtyřicátých letech.⁹ O pozici krajinomalby ilustrativně vypovídá i zastoupení krajinářů mezi čestnými členy mnichovské Akademie, mezi kterými jsou do čtyřicátých let uvedena jen dvě jména: Johann Christian Reinhardt, působící v Římě, a Carl Rottmann.¹⁰

Mnichovská krajinomalba se tedy rozvíjela nejen mimo akademické prostředí, avšak dokonce i s jistým ostantativním odstupem vůči němu. Vůdčí osobnosti mnichovského krajinářství, bezprostředně ovlivňované osobním příkladem Rottmannovým, získávaly akademické vzdělání v jiných centrech (Düsseldorf – Christian Morgenstern) či jejich osobní růst je charakterizuje jako autodidakty (Eduard Schleich, Max Haushofer). Je nicméně zřejmé, že mimoakademické prostředí mnichovské krajinářské komunity představuje v první polovině 19. století školu neobyčejně působivou, mimořádně živou a produktivní. V tomto smyslu shora zmíněná Rottmannova vize o povaze krajinářského vzdělávání se ukázala více než opodstatněná.

Výrazný Rottmannův vliv předznamenává rovněž umělecké počátky Maxe Haushofera,¹¹ který záhy opouští studium práv a podniká četné malířské výpravy. S Rottmannem odjíždí do Halberstadtu, kde společně pracují na zakázkách hraběte Spiegla (1834–1835). Haushofer strávil dva roky v Itálii (1835–1837), průběžným cílem jeho výprav byla však alpská krajina (ve čtyřicátých letech především horské terény v horních Rakousích) a zejména pak alpské předhůří v okolí Chiemsee – převažující cíl jeho cest od roku 1828. Díla vznikla na prahu čtyřicátých let, převážně jezerní scenerie, vyvolala značný ohlas a bezpochyby lukrativní objednávky ze šlechtických kruhů; některá z nich se dostala i do Prahy – například „*Sontagstille*“ objednaný spolu s „*Gmundner-see*“ princem Petrem von Oldenburg získal do sbírky Ervín Nostic. Pražské veřejnosti se Haushofer představil na výstavě již v roce 1841, v době, kdy pracoval pro knížete z Nassau a jezdil do Düsseldorfu za jednou z vůdčích osobností tamní krajinomalby Andreasem Achenbachem. Poté, co v roce 1844 Haushofer nastoupil na pražskou Akademii, stal se pravidelným účastníkem výstav Krasoumné jednoty.¹²

Díla mnichovských krajinářů na pražské výstavě

Haushoferovo působení na pražské Akademii bylo bezesporu jedním z faktorů, podporujících zájem Mnichovanů o prezentaci děl na zdejší výroční „přehlídce“, vedoucí k jejich každoročním početným zaslilkám. Neprojevil se však hned, skutečně prudký vzestup mnichovské účasti přichází až počátkem padesátých let, kdy počet děl z Mnichova dosahuje až trojnásobku domácí produkce a kdy se profiluje jádro pravidelných zasilatelů i jejich publika. Z celkového souhrnu vystavovaných autorů vyplývá, že v případě mnichovských krajinářů se více než čtyřicet procent autorů zúčastnilo jen jednou, a lze se proto domnívat, že zdejší prodejní úspěšnost Mnichovanů motivovala řadu náhodných, jednorázových zaslilek. Hlavním zdrojem mnichovské krajinářské invaze však nebyl zástup dnes zcela neznámých autorů, ale pravidelná dlouhodobá účast dvou generací umělců, kteří v Praze našli své příznivce z řad kupujícího publika. Zásadním obdobím pro ukotvení mnichovské krajinomalby v Praze byla čtyřicátá léta, kdy se tu prvně objevili autoři významní v kontextu dalšího vývoje. Z podrobné chronologie navíc vyplývá, že toto jádro mnichovských krajinářů, kteří dlouhodobě působili na zdejší prostředí, objevil pražskou výstavu ještě předtím, než do Prahy nastoupil Max Haushofer. K silnému ohlasu, se kterým se mnichovská krajinomalba v Praze setkala, jistě přispěl i fakt, že pravidelnými účastníky výstav byly její skutečně nejvýraznější osobnosti. S jejich díly se zdejší publikum setkávalo hned od počátku čtyřicátých let, kdy tu nechyběly ani práce Carla Rottmanna.

Carl Rottmann pražskou výstavu obesílal od roku 1841 až do své smrti, ačkoli i později se tu ještě několik jeho obrazů na výstavě nabízel. Pražské publikum tak mělo možnost se setkat se čtrnácti jeho díly, a to jak s klasickým typem heroické krajiny (řecké, italské), podpořeným bezprostředním studiem přírody a podaným ve výrazně koloristické malbě, tak i s motivy jezer berchtesgadenské oblasti.¹³

Právě alpské scenerie byly nejčastějším námětem mnichovských maleb zejména let čtyřicátých a padesátých, a i přes rezervovanější přijetí těchto motivů v pozdějších letech zůstávaly setrvalou součástí krajinářského repertoáru. Neméně populárním námětem (nejen mnichovských děl) byla ve stejném období zobrazení dramatických atmosférických stavů, především bouří, vichřic a podobně, zděděných jako pozůstatek romantismu. Postupně se změny atmosféry staly účinným prostředkem náladové krajinomalby („*Stimmung*“), vystihující specifický charakter konkrétní krajiny, a současně byly i výsledkem snah objektivního studia přírodních jevů.

První generaci mnichovských krajinářů, která pražskou výstavu obesílala hned od počátku čtyřicátých let, tvořili autoři, narození zhruba v první dekádě století – v podstatě o něco mladší Rottmannovi vrstevníci. Heinrich Heinlein¹⁴ a Heinrich Bürkel¹⁵ se stejně jako Rottmann začínají věnovat krajinomalbě na počátku dvacátých let a záhy se obracejí k samostudiu a malířským výpravám. Pro oba je typickým námětem alpská krajina, avšak jejich přístup je diametrálně odlišný. Heinlein, který byl v Bavorsku mimořádně oblíbeným autorem, maloval majestátní pohledy s otevřeným, dalekým výhledem na jezera a hory, kompozičně zřetelně ovlivněné příkladem Rottmannovým. V Praze, kam zaslal v průběhu let 1840–1887 celkem padesát šest obrazů, si našel publikum a dosáhl slušného prodejního úspěchu. Práce Bürkelovy, vyznačující se zřetelnou stylizací, osvoje- nou kopírováním nizozemských krajinářů 17. století (zejména Philipa Wouvermana a Adriaena Brouwera), byly v Praze k vidění v letech 1842–1867 téměř každoročně. Více než čtyři desítky zde vystavených obrazů byly nepatrným zlomkem Bürkelova mimořádně

rozsáhlého díla.¹⁶ Třebaže se i v Bürkelových obrazech, zejména po polovině století, objevují pohledy do otevřené krajiny (často maloval i italskou Campagnu¹⁷), typičtější jsou jeho práce menších formátů s uzavřenějším prostorem a zdůrazněným detailem v popředí. Nejčastěji jím bývá figurální stafáž v žánrovém podání a téměř bezvýhradně se jedná o krajinu obývanou a z části i kultivovanou, byť s připomínkou majestátní přírody v pásu horského masivu na horizontu. Ve čtyřicátých letech byl tento již poněkud neaktuální přístup stále živý a oblíbený přinejmenším stejně jako působivé pohledy na dramatické scenerie neoživené lidskou přítomností. Ty byly, i přes odpor kritiky, v Praze vystavovány v obrovském množství a úspěšně prodávány až do let šedesátých. Z řady autorů, kteří je opakovaně zaslali, si zaslouží zmínit Johann Gottfried Steffan¹⁸ a Carl Millner,¹⁹ reprezentující stejné názorové východisko a malířské prostředky, které určily dílo Maxe Haushofera. Spojuje je ještě romantická volba námětu a kompozice, zdůrazňující monumentální vertikality stěn horských masivů i redukce či absence stafáže a uhlazená malba s velmi živým koloritem, poskytující klidnou, prosvětlenou atmosféru.

Umělci Schleichova okruhu a nové impulsy

Na počátku čtyřicátých let se současně formuje okruh autorů, kteří postupně preferují méně okázalé i méně stylizované vyjádření a v závěru dekády dospívají ke stále důslednější práci přímo v přírodě, které odpovídá i uvolněný rukopis spontánního záznamu. K jeho jádru v čele s Eduardem Schleichem patřili Christian Morgenstern, Friedrich Voltz, Carl Ebert, Adolf Lier, Joseph Wenglein, August Seidel a Adolf Stademann, později Dietrich Langko. Všichni obesílali pražskou výstavu pravidelně a dlouhodobě a často zde patřili k vůbec nejvystavovanějším autorům. Christian Morgenstern²⁰ v Praze v rozmezí let 1843–1866 představil více než tři desítky děl poměrně široké námětové škály, do které se promítly realizované malířské cesty. Ať už se jednalo o motivy z pobřeží Helgolandu, nebo okolí Labe u Hamburku, či motivy jezer alpského podhůří, charakteristickým rysem byl snížený a vzdálený horizont, otevírající široký, téměř panoramatický pohled. Hloubka prostoru a sjednocující iluminace v teplých tónech (odkazující bezesporu k Rottmannovi) dokázaly potlačit dramatický reliéf i v pohledu na alpskou krajinu. Proměna volby krajinového motivu i zdůrazňovaných komponent obrazu, která byla u mnichovské krajinomalby zřetelná v polovině století, souvisela s tendencí k subjektivně zaujatějšímu vnímání krajiny a postupnému objevování akcentů, shrnovaných později pod pojem „intimní krajina“. Cesta k intimní malbě nebyla ovšem v německém prostředí jednoznačná, přímá a důsledná – fascinace extrémními stavy a dramatickými situacemi byla průběžně patrná, a do značné míry je jistě poplatná i faktickým specifikům alpské přírody.

Výraznou osobností, která se o naznačené změny zasloužila nejvýznamněji, byl Eduard Schleich.²¹ Byl bezpochyby jedním z klíčových autorů rozmachu mnichovské krajinomalby, a to nejen svým dílem, přinášejícím zásadní inovace, ale i výjimečností svého organizačního působení. To se projevilo nejen v rámci mnichovské scény, ale i v Praze, kde měl kontakty a patrně se podílel na zprostředkovávání zásilek na pražskou výstavu. Schleich byl v Praze dobře „zaveden“, stal se čestným členem Společnosti vlasteneckých přátel umění. Na poli krajinomalby byl nejspíš tím, čím byl pro žánrovou malbu a kontakty s pražským uměleckým prostředím Carl Spitzweg²² – není náhoda, že je spojoval nejen shodný výtvarný názor, ale i přátelství a četné společné cesty.²³ Schleich v Praze

patřil k celkově nejvystavovanějším krajinářům, v průběhu let 1840–1874 tu vystavil více než sedm desítek děl, tedy zhruba stejně jako Haushofer a víc než nejméně frekventovanější domácí autoři.

V tvorbě Schleichově se na přelomu čtyřicátých a padesátých let začíná objevovat zcela nový typ krajinářského obrazu. Je první, kdo v německé krajinomalbě obrací pozornost k nepopulárním motivům a banálním krajinným sceneriím bez ostentativního patosu a objevuje dosud přehlížené rovinaté okolí Mnichova. Zřetelný posun je patrný nejen v rovině estetického náhledu, ale i v technice malby, která pastózní barvou a razantními tahy zdůrazňuje vystižení oblohy, celkového rázu vegetace a půdy. Primární zájem o charakter a strukturu terénu přivádí do krajinářského repertoáru krajinné typy nevýrazné reliéfem, ale zajímavé právě strukturou – blata, stepi, vřesoviště atd. Když se Schleich blíže seznamuje s francouzskou krajinomalbou a díly barbizonské školy při zpáteční cestě z londýnské Světové výstavy v roce 1851, začíná pracovat s výrazně podélným formátem. Tzv. ručníkový formát zohledňuje nejen technické inovace, provázející vývoj krajinomalby (používání fotografické kamery 12 × 38 cm, úhel pohledu 150°), ale poskytuje i účinnější prostředek k vystižení celkového krajinového rázu.²⁴ Podélný formát se posléze stává pro krajináře Schleichova okruhu charakteristickým rysem. Nejvýrazněji jej uplatňoval Adolf Lier,²⁵ umělec později školený vedle Mnichova i v Paříži u Julese Dupréa, který od poloviny padesátých let zasilal do Prahy téměř dvě desítky děl. Z počátku však pravděpodobně zasilal obrazy tradičního formátu i námětu, jak lze z jejich názvů usuzovat. S motivy okolí Mnichova a Dachau (kde se formovala malířská kolonie), respektive krajin bez určujících prvků (hradů, mlýnů, chalup a podobně), se v Praze účastnil až po roce 1860. Je téměř jisté, že zmíněné extrémně podlouhlé formáty se na pražskou výstavu nedostaly (kritika by takovou událost jistě nenechala bez povšimnutí) – ostatně preference kupujícího publika ukazují na oblibu zavedených forem a témat, která do značné míry určila prodejnost, potažmo výběr zasílaných děl. Tomu odpovídala i struktura zásilek Eduarda Schleicha, zprvu tematizovaných výhradně typickými alpskými motivy. První malbu s rovinatým reliéfem Schleich v Praze vystavuje již v roce 1851, avšak i nadále díla tohoto typu tvořila menší část jeho zásilek, a je pravděpodobné, že nejenak tomu bylo i u ostatních autorů. Inovace se však týkaly především techniky malby, která odpovídala práci v plenéru – té si kritika všimla a u osobností typu Schleicha ji respektovala.

Proud intimní krajinomalby neprobíhal ani v Mnichově napříč celou malířskou scénou, souběžně zůstával populární typ efektní koloristické malby, který udržoval především okruh soukromé krajinářské školy Alberta Zimmermanna.²⁶ Sám Zimmermann (i jeho bratři Max, Richard a Robert) pražskou výstavu obesílal pravidelně, mezi lety 1843–1857 tu bylo k vidění téměř padesát jeho děl a účastnil se i poté, co přesídlil do Milána a později do Vídně. V padesátých letech, kdy byla „invaze“ mnichovských krajinářů na pražské výstavě nejsilnější, rozšířilo se spektrum účastníků o množství dnes zcela neznámých jmen autorů, kteří bez větších ambicí (i schopností) malovali komerční obrazy s alpskou tematikou. Z těch známějších, kteří se účastnili pravidelně, nelze opomenout Wilhelma Bosharta, Karla Heilmayera či Augusta Seidla.²⁷

Pod silicím vlivem barbizonské školy,²⁸ reflektovaným Schleichem a jeho okruhem, přicházela na pražskou výstavu i díla progresivnějších Mnichovanů, kteří často měli osobní zkušenost s aktuálními trendy pařížské umělecké scény. Patřili k nim například Christian Mali či Dietrich Langko.²⁹ Jednoznačnou orientaci umělců Schleichova okruhu na francouzskou krajinomalbu podnítila i návštěva Světové výstavy v Paříži

1855, kterou společně podnikli Schleich, Spitzweg, Morgenstern a Friedrich Voltz.³⁰ Ti pak o dvanáct let později vystavují na Světové výstavě v Paříži 1867 a naopak Eduard Schleich se osobně angažuje v uspořádání barbizonské expozice na První mezinárodní výstavě umění v Mnichově (Glaspalast 1869).³¹ Tehdy, na konci sedmdesátých let, je krajinomalba jednoznačně nejaktuálnější a také nejpobudivější malířským oborem (nejen v Mnichově), jak dokládá zastoupení krajinářů na této výstavě i jimi zde získaná ocenění a v neposlední řadě i vysoká prodejnost jejich děl.³² V pražském prostředí byla situace krajinomalby co do prodejní úspěšnosti podobná a mnichovská produkce se na tomto stavu významně podílela.

Mnichovská krajinomalba jako předmět zájmu kupujícího publika

Krajinomalba mnichovské provenience byla v Praze velmi dobře prodejná, kupce tu našlo téměř třicet procent vystavených obrazů. Tento příznivý poměr však v průběhu období 1840–1890 značně kolísal, jelikož zájem o mnichovské malby byl poměrně konstantní a nekopíroval výrazně výkyvy v počtu zaslaných děl. Jinými slovy, masivní vlny mnichovské krajinářské „invaze“ na počátku padesátých a kolem poloviny sedmdesátých let nijak nezvýšily prodejnost a lze se domnívat, že kvalita děl v těchto masivních zásilkách byla diskutabilní. O vysokou prodejnost se naopak postarali pravidelní a dlouhodobí účastníci. Právě umělci Schleichova okruhu patřili k těm, kteří své pražské publikum našli, a jednoznačně patřili k nejprodávanějším mnichovským krajinářům, jejichž pozici neohrozilo ani množství ostatní (průměrné či podprůměrné) produkce, nabízené za podstatně nižší ceny. Přesvědčivě nejúspěšnější byl v prodeji Schleich s třiceti sedmi kusy, který se blížil vůbec nejprodávanějším krajinářům Haushoferovi a Havránkovi. Mezi dobře prodejnými byli i autoři efektních alpských scenerií jako Heinlein (23 ks), Steffan (21), Millner (21) a další (viz tab. 1). Trend v prodeji privátním kupcům a instituci (pro losování) není v případě mnichovské krajinomalby nijak specifický, naprosto odpovídá situaci jak v krajinomalbě, tak v celkovém objemu prodeje.³³ V případě jednotlivých autorů byla situace jiná a odpovídala rozdílným preferencím. Schleichova díla jsou v tomto smyslu výjimkou, poměr soukromých a institucionálních nákupů je u nich vzácně vyrovnaný. Podstatně zajímavější pohled na pozici mnichovské krajinomalby na pražském uměleckém trhu poskytuje poodhalení nákupní strategie privátních kupců. Autory Schleichova okruhu, kteří cenově patřili k vyššímu průměru, ovšem z počátku kupovali jen zástupci šlechty. Mezi nimi to byli především Kamil Rohan, Ervín Nostic a Hugo Salm, kteří krajinářský oddíl svých sbírek budovali systematicky a průběžně nakupovali díla Schleicha, Bürkela, Heinleina, Steffana, Morgensterna, Spitzwega či Haushofera. Podstatný fakt je, že jejich zájem reflektoval aktuální vývoj krajinomalby, a tak právě oni na prahu padesátých let kupovali nejen Schleichovy šířkové formáty s rovinatým reliéfem, s motivy z okolí Mnichova a Dachau.³⁴ Velkorysé nákupy podnikal od čtyřicátých let hlavně Rohan a přinejmenším podle zastoupení autorů a motivů krajinářských děl nakoupených na pražské výstavě lze usuzovat, že jeho sbírka byla v tomto smyslu méně vyhraněná než Salmova a Nosticova, zato prestižnější. V roce 1846 byla prodána dvě díla, která dosáhla rekordní ceny, již privátní kupec ve čtyřicátých letech za krajinomalbu vydal. Nejdražším byl Rottmannův *Naxos*, který zaplatil Rohan, nepatrně levnější pak lesní scenerie³⁵ Düsseldorfana J. W. Schirmera, koupená Salmem.³⁶

Potenciál pražského trhu ve čtyřicátých letech ozřejmuje také příklad Heinricha Bürkela, jehož pečlivě vedené (a publikované) účetnictví je pro tento účel cenným dokladem.³⁷ Bürkel začal intenzivněji prodávat až v roce 1839 a při své první pražské prezentaci v roce 1842 hned dvě díla ze tří zaslaných prodal za nadprůměrné ceny, a to nejen v kontextu pražského, ale i mnichovského trhu. O dva roky později koupil Kamil Rohan toho roku nejdražší Bürkelův obraz,³⁸ v roce 1845 v nákupech pokračoval, koupil obrazy dva a opět zaplatil nadprůměrnou cenu. Dle Bürkelových poznámek byl jedním z nich „velký“ obraz (Bürkelův vlastní účetní soupis neuvádí rozměry, pouze uvedené označení). Rohan tehdy zaplatil stejnou cenu jako mnichovský Kunstverein, který Bürkelova díla kupoval pro slosování. Bürkel ve čtyřicátých letech průměrně prodával patnáct obrazů ročně a z toho obvykle jeden až dva (větší a dražší) v Praze. V padesátých letech však o jeho dílo, které nereflektovalo aktuální proměny mnichovské krajinomalby, zájem v Praze klesl a Bürkel našel nový trh v Americe, kde uplatnil především své kopie Ruysdaela.³⁹ Z dalších výše jmenovaných mnichovských krajinářů to byli v zásadě jen tři, kteří si přízeň publika udrželi dlouhodobě – Schleich, Heinlein a Steffan. Schleichova díla se prodávala téměř kontinuálně dvaatřicet let, od roku 1841 do 1873,⁴⁰ Heinleinova v rozpětí let 1842–1871 a Steffanova 1845–1871. Díla Steffana a Schleicha byla zakoupena pro Galerii žijících umělců. Od šedesátých let projevovali o mnichovské krajináře zájem (či spíše solventnost) i privátní kupci z řad měšťanstva, zcela ojedinělé nákupy tohoto typu byly však realizovány již na počátku padesátých let, kdy továrník Richter zakoupil několik levnějších obrazů. Člen Společnosti vlasteneckých přátel umění Heliodor Heidl v letech 1861–1871 zakoupil reprezentativní výběr mnichovských krajinářů (Heinlein, Millner, Schleich, Morgenstern, Spitzweg), průmyslník Čeněk Daněk nakupoval od poloviny šedesátých let a soustředil se na autory ovlivněné francouzskou malbou (Schleich, Langko, Xylander, z Čechů V. Riedel a další). V roce 1872, který byl rekordním co do prodeje děl, a to nejen krajinářských, se díla Schleichova a Millnerova stala patrně náhodnou, jednorázovou akvizicí Aloise Olivy.

Pražský umělecký trh nelze podceňovat – mnichovští krajináři v něm našli stále publikum, schopné za díla svých oblíbenců zaplatit částky srovnatelné s ostatními středoevropskými trhy a kupující prvořadá díla. To ostatně dokládá i Schleichova prezentace na Deutschen allgemeinen und historischen Kunstausstellung v roce 1858, kde ze čtveřice vystavených děl byla dvě v majetku českých sběratelů (Nostic, Thurn-Taxis), kteří vlastnili i dvě z desítky tamtéž vystavených děl Morgensternových.

Ohlasy pražské kritiky na mnichovskou krajinomalbu

Mnichovská krajinomalba byla předmětem nejobsáhlejších komentářů v referátech a kritikách na pražskou výstavu, většinou však ne proto, že by recenzenti zvláště vystihovali její kvality. Naopak, vyznění většiny z nich nebylo nijak příznivé a vycházelo jak z relativně objektivního hodnocení množství vystavených děl diskutabilní kvality, která výsledný dojem podstatným způsobem zkruslovala, tak později i ze silících nároků na původní domácí tvorbu. Německá krajinomalba byla v recenzích připomínána velmi pejorativně jako negativní faktor neutěšené situace domácí krajinářské scény. Kvůli cizím námětům, zejména alpským, které se díky ní a díky Haushoferově působení rozšířily i v tvorbě domácích autorů, se právě mnichovská škola dočkala rezervovaného

hodnocení. Nejostřeji vystupoval Jan Neruda, jehož kritiky byly v tomto smyslu tendenční a zcela opomíjely problematiku malířských prostředků, které procházely v období nejintenzivnější Nerudovy kritické práce – v šedesátých letech – sotva přehlédnutelnou proměnou.

Hodnocení mnichovské produkce bylo přímo spojené se zavedením patrně jediného specifického termínu pro krajinomalbu – „úlad“ (nálada), používaného stejně tak v německé podobě: „*Stimmung jest podstatný pojem v novější malbě krajině. Pod tímto se vyznačují umělý příděch, jímž se krajině dodává zvláštní ráz, jako veselý, trudný, opravdový, melancholický atd.*“⁴¹ U mnichovských autorů byly dalšími recenzenty shledávány kvality technického provedení, které onen „umělý příděch“ činily věrohodným a pravděpodobným. K jeho dosažení bylo zásadní zvládnutí elementárních prvků – prostoru, vzduchu a světla, které jsou od konce padesátých let nejhodněji připomínanými složkami, a to zcela bez ohledu na zvolený motiv. Současně se, jako podstatný posun od dosud rigidně chápané pravdivosti ve smyslu věrné popisnosti, akcentující precizně provedené přírodní detaily, upřednostňuje se požadavek vystižení celkového dojmu. I v tom Mnichované, zejména Schleich a umělci jeho okruhu, z pohledu recenzentů jednoznačně vynikali: „... *zběžně a spolu s efektem malovat vedou jenom mistři, jako je Schleich, jehož Alpa v Algau zvláště svým dalekozorem a osvětlením vyniká.*“⁴²

Karel Purkyně, který publikoval ve stejné době jako Neruda, reprezentoval z pozice činného umělce a s osobní zkušeností francouzské tvorby podstatně jiný přístup, bohužel krajinomalbě věnoval minimální pozornost. Purkyně byl na rozdíl od Nerudy, zdůrazňujícího národní poukazy a přiznávajícího krajině poetické kvality,⁴³ velmi věcný, hlavním kritériem pro něj byla vždy malířská zručnost a aktuálnost přístupu. Když hodnotil výstavu v roce 1864, vyjadřoval se například o Haushoferovi následovně: „... *je zástupcem staršího již směru, který nám, často velmi šťastně, předvádí ideální přírodu, zachovávaje přitom naturalistický podklad.*“⁴⁴ Jasně tak dával najevo, že aktuální je již jiný přístup, a i když jej nepojmenovává, je zřejmé, že mluví o orientaci k francouzskému realismu a k odkazům barbizonské školy.

Názorové pozice mnichovské, potažmo německé krajinomalby pregnantně vyjadřuje o necelé desetiletí později Miroslav Tyrš, když referuje o výstavě v roce 1873, kdy byl představen reprezentativní soubor francouzských malířů: „... *tož je nabíledni, žeť Němci převážně na straně niterného pojmání přírody stojí, ovšem s tím rozdílem, žeť francouzský duch v tomto ohledu všestrannějším býti se objevuje.*“⁴⁵ Tyrš tehdy uvádí na českou scénu termín „*paysage intime*“, charakterizující nastupující proud francouzské krajinomalby, jejichž kvalit přes obdobné vstupní „*niterné pojmání*“ německá produkce (podle Tyrše) nedosahovala. I přesto, že Tyrš vystihl zásadní rozdíly mezi mnichovskou a düseldorfskou krajinomalbou, obecně hovořil o „*německé škole*“ – je však zřejmé, že měl na mysli Mnichovany Schleichova okruhu, které jako jediné srovnával s aktuální francouzskou malbou. Avšak i v případě Schleicha, „*kteřý nyní v čele krajinářů mnichovských stojí*“ a jehož dílo „*daleko vyniká nad ohromnou většinou té spousty krajin k témuž směru náležejících a z Německa sem zaslaných*“, nedopadlo takové srovnání nejlépe. Ukázalo limity Schleichovy „*povšechné*“ techniky: „*Ohlídněmež se na krajinu Schleichovu... s podobnou povšechností malovanou, i porovnejme vše až na tu tupou, neprůhlednou, nezrcadlující vodu Dupréově jest.*“ Diskutovaná výstava roku 1873 byla pro české prostředí výjimečná nejen francouzskou účastí, ale stala se také pomyslnou tečkou za érou mnichovské krajinomalby. Tyršovo hodnocení této výstavy výstižně poukázalo na aktuální stav oboru

a relativizovalo progresivnost tvorby Schleichova malířského okruhu. Ta byla pro domácí autory, otevřené inovacím a opouštění tradičních schémat, po dlouhou dobu vzorem.

Nicméně Eduard Schleich a umělci jeho okruhu patřili v období od počátku padesátých let do závěru let šedesátých (tj. v době, kdy jejich dílo dosahovalo skutečně nejvýraznějších výsledků a mělo značný potenciál působit na české prostředí) ke stabilně uznávaným autorům. Již v roce 1869 je patrné, že dílo předních mnichovských krajinářů ztrácí svůj kredit: „... *nezmíníme se ani zvlášť o takových plodech, jako jsou Schleichovy – ,dobry, ale dobrota už všestranně známa, tím méně o nějakém Spitzwegu, který maluje již podle coulů, každý rok totéž atd.*“⁴⁶ Nejsilnější éra mnichovské krajinomalby v Praze končí na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, a to nejen přesměrováním hlavní orientace na francouzské dění, ale také uzavřením životní pouti hlavních protagonistů.⁴⁷

Právě v naznačeném kontextu lze vnímat přínos krajinářů Schleichova okruhu – byli to zejména oni, kdo svými díly na pražských výstavách upozorňovali české publikum na změny estetických a konceptuálních rámců vývoje krajinomalby v polovině století a v tomto smyslu předznamovali i radikální posuny k malbě intimní krajiny charakterizující vývoj české krajinomalby v sedmdesátých letech.

1
Carl Rottmann
Římská campagna, kolem 1840
Olej, dřevo, 30 × 47,2 cm
NG: O 8661

2
Eduard Schleich
Římská campagna, kolem 1860
Olej, dřevo, 36,1 × 38 cm
NG: O 806

3
Christian Morgenstern
Vřesoviště u sv. Hypolita na úpatí Voges v Alsasku, 1848
Olej, plátno, 89 × 118 cm
NG: O 436

4
Christian Morgenstern
Jenské jezero, 40. léta 19. století
Olej, plátno, 62 × 95 cm
NG: O 11180

5
Josef Schertel
Krajina, 1847
Olej, plátno, 58 × 82 cm
NG: O 786

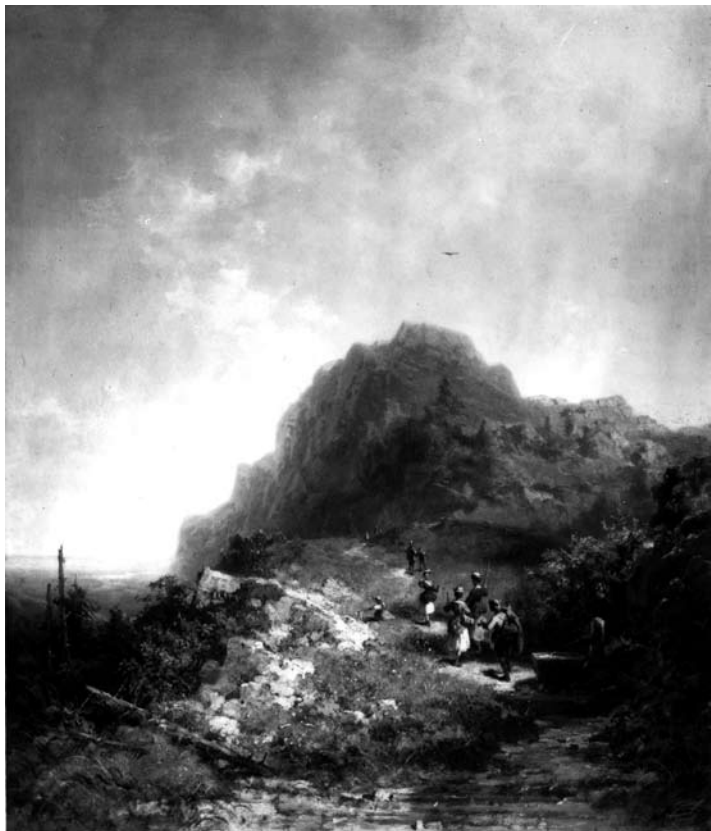
6
Hans Beckmann
Krajina, 40. léta 19. století
Olej, plátno, 27,5 × 34,5 cm
NG: O 1618

7
Johann Gottfried Steffan
Lesní idyla, 1853
Olej, plátno, 41 × 55 cm
NG: O 9168

8
Max Haushofer
Jezerní krajina, 1858
Olej, plátno, 89 × 126,5 cm
NG: O 4523

9
Carl Spitzweg
Výlet do hor, kolem 1870
Olej, dřevo, 43,2 × 36,1 cm
NG: O 804

10
Johann Gottfried Steffan
Na stráních Brienzského jezera, 1867
Olej, plátno, 75 × 89 cm
NG: O 471

11
Dietrich Langko
Zimní krajina, 1856
Olej, plátno, 38,5 × 68 cm
NG: O 8678

12
Wilhelm Xylander
Měsíční noc na Labi, poslední čtvrtina 19. století
Olej, plátno, 92 × 147 cm
NG: O 735

13

Adolf Stademann

Zimní krajina, 70. léta 19. století

Olej, lepenka, 31 × 47,3 cm

NG: O 779

Exkurs

Alpy – horské masivy a ledovcová jezera

„V Bavořích máme ty nejpůsobivější a tak dokonale romantické krajiny, že jsem si zcela jist, že velký umělec, který je jednou zhlédl, bude nadšen, že může svůj talent rozvíjet právě zde... Měkké pahorky, které z obou stran splývají k jezeru, jsou z větší části kryty lesy, mezi nimiž krásná svěží pole a louky vytváří svéráznou mozaiku. Na úpatí pahorků, v romantickém sepětí, jsou roztroušeny prosté pastevní chýše, na otevřených výšínách zahlédneme na vzdálenost sotva méně než hodinu zámky s věžemi a zdmi a pod nimi kostely, pohled který pokračuje po obou stranách jezera, v pozadí za nimi pak bavorské Alpy, ještě dále skály, tyčící se do nebes, a zasněžené vrcholky.“ Zanícený popis okolí Starenberského jezera od literáta a historika Lorenze Westenriedera, napsaný v roce 1782,⁴⁸ ozřejmuje proměnu estetických kritérií, která na konci 18. století vedla k uměleckému docenění místně specifických krajinných typů. Poté, co byl po polovině 18. století v prostředí anglické estetiky učiněn rozhodující krok k zohlednění jiných kvalit než těch postulovaných klasickou tradicí, a mohlo tak, mimo jiné, dojít k neselektivnímu ocenění přírodních forem, začal se probouzet zvýšený zájem o objevování přírodního prostředí a krajiny. Westenriederovo vyjádření již charakterizuje nastupující éru turismu, amatérského přírodovědného bádání a malířských výprav za atraktivními scenériemi. Dokládá obrat od tradičních krajinářských obrazových schémat a kopírovaných předloh k reálné krajině. Monumentalita alpských masivů, jeho dramatický reliéf a extrémní klimatické podmínky vzbuzovaly zájem i respekt a byly ukázkovým zpředměněním romantické představy transcendentního rozvrhu přírody. Jako takové se Alpy staly patrně nejpobulárnějším a nejfrekventovanějším krajinářským námětem zemí střední a západní Evropy (především Německa, Švýcarska a Rakouska) téměř po celé 19. století a díky silnému působení „mnichovské školy“ v Praze podstatným způsobem ovlivnily i zdejší umělecké prostředí.

První zobrazení vysokohorských masivů Alp měla charakter topografických záznamů, prozrazujících spíše vědecký a dokumentační zájem než umělecký. Nejprříkladnější je v tomto směru výjimečné dílo švýcarského vědce, stavebního inženýra, kartografa a malíře Hanse Conrada Eschera von der Linth,⁴⁹ který od roku 1792 systematicky portrétoval švýcarské Alpy v panoramatických kresbách. Ty mají věcný, objektivní ráz a v abstrahované linii dokonale vystihují geologickou strukturu hor, avšak současně jsou jedním z nejpůsobivějších dobových zobrazení reálné krajiny, majících nepopíratelné umělecké kvality. Analogický počín v českém prostředí představuje dílo Antonína Balzera,⁵⁰ počínající cyklem *Krkonoše* (1872), které tu vystupují v instanci velehor, tehdy objevovaných hlavně drážďanskými autory.⁵¹ Po roce 1800 se badatelský i malířský zájem o Alpy intenzivně rozvíjí také v Rakousku (viz kapitola Vídeňská krajinomalba) a Německu a zůstává aktuální po celé století. Od padesátých let jej oživuje rozvoj fotografie, vznik zájmových spolků i organizovaného turismu.⁵² Obliba alpských námětů v malířství a literatuře odpovídala lokálnímu patriotismu, řada z alpských vrcholů a oblastí byla spjata s mytizovanou topografií národních historií a do horských pasteveckých salaší a vesnic byly projikovány představy o původním, nezkaženém životě v souladu s řádem přírody. (Viz *Idylly* Solomona Gessnera.)

Alpské scenerie se staly vděčným malířským námětem také z důvodů, které naznačil už Westenrieder – jejich členitá struktura, střídající holé skaliny, sníh, zelené louky, lesy i vodní plochy, koncentruje repertoár malebných motivů a dává příležitost uplatnit různé malířské technické prostředky. Zhruba během druhé čtvrtiny 19. století se ve

zmíněných regionech staly alpské náměty běžnou součástí malířské produkce, lišící se jen přístupem jednotlivých „škol“. Zatímco pro vídeňské autory bylo charakteristické věcné, v podstatě realistické zobrazení, Mnichované tíhli k romantické monumentalizaci a efektní koloristické malbě, která produkovala téměř standardizované salonní „kusy“. Obě tendence spojil ve svém díle velmi populární švýcarský malíř Alexandre Calame,⁵³ dobře zavedený v Německu a vystavující od čtyřicátých let v Paříži.

V české krajinomalbě alpské motivy zdomácněly zprvu v díle Augusta Piepenhageny,⁵⁴ v podání Josefa Navrátila⁵⁵ se pak rozvinuly i do nástěnné malby v monotematické výzdobě Alpského pokoje na zámku Jirny, či v takzvaném Alpském pokoji Michalovicova domu v Praze. Na počátku čtyřicátých let patrně nebyla zobrazení Alp v interiérové výzdobě nijak neobvyklá – podle vzpomínek J. V. Friče měl velký nástěnný obraz s motivem Bodamského jezera a pásem alpských vrcholů na horizontu zámečník Munch v bytě ve Vodičkově ulici.⁵⁶ Ve stejné době podnikl cestu přes Alpy do severní Itálie Josef Mánes a jejím výsledkem byla mimo jiné řada pohledů na Travenské jezero, které však na výroční výstavě neprezentoval. Ještě před příchodem Haushofera na pražskou Akademii se na výstavě objevily alpské motivy jak v díle Mnichované, tak například i u Pražana Josefa Groise, v jeho případě však šlo o kopie malířských děl s alpským námětem, či u Bedřicha Havránka. Skutečný rozmach alpských scenerií začal po nástupu Haushofera v roce 1844, který hned následujícího roku zorganizoval studijní cestu se svými žáky do Alp. Výsledkem bylo několik pohledů na alpská jezera, především Königsee, které Haushofer, Havránek a Antonín Liehm vystavili o rok později. Výběr konkrétních motivů byl selektivní, malíři upřednostňovali pohledy s dramatickými horskými štíty, kontrastujícími s rozlehlou a klidnou hladinou jezer. Stálicemi repertoáru byla jezera z oblasti Berchtesgadenu – Královské (Königsee) a Zadní (Hintersee) a především velmi oblíbená jezera nedaleko od Mnichova – Chiemské (Chiemsee), Starenberské (Starembergersee) a Ammerské (Ammersee). Chiemské jezero s malířskou kolonií na ostrůvku Fraueninsel se stalo mnichovským centrem plenérové malby, kam, vzhledem k jeho dostupnosti a mimořádně komfortním podmínkám (ubytovací hostinec mědirytec Zahna, jeho dcery a bujarý společenský život⁵⁷), mířily generace malířů. Právě Chiemské jezero bylo i cílem Haushoferových žáků z Prahy a jejich učitel, zeť hostinského Zahna, tam trávil téměř každé léto. Na rozdíl od většiny alpských jezer byla trojice jmenovaných příhodná pro delší pobyt, leží totiž v rovinaté krajině a zasněžené horské vrcholky tvoří atraktivní, ale zcela „neškodnou“ kulisu v pozadí. Výprava k Chiemskému, Ammerskému či Starenberskému jezeru byla prostá jakékoliv romantiky, měla spíš podobu lázeňského pobytu – ostatně Chiemské jezero se záhy stalo cílem městských výletníků a nabízelo veškerý komfort včetně pobřežní promenády. Stalo se tak, přinejmenším v Německu, nejportrétovanějším jezerem a i na pražské výstavě se mezi ostatními objevovalo nejčastěji. Ve sledovaném období tu bylo k vidění téměř sto třicet jeho exemplářů. Třebaže řada děl vycházela z osvědčeného motivu, ze kterého se záhy stalo obrazové klišé horského jezera, a nevztahovala se ke konkrétnímu místu (nesla například označení jezero v horách), většina prací, i přes dlouho přetrvávající tendence obraz krajiny komponovat, vycházela z topograficky věrohodných záznamů, pořízených během cest. Jen některá díla však měla v názvu geografické označení, a tak lze určit frekvenci konkrétních motivů vystavených děl jen orientačně. Vedle Chiemského jezera se v Praze nejčastěji vystavovaly pohledy na jezero Zadní (62 ks), Královské, Starenberské (60 ks) a dále Bodamské a Ammerské (27 ks).

Nejvýraznější a malířsky nejlépe zvládnutá byla díla Johanna Gottfrieda Steffana, Heinricha Heinleina a Carla Millnera, reprezentující ustálené obrazy Alp v líbivé,

uhlazené malbě, typické i pro Maxe Haushofera. Do Prahy zmíněná trojice zaslala téměř každoročně až do konce sledovaného období. Reakce na Haushoferovo Atterské jezero ozřejmuje úskalí takto monotematického zaměření i způsobu podání: „... *jest jakoby opisek jeho starších obrazů jezerních, tytéž přednosti v jemném vzduchu, v průhledné vodě, a v celku tentýž svěmraav stupňované uhlazenosti. Zdá se nám vždy, jako by Haushofer maloval jezera jen pro salony sensitivní.*“⁵⁸

Od padesátých let výrazně stoupá počet jezerních námětů u domácích autorů a nejdnou se téměř vyrovnává počtu těch zaslaných z Mnichova. V roce 1851, zřejmě jako výsledek společné studijní cesty, přispělo jezerními sceneriemi šest pražských autorů, nově Alois Bubák, Alois Wolf a Václav Kroupa, každý z nich tehdy představil jiné jezero. Alternativním, méně nákladným cílem malířských výprav Haushoferových žáků byla Šumava, která skýtala mnohdy ještě více romantické pohledy včetně jezerních motivů. Obrazy s Plešným jezerem byly řešeny v analogické kompozici i shodným výtvarným přístupem jako obrazy Alp mnichovské proveniencí. Zájem o Šumavu byl zpětně vnímán jako účelové nalezení zástupného námětu: „... *jenom jako z nouze malovali český kraj, ale zase nejraději jen ten, který jim poskytoval svými tvary, svojí formací jakousi náhradu za alpské velikány: hornaté kraje hraniční byly jim nejmilejší.*“⁵⁹

Alpské a jezerní motivy měly mezi ostatními náměty zřetelnou převahu a také spolehlivou prodejní úspěšnost. Oceňovalo je nejen publikum v Praze – v padesátých letech Max Haushofer maluje pro císaře Ferdinanda *Eibsee am der Zugspitze*, král Ludvík Bavorský si objednal *Walchensee* pro novou pinakotéku v Mnichově, *Vierwaldstetersee* bylo určeno pro císařskou galerii ve Vídni a odbyt tato díla našla i v New Yorku. V Praze Haushofer prodal deset alpských motivů privátním kupcům a dvanáct bylo odkoupeno pro losování, z domácích autorů byl s těmito náměty úspěšný Havránek, u privátních kupců ještě Alois Kirmig a Antonín Liehm, pro losování navíc Bertha von Grab, Adolf Kratochvíl, Václav Kroupa, Leopold Stephan a Hugo Ullik. Obrazy s alpskými jezerními náměty opakovaně kupoval císař Ferdinand (například od Haushofera si koupil tři) a také příslušníci rodu Salmů – Hugo, Robert a Leopoldina.

Alpských motivů přicházelo na pražskou výstavu sice nejvíc z Mnichova, nelze ovšem opomenout ostatní umělecká centra, kde rovněž patřily k oblíbeným námětům. Z počátku překvapivě chyběly u zásilek vídeňských autorů, od roku 1847 přicházely z Düsseldorfu a jejich četnost obecně stoupala v druhé polovině padesátých let. Vrcholu dosahují alpské náměty v roce 1857, kdy jich bylo vystaveno více než padesát, přicházely tehdy i z dalších, periferních škol – z Kasselu, Stuttgartu a Salcburku. U pražských autorů lze sledovat od roku 1853 pokles zájmu o alpská jezera, analogicky se však zvyšoval počet děl zachycujících českou krajinu. Někteří se však do Alp průběžně vraceli a s jejich díly s touto tematikou se návštěvníci výstav setkávali ještě v sedmdesátých letech, mezi nejvytrvalejšími byli Charlotta Piepenhagenová, Hugo Ullik a Matěj Wehli.

Nesporná devalvace jezerních motivů, která byla patrná od konce padesátých let, nastala jak snahou druhořadých autorů produkovat komerčně úspěšná díla, tak ztrátou puncu romantiky poté, co roku 1860 železnice spojila Mnichov se Salcburkem a přiblížila tak jezera a úpatí alpských vrcholů masivnímu turismu. Vcelku právem pak Miroslav Tyrš dodává: „... *litujeme téměř, že železnice od isarské metropole tak snadno až k blízkému jejich úpatí vede.*“⁶⁰ Chiemsee, značně zprofanované vlakovou zastávkou přímo u promenády a přístavu, se od počátku sedesátých let stává terčem příkrých poznámek: „*Ahasver německé krajinomalby, nebohý Chiemsee, straší opět ve více exemplářích...*“⁶¹; „... *Nezbytné Chiemské jezero protestuje na několika obrazech a obrázcích proti zneužívání svého jména...*“⁶²

Efekttní koloristická malba mnichovského proudu, zachycující monumentalitu alpských velikánů, začala být v šedesátých letech vnímána jako anachronismus výtvarný i obsahový. Zřetelně se projevoval odklon od zjednodušených kompozičních schémat a zdůrazňovaly se jiné pohledy na tytéž oblasti. Právě Chiemské jezero skýtalo, díky své rozlehlosti a rovinatému okolí, řadu jiných malebných pohledů, proto si jako příhodná malířská lokalita udrželo popularitu setrvale. Často sem zajížděli autoři Schleichova okruhu a mnozí další, orientovaní na koncept intimní krajiny a pracující s inovacemi francouzské malby. Pro ty byla rozprostřená rovina s vlhkými nivami a párou stoupající z jezera ideálním materiálem k obrazům s nízkým horizontem, soustředícím se na zobrazení vzduchových mas, atmosférických kvalit a struktury půdy.

Výtvarná kritika obvykle dokázala ocenit technicky dobře provedené malby, avšak ve věci námětu reagovala přinejmenším rezervovaně. Z počátku především kvůli zastávaným kritériím přírodní pravdivosti, se kterou recenzenti měli v případě cizích (nejen alpských) námětů často potíže.⁶³ Hlavním problémem, vystupujícím s velkou nálehavostí v kontextu hledání specificky české orientace krajinomalby, se stala volba námětu, přejímaná domácími autory hlavně přes mnichovské vzory: „*V německých školách těch navykají se také krajináři obírat se s předměty nám dosti cizími. Malují často krajiny německé, jež nás taktéž často co krajiny málo zajímají. Jsme rovněž nasyceni bavorskými těmi krajinami, tím Chiemským jezerem, těmi ‚almami‘... atd. Vidíme každoročně, že se němečtí malíři opakují, že se jim vděčných malebných předmětů z vlasti jejich již nedostává. A jaké to bohatství v našich slovanských krajích!*“⁶⁴

I když byla v Praze vystavována i skutečně kvalitní díla s alpskou tematikou, byl s ohledem na frekvenci některých stereotypně opakovaných motivů (viz výše) mnichovský výběr vcelku objektivně viděn jako únavný a sváděl k zobecňujícímu negativnímu hodnocení mnichovské školy. Fakt je, že alpské náměty zůstaly v přízni publika dlouho poté, co přestaly být malířsky atraktivní, a ve vizuální kultuře se typ alpské scenerie ukotvil díky krajinářům 19. století natrvalo.⁶⁵ Šířila ho jak malířská díla, tak četné časopisecké ilustrace i fotografie, v šedesátých letech nebyly vzácností ani fotografické reprodukce malířských děl, které širokému publiku učinily dostupnými žádané alpské „kusy“.⁶⁶ Ambivalence nepopíratelné působivosti alpských scén a jejich degradace masovou popularitou nijak nesnižuje význam alpské tematiky v krajinomalbě a právem vyvolává zaslouženou badatelskou pozornost.

14
Max Haushofer
Ráno na Chiemsee, 1853
Olej, plátno, 89 × 120 cm
NG: O 5157

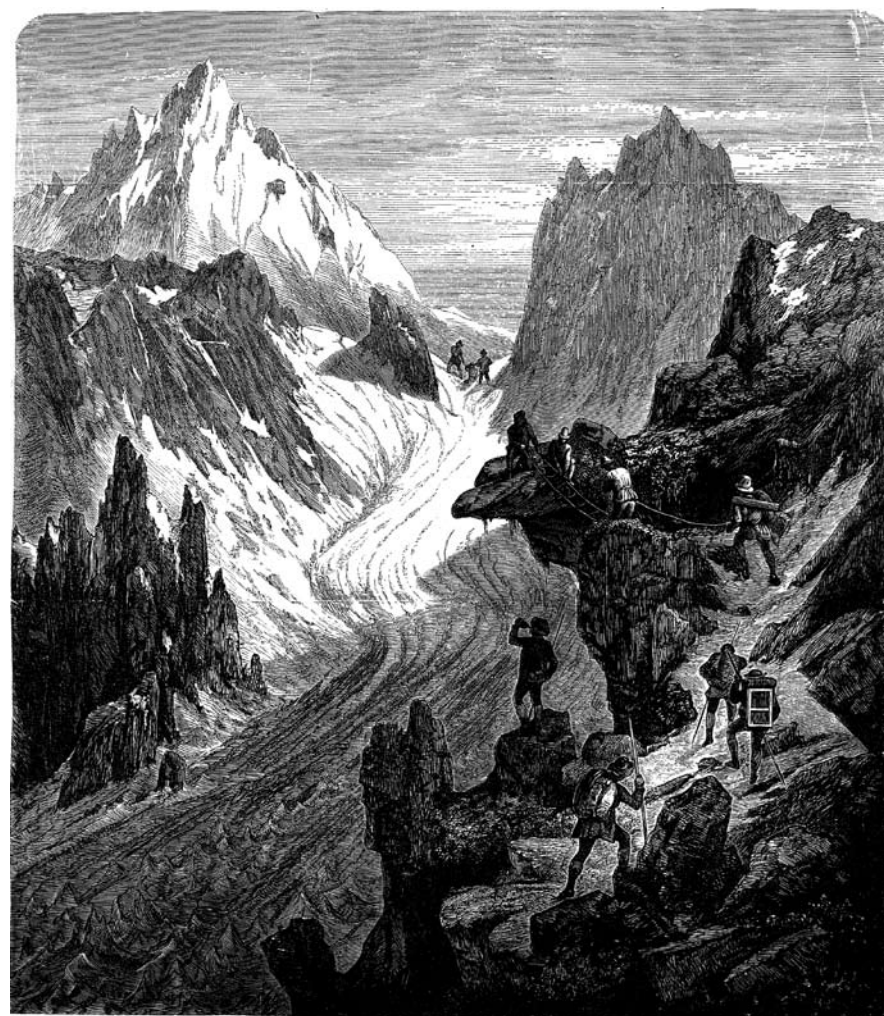
15
Bedřich Havránek
Chiemsee navečer, 1844
Olej, plátno, 69,5 × 103 cm
NG: O 5167

16
Bedřich Havránek
Königsee, 1850
Olej, plátno, 90 × 116 cm
NG: O 5028

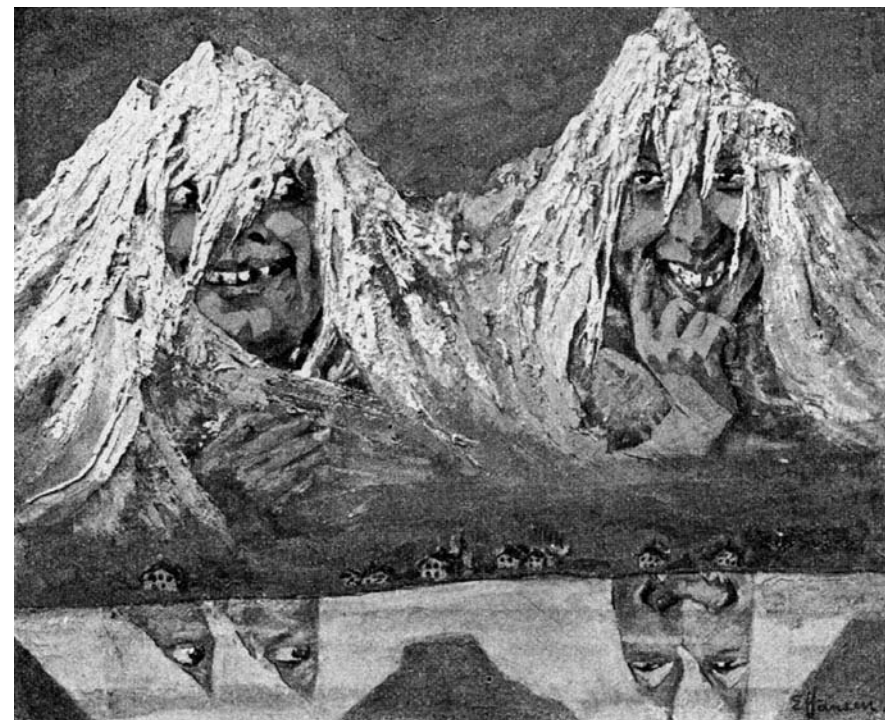
17
Carl Millner
Fristenská stěna, 1884
Olej, plátno, 53 × 45 cm
NG: O 501

18
Julius Mařák
Na Velký Zvon
Zlatá Praha, 1885, č. 32, s. 461
Knihovna UPM

19
autor neznámý
Gemspfad am Monte Rosa
Jugend, 1900, č. 45, s. 754
Knihovna UPM

20
E. Hansen
Die Mythen
Jugend, 1897, č. 27, s. 464
Knihovna UPM

Přehled

Autoři s nejvyšším zastoupením vystavených děl

¹V roce 1847 jeden obraz zaslán z Prahy.

²Díla v letech 1868–1869 zaslána z Prahy.

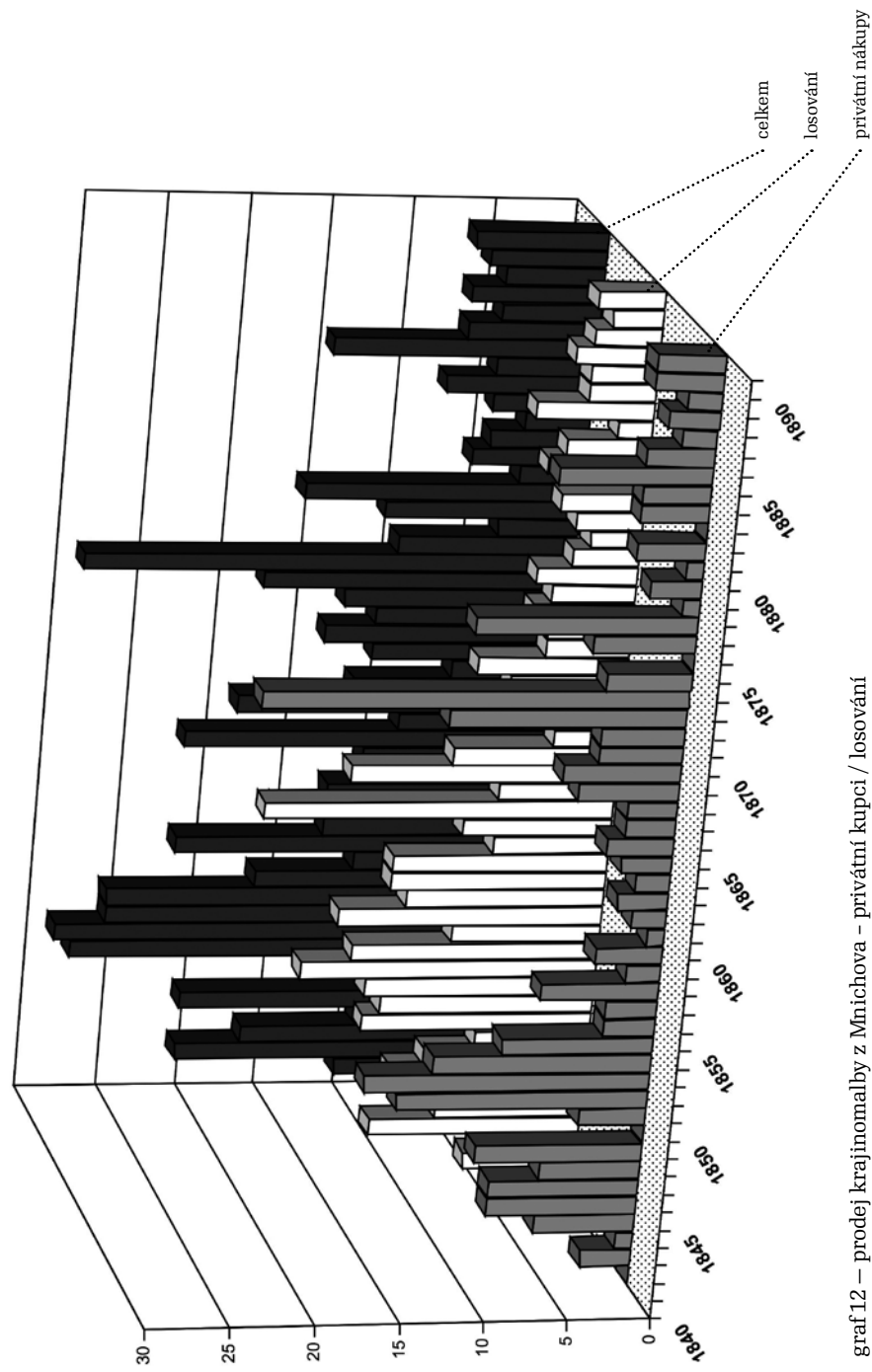
³Díla zasláná do roku 1859.

Schleich Eduard st. ¹	75
Heinlein Heinrich	56
Millner Carl	55
Steffan Johann Gottfried	50
Seidel August	49
Mali Christian	45 (47)
Morgenstern Carl Ernst	43
Bürkel Heinrich	42
Stademann Adolf	41
Beckmann Hans	41
Hauptmann Michael ²	40
Boshart Wilhelm	37
Morgenstern Christian	35
Häfner Carl	33
Sckell Ludwig	32
Gleim Eduard Gustav	32
Zimmermann Albert ³	31 (38)
Zwengauer Anton	31 (34)
Reinhardt Wilhelm	31
Wagner-Deines Johann	29
Baade Knud	27
Schertel Joseph	27
Hacker Horst	26
Köbell Georg	26
Kaiser Ernst	26
Assenbaumová Fanny	24
Eberle Robert	24
Heilmayer Karl	25
Mayer Friedrich	22 (29)

Autoři s nejvyšší prodejní úspěšností

		priv.	los.
Schleich Eduard	37	17	20
Heinlein Heinrich	23	11	12
Millner Carl	21	12	9
Steffan Johann Gottfried	21	8	13
Beckmann Hans	18	6	12
Morgenstern Carl Ernst	18	16	2
Zwengauer Anton	16	8	8
Bürkel Heinrich	15	5	10
Morgenstern Christian	15	8	7
Schertel Joseph	15	1	14
Eberle Robert	14	4	10
Kaiser Ernst	14	8	6
Seidel August	14	5	9
Hauptmann Michael	13	6	7
Assenbaumová Fanny	12	1	11
Spitzweg Carl	12	11	1
Mali Christian	11 (12)	4	7 (8)
Zimmermann Albert	11 (12)	5	6 (5)
Ebert Carl	11	3	8
Häfner Carl	11	1	10
Langko Dietrich	11	5	6
Lier Adolf	11	1	10
Voltz Friedrich	10	3	7
Xylander Wilhelm Ferdinand	10	8	2
Sckell Ludwig	9	3	6
Stademann Adolf	9	1	8

Graf

graf.12 – prodej krajinomalby z Mníchova – privátní kupci / losování

Poznámky

1) Předkládaný text se ve faktografii a hlavní argumentaci shoduje s příspěvkem autorky ke kapitole Roman Prah - Lucie Vlčková, Malíři a umění z Mnichova v Praze pro publikaci *Umění 19. století: mezi Mnichovem a Prahou* (Taťána Petrasová, Roman Prah edd., připravovanou k vydání v nakladatelství Academia v roce 2010.

2) K historii krajinomalby v Mnichově viz například: Hermann Uhde-Bernays, *Münchener Landschaftler im 19. Jahrhundert*, München 1921, 2. Teil, 1927; Armin Zweite (ed.), *Münchener Landschaftsmalerei 1800-1850*, München 1978; Siegfried Wichmann, *Meister, Schuler, Themen. Münchener Landschaftsmalerei im 19. Jahrhundert*, Herrsching, 1981; *Bruckmanns Lexikon der Münchner Kunst. Münchner Maler im 19. Jahrhundert*, 4 Bde, München 1981-1983; Heinrich Hohn, *Studien zur Entwicklung der Münchener Landschaftsmalerei vom Ende des 18 und vom Anfang des 19. Jahrhunderts*, Strassburg, 1909; Münchner Landschaftsmaler im 19. und 20. Jahrhundert, *Weltkunst* LV, 1985, č. 20, s. 3004-3017.

3) Johann Georg von Dillis (1759-1841) se malbě začal věnovat až po studiu filosofie a teologie; od roku 1792 působil jako inspektor kurfiřtské galerie a od roku 1822 ji vedl.

4) Johann Jakob Dörner ml. (1775-1852) se malbě učil od svého otce. Působil jako restaurátor dvorní galerie a od roku 1808 jako její inspektor. Jeho patrně nejvýznamnější zakázkou, objednanou Maxem I. Josephem, byly pohledy na bavorskou krajinu, určené pro Nymphenburg.

5) Wilhelm von Kobell (1766-1853) se učil u svého otce Ferdinanda von Kobella a na kreslířské akademii v Mannheimu. Do Mnichova přišel jako dvorní malíř v roce 1808, v letech 1814-1826 působil jako profesor krajinomalby na Akademii.

6) Carl Rottmann (1797-1850) se zprvu učil kresbu od svého otce Friedricha Rottmanna, působícího v Heidelbergu, a na mnichovskou Akademii nastoupil v roce 1822. Sňatek se sestřenicí Friedericke, dcerou Friedricha Ludwiga von Sckella, dvorního zahradního architekta, Rottmannovi do jisté míry dopomohl k velkým zakázkám od Ludvíka I. Bavorského. Nejvýznamnější z nich byl monumentální cyklus fresek s italskou krajinou pro arkády v dvor-

ním parku, později pak cyklus řeckých krajin pro Neue Pinakothek.

7) Carl Albert Regnet, *Münchener Künstlerbilder, Ein Beitrag zur Geschichte der Münchener Kunstschule in Biographien und Charakteristiken*, Band II, T. O. Weigel, Leipzig 1871, s. 110.

8) „... Schulen hohen Meister wurden sie gebildet und so scheint dieser Vorschlag nützlich ... aber (von Rottmann kann keine Rede sein, diesen eine Reihe von Jahren ihn ganz in Anspruch nehmende von mir gewordenen Aufträge ihm keine Zeit dazu liessen) ein solcher ist mir nich bekannt. Ludwig.“ *Die Königliche Akademie der Bildenden Künste zu München. Festschrift zur Hundertjahrfeier von prof. Eugen von Stie-ler*, F. Bruckmann, München 1909, s. 160.

9) Ibidem, s. 162.

10) Od čtyřicátých let je zastoupení krajinářů mezi čestnými členy výraznější, nechybí osobnosti pražskému publiku velmi dobře známé, jako Christian Morgenstern, Eduard Schleich, Heinrich Heinlein, Ludwig Willroider či Hermann Baisch.

11) Max Haushofer (1811-1866) byl autodidaktem, intenzivně studoval malbu podle přírody a podnikal četné malířské výpravy. Záhy se etabloval na oficiální umělecké scéně a byl přijat do mnichovského Kunstvereinu (1833).

12) Haushoferova účast na pražské výstavě po roce 1844 je předmětem kapitoly věnované domácí krajinářské scéně.

13) Vystavené obrazy nelze jednoznačně ztotožnit v soupisu Rottmannova díla viz Erika Bierhaus-Rodiger, *Carl Rottmann 1797-1850, Monographie und kritischer Werkkatalog*, Prestel-Verlag, München 1978. Vzhledem k významu Rottmanna a jeho dobovému neotřesitelnému renomé je pravděpodobné, že jím do Prahy zasláná díla nepatřila ke špičkovým pracím a případně se mohlo jednat o starší malby, které svého kupce hledaly delší dobu.

14) Heinrich Heinlein (1803-1885) studoval na mnichovské Akademii nejprve architekturu, později krajinomalbu. Kromě návštěvy Vídně vedly jeho cesty výhradně po alpských lokalitách Tyrolska, Švýcarska a severní Itálie.

15) Heinrich Bürkel (1802-1869) nastoupil v roce 1821 na mnichovskou Akademii, od roku 1825 se účastnil výstav mnichovského Kunstvereinu. Intenzivně poznával alpské předhůří a věnoval se hlavně vesnickým motivům, později se zaměřil na Alpy. Podnikl cestu do Itálie spolu s Heinricchem Heinleinem, v šedesátých letech se přátelil s Carlem Spitzwegem.

16) *Henrich Bürkel, 1802-1869, Ein Malerleben der Biedermeierzeit. Erzähl und mit einem Register der Werke ergänzt von seinem Enkel Luigi von Burkel*. F. Bruckmann, München 1940.

17) Ze čtyřiceti dvou obrazů, vystavených v Praze, mělo osm námět římského okolí.

18) Johann Gottfried Steffan (1815-1905) pražskou výstavu obesílal z mnichovských autorů patrně nejdéle (1845-1890) a představil tu padesát děl. Původně historický malíř (studoval u C. Zimmermanna, P. von Cornelia, J. Schnorra von Carolsfeld a W. von Kaulbacha) procházel od roku 1841, kdy prvně na výstavě mnichovského Kunstvereinu představil krajinomalbu, neustálým vývojem, reflektujícím aktuální trendy. Proměnlivý charakter jeho díla a široké spektrum motivů a přístupů, podpořených četnými malířskými cestami, podniknutými s umělci různých výtvarných názorů (O. Achenbach, A. Flamm, A. Calame, K. Baade, F. Voltz), se plně promítl i do Steffanovy pražské výstavní prezentace.

19) Carl Millner (1825-1895) se od poloviny století věnoval krajinomalbě jako autodidakt, zprvu maloval heroické krajiny, ovlivněné Rottmannovým dílem, celoživotním tématem se mu však staly Alpy, které průběžně objevoval při svých cestách. Od konce padesátých let studoval u Dietricha Langka a pohyboval se ve Schleichově okruhu.

20) Christian (Ernst Bernhard) Morgenstern (1805-1867) studoval nejprve v Hamburku u Cornelia Suhra a Siegfrieda Bendixena, na konci dvacátých let podnikl studijní cestu do Norska a Švédska, krátký čas strávil na Akademii v Kodani a v roce 1829 se usadil v Mnichově.

21) Eduard Schleich (1812-1874) krátce studoval na mnichovské Akademii, ale v krajinomalbě byl autodidaktem. Podnikl četné výpravy po bavorských Alpách, s Christianem Morgensternem cestoval do Itálie.

22) K významu Carla Spitzwega pro kontakty pražského a mnichovského prostředí viz text Roman Prah - Lucie Vlčková, Malíři a umění z Mnichova v Praze (pozn. 1).

23) Jeus Christian Jensen, *Carl Spitzweg und sein munchnr Malerkreis, Gemalde aus die Sammlung Georg Schafer Schweinfurt*, Kunsthalle Kiel 1972.

24) Podrobně viz Siegfried Wichmann, Das extreme Rechteck als Bildformat in der Münchner Landschaftsmalerei im 19. Jahrhundert, in: *Die Münchner Schule 1850-1914*, Bayrische Staatsgemaldesammlung und Ausstellungsleitung Haus der Kunst München e. V., 1979, s. 35-45.

25) Adolf Heinrich Lier (1826-1882) studoval nejprve v Drážďanech architekturu a krátce působil v ateliéru Gottfrieda Sempers. Poté, co přesídlil do Mnichova, se intenzivněji věnoval malbě - z počátku hlavně portrétu a žánru. V krajinomalbě se školil u Richarda Zimmermanna a patřil k jeho nejlepším žákům. Později pobýval v Paříži.

26) Albert Zimmermann (1808-1888) vyučoval v Mnichově krajinomalbu ve čtyřicátých a padesátých letech, v roce 1859 se stal profesorem na Akademii v Miláně a 1872 ve Vídni.

27) Wilhelm Boshart (1815-1878) zaslal do Prahy v letech 1851-1878 celkem třicet sedm děl, námětem většiny z nich byly pohledy na Chiemské jezero. Karl Heilmayer (1829-1908) v Praze vystavil v rozmezí let 1850-1877 dvacet čtyři obrazů s různorodou krajinářskou tematikou, od okolí Mnichova přes Alpy, Benátky až k marínám. August Seidel (1820-1904), Rottmannův žák, přispěl v letech 1849-1866 téměř padesáti malbami s motivy malířsky nejoblíbenějších jezer z okolí Mnichova.

28) Sigrid Bertuleit - Claudia Valter, *Natur als Garten. Barbizons Folgen, Frankreichs Maler des Waldes von Fontainebleau und die Münchner Landschaftsmalerei*, Museum Georg Schafer, Schweinfurt, 2004.

29) Christian Mali (1832-1906) pracoval nejprve jako grafik a ke krajinomalbě se dostal relativně pozdě. V Praze vystavil v letech 1860-1890 čtyřicet pět děl s motivy venkovské krajiny, často se zvířecí staří. V roce 1865 podnikl cestu do Paříže, kde studoval především Troyonovy malby. Dietrich Langko (1819-1896) se nejprve učil malířem dekorací

v Hamburku, krajinomalbě se naplno začal věnovat poté, co získal stipendium na mnichovské Akademii, současně navštěvoval školu Alberta Zimmermanna a včlenil se do přátelského okruhu Morgensterna a Spitzwega. Na pražskou výstavu Langko zaslal v letech 1850–1875 osmnáct děl s náměty okolí Mnichova a Dachau.

30) Friedrich Voltz (1817–1886) získal první školení u svého otce, malíře a mědirytcce, později navštěvoval mnichovskou Akademii, nicméně zásadní vliv na jeho tvorbu mělo přátelství se Spitzwegem a Schleichem a také setkání s dílem Holandana Pauluse Pottera, specialisty na malbu zvířat. Výsledkem bylo osobité spojení konceptu intimní krajiny a malby zvířat, které se postupně stalo se stále dokonalejším vystižením charakteristiky zvířete hlavním obsahem Voltzových děl. V Praze Voltz vystavil v průběhu let 1843–1871 dvacet dva obrazů.

31) Andrea Grösslein, Die Internationalen Kunstausstellungen der Münchner Künstlergenossenschaft im Glaspalast in München von 1869 bis 1888, *Miscellanea Bavaria Monacensia*, Neue Schriftenreihe des Stadtarchivs München, Kommissionsverlag UNI-Druck, München 1987.

32) Mezi držitelé nejvyššího ocenění (Das Ritterkreuz I. Klasse des Verdienstordens vom hl. Michael) byli O. Achenbach, A. Lier, z Francouzů Gustave Courbet a Camille Corot, zlatou medaili získali například Vídeňané Eugen Jettel a Robert Russ; naprostou převahu nad ostatními žánry měla krajinomalba v prodejnosti – viz Grösslein (pozn. 31), s. 246–257.

33) Privátní nákupy zpočátku (1841–1853) držely krok s nákupy oficiálními a jen ojediněle klesly maximálně na jejich třetinu. Od roku 1854 do 1867 znamenávaly pokles zhruba na polovinu oficiálních nákupů. Na počátku sedmdesátých let se na krátký čas (1871–1872) poměr obrátil a po zbytek sledovaného období byly přibližně vyrovnané.

34) V nákupech pro slosování dlouho převažovaly alpské motivy.

35) *Das Innere eines Urwaldes in Morgenbeleuchtung*.

36) Ceny těchto děl byly dvounásobně větší než například ceny za Haushoferova díla a až dvacetinásobně než nejlevněji kupovaná díla například Havránka, Liehma nebo Mnichovana Hanse Beckmanna.

37) Pozn. 16.

38) *Brunenbild im Gebirge*.

39) Pražské výstavy Bürkel obesílal dál, třebaže bez prodejního úspěchu, v několika případech neprodaná díla našla kupce ve Vídni, kam pokračovala z pražské výstavy.

40) Schleichovi může v tomto ohledu konkurovat jedině Havránek, prodávající v rozpětí více než čtyř dekad (1843–1887).

41) *Pražské noviny*, 1860, č. 121, 22. 5., s. 3.

42) Umělecká výstava, *Pražské noviny*, 1853, č. 111, 11. 5., s. 4.

43) Neruda přirovnává malířskou reflexi krajiny k postoji básníka, a novým kritériem se tak stává poetičnost: „Vidíme nyní dobré portréty přírody, vidíme ale také malovanou poezii: pravý krajinář nyní ška hledí v diváku vzbudit týž poetický cit, který sám měl při pohledu na krajinu“ (*Národní noviny*, 1867, přetištěno: Kritické spisy Jana Nerudy VIII. *Umění: Úvahy, životopisy, kritiky*, ed. Ladislav Quis, F. Topič, Praha 1911, s. 174).

44) Karel Purkyně, Výstava obrazů 1864, *Politik*, 1864, č. 143, 25. 5., přetištěno: Růžena Pokorná-Purkyňová, *Život tří generací*, Výtvarný odbor umělecké Besedy, Praha 1944, s. 353.

45) Miroslav Tyrš, Umělecká výstava na Žofíně, *Světotozor VII*, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

46) Jan Neruda, Z letošní umělecké výstavy, *Národní listy*, 1869, přetištěno viz pozn. 43, s. 201.

47) V rozmezí let 1867–1874 zemřeli Schleich, Morgenstern i Bürkel.

48) Citováno: Elmar D. Schmid, „Darüber breitet sich das Hochgebirge der bayerischen Alpen...“, in: Stefan Borchardt (ed.), *Vor den Alpen, Malerei der Münchner Schule, Kunststiftung Hohenkarpfen*, Beuron 2008, s. 6.

49) Dílo Hanse Conrada Eschera von der Linth (1767–1823) znovuobjevil český historik umění Gustav Solar, který po roce 1968 působil v emigraci ve Švýcarsku, kde v geologické knihovně ETH našel soubor více než sedmi set Escherových panoramat

kolorovaných akvarelem. Oeuvre katalog Eschera: René Brandenberger (ed.), *Hans Conrad Escher von der Linth (1767-1823), Die Ersten Panoramen der Alpen, Zeichnungen, Ansichten, Panoramen und Karten, Linth-Escher-Stiftung*, Mollis 2002.

50) Antonín Balzer (1771–1807) studoval nejprve grafické techniky na vídeňské Akademii; ke krajinářství ho přivedlo studium v Drážďanech u J. Ch. Klengela. V roce 1802–1804 podnikl cestu po Solnohradsku a Tyrolsku, ze které vznikl cyklus pohledů.

51) Krkonoše byly v drážďanském krajinářství velmi frekventovaným námětem a cílem studijních cest, viz G. Grundmann, *Das Riesengebirge in der Malerei der Romantik*, Breslau 1931. Nejsystematičtěji Krkonoše malířsky objevoval C. D. Friedrich viz K. L. Hoch, *Caspar David Friedrich und die böhmischen Berge*, VEB Verlag der Kunst, Dresden 1987. Vědecký a cestovatelský zájem o Krkonoše měl podstatně delší tradici, již od roku 1696 vydával Kaspar Gottlieb Lindner, „*Schneekoppen Bücher, vorgnügte und unvergügte Reisen auf das weltberufene schlesische Riesengebirge*“. Učená společnost v Praze uspořádala vědeckou výpravu do Krkonoš v roce 1786.

52) V závěru padesátých let vzbudila senzací série fotografií savojských Alp bratří Bissonů, pohledy na Mont Blanc a turistické fotografie Adolpha Brauna. Na počátku šedesátých let byla uspořádána první fotografická expedice na masiv Grossglockneru, které se účastnil i malíř Adolf Obermüller; současně vznikaly alpské spolky (například Österreichische Alpenverein byl založen roku 1862). Blíže viz Monika Faber (ed.), *Die Wiete des Eises, Arktis und Alpen 1860 bis heute*, Hatje Kantz Verlag, Ostfildern, Albertina, Wien 2008.

53) Alexandre Calame (1810–1864) se proslavil do široka otevřenými pohledy na členitou krajinu s dalekým horizontem, opakovaně maloval Mont Blanc, Monte Rosa, Brienzensee a další oblíbené motivy. Na pražskou výstavu se dostala díla jeho syna Artura.

54) August Piepenhagen (1791–1868) získal během své tovaryšské cesty po Švýcarsku první malířské zkušenosti, které předurčily námětové spektrum jeho díla. V padesátých letech opakovaně podnikal malířské výpravy po Německu, Švýcarsku a Francii.

55) Josef Navrátil (1798–1865) ve svém díle zúročil především výsledky malířské cesty po Německu,

Rakousku a Švýcarsku, kterou skutečně v roce 1843. V Alpském pokoji zámku Jirny představil výběr pěti působivých pohledů na Ischl, jezero sv. Wolfganga, vodopád pod Dachsteinem, Dachstein a Gmundenské jezero. V Michalovicově domě se vedle alpských motivů uplatnil i pohled na Kamýk či vodopád v Adršpachu.

56) Viz první díl Paměti J. V. Friče podle odkazu: Jaromír Pečírka, *J. Navrátil*, S.V.U. Mánes – Melantrich, Praha 1940, s. 39.

57) Viz dochovaný a vydaný památník z hostince se zápisy a ilustracemi malířů Die Künstlerchronik von Frauenchiemsee, edd. Karl Raupp – Franz Wolter, Brückmann, München 1924.

58) Pozn. 43, s. 138.

59) K. B. Mádl, *České krajinářství, Zlatá Praha XVI*, 1899, č. 6, s. 67.

60) Miroslav Tyrš, Umělecká výstava na Žofíně, *Světotozor VII*, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

61) Jan Neruda, Z umělecké výstavy, *Hlas* 1862 (pozn. 43), s. 116.

62) [?], Umělecká výstava na Žofinském ostrově, *Světotozor* 1871.

63) Mnohokrát se v tomto ohledu diskutovalo o koloritu Haushoferových alpských, především jezerních scenerií; recenzenti však současně přiznávali absenci osobní zkušenosti s daným motivem a z toho plynoucí nejistotu recenzentových tvrzení.

64) Jan Neruda, Z umělecké výstavy, *Čas* 1861 (pozn. 43), s. 92.

65) Zpředmětněním obdivu k dramatickým alpským sceneriím (navíc s nepopiratelným ideologickým pozadím) se ve třicátých letech 20. století stala stavba Hochalpen Strasse s výhledem na Grossglockner, kopírující malebné vyhlídky, popularizované od třicátých let předchozího století v četných uměleckých dílech.

66) Podle letáku s nabídkou mnichovského dvorního fotografa Josefa Alberta byly ke koupení reprodukce maleb Bürkela, Calameho, Dillise, Morgensterna, Langeho a dalších, vedle četných alpských námětů byly samozřejmě zastoupeny i jiné (např. maríny, italská krajina).

Düsseldorfská krajinomalba a její prezentace v Praze

83 – stať
90 – appendix
101 – exkurs
112 – přehled
114 – graf
116 – poznámky

Profilace krajinomalby v Düsseldorfu

Již v první polovině 19. století patřil Düsseldorf k hlavním německým centrům akademické krajinomalby. Na tamní Akademii, založené roku 1819, byl za ředitele Friedricha Wilhelma von Shadowa¹ tento žánr podporován, byť zprvu převážně jako složka malby historické, vymezující prostředí exteriérových scén. Krajinářská škola tu byla otevřena v roce 1829 a prvními výraznými osobnostmi, které se zde profilyovaly a posléze určily směřování oboru, byli Johann Wilhelm Schirmer² a Carl Friedrich Lessing.³ Společně již o dva roky dříve stáli u zrodu spolku Landschaftlichen Componirverein,⁴ podnikali malířské výpravy do Porýní, Eifelu a v přírodě pořizovali olejové skici. Lessingovo krajinářské dílo vykazuje značné reminiscence drážďanské školy a doboví kritici v něm viděli variace na motivy Caspara Davida Friedricha.⁵ Podobně jako u malířů z blízkého Friedrichova okruhu projevila se Lessingova snaha nahlížet krajinu jako celek v její osobité historické struktuře exaktním studiem geologických specifík místa, prováděným v průběhu výprav. Schirmera, soudě podle četného námětu jeho děl – bouří a dramatických atmosférických jevů, patrně víc zajímala příroda ve své proměnlivosti a stavech. Oproti Lessingovi se důsledněji věnoval kompozici a často se obracel k holandské krajinomalbě, především k Ruysdaelovi. Schirmer byl také prvním, koho Schadow oficiálně potvrdil jako žáka ryze krajinářské orientace, a později, v roce 1839, byl také prvním jmenovaným profesorem zdejší krajinářské školy. Na počátku třicátých let se kolem Schirmera utvořil okruh autorů, v jehož jádru byly nejvýraznější osobnosti první generace akademické düsseldorfské krajinomalby – především Andreas Achenbach⁶ a později i jeho bratr Oswald, dále pak Carl Ludwig Scheins (1808–1879), Wilhelm Klein (1821–1897) a další. Ve čtyřicátých letech jsou právě oni prvními reprezentanty düsseldorfského krajinářského oboru v Praze, kam jejich díla vstoupila prostřednictvím výstav Krasoumné jednoty. Situace na Akademii, respektive výukové metody určené ředitelem Shadowem sice respektovaly svébytnost krajinomalby (jakkoliv se její realistické tendence postavily proti akademickému umění), avšak nekonečným povinným kopírováním figurálních motivů a portrétováním ztrpčovaly adeptům krajinomalby studium. Pro mnohé byl tento stav neúnosný a mimo jiné i například Andeas Achenbacha přiměl k odchodu do Mnichova k Louisi Gurlittovi a Carlu Rottmannovi. Častěji než za školením v jiných německých uměleckých centrech jezdili krajináři na malířské výpravy, a to nejen za prvoplánově atraktivními sceneriemi, ale především za specifickými krajinnými typy. Andreas Achenbach již v průběhu studia podnikl malířskou cestu do Norska, jehož členitá krajina se stala cílem studijních výprav a oblíbeným malířským námětem více než dvou generací nejen düsseldorfských umělců. Andreas stejně jako Oswald, ale i jejich učitel a někteří další ateliéroví kolegové hojně cestovali nejen do skandinávských zemí, ale také na pobřeží Normandie a Holandska, do Anglie, Belgie, ovšem tradičně nejoblíbenějším cílem zůstala Itálie.⁷ Cesty zásadním způsobem určily repertoár krajinářských námětů, typ zobrazované krajiny i práci s iluminací a koloritem. Pražskému publiku tak düsseldorfští autoři představovali v převážné většině o dost jiné obrazy krajiny, než které dominovaly mnichovským malbám. Düsseldorfskou krajinářskou produkci vymezuje trojice zdánlivě nesourodých témat – les, severská a italská krajina. Silný vliv holandské krajinomalby se vedle zavedených kompozičních schémat projevil v oblíbě pobřežních scén, četných marín, ztroskotání i vodních mlýnů. Tak široké spektrum námětů zaslali do Prahy už první düsseldorfští účastníci pražské přehlídky v roce 1840.

Krajináři z Düsseldorfu se na pražské výstavě prosadili hned v prvním roce otevření výstavy zahraničním autorům v poměrně silném počtu. Tehdy přišlo z Düsseldorfu dokonce třikrát více krajinomaleb než z Mnichova, ovšem tento primát v účasti děl cizí provenience převzal hned následujícího roku Mnichov a udržel jej až do konce sledovaného období. I přesto byl zájem düsseldorfských krajinářů o pražskou výstavu silný po celá čtyřicátá léta a korespondoval s příznivým přijetím a realizovanými nákupy ze strany pražského publika. Vedle Schirmera, který prvně v Praze vystavoval poté, co se vrátil z italské cesty (1841), a opakovaně pak z Düsseldorfu zasilal díla až do roku 1853,⁸ se zde velmi výrazně zapsal Andreas Achenbach. Ten si po návratu z Mnichova do Düsseldorfu (1839) otevřel vlastní ateliér, nezávislý na akademickém prostředí, a od čtyřicátých let hojně obesílal zahraniční výstavy a záhy našel kupující publikum například i v New Yorku.⁹ Díla Andrease Achenbacha byla v Praze k vidění nejčastěji právě ve čtyřicátých letech, když si později vytvořil stálé publikum, obesílal Prahu podstatně méně, a jistě ne nejlepšími kusy. V širokém rozmezí let 1840-1889 tu vystavil na dvacet děl a rozhodně tak nepatřil k nejčastěji zastoupeným düsseldorfanům. V případě Andrease Achenbacha nejsou katalogové záznamy zcela spolehlivé, a nelze proto zcela vyloučit záměnu s díly bratra Oswalda. Zatímco záměna autorství v katalogu nebyla nijak výjimečná, záměna jejich děl by byla sotva možná, soudě již jen z kritických referencí. Andreasova tvorba, propojující vlivy Holanďanů s inovacemi jím podrobně studovaného Constablea a podaná v uvolněné, ale zcela přesvědčivé malbě, byla v Praze hodnocena téměř bezvýhradně velmi příznivě: „... toliko jeden obraz prvního řádu sem náleží, úplně na umělecké výši původce svého stojící. Pomoří Scheweningské, totiž jež Andreas Achenbach se zvláštní zálibou opět a opět líčí.“ - „... moře a zem, lodě a lodníci, to vše je zde se stejnou mistrností vylíčeno s onou skvělou a přece nerafinovanou technikou, kterou umělec tento nade všechny rodáky své vyniká.“¹⁰ Oswald Achenbach,¹¹ který na pražskou výstavu zasilal svá díla v letech 1847-1885, se po technické stránce malby i volenými náměty od svého bratra značně lišil. Pražské publikum se nejčastěji setkávalo s jeho kulisově komponovanými italskými krajinami, ve kterých se výrazně uplatňovala stafáž - zobrazovaná často v pohybu a umístěná do středu kompozice, a tak účinně odvádějící pozornost od případných nedokonalostí malby. Značná Oswaldova produktivita, kterou si uchoval do pozdního věku, jeho tvorbu podstatně devalvovala. Tím spíše je nasnadě, že „zboží“, určené pro pražský trh, nemělo charakter mistrovských děl, což domácí kritika obratem reflektovala a oba bratry nejednou srovnávala: „Andreas Achenbach též přijímám „severní“ od „jižního“ bratra Oswalda se rozeznává; ne zcela právem, neboť že on též jižní krajinu mistrně vylíčí dovede, nejedním obrazem svým dokázal. Spíše arcíť pravda, že mladší Oswald Achenbach italským krajinám přednost dává, i jeho „Vila Torlonia“ o tom vysvědčuje. Ti, kdož oba bratry úplně na roveň staví, aspoň před objemným obrazem tímto by se vzpamatovati mohli. Přese všechnu bohatou stafáž, jak O. Achenbach ji miluje, a kterouž nejednou jiné nedostatky přikrývá, jaká prázdnota přece na obraze tomto, pro jehož obsah mnohem menší formát byl by dostačil.“¹²

Carl Ludwig Scheins,¹³ náležitě k přímým žákům Schirmera, rovněž patří k těm, kdo zaslali svá díla do Prahy pravidelně, už od čtyřicátých let. Jeho repertoár určuje pozdně romantická orientace, snaha zachytit proměnlivost přírody v různých denních a ročních dobách s důrazem na jejich extrémní varianty (noc, zima), příslušnými rekvizitami (hřbitovy, ruiny, solitérní stafáž) a charakteristickou iluminací (měsíční zář). Právě

taková díla zasilal v dlouhém časovém rozpětí (1840-1885) i vysokém počtu (celkem čtyřicet jeden) do Prahy, kde našla příznivý ohlas u kupujícího publika. Kritika respektovala jeho méně romanticky exaltované práce, vystihující specifický charakter krajiny - různé podoby lesa, mokřady, rašeliniště, vřesoviště apod., v podání stylově příbuzném Andreasi Achenbachovi. V hodnocení výše citovaných, divácky atraktivních námětů, které se postupem let stávaly čím dál větším anachronismem, však byla kritika přísná: „O jiných těch měsíčních nocích s tím obligátním uspořádáním: Mračna, díra v mračnech, měsíc v té díře, voda a odlesk měsíce ve vodě, jako například též Scheinsův Východ měsíce, je vykazuje, slov šití nehceme.“¹⁴

Rozmanitější tvorbu v Praze prezentoval August Friedrich Kessler, vedle námětů typických pro jeho učitele Schirmera¹⁵ - lesních scénérií a marín - zasilal po celé sledované padesátileté období také krajiny bavorské, Alpy, jezera atd. Třebaže se tu objevilo víc než třicet Kesslerových obrazů, domácí kritika je zanechala bez povšimnutí. Obdobně bez dobových referencí zůstává pražská prezentace tvorby Wilhelma Kleina.¹⁶ Ten přitom ze všech düsseldorfských krajinářů v Praze představil nejvíc děl, mezi lety 1840-1885 zaslal šedesát sedm maleb, námětově rovněž velmi pestrých - krajiny se stafáží i architekturou, lesní partie, nočnírna - v podstatě všechny obvyklé náměty až na norské fjordy a ledovce. Ty se ve čtyřicátých letech objevovaly poměrně často, jako kterýkoliv z jiných, tradičních krajinářských námětů, a v Praze je představovala celá plejáda düsseldorfských autorů. Jedny z nejvýraznějších severských (především ledových) krajin zasilal do Prahy August Leu, žák Schirmerův a vyučený litograf.¹⁷ Třebaže vedle Norska (cesty v letech 1843, 1847) podnikl malířskou výpravu i do Itálie (1856) a maloval četná jezera a alpské scenerie, do Prahy zasilal téměř výhradně norské krajiny. Mezi lety 1846-1873 bylo v Praze vystaveno dvacet jedna jeho děl, která byla kritikou přijata kladně; například o *Norském fjordu* (č. 149), vystaveném roku 1851, se psalo jako o „vysoce poetickém obraze“.¹⁸ Přízeň pražské kritiky i kupujícího publika si Leu udržel i o dvacet let později: „A. Leu naplňuje nás obdivem svými akvarelovými studiemi - pravými to studiemi.“¹⁹ Tak jako publikum zaujaly severské krajiny Leuovy, ohlas i kupce našla takto tematizovaná díla dalších düsseldorfanů. Psalo se tak například o *Norské krajině* Wilhelma Cordese, která byla posléze zakoupena pro slosování: „Pěknou krajinu Norskou zaslal Cordes z Düsseldorfu; zasmušilá povaha severu je v ní velmi zdařile vylíčena...“²⁰

V padesátých letech se na pražské výstavě objevují díla osobností, pro které se severská krajina ve své rozmanitosti stala profilujícím námětem. Do značné míry byl tento posun způsoben změnami v ateliéru krajinomalby na düsseldorfské Akademii. Roku 1854 Schirmer opustil svůj post a odešel do Karlsruhe jako ředitel tamní Kunstschule.²¹ Jeho nástupcem se stal Hans Gude, povoláný z Norska coby úspěšný odchovanec düsseldorfské Akademie, kterou navštěvoval v letech 1841-1846.²² Právě Gude je jedním z nejvěrnějších obdivovatelů severské - respektive norské krajiny. V jeho podání však nejde vždy o zobrazení extrémních krajinných scenerií a nevládného, nebezpečného přírodního prostředí. Často se lze setkat i s poměrně klidnou, otevřenou a prosluněnou krajinou, stejně jako s lesními hvozdy. Gude tak pro střeoevropské publikum malířsky objevoval rozmanitost norské krajiny, která dosud bývala většinou redukována jen na zasněžené fjordy a lodě uvízlé v ledových krách. Ještě za düsseldorfských studií Gude pravidelně zajížděl do Norska (1843, 1845, 1846) a rozšiřoval tak řady žáků a následovníků Andrease Achenbacha, kteří po vzoru svého učitele podnikali skandinávské výpravy. Když pak Gude stanul v čele düsseldorfské Akademie, mířili naopak jeho norští žáci sem a vytvořili tu početnou norskou malířskou komunitu. Gude byl značně oblíben,

a třebaže do Prahy zaslal z Düsseldorfu jen čtyři díla (v průběhu let 1852–1863), kritika je i zde neponechala bez povšimnutí a rovněž tak i kupci. Obě díla, zakoupená z výstavy v roce 1863 privátním kupcem, příznivě komentoval Neruda: „*Poeticky držena jest Gudova „Lesní cesta“ (č. 165). Kdyby lidská stafáž nerušila poněkud samotu lesní, mohl by se divák umyslet do toho, was sich der Wald erzählt, takž ale ovšem vyžaduje již ‚cesta‘ také svých cestovatelů. Téhož „Norvéžský fjord“ (č. 233) rovná se nejlepším obrazům pomořským... Temnější ještě pozadí skalnaté dodává obrazu ráz mocné zasmušlosti.*“²³

Mnohem častěji než s díly Gudovými se pražské publikum setkávalo s pracemi jeho žáků. Z jeho krajanů to byl například Axel Nordgren,²⁴ autor převážně skandinávských krajin s efektní iluminací (nokturna s měsíční září, stmívání, mlžné opary a podobně), který v letech 1855–1887 zaslal do Prahy šestnáct děl. Avšak kritiku ani kupující publikum neoslovil, stejně jako další z düsseldorfských Norů August Cappelen (1827–1852). Cappelen, považovaný za jednoho z neoriginálnějších düsseldorfských krajinářů,²⁵ zaslal do Prahy na sklonku svého krátkého života tři obrazy; jeden z nich byl zakoupen.

Nejvýrazněji se z autorů, nastupujících na pražskou scénu v padesátých letech, prosadil Albert Flamm,²⁶ autor působivých a malířsky precizně provedených pohledů na široce otevřenou krajinu. Flamm pod vlivem svého švagra Oswalda Achenbacha obrátil zájem na sluncem zalité jižní krajiny, na kterých mohl nejlépe uplatnit mimořádné koloristické dovednosti. Po dokončení studia navštívil roku 1850 Itálii a klasické scenerie římské Campagne se staly leitmotivem jeho díla. Technicky skvěle zvládnuté jemné přechody barev sjednotily malbu na jeho nesčetných motivech stmívání v atraktivní obrazy, charakteristické přízračnou atmosférou. Právě taková díla přicházela na pražskou výstavu, kam je Flamm zasílal mezi lety 1850–1890. Celkem tu bylo představeno dvacet osm jeho prací, které kritika vždy vysoko oceňovala. „*Ryzím ponětím a vřelým koloritem vynikají výtečné obrazy A. Flamma v Düsseldorfu, č. 242: Večer v Campagně Římské a č. 299: Motiv z hor Albanských.*“²⁷ – „*Podobné perly, totiž zase v oboru krajinném, jsou díla na slovo vzatého malíře Flamma: Krajina vesnická (motiv z Kapri – č. 226.) a Krajina v Doleních Němcích (č. 161), obě za šera večerního, v jehož jemném ač divotvorném účinku si umělec tento tak velmi libuje.*“²⁸ Flamm i Gude patřili k oblíbeným pravidelným účastníkům pražské výstavy: „*Z venkova setkáváme se s hosty vždy milými, kteří nás každoročně přítomností svou potěšují. Flamm, Gude, ... aj. jsou tu opět zastoupeni pracemi vynikajícími.*“²⁹ Flamm v Praze našel kupující publikum, s počtem jedenácti prodaných kusů je tu druhým prodejně nejúspěšnějším düsseldorfským krajinářem. Oba svou propracovanou technikou malby výrazně přispěli k obecnému hodnocení Düsseldorfanů jako pečlivých malířů, kterým přes preciznost detailů občas uniká celkový výraz obrazu.³⁰ Nutno však podotknout, že toto hodnocení vzniká v kontrastu s mnichovskou malbou Schleichova okruhu, pro kterou bylo charakteristické uvolněné, sumární podání.

Z autorů, kteří v padesátých letech začali pražskou výstavu obesílat a zařadili se mezi pravidelné účastníky, stojí za zmínku ještě P. J. Minjon (v průběhu let 1851–1885 zaslal devatenáct děl), Heinrich Steinike (1856–1889: osmnáct děl) a Albert Arnz (1858–1890: sedmáct děl). Kromě Minjona, od kterého bylo zakoupeno pět děl pro slosování, tu jejich díla žádný úspěch nesklidila.

V šedesátých letech dochází na düsseldorfské Akademii k další významné personální výměně, když Guda na postu profesora krajinářské školy vystřídal roku 1863 Oswald Achenbach. Gude odešel do Karlsruhe na místo uvolněné po Schirmerově úmrtí a s jeho odchodem oslabil i düsseldorfská norská malířská komunita. Za působení

Oswalda Achenbacha přestala být dosud tak silná vazba mezi profesorem a jeho žáky, kteří se profilovali různým směrem a za současného působení různého školení (více cestovali a stále častěji se ve studiu obraceli do Mnichova). V roce Achenbachova nástupu čítala düsseldorfská zásilka do Prahy nadprůměrných čtyřicet dva kusů, ale hned následujícího roku klesla na polovinu a až do začátku sedmdesátých let byla výrazně podprůměrná. Z autorů, kteří začali do Prahy zasílat v šedesátých letech, to byli jen dva düsseldorfské krajináři, kteří se stali častými účastníky pražské přehlídky: Friedrich Wilhelm Fabarius³¹ a Wilhelm Bode.³² Fabarius byl úspěšným malířem pobřežních scén, rybářských výjevů a námořních katastrof. Do Prahy zaslal mezi lety 1868–1889 dvacet tři takto tematizovaných děl, která však našla kupce jen ve třech případech. Bode posílal v letech 1863–1885 převážně jihoněmecké krajiny typického mnichovského repertoáru – *Chiemské jezero* a *Berchtesgaden*, podané v tradičním kompozičním schématu. Ze sedmnácti zaslaných obrazů byly v Praze prodány jen dva. Prořídou řadu norských krajinářů v Praze šedesátých let nově reprezentoval Ludwig Munthe (1841–1896), düsseldorfský předchůdce impresionismu, který v průběhu let 1863–1889 zaslal do Prahy osm děl (tři prodána).

Změna orientace düsseldorfské krajinářské školy

V letech sedmdesátých, kdy z postu profesora krajinářské školy odešel Oswald Achenbach (1872), se výrazně změnila orientace školy. Jejího vedení se ujal Eugen Dücker (1841–1916) a nastupující trend zbavil školu všech reminiscencí romantismu. Dramatické scenerie nahradily klidné a prosté motivy za jasné denní iluminace, případná stmívání a úsvity byly především prostředkem k prokázání malířské virtuozity. Vliv fotografie posílil úsilí o objektivní, téměř až vědecky podložený pohled na přírodu ve snaze vystihnout její podstatu bez jakékoliv manipulace. Sám Dücker v Praze nevystavoval, z jeho významnějších žáků se v Praze představil o mnoho let později až Adolf Schweitzer.

K pravidelným účastníkům pražské výstavy se na počátku sedmdesátých let přidal Alfred Metzener³³ a ve stejný čas zaslala do Prahy svá díla i pražská rodačka Bertha von Grab.³⁴ Ta v rozmezí let 1871–1890 poslala na pražskou výstavu třicet dva děl, převážně bavorských a šumavských motivů, z nichž se jich deset prodalo, a patří tak k prodejně nejúspěšnějším „Düsseldorfanům“. Z českých malířů, studujících krajinomalbu v Düsseldorfu, byla Bertha von Grab bezesporu nejúspěšnější, mezi dalšími lze jmenovat například Karla Kubínského.³⁵ Oba se pražské výstavy účastnili až za pobytu v Düsseldorfu, který byl vedle Mnichova atraktivní studijní destinací (a od šedesátých let, s poklesem významu zdejší Akademie, patrně i schůdnější variantou studia) – za sté období existence Akademie (1819–1918) jí prošlo na 4 000 žáků sedmnácti národností.³⁶ Vliv německých škol na české prostředí, posílený odchodem malířů za studiem do Mnichova či Düsseldorfu, byl kritikou často vnímán jako nepříznivý pro domácí vývoj oboru. Jan Neruda se v tomto smyslu vyjádřil jasně: „*Nepoukazují ... k Düsseldorfu co ku nějaké rozhodné vadě; nechť se umělci naši řádně dle vzorů cizích zdokonalují... Jednotlivé ty školy německé zapadají znenáhla však v své mrávi, jež se často u učňů změní na pitvoření, a scestí takové může mladým našim talentům záhubným se stát.*“ Jako konkrétní příklad pak uvádí Josefa Lechleitnera:³⁷ „*Krajina Lechleitnerem nyní v Düsseldorfě meškajícím zaslaná, nějaká prý to část Šárky u Prahy (č. 203) překvapila nás provedením svým, úplně se lišícím od loňského obrazu téhož mladého umělce. Loňský obraz hleděl sobě podrobnosti až výstřední,*

na způsob obrazů Havránkových; letošní je pravý opak toho a prozrazuje patrně vliv mistra düsseldorfského. Divný to převrat a náhlý!³⁸

Na konci sedmdesátých let lze z výraznějších osobností, jejichž díla se objevovala v Praze častěji, jmenovat posledního významnějšího norského Düsseldorfa námi sledovaného časového úseku – Adelsteena Normanna (1848–1918). Normann do Prahy zaslal v průběhu let 1879–1890 výhradně severské-norské krajiny (fjordy a pobřežní scény). Ze sedmnácti vystavených (čtyři zaslal z Berlína) jich pět našlo kupce.

V osmdesátých letech vystavovali v Praze mnozí z dosud jmenovaných pravidelných účastníků, nově se objevilo jméno dalšího krajanu studujícího v Düsseldorfu – Josefa Františka Rziwnatze. Rziwnatz zaslal v rozmezí tří let (1882–1885) sedm děl, z nichž se čtyři prodala, po návratu do Prahy pak do konce sledovaného období stačil vystavit ještě dvacet dva obrazů (tři prodány). V druhé polovině osmdesátých let význam düsseldorfské krajinomalby opět stoupl a vrcholil roku 1889 přiznáním hlavní orientace na krajinomalbu v právě založeném spolku sv. Lukáše.³⁹ Zakladatelé spolku, Eugen Kampf, Helmuth Liesegang, Olaf Jernberg a Heinrich Hermanns, několikrát pražskou výstavu obeslali (až na prvně jmenovaného). Heinrich Hermanns (1862–1942) vystavil v Praze v letech 1888–1889 sedm děl, z nichž dvě našla kupce; Helmuth Liesegang (1858–1845) v letech 1889–1890 pět děl (žádné se neprodalo) a Jernberg Olaf (1855–1935) vystavil v roce 1885 jednu malbu. K právě jmenovaným lze uvést jako posledního z düsseldorfských krajinářů, účastnících se početnější zásilkou pražské výstavy, ještě Adolfa Schweitzera (1847–1914), již zmíněného Dückerova žáka. Ten tu z pěti zaslanych děl (1889–1890) prodal dvě. I na konci osmdesátých let patřila k inventáři pražské výstavy díla norských Düsseldorfanů se stále atraktivními severskými krajinami, které byly vskutku specifickým námětem, vyžadujícím specifické výrazové prostředky, které se často vyznačovaly manýrou. Tak ostatně Renáta Tyršová vystihla početnou zásilku takto tematizovaných děl v roce 1887, když k motivům z Lofot dodává: „... motivy povědomé z obrazů Normannových a celé řady následovatelů jeho s povědomými efekty koloristickými, u Düsseldorfských ‚Norvéžanů‘ nyní módními.“⁴⁰

Na závěr pojednání o düsseldorfské účasti na pražské výstavě lze shrnout následující: düsseldorfští krajináři obeslali mezi lety 1840–1890 pražskou výstavu celkem 1 022 díly a na prezentovaném oboru krajinomalby se tak podíleli obdobnou mírou jako domácí autoři. Počty zaslaných děl rok od roku kolísaly a výkyvy byly způsobeny hlavně příležitostně vyšší náhodnou a často ojedinělou účastí různých autorů, či naopak nižší, kolidoval-li termín pražské výstavy s jinou atraktivnější výstavní příležitostí. Přesto lze sledovat jistou spojitost s personálními změnami ve vedení školy, dokládající význam role učitele jako osobnosti určující nejen trend, ale patrně i výstavní ambice či strategii malířské komunity. Zatímco výměny Schirmer-Flamm a Flamm-Achenbach předznamenával pokles zásilek a následovalo je krátké období destabilizace,⁴¹ v letech sedmdesátých určující role Akademie poněkud poklesla, a tak výměna Achenbach-Dücker, nesusící se na vlně zvětšujícího se rozsahu pražské výstavy, se do počtu zaslanych krajinomaleb nepromítla. Jádro pravidelných účastníků tvořili od počátku čtyřicátých let J. W. Schirmer a umělci jeho okruhu – bratři Achenbachové, Wilhelm Klein, August Leu, A. F. Kessler, C. L. Scheins, Arnold Schulzen, z nichž mnozí pražskou výstavu obeslali téměř po celé sledované období. V padesátých letech se přidali Albert Flamm, P. J. Minjon, Albert Arnz, Axel Nordgren a Heinrich Steinike, od šedesátých let zasílali Wilhelm Bode a F. W. Fabarius, v sedmdesátých letech pak Bertha von Grab a Adelsteen Normann.

Düsseldorfská krajinomalba jako předmět zájmu kupujícího publika

Prodejní úspěšnost düsseldorfských krajinářů nebyla v poměru vystavených děl ku prodaným dílům nijak mimořádná (1022 : 184 – tj. 18 %), nicméně úzký okruh autorů své kupující publikum v Praze našel. Byli to jak autoři hojně kupovaní pro losování (například Bertha von Grab, Wilhelm Klein, C. L. Scheins), tak i ti, o něž měli zájem převážně privátní kupci (Albert Flamm, August Leu, J. W. Schirmer, Oswald Achenbach, H. F. Gude) – viz tabulka 2. Na příkladu düsseldorfských autorů je patrně nejlépe vidět rozdíl mezi privátními nákupy a položkami koupenými pro losování – jasně se ukazuje, že pro losování byla kupována díla převážně průměrných až podprůměrných cen. Privátní kupci (tj. všechny nákupy realizované jiným subjektem než Krasoumnou jednotou) byli ochotni a schopni zaplatit až desetkrát dražší díla významných autorů. V případě Düsseldorfanů nejednou běželo o vůbec nejdražší prodaná díla daného roku. Rekordní ceny tak dosáhl například Schirmer (nejdražší dílo roku 1846, druhé drahé roku 1847). Oswald Achenbach (nejdražší dílo roku 1857 a druhé drahé roku 1888), Albert Flamm (nejdražší dílo roku 1864 a druhé drahé v letech 1872, 1879 a 1882), August Leu (dva nejdražší obrazy roku 1871), velmi vysokých zaplacených cen dosáhl dále H. F. Gude, Adelsteen Normann, ale i náhodní účastníci, jako Henry Lot. Galerie žijících malířů nakoupila v průběhu let 1847–1889 sedm děl düsseldorfských krajinářů, mezi nimi i drahé práce Schirmerovy, Gudovy a Oswald Achenbacha. Soukromí sběratelé – v podstatě titíž, kteří nakupovali i nejlepší díla Mnichovanů – získali řadu kvalitních děl. Ve čtyřicátých letech uskutečnili nejzajímavější nákupy Hugo Salm a Kamill Rohan – oba získali Schirmera a Leua, zatímco Colloredo-Mansfeld měl štěstí na dva cenově příznivé obrazy od Andrese Achenbacha. V šedesátých letech začal Düsseldorfanů nakupovat Heliodor Heidl (Flamm, Leu) a hrabě Kaunitz (Leu, Metzener, Pohle), v sedmdesátých letech byl nejsolventnějším kupcem Vojtěch Lanna, který získal dvě díla Flammova a již zmíněný, vysoko ceněný obraz Henryho Lota. Vybírali nejen autory, ale i náměty, které byly „v kurzu“, často to byly právě atraktivní severské krajiny (nákupy pro losování nebyly nijak vyhraněné ani co do autorů, ani tematického zaměření – zdá se, že spíše převažovaly konzervativní náměty).

Právě severská krajina, nároková si specifické koloristické prostředky i techniku k vystižení zvláštních atmosférických a světelných jevů, byla tím, co z düsseldorfské školy vstoupilo jako svébytný fenomén na pražskou scénu do diskusí recenzentů i do salonů sběratelů. Na první pohled méně zřetelné jsou odkazy düsseldorfských krajinářů k nizozemským autorům, které tak v Praze reprezentovaly jiné zdroje a východiska než dominantní mnichovská orientace. Tehdejší pražské publikum i kritika düsseldorfské autory náležitě ocenily – však také nejednou šlo o kvalitní díla krajinářů svými schopnostmi významně rozšiřujících obzor krajinářského žánru i techniky malby. Prodejní úspěch cenných děl, za které bylo kupující publikum ochotné zaplatit vysoké částky, pražskou oblibu Düsseldorfanů stvrzuje.

Krajinomalba v Karlsruhe

Malířská škola v Karlsruhe se na cizích zásilkách pražské výstavy podílela naprosto zanedbatelně (v průběhu let 1857–1890 pouhých čtyřicet čtyři děl), nicméně souvislost s düsseldorfskou Akademií má natolik silnou, že ji zde nelze opomenout. Pro vedení školy, založené v roce 1854 regentem a pozdějším velkovévodou Friedrichem, byl získán J. W. Schirmer, působící zde až do své smrti v roce 1863. Jeho düsseldorfskému kolegovi Lessingovi bylo svěřeno vedení galerie a na krátký čas po smrti Schirmera i provizorní vedení školy. Do Prahy odtud oba zaslali svá díla a stejně tak i Gude, který za Schirmera nastoupil z Düsseldorfu. Z předchozího působiště stačil Gude zaslat do Prahy jen čtyři díla (tři prodána), z Karlsruhe v průběhu let 1865–1879 jich poslal sedm – kupce však našlo jen jedno, a to i přesto, že kritika je neponechala bez povšimnutí. V Karlsruhe se Gude mnohem více orientoval na plenérovou malbu a zařadil ji do výuky v podobě pravidelných studijních cest.⁴² Pro pražskou kritiku se vymanil z výše citované charakteristiky düsseldorfských malířů jako „*předmětných a podrobných*“, jak dokládá příznivé hodnocení Jana Nerudy: „*Před Gudeovými obrazy je nám, jako kdybychom u toho ‚jeho‘ jezera po léta bydleli, a my je seznali již ve všech dobách jeho krásy; kdy se ranní paprsky po něm třesou, kdy zadřimuje v šťastném podvečerním klidu nebo kdy bouř je pokryje dramaticky živým nebem. Také Gude je z moderních portrétistů krajin, ale on portrétuje zároveň duch svých předmětů.*“⁴³ Jeho kvalit si recenzent povšiml i o rok později: „*H. Gude má tu větší obraz ‚Norvéžské pomoří v čas bouře‘, není to vlastně bouře v plném rozvášnění, nýbrž bouře teprve se rodící...*“⁴⁴ Z významných autorů školy v Karlsruhe je nutné zmínit ještě Hermanna Baische (1846–1894), specialistu na zvířecí motivy a krajináře, prošlého mnichovským školením u Adolfa Liera a ročním pobytem v Paříži. V Karlsruhe působil jako profesor pro malbu zvířat v letech 1881–1893.⁴⁵ Do Prahy Baisch zaslal šest děl z mnichovského pobytu, z Karlsruhe tři a z celkového počtu byla prodána jen dvě. Ostatní zásilky z Karlsruhe pocházely z náhodné účasti autorů, kteří v kontextu našeho tématu nemají žádný význam.

21

Johann Wilhelm Schirmer

Bouře v lese, (1847)

Olej, plátno, 94 × 135 cm

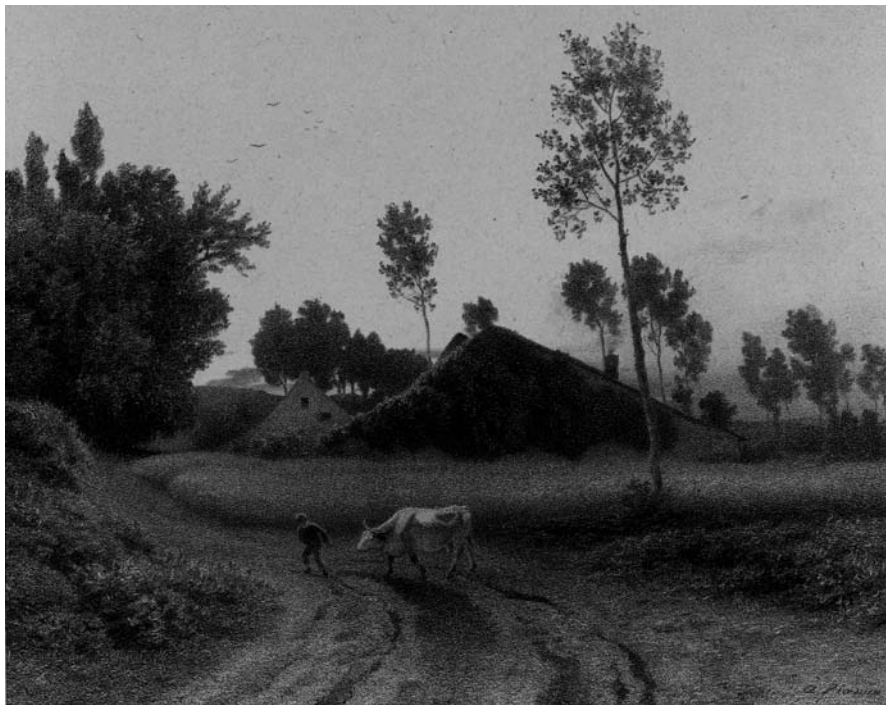
NG: O 432

22
Albert Flamm
Neapolské břehy, Ze zálivu neapolského, (1887)
Olej, plátno, 106 × 150 cm
NG: O 558

23
Albert Flamm
Strand bei Neapel, (1859)
Litografie, Düsseldorfer Künstler-Album, 1859
Knihovna UPM

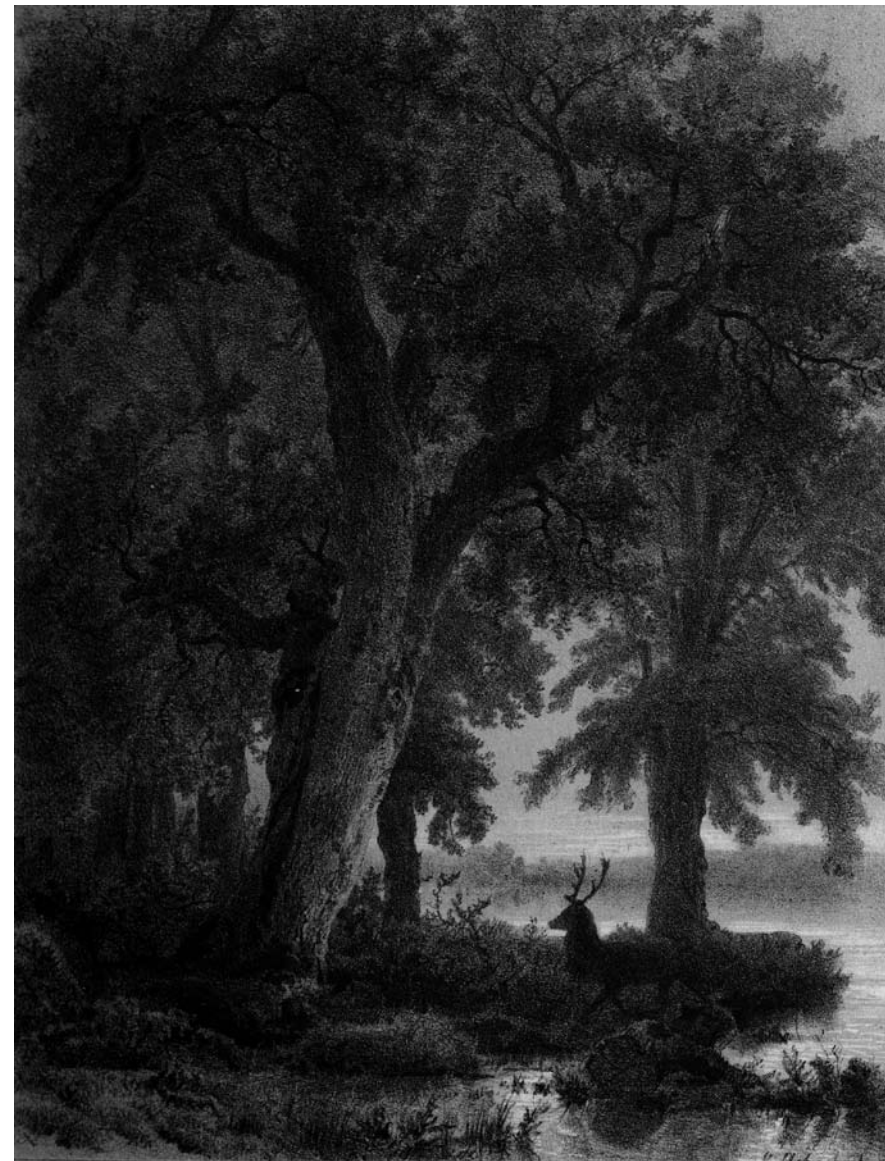
24

Alber Flamm

Abendstimmung, (1862)

Litografie, Düsseldorfer Künstler-Album, 1862

Knihovna UPM

25

Oswald Achenbach

Waldscene, (1853)

Litografie, Düsseldorfer Künstler-Album 1853

Knihovna UPM

26
Hermann Pohle
Lesní potok (1884)
Olej, plátno, 100 × 77 cm
NG: O 503

27
Hugo Mühlig
Jitro pozdního podzimu, (1886)
Olej, plátno, 103 × 74 cm
NG: O 618

28
Carl Irmer
Večerní krajina, (1887)
Olej, plátno, 80 × 66 cm
NG: O 574

29
Oswald Achenbach
Monte Saracte, (1862)
Litografie (provedl A. Lüttmann), Düsseldorf Künstler-Album, 1862
Knihovna UPM

30

Oswald Achenbach

Lov na ryby v měsíční noci na pobřeží neapolském, 1885

Olej, plátno, 105 × 150 cm

NG: O 509

Exkurs

Severská krajina jako krajinářský námět a jeho reflexe v 19. století v Praze⁴⁶

Severská krajina jako krajinářský námět byla v Praze velmi sporadicky k vidění ještě před otevřením výroční výstavy Krasoumné jednoty zahraničním umělcům. Avšak hned od počátku čtyřicátých let byla takto tematizovaná díla zaslána právě autory z okruhu düsseldorfské školy hojně a byla velmi oblíbená. Českým dějepisem umění zůstalo uplatnění dramatických severských scenerií v krajinomalbě až na vzácné výjimky opomíjeno.⁴⁷ Je však pravda, že v české krajinářské produkci se toto téma uplatňuje skutečně ojediněle, stejně tak lze konstatovat, že v Praze se objevovala takto tematizovaná díla zahraničních umělců v nepřehlédnutelném počtu a domácí publikum je náležitě oceňovalo.

Téma severských pustin se do vizuální kultury výrazněji dostává již na počátku 19. století v souvislosti s polárními výpravami, a to v anglickém prostředí, kde zůstalo i později podstatně frekventovanější než na evropské pevnině. V Praze se prvně objevuje na počátku dvacátých let, kdy sem krátce zavítalo arktické panorama A. Sacchettiho a J. K. Enslena.⁴⁸ Absence kritických reflexí však naznačuje, že tato veskrze zábavní událost domácí krajinomalbu asi jen sotva ovlivnila.

První významné setkání českého prostředí s aktuální zahraniční krajinomalbou (v první třetině 19. století reprezentované ve středoevropském prostoru drážďanskou školou) se odehrálo v roce 1824. Na pražské výstavě byla tehdy představena díla C. D. Friedricha a J. Ch. C. Dahla a pro sledované téma to byla událost naprosto zásadní.⁴⁹ Polární krajina jako předmět uměleckého zobrazení zde byla představena dílem, které je v rámci svého žánru považováno za vrcholné a přelomové. Byla jím jedna z nejznámějších Friedrichových maleb *Zkáza lodi Naděje*, známá rovněž pod označením *Severní moře*. Jak dokládají ohlasy kritiky, pro pražskou uměleckou obec byla tato prezentace bezpochyby mimořádnou událostí, ostatně nebyla bezvýznamnou ani pro Friedricha – účast na pražské výstavě byla po výročních přehlídkách drážďanské Akademie v letech 1820–1823 teprve čtvrtou Friedrichovou výstavou a spolu s účastí na pražské výstavě roku 1832 jeho jedinou výstavou mimo Německo vůbec. Ohlasy dobové kritiky byly však ambivalentní a vyvolaly polemiku, která vypovídá podstatně více o domácích poměrech a názorové orientaci než o diskutovaných dílech. Nejkurióznější hodnocení poskytl hlavní recenzent A. V. Svoboda, který označil monumentální polární scénu, minuciózně provedenou olejomalbu o rozměrech 120×100 cm, za studii. Ze Svobodových stanovisek vyplývá, že *Ideální scéna arktického moře* (jak zněl katalogový název) nevděčí označení za studii technickému provedení, ale předmětu zobrazení: „... ztroskotaná loď mezi navršenými ledovými krami, ty jsou v popředí, jen tu a tam probleskují trosky vraku, jehož rozměry jsou zřetelně naznačeny ledovcem. Jak málo se nám zdá smrt vhodným předmětem pro výtvarná umění, tím méně můžeme malíři doporučit takový zcela neživotný, jednotvárný, pustý pohled na přírodu... Považujeme tuto malbu za studii, která má být později rozpracována v nějaké kompozici. Jako taková je výborná...“⁵⁰ V tomto náhledu je krajina, neoživená lidskou přítomností, krajina, kde jedinou známkou lidské přítomnosti jsou varovné doklady smrti, jako samostatné téma uměleckého vyjádření nepřijatelná. Absence stafáže byla pro konzervativní publikum zcela nepochopitelná, Svoboda ji ostatně vytkl i Friedrichovu drážďanskému kolegovi J. Ch. C. Dahlovi: „... více stafáže, která by oživila jednotvárný pohled na krajinu...“⁵¹ Dalším diskutovaným problémem byla pravdivost výjevu, klíčové kritérium, které však vzhledem k netradičnímu námětu nemělo objektivní srovnání: „Protože nemáme žádné měřítko pro takové náměty, nemůžeme vyslovit žádný

soud o pravdivosti, avšak podle analogie, vycházející z vlastních zkušeností, shledáváme ledové kry tu a tam dost průsvitnými, také nemůžeme rozeznat přesně bělobu, podobnou pění, ležící na krách a mezi nimi. Rovněž perspektiva, v níž stojí vzdálené ledovce, se nám nezdá správně motivována.⁵² Nutno dodat, že ani Friedrich si nemohl být jist pravdivostí průsvitnosti ledových ker, sám byl nejseverněji v Kodani, na pobřeží Baltu a na Rujaně a zmíněné kry, jak se traduje, maloval podle ledů na zamrzlém Labi. Třebaže jsou Friedrichova díla primárně znepokojivým poukazem triumfu přírody, velmi často jsou rovněž symbolizací zcela konkrétních společenských a politických událostí.⁵³ Nejinak je tomu i v případě nejslavnější arktické scény, jejíž variantní označení *Zkáza lodí Naděje* tuto interpretaci stvrzuje, jak bylo mnohokrát připomenuto.⁵⁴ Význam výjevu, symbolizujícího zmařené naděje národně a liberálně orientovaných německých intelektuálních kruhů Metternichovou tvrdou reakcí vůči emancipačním snahám, *Burschenschaftum* a podobně, nebyl patrně v Praze náležitě rozpoznán. Z ostatních, tehdy Praze představených Friedrichových děl, jsou dnes dvě patrně neznámá, zbylá dvě lze ztotožnit snadno. Jedním z nich je i další severská mořská scéna, kterou Společnost vlasteneckých přátel umění zakoupila a dodnes je jediným Friedrichovým obrazem, uloženým ve sbírce Národní galerie v Praze. Svoboda se při hodnocení v tomto případě omezil na konstatování, že jde o studii; bizarní skalní útesy i velmi neobvyklý kolorit nepovažoval u díla drobného formátu za vážný prohrěšek vůči přírodní pravdivosti. Většího pochopení se Friedrichovo dílo dočkalo v reakcích na Svobodovu kritiku. Ty dokazují, že stanoviska oficiálního recenzenta nebyla všeobecně sdílena. Do popředí anonymních pisatelů vstupují jiné hodnoty: „*Krajiny Friedricha ... jsou důkazem, co krajinomalba dokáže, když je podložena myšlenkami nebo pocity umělce, nebo, což je totéž, když se stává nástrojem poezie, aniž by jednotlivinám ubírala z jejich přirozeného charakteru.*“⁵⁵

Opravdoví znalci umění (jak se vymezili oproti Svobodovi v anonymní recenzi) a činní umělci si výjimečnost Friedrichova díla jistě uvědomovali. Srovnání s domácí produkcí, konkrétně s díly na výstavě zastoupeného Antonína Mánesa, Josefa Burdeho a Augusta Piepenhagena, muselo ukázat propastně rozdílnou orientaci. Z reakcí kritiky je rovněž patrné, jak nízko byla ve dvacátých letech v Praze krajinomalba v hierarchii žánrů a nepřímo i jakou roli hrál problém přírody v domácím intelektuálním prostředí – mimo jiné fakt, že běžným doplňkem uměleckých výstav byly krajiny vyskládané z mechu, to jen dokresluje. „*Chmurná fantazie*“ a absence „*umělecky radostné mysli*“⁵⁶ v polárním výjevu, která A. V. Svobodovi připadala tak nepatřičná a neodpovídala panujícím estetickým kritériím, byla pro mnohé umělce jistě přitažlivá. Ospravedlňována byla i malířem Martinem Tejkem, který vstoupil do polemiky na stránkách *Archivu* a výstižně shrnul hlavní problém Friedrichova rozporuplného přijetí: „*Pro umělce a přítele umění musí umělecký život vládnout také v říši smrti, právě tak duch přírody k němu mluví i tam, kde scénu neoživují ani lidé, ani zvířata.*“⁵⁷ Přes vzrušenou debatu však zůstalo setkáni českých umělců s vrcholně romantickými díly C. D. Friedricha bez přímého vlivu. Obrovský potenciál této konfrontace nebylo možné v českém prostředí zúročit bezprostředně – rozhodně ne ve dvacátých letech. Nakonec i následný vývoj českého krajinářství ukazuje, že v českém kontextu je romantické vidění světa vždy spíše dočasným kompromisem, bez naléhavosti patrné z obrazů Friedrichových.

Když ve čtyřicátých letech došlo v souvislosti s otevřením pražské výstavy zahraničním autorům k masivní invazi německé krajinomalby, byla situace už podstatně jiná. Nejen co se týče pozic žánru, který v kontextu akademické malby nabýval na vážnosti, ale i v jeho bezprostřední reflexi živější výtvarnou kritikou, která se přestala

omezovat na odborná periodika, a měla tak možnost působit na širší publikum. Tehdejší dominantní mnichovská orientace Haushoferovy školy byla od počátku konfrontována s tvorbou dalších německých krajinářských škol, zejména Düsseldorfu. A právě zástupci düseldorfské krajinářské školy zasílali do Prahy velmi často díla tematizovaná severskou, zejména norskou krajinou.

Třebaže norské krajiny nejčastěji zobrazovaly fjordy, nelze podobu těchto děl zobecnit, ač se s tak zjednodušujícími výklady v české umělecko-historické literatuře lze setkat.⁵⁸ Norskou krajinu jako krajinářský námět nelze v druhé polovině 19. století chápat jako typ – již jen názvy vystavených děl, často s přesným geografickým určením, vypovídají o značné variabilitě tohoto tématu. I když není snadné vyhledat a ztotožnit tehdy vystavená díla, a to často ani ta zakoupená, lze i na náhodně vybraných norských krajinách úspěšně ilustrovat šíři možných přístupů. Bylo by proto mylné domnívat se, že takové krajinné scenerie musely mít nutně příděch exotiky, která by jen stěží mohla ovlivnit české krajináře v přístupu k domácí krajině. Těch vyhoceně romantických, ledovcových se sněhovou bouří a podobně byl jen zlomek, mohlo jít i o široce otevřenou klidnou krajinu. Fakt, že se v česky psané kritice objevuje vysvětlení k tomu, co jsou fjordy: „*Norvežské tak řečené fjordy, tj. mořské choboty do skalnatých a lesnatých slují unikající, sloužily za předmět velekrásným a vysoce poetickým obrazům,*“⁵⁹ vypovídá spíše o úrovni kritiky a vzdělanosti čtenářů daného periodika než o výjimečnosti námětu (v německy psané kritice, jakou přinášela na svých stranách například *Bohemia*, obdobně vysvětlivky chybí).

V rozmezí let 1840–1890 se severská krajina uplatňovala průběžně a poměrně hojně – děl s touto tematikou bylo ve vymezeném období v Praze vystaveno více než 250. Zdaleka nešlo jen o díla düseldorfských umělců (105 ks) a dalších severoněmeckých škol – Hamburk (18 ks), Berlín (16 ks), Baden-Baden (15 ks), ale překvapivě se severská krajina stala atraktivním námětem i pro Mnichovany (65 ks). Ze zástupců düseldorfské školy to byli především Andreas Achenbach, August Leu, Hans Frederick Gude, Adelsten Normann, které spojoval nejen malířský zájem o severskou krajinu, ale i skutečnost, že všichni podnikli studijní cesty na sever, mnozí také patřili do početné norské malířské komunity. Právě pro norské malíře studující či působící v Německu je typické setrvání u námětu domácí krajiny, které mohlo být vyvoláno i vlnou obrozeneckých snah a hledáním národní identity v Norsku, vzrůstajícím se po získání samostatnosti v roce 1814.

Pro krajinářskou produkci čtyřicátých a padesátých let je charakteristické zdůraznění nálady krajiny, kterého je dosahováno po formální stránce především vyjádřením změn atmosférických vlivů.

Pro Schirmerovy žáky to platí bezvýhradně a velmi často se tak objevují bouře, zesilující dramatický ráz krajin. Současným trendem je však i prohlubující se vztah k reálné krajině. Právě specifická členitost a kolorit reálné severské krajiny, pronikající do děl hlavně severoněmecké proveniencí, vzbuzovaly pozornost publika a působily na domácí umělce. Za přímou odezvou na severské krajiny a četné pobřežní scény düseldorfských krajinářů lze považovat jedinou doloženou zahraniční cestu Adolfa Kosárka, realizovanou v roce 1856, která vedla na Rujanu. Známa jsou tři díla přímo ovlivněná cestou – *Hřbitov u moře* (studie a dnes neznámá realizace) a *Stubenkammer na Rujaně*. *Hřbitov u moře* byl vystaven v roce 1857 a žádné ohlasy kritiky nevyvolal, byl však koupěn, jako většina Kosárkových děl, pro slosování mezi akcionáři Krasoumné jednoty. Severská krajina se stávala cílem pražského kupujícího publika průběžně a zájem o ni přetrvával až do konce století. Mezi lety 1840–1890 bylo zakoupeno padesát pět severských krajin, převahu měli privátní kupující (třicet čtyři děl) nad nákupem pro slosování. V prodeji byla nejméně čtyřicátá léta, kdy

kupce našlo osmnáct děl, tehdy se jednalo výhradně o fjordy a pohledy na norské velehory s vodopády, které byly významovým ekvivalentem alpských scenerií. Od konce šedesátých let se nakupovaly i jiné severské motivy, a o fjordy, které v repertoáru malířů zůstaly nadále, byl zájem patrně jen tehdy, pokud postrádaly dosud obvyklou dramaturgii. Tento posun v námětové preferenci stojí za pozornost – podílil se na něm nejen stále častější kontakty s reálnou severskou krajinou (viz cestopisy českých cestovatelů⁶⁰ a průběžné časopisecké reference), ale v první řadě zjevná změna estetických kritérií oboru. Úkolem krajinomalby a atraktivním tématem se stává to, co se příliš nevyvíká zkušenostní výbavě, co lze se známým, domácím, srovnávat – „přitažlivost malých rozdílů“,⁶¹ která vzbuzuje zájem cestovatelů a stejně tak i malířů a diváků. Díla reprezentující obdobný, neselektivní pohled na severskou krajinu zaslal do Prahy především kritikou vyzdvihovaný Johann Valentin Ruths.⁶² Souběžně však řada dalších, stále představovala typická romantická klišé (například Anders Askevold), jejichž oblibu oživila i medializace vědeckých expedic k severnímu pólu, podniknutých na konci šedesátých let, a dramatické peripetie dobývání drsného severu se stávají námětem velmi oblíbeným. Roku 1884 vychází ve *Zlaté Praze* série ilustrací, doprovázejících cestopis *K norským fjordům* Josefa Kořenského, o dva roky později je v Praze vystaven Payerův monumentální *Záliv smrti*.⁶³ V devadesátých letech tak ztrácí polární krajina pel nedostupnosti a neotřelosti a ztrácí se současně zájem i potenciál jejich zobrazení jakkoliv dramaturgizovat či přirozeně dramatické scenerie vyhledávat jako námět.⁶⁴ V instanci severské krajiny, prezentované v Praze, vystupuje stále širší spektrum oblastí a tím, co v této době žánr „severské krajiny“ (přinejmenším v pohledu dobových recenzentů) vymezuje, není ani tak vlastní námět jako specifická iluminace, která omezuje barevnou skladbu na kontrasty světlých a tmavých lomených tónů abstrahujících tvar. V tomto směru dotváří v průběhu osmdesátých let „severní světlo“ žánrové klišé severní krajiny, a přestože prodejní úspěšnost tohoto žánru neklesá, tón kritických referencí se značně mění. Zatímco Jan Neruda v roce 1863 neskrývá zjevné sympatie: „... ‚Norvěžský fjord‘ rovná se nejlepšímu obrazům pomorským ... Temnější pozadí skalnaté dodává obrazu ráz mocné zasmušlosti...“,⁶⁵ Renáta Tyršová se o čtyřicet let později omezuje na suchou marginální poznámku o manýře koloristických efektů.⁶⁶ Stále hojně importované a dobře prodávané severské krajiny ilustrují tak zjevný rozpor mezi popularitou, respektive komerční úspěšností, a posunem akcentů a estetických požadavků, které v této době již nemalá část české výtvarné kritiky zohledňuje.

Severská krajina, námět kontrastující s klasickým ideálem (sice příroda nabídnutá člověku k použití, tj. krajina úrodná, přívětivá, obydlenná), kontinuálně procházela v průběhu 19. století proměnami tak, jak jimi procházel krajinářský obor. Friedrichova arktická scéna, jejíž historii „severské krajiny“ v Praze uvádíme, odkazuje v plném rozsahu k souvislostem symbolického významu krajinných typů a intelektuálních tenzí, k nimž tyto typy váží. Stejně jako v jiných případech i zde tento impuls posléze mizí a je nahrazován specifickými žánrovými modifikacemi přes oblíbené krajinné „nálady“ k monumentálnímu výjevu v podobě Payerova *Zálivu smrti*. Nakonec jde spíše o věcné zachycení neikonických pohledů na reálnou krajinu a pojem „severské krajiny“ nabývá významu již jen technického označení koloristického stylu. Jak ukazuje nicméně setrvalá obliba námětu, neklesající v průběhu celého diskutovaného století, šlo o téma bezpochyby vlivné a vnímané, byť v našich šířkách se zjevnou ambivalencí.

31
 Caspar David Friedrich
Severní moře v měsíční záři, 1823–1824
 Olej, plátno, 22 × 30,5 cm
 NG: O 8669

32
Adelsteen Normann
Z Lofotských ostrovů v Norsku, (1888)
Olej, plátno, 31 × 47 cm
NG: O 616

33
Valentin Ruths
Vřesoviště na severu, 50.–60. léta 19. století
Olej, plátno, 100 × 160 cm
NG: O452

34

Hans Gude

Norwegische landschaft, (1859)

Litografie, Düsseldorfer Künstler-Album, 1859

Knihovna UPM

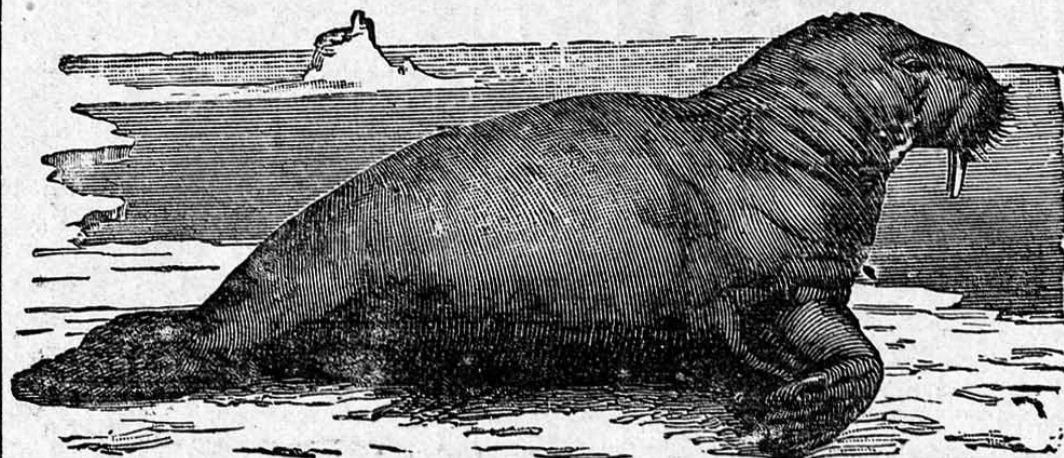
35

autor neznámý

Närefjord u Gudvany, ilustrace k článku Josefa Kořenského

Zlatá Praha, 1884, s. 171

Knihovna UPM

Nach
**Norwegen,
Spitzbergen**
und dem ewigen Eise

mit dem Nordpolfahrer **Capt. Bade**, auf dem Salondampfer **Kong Harald**. Abfahrt von Hamburg am 30. Juli. Reisedauer 30 Tage, wovon etwa 5 Tage auf Spitzbergen. — Prospekte gratis in sämtl. Filialen der Firma **Rudolf Mosse**, sowie von **Capt. W. Bade, Wismar i. Meckl.**

Přehled

Autoři s nejvyšším zastoupením vystavených děl

¹Díla v letech 1868–1870 a 1874 zaslána z Prahy.

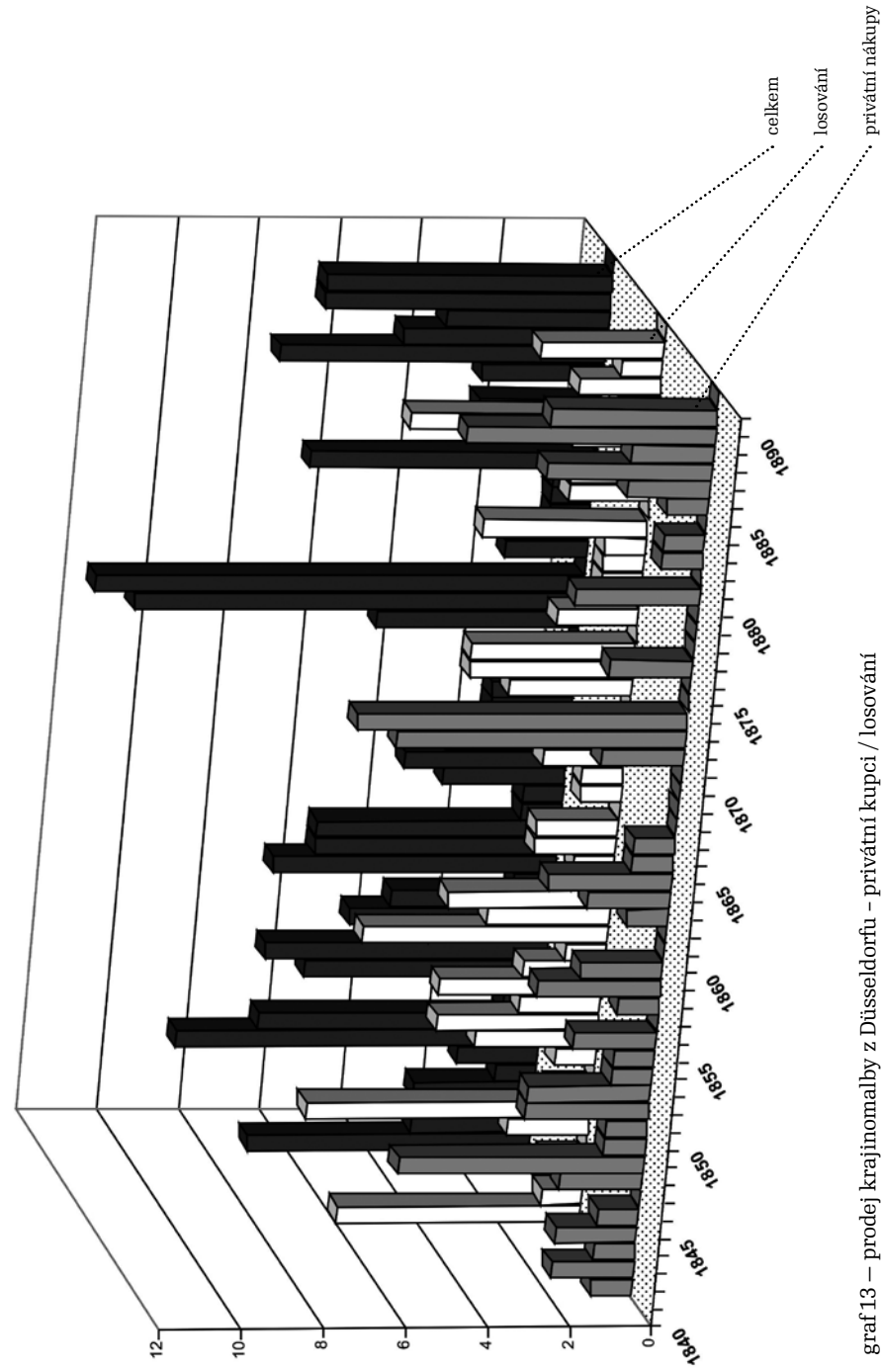
²Díla v letech 1857–1865 zaslána z Karlsruhe.

Klein Wilhelm	67
Scheins Carl Ludwig	41
Grab Bertha von¹	37
Kessler August Friedrich	32
Flamm Albert	28
Bode Wilhelm	23
Fabarius Friedrich Wilhelm	23
Leu August Wilhelm	23
Schirmer Johann Wilhelm²	22
Achenbach Andreas	22
Schulten Arnold	21
Achenbach Oswald	21
Minjon Peter Joseph	19
Arnz Albert	17
Metzener Alfred	17
Normann Adelsteen	17
Steinike Heinrich	17
Nordgren Axel	16
Lindlar Johann Wilhelm	15
Becker August	13
Rausch Leonhard	13
Jungheim Carl	12
Duntze Johannes	11
Hilgers Carl	11
Lange Gustav	11
Mevius Hermann	11
Pohle Hermann	11
Ernst Emil von	10

Autoři s nejvyšší prodejní úspěšností

		priv.	los.
Grab Bertha von	13	2	11
Scheins Carl Ludwig	12	3	9
Flamm Albert	11	7	4
Kessler August Friedrich	10	5	5
Klein Wilhelm	8	1	7
Leu August Wilhelm	8	7	1
Achenbach Andreas	6	5	1
Schirmer Johann Wilhelm	5	3	2
Minjon Peter Joseph	5	0	5

Graf

graf 13 – prodej krajinomalby z Düsseldorfu – privátní kupci / losování

Poznámky

1) Friedrich Wilhelm von Shadow (1788-1862) byl do čela düsseldorfské Akademie povolán roku 1826 poté, co první ředitel Peter Joseph von Cornelius (1783-1867) odešel na žádost Ludvíka I. na mnichovskou Akademii. Schadowa následovala řada žáků z jeho předchozího působiště v Berlíně, jako například C. F. Lessing.

2) Johann Wilhelm Schirmer (1807-1863) se zprvu učil knihářem a malbě se věnoval jako autodidakt; po příchodu na düsseldorfskou Akademii se záhy prosadil a stal se jednou z jejích vůdčích osobností.

3) Carl Friedrich Lessing (1808-1880) začal studovat v Berlíně u Carla Dählinga a zaměřil se zprvu na figurální - historickou malbu; poté co odešel za Shadowem do Düsseldorfu se významně prosadil také na poli krajinomalby.

4) Wolfgang Hütt, *Die Düsseldorf Malerschule 1819-1869*, Leipzig 1984, s. 126.

5) Ibidem.

6) Andreas Achenbach (1815-1910) začal studovat v roce 1827 u Schadowa, v letech 1832-1836 byl žákem Schirmera.

7) Do Itálie jezdili düsseldorfští krajináři opakovaně a na poměrně dlouhé pobyty: Schirmer odjel v letech 1839-1840, v době, kdy byl jmenován profesorem krajinomalby; Andreas Achenbach navštívil apeninský poloostrov několikrát, nejvýznamnější byl patrně pobyt v období 1843-1845, které strávil v okolí Neapolského zálivu, v Kampánii a na Sicílii. Oswald Achenbach se k bratrovi přidal v padesátých letech.

8) Schirmer pražskou výstavu obesílal i později, mezi lety 1857-1865, ale ze svého nového působiště v Karlsruhe.

9) *Lexikon der Düsseldorf Malerschule, 1819-1918*, I, München 1997, s. 42-43. V roce 1848 vystavil v New Yorku jedenáct děl, později v sedmdesátých letech byl zastoupený na všech významných amerických výstavách evropského umění.

10) Miroslav Tyrš, Umělecká výstava na Žofině, *Světotozor VII*, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

11) Oswald Achenbach (1827-1905) prošel düsseldorfskou Akademii ve velmi útlém věku 1835-1841, nejprve studoval v oddělení architektury, později malbu, není však jasné, u kterého z profesorů. Mimo zásadní cesty do Itálie podnikal studijní výpravy do rakouských a švýcarských Alp.

12) Viz Tyrš (pozn. 10), s. 258.

13) Carl Ludwig Scheins (1808-1879) studoval na düsseldorfské Akademii od roku 1829, u Schirmera od roku 1834.

14) Viz Tyrš (pozn. 10), s. 260.

15) August Friedrich Kessler (1826-1906) přišel do Schirmerova ateliéru po učení u svého otce, malíře Ch. K. Kesslera.

16) Wilhelm Klein (1821-1897) přišel na düsseldorfskou Akademii v roce 1830, v letech 1835-1840 studoval ve Schirmerově ateliéru.

17) August Leu (1819-1897) studoval na düsseldorfské Akademii v letech 1840-1845, poté se v Koenigsbergu vyučil litografem. Později byl velmi úspěšný, získal četná ocenění a působil na akademiích ve Vídni, Berlíně (profesorem byl od 1863), Amsterdamu a malířské škole ve Výmaru.

18) Umělecká výstava v hraběcím paláci Clam Gallasově, *Pražské noviny*, 1851, č. 101, 30. 4., s. 4. Obraz byl zakoupen privátním kupcem.

19) Umělecká výstava spolku sv. Lukáše, *Světotozor V*, 1871, č. 10, 10. 3., s. 116.

20) Umělecká výstava, *Pražské noviny*, 1853, č. 111, 11. 5., s. 4.

21) Za Schirmerem odchází z Düsseldorfu například C. F. Lessing a další.

22) V průběhu düsseldorfského studia byl Hans Gude (1825-1903) soukromým žákem Andrease Achenbacha a J. W. Schirmera. Od roku 1848 do svého jmenování profesorem krajinomalby působil v Oslu.

23) Jan Neruda, Návštěva umělecké výstavy, *Hlas II*, 1863, 17. 10., in: idem, O umění, Československý spisovatel, Praha 1950, s. 59.

24) Axel Nordgren (1828-1888) nastoupil do Gudovy krajinářské školy v roce 1851 po předchozí domácí výuce u svého otce, portrétisty C. W. Nordgrena.

25) John Boulton Smith, Romantic Landscape Painters of Norway, 1814-1914, *Apollo*, 1976, č. 104, s. 118.

26) Albert Flamm (1823-1906) přišel na düsseldorfskou Akademii již v roce 1837, ale u krajinářské školy studoval až v letech 1845-1850.

27) Umělecká výstava Pražská roku 1957, *Pražské noviny*, 1857, č. 128, 30. 5., s. 3. Obraz *Večer v Campagně Římské* byl zakoupen pro slosování.

28) Výstava krásoumná, *Pražské noviny*, 1860, č. 104, 2. 5., s. 2. Obraz *Krajina v Doleních Němcích* byl zakoupen pro slosování.

29) Jan Neruda, Návštěva umělecké výstavy, *Hlas II*, 1863, 24. 4., Kritické spisy Jana Nerudy VIII. *Umění: Úvahy, životopisy, kritiky*, ed. Ladislav Quis, F. Topič, Praha 1911, s. 125).

30) „... *Pojímání není tu zcela jen předmětné, předce však to co podáno, k tomu nestačí, aby mysl v jakési určitější rozpoložení vedlo... Všichni umělci tito ku škole Düsseldorfské počítání býti mohou, u všech je provedení pečlivé a do jisté míry podrobné...*“ Viz Tyrš (pozn. 10), s. 258. (Tyršovo vyjádření se předně vztahuje k dílům Leua a Andrease Achenbacha, nicméně hodnocení zobecňuje na düsseldorfskou školu.)

31) F. W. Fabarius (1815-1900) se až do roku 1860 živil jako obchodník a malbu studoval soukromě. Od roku 1866 pravidelně a úspěšně vystavoval na všech významných německých výstavách.

32) Wilhelm Bode (1830-1893) pracoval jako litograf, studoval na vídeňské Akademii, později v Mnichově a od roku 1862 v Düsseldorfu.

33) Alfred Metzener (1833-1905) v Praze vystavil mezi lety 1871-1890 čtrnáct děl, tři byla prodána.

34) Bertha von Grab (1846-1900) studovala na düsseldorfské Akademii od roku 1872 u Carla Jungheima.

35) Karel Kubínský obesílal pražskou výstavu z Düsseldorfu v letech 1862-1864 (šest děl), z Prahy pak mezi lety 1865-1868 (tři díla).

36) Viz *Lexikon* (pozn. 9), s. 9.

37) Lechleitner se pražské výstavy účastnil ještě před odjezdem do Düsseldorfu - mezi lety 1859-1862 vystavil šest děl, v letech 1862-1863 zaslal po jednom z Düsseldorfu.

38) Jan Neruda, Z umělecké výstavy, *Čas*, 1861, 18. 5., in: *Kritické spisy* (pozn. 29), s. 92.

39) Viz *Lexikon* (pozn. 9), s. 62.

40) Renáta Tyršová, Výstava Krasoumné jednoty v Rudolfinu, *Světotozor XXI*, 1887, č. 28, 3. 6., s. 446.

41) Výměna Schirmer-Gude proběhla v létě (Schirmer nastoupil v Karlsruhe k 1. 7. 1854) a byla plánovaná, což se mohlo podepsat na nízké jarní účasti na pražské výstavě, naopak výměna Gude-Achenbach proběhla neplánovaně, poté co Schirmer 11. 9. 1863 zemřel, a tak se změna promítla prudkým propadem až následujícího roku.

42) Leo Mülfarth, *Kleines Lexikon Karlsruher Maler*, Karlsruhe 1987, s. 49.

43) Jan Neruda, Salony žofinské, *Národní listy X*, 1870, č. 11527. 4., in: *Kritické spisy* (pozn. 29), s. 214.

44) [?], Umělecká výstava na Žofinském ostrově, *Světotozor V*, 1871, č. 23, 9. 6., s. 272.

45) Viz Mülfarth (pozn. 42), s. 20-21.

46) Text, publikovaný jako článek Severská krajina jako krajinářský námět a jeho reflexe v 19. století v Praze, *Bulletin Moravské galerie LIV*, 2008, s. 69-76, byl pro zde prezentovanou variantu doplněn.

47) Ondřej Chrobák, *Záliv smrti*, Praha 2005.

48) Ibidem, s. 42.

49) C. D. Friedrich zaslal pět děl, J. Ch. C. Dahl vystavil čtyři díla, údaje z katalogu cituje Anna Masaryková, Obrazy C. D. Friedricha a J. Ch. Dahla v Praze v roce 1824, *Umění XII*, 1964, s. 99.

50) Alois Václav Svoboda, Über die Prager Ausstellung von 1824, *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst XV*, 1824, s. 377.

- 51) Ibidem.
- 52) Ibidem.
- 53) Jahnig Borsch-Supan, *C. D. Friedrich Gemalde, Druckgraphick und Bildmassige Zeichnungen*, München 1975. – Robert Rosenblum – Boris Asvarišič, *The Romantic Vision of C. D. Friedrich*, New York 1991. – Victor H. Miesel – Philipp Otto Runge, Caspar David Friedrich, and Romantic Nationalism, *Yale University Art Gallery Bulletin XXXIII*, 1972, s. 37–51.
- 54) Dirk Tölke, *Eislandschaften und Eisberge, Studien zur Motiv- und Bildgeschichte von Eisformationen und polaren Szenerien in Gemälden und Graphiken des 16.-20. Jahrhunderts* (disertační práce), Philosophische Fakultät der Rheinisch-Westfälischen Technischen Hochschule, Aachen 1995.
- 55) Die Kunstaussstellung zu Prag im Jahre 1824, *Kunstblatt V*, 1824, s. 208.
- 56) Viz Svoboda (pozn. 50), s. 377.
- 57) Martin Tejček, *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst XV*, 1824, s. 773–775.
- 58) Velmi zkreslující je například nepatřičné zobecnění ve vyjádření Naděždy Blažíčkové-Horové: „Od čtyřicátých let byly v Praze k vidění jen v nepatrných obměnách zpracované Schirmerovy pralesy, Achenbachovy a Leuovy norské ledovce...“ Naděžda Blažíčková-Horová (ed.), *Julius Mařák a jeho žáci* (kat. výst.), Národní galerie v Praze 1999, s. 19.
- 59) Viz Umělecká výstava (pozn. 18), s. 4.
- 60) Zdeněk Hojda, Na exotickém severu? Čeští návštěvníci skandinávských zemí na sklonku 19. století, in: Kateřina Bláhová – Václav Petrboš (edd.), *Cizí, jiné, exotické v české kultuře 19. století*, Praha 2008, s. 137–155. – Z cestopisů například: Josef Štolba, *Za polární kruh. Črty z druhého výletu do Švédska*, edice Z našich a cizích vlastí, ilustrovaná biblioteka novel a cestopisův, č. 8, Praha 1890.
- 61) Viz Hojda (pozn. 60).
- 62) Johann Valentin Ruths (1825–1905) patřil k Schirmerovým žákům, v Düsseldorfu studoval v letech 1850–1855 a po dvouletém italském pobytu se usadil v Hamburku. Do Prahy zaslal v průběhu let 1853–
- 1890 padesát pět děl, pouze čtyři z nich byla v Praze prodána. V jeho repertoáru se v instanci severské krajiny objevuje hlavně baltské pobřeží, Rujana atd.
- 63) Viz Chrobák (pozn. 47), s. 44.
- 64) Na konci století už nebyl problém podniknout turistickou cestu třeba na Špicberky, jak dokládá inzerát z časopisu *Jugend*, který byl v českých uměleckých kruzích běžně dostupný.
- 65) Jan Neruda, Návštěva umělecké výstavy, *Hlas II*, 1863, 17. 10., in: idem, O umění (pozn. 23), s. 59.
- 66) Viz Tyršová (pozn. 40), s. 446.

Vídeňská krajinomalba a její výstavní prezentace v Praze

121 – stať
140 – přehled
142 – graf
144 – poznámky

Profilace novodobé krajinomalby ve Vídni

Vídeňská krajinomalba se v průběhu 19. století vyvíjela odlišně od mnichovské a düsseldorfské a její prezentace na pražských výstavách také probíhala v odlišné dynamice i míře zastoupení. Jako samostatný obor měla stabilní zázemí na Akademii,¹ kde se jí dostávalo zvýšené pozornosti již od šedesátých let 18. století. První osobností, která se v rámci vídeňské Akademie významněji zasadila o rozvoj krajinářství, byl Franz Edmund Weirrotter,² jenž zajišťoval výuku krajinářské kresby a také rytinu. Volbou námětů předjal dva hlavní typy krajinářského obrazu, které určily podobu oboru až do poloviny 19. století – krajinu italskou a alpské scenerie. K ukotvení italské krajiny v repertoáru vídeňských krajinářů přispěly do značné míry i Weirrotterovy grafické předlohy, se kterými studenti pracovali. Ty vznikly ze souboru sedmdesáti desek s rytinami římského okolí, pořízených v průběhu italské cesty.³ Později, v druhé polovině let šedesátých, začal Weirrotter podnikat studijní cesty se svými žáky do Alp a alpského podhůří – při první cestě, realizované v roce 1766, vznikly pohledy na vodopád u Gamingu, na Neuhaus a Seehof. Ve studiu podle přírody pokračoval Weirrotterův nástupce Johann Christian Brand,⁴ zakladatel vídeňské realistické veduty, a jeho bratr Friedrich August Brand.⁵ K nejvýraznějším absolventům krajinářské školy závěru 18. století patřil Martin von Molitor,⁶ který usiloval o důsledně přesný záznam krajiny. Výsledkem jeho snahy byl, mimo jiné, soubor panoramat tyrolské krajiny *Prospekte aus dem Tyrol*, vytvořený během studijní cesty, na kterou se vypravil spolu s Jakobem Gauermannem⁷ roku 1802. Struktura krajinářské školy se po přelomu století reorganizovala a roku 1806 se rozdělila na dva ateliéry – krajinářskou kresbu a krajinomalbu. Na post profesora kresby nastoupil Laurenz Janscha⁸ a malbu vyučoval Christoph Albert Diess.⁹ Vídeňská akademická krajinářská tvorba byla tehdy charakterizována snahou o technické zdokonalování záznamu tradičně volených krajinných schémat a přes četná studia v přírodě nedospěla tak daleko, aby se vymanila z dosavadních formálních konvencí. Výběr námětů osciloval mezi klasickými vzory ideální krajiny a v podstatě vedutistickým pojetím alpských scenerií, jejichž romantický potenciál setřela důsledná popisnost.

V průběhu dlouhého období let 1812–1845, kdy krajinářskou školu vedl Josef Mössmer,¹⁰ se situace výrazně proměnila, i když sám Mössmer k těmto změnám nijak zásadním způsobem nepřispěl. Stejně jako mnozí z generace krajinářů, nastupujících na uměleckou scénu v první čtvrtině 19. století, byl silně ovlivněn Martinem von Molitor, a tedy popisným, schematickým zobrazením krajiny. Mössmer vyhledával podobné krajinné scenerie a se svými žáky jezdil především do oblastí kolem Salcburku, které se v průběhu dvacátých let stávaly atraktivním cílem krajinářů z Rakouska i německých zemí.¹¹ Solnohradsko však bylo oblíbené už na konci 18. století, a to i mezi literáty – například Alexander von Humboldt o něm prohlašoval, že patří, spolu s Neapolí a Istambulem, k nejkrásnějším místům na Zemi.¹²

Na konci dvacátých let se právě v námětu salcburského okolí projevuje radikální proměna výtvarného přístupu, nově zaměřeného na technicky dokonalé a přesné vystižení určujících přírodních reálií a realistické zobrazení charakteristických detailů daného výseku přírodní skutečnosti bez jakýchkoliv nepřírodních kompozičních zásahů. Biedermeierský obrat k nepatetickému realismu, důsledně odmítající apriorní konstrukce krajinného zobrazení, vyjadřuje hluboké přesvědčení o určujícím významu jevové stránky přírody a potřebu přesného vystižení detailů, jimiž tato se otevírá. Okruh progresivních malířů, de facto věrných portrétistů přírodních reálií, tvořili Franz Steinfeld,¹³ Thomas Ender,¹⁴ Friedrich Gauermann¹⁵ a především Ferdinand Geogr Waldmüller,¹⁶ jehož série rozměrných pláten

a skic ze Solnohradská vytyčují na desetiletí základní rozvrh krajinářského realismu vídeňské školy. Na půdě Akademie se však tyto tvůrci uplatňují s jistým časovým odstupem a nejednou s výraznými výhradami k uměleckému a pedagogickému rozvrhu této instituce. Až v závěru třicátých let byli s Akademií spjati Thomas Ender a Franz Steinfeld, kteří tu působili v roli učitelů a korektorů (druhý jmenovaný posléze krajinářskou školu vedl). Ender ve své době vynikal jako akvarelista a malíř s nezaměnitelným koloritem a světelnými efekty. Patřil k nejvýraznějším osobnostem krajinomalby *biedermeieru* a v souladu s jím zastávanou estetikou podával objektivní zachycení přitažlivých krajinných scenerií s citem pro detail, avšak bez nadbytečných drobnokresebných fines. Jeho schopnost přesvědčivě vystihnout celkový dojem krajiny jistě podpořily bohaté cestovatelské zkušenosti, kterých nabyl díky přízni nejvýznamnějších mecenášů. S podporou knížete Metternicha se v letech 1817–1818 účastnil rakouské výpravy do Brazílie a o pět let později byl financován jeho pobyt v Solnohradsku. Předtím, než nastoupil jako pedagog na vídeňskou Akademii, ještě absolvoval coby dvorní malíř arcivévodě Johanna cestu do Asie a Ruska. Spektrum námětů tak obohatil o krajinu exotickou, třebaže nejznámější byly jeho pohledy na partie Alp (oblíbený a dodnes hojně reprodukován je zejména Grossglockner s ledovcem Passterze a blízké okolí). Na rozdíl od dobových preferencí v podstatě realistického zobrazení mírně idylizovaných krajinných kompozic reprezentoval Ender přístup maximálně věcný a až vědecky důsledný. Řada Enderových prací byla reprodukována ocelorytem a dál šířila topograficky věrné pohledy na zajímavá místa rakouských, převážně horských oblastí.

Patrně nejvýraznější osobností rakouské krajinomalby první poloviny 19. století byl Ferdinand Geogr Waldmüller, mimo jiné důsledný kritik poměrů na Akademii, autor reformních projektů akademické malby a organizátor výtvarného života. Ovlivněn aktuálními, k realismu směřujícími tendencemi francouzské malby, se kterou se seznámil poprvé při cestě do Paříže v roce 1830, se začal důsledněji věnovat krajinomalbě. Právě oblasti Solnohradská určily jeho námětový repertoár takřka celého následujícího desetiletí a každoročně tu pořizoval četné studie. V oboru krajinomalby se Waldmüller, jinak především vynikající portrétista, profiloval mistrovským vypracováním krajinných reálií (stromy, křoviny) a realistickým vystižením rázu zobrazovaných krajinných scenerií. Charakteristickým rysem Waldmüllerových krajinářských děl a potažmo i vídeňské krajinomalby obecně je vedle civilní věcnosti apriorní nedramatická, posílená světly a teplým koloritem. Ten se objevoval u všech typů zobrazované krajiny, včetně alpských scenerií, ač byl typický hlavně pro italskou, respektive jižní krajinu. Z krajinářského obrazu tehdy velmi často nebyla vyloučena stafáž a její uplatnění nejednou překračovalo hranici žánrové malby, souběžně se však projevoval ryze věcný přístup, odhlížející od jakékoliv narativnosti i sentimentu, zaměřený na jevou stránku přírodních struktur.

V těchto poněkud zobecněných rysech se vídeňská krajinářská produkce závěru třicátých a počátku čtyřicátých let diametrálně lišila od postupů mnichovské a düsseldorfské školy, jak se mohli zejména v první polovině let čtyřicátých přesvědčit i návštěvníci pražských výstav. S ohledem na dobový masivní rozvoj krajinářského žánru měla vídeňská krajinomalba v evropském kontextu pozici silnou i poměrně stabilní, a to především díky své účtyhodné tradici, kontinuitě i silné profilaci v éře *biedermeieru*. Avšak z těchto příznivých aspektů současně také plynula odolnost vídeňské krajinomalby vůči pozdějším inovacím v evropském vývoji. Právě tyto ambivalentní aspekty odlišovaly vídeňskou produkci od krajinomaleb mnichovských a düsseldorfských, jak se mohlo od čtyřicátých let pražské publikum přesvědčit na výstavách Krasoumné jednoty.

Vídeňští krajináři na pražské výstavě umění

Zastoupení vídeňské krajinomalby na pražské výstavě v letech 1840–1890 neodpovídalo významu a hlavně úrovni, které tento obor malby v hlavním městě monarchie dosáhl. Vídeňští krajináři obesílali pražskou výstavu podstatně méně než malíři z Mnichova a Düsseldorfu a vzhledem k počtu děl domácích autorů se tu prezentovali méně než polovičním podílem. Přehled nejčastěji vystavovaných autorů názorně ukazuje, že pravidelných účastníků nebylo mnoho – více než deset obrazů zaslalo za sledovaných pět dekad sotva deset umělců. Navíc se v nejednom případě jednalo o několik zásilek většího souboru prací, a proto lze za pravidelné účastníky považovat jen několik autorů. Tak jako u jiných proveniencí se na celkovém počtu prezentovaných krajinomaleb z Vídně (614 ks) podílely především jednorázové zásilky. Na počátku čtyřicátých let se publikum výstav mohlo v omezené míře setkat s díly malířů z okruhu Mössmerovy krajinářské školy. Sám Mössmer zaslal v roce 1841 (poprvé a naposledy) dva obrazy, které tu, patrně vzhledem k nadprůměrné ceně, kupce nenašly. Téhož roku zaslali po jednom obrazu i Josef Rebell a Thomas Ender, oba shodně s námětem vodopádu. Z Mössmerových významnějších žáků byl pražskému prostředí nejlépe známý Anton Hansch,¹⁷ podstatně méně pak Friedrich Gauermann. Zatímco Gauermann představil jen tři díla v rozmezí let 1845–1846, Anton Hansch, patřící k nejvěrnějším malířům Alp, byl jedním z nejvystavovanějších vídeňských krajinářů. Posílal pravidelně v dlouhém časovém úseku let 1841–1878 (díla přicházela ještě dva roky po Hanschově smrti), a to zprvu drobnější formáty s alpskými motivy. Během svého působení však reagoval na aktuální proměny námětových preferencí, jak dokládají některé pozdější zasláné práce, tematizované rovinatým reliéfem. Od poloviny čtyřicátých let se na pražské výstavě objevila také díla dalšího z Mössmerových žáků – Antona Altmanna,¹⁸ který tu bez prodejního úspěchu prezentoval desítku děl převážně s alpskými náměty. Od počátku čtyřicátých let přicházely krajinomalby Remigia van Haanena,¹⁹ holandského malíře, usazeného od roku 1837 ve Vídni. Van Haanen, který zasílal své práce až do let devadesátých, reprezentoval zprvu krajinomalbu bezprostředně odvozenou z holandské tradice 17. století, charakterizovanou drobnopisnou detailní technikou a působivými, dramatickými světelnými efekty. Neméně typická byla i volba námětů více než dvacítky vystavených obrazů, ve které byly zastoupeny především krajiny určené jako holandské, dále mariny a zimní scény.

V závěru čtyřicátých let vídeňští krajináři na pražské výstavě absentovali, a když se v roce 1854 s pravidelnou účastí vrátili, přinášeli nové impulsy, iniciované do značné míry personální výměnou v čele krajinářské školy. Když do jejího vedení nastoupil v roce 1845 Mössmerův žák Franz Steinfeld, došlo k jistým změnám i v samé elementární výuce. Dosud stále hojně využívané předlohy byly tehdy doplněny sérií nových, nekomponovaných krajin různých autorů.²⁰ Vedle stále populárních alpských motivů je malířsky intenzivněji objeováno okolí Vídně a jako námět krajinářského díla se tak v čím dál více stávají dosud opomíjené krajinné partie, postrádající geograficky určující znaky. Na počátku Steinfeldova vedení (1845–1859) se ve vídeňské krajinomalbě nově uplatňuje „*Stimmung*“, tedy zdůraznění charakteristických rysů daného stavu a typu přírodní skutečnosti. Tento prostředek zesílení výrazových možností, tak hojný v mnichovské malbě, přispěl k proměně koloritu a rozšířil spektrum zobrazovaných atmosférických stavů. Dobový výtvarný přístup současně určovaly nároky zastávané Waldmüllerem a do jisté míry i Steinfeldem, nekompromisně požadující studium podle přírody, a to zejména kvůli světelným podmínkám. Vývoj rakouské krajinomalby na počátku druhé poloviny 19. století

tak charakterizuje propojení dosavadní pozornosti, realisticky soustředěné na krajinný detail s náladovými tendencemi, výtvarně pojaté s výraznou světelnou plasticitou. Steinfeldova díla se ve sledovaném časovém úseku na pražské výstavě s největší pravděpodobností neobjevila – katalogové záznamy uvádějí jeden obraz, zasláný Steinfeldovým bratrem Wilhelmem v roce 1840, další záznam z roku 1854 je bez křestního jména.

Steinfeldovi žáci začali pražskou výstavu obesílat těsně před polovinou padesátých let a z děl, která přicházela, je zřejmé, že sázeli na jistotu stále ještě silné popularity alpských motivů. Nejvíce se to vyplatilo Josefu Holzerovi,²¹ který se v Praze stal prodejně nejúspěšnějším z vídeňských krajinářů. Představil tu v průběhu let 1854–1875 třicet tři obrazů, které odrážely nejfrekventovanější náměty jeho děl – velehory a lesní zákoutí se zvířecí stafáží. Třebaže se později Holzer malířsky věnoval i rovinatým partiím uherské krajiny a do Prahy na počátku sedmdesátých let zaslal jeden obraz s motivem z pusty, úspěch mu zajistily právě horské scenerie. Ty opakovaně zasílal i Adolf Obermüller,²² který se mimo jiné zúčastnil v roce 1861 expedice rakouského alpského spolku na ledovce, která sledovala primárně dokumentační a badatelský účel. V druhé polovině osmdesátých let zaslal dva obrazy s námětem Šumavy, ale ani ty nijak nezměnily jeho zdejší špatnou prodejnost. Shodnou výstavní strategii zvolil i Ludwig Halauska,²³ zasílající do Prahy dramaticky pojaté scény ze Solnohradska ještě o dvacet let později, kdy byly neaktuální i v provinční Praze. Posledním ze Steinfeldových žáků, kteří v Praze výrazněji reprezentovali vídeňskou krajinomalbu, byl August Schäffer,²⁴ jenž patřil k váženým a úspěšným malířům. Schäffer po studiích intenzivně cestoval po severní a jižní Evropě, a to se bezprostředně promítlo do jeho díla. Jak také dokládá široká námětová škála téměř padesátky obrazů, které v letech 1861–1890 vystavil v Praze – z počátku se opakují partie od severního moře, později je doplňuje okolí Salcburku, lesní motivy, Istrie, jezera a v sedmdesátých letech nechybí krajina z Uher.

Nové impulsy a rozšíření námětového repertoáru

Právě uherská krajina rovinatého reliéfu začíná v polovině padesátých let pronikat do krajinářského repertoáru vídeňských malířů. Impulsem pro hledání nového námětu byla, analogicky jako v Mnichově či podstatně později i v Praze, devalvace alpských scenerií tak oblíbených u širokého publika. Neopomenutelný vliv měl na vídeňské malíře také rozmach mnichovské školy, která tentýž problém řešila objevováním blízkého okolí města. Nejedno z vídeňských umělců odjížděl za školením do Mnichova (viz například zmínění Holzer a Obermüller) a byl inspirován aktuální snahou zachytit proměnlivé nuance atmosférických jevů a charakteristické rysy často anonymní krajinné partie. Orientaci na mnichovskou krajinomalbu umocnilo obsazení místa vedoucího krajinářské školy na Akademii, které bylo po Steinfeldovi svěřeno z Milána povolánému Albertu Zimmermannovi.²⁵ Zimmermannovi žáci se v následující dekádě postarali o skutečně radikální proměnu krajinářského oboru ve Vídni, když zprvu prostřednictvím Mnichova obrátili zájem k Paříži a plenérové malbě. Vedle uvolněné, světelné malby se zásadním způsobem proměnila preference krajinných typů. Cílem malířských výprav se tak u nastupující generace autorů (narozněných počátkem čtyřicátých let) stala téměř výhradně do té doby jen pozvolna objevovaná uherská krajina, konkrétně z okolí Szolnoku, a nížinná krajina středního Potisí. V šedesátých letech to byli především Jakob Emil

Schindler a Tina Blauová a v sedmdesátých letech se přidává řada dalších žáků vídeňské Akademie (například Eugen Jettel, Theodor von Hörmann a další), kteří objevili maďarský venkov jako svébytný krajinářský námět.²⁶ K prohloubení orientace na francouzskou malbu přispěly jak cesty hlavních protagonistů vídeňského „náladového impresionismu“ (*Stimmungs-Impressionismus*)²⁷ do Paříže, tak i bezprostřední setkání širší umělecké scény a publika s díly barbizonské školy (Corot, Daubigny, Rousseau) na Světové výstavě ve Vídni v roce 1873. Tento výstavní impuls proběhl víceméně v jedné vlně v Mnichově (1869), Vídni i Praze (1873) a do značné míry sjednotil následně směřování krajinomalby dosud odlišných místních specifických tendencí sledovaných lokalit.

Albert Zimmermann, který stál v čele vídeňské krajinářské školy do roku 1871, byl typickým reprezentantem mnichovské koloristické efektní malby a i volbou námětů spíše konvenoval konzervativním obdivovatelům salonní tvorby, a tedy většinovému publiku. V Praze bylo jeho dílo dobře známé a oblíbené z předchozích let, kdy je na výstavu zasílal z Mnichova. Za vídeňského působení poslal ještě více než desítku obrazů, většinou italských a alpských krajin s často extrémní iluminací – západy slunce, měsíční svit a podobně. Teprve jeho žáci, zejména přátelský kruh kolem Jakoba Emila Schindlera,²⁸ se vůči akademismu výrazně vymezili. Schindler, který je označován za zakladatele vídeňské intimní krajinomalby, se již v průběhu šedesátých let soustředil na vystižení strukturální charakteristiky přírodního prostředí a malířské vyjádření atmosféry. Preferoval klidnou oblohu, zalitou rozptýleným, nedramatickým světlem, a důraz na zobrazení vzdušných mas podpořil sníženým horizontem. Tomuto výběru vhodného typu krajiny odpovídaly i cesty, směřující vedle Francie také do Holandska, okolí Benátek a několika oblíbených míst kolem Vídně, na kterých ho obvykle doprovázeli jeho malířští přátelé a žáci. Schindlerovy práce byly na pražské výstavě k vidění jen třikrát – poprvé v polovině sedmdesátých let a pak až v závěru let osmdesátých, celkem šest obrazů, které tu kupce nenašly. Patrně se jednalo o podřadné práce, jak naznačuje podprůměrná cena v době, kdy byl Schindler na vrcholu kariéry a společenského uznání. V šedesátých letech Schindler ovlivnil své spolužáky ze Zimmermannovy školy Roberta Russe,²⁹ Eugena Jettela³⁰ a Rudolfa Ribarze.³¹ Prvně jmenovaný, který zůstal Schindlerovými inovacemi dotčen nejméně, patřil k nejúspěšnějším Zimmermannovým žákům a od svého učitele si odnesl mnohé – neříkal se krajin monumentálního rázu s dalekým panoramatickým výhledem ani výrazného koloritu, avšak postupně si vypracoval charakteristický drobnokresebný, neklidný rukopis. Nikoli náhodou získal své první ocenění právě v Mnichově³² a stal se ve Vídni velmi oblíbeným malířem, kterému byly svěřovány významné zakázky.³³ Do Prahy Russ poslal mezi lety 1865–1889 čtyři obrazy a dva z nich byly získány privátním kupcem. Eugen Jettel se v Praze představil jen dvakrát, v polovině šedesátých let (s náměty ze salcburkského okolí), v době, která předcházela jeho pozdějším úspěchům.³⁴ V obdobné situaci byla i jediná pražská prezentace Rudolfa Ribarze v roce 1868, tehdy byl jeho alpský motiv koupen pro losování. Výrazněji se v Praze prezentovaly malířky ze Schindlerova okruhu Tina Blauová,³⁵ Olga Wisinger-Florianová³⁶ a Marie Egnerová.³⁷ Tina Blauová se s aktuálním francouzským malířstvím seznámila během svého pobytu v Mnichově, odkud také začala posílat své práce na pražskou výstavu. Již v letech 1871–1874 tak do Prahy přišla čtyři díla s radikálně uvolněným rukopisem i koloritem, modelujícím strukturu jevové stránky přírodní scény v barevně izolovaných tázích a plochách, bez přechodových valérů. Po návratu do Vídně zaslala do Prahy až do konce sedmdesátých let převážně motivy uherské krajiny, okolí Dunaje a Szolnoku. Poslední díla Tiny Blauové přišla na pražskou výstavu po téměř desetileté přestávce a představila propracovanější

plenérovou malbu, zachycující s bezprostředností fotografického obrazu přirozeně členité partie zejména příměstské a vesnické krajiny. Olga Wisinger-Florianová byla v osmdesátých letech v Praze velmi známá a příznivě hodnocená,³⁸ od roku 1879 do konce sledovaného období zasílala svá díla každoročně (celkem dvacet pět děl) a zaznamenala zde svými náladovými, až expresivně pojetými lesními a vesnickými motivy i slušný prodejní úspěch. Spolu s Marií Egnerovou, která se v Praze představila jen v krátkém časovém úseku 1886–1889, kdy zaslala šest obrazů s motivy z Uher a Dalmácie, reprezentovaly Schindlerovy žákyně aktuální trend vídeňské krajinomalby, který se ovšem projevoval mimo okruh Akademie. Všechny tři se také věnovaly malbě květin (i takto tematizovaná díla zasílaly do Prahy, nejsou však zahrnuty do excerpovaného seznamu), tradičnímu žánru, který však v jejich podání nebyl v rozporu ani s intencemi moderní malby. Okruh Schindlerových žáků jezdil se svým učitelem do nových malířských lokalit, na začátku osmdesátých let to byla oblast Wachau, tedy široké údolí Dunaje mezi Melkem a Kremží. Typ úrodné, zemědělsky intenzivně využívané nížinné krajiny bez dramatického reliéfu či výrazných dominant a s vlhkou, často mlžnou atmosférou určil námětovou orientaci Schindlerovy školy. V polovině osmdesátých let Schindler přesunul svou pozornost do okolí zámku Plankenberg. Tam díky vhodnému zázemí mohla vzniknout malířská kolonie, kde v následujících letech pracovali nejen umělci z blízkého Schindlerova okruhu. Zaměření na krajinu obydlenou a obhospodařovanou zohledňovalo proměnu přírodního prostředí – umělci je zobrazovali bez sentimentu a idealizace a nijak nezakrývali doklady postupující civilizace (telegrafní dráty, železnice). Obrazy reálné krajiny přirozeně obsahovaly stafáž, odkazující ke každodennímu životu a práci ve vesnickém prostředí, podanou zcela věcně, obvykle bez subverzního sociálního podtextu.

S touto tematickou orientací přímo souvisí četná zobrazení zelinářských zahrad a polí, příznačná pro vídeňskou krajinářskou tvorbu dvou závěrečných dekád 19. století. „*Kraut und Rüben Stücke*“, jak je tento žánr příležitostně označován,³⁹ se staly velmi oblíbeným tématem krajinářské tvorby již od počátku let sedmdesátých. Od obrazu dýně v záhonu od Augusta von Pettenkofen (1822–1889) z roku 1869, který je považován za pionýrské dílo žánru, se setkáváme s touto tematickou orientací, charakterizovanou detailním realismem homogenní zeleninové masy, u celé řady autorů. Typickými představiteli jsou vedle Schindlera a okruhu jeho žáků především Eugen Jettel, Rudolf Ribarz, Theodor Hörmann, Carl Moll (1861–1945), Eduard Zetsche (1844–1927), Julius Ulmann (1863–1952) a další. Důsledný realismus zde vyústil do objevu polního porostu jako specifické mikro-krajiny a do nového krajinářského námětu, specifického právě pro vídeňské prostředí.

Na pražské výstavě se „portréty zelí a řepy“ či detailní motivy venkovských zahrad objevily až v úplném závěru sledovaného období. Je však pravděpodobné, že se jich tu objevilo víc, než ukazuje excerpcí katalogových záznamů, při které byla zohledněna díla s názvy typu „Selská zahrádka“ a podobně, nikoli však „Mák“ nebo „Zelí“, které mohly daný žánr reprezentovat. Podle názvů tak lze doložit jen po jednom díle „zelinářské tematiky“ od autorů Olgy Wisinger-Florianové, Ernestiny von Kirchsberg, Eduarda Zetscheho a Wilhelma Bernartzika.

Nezbytné je ovšem zdůraznit, že umělecké názory progresivních umělců ze Schindlerova okruhu se v reálném uplatnění pohybovaly mimo proud akademické malby, který byl, tak jako jinde, poměrně konzervativní. O udržení proudu, konvenujícího širokému publiku, se postaral Eduard von Lichtenfels,⁴⁰ který vedl krajinářskou školu na Akademii po Albertu Zimmermannovi od roku 1872 až do počátku 20. století. Byl autorem převážně dramatických scenerií v duchu pozdního romantismu, později volil

lyričtější motivy, vždy však provedené s důrazem na klasicky pojatou techniku malby a zřetelný drobnopis. V Praze Lichtenfels vystavil mezi lety 1871–1889 pět obrazů s různými krajinářskými náměty a jeden z nich tu našel kupce. Podstatně častěji zde byla k vidění díla nejvýznamnějšího Lichtenfelsova žáka Theodora von Hörmann,⁴¹ který však opustil směr svého školení velmi záhy a přidal se k Schindlerovu přátelskému kruhu. Později, ovlivněn čtyřletým studijním pobytem v Paříži a Barbizonu, se stal jedním z nejdůležitějších rakouských impresionistů. Ve sledovaném období poslal do Prahy v rozmezí let 1872–1886 sedmáct děl, část z Vídně a část ze St. Pölten. Většinou se jednalo o uherskou krajinu, nechyběly však ani horské scenerie.

Přehled nejvýznamnějších zástupců vídeňské krajinomalby, kteří posílali svá díla na pražskou výstavu, by nebyl kompletní, kdyby se tu alespoň neuvedl výčet českých umělců, kteří ve Vídni po nějaký čas pobývali a posílali odtud svá díla do Prahy. V prvé řadě to byl Julius Mařák (10 ks), Louisa a Charlotta Piepenhagenovy (10, 9), Jan Novopacký (9), Jan Václav Kautský (6), Hermina Jandová (4), Adolf Chvála (3), Václav Jansa (2) a Jan Trantán Havlíček (1).

Prodejní úspěchy malířů z Vídně v Praze

Vídeňská krajinomalba se jako předmět zájmu kupujícího publika v Praze prosadila až začátkem šedesátých let a v prodejnosti se nijak výrazně neuplatnila ani později. Odbyt děl jednotlivých autorů kopíruje částečně míru jejich účasti, a tak byli mezi nejkupovanějšími Josef Holzer, Anton Hansch, August Schäffer, Olga Wisinger-Florianová a Remigius van Haanen. Počty prodaných děl ostatních autorů jsou v dlouhém sledovaném úseku téměř bezvýznamné.

Nejúspěšnějším byl v Praze Josef Holzer, který prodal více než třetinu vystavených děl (13), nejednou za poměrně vysoké ceny. První z jeho prodaných děl, alpský motiv s Hintersee, byl v roce 1862 za 700 zlatých nejdražším obrazem, zakoupeným privátním kupcem. Získal ho hrabě Kaunitz, který si další Holzerův obraz koupil hned následujícího roku za stejnou cenu (tentokrát šlo o třetí nejdražší obraz). V též roce byl odkoupen i jeden levnější pro losování, další tři, určené pro losování, byly koupeny v průběhu následujících let, ale vždy se jednalo o alpské motivy. Větší zájem o Holzerova díla měli soukromí kupci, další jimi provedené akvizice se však pohybovaly v průměrné cenové hladině (nakoupili je například Vincenc Daněk, Julius Schlesinger, ředitel pražského bankovního spolku, Otokar Weber, ředitel Escomptebank, a další). Převažovaly opět horské motivy, ale koupena byla i jedna scenerie z pusty.

Druhý v Praze nejprodávanejší vídeňský krajinář Anton Hansch prodal čtvrtinu zaslaných děl (10), která byla odkoupena pro losování, a šlo opět výhradně o alpské motivy, například Chiemsee, Königsee a podobně. Fakt, že poslední jeho obraz se z výstavy prodal v roce 1864 (třebeže zasílal až do konce sedmdesátých let), může dokládat změnu preferencí u kupujícího publika. Ostatně právě v této době vrcholí kritické komentáře Jana Nerudy k záplavě alpských námětů. Díla Augusta Schäffera se prodávala v širším časovém úseku (1861–1890; 7 děl) a většinou opět pro losování. Od sedmdesátých let projevil kupci zájem jen o jeho nížinné krajiny, které nejlépe reprezentoval Schäfferův nejvýznamnější obraz, který v Praze vystavil – *Doubrava – motiv z Uher*, jenž získal ocenění na světové výstavě. V Praze byl v roce 1874 vůbec nejdražším nabízeným dílem,

jeho cena 1 800 zlatých byla trojnásobná než cena jiných nadprůměrných děl a téměř desetinasobná než cena průměrných kusů. Obraz i tak našel kupce, Jamese Duncana z Londýna. O další významnou akvizici se v druhé polovině osmdesátých let postaral August Řehoř nákupem dvou obrazů Roberta Russe (1886, 1889), které věnoval Galerii žijících umělců. Oba obrazy patřily k dražším položkám výstavy, *Krajina za bouřky* byla v roce 1886 s cenou 1 700 zlatých třetím nejdražším kusem, koupeným privátním kupcem, *Mlýn v jižním Tyrolsku* byl v roce 1889 pátým nejdražším (2 500 zlatých). Řehoř koupil pro galerii z děl vídeňských krajinářů ještě cenově průměrnou lesní krajinu Remigia van Haanena (1885); z veřejného fondu galerie byly koupeny ještě práce profesorů krajinářské školy Alberta Zimmermanna (1867) a Eduarda von Lichtenfelse (1889). Nákupy pro losování zajistily v osmdesátých letech odbyt Olze Wisinger-Florianové (6 ks) a Ernestině von Kirchsberg (4 ks). Vedle uvedených nejvýznamnějších nákupů se v Praze prodala i díla, která s ohledem na cenu (25 až 150 zlatých) nejspíš patřila k podprůměrné produkci. Nelze opomenout také prodej děl českých autorů zasílajících v daném roce z Vídně, i když tvořil jen zlomek vídeňského odbytu (Louisa Piepenhagenová 4 ks, Charlotta Piepenhagenová 4 ks, Chvála 2 ks, Mařák 1 ks, Novopacký 1 ks, Jansa 1 ks).

I přes nevelké zastoupení oproti jiným proveniencím byla prezentace a prodej krajinomalby z Vídně neopomenutelným přínosem pro pražské umělecké prostředí. Proběhla sice ve stínu mohutné invaze mnichovských a düsseldorfských autorů, a možná i proto stála mimo zájem kritiky, ale přesto pozornosti publika neunikla výjimečná díla ani specifické aktuální trendy, charakteristické právě pro vídeňské prostředí. Pro české umělce bylo současně příznivé i setrvale silné zázemí, které se ve Vídni dostávalo lyrickému proudu náladové krajinomalby. Díky němu mohli ve Vídni nalézt možnosti uplatnění i umělci z Čech, jejichž tvorba s tímto názorovým proudem rezonovala.

37

Thomas Ender

Horský potok, kolem poloviny 19. století

Olej, papír, 38 × 50,5 cm

NG: O 1319

38

Friedrich Gauermann

Krajina s alpským jezerem, 40. léta 19. století

Olej, papír na plátně, 27 × 42,5 cm

NG: O 9827

39

Eduard von Lichtenfels

Horská krajina, 60. léta 19. století

Olej, plátno, 129,5 × 101,5 cm

NG: O 1122

40
Eduard von Lichtenfels
Město ve skále, 1877
Olej, dřevo, 46 × 62,8 cm
NG: O 1301

41
Josef Carl Berthold Püttner
Večer na mořském pobřeží, 1868
Olej, plátno, 34,5 × 50 cm
NG: O 1124

42
Eduard von Lichtenfels
Břeh jezera, 1874
Olej, dřevo, 45,5 × 63 cm
NG: O 1300

43
Eduard von Lichtenfels
Krajina, 1890
Olej, plátno, 35 × 46 cm
NG: O 11721

44
Robert Russ
Podzimní krajina, 80. léta 19. století
Olej, plátno, 91,5 × 142 cm
NG: O 10827

45
Robert Russ
Mlýn v severním Tyrolsku, 1888
Olej, plátno, 136 × 183 cm
NG: O 621

46

Tina Blauová

Teresiánská louka, 1884

Olej, dřevo, 17,5 × 27 cm

NG: O 17641

Přehled

Autoři s nejvyšším zastoupením vystavených děl

¹ V letech 1879 - 1881 díla zaslána ze Sankt Pölten.

² Díla zaslána v letech 1860-1886.

³ Díla zaslána v letech 1867-1873.

⁴ Díla zaslána v letech 1871-1875.

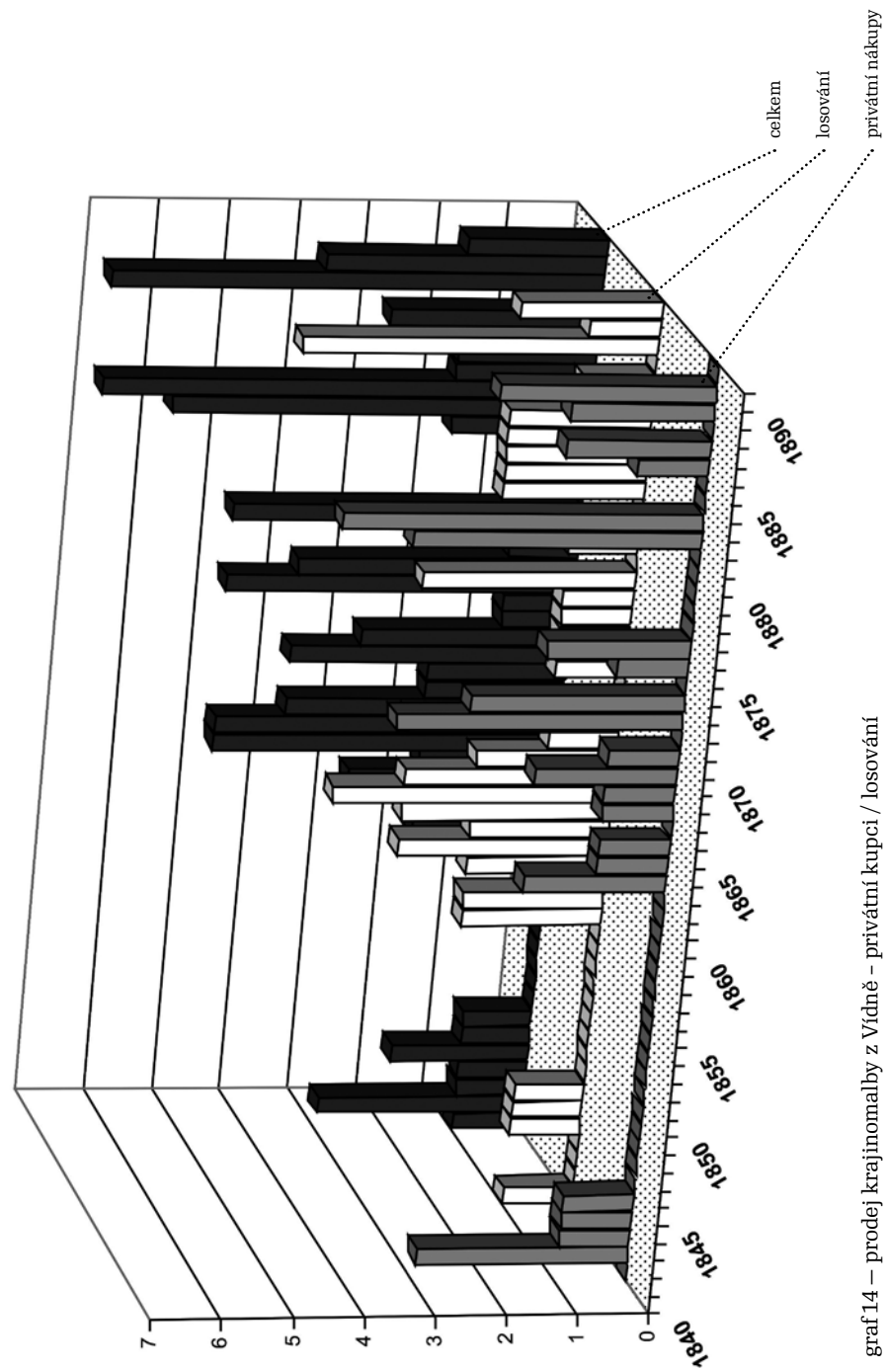
⁵ Díla zaslána v letech 1882-1885.

Schäffer August	47
Hansch Anton	41
Holzer Josef	33
Wisinger-Florianová Olga	25
Haanen Remigius van	23 (26)
Obermüllner Adolf	20
Hörmann Theodor von¹	17
Zimmermann Albert²	17
Fritsch Melchior	13
Blauová Tina	13
Altmann Anton	10
Halauska Ludwig	10
Bühlmayer Conrad	10
Mařák Julius³	10
Piepenhagenová Louisa⁴	10
Brunner Joseph	9
Piepenhagenová Charlotta⁵	9
Novopacký Jan	9
Kirchsberg Ernestine von	8
Feid Joseph	8
Zetsche Eduard	7
Püttner Josef Karl Berthold	7
Parmentier Marie de	7
Hlaváček Antonín	7

Autoři s nejvyšší prodejní úspěšností

		priv.	los.
Holzer Josef	13	9	4
Hansch Anton	10	0	10
Schäffer August	7	2	5
Wisinger-Florianová Olga	6	0	6
Haanen Remigius van	4 (6)	3 (5)	1
Kirchsberg Ernestine von	4	0	4
Piepenhagenová Louisa	4	2	2
Piepenhagenová Charlotta	4	0	4
Fritsch Melchior	3	1	2
Böhm Edouard	3	0	3
Bachmann A.	3	0	3

Graf

graf.14 – prodej krajinomalby z Vídně – privátní kupci / losování

Poznámky

1) Vídeňská Akademie byla založena roku 1692; k její historii viz Carl von Lützow, *Geschichte der k.k. Akademie der Bildenden Künste. Festschrift zur Eröffnung des neuen Akademie-Gebaudes*, Verlag von Carl Gerold's Sohn, Wien 1877; Walter Wagner, *Die Geschichte der Akademie der Bildenden Künste in Wien*, Wien 1967.

2) Franz Edmund Weirötter (1730–1771) studoval kolem poloviny 18. století ve Vídni, dále se školil v Paříži a podnikl studijní cestu do Itálie. Od šedesátých let působil na vídeňské Akademii.

3) Viz von Lützow (pozn. 1), s. 41.

4) Johann Christian Brand (1722–1795) vedl na Akademii krajinářské oddělení od 1772 do poloviny roku 1795.

5) Friedrich August Brand (1735–1806) se původně věnoval historické malbě. Po smrti Johanna Christiana vedl krajinářskou školu do roku 1806.

6) Martin von Molitor (1759–1821) byl žákem Johanna Christiana Branda. V roce 1795 odmítl nabídku profesury na Akademii a dále se věnoval se intenzivnímu studiu v přírodě a podnikal četné výpravy.

7) Jakob Gaueremann (1772–1843) byl otcem malířů Carla a později velmi úspěšného Friedricha Gaueremannových.

8) Laurenz Janscha (1749–1812) studoval na vídeňské Akademii u F. E. Weiröttera a J. C. Branda. Prosařil se především jako vedutista

9) Christoph Albert Diess (1755–1822), významný malíř a mědirytec, přispěl svým působením v krajinářské škole k ukotvení klasického typu italské krajiny ve vídeňském prostředí. Osobní zkušenost s krajinou z okolí Říma a Neapole uplatnil ve značně vlivném albu *Mahlerisch Radirten Prospective von Italien*, které uspořádal spolu s Johannem Christianem Reinhardtem a Jacobem Wilhelmem Mechau.

10) Josef Mössmer (1780–1845) studoval na Akademii u Friedricha Augusta Branda. Z počátku jeho působení na Akademii spolupracovali v ateliéru krajinomalby jako korektoři Josef Fischer a Josef Rebell, od konce třicátých let pak výrazné osobnosti Thomas Ender a Franz Steinfeld.

11) K nejen malířskému zájmu o Salcburk a Solnohradsko viz Heinrich Schwarz, *Salzburg und das Salzkammergut – Eine Künstlerische Entdeckung in Hundert Bildern des XIX. Jahrhunderts*, Verlag von Anton Schroll & Co, Wien 1926. V prvních desetiletích 19. století přišli do Vídně kvůli studiu malířského zachycení alpských motivů například August Heinrich, Johann Adam Klein, Johann Christoph Erhard či Heinrich Reinhold.

12) Ibidem, s. 11.

13) Franz Steinfeld (1787–1868) studoval na Akademii u Molitora, Janschy a Diesse a v roce 1837 nastoupil jako korektor po Thomasi Enderovi. Od roku 1845 do roku 1859 krajinářskou školu vedl.

14) Thomas Ender (1793–1875) nastoupil na Akademii jako korektor v roce 1836, od následujícího roku jako druhý profesor.

15) Friedrich Gaueremann (1807–1862) se školil u svého otce a krátce studoval na Akademii. Vedle krajinomalby, zprvu silně ovlivněné nizozemským krajinářstvím 17. století s četnými loveckými a žánrovými výjevy, se věnoval také malbě zvířat, portrétům i žánrům. Jeho práce byly často litografovány, a proto patřil k populárním autorům.

16) Ferdinand Georg Waldmüller (1793–1865) absolvoval na vídeňské Akademii školení v kresbě a akvarelu, olejomalbě se věnoval až posléze jako autodidakt. Působil mimo jiné jako malíř divadelních kulís v Brně a Praze, když zde doprovázel svou ženu při jejím divadelním angažmá. Vynikl jako portrétista a jeho dílo doznalo již v době svého vzniku nemalého ohlasu. V kontaktu s Akademii byl od roku 1929, kdy získal místo správce akademické galerie a vedl zde privátní výuku portrétní malby, poté se v roce 1835 stal členem rady Akademie. Když mu bylo v roce 1838 privátní vyučování výrazně omezeno, stal se kritikem akademické výuky. V roce 1845 formuloval text *Ideen zu einem Entwurf einer berichtgend-umfassende Anleitung in der bildene Kunst*, v němž adresně kritizuje oficiální akademické vyučování a zdůrazňuje nezbytnost studia podle přírody.

17) Anton Hansch (1813–1876) byl žákem Josefa Mössmera, podnikl množství cest do Alp, často spolu s Friedrichem Gaueremannem. Hlavním cílem cest bylo, jak jinak, Solnohradsko, roku 1875 přesídlil do Salcburku.

18) Anton Altmann (1808–1889) studoval u Mössmera od roku 1821, na konci dvacátých let působil jako učitel kreslení u hraběte Apponyie. Trvale se usadil ve Vídni na konci třicátých let a stal se velmi vyhledávaným a populárním malířem.

19) Remigius van Haanen (1812–1894) studoval u svého otce a na Akademii v Utrechtu, do Vídně přesídlil na konci třicátých let.

20) Wagner (pozn. 1), s. 109.

21) Josef Holzer (1824–1876) studoval na vídeňské Akademii u Endera a Steinfelda a následně v Mnichově. Uskutečnil řadu cest po Německu, Nizozemsku, Švýcarsku.

22) Adolf Obermüllner (1833–1898) studoval od roku 1851 na Akademii u Steinfelda a poté u Richarda Zimmermanna v Mnichově. Celkem zaslal na pražskou výstavu mezi lety 1859–1890 dvacet obrazů, přičemž první tři léta je posílal z Mnichova.

23) Ludwig Halauska (1827–1882) studoval u Endera a Steinfelda. Do Prahy zaslal v letech 1862–1881 deset děl, dvě z nich byla odkoupena pro losování.

24) August Schäffer (1833–1916) byl v letech 1852–1856 žákem Steinfeldovým. Později získal řadu ocenění a byly mu svěřeny prestižní posty (1884–1886 předseda Künstlerhausu; 1892–1910 ředitelem obrazárny vídeňského umělecko-historického muzea) i úkoly (například nástěnné malby v Naturhistorisches Museum). Schäffer se oženil se sestrou Ludwiga Halausky.

25) Albert Zimmermann (1808–1888) studoval ve třicátých letech na drážďanské a poté na mnichovské Akademii. Od roku 1857 byl profesorem na milánské Akademii.

26) Zdrawka Ebenstein, Der Szolnoker Aufenthalt der Malerin Tina Blau und seine Voraussetzungen, in: *Mitteilungen der Österreichischen Galerie* XVII, 1974, č. 62, s. 97–105.

27) Ibidem, s. 100.

28) Emil Jakob Schindler (1842–1892) studoval v letech 1860–1868 u Alberta Zimmermanna, od roku 1869 byl členem Künstlerhausu, později, v osmdesátých letech, získal řadu významných ocenění, stal se

čestným členem vídeňské i mnichovské Akademie umění, v roce 1891 získal státní zlatou medaili.

29) Robert Russ (1847–1922) studoval v letech 1861–1868 u Alberta Zimmermanna a svého učitele na počátku sedmdesátých let zastupoval.

30) Eugen Jettel (1845–1901) studoval u Zimmermanna od roku 1860, v roce 1873 natrvalo přesídlil do Francie.

31) Rudolf Ribarz (1848–1904) po studiu u Zimmermanna intenzivně cestoval a až do roku 1892 pobýval v zahraničí. Na počátku sedmdesátých let byl dva roky v Trentinu a Benátkách, poté navštívil mimo jiné Brusel a od roku 1876 působil v Paříži.

32) V roce 1869 získal čestnou zlatou medaili na mezinárodní výstavě v Mnichově, později získal rakouské státní medaile (stříbrnou 1888, zlatou 1891).

33) Russ maloval dekorativní krajinomalby pro vídeňský Burgtheater a Naturhistorisches Museum.

34) Jettel si ve Francii získal značnou přízeň publika, vystavoval na Salonech a získal zlaté medaile na světových výstavách v Paříži, Chicagu a Antverpách.

35) Tina Blauová (1845–1916) studovala privátně u Augusta Schäffera, v letech 1869–1874 působila v Mnichově. Absolvovala řadu studijních cest (Paříž, Řím, Neapol, Nizozemsko), malířsky se intenzivně věnovala uherské krajině. Na konci století založila ve Vídni uměleckou školu pro ženy.

36) Olga Wisinger-Florianová (1826–1889) byla žákyní Melchiora Fritsche (1826–1889), autora známého i z pražských výstav, kam zasílal převážně alpské scenerie (v letech 1863–1889 vystavil v Praze třináct děl). Poté studovala u Augusta Schäffera a od roku 1880 u E. J. Schindlera. Dosáhla značného úspěchu (například světové výstavy v Paříži a Chicagu) a získala řadu ocenění.

37) Marie Egnerová (1850–1940) studovala nejprve v Grazu a v Düsseldorfu u Carla Jungheima, do Vídně přesídlila v roce 1882. Na konci osmdesátých let působila v Anglii, v devadesátých letech měla četné výstavní úspěchy ve Vídni i v zahraničí (Německo, Anglie).

38) „*Olga Wisingrová pokračuje každým rokem, dávají své úspěchy již dnes vzorný příklad, kam dospěti může mladý talent, pěstuje-li se soustavně a s náležitou péčí.*” V. W., Výroční výstava Krasoumné jednoty v Rudolfinu V., *Zlatá Praha V*, 1888, č. 26, s. 415.

39) Hartwig Fischel, Konvolut von Notizen zu Ribar'z Biographie, in: *Nachlass Ankwicz-Kleehoven, Österreichische Galerie*, citováno in: Martina Haja, „*Kraut und Rüben*“. *Beobachtungen zur österreichischen Freilicht-Malerei im späten 19. Jahrhundert*, Wien 1986, s. 43-66, na s. 65 pozn. 1.

40) Eduard Peithner von Lichtenfels (1833–1913) byl žákem Thomase Endera a Franze Steinfeldy, poté studoval v Düsseldorfu. Působil v Norimberku, Berlíně a od roku 1872 ve Vídni.

41) Theodor von Hörmann (1840–1895) studoval na vídeňské Akademii až po aktivní službě v armádě, byl v letech 1873–1875 žákem Peithnera von Lichtenfels a Anselma Feuerbacha. Působil jako učitel kreslení ve vojenské škole v St. Pölten, v roce 1884 vystoupil z armády a druhou polovinu osmdesátých let strávil v Paříži. Do Vídně se vrátil v roce 1890.

Pražská krajinomalba a její prezentace na výstavách Krasoumné jednoty

149 – stať
176 – exkurs
198 – přehled
200 – graf
202 – poznámky

Profilace krajinomalby jako samostatného oboru

Krajinomalba v Praze vstupovala do čtyřicátých let předminulého století již se značně vylepšenou pozicí, než jakou ji vymezila tradiční hierarchie malířských oborů, cesta k jejímu etablování tu však byla trnitější než v německém prostředí. Ve vývoji české krajinomalby citelně chybělo ideové pozadí, které v éře vrcholného romantismu, především v Německu, nastolilo razantní obrat k přírodě, přírodnímu řádu a přirozenosti. Stejně tak chyběl kontinuální vývoj oboru, a to nejen v rámci akademického malířského vzdělání, ale i ve formě okruhu názorově spřízněných autorů. Počáteční období akademické krajinomalby v Praze, spojené s osobností Karla Postla,¹ trvalo příliš krátce na to, aby jeho protagonisté dokázali výrazněji rozvinout a překročit rámec vymezený jejich učitelem. Typ komponované krajiny, respektive tradiční kompoziční schéma krajinářského obrazu, se udržel v tehdy tak hojných vedutách a topografických záznamech, které byly nejčastěji rozšiřovány grafickými listy. Třebaže konec dvacátých a počátek třicátých let charakterizuje snaha objektivního vystižení přírodních detailů a do jisté míry i celkového rázu krajiny, v českém prostředí se projevuje jen okrajově a pouze v dílech jednotlivců. Nejradikálnějším a výjimečným příkladem jsou bezprostřední olejové skici Antonína Mánesa,² které dalece přesahovaly úroveň většinové produkce.

V Čechách se vztah k přírodě a potažmo zájem o krajinomalbu dlouho formoval v prostoru vymezeném estetikou biedermeieru, oscilující mezi sentimentem a věcným přiblížením. Obraz objeňované krajiny se tak konstituoval prolnutím tradičních schémat a topografického záznamu a postupně byl akcentován konceptem idyly a později poukazy k národní historii. V závěru třicátých let se profiluje skupina žáků Antonína Mánesa – z nejvýraznějších Antonín Liehm, Eduard Herold a Vojtěch Brechler, kteří tíhli zejména k historicky významným místům Čech. Ta objevovali při systematickém putování a Herold své dojmy vedle kresebných záznamů zachytil také v cestopisech. K. B. Mádl ve vůbec první monografické studii českého krajinářství³ označil tento přístup jako literárně romantický a právě Mádlovo vystižení Heroldova selektivního zájmu poskytuje charakteristiku tomuto názorově relativně homogennímu okruhu autorů: „*Nikdo v nich nehledej líčení kraje, bylo by to marno. Tohoto písčitého malíře nevzrušuje ani Šumava tajuplným šumem svých lesů... A přece nepohlíží na český kraj beze vší vřelosti. Ta ozve se vždy, když se Herold ocitne před starým kostelem, gotickým chrámem, před rozvalinami hradů ... jež v jeho očích vyvolávají obrazy dávné minulosti.*“⁴

Souběžně se na umělecké scéně Prahy uplatňují díla Josefa Navrátila⁵ a Augusta Piepenhagena,⁶ kteří nepřímo zprostředkovali první kontakt s krajinomalbou evropského proudu. Naznačenému domácímu kontextu se zcela vymykala a předznamenala další směřování české krajinomalby. Jejich prostřednictvím si pražské publikum zvyklo na alpské motivy, dramatinované četnými bouřemi a dalšími extrémními stavy atmosféry. Rozdíly ve vnímání krajinných motivů v rámci domácí scény (například Antonín Mánes versus August Piepenhagen) byly výtvarnou kritikou záměrně tlumeny: „*Krajina je krásná ..., když se v ní zračí božský princip a ušlechtilá lidská snaha přiblížit se Bohu; taková krajina se líbí člověku vzdělanému i nevzdělanému a nerozhoduje, zpodobuje-li krajinu domácí nebo cizí.*“⁷ Přesto, když byla Praha poprvé více konfrontována se zahraniční krajinomalbou na výstavě roku 1840, vzbuzovaly lokální námětové preference pozornost a staly se hlavním bodem novinových komentářů krajinářské produkce na dalších téměř třicet let.

Počátky Haushoferova pražského působení v kontextu domácí krajinomalby čtyřicátých let

S Haushoferovým příchodem a obnovením⁸ krajinářské školy na pražské Akademii v roce 1844 se značně zvedl kredit krajinomalby. Nikoliv náhodou téhož roku přináší pražská *Bohemia* obšírné pojednání *Neue Ansichten über Landschaftsmalerei*, odvíjející se od kritiky dobových názorů publika i estetických příruček vnímajících krajinomalbu jako chudší sestru historické malby, jako prostředek tříbení technických dovedností k výstižnému zachycení kontextuálního pozadí v historické a žánrové malbě. Proti tomu (patrně většinovému) názoru recenzent s odkazem na díla Rottmannova, Achenbachova, Henleinova, Zimmermannova a Haushoferova zdůrazňuje svébytnost cílů a poslání krajinomalby. Argumentuje tím, že nikoliv prosté zobrazení příslušných krajinných motivů je předmětem krajinomalby, ale „*smyslový prožitek života přírody, pravdivé poetické líčení, element duchovnosti – toť ono, čím tak mnohé těchto obrazů na každého působí ... nádherným a tajemným kouzlem*“.⁹ Je třeba zdůraznit, že v mnichovském prostředí, na které se nejen působením Haushofera domácí krajinomalba začala orientovat, byl tento v Čechách „nový“ nárok vnímání krajinomalby uveden v život již na počátku třicátých let. Tvorba mnichovských autorů, tak jak se od čtyřicátých let představuje i na pražských výstavách, jeho relevanci v plném rozsahu dokládá.

V prvních letech po otevření výstavy zahraničním autorům byla konfrontace domácí krajinářské produkce s díly Mnichovanů a Düsseldorfanů velmi problematická a jednoznačně prozrazovala zcela jiné ideové i výtvarné zázemí a neméně zřetelnou opožděnost, zejména ve vztahu k zobrazení reálné krajiny. Velmi ilustrativně to dokládá struktura pražských účastníků výstavy a charakter jimi vystavovaných děl. V prvním roce takové konfrontace byla z vystavených dvaadvaceti pražských krajinomaleb čtveřice označena jako kopie, jediné dílo Martina Tejčka¹⁰ mělo připsáno „podle přírody“. Ostatní práce byly komponované podle obvyklých schémat. V první polovině čtyřicátých let se situace příliš nezměnila, objevily se ideální krajiny s antickými rekvizitami, aktuální zhruba o jednu generaci dříve, ale také husté lesní porosty s vodopády v podání Piepenhagenově, jeho dcery Charlotty i v přiznaných kopiích podle jeho děl. Stálíci repertoáru byly hrady a ruiny a do dalších dekád zůstávaly „v kurzu“, dokud byly žádány, poukazy k národní historii. Nelze opomenout vzácné výjimky, které na výstavách v době před nástupem Haushoferovy školy kvalitativně převyšovaly jinak průměrné malby; vedle posledních prací Antonína Mánesa to bylo především dílo *Hrobník* Josefa Mánesa, vystavené roku 1843, v němž malíř zúročil plenérové skici, pořízené na cestě Krkonošemi. Dílo, jehož romantický námět dostal okolnostmi skonu Antonína symbolický obsah, bylo poslední krajinomalbou, kterou v Praze Josef vystavil. Vedle zmíněného Tejčka, jenž představil několik krkonošských motivů, se na výstavě již profilují žáci Antonína Mánesa, nejprve Antonín Liehm¹¹ s pohledy z Krušných hor a také později jeden z výstavně nejaktivnějších pražských krajinářů Bedřich Havránek.¹² Dlouho před počátkem námi sledovaného období vystavuje Karel Würbs,¹³ autor četných ilustrací a detailních pohledů na města a obhospodařovanou krajinu, nezastírajících stopy nastupující industrializace. Ačkoliv jeho práce čestně reprezentují proud věcného, objektivního pohledu na krajinu první poloviny 19. století, na výstavách se objevují pravidelně až téměř do závěru sedmdesátých let. Skutečnost, že z dvaadvaceti vystavených obrazů Karla Würbse, mimo jiné inspektora obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění, byla více než polovina odkoupena pro losování, zatímco zájem privátního kupce nezbudil ani jediný

jeho obraz, nejspíš nebyla náhodná. Spolkové politikaření, osobní konexe i antipatie se rozhodně nevyhnuly ani krajinomalbě, jak přímo dokládají souvislosti odvolání Antonína Mánesa i povolání Maxe Haushofera, švagra ředitele pražské Akademie Christiana Rubena.

S Haushoferem přichází tendence k realistickému zachycení přírodní scenerie a vystižení atmosférických a světelných podmínek, struktury vegetace i geologických kvalit krajiny, tato snaha je však ještě stále silně určena romantickou monumentalizací. V jeho podání nabývá konstantní podoby uhlazené salonní malby, kde jsou však detaily, charakteristické pro jednotlivé složky kompozice, podřízeny celku a sjednoceny ne vždy pravděpodobným koloritem. Haushofer představil svá díla pražskému publiku ještě před svým příchodem, a poté co se stal „domácím“ účastníkem výstav, byl jedním z nejvystavovanějších krajinářů.

Již v roce 1845 se na pražské výstavě poprvé představují práce Haushoferových žáků. Těch, které z většiny „zdedil“ po svém předchůdci. Byli to výše zmínění romantičtí topografové Alois Wolf,¹⁴ Eduard Herold,¹⁵ Vojtěch Brechler¹⁶ a Josef Hilbert,¹⁷ kteří svá díla (až na Hilberta) vystavovali až do konce sledovaného období, tedy téměř půlstoletí. Jejich tvorba, třebaže v průběhu následujících let neunikla vlivu mnichovské krajinomalby, má zejména v počátcích blíže k düsseldorfským vzorům. Přinejmenším tehdy, když se drží svých typických námětů krajiny, nesoucí historické stopy lidského působení anebo také bujných lesů, malovaných sytým, zemitým koloritem. V dlouhém časovém úseku se přirozeně vyvíjela, ztrácela námětovou a výrazovou dramaturgii a dospívala až ke klidným, prosvětleným pohledům na idylická parková zákoutí a podobně.¹⁸

Názorovou spřízněnost s düsseldorfskou krajinomalbou, která měla na pražské výstavě ve čtyřicátých letech silnou pozici, vykazoval také umělecký vývoj dvojice Haushoferových žáků, debutujících na výstavě v roce 1848. Jan Václav Kautský¹⁹ a Leopold Stephan²⁰ patřili k vůbec nejvystavovanějším domácím autorům, jejich díla kritika kladně hodnotila a zřetelný byl také jejich prodejní úspěch. Oba v roce 1850 odjeli studovat do Düsseldorfu a zejména dílo Leopolda Stephana vliv Schirmerovy školy nezapře. Jejich zmíněná první výstavní prezentace, kde vystavili každý po dvou obrazech s motivy ze Šumavy, byla součástí ukázky počátečních výsledků společné studijní cesty Haushofera a jeho žáků na Šumavu, která se stala alternativním cílem malířských výprav vedle pravidelných cest k Chiemskému jezeru.²¹

Rozmach Haushoferovy školy a nová generace žáků na pražské výstavě

S Haushoferovým příchodem nastala důležitá změna systému výuky v krajinářské škole, když se stále větší důraz kladl na malbu podle přírody. Malby podle přírody se v roce 1856 stala povinnou součástí studia. Zavedeny byly společné malířské studijní cesty, nejčastěji do Haushoferova rodného Bavorska k Chiemskému jezeru. Pro vývoj českého krajinářství měla tato změna zásadní význam. Znamenala definitivní posun výtvarného přístupu od kopírování předloh a pořizování kresebných záznamů směrem k reálné krajině a pořizování malířských skic, předcházejících pozdější plenérovou malbu. Neméně důležitý je fakt, že přispěla k objevování domácích krajin, třebaže z počátku hlavně takové, která skýtala alespoň vzdáleně příbuzné parametry populárním alpským sceneriím. V tom smyslu atraktivní Plešné jezero, ač jistě důsledně studované se záměrem rea-

listického podání, bylo ve výsledných realizacích nakonec stejně komponováno podle zažitých schémat obrazů alpských krajin. Opakují se v nich charakteristické rekvizity a kompozičními prvky – jako například loďka, nebo zdůrazněné popředí s rákosím, vyvrácenými kořeny, balvany a podobně.²² V první polovině padesátých let se vystavovalo v naprosté většině právě takové obrazy, které odsunuly do pozadí jiné krajinářské náměty, a co je překvapivé, zúžila se i škála vystavujících autorů na téměř výhradně Haushoferovy žáky. Výstavy tak v těchto letech nereflktují reálnou krajinářskou produkci – například August Piepenhagen, Charlotta Piepenhagenová²³ nebo Josef Mánes, kteří tvořili kontinuálně, v padesátých letech nevystavili ani jednou. Pohled na krajinomalbu, jak jej poskytují výstavy Krasoumné jednoty, je tehdy značně selektivní, a kritika to neponechává bez povšimnutí. Naproti tomu ovšem tato selekce přispěla v padesátých letech ke konstantní, nadprůměrné úrovni prezentovaných děl. Jasná námětová preference horských a jezerních motivů nevyovídá o tom, co se skutečně malovalo a v jaké míře, ale o tom, jaká díla stálo za to vystavit, protože měla větší naději na prodejní úspěch. Sám Haushofer, který v Praze vystavoval v hojném počtu (celkem 69 obrazů), publiku nabídl jen velmi málo obrazů s motivem české krajiny²⁴ a nejinak také většina jeho žáků.²⁵ Do konce padesátých let to platí pro dlouholetého účastníka výstav Bedřicha Havránka (vystavil 57 obrazů), na němž se, co se týče techniky malby, Haushoferovo školení projevovalo specifickým způsobem. Havránek pracoval s přípravnými kresbami a studii pořízenými v přírodě ještě pečlivěji než jeho učitel a komponoval z nich promyšlené a detailně propracované obrazy. Osvojil si poněkud svérázné malířské podání, pro které byl opakovaně kritizován, označován za „umělecké unikum“, a jeho obrazy byly vzhledem k „uměleckým zvláštnostem příliš rozšířené“.²⁶ Když Neruda na počátku šedesátých let napsal,²⁷ že Havránkova fotografická podrobnost působí nepříjemně, ale že „možná, budou jednou obrazy jeho kuřili zvláštností svým velmi hledány“, neodhadl dobře situaci. Zatímco on by „pro svou sbírku vyřízl si jen to rozkošné popředí“, kupující publikum mělo jiný názor a Havránek patřil k vůbec nejprodávanějším autorům.

Téměř výhradně alpské náměty, jen výjimečně vystřídáné českou krajinou vystavoval vedle zmíněného Stephana další z úspěšných Haushoferových žáků Adolf Kratochvíl.²⁸ Třebaže v Praze působil jen krátce a vystavil tu pouhých třináct děl, byl kritikou velmi kladně hodnocen a většina obrazů také našla kupce. Předtím, než v roce 1856 přesídlil do Mnichova, obeslal tamní výstavu jedním exemplářem svých opakovaných pohledů na Chiemské jezero a vyvolal jím, alespoň v Praze, mimořádně příznivý ohlas: „Jeden z nejlepších obrazů jižto naší pražští umělci do Mnichova zaslali, jest Kratochvílův obraz *Pohled na jezero Chiemské s panským ostrovem*. Obraz ten každému se líbí, jest barvy ohnivé a něžný v jemných přechodech tónu... Tomuto ještě mladému umělci již podle tohoto obrazu můžeme skvělou budoucnost předpovídati.“²⁹ Přes slibný nástup na uměleckou scénu byl Kratochvíl pozdější literaturou zapomenut a dnes je téměř neznámý. Stejný osud stihl i Matěje Wehliho,³⁰ který vystavoval od počátku padesátých let, v průběhu své dlouhé kariéry představil čtyřicet šest obrazů a byl i prodejně dosti úspěšný.

Těsně před polovinou padesátých let se profilovala dvojice žáků, kteří výrazně překročili rámec Haushoferova školení – Alois Bubák³¹ a jedna z nejvýraznějších osobností české krajinomalby Adolf Kosárek.³² Bubák setrval v Haushoferově ateliéru dlouhých osm let, ale velmi záhy projevil intenzivní zájem o českou krajinu a její typologické mapování. Stal se dokonce spolupracovníkem Národního muzea při přírodovědném prozkoumávání Čech (v šedesátých letech pořizoval akvarelové studie geologické struktury českých lokalit) a v tomto směru by jeho dílo zasluhovalo – jak se shoduje většina autorů

– podrobnějšího zhodnocení. Na pražské výstavě Bubák představil dvacet dva obrazů a z počátku mezi nimi samozřejmě byly i alpské náměty. Malířský zájem o českou krajinu Bubák uplatnil v časopiseckých ilustracích, které mimo jiné přispěly k šíření obliby pohledů na malebná místa Čech. Význam Bubákova díla zastínilo krátké, ale umělecky mimořádně silné tvůrčí období Adolfa Kosárka, jak ostatně dokládají četná hodnocení, jako například Vojtěcha Volavky: „*Bubákovo dílo si sice získalo naši úctu i lásku, jeví se však dnes, v pohledu historickém, přece spíše jako nadšený doprovod a zároveň pozadí monumentální malbě Adolfa Kosárka, která v oboru krajinářství uskutečňuje maximum uměleckých možností, daných dobou a místem.*“³³

Adolf Kosárek začal vystavovat po druhém roce studia a od počátku se osobitým uchopením typicky romantických témat – především bouřkových scén s dramatickou iluminací – výrazně lišil od produkce Haushoferovy školy. Patrně žádný jiný autor se při svém výstavním debutu nedočkal takového ohlasu – recenzent *Bohemie* Kosárka charakterizoval následovně: „*velmi krásný talent, který si zaslouží nejvyšší pozornosti*“ a v jeho dílech spatřoval „*tak jasné oko, tak jistá ruka a takový smysl pro barvy, že každý obraz má svou pevně, individuálně vyjádřenou náladu, takže hledíme s očekáváním vstříc výkonům mladého umělce.*“³⁴ S velkým ohlasem a prodejním úspěchem (koupeno dvanáct ze sedmnácti vystavených děl) Kosárek vystavoval každoročně až do své předčasné smrti, tedy pouhých sedm let, několik jeho děl bylo vystaveno ještě na počátku let šedesátých. Od prvotního romantického vzepětí vyústilo jeho dílo do svébytného, vyváženého a syntetizujícího uchopení tématu krajiny domova. Tento významový posun naznačil *Motiv od Pardubic*, vystavený v roce 1854, a s výmluvnou přesvědčivostí obraz *Česká krajina* z roku 1858, který se však na výstavě neobjevil. V nich Kosárek patrně více uplatnil vliv mnichovské krajinomalby, respektive Schleichova okruhu, a to jak v zemitém koloritu půdy a chladnou, vzdušnou atmosférou, tak zejména kompozičně výrazným otevřením prostoru nízkým, dalekým a rovinatým horizontem. V dobové snaze o vystižení charakteristické nálady konkrétního krajinného úseku Kosárek bezesporu uspěl a v pozdějších interpretacích byl výraz zmíněných děl zobecněn jako nejvlastnější zobrazení české krajiny – viz například hodnocení K. B. Mádl: „*... vnitřní krásu kraje pochopili Kosárek ... první objevil charakter českého kraje*“ ... „*Nalezl sám, že charakter českého kraje neobsahuje grandiózních forem, že nemá divoké romantiky, ohromných vrchů a velikých vod a nápadných kontrastů terénových a objevil Střední Čechy, právě tam, kde půda jen jako mírně vzdušná moře se vlní, v táhlých liniích, kde jsou chlupy a dlouhá lada, táhlé stráně a mělké úvozy, objevil poesii české vsi v rozházených jejich chalupách. A našel ještě více – náladu českého kraje.*“³⁵

V druhé polovině padesátých let se na pražské výstavě objevila další nová jména z Haushoferova ateliéru a i u těchto umělců platí, že se vzor svého učitele vzdalovali a více či méně úspěšně nacházeli vlastní umělecký výraz – avšak nejednou až po dalším studiu v zahraničí. To je případ Viléma Riedla,³⁶ který v závěrečném roce studia v Praze vystavil trojici obrazů, ke konci padesátých let výstavu obeslal z Düsseldorfu, kde působil, a jeho hlavní pražská éra nastala až po studiu v Paříži v závěru let šedesátých. Do Düsseldorfu se odebral také Josef Lechleitner,³⁷ přítel Viktora Barvitia, který v roce 1859 také vystavil krajinářský motiv. Adolf Chvála,³⁸ vystavující motivy z jižních Čech, Středohoří, vltavského a sázavského údolí, se později trvale usadil ve Vídni. Námětově podobná díla tehdy také zaslal dnes téměř zapomenutý malíř Karel Schicho.³⁹ Jeden z mála krajinářů, který se v padesátých letech výstavně prosazoval a nepatřil k Haushoferovým žákům, byl Bedřich Wachsmann.⁴⁰ Poprvé se na výstavě představil již v roce

1849, kdy z Innsbrucku zaslal jeden obraz s tamním horským motivem, v první polovině padesátých let zasílal z Mnichova a teprve od roku 1856 se výstav účastnil jako Pražan. Na počátku osmdesátých let bylo v Praze vydáno album jeho krajinářských předloh.⁴¹ Nelze opomenout ani Julia Mařáka, jenž se bez většího zájmu kritiky představil na výstavě v roce 1855 a 1856, a poté na dlouhou dobu zmizel z očí pražského publika.

Koncem padesátých let vstupují na scénu autoři, kteří na pražské výstavě patřili k velmi často zastoupeným i poměrně úspěšným účastníkům. Spojuje je mimo jiné pozdější uplatnění jako časopiseckých ilustrátorů. Václav Kroupa⁴² dělil svůj malířský zájem mezi alpskou a českou krajinu a v Praze vystavil více než šedesát děl. Své kresby uveřejňoval *Květech* a *Světozoru*, kde nejčastěji uplatnil domácí motivy. Často zobrazoval památná místa Čech, například již v roce 1850 kreslil Krivoklát pro Jednotu umělců výtvarných jako prémii. Stejná periodika otiskovala práce Hugo Ullika,⁴³ který také vystavoval ve zhruba stejném poměru alpské a české motivy.

V celkových počtech byl nejžádanějším krajinářem Alois Kirnig,⁴⁴ poprvé vystavující v roce 1859. Je však třeba zdůraznit, že mu k primátu podstatně pomohly dvě souborné přehlídky jeho prací, prezentované v rámci výroční výstavy Krasoumné jednoty v roce 1877 a 1888. Mimo ně vystavil sotva třicet obrazů, ty však byly na rozdíl od uvedených početných souborů, zachycujících dojmy z cest (Itálie, Rakousko, Čechy), dobře prodejné. Přehled nejvýraznějších autorů, kteří se publiku představili v poprvé v padesátých letech a mnozí z nich určili podobu krajinářské produkce i dalších dekádách, uzavírá František Zvěřina,⁴⁵ osobnost velmi svérázná, s vyhraněným uměleckým názorem a specifickým zájmem o slovanské kraje. Kvůli nařčení z šíření idejí panslavismu odešel z Akademie a více již nevystavoval na výstavách Krasoumné jednoty; jeho díla, prolínající krajinou scenerie s žánrovými a historickými výjevy, nalezla uplatnění jako časopisecké ilustrace. Zvěřinův příklad dobře ukazuje situaci v padesátých letech, kdy výroční výstavy na poli krajinomalby ovládli Haushoferovi žáci s alpskými motivy, avšak současně sílil koexistující proud pražské umělecké scény, vycházející z odlišných názorových hledisek, který byl vůči akademickému *mainstreamu* programově v opozici. Tak jako vzbudily nelibost Zvěřinovy náměty, zůstaly do značné míry nepochopeny, nebo nevitány emblematické obrazy české krajiny, jak nejlépe dokládá obšírná diskuse kolem premie Josefa Mánesa *Domov* pro Jednotu umělců výtvarných z roku 1854.⁴⁶ V tomto kontextu se lze domnívat, že absence výše zmíněného díla Adolfa Kosárka *Česká krajina* nebyla náhodná.

Do šedesátých let nastupuje česká krajinomalba se zřetelně oslabenou účastí na výstavách Krasoumné jednoty. Mnozí autoři tehdy odjeli studovat do zahraničí, jak připomněl Jan Neruda v kritice výstavy z roku 1861.⁴⁷ Jím otevřeně nárokováný námět české, nebo přesněji slovanské krajiny⁴⁸ zdůrazňuje naznačené názorové diferenciaci, a podporuje tak umělce mimo proud akademické krajinomalby. Zastoupení námětu domácí krajiny se i ve vystavovaných krajinomalbách v průběhu šesté dekády skutečně zvyšoval, a to i u nejvěrnějších Haushoferových žáků, a v některých letech dokonce převládal. Patrný je také pomalu nastupující odklon od dramatických vysokohorských reliéfů a jejich českých náhražek a stále častěji se objevují rovinaté terény, nicméně Alpy stále zůstávaly frekventovaným a publikem oblíbeným motivem.

V šedesátých letech vystavují tehdy již známí autoři – Bubák, Ullik, Kirnig, Schicho, Stephan, Wehli a samozřejmě Haushofer. Nových jmen není mnoho a jsou to vesměs umělci mimo okruh Akademie, většinou se na pražské výstavě objevovali jen krátce a v podstatě mezi nimi nebyla žádná mimořádná osobnost. Za jedinou výjimku by

snad bylo možné považovat podle slov kritiky velmi talentovaného, jediného Kosárkova žáka Josefa Novotného,⁴⁹ který se však na výstavě představil pouze dvakrát. Angelika Neumannová,⁵⁰ začka Aloise Kirniga, vystavila jen pět obrazů s motivy pražského okolí, které až na jeden byly odkoupeny pro losování. Mezi vystavujícími se objevila jména dalších malířek – Berthy von Grab,⁵¹ Marie Tuscany,⁵² Charlotty a nově Louisy Piepenhagenových.⁵³ Malíř porcelánu Antonín Hölperl⁵⁴ vedle lidových žánrových námětů vystavil několikrát také krajinářská díla, kterým byl však vytykán zářivý kolorit, vycházející z autorovy profese. Výčet autorů, kteří tehdy rozšířili řady vystavovaných krajinomaleb, uzavírají dnes sotva známá jména Vojtěch Berka a Eduard Kremman.

Pražskou krajinářskou scénu, která byla názorově nejednotná, oslabená odchody schopnějších malířů do zahraničí a uplatněním diletantů či druhořadých autorů, postihla po polovině šedesátých let událost zcela rozkladná. V roce 1866 zemřel Max Haushofer, a tato situace se hned promítla do následující výroční výstavy, kde byl zaznamenán razantní propad krajinářských zásilek z Prahy na pouhých patnáct kusů, počet odpovídající nejslabším ročníkům let čtyřicátých. Po úmrtí Haushofera a následném uzavření krajinářské školy na pražské Akademii skončila jedna z nejvýznamnějších etap oboru. Třebaže byla často nejen současníky ambivalentně hodnocená, její význam se ukázal v mnoha ohledech nesporný. Další vývoj krajinářského oboru závisel ještě více na studiu v zahraničí, zájem malířů se přesouval z mnichovské a düsseldorfské školy na Francii, kam jich mířilo stále více. Absenci domácí krajinářské školy jen částečně suplovaly možnosti privátního školení, jako například vlastní krajinářská škola Aloise Kirniga, kterou otevřel v roce 1866, poté co se vrátil z krátkého studia u Eduarda Schleicha. Nepříznivou situaci krajinomalby umocnily problémy umělecké tvorby a jejího uplatnění, které s intenzivní naléhavostí vystupují na počátku sedmdesátých let. Změnila se tehdy orientace malířství v důsledku silících komerčních zřetelů, které spolu se zdrcujícími konfrontacemi s aktuální zahraniční tvorbou vyvolávaly obecně vnímaný pocit krize.

Krajinomalba a salonní umění sedmdesátých let

Zásadní změny, kterými procházela pražská umělecká scéna v sedmdesátých letech, byly zapříčiněny vzájemným působením různých faktorů, a třebaže se prvotně krajinomalby netýkaly, její reflexi a uplatnění ovlivnily nejvíce. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let se české výtvarné umění ocitlo v situaci, která sice formovala ideové pozadí a řadu rysů pozdějšího tvůrčího dění, avšak současníci ji považovali za hlubokou krizi.⁵⁵ Podstatným faktorem tohoto stavu byl nejen odchod vůdčích osobností české výtvarné scény – mimo jiné Josefa Mánesa (†1871) a hlavně Karla Purkyně (†1868), nekompromisní kritika, zprostředkovatele i arbitra aktuálních tendencí malby. Neméně podstatná byla přestavba sociálního a ekonomického pozadí tvorby. Nastupující generace umělců vstupuje již do prostředí s bohatou měšťanskou a podnikatelskou klientelou, se zavedenou tradicí stále rozsáhlejších výtvarných přehlídek a salonů, které představují nejen prioritní formu uplatnění výtvarné produkce, ale současně velmi striktní selekční prostředí jak ve smyslu tematických preferencí tak co do formy výtvarného řešení. Pojem „salonní“ umění, označující tvorbu určenou právě tímto kontextem, lze tak již v sedmdesátých letech vztahovat na velmi podstatnou část českého výtvarného dění. Změna ekonomického pozadí přinášela nejen rozšíření prostoru pro české „salonní“

umění, ale současně i více možností pro konfrontace s evropskou tvorbou. V Praze se tak vedle tradičně zastoupených děl mnichovské a düsseldorfské provenience objevují více i díla francouzská. Pocit provinciálnosti a zaostalosti domácího uměleckého dění stejně jako vědomí problematičnosti dosavadní orientace salonního vkusu na německé rozšíření kontaktů jednotlivých umělců s děním v cizině a změna orientace na Francii. Současně ovšem hořké sebepoznání, ke kterému v tomto směru české kulturní prostředí počátkem sedmdesátých let dospívá, stává se zásadním impulsem k oživení zájmu českého patriciátu o rozvoj českého kulturního prostředí, rozvoj mecenátu, stavebních investic spojených s nákladnými kolektivními projekty, vrcholícími stavbou Národního divadla a s ní souvisejícími přeměnami české umělecké scény.⁵⁶

Středem diskusí o umění se na počátku sedmdesátých let stala krajinomalba, která coby mimořádně populární žánr zažila mohutný rozmach. Ačkoliv podíl krajinomalby na celkovém počtu vystavených obrazů nijak dramaticky nestoupl, byl tak pocítován – patrně proto, že se krajinomalba stala nositelkou zásadních změn malby, a tudíž sotva přehlédnutelnou, a také vzrostl počet exteriérových scén v rámci jiných žánrů. Výsledný dojem naznačuje komentář Miroslava Tyrše z roku 1873: „*Projděmež kteroukoli výstavu obrazů moderních, krajina a opět krajina v ní nám se objevuje. Odkud zvláštní a na první pohled podivný úkaz tento? Vždyť přece nikoli venkov než město čím dále, tím více středem, hlavou a srdcem života našeho se stává...*“⁵⁷ Sám fakt, že se krajinomalba stala tak oblíbenou a rozšířenou na úkor malby závažných ideových a historických námětů, byl obecně považován za doklad hluboké duchovní krize. Situace v Čechách měla však ještě složitější pozadí. Naznačuje to opět Tyršovo hodnocení: „*Nikde v celé umělecké produkci naší ... nejeví se takový nedostatek původnosti jak právě v krajinomalbě. Tu věru nejsme celkem víc než oplaskem škol německých se směrem co nejprosačtější předmětným. Avšak směr ten nesrovnává se nikterak s naším duchem národním, který více než kterýkoli jiný k přírodě líná...*“⁵⁸ Tyršova obsáhlá recenze posunula dříve Nerudou vyslovené výtky a doporučení do téměř programového vyjádření požadavků národního umění.

Razantní změny v interpretaci krajinomalby a zvýšené nároky na ni kladené se ve výstavní prezentaci domácí produkce zprvu příliš neprojeví. Mimo zavedená jména (sestry Piepenhagenovy, Kroupa, Kirnig, Ullik, Stephan, Schicho a Wehli) se objevilo jen nemnoho nově se etablujících krajinářů. Předně Vilém Riedel, který byl publiku známý už z padesátých let, avšak až v roce 1870 se vrátil ze zahraničních studijních cest. V jeho tvorbě, vystavované do konce života (†1876) pravidelně a nejednou v početnějších souborech, se po výtvarné stránce předchozí působení, zvláště to francouzské, jednoznačně projeví. Vystavené práce čerpaly z motivů shromážděných v průběhu italské cesty; námět vycházející z francouzské krajiny vykazovala jen díla představená v prvním roce dekády. V roce 1874 Riedl prezentoval vedle tří italských krajin také trojici obrazů s krajinou západních Čech, vážící se k jeho lázeňskému pobytu v Karlových Varech. Pár Riedlových obrazů bylo z výstavy odkoupeno, avšak zájem kupujících se více soustředil na známá a ověřená jména a líbivé motivy. V první polovině sedmdesátých let bylo české prostředí ve více konfrontováno s francouzskou malbou, dvakrát – v roce 1870 a 1873 – kdy byly představeny větší soubory obrazů zaslanych z Paříže. Nakolik zdrcující muselo být toto srovnání s domácí krajinářskou produkcí, naznačuje struktura jejího zastoupení. Ta tehdy byla podprůměrná jak co do počtu vystavených děl, jejich charakteru i skladby účasti jednotlivých autorů. Například v roce 1872 byl k vidění, vedle trojice Riedlových děl, nesourodý a neaktuální výběr, zhruba odpovídající tvorbě padesátých

let – zřícenina od Navrátila, pohled na zámek od Würbse a Chiemské jezero od Schicha. K hodnotnějším dílům lze přičíst snad jedině Mařákův soubor kreseb *Čtvero ročních dob*, provedených uhlem. Mařák byl však považován za domácího umělce s rezervou, jeho vídeňské působení bylo příliš dlouhé a pražskou výstavu obeslal jen výjimečně. Rok nato, kdy bylo možné obdivovat díla Diaze de la Peña, Julese Dupréa či Constanta Troyona, se česká krajinářská účast omezila na pouhých devět obrazů, utvářejících sotva uvěřitelnou sestavu, počínající ještě Haushoferovým alpským motivem, ke kterému se přidal se stejným námětem Ullik i Riedel, Stephan vystavil bouřkovou scénu a Charlotta Piepenhagenová pohled na horské jezero a *Krajinu při měsíčku*. Domácí motivy Kirniga a Kroupy sotva mohly výsledný dojem ovlivnit – pro české krajináře rozhodně lichotivý nebyl. Nekompromisní Tyršova kritika situaci vystihovala zřejmě velmi realisticky, nic to však neměnilo na tom, že se prodejnost domácí produkce udržela na stejné úrovni. Hned následujícího roku byl patrný jistý posun – zvýšil se počet zaslanych děl a po delší době se objevila nová jména. Byli jimi nejvystavovanější krajináři závěru sledovaného období Karel Liebscher⁵⁹ a Antonín Waldhauser.⁶⁰ Oba byli velmi populární, nejčastěji vyhledávali domácí náměty, historickou krajinu s určující dominantou (hrady atd.), a do jisté míry vycházeli z romanticky zdůrazněných topografických záznamů. Spojuje je i malba drobných formátů, odpovídající malbě v plenéru. Oba se také coby zralí umělci odebrali za školením do ciziny a své dílo v osmdesátých letech vystavili jako samostatné početné soubory na výroční výstavě. Waldhauser byl prodejně úspěšnější a také malířsky schopnější – v mnohém sice vycházel ze starších vzorů, avšak uvolněnou vzdušnou malbou dokázal vystihnout charakter místa. I jeho dílo svým způsobem přispělo ke směřování domácí krajinomalby k aktuálním francouzským tendencím, které postupně, zprostředkovány tvorbou Riedla a zmíněnými prezentacemi Francouzů, pronikaly do výtvarného názoru dalších autorů. V tom prostředí se formovalo krajinářské dílo Antonína Chittussiho,⁶¹ kterému předcházelo zaměření na historickou malbu. Chittussi se účastnil výročních výstav od poloviny sedmdesátých let; větší soubor prací tu představil v roce 1877, kdy se krajinomaleb obecně sešlo výrazně více než v předešlých letech.⁶² Jeho dílo na pražských výstavách (nejen na výroční) plně zaznělo až v následující dekádě, poté co umělecky dozrálo během Chittussiho francouzského působení. Ale již na konci let sedmdesátých bylo nadějným příslibem, uzavírajícím složité a nepřívznivé období.

Seburčení české krajinomalby versus výstavy Krasoumné jednoty

Osmdesátá léta byla v mnoha ohledech obdobím zásadních proměn, nemalých ambicí i nově nabytého sebevědomí nejen pro pražskou uměleckou scénu, nýbrž zvláště pro obor krajinomalby. V případě krajinomalby však probíhaly mimo okruh výstav Krasoumné jednoty a pražské Akademie. Výroční výstavy měly stále značný společenský význam, zejména poté, co v roce 1885 získaly reprezentativní prostor Rudolfinu, díky kterému se také zvětšil jejich rozsah. Avšak se vzrůstajícím sebevědomím uměleckým i národním nebyla Krasoumná jednota schopna zastávat oprávněné nároky umělců na zdůraznění domácí umělecké produkce. Byla stále více zaměřena na zásilky ze zahraničí, které přijímala bez jakékoliv selekce. Umělci více využívali alternativní možnosti prezentace díla, především Lehmannův salon a Galerii Ruchu, nejschopnější zaslali své práce na zahraniční výstavy.

Nepsaným programem krajinomalby, vycházejícím z požadavků národního umění, formulovaných především Miroslavem Tyršem, se stalo vyjádření české krajiny. O jeho naplnění se postaraly dvě umělecky diametrálně odlišné osobnosti – Julius Mařák a Antonín Chittussi.

Mařákův postoj zdůrazňuje senzualitu českého vnímání krajiny jako krajiny vlasti, je realistický vzhledem ke komponovanému detailu, avšak prioritou tu je nálada, respektive způsob vnímání krajiny, nikoliv její vlastní povaha. V tomto směru je nicméně Mařákovo dílo vyvrcholením hledání české krajiny jako signatury národní povahy, krajiny jako vlasti. Již proto bylo z tradičních vlasteneckých pozic hodnoceno jednoznačně kladně. Naopak Chittussiho dílo, odvíjející se z technik plenérové malby, ilustrující osobní setkání krajiny a tvůrce, významově podřízené povaze zobrazované krajiny, bylo jako výraz české krajiny hodnoceno s jistými rezervami. Výpověď, kterou jeho dílo o povaze české krajiny přináší, je však zcela nová nejen technikou zobrazení a volbou motivů. Už tím, že centrálním momentem zobrazení zde není žádný krajinný detail, ale vnitřní strukturální členitost, integrálně obsažená v celkovém vjemu běžné, anonymní, osamělé venkovské krajiny, překonává rozvrh dosavadních stereotypů a vytyčuje objekt zájmu dalším krajinářským generacím.

Rozsáhlé dobové diskuse o významu díla a o interpretaci obou hlavních protagonistů kodifikace obrazu české krajiny probíhaly v širších souvislostech, přesahujících oblast vizuální kultury. Utvářely tak zcela nový výkladový rámec, ve kterém byly relativizovány předchozí etapy vývoje české krajinomalby, zejména ty, vnímané z ideologického hlediska s jistými výhradami.⁶³ Z toho pohledu se také hodnotila díla vystavovaná na výroční přehlídce. Neméně podstatné nároky se kladly na techniku malby, vyjadřující příslušnost k aktuálním trendům, které se „nejzřetelněji obráží v krajinomalbě“, jak poznamenal K. B. Mádl v recenzi výstavy v roce 1885.⁶⁴ Mádl dále zdůraznil kritérium pravdivosti obrazu krajiny, který nesmí být manipulovaný, avšak nevystačí s pouhým realismem, jelikož vlastním úkolem malíře je zachytit a zobrazit „duši“ krajiny. Nemnoho autorů bylo schopno naznačeným požadavkům vyhovět a kromě Mařáka a Chittussiho se kladného přijetí dočkala například debutující Marie Kirschnerová a Zdenka Braunerová; ostatní autoři byli často hodnoceni rozporuplně podle toho, jak rychle a úspěšně dokázali aktualizovat svůj výtvarný jazyk v souladu s inovacemi malby.

Do osmdesátých let vstupuje prezentace domácí krajinomalby v zavedené autorské sestavě, ve které nechybí sestry Piepenhagenovy, Wehli, Kirnig, Kroupa, Stephan, Liebscher, Waldhauser a další účastníci uplynulých ročníků; objevuje se i množství dnes sotva známých autorů, větší než bývalo v předchozích dekádách obvyklé. Námět většiny obrazů představovala domácí krajina – jen část z nich tvořily topograficky určitelné pohledy a krajina historická, převládaly obrazy anonymního krajinného výseku. Tento trend byl vnímán velmi pozitivně, jak dokládá recenze Renáty Tyršové z roku 1887: „Rodné nivy počínají napořád více a častěji vábit krajináře naše. A co ještě výše ceníme, krajinomalby domácí počínají přibírat též rázu a ducha českého. Tato okolnost nesouvisí jen s volbou látky, ale s převládou směru moderního, onoho zdůvodněného realismu na bedlivém a hlubokém studiu skutečnosti založeného. ... umělec veden zdravými zásadami objektivního nazírání, uniká v individuální ráz té které krajiny.“⁶⁵

Chittussi, jehož dílo představovalo nejlepší ukázkou takového přístupu, vystavoval na výroční přehlídce téměř každý rok. Zdánlivě paradoxně tu předvedl převážně francouzské krajiny, zatímco na pařížském Salonu, který obesílal hlavně v první polovině dekády, vystavoval krajiny české. Patrně spekuloval o prodejním potenciálu svých

děl, který se takto zdál větší, avšak realita byla jiná – na výstavách Krasoumné jednoty byl o jeho díla zájem minimální.⁶⁶ Mařákova díla se v Praze vystavovala mnohem méně, většinou běželo o námět lesního interiéru – jeho tak obdivovaná zobrazení české krajiny vznikala většinou na oficiální zakázku.

S ohledem na stále se zvyšující počty exponátů představovala domácí krajinomalba jen naprostý zlomek rozsahu výstav, o výrazné výkyvy se zasloužilo představení větších souborů jednotlivých autorů. Karel Liebscher, navrátil se ze studijních cest završujících studium ve Vídni, vystavil v roce 1885 rozsáhlý soubor kreseb a akvarelů, zachycujících partie Čech, Tyrolska a Itálie.⁶⁷ Recenzent výstavy K. B. Mádl podezíral Liebschera ze záměru ujmout se oboru krajinomalby na Akademii, jehož znovuotevření po dvaceti letech absence bylo uměleckou komunitou požadováno se stále větší naléhavostí. „Karel Liebscher pořádá své výstavy měl určitý cíl na mysli, chtěje stoosmdvaceti čísly přednésti svoji kandidátní řeč, již se doporučuje ku profesuře krajinářství na pražskou Akademii.“⁶⁸ Mádlovu podporu rozhodně neměl, a to hlavně proto, že údajně postrádal schopnost malby v plenéru.⁶⁹ O dva roky později si Liebscher otevřel vlastní krajinářskou školu a pro Akademii byl získán Julius Mařák. Tehdy, v roce 1887, prezentoval soubor téměř šedesáti děl Waldhauser a také Cyril M. Novotný⁷⁰ s akvarelovými studii pražského okolí. Následujícího roku výstavu rozšířil konvolut děl Aloise Kirniga, čítající přes sto záznamů z cest po Čechách a Rakousku. Z nových jmen se v závěru sledovaného období na výstavě nejvýrazněji projevil ještě Josef Rziwnatz,⁷¹ Marie Kirschnerová⁷² a Zdenka Braunerová,⁷³ autoři, kteří prošli studiem v zahraničí a orientovali se v aktuálních trendech malby. Kirschnerová byla mezi nimi nejvýraznější osobností a kritika ji hodnotila jako výjimečný talent, zejména poté co byla v Lehmannově salonu (1885) k vidění její samostatná výstava.

Závěr osmdesátých let charakterizovala v české krajinomalbě snaha obnovit tradici oboru a zdůraznit národně specifické aspekty (proto byl do vedení krajinářské školy povolán Mařák), současně však čím dál více autorů mělo možnost bezprostředního setkání s francouzskou malbou, jejíž rozvrh vylučoval jakékoliv zatížení ideologickými obsahy, kompoziční manipulaci či monumentalizaci. Oslabením významu a výlučného postavení výročních výstav zanikla platforma vzájemného srovnání domácí a zahraniční produkce i možnost sledování jednotlivých trendů a škol. Následný vývoj Mařákovy krajinářské školy a rozdílné směřování jejich žáků vedlo k individualizaci krajinářských počínů a druhotně i k rozvolnění vymezení tohoto žánru.

Domácí krajinomalba jako předmět zájmu kupujícího publika

Díla domácích krajinářů se v průběhu let 1840–1890 prodávala, co se týče poměru vystavených a prodaných obrazů, téměř stejně úspěšně jako zásilky mnichovské provenience. Prodalo se jich tedy více než čtvrtina nabízených. Rozložení nákupů privátních a odkupu pro losování se v případě domácí krajinomalby výrazně lišilo od děl jiných proveniencí. Odkoupení ze strany Krasoumné jednoty, iniciované mimo jiné se záměrem podporovat domácí autory, tuto roli jednoznačně plnilo. Převážná většina prodaných domácích krajinomaleb byla určena pro losování (80 %), privátní kupci o ně příliš nestáli. Díla českých autorů byla obvykle levnější než zahraniční, a možná i proto více odkupována Krasoumnou jednotou, nehledě na jejich žánrové vymezení. Často velmi levně krajinářské obrazy

zase umožnily nákup širšímu spektru soukromých kupců, a proto se mezi nimi objevilo více zástupců střední třídy a dalších zájemců, kteří nakupovali ojediněle, nahodile a bez zjevného sběratelského záměru. Kvalitní a drahá díla naopak obohatila sbírky těch, kdo hojně kupovali díla cizích krajinářů – nejvelkorysejšími kupci byli Kamil Rohan, Ervín Nostic, Hugo Salm a August Řehoř. Do padesátých a počátku šedesátých let se soustředily nákupy císaře Ferdinanda, který vedle tří Haushoferových obrazů získal ještě hodnotný výběr, zahrnující díla Barvitiova, Brechlerova, Bubákova, Havránkova, Kratochvílova a Kosárkova. Galerie žijících malířů zakoupila pouhé čtyři domácí krajinomalby (Haushoferovu, Bubákovu, Havránkovu, Kirschnerové), jediné prodané Mařákovo dílo pro ni koupil August Řehoř (pro vlastní sbírku Řehoř koupil po jednom obraze Waldhauserově a Goltzové). Ervín Nostic vybral Bubáka a Haushofera, Hugo Salm dva obrazy Havránkovy. Soukromníci nejvíce žádali díla Havránkova, Haushoferova, Liehmova a Waldhauserova, pro losování se nejvíc obrazů koupilo od Stephana, Kroupy, Haushofera, Havránka a Kirniga.

Celkově nejprodávanější pražský účastník výstav, Haushofer, nabízel svá díla za podstatně vyšší ceny. Trojice jeho nejdražších obrazů (každý za cenu 800 zlatých) patří k dílům zakoupeným císařem Ferdinandem a Galerií žijících umělců. Jeho ostatní práce se pohybovaly v ceně kolem 400 zlatých, tři nejlevnější byly ke koupi za příznivou cenu kolem sta zlatých. Havránkova díla, nejprodávanějšího domácího autora *sensu stricto*, se nabízela již od padesáti zlatých, většina byla za cenu kolem 150 zlatých; nejdražší dílo za 850 zlatých zakoupila Galerie žijících umělců na konci šedesátých let. Po dvou Havránkových obrazech nakoupili Hugo Salm, Rober Salm, Carl Auersperg a rytíř von Weidenheim. Leopold Stephan a Václav Kroupa patřili také k prodejně velmi úspěšným autorům, avšak o jejich díla neměli privátní kupci téměř žádný zájem, takřka o všechny nákupy se postarala Krasoumná jednota. Patřili také k vůbec nejvystavovanějším, a to jejich úspěch relativizuje. Naopak Kosárek, vystavující krátce a v nevelkém počtu, prodal téměř vše a o jeho díla byl velký zájem i mimo výroční výstavu.

Přinejmenším do poloviny padesátých let byla požadována díla s dramatickými sceneriemi, bouře, alpské motivy a podobně. Je však třeba přihlédnout k faktu, že nejprodávanější autoři, jako například Havránek, do té doby nejfrekventovanější alpské náměty v polovině padesátých let opustili ve prospěch české krajiny. Ta se pak stala úspěšnější. Současně je zřejmé, že z počátku sledovaného období, ve čtyřicátých letech, měly obrazy s náměty domácí krajiny jen malou naději nalézt kupce.

Charakter dobových kritických hodnocení neměl na prodej děl domácích krajinářů skoro žádný vliv. Ti, o nichž se hojně diskutovalo, a zdaleka ne jen v příznivém smyslu, se snáze dostali do povědomí publika a úspěšněji se prodávali. Ukázkovým příkladem je dílo Bedřicha Havránka, každoročně kritizované za formální nedostatky, nepatřičnou techniku i nelibivé náměty, a přesto tak oblíbené a kupované. Obdobně ani v nejmenším nebyly názory publika ovlivněny nedostatky v koloritu výtýkanými Haushoferovi, ale i Kosárkovi. V případě domácí krajinomalby tkvěl význam kritiky hlavně v programových otázkách vyrovnávání se s aktuálními cizími trendy a současně vymezování se vůči nim, vyvolaných snahou o hledání vlastního výrazu domácí tvorby.

47
Josef Mánes
Hrobník (studie), 1843
Olej, plátno na dřevě, 27 × 33,7 cm
NG: O 5149

48
Antonín Liehm
Krajina s lovci, 1847
Olej, plátno, 117 × 143 cm
NG: O 12909

49
August Piepenhagen
Horské jezero s lodkou, 50. léta
Olej, plátno, 32 × 42 cm
NG: O 12225

50
Bedřich Havránek
Plešné jezero na Šumavě, 1861
Olej, karton, 73 × 107 cm
NG: O 11294

51
Bertha von Grab
Horská krajina, 60. léta 19. století
Olej, plátno, 90 × 129 cm
NG: O 1199

52
Adolf Kosárek
Letní krajina s kaplí, 1859
Olej, plátno, 71 × 114,5 cm
NG: O 4989

53
Alois Bubák
Krajina z okolí Bezdězu, (1860-1862)
Olej, plátno
NG: O 5023

54
Bedřich Havránek
Krajina u Mělníka, 1868
Olej, plátno, 68 × 100 cm
NG: O 6432

55
Vilém Riedel
Na řece, 1865
Olej, plátno, 65 × 81 cm
NG: O 4257

56
Leopold Stephan
Krajina u Turnova, 1873
Olej, plátno, 65 × 112 cm
NG: O 11190

57

Jan Václav Kautský

Pohled na Hradčany za jitra, 2. polovina 40. let 19. století

Olej, plátno, 42 × 57 cm

NG: O 2312

58

Antonín Waldhauser

Zámek Hluboká od jihu, 1870

Olej, plátno, 42 × 53 cm

NG: O 5090

59
Antonín Chittussi
Z českomoravské vysočiny, 1882
Olej, plátno, 111 × 180 cm
NG: O 4594

60
Antonín Chittussi
Rybník Utopenec, 1887
Olej, plátno, 48 × 59 cm
NG: O 5138

Obraz krajiny jako prostoru uskutečnění fyzického bytí jedince (či národa, společnosti) v reálném světě bývá ustaven i čten prostřednictvím nejrůznějších projekcí a hodnotových hledisek, které s fyzickým rozvrhem krajiny souvisejí často jen velmi vzdáleně. Krajinomalba, jako jeden ze způsobů umělecké reflexe krajiny, je toho ilustrativním příkladem – v obraze krajiny, který krajinomalba vytváří, se souběžně uplatňuje celá řada skutečností od subjektivních dispozic autora, proměn estetického kánonu přes dobově platná názorová a ideologická klíše až po konkrétní události odehrávající se shodnou okolností v příslušném lokálním rámci. Neudivuje nás, že v 19. století, kdy se krajinomalba etablovala jako svébytný žánr institucionalizovaného umění a kdy se ve společenském dění vynořují vlastenecké a národní důrazy se stále naléhavější intenzitou, je obraz české krajiny silně prostoupen idealizací a ideologizací. Spíše je překvapivé, že trvalo nečekaně dlouho, než se obraz české krajiny zařadil do repertoáru krajinářských námětů, a ještě déle, než byla do takového obrazu integrována reálná krajina.

Obraz české krajiny se konstituoval postupně tak, jak byly v průběhu 19. století zdůrazňovány různé aspekty přístupu ke krajině a jak do něho byly projikovány různé obsahy. Procházel proměnou od běžných topografických záznamů ke svébytnému malířskému námětu, byť zprvu vymezenému především jako oblíbený krajinný typ německých romantiků. Posléze ho definovaly poukazy historické a nacionální, utvářely ho mytizované komponenty české země i neobvykle životný koncept idyly. Způsob, jakým se česká krajinomalba s nejvlastnějším předmětem svého zájmu vyrovnávala, mnohdy navzdory umělecky normotvornému vlivu zahraničních škol, ji v evropském kontextu činí, v pozitivním i negativním smyslu, zcela svébytnou.

Česká krajina předmětem topografického zájmu

Topografický pohled na krajinu, omezující se na popisné podání jevové stránky přírodní scenerie, je přítomen více či méně v každém neabstraktním zobrazení krajiny. Pomineme-li absolutní topografické zobrazení – mapu,⁷⁵ uplatnil se topografický pohled ve vedutě, nejhojnějším a rychle se rozvíjejícím žánru, zažívajícím na konci 18. století opětovný rozmach. K nebývalému rozkvětu veduty významně přispěly nové aktivity – projevy probouzejícího se zájmu o přírodu – vlastivědné zaujetí a s ním související výletnictví. Veduta v tomto smyslu sloužila nejen jako strohý dokumentační záznam, ale i jako volnější zobrazení pozoruhodných míst a turistických cílů. Již se neomezovala na siluety měst a začala si všimnout i krajinných scenerií, avšak toto námětové rozšíření bylo přísně selektivní s ohledem na vizuální atraktivitu místa. Z veduty, prvotně dokumentačního záznamu, se tak stal typ zobrazení, realizovaný také malířskou technikou, který v podobě závěsného obrazu našel významné uplatnění v obytném interiéru první poloviny 19. století.

Ke konci 18. století silící zájem o českou historii, iniciovaný první fází vlasteneckých obrozeneckých snah, sice již tehdy nezůstal bez povšimnutí výtvarného umění (viz například Ludvík Kohl, *Böhmische Geschichte in Bildern*, 1788), avšak omezil se na romantické ilustrace motivů a postav nejstarší české historie, tak jak o nich vypovídají památky literární. Průnik historických nebo historicko-patriotických představ do oboru

krajinomalby nelze v tomto úseku doložit. V tomto směru je patrný značný rozdíl od pozdější situace, kdy vliv symbolických reprezentací vlasteneckých představ na výběr krajinářských motivů je více než zřejmý – česká krajina se stává prostorem vymezeným národní historií. Ve srovnání s tím nejsou na počátku století motivy jako Říp, Budeč, Vyšehrad nikterak preferovány ani specifickým způsobem stylizovány či znakově modifikovány. A to přesto, že nárůst zájmu o systematické krajinářské zachycení Čech je zřejmý již koncem 18. století. Prvním z takových počínů je Meissnerovo album *Historisch-malerische Darstellungen aus Böhmen*. Iniciátorem tohoto velkého podniku byl F. K. Wolf (1764–1836), učitel kreslení a grafik, kterému se podařilo shromáždit kolem tohoto alba, vydaného roku 1798, většinu tehdy činných grafiků-vedutistů (nejvýrazněji se tu uplatnil Antonín Pucherna, účastnil se například i Ludvík Kohl). Ti pracovali s předlohami diletantů, kteří nasbírali materiál v podobě kresebných záznamů památných míst při putování po Čechách. Krajinářské kreslení bylo v centru zájmu diletantů, a to nejen ze šlechtických kruhů (viz například nadprůměrná díla hraběte Ludvíka Buquoye), kde taková dovednost patřila k dobrému vzdělání. Pro potřeby laických zájemců (a nejen jich) byla určena některá předlohová alba, která se tehdy poměrně hojně vydávala. Typickým albem pro potřeby laiků je například *Zeichenbuch für Liebhaber der freyen Landschaftszeichnung* Jana Kleinharta, vydané 1783, nebo první předlohy Antonína Balzera z roku 1793 *Landschaften für Kunstliebhaber*.

Topografický zájem o českou krajinu, reprezentovaný vedutou, se projevil také v okruhu krajinářské školy Karla Postla. Postlovy umělecké ambice sice nejpříkladněji ilustrují díla, zobrazující krajinu komponovanou a ideální, oscilující mezi typem heroickým a pastorálním, jeho schopnosti se však výborně uplatnily v předlohách a grafických albech. Pohledy na česká města a krajinu tvoří nejpočetnější skupinu jeho grafických děl a jedním z nejzajímavějších počínů v této oblasti je Postlova účast na albu *Collection de vues les plus intéressantes et pittoresques de la Bohême*, které vzniklo mezi lety 1803–1807 pro vídeňské Artariovo nakladatelství. „Zajímavými a malebnými“ pohledy na Čechy jsou tu především typické veduty – pohledy na města a jejich části – několikrát Praha (Pražský hrad, Pohled z Petřína na Vyšehrad, Pohled na Žižkov a Invalidovnu atd.), dále Tábor, Český Krumlov, Zbraslav, pak působivé hrady a zámky, například Orlík, Zvíkov, Hluboká, Trosky, ale také pohledy na přírodní scenerie – třeba Čertova zeď na Vltavě. V těchto zobrazeních je hlavní důraz věnován malebnosti výjevu. Té je dosaženo především přehledným a omezeným prostorem, redukovánými složkami a snahou vtáhnout diváka do obrazu jak kompozičními prostředky – ubíhající cestou nebo řekou –, tak i stafáží.⁷⁶

Topografický pohled na krajinu se ve vizuální kultuře udržel i poté, co se začaly preferovat jiné aspekty krajiny, hlavně ve formě ilustrací místopisné literatury a časopisů.⁷⁷ Později, zhruba od konce sedmdesátých let, bývaly v ilustracích místo topografických kreseb reprodukovány krajinomalby (například ve *Světozoru*) a v poslední čtvrtině století rovněž fotografie.

Topografický zájem přiblížil krajinomalbě domácí náměty a jeho nejvlastnější vyjádření – veduta – podstatným způsobem předurčila kompoziční schéma krajinářských obrazů s námětem reálné krajiny, přinejmenším v první třetině 19. století. Podoby takto pojatého obrazu české krajiny byly značně variabilní a necharakterizovaly českou krajinu jako specifický typ. Jinak tomu bylo u německých romantiků drážďanského okruhu.

Česká krajina byla velmi oblíbeným tématem krajinářů drážďanské školy již od osmdesátých let 18. století. Zcela v duchu německého romantismu byly populární zejména přírodní scenerie působící monumentalitou a dramatickostí, a tak se zájem o českou krajinu nejprve soustředil hlavně na blízké Krkonoše, které si přitažlivost udržely celé 19. století.⁷⁸ Nejvýznamnějším umělcem, pro kterého se česká krajina, a to nejen Krkonoše, stala samostatnou a obsáhlou tematickou částí jeho tvorby, byl bezesporu C. D. Friedrich.⁷⁹ Friedrich začal malířsky objevovat Čechy nedlouho poté, co přesídlil do Drážďan, zhruba kolem roku 1800. Při své první doložené cestě se zaměřil na okolí Liberce (příznačné je, že nevěnoval pozornost městu) a siluetu Ještědu. Tehdy vznikla i kresba *Česká krajina s mostem a kaplí*, první představení české krajiny jako nedramatické roviny, vymezené linií hor v pozadí. České středohoří a silueta Milešovky se staly častým motivem jeho děl vzniklých kolem roku 1808 jako výsledek další cesty do Čech: *Léto* (1807–1808), *Česká krajina s Milešovkou* (1808), *Česká krajina s dvěma stromy* (1808), *Česká krajina s jezerem* (1808–1809) atd.

V souvislosti s objevením a oblibou dosud netypického zobrazení české krajiny je třeba zdůraznit dvě skutečnosti: jednak termín *Böhmische Landschaft* je německými autory hojně užíván již od prvních desetiletí 19. století, a zjevně nejen v topografickém významu, ale také jako termín pro označení specifického krajinného typu. Přitom je však otázka, jaký krajinný typ, respektive, které oblasti Čech zmíněným termínem němečtí tvůrci označují. Skici, kresby i olejomalby C. D. Friedricha, nesoucí tento název (1803, 1808, 1828), podobně jako stejnojmenná skica Johanna Christiana Dahla (1819), jsou charakteristické téměř shodnou expozicí: rozlehlá, zemědělsky obhospodařovaná, lehce zvlněná rovina v popředí, lemovaná na nepříliš vzdáleném horizontu měkkým reliéfem pahorkatých horských řetězců, případně s jednotlivými výrazněji modelovanými kopci. Stojí za zmínku, že právě takový rozvrh dosáhl ideálu české krajiny ve vrcholných dílech Josefa Mánesa (například *Domov*, 1855; deska s ilustracemi měsíců pro Orloj atd.), kde je patrná snaha zobrazením krajiny vyjadřovat symbolické reprezentace vlasteneckého vztahování. *Böhmische Landschaft* a ideál „české krajiny“ se však přece jen poněkud liší. U *Böhmische Landschaft* jde takřka vždy o oblast Českého středohoří a severních Čech – otevřenou krajinu s výrazně modelovanými vulkanickými vrcholy. Tuto krajinu má na mysli již Adrian Zingg, když v roce 1783 objevuje „severní Čechy, neznámý, umělecky zcela opomenutý svět“.⁸⁰

Jedním z velmi atraktivních objektů, kterému němečtí umělci věnovali opakovaně pozornost, je vrch Bořeň u Bíliny (C. D. Friedrich, Carus, J. W. Goethe /1810/, Richter /1834/, E. G. Doerell /1872/ atd.), mohutný skalní útvar, dramaticky vystupující nad mírně zvlněnou otevřenou krajinou. Právě tyto kontrasty patrně německé umělce zvláště přitahovaly. Drážďanský malíř Adrian Ludwig Richter (1803–1884), poté co se vrátil z cesty po Itálii a z návštěvy severních Čech, svým studentům říkal: „*Jezděte do Čech – to je naše Itálie!*“, a mínil tím právě jižní podhůří Krušných hor a údolí Labe v Českém středohoří.⁸¹ Stejně tak se pozornosti německých autorů – v první řadě C. D. Friedricha – těšila pískovcová skalní města Česko-saského Švýcarska. Atraktivní scenerie z této oblasti zaznamenal Friedrich řadou kreseb a rozvedl je pak v olejomalbách – ukázkovým příkladem může být jeden z nejpůsobivějších Friedrichových obrazů *Poutník nad mlžným mořem*.

Zvláštní pozornost zasluhuje fakt, že téměř ve všech uváděných případech jde o oblasti (a krajinné typy), které čeští umělci v instanci „české krajiny“ nezobrazovali.

Pojem „české krajiny“ českých umělců se ustavil později než pojem *Böhmische Landschaft* německých umělců, jeho náplň je jiná, a velmi pravděpodobně se tedy již svým vstupním rozvrhem zakládá v kontrapozici k německé představě. Horský horizont, který lemují *Böhmische Landschaft* Českého středohoří, je v zobrazení „české krajiny“ již velmi vzdálený. Vlastní „českou krajinou“ je starosidelní oblast Polabí, pro niž je dramatická krajina Středohoří, tolik drahá duši německého romantika, již jen velmi vzdáleným horizontem – okrajem. Nejen v symbolickém, ale i v geografickém smyslu tak „česká krajina“ začíná tam, kde *Böhmische Landschaft* končí.

Česká krajina jako idyla

Motivace obratu k přírodě měly v mnohém v Čechách stejně jako v Německu i jinde shodné momenty, vycházející z důrazu na původnost, přirozenost a ztracenou ideálitu souladu člověka s přírodou, zpředmětněnou antickým ideálem. Akcenty stabilního řádu a ušlechtilé minulosti byly atraktivní natolik, nakolik kontrastovaly s nestabilitou a neklidem panujících společenských proměn, s dobou napoleonských válek a přestavb feudálních pořádků. Ztotožnění všech těchto aspektů do jediného reprezentačního schématu, v němž se snoubí antická minulost, vyvázání z řádu válek a společenských tlaků, splynutí s přírodou a prostota přirozeného života, stává se hlavním rozvrhem nastupujícího žánru – idyly.⁸²

V našich podmínkách je vzednutí zájmu o antická témata zřejmě od osmdesátých let 18. století a s proměnlivou intenzitou trvá po první čtvrtinu 19. století. Zprvu se zřetelnými ideologizačními poukazy postupuje slovesné umění (viz překlady antické poezie, české vydání *Iliady* v roce 1801 atd.), s malým zpožděním se však zabývá i ve výtvarném umění. Namátkou jmenujme díla Ludvíka Kohla nebo Karla Postla z devadesátých let 18. století s výjevy antických ruin prorostlých vegetací, ilustrujících typické dobové krajinářské klíše, šířené hlavně grafickými předlohami. Podobně tematizována jsou však až téměř do třicátých let i některá z děl Antonína Mánesa⁸³ a poukazy k idyle se v aktualizovaných podobách udržují v krajinářském repertoáru až do osmdesátých let.

Žánru idyly, který ideál dokonale zpředměťňuje, odpovídá prostředí – krajinný typ, do něhož je zasazen. Určují ho základní krajinné komponenty odpovídající tradičním a standardizovaným popisům ráje (biblický, antické Elysium, Vergiliova Arkádie), prvky, utvářející metaforický *locus amoenus*.⁸⁴ *Locus amoenus*, „místo líbezné“, se od dob Vergilia stalo hojně popisovaným literárním klíše, a i když se jeho základní obraz nemění – tvoří ho v nejelementárnějším provedení louka, pramen a háj – je postupně stále výrazněji rozvíjen připomínkou idyllického spočinutí v krajině. Stává se momentkou – *eidilion* (Theokrytos ze Syrakus) – mimo prostor a čas, protipólem reálné existence. Spojení těchto akcentů a prolnutí představy o životě v souladu s přírodou s obrazem pastýřského života ukazuje již Vergilius. V německém prostředí a potažmo v Čechách je obliba pastorálních idyl na přelomu 18. a 19. století spojena především s hojně překládanými literárními díly Solomona Gessnera (1730–1788). Ta svou oblibou v širokém spektru čtenářských kruhů zjednávaly obrazům idyly pozici plnohodnotného žánru a plně integrované součástí české literární produkce. Výtvarné umění nereagovalo tak pohotově, zřetelný posun je však patrný v jednotlivých obrazových složkách. Nejzřetelněji se projevuje v zobrazení stafáže, která v krajině obvykle poklidně spočívá (nejčastěji dohlíží na

pastvu). Charakteristická je také absence práce, nerozlučně spjaté s realitou venkova, a rovněž vždy příznivé roční období. Příkladem prolínání idyly s obrazem české krajiny jsou díla Antonína Mánesa, vztahující se především k historickým místům v reálné krajině (*Pohled na Pražský hrad /1823/, Křivoklát /1842/ a další*).

V českém prostředí se v literatuře motiv idyly začíná již brzy prolínat s motivem českého venkova a národní minulosti a tato tendence průběžně zesiluje. Českou krajinu jako idylu – ráj – jednoznačně a nejprůkladněji označuje Tylův text z roku 1834, který se později stal národní hymnou. V roce 1834, kdy J. K. Tyl napsal *Fidlovačku*, vyšla v *Květech českých Země* česká Michala Silorada Patrčky. V obou jsou Čechy přirovnány k ráji, v obou je to ráj na pohled – ovšem na pohled slepce, jak trefně poznamenává Vladimír Macura, tudíž je to jen prelud, který nemá s reálným prostředím nic společného, je to nedosažitelný ideál: „*Země česká je ... ideální krajina kdesi za neproniknutelnou zdí, obývaná nikoliv pražskými figurkami, ale slavným plemenem Čechů. Je to snová vlast, která právě mezi Čechy, v této chvíli stejně bájnými, jako je ona sama (a výlučně v nich), zakládá svou existenci.*“⁸⁵ Značná obliba idylické stylizace české země byla patrně vyvolána faktickým zproblematizováním reálné existence vlasti v teritoriálním smyslu. Česká krajina jako vlast musela být nutně ideální. Možná právě odtud se odvíjí snaha po obecné stylizaci krajinných znaků české vlasti, při níž se uplatňuje jak žánrový rozvrh idyly, tak – naproti tomu – potřeba ukotvení v reálném čase a prostoru, snaha o konkretizace místa.

Význačné body české a slovanské topografie se v průběhu obrození sakralizovaly a vznikla celá řada vlastenecko nacionálních reálií – Říp, Vyšehrad, Vltava, Blaník. Proces sakralizace, probíhající v literatuře, se ve výtvarném umění projevil se zpožděním a začal být plně zhodnocován až v druhé polovině padesátých let (počíná litografií Josefa Mánesa *Domov* z roku 1854) a plně využit byl až realizací výzdoby Národního divadla. Program národního umění Ludvíka Rittersberga „Myšlenky o slovanském malířství“⁸⁶ z roku 1848 je orientován na figurální historickou malbu nejen z důvodu klasické, a tehdy stále platné hierarchie žánrů, ale i jako projev nacionalizace v podobě nároku čerpat motivy z domácího prostředí a formulovat typický vzhled Slovana, respektive Čecha. V obsáhlém Rittersbergově textu je krajinomalbě i krajině jako motivu věnováno sice málo pozornosti, ale z uvedených konstatování vyplývají podstatné skutečnosti – Rittersberg označuje Čechy, krajinu Tater a ilyrskou krajinu za malebnější než stepní krajiny, díky své „plastičnosti“ (členitosti), ale současně přiznává určitou estetickou hodnotu stepním oblastem severně a východně od Tater (pradávné vlasti Slovanů) a jmenuje krajinné komponenty, které onu ne tak zřejmou malebnost způsobují: „... *obrazní jejich povaha nejvíce na bujnosti jejich vegetace spočívá; hájky a lesy, ba i rolnické sady, časem dosti nepatrnou nerovností půdy podporované po stejnosti velikých žírných planin příjemně nás překvapující, kresliteli krajin nejeden utěšený a dojmavý předmět poskytují. Živěji vyniká lepest malební, kde se voda nachází. Ať mlčím o nescíslných líbezně obrostlých potůčkách a říčkách slovanských.*“ Rittersberg pak uvádí, že pochyby o leposti stepních krajin vyvrátí pohled na mohutné slovanské řeky (jako příklad uvádí Dněstr), které „*takřka od pravěku*“ formovaly krajinu a daly vzniknout „*zeleným drnem vystlaným údolím s hustě se vyskytujícími vesničkami, jako zoumyslně rukou umělců pro okrasu tam vystaveným*“. Tyto charakteristiky nejen připomínají typické komponenty idylického prostoru (louka, pramen, háj) a odpovídající přirozené preferovanému (archetypálně zakódovanému typu krajiny), ale hlavně vypovídají o představě původní slovanské krajiny, která formovala estetické nároky, které si „Čechovo plémě“ přineslo do své nové vlasti, a tedy krajinu, ke které by se měli umělci obracet v hledání národního výrazu. Tento aspekt prozrazuje

již Tylovo dílo *Čech a Lech*, které bylo publikováno v *Květech* roku 1835, kde je vylíčen příběh Čecha, vedoucího svou družinu při velké slovanské migraci ze vzdálených sídel až tam, kde byl spokojen se vzhledem krajiny. (Není příliš podstatné, že Tyl využil literárního klišé *locus amoenus* opsaného od Kosmase, v tomto smyslu také neoriginálního). Pohled na krajinu, která splnila Čechovy estetické nároky (připadal si jako doma), se mu naskytl, jak mýtus uvádí, z hory Říp. Díval se tedy na nepříliš členitou krajinu Polabí, která se patrně díky ideologickému rámci Rittersbergových úvah o národním výrazu stala nejryzejším vyjádřením české krajiny.

O naplnění Rittersbergových požadavků se postaral jeho přítel Josef Mánes, jenž ve studiích prováděných při cestách na slovanský venkov sbíral materiál pro vytvoření národního typu. Figurální složka hrála ústřední roli v Mánesově díle, a tak je jeho krajinářství, kromě raných krkonošských a alpských studií a vrcholných děl šedesátých let, spíš syntézou žánrů. Josef Mánes ve svých dílech dále rozvíjel téma idyly, a to zejména po roce 1850, a dokázal idyličnost zdůrazňovat i tam, kde by se dala nejméně čekat. V tomto smyslu je ilustrativním příkladem *Skalnatý kraj* z roku 1851, pohled na Sv. Jana pod Skalou. Motivy z tohoto údolí přitahovaly pozornost celé řady malířů před Mánesem – od Antonína Balzera přes topografy zachycující oblíbený cíl výletníků, opředený legendou a léčivým pramenem, až po Antonína Mánesa, ale nikdo z nich si toto (navýsost romantické) místo nespojoval s idylickým prostorem. Josef Mánes ho představil zalitým teplým sluncem, s chalupami a návsi se sochou sv. Jana v centru kompozice. Na návsi se, v jeho podání, odehrává idylický život vesničanů – u jedné chalupy posedává ženská figura, u druhé dvě figury konverzují a na návsi je skupina znázorněná patrně při tanci. Idyličnost je umocněna tím, že všechny zobrazené postavy jsou oblečeny v kroji, a tak tento výjev působí dojmem jakéhosi bezčasového permanentního svátku. Obdobné vytváření obrazu idylického prostoru se odehrává v padesátých letech i v literatuře, zejména v díle Boženy Němcové. V *Babičce* (1855) je idylický prostor vyjádřen „*rozkošným údolíčkem*“, mírně prohloubeným, chráněným a ohraničeným okolními vrchy; v povídce *Patěra dívek* (1856) ještě explicitněji: „*Za chalupou táhlo se dlouhé údolí, ohrazené z obou stran vršínami, porostlými nejvíce jehličím... Uprostřed údolí mezi lučinami a polmi tekla řeka, zrovna okolo pastýřové chalupy, břehy její vroubené byly olší a vrbou.*“

I když tento prostor nese často všechny typické znaky idyly, nejde tu již o typickou idylu – zesiluje v ní nostalgické naladění až pocit stesku z nereálnosti idyly. To jistě pocítoval i Josef Mánes – idyla *Skalnatého kraje* byla nejspíš vyjádřením stesku po domnělých „starých dobrých časech“, které byly nenávratně pryč, jak jistě zjistil při svých etnografických výpravách, které podnikal právě od počátku padesátých let. Znamenával si tehdy nejen lidské typy a variabilitu krojů, ale s velkým zájmem i lidovou architekturu. Motiv chalupy pak Mánes rozvíjel v celé řadě děl (například v *Partii z Náchodska*, v obraze *Nad chlívem* a zejména *Pod chalupou /1855/*, kde ztotožnění realistického záznamu českého venkova s dokonale idylickým rozvrhem je již naprosto přesvědčující samozřejmostí). Chalupa se v těchto dílech vynořuje jako centrální objekt, který dává zobrazené krajině bytostný smysl – stejně tak jako její smysl zvýrazňují postavy jejích obyvatel, zachycené ve chvílích bukolické pohody. Bez jakýchkoliv pochybností je tu krajina skutečným domovem, přirozeným pozadím plodného vyrovnaného života a vnitřní spokojenosti.

V této souvislosti třeba připomenout, že chalupu označuje za jednu z centrálních komponent obraz idyly již sám Gessner. V literatuře z českého prostředí se stává středobodem idylického prostoru už na sklonku 18. století, silnou a dlouhotrvající oblibu si

oproti sousedním zemím udržuje dodnes (chalupářství). Navíc v průběhu 19. století se téma chalupy a jejího obrazu nápadně nacionalizuje, identifikuje se s hodnotami národních neporušenosti a jazykové a etnické původnosti, jak ve svých zásadních statích poukázal Vladimír Macura a Jiří Rak.⁸⁷

Potenciál spojení obrazu venkovské krajiny a národního patriotismu s plně rozvinutým obrazovým aparátém souvisejících idylických a ideologických poukazů ilustruje patrně nejdokonaleji litografie *Domov* Josefa Mánesa.⁸⁸ Postupné propracovávání kompozice ve variantách vytvořených v letech 1854–1855 dokládá význam, jaký naznačené obrazové syntéze autor přikládal, a vyústilo v čistě ikonický obraz. Ostatně není náhoda, že označení tohoto díla evokuje text písně *Kde domov můj?* a Mánes na tuto otázku odpovídá zachycením víceméně rovinné, do dále se rozprostírající krajiny s jednotlivě modelovanými vrchy a sám krajinu určuje ve vyžádaném komentáři vysvětlujícím obsah této zvláštní kompozice jako „*vrchy od levice k pravé straně jsou Bezděz, Trosky a Kunětická hora*“. K figurální složce dodává: „*Ženské osoby, Hudby, nemá mladík viděti, ježto představuje jen náladu jeho duše... Zkrátka jde o to zdůrazniti hudební charakteristiku našeho národa, nebo Slovana vůbec. Hudba ho vede, hudba ho ovládá.*“⁸⁹ Představa o hudebnosti, spjatá s tradičním rozvrhem idyly, tu ještě stále nachází uplatnění a obraz jako idyla indexuje. Třebaže na *Domovu* pracoval Mánes poměrně dlouhou dobu a kompozice se přitom podstatně měnila, týkaly se veškeré změny figurální složky a krajina zůstala stejná. Takto pojatá krajina domova je charakterizována rozlehlostí a dalekým horizontem – charakteristické siluety vrchů, které ji jednoznačně jako českou nížinu topograficky identifikují, jsou tu vyznačeny jako pouhé zvlnění velmi vzdáleného zamlženého horizontu. Vlastní krajinou *Domova* je úrodná širá nížina. Tak je tomu i v monumentální sérii *desek Orloje* (1865–1866). Plochá rovina v popředí *Trosek* (na desce k měsíci Září) je ve srovnání s reálnou krajinou zcela zjevnou stylizací. V jiném smyslu nalezneme podobnou stylizaci i u patrně nejvýznamnějších Mánesových krajinomaleb ve vlastním slova smyslu: *Krajina u Mělníka* (počátek šedesátých let), a zejména pak protějškové kompozice *Labská krajina* a *Řípský kraj*, vytvořených v roce 1863. Pohledy, jimiž tu z mělnického svahu Mánes mapuje českou krajinu, zcela ignorují členitý reliéf krajinné mozaiky za autorovými zády a ze všech naskýtajících se možností volí tu, kde předmětem zobrazení je dokonale kultivovaná nekonečná rovina, jejíž obzory se ztrácejí v projasňujícím oparu. Právě taková je tu „*Země česká, domov můj*“ a není překvapivé, že právě takováto krajina je pozadím i na Alšových mytopoetických ilustracích české jsoucnosti na lunetách ve foyer Národního divadla. Jako by tu doslova byla naplněna Rittersbergova slova o „slovanské krajíně“, geognostická představa o estetickém kánonu, který naši slovanští předkové přinesli ze země svého slovanského prapůvodu – širých rovin dolního Dněstru.

S idyloou – od jednotlivých motivů až po kompletní kompozice idylických témat – se však setkáváme i mnohem později, pak je však takřka bez výjimky pastorální idyla včleněna do reálné krajiny, je souřadnou součástí krajinného zobrazení, v němž má zcela specifický označující význam. Slouží tu jako obrazové zdůraznění pocitové identifikace české krajiny, jako symbolické označení krajiny domova, vlasti. Signaturami této krajiny vlasti je rozlehlá kultivovaná nížina, vědomě či nevědomě ztotožňovaná s poměry původní krajiny slovanských předků. Je to prostor idyly, rozprostírající se mezi Vyšehradem a Řípem, Kunětickou horou a Troskami, a několika dalšími místy, posvěcenými mytopoetickými legendami, určujícími její dějinnou identitu – identitu Země české.

Syntéza obrazu české krajiny

Zesilující tendence k zobrazení reálné krajiny a zdůrazňování jevové stránky přírody, které přinesly změny iniciované příchodem Maxe Haushofera, zásadním způsobem proměnily vnímání české krajiny jako malířského námětu. Objevování do té doby málo frekventovaných lokalit rozšířilo spektrum námětů, a třebaže jejich zobrazování často podléhalo romantizující monumentalizaci a selekci motivů, přispělo k oproštění od přidaných obsahů. Oblíbené šumavské scenerie a posléze další méně specifické náměty se staly alternativou k omezenému repertoáru historicky význačných a mytizovaných míst a konceptu idyly a současně také alternativou k dominantním alpským motivům. Proti tehdy preferovaným alpským sceneriím a pod vlivem nových impulsů mnichovské malby se tak ustavuje typologický rozvrh obrazu české krajiny, jehož vyvrcholením je dílo Adolfa Kosárka – přinejmenším obraz explicitně nazvaný *Česká krajina*. Právě toto dílo názorně ilustruje vyústění romantického vzepětí a následný přelom: redukci formálních komponent romantického repertoáru, prohloubení realistického pohledu kombinovaného s kompoziční transformací reality idylickými poukazy. Obraz vznikl v roce 1858 (rok před malířovou smrtí), v období mimořádně produktivním, kdy Kosárek, tehdy ještě v Haushoferově ateliéru na Akademii, vytvořil asi nejpůsobivější díla – *Osamělou krajinu* (*Selská svatba*), *Krajinu s dřevěným mostem* apod. – sérii lehce zvlněných krajin šířkového formátu se zdůrazněním horizontálních linií. Základní krajinný motiv, který zmíněná pozdní díla charakterizuje – otevřená krajina, daleký výhled a vysoké nebe, typ rovinné nížinné krajiny objevuje se v jeho díle již v roce 1854 (*Motiv od Pardubic*, několik variant krajiny ze středních Čech), tedy v době, kdy má většina domácí produkce podobu dramatických horských scén.

Česká krajina je jedno z nemnoha děl, které je tak přímo označeno v názvu, a patrně tedy zamýšleno jako charakterizující obraz české krajiny, kterou ukazuje jako svébytný krajinný typ. Jednotlivé zobrazené motivy a topografické souvislosti identifikoval V. V. Štech (v doslovu ke Kosárkově monografii Libuše Halasové z roku 1959), uzavírá však, že sice běží o krajinu místně určenou (Polabí s Kunětickou horou na vzdáleném horizontu), je však stále komponovaná, a to ve smyslu zhuštění typických motivů pro danou krajinu, čímž je dosaženo zvýraznění jejího charakteru. V podobném smyslu tvrdí Jan Loriš (v Kosárkově monografii z roku 1939): „*Kosárkova česká krajina je ... iluzí skutečnosti, je ztělesněním představy, jež existuje v naší mysli, představy, v níž ideál a pravda splývají v nerozlučnou vnitřní jednotu.*“⁹⁰

Kosárkova *Česká krajina* má ovšem poněkud zvláštní ráz, který je Polabí cizí, a tento fakt již vyvolal různé interpretace.⁹¹ Zřetelná, téměř úplná absence vegetace zdůrazňuje podstatné a trvalé znaky krajiny, její reliéf a strukturu a současně vyjadřuje pomíjivost organického života. Tu v rovině lidské existence jednoznačně symbolizuje i procházející stafáž, jejíž „*životní cesta*“ a její směr je tu problematizován zakrytím horizontu a oklikou. Svou kompozicí tento obraz nápadně připomíná *Krajinu od Pardubic* z roku 1854, na rozdíl od ní je však již zcela oproštěn nejen od plně realistických detailů, ale i od charakteristických prvků romantické kompozice – dramatické oblohy, kontrastů živlových barevných charakteristik apod. *Česká krajina* obsahuje také cosi z děsivosti Kosárkovy *Osamělé krajiny* (díky výše naznačeným aspektům), září však jasnými barvami, sluncem, a otevírá, alespoň na okraji kompozice, i určitou perspektivu: jasně patrný vzdálený horizont s konkrétními signaturami reálné české krajiny v podobě Kunětické hory. Prozářené výjevu teplým světlem, které se objevilo i u dalších Kosárkových děl a ne-

zůstalo v dobových recenzích bez povšimnutí,⁹² kontrastovalo totiž s tehdy tak malířsky frekventovanými bouřemi a dramatickými atmosférickými jevy. Je zřetelným poukazem k idylickým momentům, kompozičně podpořeným i chráněným místem – mírnou prohlubní v centru obrazu, kde je soustředěna stafáž. Tento nenápadný poukaz činí z Kosárkovy *České krajiny* výraz osobní idylly a je velmi intimní výpovědí: přinejmenším o ideální krajině v osobní rovině. To, že právě takovou krajinu Kosárek identifikuje s krajinou domova – s vlastí, je momentem, který dosavadní hledání obrazu české krajiny v jistém smyslu skutečně završuje.

Vyústění romantického vzepětí do osobní až intimní výpovědi zvláštního idylického charakteru, kombinované s realismem formy, není v závěru padesátých let zcela ojedinělé. Možná že právě tato kombinace je výsledkem snahy po kompenzaci bezvýhodnosti politických poměrů a na jejím pozadí i neutěšenosti osobních možností tvůrců. Možná že právě realistický, tj. realitou svých atributů spolehlivě potvrzený poukaz k utěšenějším stránkám světa byl pro malíře cestou z bezútěšné reality vlastní skutečné situace. Je to však rozvrh typický pro padesátá a šedesátá léta, v literární poloze charakterizovaný například *Babičkou* Boženy Němcové. Avšak i tato cesta má svá pravidla, zavazující k realističnosti zobrazení, a neskýtá příliš prostoru k zastírání stinných stránek připomínaných situací. A tak idylly tohoto modu, ilustrované příslušnou osobní výpovědí, prostupuje – někdy nenápadně, jindy více než zřetelně – stesk a zmar. Stesk po mizejícím, uplynulém, stesk po šťastnější minulosti, po šťastnějším osudu. Právě jeho výrazem jsou ujíždějící povozy a přecházející poutníci na Kosárkových plátnech. Tímto hořkým vyústěním se završuje syntéza obrazu české krajiny a končí hledání jejího charakteristického typu. Na jedné straně tak romantické ambice ústí do přeznačení obrazu krajiny motivem vlasti-idylly, na straně druhé jej však současně pozměňují projekcí osobních deprivací, diametrálně odlišných od akcentů vlasteneckého ideálu.

Integrace konceptu *paysage intime* v sedmdesátých letech pak charakterizuje obraz české krajiny výhradně v konceptuální rovině, jeho signaturami se stává „*mírná vlnovitost a tichá vábnost*“⁹³ bez topografického, typologického i ideologického vymezení. Pro nastupující generace tak možnost relativizovat ustavená schémata ústí v programovou rezignaci na ideologický kánon obrazu české krajiny.

Česká krajina na výstavách Krasoumné jednoty

Široký pojem „česká“ krajina znesnadňuje podrobnější sledování frekvence tohoto námětu v krajinářské produkci, prezentované na výstavách Krasoumné jednoty. Zájem o českou krajinu byl značně selektivní, proto lze spíše specifikovat četnost jednotlivých, často velmi odlišných krajiných celků, které v instanci české krajiny vystupovaly. Jak již bylo poznamenáno, z počátku sledovaného období šlo převážně o hornaté oblasti – Krkonoše, Krušné hory (především u Antonína Liehma) a Šumavu. Ty se objevují ve čtyřicátých letech opakovaně, výjimečně byly vystaveny obrazy s námětem okolí *Labe v severních Čechách* (Bedřich Havránek), okolí Vltavy (Eduard Herold, Vojtěch Brechler) a výletní místa kolem Prahy, jako například *Šárka* či pohledy na Prahu. V padesátých letech se situace výrazně změnila, a to především přičiněním Kosárkovým. Jeho *Motiv od Pardubic* (1854) zahajuje postupný obrat k dalším, dosud nezobrazovaným námětům, čerpaným z domácí krajiny. V druhé polovině dekády pak přibývá motivů z Posázaví, nejrůznější

hrady a ruiny, ale také blíže neurčené *Motiv aus Böhmen*. Na počátku let šedesátých bylo u domácích krajinářů zastoupení námětu české krajiny vyrovnané vůči alpským motivům a o pár let později je převýšilo. Odklon od alpských motivů se dotkl horských oblastí obecně, a proto současně klesal výskyt námětu Krkonoše a Šumavy, Středohoří a Krušné hory se v repertoáru udržely po celou dobu sledovaného období. Od závěru šedesátých let se škála zobrazovaných námětů rozšířila natolik, že prezentace krajinomalby ztratila výpovědní hodnotu o kolektivních námětových preferencích. Rozmanité podoby reálného prostředí již byly integrovány do obrazu české krajiny a rozhodujícím faktorem se staly ryze osobní preference malířů. Právě od šedesátých let také zřetelně stoupla prodejnost obrazů s motivy české krajiny.

Třebaže o námětech domácí krajiny kritika diskutovala a byly tak žádány, ať již z důvodu emancipace krajinářského oboru a vyvázání se z německého vlivu, tak z programově vlasteneckých pohnutek, neměla však takto tematizovaná díla na výstavě snadnou pozici. Často se prezentovala na méně příhodných místech,⁹⁴ a patrně i proto se hůře prodávala. Řada dalších děl zde nebyla z tohoto důvodu ani vystavována. Platí to přinejmenším právě pro klíčová díla, považovaná za nejvlastnější vyjádření české krajiny – ať stejnojmenný, výše zmíněný obraz Kosárkův nebo *Řípský kraj* a *Labská krajina* Josefa Mánesa. Díla tohoto typu se na výstavách Krasoumné jednoty neobjevila, do povědomí publika se dostala až v osmdesátých letech. Tehdejší snaha etablovat české umění v kontextu národních škol vyvolala jak úsilí připomínat výjimečné autory a stvrdit tak místní malířskou tradici, tak i upozorňovat na specifické české náměty. V proudu entusiasmu ustavování české národní školy, kvůli níž se také vyhocoval rezervovaný postoj vůči kritizované „nečeské“ Společnosti vlasteneckých přátel umění, byly preferovány alternativní způsoby prezentace umění. Zmíněná Mánesova díla byla v roce 1880 poprvé vystavena, a to v Lehmannově salonu, Kosárkova *Česká krajina* se dočkala reprodukce ve *Zlaté Praze* o čtyři roky později. Takové uplatnění sice dokládá ideovou aktuálnost diskutovaných obrazů, současně je však zřejmé, že po umělecké stránce šlo o zcela uzavřenou kapitolu – následný vývoj to ostatně ukázal velmi přesvědčivě.⁹⁵

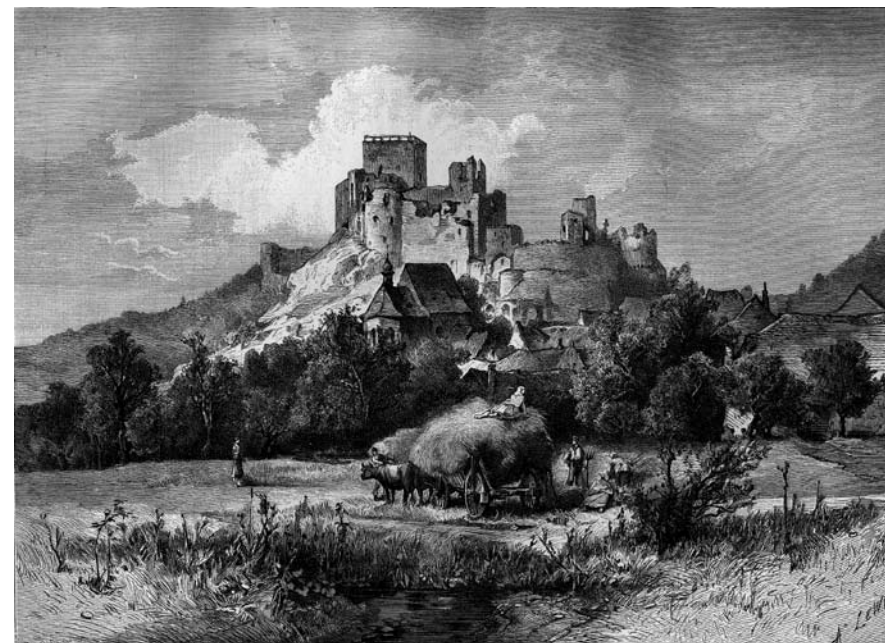
61
Bedřich Havránek
Karlův Týn
Zlatá Praha, 1864, č. 12, s. 138
Knihovna UPM

62
Josef Mánes
Skalnatý kraj, 1851
Olej, papír, 21 × 29 cm
NG: O 12688

63
Hugo Ullik
Pohled na Bezděz, 1872
Olej, plátno, 85 × 103 cm
NG: O 12601

64
podle kresby A. Levého
Rábí
Zlatá Praha, 1885, č. 5, s. 56
Knihovna UPM

65
Adolf Kosárek
Motiv od Pardubic, 1854
Olej, plátno, 64 × 113 cm
NG: O 5198

66
Adolf Kosárek
Česká krajina, 1858
Olej, plátno, 79 × 141,5 cm
NG: O 498

67
Alois Bubák
Říp, 1862–1865
Olej, plátno, 37,5 × 54 cm
NG: O 2885

68
Julius Mařák
Říp, studie k výzdobě Národního divadla, 1882–1883
Olej, dřevo, 25 × 33 cm
NG: O 2646

69
Josef Mánes
Labská krajina, 1863
Olej, plátno, 41,5 × 64,5 cm
NG: O 2925

70
Josef Mánes
Řipský kraj, 1863
Olej, plátno, 41 × 64,5 cm
NG: O 2924

71
Alois Kirmig
Česká krajina, 1875
Olej, plátno, 90 × 121 cm
NG: O 4444

72
Antonín Chittussi
Západ slunce v Čechách, 1880
Olej, plátno, 33,8 × 61,5 cm
NG: O 4839

Přehled

Autoři s nejvyšším zastoupením vystavených děl

¹ Díla v letech 1841–1844 zaslána z Mnichova.

² Od roku 1852 díla zaslána z Teplic.

³ Mimo díla zasláná v letech 1882–1885 z Vídně.

⁴ Po roce 1863 díla zaslána z Vídně.

⁵ V letech 1860–1871 díla zaslána z Lokte (Elbogen).

⁶ Mimo díla z let 1871–1875 zaslána z Vídně.

⁷ V letech 1855–1861 díla zaslána z Budapešti, 1867–1869 z Gorici.

⁸ V letech 1882–1885 díla zaslána z Düsseldorfu.

⁹ V letech 1874–1877 díla zaslána z Mnichova.

¹⁰ V letech 1851–1855 díla zaslána z Mnichova.

¹¹ Z toho 10 děl zasláno z Prahy, 16 z Paříže.

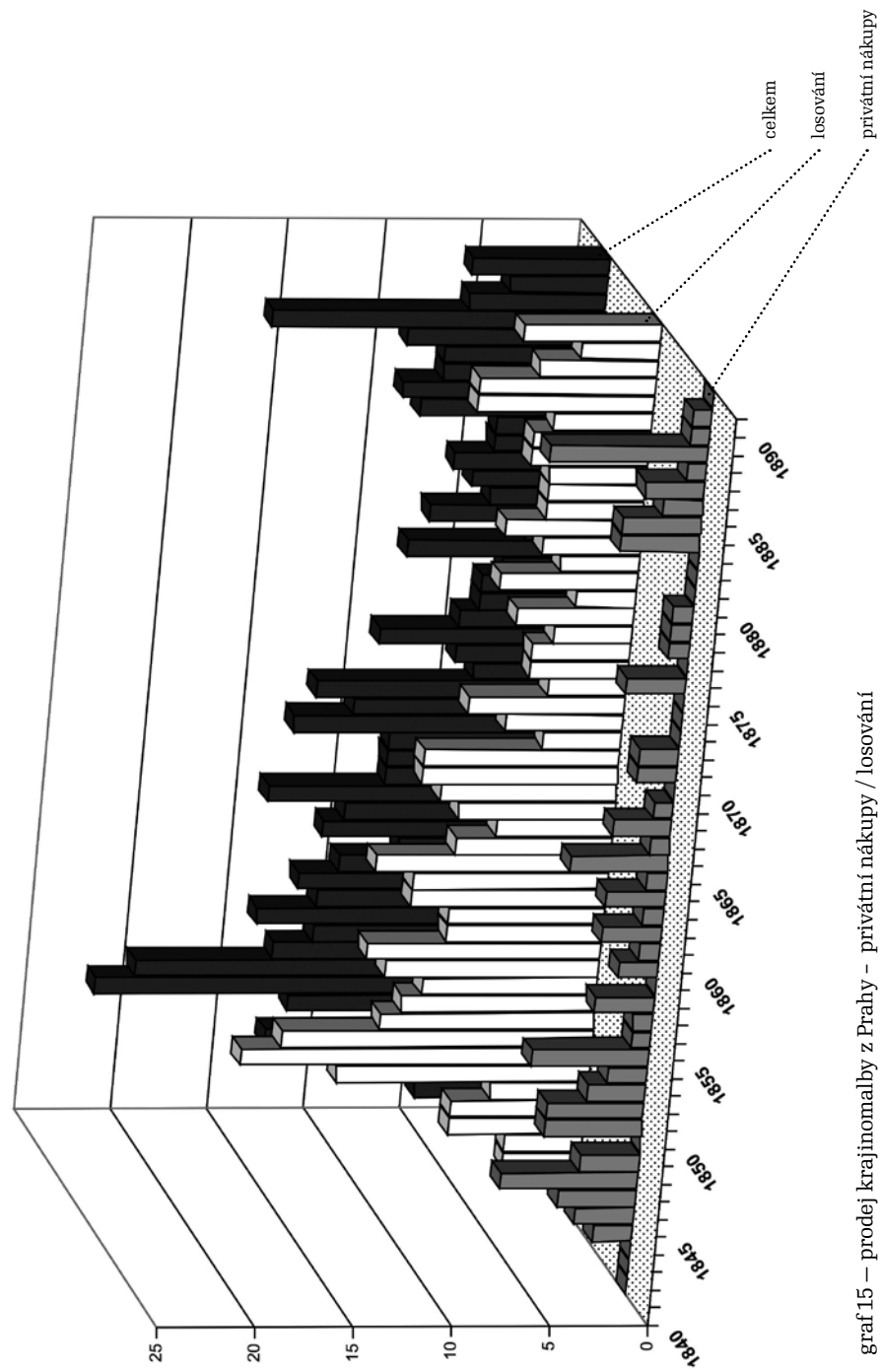
¹² Díla zasláná z Prahy, Berlína, Mnichova, Paříže, Bruselu a Lochkova.

Kirnig Alois	171
Liebscher Karel	117
Stephan Leopold	91
Waldhauser Antonín	88
Haushofer Max¹	69
Kroupa Václav	60 (70)
Havránek Bedřich	57
Liehm Antonín²	47
Wehli Matěj	46
Piepenhagenová Charlotta³	42
Kautský Jan Václav⁴	42
Wolf Alois⁵	38
Piepenhagenová Louisa⁶	36
Liebscher Adolf	35
Brechler Vojtěch⁷	30
Rziwnatz Josef František⁸	29
Ullik Hugo⁹	28
Wachsmann Bedřich¹⁰	28
Chittussi Antonín¹¹	26
Riedel Vilém	26
Bubák Alois	22
Ransmayer Johann	22
Würbs Karel	22
Herold Eduard	19
Novotný Cyril M.	19
Wolf Bohdan (Theodor)	19
Kirschnerová Marie¹²	18
Kosárek Adolf	17
Schicho Karel	16
Piepenhagen August	15

Autoři s nejvyšší prodejní úspěšností

		priv.	los.
Haushofer Max	44	17	27
Havránek Bedřich	41	18	23
Stephan Leopold	39	1	38
Kroupa Václav	34 (39)	2	32 (37)
Liehm Antonín	24	8	16
Kirnig Alois	22	3	19
Kautský Jan Václav	21	5	16
Piepenhagenová Louisa	17	2	15
Brechler Vojtěch	14	2	12
Waldhauser Antonín	14	8	6
Wolf Alois	14	1	13
Würbs Karel	14	0	14
Bubák Alois	13	3	10
Kosárek Adolf	12	3	9
Wehli Matěj	11	5	6
Piepenhagenová Charlotta	10	2	8

Graf

graf 15 – prodej krajinomalby z Prahy – privátní nákupy / losování

Poznámky

1) Karel Postl vedl krajinářskou školu na pražské Akademii od roku 1806 do své smrti v roce 1818, poté byla škola uzavřena. K obnovení došlo až v roce 1836, kdy byl do jejího vedení jmenován Postlův žák Antonín Mánes. V druhé polovině dvacátých let fungovala v Praze soukromá škola Josefa Bedřicha Zwettlera, působící hlavně na poli litografie a produkující tisky s pohledy na památná místa. Blíže viz H. Svoboda, *Krajinářské školy po smrti Postlově, Umění XIII*, 1940–1941, s. 165–167.

2) Dílo Antonína Mánesa bylo monograficky zpracováno Evou Reitharovou (E. Reitharová, *Antonín Mánes*, Odeon, Praha 1967) a v řadě dílčích studií, avšak jeho kresby a olejové skici z dvacátých a třicátých let nebyly dosud náležitě zhodnoceny s ohledem na středoevropský kontext.

3) Obsáhlá studie K. B. Mádlů České krajinářství vycházela v roce 1899 ve *Zlaté Praze* na pokračování (od druhého do devátého čísla XVI. ročníku).

4) *Ibidem*, č. 4, s. 43.

5) Viz pozn. 55 na s. 81.

6) Viz pozn. 54 na s. 81.

7) A. M. [Anton Müller], Allerlei, *Bohemia* 1840, č. 10, 24. 1., s. 4.

8) Krajinářská škola Antonína Mánesa byla uzavřena v roce 1842.

9) „... sinnige Auschaung des Naturlebens, eine wahrhaft poetische Auffassung, das geistige Element, ist es, was bei so vielen dieser Bilder auf jeden Beschauer ... einen wunderbaren, geheimnissvollen Zaubere übt.“ ?, Über die diesjährige Prager Kunstausstellung, Neue Ansichten über Landschaftsmalerei, *Bohemia*, 1844, č. 51, s. 4.

10) Martin Tejček (1781–1849), žák Josefa Berglera, působil jako portrétista, věnoval se historické malbě i krajinářství, ve dvacátých letech vedl litografický závod ve Vídni. Právě on mimo jiné také vstoupil do bouřlivé diskuse o dílech Caspara Davida Friedricha při příležitosti jeho pražské prezentace v roce 1824.

11) Antonín Liehm (1817–1860) studoval nejprve u Antonína Mánesa a poté u Haushofera. (Liehm absolvoval v roce 1847). Od roku 1852 působil jako učitel kreslení v Teplicích.

12) Bedřich Havránek (1821–1899) studoval u Mánesa, Rubena a Haushofera. Často cestoval po Německu a Rakousku, v roce 1867 navštívil Švýcarsko, Francii a Anglii. V Praze vystavoval mezi lety 1842–1887.

13) Karel Würbs (1807–1876) studoval od roku 1823 na Akademii u Berglera. Kreslil krajiny (hlavně hrady) pro grafické závody, posléze rytectví vyučoval. Působil ve funkci inspektora obrazárny SVPU od roku 1858 a také psal recenze výstav pro *Bohemii*.

14) Alois Wolf (1822–?) studoval na Akademii v letech 1844–1855, výstavu obesílal od roku 1845 až do konce sledovaného období. V šedesátých letech se usadil v Lokti.

15) Eduard Herold (1820–1895) studoval u Mánesa a v letech 1844–1850 u Haushofera. Podnikl studijní cestu do Düsseldorfu, důkladně poznával Čechy a vydal cestopis *Malebné cesty po Čechách* (Praha, česky 1861, německy 1871). Působil jako učitel kreslení v rodině Chotků na Kačíně. Pražskou výstavu obesílal v letech 1845–1889.

16) Vojtěch Brechler (1826–1890) byl žákem Mánesa a Haushofera. Od roku 1854 působil v Pešti a od roku 1861 v Gorici jako učitel kreslení. Do Prahy se vrátil v roce 1872. V Praze vystavoval průběžně v letech 1845–1889, celkem zaslal tři desítky děl.

17) Josef Hilbert (1821–1897) studoval na Akademii v letech 1839–1850. Prosadil se hlavně jako ilustrátor *Světtozoru*.

18) Obdobný, nepřilíš progresivní výtvarný názor zastávali také další autoři, kteří výstavu obesílali a tvořili tak paralelní proud krajinářské produkce, poměrně rezistentní inovacím zprostředkovaným mnichovskými malíři. Mnoho jeho zástupců je dnes zcela neznámých, mnozí vystavovali jen ojedinele a často to byli autodidakti. Z nich se výrazněji prosadil Johann Ransmayer (životní data neznámá; činný v letech 1845–1873). Vystavil přes dvacet děl, avšak zájem kupujícího publika nevzbudil.

19) Jan Václav Kautský (1827–1896) studoval v letech 1844–1850 u Haushofera, poté u J. W. Schirmera v Düsseldorfu. Od šedesátých let zastával Kautský funkci dvorního divadelního malíře ve Vídni.

20) Leopold Stephan (1826–1890) studoval u Haushofera v letech 1843–1850, poté v Düsseldorfu a Mnichově. Neruda ho v roce 1864 zmiňuje jako prvního domácího malíře, který je zastoupen v nové mnichovské pinakotéce. (Jan Neruda, Z umělecké výstavy, *Hlas*, 1846, 29. 5., č. 146, přetištěno: *Kritické spisy Jana Nerudy VIII. Umění: Úvahy, životopisy, kritiky*, ed. Ladislav Quis, F. Topič, Praha 1911, s. 138.

21) Po jednom obraze s námětem z okolí Plešného jezera tehdy vystavil také Havránek, Hentke a Haushofer (pro losování byla odkoupena díla Havránkova a Haushoferova).

22) Toto schéma se stalo velmi silným vizuálním klišé, jak ukazuje i fotografický cyklus *Upomínka na Šumavu* Jindřicha Eckerta z roku 1882.

23) Charlotta Piepenhagenová (1821–1902) studovala u svého otce, výstavy Krasoumné jednoty obesílala od roku 1838 až do závěru sledovaného období. Její žačkou byla Bertha von Grab, která se dále vzdělávala v Düsseldorfu.

24) Celkem to byly dva šumavské motivy, oba odkoupené pro losování, jedna neprodaná krajina ze severních Čech a na objednávku vzniklý pohled na Prahu.

25) Problematiku Haushoferovy školy a profilaci jeho žáků shrnuje studie Naděždy Blažičkové-Horové, *Romantická krajinomalba Haushoferovy školy*, in: Taťána Petrasová – Helena Lorenzová, (edd.), *Dějiny českého výtvarného umění* III/1, 1780–1890, Academia, Praha 2001, s. 358–377.

26) Jan Neruda, *Salony žofinské*, 1871, přetištěno in: *Kritické spisy* (pozn. 20), s. 221.

27) Jan Neruda, Z umělecké výstavy, in: *ibidem*, s. 120.

28) Adolf Kratochvíl (1828–1876) studoval u Haushofera v letech 1845–1847. V Praze vystavoval v poměrně krátkém období let 1848–1855, později ještě dvakrát zaslal své práce z Mnichova.

29) Jan Neruda, *Lumír* IV, 1854, 5. 10., s. 957.

30) Matěj Wehli (1824–1889) studoval u Haushofera v letech 1844–1853, podnikl několik cest po Rakousku, Bavorsku a Sasku a uskutečnil studijní pobyt v Karlsruhe a Mnichově.

31) Alois Bubák (1824–1870) studoval na Akademii v letech 1844–1856, v roce 1847 podnikl cestu do Alp, maloval také náměty ze Šumavy a Českomoravské vysočiny, nejbližší mu však bylo Polabí a Středoohoří. Působil jako učitel kreslení a věnoval se časopiseckým ilustracím. Na výstavách Krasoumné jednoty byly jeho práce k vidění v letech 1850–1865.

32) Adolf Kosárek (1830–1859) studoval u Haushofera v letech 1850–1855; podnikl cesty do Solné komory a na Rujanu. Jeho jediným žákem byl Josef Novotný.

33) Vojtěch Volavka, *České malířství a sochařství 19. století*, SPN, Praha 1968, s. 145.

34) A. V. Ambros, *Bohemia*, 1853, cituje Naděžda Blažičková-Horová, *Adolf Kosárek* (kat. výst.), Národní galerie v Praze, Praha 1990, s. 13.

35) K. B. Mádl, *České krajinářství, Zlatá Praha* XVI, 1899, č. 7. s. 80.

36) Vilém Riedel (1832–1876) studoval v letech 1852–1856 u Haushofera, poté odešel k Oswaldu Achenbachovi do Düsseldorfu a mezi lety 1864–1868 pobýval ve Francii, kde maloval motivy ve Fontainebleau, Bretani a na Normanských ostrovech. Na výstavě Krasoumné jednoty zaslal svá díla v rozmezí let 1855–1876.

37) Josef Lechleitner (1836–1882) studoval u Haushofera v letech 1852–1853, poté u Andream Achenbacha v Düsseldorfu.

38) Adolf Chvála (1836–1900) studoval u Haushofera od roku 1851, na výstavách Krasoumné jednoty vystavoval o pět let později. V roce 1864 přesídlil do Vídně, odkud výstavu ještě v závěru let osmdesátých dvakrát obeslal.

39) Karel Schicho (1834–1908) studoval u Haushofera v letech 1852–1854, vystavoval v letech 1855–1872.

40) Bedřich Wachsmann (1820–1897) studoval na drážďanské Akademii, poté působil v Innsbrodu a Mnichově, do Prahy se vrátil v roce 1856. Působil jako architekt, krajinu zachycoval při svých četných cestách, nejčastěji pracoval technikou akvarelu.

41) Album *Krajinářství* vydané Aloisem Studničkou na počátku osmdesátých let s podtitulem Dle domácích motivů krajinných provedl Bedřich Wachsmann, vyšlo jako zvláštní otisk příloh k *Českému kreslíři*. Obsahuje různé izolované krajinné prvky i kompozice, mezi nimi například Trosky podle Bubáka.

42) Václav Kroupa (1825–1895) studoval na Akademii v letech 1845–1854 nejprve u Rubena a poté u Haushofera. Na pražské výstavě byly jeho práce k vidění v rozmezí let 1856–1888.

43) Hugo Ullik (1838–1881) studoval u Haushofera od roku 1854, později, na začátku sedmdesátých let, studoval v Mnichově u Schleicha. Uplatnil se i jako dekorativní malíř.

44) Alois Kirmig (1840–1911) byl žákem pražského malíře Lepiáa, u Haushofera studoval jen krátce. V polovině šedesátých let strávil rok v Mnichově u Eduarda Schleicha. Jeho díla byla reprodukována v *Květech*. V roce 1879 uspořádal v svém ateliéru výstavu skic z cest, vzniklých v letech 1858–1870.

45) František Zvěřina (1835–1908) studoval na Akademii u Haushofera a Engertha v letech 1851–1859. Působil jako učitel kreslení u Kutné Hoře, Gorici, Mariboru, od sedmdesátých let ve Vídni. Ke Zvěřinovi viz Ondřej Chrobák (ed.), *František Bohumír Zvěřina*, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě 2008.

46) Blíže viz Roman Prah, Josef Mánes a idyla. *Dějiny a současnost XVII*, 1995, č. 4, s. 34–37.

47) „*Buď zvláštní poměry malířské naší akademie, o níž vbrzku zvláště snad promluvíme, buď touha po všestrannějším vzdělání puď často mladé naše akademiky, zvláště krajináře, aby se v Düsseldorfu, Mnichově atd. dle jiných mistrů německých vzdělávali.*“ Jan Neruda, Z umělecké výstavy, in: *Kritické spisy* (pozn. 20), s. 91.

48) „*A jaké to bohatství v našich slovanských krajích! Ilustrované listy měly by na mnohá desetiletí látky dost a dost, malíři po celé století předměty vždy nové. Sta rozkotaných hradů, rozkošné břehy řek, pralesy,*

šumavská jezera, ručeje a jasna Karpat, salaše slovenské, to vše je dosti nablízku, vše je nadměru věčné.“ Ibidem.

49) Josef Novotný (1835–1874) studoval techniku a až později se věnoval malbě pod Kosárkovým vedením. Příznivě jen s výtknutím technických nedostatků byl jeho výstavní debut v roce 1861 hodnocen v *Bohemii* (*Bohemia* 1861, č. 121, 23. 5., s. 1145), o rok později Neruda vyzdvihuje „*pěkný talent pro přírodu i dostatečnou měkkost*“, in: *Kritické spisy* (pozn. 20), s. 119.

50) Angelika Neumannová (1829–1896) studovala u Kirmiga, na výroční výstavě představila svá díla v krátkém časovém úseku let 1863–1869.

51) Viz pozn. 35 na s. 117.

52) Marie Tuscany (1875–1881) v Praze vystavovala v letech 1866–1882.

53) Louisa Piepenhagenová (1825–1893) studovala u svého otce, věnovala se hlavně pohledům na krajinu s historickou architekturou a také městským motivům. V letech 1874–1875 působila ve Vídni. V Praze byla její díla k vidění mezi lety 1866–1887.

54) Antonín Hölperl (1820–1888), autodidakt, působící jako malíř porcelánu. Krajinomalbě se věnoval jen okrajově.

55) Blíže viz Roman Prah, „Dobrou noc krásné umění v Čechách?“ Ke krizi v českém malířství 70. let 19. století. *Umění XXXII*, 1984, s. 507–525.

56) Blíže viz Roman Prah, Malířství v generaci Národního divadla, in: Petrasová – Lorenzová (pozn. 25), s. 60–113.

57) Miroslav Tyrš, Umělecká výstava na Žofíně, *Světotozor VII*, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

58) Ibidem.

59) Karel Liebscher (1851–1906) působil jako krajinář a ilustrátor, k odbornému malířskému studiu se odhodlal až po letech praktické činnosti v oboru – v roce 1883 odjel studovat do Vídně k Lichtenfelsovi; následujícího roku tam obdržel zlatou medaili. Ilustroval časopisy, cestopisy a domácí topografické publikace, například *Hradý a zámky, Čechy* atd. Po

dílel se na výzdobě pražského městského musea.

60) Antonín Waldhauser (1835–1913) studoval na Akademii u Rubena, Lhoty a Haushofera, absolvoval v roce 1854 a poté odjel za Rubenem do Vídně, kde zůstal dva roky. V šedesátých letech vyučoval malbu v rodinách, vystavovat začal až v sedmdesátých letech. Mezi lety 1874–1890 na výstavě Krasoumné jednoty představil osmdesát osm děl.

61) Antonín Chittussi (1847–1891) studoval od roku 1866 na pražské Akademii u Lhoty a Roma, v roce 1869 odešel na roční studium na mnichovskou Akademii. V letech 1879–1884 působil ve Francii, maloval na nejružnějších lokalitách (nejčastěji ve Fontainebleau). Pražskou výstavu obesílal průběžně od roku 1875 a vystavoval zde hlavně v sedmdesátých letech, v osmdesátých letech se opakovaně účastnil pařížského Salonu.

62) K rozsáhlejší krajinářské prezentaci přispěla přehlídka souboru děl Aloise Kirmiga.

63) Šlo zejména o tendence vycházející bezprostředně z německého vlivu – takto byl problematizován především Haushoferův přínos a jeho školy.

64) K. B. Mádl, Umělecká výstava v Rudolfinu, *Ruch VII*, 1885, s. 231, 246, 261, 278, 294.

65) Renáta Tyršová, Výstava Krasoumné jednoty v Rudolfinu, *Světotozor XXI*, 1887, č. 28, 3. 6., s. 445–446.

66) Pro Chittussiho byla výstava Krasoumné jednoty jen doplňkem prezentace jeho díla – téměř každý rok vystavoval větší soubor prací v Praze nebo Paříži.

67) Liebscher podnikal cesty s bratrem Adolfem (1857–1919), malířem převážně figurálních historických scén, který téhož roku vystavil třicet čtyři krajinářských studií.

68) K. B. Mádl, Umělecká výstava v Rudolfinu, 1885, přetištěno: K. B. Mádl, *Výbor z kritických projevů a drobných spisů*, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1959, s. 237.

69) „*Kde jsou podrobné studie barevné? Což Liebscher neuznává důležitost důkladné studie olejové, provedené venku, před tvářmi přírody, již chce zobrazovati?... K. Liebscher maluje své obrazy podle tužkových skic*

v ateliéru, dopouštěje se nejpěššího poklesku, jakého krajináři nikdy nesmíme odpustiti. Proto jeho barva není pravdivá, proto jest nestejná, nepřírozená. Odtud ty ohlasy galerijní, odtud také ten kolorit, upomínající na krajinomalbu let šedesátých a dříve.“ Ibidem. Liebscher ovšem v plenéru maloval, jak dokládají olejové skici ve sbírce Národní galerie v Praze.

70) Cyril M. Novotný (1866–1887) byl žákem Akademie, působil jako ilustrátor *Zlaté Prahy* a *Světozoru*.

71) Josef Rziwnatz (1846–1902) studoval v letech 1882–1885 u Alberta Flamma v Düsseldorfu, odkud přicházela jeho první díla na pražskou výstavu. Po návratu do Prahy tu vystavoval každoročně několik obrazů, převážně alpské scenerie.

72) Marie Louisa Kirschnerová (1852–1931) se malířsky vzdělávala u Josefa Navrátila a v rodině Piepenhagenů, na počátku sedmdesátých let studovala v Mnichově u Adolfa Liera, poté v Paříži u Julese Dupréa. Pražskou výstavu obesílala od roku 1872 z Mnichova, Bruselu, Berlína a Paříže a naopak vedle Prahy vystavovala v Paříži, Londýně a Berlíně.

73) Zdenka Braunerová (1858–1934) byla začkou Pinkase a později Chittussiho, se kterým pobývala v Paříži.

74) Česká krajina jako specifický námět krajinomalby dosud nebyla komplexně zhodnocena, byla však uměleckohistorickou literaturou průběžně připomínána, například: J. T. Kotlík, *Česká krajina* (kat. výst.), Národní galerie v Praze, Praha 1983; idem, *Krajina domova jako proměnlivé téma umělecké reflexe*, in: *Tvář naší země – krajina domova. Sborník konference pořádané 21.–23. 2. 2001*, Česká komora architektů, 2001; Jan Květ, *Má vlast. Česká krajina v díle našich malířů*, Praha 1940; idem, *Tvář české krajiny, úvodní staf kat. výst.*, SVU Mánes, Praha 1941. Prezentovaný text vychází z publikovaných i nepublikovaných prací autorky: Lucie Vlčková, *Proměny obrazu české krajiny v 19. století*, Ústav pro dějiny umění, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2002 (vedoucí práce Roman Prah); eadem, *Česká krajina a Böhmisches Landschaft: krajina jako předmět výtvarného zachycení, idealizace a ideologizace*, *Analogon XLIV–XLV*, 2005, s. 152–157; eadem, *Idyla obrazu české krajiny – „Dokonalí venkované v rajske zemi“*, *Dějiny a současnost XXX*, č. 6, 2008, s. 37–40.

75) Nezapomeňme ovšem na mapu Čech V. V. Rainera s figurálním výjevem v kartuši, nebo na jednu z prvních dochovaných kreseb Josefa Mánesa z roku 1835 – mapu Čech – s průběžně, až do padesátých let, doplňovanými poznámkami o specifikách přírodního prostředí, zejména o geologickém charakteru a říčním systému Čech.

76) Stafáž byla zobrazována tak, aby určovala směr pohledu diváka; účinné iluze divákovy účasti se dosahovalo situováním stafáže směrem zády (v malbě často například u C. D. Friedricha). Takový typ zobrazení již dalece překračuje dokumentační rozvrh veduty snahou vzbudit dojem přímé účasti, třebaže postoj ke krajině, která je vnímána jako návštěva „divadelního“ představení prostřednictvím nenáročného výletu, je zde totožný.

77) K periodikům, která poskytla vedutám uplatnění, patřil zejména časopis *Hyllos*, vycházející v české i německé verzi v letech 1818–1821 s podtitulem Národní časopis poučujícího a obveselujícího obsahu. Statě v *Hyllosu*, věnované minulosti a současnosti měst, hradů atd., doprovázely většinou nesignované veduty, vycházející často z předloh Antonína Balzera a Karla Postla – výjimkou zde byly kresebné předlohy začínajícího Vincence Morstadta. Morstadtovou tvorbou se po polovině století definitivně vyčerpávají invenční možnosti topograficky orientovaných zobrazení. Tehdy také končí časopis *Erinnerungen*, který vycházel od roku 1822. Nelze opomenout uplatnění veduty v odborných, zejména vlastivědných a historických publikacích, viz například: *Böhmen – Miniaturgemalde aus der Länder und Volkerkunde* (1823), *Bilder aus Böhmens Vorzeit - Bergwesten und Ritterschlösser* (1843), *Das Königreich Böhmen* (1833–1849) a další.

78) Blíže viz Günther Grundmann v monografii *Das Riesengebirge in der Malerei der Romantik*, Breslau 1931.

79) Tomuto Friedrichovu zájmu byla věnována řada studií, z nichž je nezbytné připomenout zejména spis K. L. Hocha, *C. D. Friedrich und die Böhmischen Berge*, Dresden 1987, a z české literatury práce Evy Reitharové *Bohemian Landscapes in the Works of Caspar David Friedrich, Konsthistorisk Tidskrift XLVII*, 1978, č. 1, s. 39–53. Hoch podrobně analyzuje téma českých hor (včetně symboliky hor obecně) a věnuje pozornost také dalším českým motivům, a to i v dílech Friedrichových současníků (J. A. Thiele, Adrian Zingg, J. P. Veith, K. F. Schinkel, C. G. Carus).

80) „*Nordböhmen, eine unbekante, künstlerisch völlig unerschlossene Welt.*“ Hoch (pozn. 79), s. 34.

81) *Ibidem*.

82) K idyle v kultuře 19. století viz symposium a stejnojmenný sborník Kristina Kaiserová – Ivan Martínovský (edd.), *Idyla a idylčnost v kultuře 19. století*, Archiv města Plzeň, Albis International, Ústí nad Labem 1999.

83) Za zmínku jistě stojí *Krajina s antickým chrámem* z roku 1826, kde je dramatickým kontrastem světla a stínu zvýrazněna antická stavba, k níž vzhlíží stafáž – tuto symbolickou kompozici lze interpretovat v souvislosti s obrozeneckým chápáním klasičnosti jako dokonalosti národní kultury, která by českému národu zajistila etablování v kontextu moderních evropských národů, je však v rovině nedostupného ideálu.

84) *Locus amoenus* ve vztahu k české kultuře a české hymně viz sborník stejnojmenného symposia: *Locus Amoenus – Místo líbezného. Symposium o české hymně 27. 10. 1993*, Ústav pro klasická studia AV ČR – Ústav pro českou literaturu AV ČR, KLP, Praha 1994.

85) Vladimír Macura, *Krajina hymny a krajina literatury*, in: *ibidem*, s. 45–49.

86) Ludvík Ritter z Rittersbergu, *Myšlenky o slovan-ském malířství, Květy a plody - Týždenník pro vzdělané obecnstvo I*, 1848, č. 3, s. 57.

87) Jiří Rak, *Ty naše chaloupky české*, in: *idem, Bývalí Čechové, České historické mýty a stereotypy*, Nakladatelství H&H, Praha 1994, s. 85–95; Vladimír Macura, *Chaloupka - projekt idyly*, in: Dana Hodrová (ed.), *Poetika míst*, Nakladatelství H&H, Praha 1997, s. 43–61.

88) *Prahl* (pozn. 46), s. 34–37.

89) Citováno: Jaromír Pečírka, *Josef Mánes - živý pramen národní tradice*, S.V.U. Mánes, Praha 1939, s. 49.

90) Jan Loriš, *Adolf Kosárek*, *Prameny*, sv. 33, Praha 1939, s. 18.

91) Například Eva Reitharová, *Adolf Kosárek*, Odeon, Praha 1984, specifický typ krajiny vysvětluje jako Kosárkovu připomínku rodné Vysočiny, relevant-

nější výklad nabízí Volavka, který v tomto způsobu zobrazení shledává asketismus a soustředěnost k podstatným rysům krajiny (Vojtěch Volavka, *České malířství v moderní galerii III, Klasikové, Umění X*, 1937, s. 207–220).

92) Například Jan Neruda právě tento aspekt zdůrazňuje: „*Zdá se nám, jako bychom sami sáli teplý vzduch krajiny té, ve které vše naznačuje nejpokročilejší, nejparnější léto.*“ Jan Neruda, *Z umělecké výstavy*, in: *Kritické spisy* (pozn. 20), s. 116.

93) K. B. Mádl, *Výstava A. Chittussiho, 1886*, přetištěno: K. B. Mádl, *Výbor z kritických projevů a drobných spisů*, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1959, s. 245.

94) Například Neruda ve své recenzi výstavy z roku 1862 upozorňuje na špatně nainstalovaný Kosárkův obraz.

Francouzské impulsy

209 – stať

214 – poznámky

Appendix

Francouzské impulsy na pražské výstavě

Zásadní význam francouzské malby v proměnách umění 19. století vedoucích záhy k přelomovým inovacím malířského oboru i uměleckého vidění světa byl dostatečně doceněn, a to i v kontextu pražské umělecké scény. Pro české prostředí francouzská malba navíc znamenala alternativu k dlouhodobě působícím německým vzorům a byla cestou, jak se z jejich vlivu vyvázat a posléze najít vlastní výraz. To se s největší naléhavostí týkalo právě krajinomalby, na jejíž platformě krystalizovaly nejradikálnější změny a která u nás závislostí na německé orientaci trpěla nejvíc. Kontakty s francouzským prostředím však nebyly nijak samozřejmé, před polovinou století byly nepatrné a ještě v padesátých a šedesátých letech se týkaly jen zlomku autorů, kteří mohli studijní cestu do Francie podniknout. Ostatní se s díly vycházejícími z plenérové malby okruhu barbizonské školy mohli setkat na mezinárodních výstavách v Mnichově a později i ve Vídni.

Na pražskou výroční výstavu se francouzská krajinomalba dostala jen sporadicky, o nezanedbatelnou část zásilek z Paříže se totiž postarali domácí autoři. Z osmi desítek krajinářských děl, zaslaných z Paříže mezi lety 1840–1890, byla více než čtvrtina dílem Chittussiho, Riedla, Kirschnerové, Braunerové, Pinkase a Goltzové. První z nich byl Pinkas, působící v Paříži od roku 1854, kdo zaslal lesní partii z okolí Fontainebleau (1859). Na konci šedesátých let obdobnými motivy přispěli Riedel, v polovině sedmdesátých let Kirschnerová a od roku 1879 z Paříže opakovaně zasílal Chittussi.

Původní francouzská malba se v Praze v reprezentativnějším výběru představila dvakrát – prvním významným počinem byla přehlídka třiceti sedmi obrazů, zakoupených francouzskou vládou z pařížských Salonů, která se tu uskutečnila při příležitosti výroční výstavy v roce 1870. Před pražským uvedením ji mohlo vidět publikum ve Vídni a Budapešti. Zhruba třetina prací byla krajinářská, i když právě v případě francouzské malby, zdůrazňující exteriérové scény, je takové rozlišení diskutabilní. Fakt ovšem je, že k vidění byla mimo jiné díla ceněných krajinářů Henri-Josepha Harpigniese (1819–1916) či Eugena Le Poittevin (1806–1870). Je s podivem, že vystavení takového souboru nevyvolalo adekvátní ohlas kritiky.¹ Jan Neruda se o něm ani nezmínil, zato oceňoval vliv francouzské malby na tvorbu Viléma Riedla, na kterého „působil skvělý způsob francouzských krajinářů velmi blahodárně. V jeho obrazech je skutečně vymalována radost z přírody, tóny jsou plné a živé, a třeba by leckde ještě detail byl jen nahozený, předc je celkovitý dojem pravdivý a při tom jasný“.²

Následujícího roku se v Praze objevila díla Léona Richeta (1847–1907) a Ch. F. Daubignyho (1817–1878) a poprvé tu také vystavil z Paříže zasílající Rus Ivan Ajvasovskij (1817–1900).³ Ten na rozdíl od zmíněných Francouzů vyvolal u Nerudy nadšený ohlas. O dílech Ajvasovského, mimořádně plodného a populárního autora převážně vzdušných přímořských scén, psal Neruda opakovaně a v superlativech. Měl však potřebu obhajovat malířovu „osobitou“ techniku, koloristicky efektní, uvolněnou malbu, zdůrazňující realistické podání, jinými slovy takovou, která odrážela francouzský vliv. „Ajvasovský je jedním z nejužitečnějších umělců, jež jsme kdy na pražských výstavách seznali... Ajvasovský rozumí krajině co ději přírody a podává ji vypracovanou jako drama, nebo zas jak Thomson své básně popíše, úchvatnou lyrikou prodchnutě... Ajvasovský je originálem a pedant mu tedy snad leccos ani neodpustí... Avšak Ajvasovský je výtečný umělec a nám je každý takový ‚bohorovným‘.“⁴ Ajvasovského díla byla v souboru čítajícím devět obrazů s námětem přímořských scén vystavena na pražské výstavě ještě v závěru sedmdesátých let.

Patričního kritického ohlasu se dočkala až druhá větší prezentace francouzské malby, představená na výstavě v roce 1873 jako majetek „Jeho Osvícenosti pana Františka říšského a starohraběte Salm-Reifferscheida“. Soubor tvořily převážně krajinomalby, dále zvířecí žánr a figurální scény. Poprvé byla v Praze k vidění díla klasiků barbizonské školy – Constanta Troyona (1810–1865), Julese Dupréa (1811–1889), Diaze de la Peña (1808–1876) a opět se objevily obrazy Léona Richeta, který tehdy sám zaslal další dva. Ze Salm-Reifferscheidovy kolekce, čítající sedmnáct děl, bylo francouzských obrazů jen deset, doplnily je krajinomalby Oswalda Achenbacha a mnichovské práce. Rozsahem sice nevelký soubor, zahrnující však skutečně příkladnou ukázkou barbizonské školy, vyvolal mimořádný ohlas. Tyršova recenze výstavy, uveřejněná ve *Světozoru*,⁵ patří k vůbec nejobsáhlejším pojednáním k výroční výstavě a dokonale ilustruje dobové vnímání krajinomalby. Prezentace Francouzů vyvolala konfrontaci s přístupem reprezentovaným mnichovskými autory a otevřela prostor pro srovnávání konkrétních děl i pro formulaci obecných soudů. Německou tvorbu, až na výjimky typu Eduarda Schleicha, Tyrš označil jako „předmětný“ způsob nazírání, tedy založený na podrobném vystižení jevových, smyslově objektivních kvalit skutečnosti. Francouzský přístup charakterizoval jako „více niterní způsob“ a na Dupréově krajině popsal jeho hlavní formální rysy: „*Přistoupíme-li blíže, nevidíme nic než široké, tlusté pruhy barevné... a předc je povšechný dojem tak pravdivý a přesvědčivý jako snad na žádném z obrazů ostatních.*“ Tyršovo obšírné sledování geneze aktuální francouzské malby od okamžiku opouštění klasicismu a rozmachu romantismu opakovaně vyzdvihuje fakt, že namísto „*chladné velikosti krajiny klasické*“ byla preferována „*bezprostředně pochopená a vřeleji cítěná krajina domácí*“. O tento argument, posléze obohacený o další poukazy, Tyrš opíral požadavky na českou krajinomalbu, kterou shledával na zcela tristní úrovni. U Francouzů oceňoval, s jakou přesvědčivostí jsou schopni vystihnout celkový ráz krajiny a zachytit sebemenší proměny v souvislosti s atmosférickými jevy a charakterem světla. „*Ta jednotlivá hrouda suchá, neb teplou vláhou napojená, ten jednotlivý keř, jehož listím světlo jinak pohrává, když klidně stojí a jinak, když jemný větřík jím pohrává, a v obou případech zas jinak při vedru a při vláze, toť stalo se předmětem studia, jež se vším sácitem lásky k půdě rodné a domácí do každého i nejnepatrnějšího předmětu se vnořilo. Vedle jemného pozorování detailu, byla to však povšechná nálada přírody, jak především v povaze vzduchu a osvětlení se jeví a na mysl naši jaře nebo ponuře, bodře neb zdumčivě působí, ku kterému tento nový vše pozorující směr umělecký přirozeně a důsledně se nesl.*“ Tyršovo zvolání „*Paysage intime! – krajina niterně pojata a na nitro působící – tak znělo heslo nyní vydané a čím dále tím jednohlasněji uznávané*“ označilo směr uváděný jako příklad pro českou krajinomalbu – nutno ovšem připomenout, že ve francouzském kontextu nešlo o žádnou novinku. Tento postoj se v úplnosti zformoval v okruhu barbizonské školy. Barbizonská škola, jejíž aktivita je soustředěna především do let 1830–1870, se ustavila jako výraz odporu vůči tradičním institucím, omezujícím svobodu umělecké tvorby a autenticitu tvůrčího vidění – Akademii a Salonu – a v neposlední řadě vůči hodnotovému systému ustavujícímu se v prostředí technizující se společnosti.⁶ Úběžníkem snah barbizonců bylo úsilí zbavit se dogmat a ideologizace, osvobodit umění i sebe samé – cestou se stal postoj, v němž umělecké už není prostředkem k něčemu důležitějšímu, ale samo je tím, oč jde – vyvázáním z omezujících vazeb společenského prostředí a vystavením se pravdivosti přírody. Neoddělitelnou součástí tohoto postoje se tak stává krajinomalba, odvíjející se od intimního kontaktu krajiny a tvůrce. Krajinářství a plenérismus, kde vzorem a předmětem zobrazení je příroda a přirozenost, je tak ve Francii již od třicátých let vnímáno jako kontrapozice akademismu a krajinář

je již předmětem svého zájmu vnímán jako odpůrce akademických konvencí. Nicméně krajinářská produkce tohoto typu byla přinejmenším takto vymežovanými díly Charlese Daubignyho již od roku 1838 standardní součástí Salonů a není bez zajímavosti, že právě ona byla poprvé označována jako pouhé „*impressions*“. Jinými slovy, neakademická malba barbizonské školy se záhy – na rozdíl od středoevropských poměrů – stala legitimní součástí „*salonního*“ umění, faktorem podstatně ovlivňujícím rozvrh estetických kritérií a obecného vkusu. Také proto se „*důvěrná krajina*“ barbizonců a požadavek nahrazení uměleckých formulek zachycením žité skutečnosti venkovské přírody mohly stát vlivným základem dalších složitých proměn krajinomalby.⁷ V průběhu vývoje barbizonské školy byly nahrazovány tradiční krajinářské postupy, schémata i rekvizity a postupně se ustavily nové typy krajinného obrazu. Typickou součástí realistického schématu je například dominující dělicí horizont, zpravidla nízko položený, vertikální linie oddělující blízký a vzdálený plán; výrazně se proměňovala také malířská technika, která se stávala uvolněnější, s izolovanými barevnými plochami a často pastózní hmotou barvy.

Právě technické provedení malby francouzských krajinářů bylo pro zdejší publikum problematickým momentem. Například Neruda, když na počátku šedesátých let hodnotil díla Purkyňova, ovlivněná francouzským pobytém, charakterizoval jeho malířský přístup jako „*zhanbělou manýru*“.⁸ Tyršova hodnocení k diskutované prezentaci z roku 1873 jsou v tomto směru nesrovnatelně poučenější a zdůrazňují přesvědčivý vizuální účinek takto malovaných obrazů, přesto rozsah komentářů napovídá, že názory širšího publika byly patrně stále dost konzervativní. Ke *Krajině Dupréa Trš* vysvětluje: „*... tato krajina k pozdním dílům Dupréovým náleží, i přílišná pastosnost barvy, zvláště v oblacích, i těžkost některých stínů tomu nasvědčuje. Avšak kterak je předce celkový dojem obrazu toho plný, jednotný a pravdivý. Ovšem, žeť jen o všeobecný dojem tento umělci běželo. Nesmíme tedy z blízka detailů vyhledávat. Avšak odstupme o několik kroků a patřme pak!*“ Les fontainebleauský Diaze de la Peña je i pro Tyrše proveden příliš uvolněně, a proto jej považuje spíš za skicu: „*Je to více barevná skizza, než obraz vskutku provedený; forma, již Diaz nikdy neopanoval, je velmi neurčitá, za to však barva a zvláště hra světla v korunách a v listí stromů výtečně podána.*“ Formální kvality hodnocených děl se pro Tyrše staly měřítkem pro srovnání francouzského přístupu s tvorbou progresivně orientovaných Mnichovanů – Eduarda Schleicha a jeho okruhu, kteří však z této konfrontace také nevyšli nejlépe. Tyršova kritika je, nicméně, velmi důležitá hlavně z jiného důvodu: poskytuje ve své době v českém prostředí jediný ucelený a souborný náhled na problematiku krajinomalby – náhled vyvážený jak ve směru moderních pojetí evropského kontextu, tak ve směru aktuálních cílů národního umění.

Jediný, kdo posléze naplnil Tyršův požadavek programu intimní krajinomalby, prolutého s domácím námětem a českou sensualitou, byl Antonín Chittussi.⁹ Byl také tím, kdo dokázal maximálně zúročit své působení ve Francii, výstavně se v tamním prostředí prosadit a zprostředkovat své zkušenosti pražskému prostředí. Do Francie Chittussi přišel na jaře 1879 jako zralý umělec, zprvu se věnoval hlavně fontainebleauským motivům a již téhož roku vystavoval na pařížském Salonu, a to *Krajinu z okolí Labe* – české krajiny pak prezentoval na Salonech pravidelně. Do kontextu české krajinomalby Chittussi vnesl barbizonský akcent celkovostního vidění krajiny s redukcí detailu, pohled, kde podstatným kritériem je celkový vjem krajiny, prostoupený subjektivním prožitkem autora. Tímto postojem modifikoval i výběr témat a krajinových typů v průběhu své další tvorby, která se od poloviny osmdesátých let soustředila takřka výlučně na domácí motivy. Z jeho děl mizí stafáž, důsledně opouští tradiční a v Čechách stále živou

linii malby historického místa – hrady, ruiny a podobné objekty se v jeho díle téměř nevyskytují, případně hrají roli nepodstatných detailů. Zdůrazňuje nedramatický, mírně zvlněný reliéf a členitý strukturní kontrast obsažený v základním rozvrhu zobrazené krajiny – tedy právě ony skutečnosti, které podstatně spoluutváří lyrický dojem české krajiny. Typickými objekty jeho zájmu se staly zasmušilé táhlé horizonty Českomoravské vysočiny a rybníčních oblastí jižních Čech s mozaikou travnatých a kamenitých ploch, střídajících se s členitými plochami mokřadů, louží či struh, umocňujících reflexi barevného ladění krajiny celkový dojem neobyčejného vnitřního napětí těchto jinak poměrně banálních lokalit. Právě tento výběr a tyto akcenty charakterizují Chittussiho vjem české krajiny již v závěru sedmdesátých let a s takovým obrazem české krajiny přichází také do francouzského prostředí. Svědčí o tom přinejmenším jeho monumentální obraz *Z Českomoravské vysočiny*, vystavený na pařížském Salonu 1882, i několik skic tohoto díla, datovaných do let 1877–1882. Specifický charakter Chittussiho obrazů Vysočiny byl interpretován jako výsledek pojetí domácí krajiny jako „českého Barbizonu“.¹⁰ Podobně jako v dalších dílech, zejména v sérii obrazů z údolí Dobravky včetně monumentálního plátna, přijatého do Salonu 1886, i zde jde o typ krajiny, kde přítomnost člověka naznačuje jen nepoužívaná cesta či zatoulané domáčí zvíře: nezřetelná hranice mezi opuštěností a kýženou samotou, otevírající prostor niternému vnímání povahy těchto míst – skrze něj – také k vnímání povahy ukotvení sebe samého ve světě, je tím, čím Chittussi dává obrazu české krajiny nový rozměr. Chittussiho přínos pro české prostředí tkví předně ve schopnosti amalgamovat obsahové a formální stránky francouzského konceptu intimní krajinomalby s českou sensualitou a specifickým domácím námětem. Pozdější neméně významná integrace francouzských impulsů do české malby v dílech Antonína Slavíčka a Václava Radimského se více nesla v proudu internacionálně působícího impresionismu a její interpretace ve smyslu národních aspektů již nebyly relevantní.

V osmdesátých letech, kdy pařížská tvorba Chittussiho přicházela na pražskou výstavu v hojném zastoupení, byla k vidění i díla dalších autorů zasílajících z Paříže – šlo však spíše o příležitostné zásilky, které ani nevzbudily pozornost recenzentů. Nezaujaly ani kupující publikum, které o díla z Paříže neprojevalo zájem celé sledované období – nemalá část francouzských děl byla sice neprodejná, neprodala se však ani ta ostatní, a to patrně i kvůli nadprůměrným cenám. Vliv francouzského umění se do Prahy dostával mnohem efektivněji nejprve prostřednictvím mnichovských krajinářů z okruhu Eduarda Schleicha a posléze vlastní zkušeností domácích autorů, v jejichž tvorbě pak francouzské impulsy působily dál.

Závěrem třeba připomenout, že celkově – přinejmenším počtem vystavených děl – byl podíl francouzské krajinomalby na výstavách Krasoumné jednoty téměř zanedbatelný. Přesto se konfrontace s impulsy francouzské malby stala bezpochyby jedním z nejvýznamnějších momentů ve vývoji nejen českého krajinářství. Došlo k ní v sedmdesátých letech současně s politickým uvolněním a nástupem generace, pro niž rakouské mocnářství bylo legitimní součástí celoevropského kulturního prostoru a která právě na tomto rozvrhu vymezuje ambice českého národního umění a hledá pro jeho další rozvoj důstojné místo.

Prvním výsledkem tohoto obratu je nicméně dalekosáhlá kritická skepse vůči dosavadním poměrům českého výtvarného umění a akademického prostředí, jejíž peripetie velmi podrobně rozebírá Roman Prah.¹¹ Právě ta se stala ovšem důležitou platformou katartického přehodnocení dosavadního směřování a výchozím bodem k radikální diversifikaci uměleckého obrazu světa charakterizující závěr 19. století. Není náhoda, že

právě v sedmdesátých letech dochází rovněž k dramatickému třibení českého kritického písemnictví a explicitnímu vyznačení shora ukázaných skutečností přímou kritickou reflexí – a stejně tak není náhoda, že se to stává právě v souvislosti s výstavní prezentací francouzské krajinomalby.

Poznámky

1) Je možné, že soubor, uvedený mimo číselnou řadu katalogu, dorazil na výstavu s časovou prodlevou a obvyklá recenze Jana Nerudy již byla otištěna.

2) Jan Neruda, Salony Žofinské, *Národní listy*, 1870, přetištěno: *Kritické spisy Jana Nerudy VIII. Umění: Úvahy, životopisy, kritiky*, ed. Ladislav Quis, F. Topič, Praha 1911, s. 222.

3) Ajvazovského účast v roce 1871 není zachycena v katalogu výstavy, respektive nejsou dochovány jeho příslušné dodatky. Neruda v recenzi výstavy zmínil dva vystavené obrazy – *Jezero v Kavkaze* a *Bouře v Kas Bae*.

4) Jan Neruda, Co bych psal o Ajvazovském?, *Národní listy*, 1871, přetištěno: *Kritické spisy* (pozn. 2), s. 235.

5) Miroslav Tyrš, Umělecká výstava na Žofině, *Světobzor* VII, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

6) Podrobný rozbor historie a ideologického pozadí barbizonské školy – viz například monografie Jean Bouret, *The Barbizon School and the 19th Century French Landscape Painting*, Thames and Hudson, London 1973.

7) Blíže viz Keneth Clark, *Landscape into Art*, 5. vydání, John Murray, London 1997, s. 167.

8) Jan Neruda, Z umělecké výstavy, 1861, *Čas*, přetištěno Neruda Jan, (Ladislav Quis, ed.), *Kritické spisy* (pozn. 2), s. 91.

9) Podrobné zhodnocení Chittussiho díla, členitých peripetií jeho francouzského působení i dopadů na vývoj české krajinomalby přináší monografie: Roman Prah, *Antonín Chittussi*, Národní galerie v Praze, Praha 1996.

10) *Ibidem*, s. 31–33.

11) Roman Prah, „Dobrou noc krásné umění v Čechách?“ Ke krizi v českém malířství 70. let 19. století, *Umění* XXXII, 1984, s. 507–525.

Seznam vyobrazení

1

Carl Rottmann, Římská campagna, kolem 1840. Olej, dřevo, 30 × 47,2 cm
NG: O 8661.

2

Eduard Schleich, Římská campagna, kolem 1860. Olej, dřevo, 36,1 × 38 cm
NG: O 806

3

Christian Morgenstern, Vřesoviště u sv. Hypolita na úpatí Voges v Alsasku, 1848. Olej, plátno, 89 × 118 cm
NG: O 436

4

Christian Morgenstern, Jenské jezero, 40. léta 19. století. Olej, plátno, 62 × 95 cm
NG: O 11180

5

Josef Schertel, Krajina, 1847. Olej, plátno, 58 × 82 cm. NG: O 786

6

Hans Beckmann, Krajina, 40. léta 19. století. Olej, plátno, 27,5 × 34,5 cm. NG: O 1618

7

Johann Gottfried Steffan, Lesní idyla, 1853. Olej, plátno, 41 × 55. NG: O 9168

8

Max Haushofer, Jezerní krajina, 1858. Olej, plátno, 89 × 126,5 cm. NG: O 4523

9

Carl Spitzweg, Výlet do hor, kolem 1870. Olej, dřevo, 43,2 × 36,1 cm
NG: O 804

10

Johann Gottfried Steffan, Na stráních Brienzkého jezera, 1867. Olej, plátno, 75 × 89 cm. NG: O 471

11

Dietrich Langko, Zimní krajina, 1856. Olej, plátno, 38,5 × 68 cm. NG: O 8678

12

Wilhelm Xylander, Měsíční noc na Labi, poslední čtvrtina 19. století. Olej, plátno, 92 × 147 cm. NG: O 735

13

Adolf Stademann, Zimní krajina, 70. léta 19. století. Olej, lepenka, 31 × 47,3 cm. NG: O 779

14

Max Haushofer, Ráno na Chiemsee, 1853. Olej, plátno, 89 × 120 cm. NG: O 5157

15

Bedřich Havránek, Chiemsee navečer, 1844. Olej, plátno, 69,5 × 103 cm
NG: O 5167

16

Bedřich Havránek, Königsee, 1850. Olej, plátno, 90 × 116 cm. NG: O 5028

17

Carl Millner, Fristenská stěna, 1884. Olej, plátno, 53 × 45 cm. NG: O 501

18

Julius Mařák, Na Velký Zvon, *Zlatá Praha*, 1885, č. 32, s. 461. Knihovna UPM

19

Gemspfad am Monte Rosa, *Jugend*, 1900, č. 45, s. 754. Knihovna UPM

20

Die Mythen, *Jugend*, 1897, č. 27, s. 464. Knihovna UPM

21

Johann Wilhelm Schirmer, Bouře v lese, (1847), Olej, plátno, 94 × 135 cm, NG: O 432

22

Albert Flamm, Neapolské břehy, Ze zálivu neapolského, (1887).
Olej, plátno, 106 × 150 cm. NG: O 558

23

Albert Flamm, Strand bei Neapel, (1859).
Düsseldorfer Künstler-Album, Neunter
Jahrgang, 1859, Arnz & Comp.
Knihovna UPM

24

Alber Flamm, Abendstimmung, (1862).
Litografie. Düsseldorfer Künstler-Album,
Zwölfter Jahrgang, 1862, Arnz & Comp.
Knihovna UPM

25

Oswald Achenbach, Waldscene, (1853).
Litografie. Düsseldorfer Künstler-Album,
Dritter Jahrgang, 1853, Arnz & Comp.
Knihovna UPM

26

Hermann Pohle, Lesní potok (1884).
Olej, plátno, 100 × 77 cm. NG: O 503

27

Hugo Mühlig, Jitro pozdního podzimu,
(1886). Olej, plátno, 103 × 74 cm. NG: O 618

28

Carl Irmer, Večerní krajina, (1887).
Olej, plátno, 80 × 66 cm. NG: O 574

29

Oswald Achenbach, Monte Saracte,
(1862). Litografie (provedl A. Lüttmann).
Düsseldorfer Künstler-Album, Zwölfter
Jahrgang, 1862, Arnz & Comp.
Knihovna UPM.

30

Oswald Achenbach, Lov na ryby
v měsíční noci na pobřeží neapolském,
1885. Olej, plátno, 105 × 150 cm. NG: O 509

31

Caspar David Friedrich, Severní moře
v měsíční záři, 1923-24. Olej, plátno,
22 × 30,5 cm. NG: O 8669

32

Adelsteen Normann, Z Lofotských
ostrovů v Norsku, (1888). Olej, plátno,
31 × 47 cm, NG: O 616

33

Valentin Ruths, Vřesoviště na severu,
50.–60. léta 19. století. Olej, plátno,
100 × 160 cm, NG: O 452

34

Hans Gude, Norwegische landschaft,
(1859). Düsseldorfer Künstler-Album,
Neunter Jahrgang, 1859, Arnz & Comp.
Knihovna UPM.

35

Närefjord u Gudvany, ilustrace k článku
Josefa Kořenského, *Zlatá Praha*, 1884,
s. 171. Knihovna UPM

36

Reklamní oznámení Nach Norwegen,
Spitzbergen..., *Jugend*, 1899, s. 463.
Knihovna UPM

37

Thomas Ender, Horský potok,
kolem poloviny 19. století. Olej, papír,
38 × 50,5 cm.
NG: O 1319

38

Friedrich Gauer mann, Krajina
s alpským jezerem, 40. léta 19. století.
Olej, papír na plátně, 27 × 42,5 cm.
NG: O 9827

39

Eduard von Lichtenfels, Horská krajina,
60. léta 19. století. Olej, plátno,
129,5 × 101,5 cm. NG: O 1122

40

Eduard von Lichtenfels, Město ve skále,
1877. Olej, dřevo, 46 × 62,8 cm. NG: O 1301

41

Josef Carl Berthold Püttner, Večer na
mořském pobřeží, 1868. Olej, plátno,
34,5 × 50 cm. NG: O 1124

42

Eduard von Lichtenfels, Břeh jezera,
1874. Olej, dřevo, 45,5 × 63 cm. NG: O 1300

43

Eduard von Lichtenfels, Krajina, 1890.
Olej, plátno, 35 × 46 cm. NG: O 11721

44

Robert Russ, Podzimní krajina,
80. léta 19. století. Olej, plátno,
91,5 × 142 cm. NG: O 10827

45

Robert Russ, Mlýn v severním Tyrolsku,
1888. Olej, plátno, 136 × 183 cm. NG: O 621

46

Tina Blauová, Teresiánská louka, 1884.
Olej, dřevo, 17,5 × 27 cm. NG: O 17641

47

Josef Mánes, Hrobník (studie), 1843.
Olej, plátno na dřevě, 27 × 33,7 cm.
NG: O 5149

48

Antonín Liehm, Krajina s lovci, 1847.
Olej, plátno, 117 × 143 cm. NG: O 12909

49

August Piepenhagen, Horské jezero
s lodkou, 50. léta. Olej, plátno, 32 × 42 cm.
NG: O 12225

50

Bedřich Havránek, Plešné jezero na
Šumavě, 1861. Olej, karton, 73 × 107 cm.
NG: O 11294

51

Bertha von Grab, Horská krajina,
60. léta 19. století. Olej, plátno,
90 × 129 cm. NG: O 1199

52

Adolf Kosárek, Letní krajina s kaplí,
1859. Olej, plátno, 71 × 114,5 cm.
NG: O 4989

53

Alois Bubák, Krajina z okolí Bezdězu,
(1860–1862). Olej, plátno. NG: O 5023

54

Bedřich Havránek, Krajina u Mělníka,
1868. Olej, plátno, 68 × 100 cm. NG: O 6432

55

Vilém Riedel, Na řece, 1865. Olej, plátno,
65 × 81 cm. NG: O 4257

56

Leopold Stephan, Krajina u Turnova,
1873. Olej, plátno, 65 × 112 cm.
NG: O 11190

57

Jan Václav Kautský, Pohled na Hradčany
za jitra, 2. polovina 40. let 19. století.
Olej, plátno, 42 × 57 cm. NG: O 2312

58

Antonín Waldhauser, Zámek Hluboká
od jihu, 1870. Olej, plátno, 42 × 53 cm.
NG: O 5090

59

Antonín Chittussi, Z českomoravské
vysočiny, 1882. Olej, plátno, 111 × 180 cm.
NG: O 4594

60

Antonín Chittussi, Rybník Utopenec, 1887. Olej, plátno, 48 × 59 cm. NG: O 5138

61

Hugo Ullik, Pohled na Bezděz, 1872. Olej, plátno, 85 × 103 cm. NG: O 12601

62

Rábí, původní rytina podle kresby
A. Levého, Zlatá Praha, 1885, č. 5, s. 56.
Knihovna UPM

63

Bedřich Havránek, Karlův Týn, Zlatá Praha, 1864, č. 12, s. 138. Knihovna UPM

64

Josef Mánes, Skalnatý kraj, 1851. Olej, papír, 21 × 29 cm. NG: O 12688

65

Adolf Kosárek, Motiv od Pardubic, 1854. Olej, plátno, 64 × 113 cm. NG: O 5198

66

Adolf Kosárek, Česká krajina, 1958. Olej, plátno, 79 × 141,5 cm. NG: O 498

67

Alois Bubák, Říp, (1862-65). Olej, plátno, 37,5 × 54 cm. NG: O 2885

68

Julius Mařák, Říp, studie k výzdobě Národního divadla, 1882-1883. Olej, dřevo, 25 × 33 cm. NG: O 2646

69

Josef Mánes, Labská krajina, 1863. Olej, plátno, 41,5 × 64,5 cm. NG: O 2925

70

Josef Mánes, Řipský kraj, 1863. Olej, plátno, 41 × 64,5 cm. NG: O 2924

71

Alois Kirnig, Česká krajina, 1875. Olej, plátno, 90 × 121 cm. NG: O 4444

72

Antonín Chittussi, Západ slunce v Čechách, 1880. Olej, plátno, 33,8 × 61,5 cm. NG: O 4839

Bibliografie

Asvariš, Boris – Rosenblum, Robert, *The Romantic Vision of C. D. Friedrich*, New York 1991.

Andrews, Malcolm, *Landscape and Western Art*, Oxford University Press, New York 1999.

Appleton, Jay, *The Symbolism of Habitat: An Interpretation of Landscape in the Arts*, University of Washington Press, Seattle – London 1990.

Bernays, Hermann Uhde, *Münchner Landschaftler im 19. Jahrhundert*, München 1921, 2. Teil, 1927.

Bermingham, Ann, *Landscape and Ideology. The English Rustic Tradition 1740–1860*, Thames and Hudson, London 1987.

Blažíčková-Horová, Naděžda, *Adolf Kosárek*, kat. výst., Národní galerie v Praze, Praha 1990.

Blažíčková-Horová, Naděžda (ed.), *Julius Mařák a jeho žáci*, kat. výst., Národní galerie v Praze, Praha 1999.

Blažíčková-Horová, Naděžda, Romantická krajinomalba Haushoferovy školy, in: Petrasová, Tatána – Lorenzová, Helena (edd.), *Dějiny českého výtvarného umění III/1, 1780–1890*, Academia, Praha 2001, s. 358–377.

Borchardt, Stefan (ed.), *Vor den Alpen, Malerei der Münchner Schule*, Kunststiftung Hohenkarpfen, Beuron 2008.

Börsch-Supan, Helmut – Jahnig, Karl Wilhelm, *C. D. Friedrich Gemalde, Druckgraphick und Bildmassige Zeichnungen*, München 1975.

Bouret, Jean, *The Barbizon School and the 19th Century French Landscape Painting*, Thames and Hudson, London 1973.

Bruckmanns Lexikon der Münchner Kunst. Münchner Maler im 19. Jahrhundert, 4 Bde., München 1981–1983.

Clark, Kenneth, *Landscape into Art*, John Murray Ltd., London 1949.

Člověk a příroda v novodobé české kultuře, Národní galerie v Praze – Ústav teorie a dějin umění ČSAV, Praha 1986.

Dvořák, Max, *Od Mánesa k Švabinskému, Volné směry XIV*, 1910, s. 275–298.

Ebenstein, Zdrawka, *Der Szolnoker Aufenthalt der Malerin Tina Blau und seine Voraussetzungen*, in: *Mitteilungen der Österreichischen Galerie XVII*, 1974, č. 62, s. 97–105.

Eberle, Matthias, *Individuum und Landschaft: zur Entstehung und Entwicklung der Landschaftsmalerei* (Hochschulschrift Diss.), Berlin 1976.

Grundmann, Günther, *Das Riesengebirge in der Malerei der Romantik*, Breslau 1931.

Haja, Martina, „Kraut und Rüben“, in: *Beobachtungen zur österreichischen Freilicht-Malerei im späten 19. Jahrhundert*, Wien 1986, s. 43–66.

Havránek, Jan, *Předpoklady působení české kultury v Čechách v 19. století*, in: Freimanová, Milena, (ed.), *Město v české kultuře 19. století*, sborník symposia v Plzni, 4.–6. března 1982, Národní galerie v Praze 1983, s. 108–122.

Hodrová, Daniela (ed.), *Poetika míst*, Nakladatelství H&H, Praha 1997.

- Hoch, Karl-Ludwig, *C. D. Friedrich und die Bohmischen Berge*, Dresden 1987.
- Hojda, Zdeněk, Geneze uměleckých výstav v Praze 1791–1851, *Documenta Pragensia* XII, 1995, s. 317–324.
- Hojda, Zdeněk, Kdo nakupoval na výstavách Krasoumné jednoty?, in: Freimanová, Milena, (ed.), *Město v české kultuře 19. století*, sborník symposia v Plzni, 4.–6. března 1982, Národní galerie v Praze, Praha 1983, s. 133–153.
- Hojda, Zdeněk, Na exotickém severu? Čeští návštěvníci skandinávských zemí na sklonku 19. století, in: Bláhová, Kateřina – Petrbock, Václav (edd.), *Cizí, jiné, exotické v české kultuře 19. století*, Praha 2008, s. 137–155.
- Hojda, Zdeněk, Die Prager Kunstaustellungen 1886–1914: Ihr Publikum und Ihr Verkaufserfolg, in: *Bildungsgeschichte, Bevölkerungsgeschichte, Gesellschaftsgeschichte in den böhmischen Ländern und in Europa. Festschrift für Jan Havránek zum 60. Geburtstag*, H. Lemberg – K. Litsch – R. G. Plaschka – G. Ránki (edd.), Wien – München 1988, s. 251–273.
- Hohn, Heinrich, *Studien zur Entwicklung der Münchener Landschaftsmalerei vom Ende des 18 und vom Anfang des 19. Jahrhunderts*, Strassburg 1909.
- Hostinský, Otakar, Umění a národnost (1869), in: Otakar Hostinský, *O umění*, Československý spisovatel, Praha 1956.
- Hütt, Wolfgang, *Die Düsseldorfer Malerschule 1819–1869*, Leipzig 1984.
- Idyla a idyličnost v kultuře 19. století, Kaiserová, K. – Martinovský, I. (edd.), Archiv města Plzeň, Albis International, Ústí nad Labem 1999.
- Chrobák, Ondřej, *Záliv smrti*, Národní galeri v Praze, Praha 2005.
- Kotalík, Jiří Tomáš, Krajina domova jako proměnlivé téma umělecké reflexe, in: *Tvář naší země – krajina domova*. Sborník konference pořádané 21.–23. 2. 2001, Česká komora architektů, Praha 2001, s. 196–201.
- Květ, Jan, *Má vlast. Česká krajina v díle našich malířů*, Praha 1940.
- Květ, Jan, *Tvář české krajiny*, úvodní stat. kat. výst., SVU Mánes, Praha 1941.
- Lexikon der Düsseldorfer Malerschule, 1819–1918*, I, München 1997.
- Locus Amoenus – Místo líbezného*. Symposium o české hymně 27. 10. 1993, Ústav pro klasická studia AV ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR, KLP, Praha 1994.
- Loriš, Jan, *Adolf Kosárek*, Prameny, sv. 33, Praha 1939.
- Macura, Vladimír, *Znamení zrodu*, Československý spisovatel, Praha 1983.
- Macura, Vladimír, Krajina hymny a krajina literatury, in: *Locus Amoenus*, Symposium o české hymně 27. 10. 1993, Ústav pro klasická studia AV ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR, KLP, Praha 1994, s. 45–49.
- Macura, Vladimír, Chaloupka – projekt idyly, in: Hodrová, Daniela (ed.), *Poetika míst*, Nakladatelství H&H, Praha 1997, s. 43–61.
- Mádl, Karel Boromejský, *České krajinářství*, *Zlatá Praha* XVI, 1899, č. 2, s. 18; č. 3, s. 30; č. 4, s. 43–44; č. 6, s. 67; č. 7, s. 79–80; č. 8, s. 90–91.
- Mádl, Karel Boromejský, *Výbor z kritických projevů a drobných spisů*, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha 1959.
- Masaryková, Anna, Cizí umělci na výstavách Krasoumné jednoty v Praze, in: *Sborník k sedmdesátinám Jana Květa*, Praha 1965 (*Acta Universitatis Carolinae*, 1965, Philosophica et Historica 1), s. 199–205.
- Masaryková, Anna, *Obrazy C. D. Friedricha a J. Ch. Dahla v Praze v roce 1824*, *Umění* XII, 1964, s. 99.
- Miesel, Victor H. – Runge, Philipp Otto, Caspar David Friedrich, and Romantic Nationalism, *Yale University Art Gallery Bulletin* XXXIII, 1972, s. 37–51.
- Mitchell, Timothy F., *Art and Science in German Landscape Painting 1770–1840*, Clarendon Press, Oxford 1993.
- Landscape and Power*, Mitchell – William J. Thomas (edd.), The University of Chicago Press, Chicago 1994.
- Mülfarth, Leo, *Kleines Lexikon Karlsruher Maler*, Karlsruhe 1987.
- Münchener Landschaftsmaler im 19. und 20. Jahrhundert, *Weltkunst* LV, 1985, č. 20, s. 3004–3017.
- Musil, Roman, *Zastoupení českých krajinářů na výstavách Krasoumné jednoty a Spolku výtvarných umělců Mánes v letech 1890–1903*, (diplomová práce), FF UK, Praha 1989.
- Neruda Jan, *O umění*, Československý spisovatel, Praha 1950.
- Neruda Jan, *Kritické spisy Jana Nerudy VIII.*, *Umění, úvahy, životopisy, kritiky*. Quis, Ladislav (ed.), F. Topič, Praha 1911.
- Pečírka, Jaromír, *J. Navrátil, S. V. U. Mánes – Melantrich*, Praha 1940.
- Pečírka, Jaromír, *Josef Mánes – živý pramen národní tradice*. S.V.U. Mánes, Praha 1939.
- Pokorná-Purkyňová, Růžena, *Život tří generací*, Výtvarný odbor umělecké Besedy, Praha 1944.
- Prahl, Roman, *Antonín Chittussi*, Národní galerie v Praze, Praha 1996.
- Prahl, Roman, “Dobrou noc krásné umění v Čechách?” Ke krizi v českém malířství 70. let 19. století, *Umění* XXXII, 1984, s. 507–525.
- Prahl, Roman, Josef Mánes a idyla, *Dějiny a současnost* XVII, 1995, č. 4, str. 34–37.
- Prahl, Roman, Malířství v generaci Národního divadla, in: Petrasová, Taťána – Lorenzová, Helena (edd.), *Dějiny českého výtvarného umění 1780/1890*, III/2, Academia, Praha 2001, s. 60–113.
- Prahl, Roman, Mikuláš Lehmann: kapitola z dějin pražských galerií umění, *Staletá Praha* I, 1998, s. 24–38.
- Price, Henry Habberley, Painting and the Theory of Knowledge, *British Journal of Aesthetics* 21, 1981, s. 99–117.
- Rak, Jiří, Ty naše chaloupky české, in: Rak, Jiří, *Bývali Čechové, České historické mýty a stereotypy*, Nakladatelství H&H, Praha 1994, s. 85–95.
- Reitharová, Eva, *Adolf Kosárek*, Odeon, Praha, 1984
- Reitharová, Eva, Bohemian Landscapes in the Works of Caspar David Friedrich, in: *Konsthistorisk Tidskrift* XLVII, 1978, č. 1, s. 39–53.

Regnet, Carl Albert, *Münchener Künstlerbilder, Ein Beitrag zur Geschichte der Münchener Kunstschule in Biographien und Charakteristiken*, Band II, T. O. Weigel, Leipzig 1871.

Ritter, z Rittersbergu Ludvík, Myšlenky o slovanském malířství, *Květy a plody - Týždenník pro vzdělané obecnstvo* I, 1848, č. 3, s. 57.

Roskill, Mark, *The Languages of Landscape*, Pennsylvania State University Press, 1997.

Ross, Stephen David, The Picturesque: An Eighteenth-Century Debate, *Journal of Aesthetics and Art Criticism* XLVI, 1987, s. 271-279.

Schama, Simon, *Landscape and memory*, Vintage books, New York 1996.

Schwarz, Heinrich, Salzburg und das Salzkammergut, *Eine Künstlerische Entdeckung in Hundert Bildern des XIX. Jahrhunderts*, Verlag von Anton Schroll & Co, Wien 1926.

Smith, John Boulton, Romantic Landscape Painters of Norway, 1814-1914, *Apollo*, 1976, č. 104, s. 118.

Svoboda, Alois Václav, Über die Prager Ausstellung von 1824, *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst* XV, 1824, s. 377.

Svoboda H., Krajinářské školy po smrti Postlově, *Umění* XIII, 1940-41, s. 165-167.

Tejček, Martin, *Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst* XV, 1824, s. 773-775.

Thieme, Ulrich - Becker, Felix - Vollmer, Hans (edd.), *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler*, E. A. Seemann, Leipzig 1935.

Tölke, Dirk, *Eislandschaften und Eisberge, Studien zur Motiv- und Bildgeschichte von Eisformationen und polaren Szenerien in Gemälden und Graphiken des 16.-20. Jahrhunderts* (disertační práce), Philosophische Fakultät der Rheinisch-Westfälischen Technischen Hochschule, Aachen 1995.

Toman, Prokop - Toman, Prokop H., *Nový slovník československých výtvarných umělců*, 5. vydání, Ivo Železný, Praha 2000.

Tyrš, Miroslav, Umělecká výstava na Žofínském ostrově, *Světobzor* V, 1871, č. 23, 9. 6., s. 272.

Tyrš, Miroslav, Umělecká výstava spolku sv. Lukáše, *Světobzor* V, 1871, č. 10, 10. 3., s. 116.

Tyrš, Miroslav, Umělecká výstava na Žofíně, *Světobzor* VII, 1873, č. 22, 30. 5., s. 258.

Tyršová, Renáta, Výstava Krasoumné jednoty v Rudolfinu, *Světobzor* XXI, 1887, č. 28, 3. 6., s. 445-446.

Vlčková, Lucie, Severská krajina jako krajinářský námět a jeho reflexe v 19. století v Praze, in: *Bulletin Moravské galerie* LIV, 2008, s. 69-76.

Vlčková, Lucie, Česká krajina a Böhmsche Landschaft: krajina jako předmět výtvarného zachycení, idealizace a ideologizace, *Analogon* XLIV-XLV, 2005, s. 152-157.

Vlčková, Lucie, *Proměny obrazu české krajiny v 19. století*, (diplomová práce), Ústav pro dějiny umění, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2002, (vedoucí práce: Roman Prahel).

Vlčková, Lucie, Idyla obrazu české krajiny, „Dokonalí venkované v rajské zemi“, *Dějiny a současnost* XXX, č. 6, 2008, s. 37-40.

Vlnas, Vít (ed.), *Obrazárna v Čechách 1796-1918*, Národní galerie v Praze, Praha 1996.

Volavka, Vojtěch, *České malířství a sochařství 19. století*, SPN, Praha 1968.

Volavka, Vojtěch, České malířství v moderní galerii III, Klasikové, *Umění* X, 1937, s. 207-220.

Warnke, Martin, *Political Landscape: The Art History of Nature*, Reaktion Books, London 1994.

Wichmann, Siegfried, Das extreme Rechteck als Bildformat in der Münchner Landschaftsmalerei im 19. Jahrhundert, in: *Die Münchner Schule 1850-1914*, Bayrische Staatsgemaldehysammlung und Ausstellungsleitung Haus der Kunst München e. V., 1979, s. 35-45.

Wichmann, Siegfried, *Münchner Landschaftsmalerei im 19. Jahrhundert*, Meister, Schuler, Themen. Herrsching, München 1981.

Zweite, Armin (ed.), *Münchner Landschaftsmalerei 1800-1850*, München 1978.

?, Umělecká výstava v hraběcím paláci Clam Gallasově, *Pražské noviny*, 1851, č. 101, 30. 4., s. 4.

?, Umělecká výstava, *Pražské noviny*, 1853, č. 111, 11. 5., s. 4.

?, Umělecká výstava Pražská roku 1957, *Pražské noviny*, 1857, č. 128, 30. 5., s. 3.

?, Výstava krásoumná, *Pražské noviny*, 1860, č. 104, 2. 5., s. 2.

?, *Pražské noviny*, 1860, č. 121, 22. 5., s. 3.

Jmenný rejstřík textové části

Údaje v závorkách odkazují na stranu s vyobrazením.

Achenbach Andreas 19, 42, 83-85, 89,103,112-114,116-118,150, 204
Achenbach Oswald 19, 21, 79, 80, 84, 86-89, (95), (99), (100), 112, 116, 117, 204, 212
Ajvasovskij Ivan 211, 216
Altmann Anton 123, 140, 145
Arnz Albert 86, 88, 114
Askevold Anders 104
Assenbaumová Fanny 74, 75
Baade Knud 74
Baisch Hermann 78, 79
Balzer Antonín 63, 81, 176, 180, 207
Barvitijs Viktor 153, 160
Becker August 112
Beckmann Hans (55), 74, 75, 80
Bendixen Siegfried 79
Bergler Josef 202
Berka Vojtěch 155
Bernartzik Wilhelm 126
Blauová Tina 125, 126, (138), 140, 145
Bode Wilhelm 88, 112, 117
Boshart Wilhelm 45, 74, 79
Brand Friedrich August 121, 144
Brand Johann Christian 121, 144
Braunerová Zdeňka 20, 158, 159, 206, 211
Brechler Vojtěch 149, 151, 160, 183, 198, 201, 204
Brunner Joseph 140
Brouwer Adriaen 43
Bubák Alois 24, 65, 152, 154, 160, (167), (191), 200, 201, 204
Bühlmayer Conrad 140
Burde Josef 102
Bürkel Heinrich 43, 44, 46, 47, 74, 75, 78-81
Calame Alexandre 64, 79, 81
Cappelen August 86
Constable John 84
Cordes Wilhelm 85
Cornelius Peter Joseph von 41, 116
Corot Camille 80, 125
Courbet Gustave 80
Dahl Johan Christian Clausen 25, 27, 101, 118, 177
Dähling Carl 116
Daubigny Charles François 20, 125, 211, 213
Diaz de la Peña Narcisse 20, 157, 211, 210
Diess Christoph Albert 121, 144
Dillis Johann Georg von 41, 78, 81
Dorner ml. Johann Jakob 41, 78
Dücker Eugen 87, 88
Duntze Johannes 112
Dupré Jules 20, 45, 48, 157, 206, 212, 213
Eberle Robert 74, 75
Ebert Carl 44, 75

Eckert Jindřich 203
Egner Marie 125, 126, 145
Ender Thomas 121, 122, 123, (129), 144, 145, 146
Engerth Eduard 204
Enslin J. K. 101
Erhard Johann Christoph 144
Ernst Emil von 112
Eschera von der Linth Hans Conrad 63, 80, 81
Fabarius Friedrich Wilhelm 19, 87, 88, 112, 117
Feid Joseph 140
Feuerbach Anselm 146
Fischer Josef 144
Flamm Albert 19, 21, 79, 86, 88, 89, (92), (93), (94), 112, 113, 117, 206
Friedrich Caspar David 25, 27, 81, 83, 101, 102, 104, (105), 118, 177, 202, 207
Fritsch Melchior 140, 141, 145
Gärtner Friedrich 42
Gauermann Carl 144
Gauermann Friedrich 121, 123, (130), 144
Gauermann Jakob 121, 144
Gessner Salomon 63, 178, 180
Gleim Eduard Gustav 74
Goltzová Leontina 160, 211
Grab Bertha von 19, 65, 87-89, 112, 113, 117, 155, (165), 203
Grois Josef 64
Gude Hans 21, 85, 86, 89, 103, (108), 117
Gurlitt Louis 83
Haanen Remigius von 19, 123, 127, 128, 140, 141, 145
Hacker Horst 74
Häfner Carl 74
Halauska Ludwig 124, 140, 145
Hansch Anton 19, 123, 127, 140, 141, 144
Harpignies Henri Joseph 211
Hauptmann Michael 74
Haushofer Max 10, 11, 15, 17, 18, 23-26, 42-48, (57), 64, 65, (67), 78, 80, 81, 103, 150-160, 182, 188, 189, 202-206
Havránek Bedřich 18, 24-26, 46, 64, 65, (68), (69), 80, 88, 150, 152, 160, (164), (168), 183, 188, 189, 202, 203
Heilmayer Karl 45, 74, 79
Heinlein Heinrich 43, 46, 47, 64, 74, 75, 78, 79
Heinrich August 144
Hermanns Heinrich 88
Herold Eduard 149, 151, 183, 188, 202
Hilbert Josef 151, 203
Hilgers Carl 112
Hlaváček Antonín 140
Hölperl Antonín 155, 205
Holzer Josef 19, 124, 127, 140, 141, 145

Hörmann Theodor von 19, 125-127, 140, 146
Chittussi Antonín 10, 20, 157, 158, (174), (175), (197), 198, 205, 207, 209, 211, 212, 214
Chvála Adolf 127, 128, 153, 203
Irmer Carl (98)
Jandová Hermína 127
Jansa Václav 127, 128
Janscha Laurenz 121, 144
Jernberg Olof 88
Jettel Eugen 80, 125, 126, 145
Jungheim Carl 112, 117, 145
Kaiser Ernst 74, 75
Kampf Eugen 88
Kaulbach Wilhelm von 79
Kautský Jan Václav 127, 151, (172), 198, 199, 203
Kessler August Friedrich 19, 85, 88, 112, 113, 116
Kessler Ch. K. 116
Kirchsberg Ernestine von 126, 128, 140, 141
Kirmig Alois 18, 65, 154-160, (196), 198, 199, 204, 205
Kirschnerová Marie 158-160, 198, 205, 209
Klein Johann Adam 144
Klein Wilhelm 19, 83, 85, 88, 89, 112, 113, 116
Klengel J. K. 81
Kobell Ferdinand von 78
Köbell Georg 74
Kobell Wilhelm von 41, 78
Koch Joseph Anton 41
Kosárek Adolf 153, 152, 160, (167), 183, 184, (190), (191), 198, 199, 203, 206
Kratochvíl Adolf 65, 152, 160, 203
Kroupa Václav 65, 154, 156, 157, 158, 160, 198, 199, 204
Kubinský Karel 87, 117
Lange Gustav 112
Lange Julius 81
Langko Dietrich 44, 45, 47, (60), 75, 79, 80
Le Poittevin Eugen 209
Lechleitner Josef 87, 117, 153, 203
Lepié Ferdinand 204
Lessing Carl Friedrich 83, 90, 116
Leu August Wilhelm 19, 21, 23, 85, 88, 89, 103, 112, 113, 116-118
Lhota Antonín 205
Liebscher Adolf 18, 198, 205
Liebscher Karel 18, 157-159, 198, 204, 205
Liehm Antonín 18, 64, 65, 80, 149, 150, 160, (163), 184, 198, 199, 202
Lier Adolf 44, 45, 75, 79, 80, 90, 205
Liesegang Helmuth 88
Lichtenfels Eduard von 126-128, (131), (132), (134), (135), 146
Lindlar Johann Wilhelm 112
Lot Henry 89

Mali Christian 45, 74, 75, 79
Mánes Antonín 10, 15, 25, 102, 149, 150, 152, 179, 180, 181, 202
Mánes Josef 10, 16, 64, 154, 155, (162), 178, 180-182, 185, (187), (194), (195), 204, 206
Mařák Julius 10, 25, (71), 118, 127, 128, 140, 154, 157-160, (193)
Mayer Friedrich 74
Mechau Jacob Wilhelm 144
Metzener Alfred 87, 89, 112, 117
Mevius Hermann 112
Millner Carl 19, 24, 44-47, 64, (70), 74, 75, 79
Minjon Peter Joseph 86, 88, 112, 113
Molitor Martin von 121, 144
Moll Carl 126
Morgenstern Carl Ernst 74, 75
Morgenstern Christian 19, 42, 44, 46, 47, (52), (53), 74, 75, 78-81
Morstadt Vincenc 206
Mössmer Josef 121, 123, 144, 145
Munthe Ludwig 87
Navrátil Josef 64, 81, 149, 157, 205, 225
Neumannová Angelika 155, 204
Nordgren Axel 86, 88, 112, 117
Nordgren Carl Wilhelm 117
Normann Adelsteen 21, 88, 89, 103, (106), 112
Novopacký Jan 127, 128, 140
Novotný Cyril M. 159, 198, 205
Novotný Josef 155, 203, 204
Obermüllner Adolf 19, 81, 124, 140, 145
Parmentier Marie de 140
Payer Julius 104
Pettenkofen August von 126
Piepenhagen August 64, 81, 102, 149, 150, 152, (164), 198, 205
Piepenhagenová Louisa 18, 127, 128, 140, 141, 155, 156, 158, 198, 199, 204
Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta 18, 65, 127, 128, 140, 141, 152, 155-158, 198, 199, 203, 205
Pinkas Soběslav Hyppolit 20, 205, 209
Pohle Hermann 89, (96), 112
Potter Paulus 80
Pucherna Antonín 177
Püttner Josef Carl Berthold (133), 140
Purkyně Karel 13, 48, 80, 155, 211
Radimský Václav 20, 212
Ransmayer Johann 198, 202
Rebell Josef 123, 144
Rainer Václav Vavřinec 206
Ransmayer Johann 198
Rausch Leonhard 112
Reinhardt Johann Christian 42, 144

Reinhardt Wilhelm 74
Reinhold Heinrich 144
Ribarz Rudolf 125, 126, 145
Riedel Vilém 20, 47, 153, 156, 157, (170), 198, 203, 209
Richet Léon 209, 210
Rottmann Carl 20, 41-44, 46, (50), 78, 79, 83, 150
Rottmann Friedrich 78
Rousseau Théodore 125
Ruben Christian 18, 151, 202, 204, 205
Russ Robert 80, 125, 128, (136), (137), 145
Ruths Johann Valentin 19, 104, (107), 118
Ruysdael Jacob von 47, 83
Rziwnatz Josef František 88, 159, 198, 205
Sacchetti A. 101
Sckell Ludwig 74, 75
Seidel August 19, 44, 74, 75, 79
Shadow Friedrich Wilhelm von 83, 116
Schäffer August 19, 124, 127, 140, 141, 145
Scheins Carl Ludwig 19, 83-85, 88, 89, 112, 113, 116
Schertel Joseph 74, 75
Schicho Karel 153, 154, 156, 198, 203
Schindler Emil Jakob 125-127, 145
Schirmer Johann Wilhelm 23, 46, 83-86, 88-90, (91), 103, 112, 113, 116-118, 151, 203
Schleich Eduard 19, 21, 26, 42, 44-49, (51), 66, 74, 75, 78-80, 86, 153, 155, 204, 210-212
Schnorr von Carolsfeld Julius 79
Schulten Arnold 88, 112
Schweitzer Adolf 87, 88
Slaviček Antonín 212
Spitzweg Carl 23, 44, 46, 47, 49, (58), 75, 79, 80
Stademann Adolf 44, (62), 74, 75
Steffan Johann Gottfried 19, 44, 46, 47, (56), (59), 64, 74, 75, 79
Steinfeld Franz 121-124, 144, 145, 146
Steinike Heinrich 86, 88, 112
Stephan Leopold 18, 65, 151, 152, 154, 156-158, 160, (171), 198, 199, 203
Suhr Cornelius 79
Tejček Martin 118, 202, 226
Troyon Constant 20, 79, 157, 210
Tuscany Maria 155, 204
Ullik Hugo 65, 154, 156, 157, (188), 198, 204
Ulmann Julius 126
Voltz Friedrich 44, 46, 75, 79, 80
Wagner-Deines Johann 74
Wachsmann Bedřich 154, 198, 204
Waldhauser Antonín 18, 157-160, (173), 198, 199, 205
Waldmüller Ferdinand Geogr 121-123, 144
Wehli Matěj 18, 65, 152, 154, 156, 158, 198, 199, 203
Weirrotter Franz Edmund 121, 144
Wenglein Josef 44

Willroider Ludwig 78
Wisinger-Florianová Olga 19, 125, 127, 126, 128, 140, 141, 146
Wolf Alois 65, 151, 198, 199, 202
Wolf Bohdan (Theodor) 198
Wolf F. K. 177
Wouverman Philip 43
Würbs Karel 150, 157, 198, 199, 202
Xylander Wilhelm Ferdinand 47, (61)
Zetsche Eduard 126, 140
Zimmermann Albert 19, 26, 45, 74, 75, 79, 80, 12-126, 128, 140, 145, 150
Zimmermann C. 79
Zimmermann Max 19, 45
Zimmermann Richard 19, 45, 79, 145
Zimmermann Robert 19, 45
Zvěřina František 154, 204
Zwengauer Anton 74, 75
Zwettler Josef Bedřich 202

Soupis krajinářských děl

prezentovaných
na výstavách Krasoumné jednoty
v letech 1840–1890

Ediční poznámka:

Jména autorů byla sjednocena a rozepsána jen tehdy, pokud byla vyloučena záměna. Názvy děl byly ponechány v původní podobě, t.j. s různými variantami místních geografických označení a dobového jazykového úzu (např. nebylo sjednocováno označení Tirol a Tyrol a podobně). Označení proveniencie děl bylo sjednoceno na původní místní název bez ohledu na použitou jazykovou verzi katalogu (Praha, München). Číselné odkazy vyjadřují číslo položky v příslušném výstavním katalogu a jsou jednoznačným identifikačním znakem druhotně udávaným v dalších pramenech – např. nákupních záznamech. Ediční úpravy soupisu provedla Alice Hekrdlová.

Zkratky:

LOS - dílo koupené pro losování

PRI - dílo koupené privátním, případně institucionálním kupcem

mk - číslování mimo hlavní obsah katalogu

akv. - akvarel

gr. - grafika

kr. - kresba

akv., gr. - dílo uvedené v katalogu v sekci akvarelů a grafika, bez bližší specifikace

(?) - nečitelný název v případě dochování dodatků katalogu jen v ručně psané podobě

1840

Celkem vystaveno 274 exponátů. Prodáno 35 (LOS-19 / PRI-15).

* 2, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Norwegische Hochebene, PRI * 7, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Landschaft. Katzenbacher Thal auf dem Hundsrücken, * 10, Hilgers Carl, Düsseldorf, Landschaft zur Winterszeit, LOS * 12, Becker August, Düsseldorf, Betende Kinder im Walde - Landschaft, LOS * 14, Schiller Johann Felix von, München, Landschaft am Kochersee, * 18, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, * 20, Mánes Antonín, Praha, Landschaft, * 21, Heinlein Heinrich, München, Wasserfall bei Hohenschwangau, * 27, Dahl Carl, Düsseldorf, Eine Landkapelle am Flussufer, LOS * 28, Schelver August Franz, München, Tiroler Landschaft, * 30, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Sumpfgegend, LOS * 31, Sparmann Karl Christian, Dresden, Ansicht des Constanzer Sees, * 34, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Eine Landschaft, LOS * 36, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft. Moorgrund, LOS * 40, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Kirche im Schnee, * 41, Pollak, Roma, Schäferknabe in der Campagna bei Rom, * 45, Mánes Antonín, Praha, Ideale Landschaft, * 47, Guerard Eugene von, Düsseldorf, Ansicht des Neptuntempels in Paestum, * 49, Scheyerer Rebells Schüller, Wien, Landschaft - Waldparthie bei Persenbeug, * 50, Scheyerer Rebells Schüller, Wien, Landschaft - Felsenparthie in der Klause bei Wien, * 52, Bergmann, Praha, Landschaft, * 54, Hezner, Praha, Landschaft - Copie nach Piepenhagen, * 57, Sharp Miss, Dresden, Scenen aus Scotts: Herz von Mid-Lothian, * 58, Grois Josef, Praha, Das Oberinthal, * 59, Kromer, Praha, Landschaft, * 60, Hezner, Praha, Landschaft, * 68, Mánes Antonín, Praha, Landschaft - ein Sturm - composition, * 71, Kandler Vilém, Praha, Winterlandschaft, * 72, Bergmann, Praha, Landschaft, * 74, Hezner, Praha, Landschaft - Copie, * 78, Hezner, Praha, Landschaft - Copie, * 90, Breslauer Christian, Düsseldorf, Burg Rheinstein, * 92, Weber, Düsseldorf, Kapelle im Schnee bei Mondbeleuchtung, * 93, Hezner, Praha, Winterlandschaft - Copie, * 95, Heicke, Wien, Windschütz in einer Landschaft, * 96, Sparmann Karl Christian, Dresden, Gebirgsland, * 98, Hezner, Praha, Landschaft - Copie, * 99, Seykora Hugo Václav, Praha, Landschaft - Amalfi - Copie, * 101, Kromer, Praha, Landschaft, * 106, Krause Emma, Berlin, Seestück, LOS * 107, Dallinger von Dalling Johann, Wien, Pferde in einer Landschaft, LOS * 108, Steinfeld Wilhelm, Wien, Landschaft aus Oberösterreich, * 110, Guerard Eugene von, Düsseldorf, Sicilianische Landschaft nächst Agrigent, * 117, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Winterlandschaft - Copie, * 123, Mánes Antonín, Praha, Landschaft - Mühlbach bei Semil, * 125, Würbs Karel, Praha, Ruinen von Engelhaus, * 128, Mánes Antonín, Praha, Mondlandschaft, * 132, Hübner Karl, Düsseldorf, Landschaft im Charakter der Lahn, * 134, Mánes Antonín, Praha, Landschaft - Kapelle zwischen Linden, * 144, Mánes Antonín, Praha, Ideale Landschaft bei Sonnenaufgang, * 159, Heicke, Wien, Sägemühle, * 160, Kummer Carl Robert, Dresden, Slavonischer Wald, * 164, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Weinlaube mit der Aussicht nach den Vesuv, * 169, Weiss, Praha, Landschaft, * 171, Weiss, Praha, Landschaften - Copie, * 172, Weiss, Praha, Landschaften - Copie, * 174, Weiss, Praha, Landschaft, * 181, Kromer, Praha, Landschaft Schreckenstein, * 189, Grois Josef, Praha, Landschaft - Stadt BRegenz, * 191, Tejček Martin, Praha, Landschaft nach der Natur, * 194, Kletzinski Franz, Wien, Landschaft: Teufelsbach, * 195, Tejček Martin, Praha, Landschaft aus dem Riesengebirge, * 197, Weiss, Praha, Landschaft, * 199, Weiss, Praha, Landschaft, * 200, Kletzinski Franz, Wien, Landschaft - Christkindl bei der Stadt Steyer, * 202, Liehm Antonín, Praha, Landschaft - aquarell - Copie, * 204, Grois Josef, Praha, Das Prager Schloss, * 209, Kučera Franz, Praha, Landschaft - Schloss Pürglitz, * 216, Weiss, Praha, Landschaft - Copie, * 262, Gail Wilhelm, München, Skizzen aus Spanien. Nach der Natur auf Stein gezeichnet, LOS * 263, Gail Wilhelm, München, Skizzen aus Spanien. Nach der Natur auf Stein gezeichnet, LOS * 242b, Helverbeuck, Amsterdam, Das Winter - Landschaft, * 243a, Helverbeuck, Amsterdam, Der Frühling - Landschaft

1841

Celkem vystaveno 325 exponátů. Prodáno 43 (LOS-24 / PRI-19).

* 86, Kaiser Ernst, München, Kapelle bei Berchtesgaden, * 90, Mössmer, Wien, Das Schloss Dürnstein an der Donau, * 95, Beste, Praha, Ein Landschaft, * 96, Mössmer, Wien, Eine Waldparthie, * 97, Geyling Carl, Wien, Istriens Küste, * 98, Ginowsky, Wien, Die Heimkehr des Jägers im Gebirge, * 99, Swoboda Eduard, Wien, Parthie von Traunkirchen am Gmundnersee in Oberösterreich, * 100, Zwengauer Anton,

München, Eine kleiner see im beirischen Vorgebirge, PRI * **101**, Marr Heinrich, München, Landleute aus dem bairischen Hochland von der Erndte heimkehrend, * **102**, Schulz Alois, Praha, SeeLandschaft in Schottland, * **103**, Schulz Alois, Praha, Römische Baureste, * **108**, Hasenpflug Carl, Halberstadt, Winterabend in der Klosterruine, PRI * **110**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Ein Wald mit Hirschen nach einem Gewitter, * **113**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Landschaft mit einer Mühle, * **115**, Martens Johann Heinrich, München, Der Strand von Blankenese an der Elbe bei Hamburg, LOS * **123**, Weiss, Praha, Landschaft, * **137**, Leypold Julius Karl von, Dresden, Ansicht alter Häuser am Wasser, LOS * **138**, Mánes Antonín, Praha, Landschaft von St.Ivan unterm Felsen, * **139**, Mánes Antonín, Praha, Ansicht von der köppischen Insel bei Prag, * **145**, Dallinger von Dalling Johann, Wien, Waldparthie, * **149**, Rebell, Wien, Wasserfall von Tivoli, * **152**, Ender Thomas, Wien, Der Gasteiner wasserfall, * **153**, Hermann Ludwig, Berlin, Ansicht eines Flusshafens, PRI * **163**, Klenze, München, Italienische Gegend, * **164**, Zimmerman, München, Getreide-Erndte am Amersee, * **167**, Schiffer Anton, Wien, Eine Parthie bei Reichenau am Schneeberg, * **170**, Hansch Anton, Wien, Abendlandschaft aus dem südlichen Tirol, * **172**, Krüger Theodor, Berlin, Die Gennenhütte im Tatragebirge, * **175**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Der Scheweninger Strand, LOS * **182**, Feid Joseph, Wien, Waldparthie mit einem Sumpfe, PRI * **183**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der Wald am Aareensee i Schweden, * **194**, Schleich Eduard, München, NebelMorgen am Bodensee, LOS * **196**, Leypold Julius Karl von, Dresden, Winterlandschaft, LOS * **197**, Vollmer Adolf, Hamburg, Sonnenaufgang am Meere, LOS * **200**, Pollak Wilhelm, Břeclav , Eine Waldparthie, * **203**, Rottmann Carl, München, Die Campagna bei Rom, PRI * **204**, Würbs Karel, Praha, Die Waldkapelle, LOS * **205**, Hansen, München, Eingang in´s Pasayer Thal bei Meran im südl. Tirol, * **210**, Olivier, München, Landschaft, * **211**, Haeslich Johann Georg, Hamburg, Gebirgslandschaft aus dem südlichen Baiern, * **213**, Piepenhagen August, Praha, Landschaft, * **215**, Seidel August, München, Die Mühle im Walde, * **216**, Piepenhagen August, Praha, Winterlandschaft, * **217**, Marko Carlo, Roma, Landschaft, LOS * **218**, Marko Carlo, Roma, Landschaft, * **219**, Piepenhagen August, Praha, Winterlandschaft, * **230**, Pelz, Düsseldorf, Die Ruine Pösig in Böhmen, PRI * **231**, Mánes Antonín, Praha, Eine Waldparthie, * **232**, Mánes Antonín, Praha, Eine Waldparthie, * **234**, Mally, Praha, Eine Landschaft, * **238**, Hezner, Praha, Landschaft im Sonnenaufgang nach Piepenhagen, * **247**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Eine WaldGegend in Abendbeleuchtung, * **248**, Kiesling Karl Ferdinand, Düsseldorf, Eine Landschaft mit einem Schützenbot, * **249**, Dahl Carl, Düsseldorf, Eine Waldlandschaft, * **250**, Adloff Karl, Düsseldorf, Holländische Winterlandschaft, PRI * **256**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Römische Campagna in Sturm, * **257**, Dahl Carl, Düsseldorf, Rabenstein an der Nahe, * **260**, Pöking , Düsseldorf, Abendlandschaft, * **262**, Wendler Friedrich Moritz, Dresden, Abend auf einer Senne des bairischen Gebirgs, PRI * **266**, Adloff Karl, Düsseldorf, Die Locher Mühle an der Ahr, * **267**, Breslauer Christian, Düsseldorf, Die Schlossruine Greifenstein, LOS * **268**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Ein einsam liegendes Bauernhaus, * **269**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft mit einem Fischerkahn, * **270**, Heinlein Heinrich, München, Der Zillergrund in Tirol, * **272**, Haanen van, Wien, Mondschein in der Küste bei Cheweningen, * **273**, Haanen van, Wien, Winterlandschaft, eine Parthie aus dem Umgebung des haag's, PRI * **276**, Gruss Jan, Praha, Landschaft mit einer Christusstatue, * **280**, Haushofer Max, München, Aussicht von einem Klostergarten, LOS * **283**, Enhuber Karl von, München, Der Abend auf der Alpe, * **284**, Haushofer Max, München, Der Mittag am Chiemsee, PRI * **288**, Fohr Daniel, München, Der Starnberger See mit den bairischen Alpen, * **289**, Lotze Moritz Eduard, München, der Abend. Thierstück, * **325**, Haanen van, Wien, Winterlandschaft, PRI

1842

Celkem vystaveno 341 exponátů. Prodáno 44 (LOS-20 / PRI-24).

* **2**, Reitter G., Praha, Gebirgslandschaft, * **3**, Pechtl Jan, Praha, Burg Ruine, nach C. Kohls Zeichnung, * **9**, Herville E., Praha, Landschaft am Bodensee. Copie, * **10**, Grois Josef, Praha, Bohmische Landschaft, * **11**, Themer Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, * **14**, Reitter G., Praha, FelsenLandschaft, * **16**, Müller F., Düsseldorf, Abendlandschaft mit abziehendem Gewitter, * **18**, Köbell Georg, München, Eine Mühle am Gardasee, * **20**, Breslauer Christian, Düsseldorf, Abendlandschaft. Composition, * **21**, Ott Johann Nepomuk, München, Kloster St. Dominico in Sicilien mit der Aussicht gegen den Etna, * **23**, Seykora Hugo Václav, Praha, Die verschneite Ruine einer gotischen Kirche, * **24**, Gärtner Eduard, Berlin, Blick auf Moskau, PRI

* **31**, Gärtner Eduard, Berlin, Ansicht in Prag, * **39**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Campagna bei Rom. Morgenbeleuchtung, * **44**, Themer Wilhelm, Düsseldorf, Ein Winterbild, * **49**, Schwemminger Josef, Wien, AlpenGegend mit dem Elzthaler Ferner in Tirol, * **53**, Messinger K., München, Abendlandschaft, * **58**, Grois Josef, Praha, Landschaft bei Inssbrug in Tirol, * **60**, Liehm Antonín, Praha, Lanschaft, * **61**, Schleich Eduard, München, Der Königssee, PRI * **63**, Hess Peter von, München, Campagna bei Rom. Heuwagen mit Ochsen bespannt, * **64**, Heideck Karl Wilhelm von, München, Landschaft mit Staffage, * **67**, Dahl Carl, Düsseldorf, Nordische Landschaft beim Regen, * **68**, Haanen Remigius van, Wien, Holländische Winterlandschaft, PRI * **71**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Holländische Winterlandschaft, * **75**, Krüger Theodor, Berlin, Landschaft im märkischen Charakter, * **85**, Zwengauer Anton, München, Eine Alpe aus dem bairischen Gebirge, * **86**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Düsseldorf nebst Umgebung, * **88**, Heinlein Heinrich, München, Das Kaisergebirg bei Kufstein in Tirol mit Gemsen, LOS * **89**, Weber Therese, München, Wasserfall aus Tirol, LOS * **94**, Jacobi Otto Reinhard, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **95**, Ezdorff Christian, München, Waldlandschaft mit Sonenuntergang, * **96**, Koch H., Düsseldorf, Das Schloss im Gebirge, * **98**, Heinlein Heinrich, München, Eine Parthie an der Benediktenwand im bair. Hochland, * **99**, Kaiser Ernst, München, Der Bartholomäussee, LOS * **101**, Lotze Moritz Eduard, München, Schafe auf der Weide, LOS * **102**, Dorner Johann Jakob, München, Waldlandschaft, * **109**, Gräb, Berlin, Gegend bei Brig an der Rhone, * **110**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Waldpartie, * **113**, Rottmann Carl, München, Landschaft Sykion in Griechenland mit der Ansicht nach Korinth, * **115**, Piepenhagen August, Praha, Winterlandschaft, * **116**, Piepenhagen August, Praha, Landschaft, * **118**, Piepenhagen August, Praha, Winterlandschaft, * **121**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Landschaft nach dem Regen, * **123**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Holländische Landschaft mit Vieh, * **127**, Köster Carl Georg, München, Morgen an der Isar, * **128**, Herrmann L., Berlin, Lotsen-Station an der Küste der Normandie, * **130**, Zimmermann, München, Landschaft. Heuwagen im Gewitter, * **131**, Marr, München, Die Abreise im baierischen hochlande, * **132**, Lotze Moritz Eduard, München, Schafe in einer Landschaft, * **133**, Simonsen, München, Landschaft bei Algier, * **134**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, * **136**, Schmidt Constantin, Düsseldorf, Landschaft, * **137**, Havránek Bedřich, Praha, Parthie bei Kulm, * **139**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landschaft, * **143**, Guerard Eugene von, Düsseldorf, Landschaft von Agrigent, * **144**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Gebirgslandschaft. Morgenbeleuchtung, * **145**, Schleich Eduard, München, Bairische Alpe, * **147**, Herrmann Alexander, Dresden, Eine Sicilianische Abendlandschaft, * **151**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Aussicht in das Lauterbrunner Thal, * **154**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Holländische Landschaft mit Vieh, * **155**, Dahl Carl, Düsseldorf, Parthie aus Asmanshausen am Rhein, * **156**, Beckmann Hans, München, Waldpartie, LOS * **157**, Messinger K., München, Partie am Bodensee, * **159**, Havránek Bedřich, Praha, Ansicht von Prag, * **162**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Landschaft mit Vieh, * **167**, Liehm Antonín, Praha, Parthie am Erzgebirge, * **169**, Hess Carl, München, Landschaft mit Staffage, * **171**, Ross, München, Der Olivenwald bei Athen, * **172**, Gleim Eduard Gustav, München, Die Aussicht an der Isar, * **174**, Beckmann Hans, München, Landschaft. Parthie bei Branenburg, * **177**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Strandendes Dampfboot an der Küste bei Malmö, * **178**, Kaiser Ernst, München, Der Königssee bei Berchtesgaden, * **181**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Landschaft an Thunersee in der Schweiz, PRI * **183**, Mohr Johann Georg Paul, München, Gebirgssee in Baiern, * **184**, Martens Johann Heinrich, München, Die Maas bei Rotterdam, * **186**, Haanen Remigius van, Wien, Marine bei Scheweningen, bei Sonnenaufgang, * **187**, Bürkel Heinrich, München, Der Schäfer in der Campagna bei Rom, LOS * **189**, Simmler J., Geisenheim, Ansicht des Johannisberges vom Rheinufer, * **198**, Gärtner Eduard, Berlin, Ansicht bei Tetschen, * **218**, Schertel Joseph, München, Partie an der Ammer in Oberbaiern, * **219**, Schertel Joseph, München, Partie an der Ammer in Oberbaiern, * **231**, Neureuther Eugen, München, Der Wurmsee, * **260**, Mánes Antonín, Praha, Dorfpartie, * **261**, Mánes Antonín, Praha, Baumpartie von verschiedenem Gehölz, * **262**, Andel F., Praha, Bewegtes Meer, * **263**, Faber J., Dresden, Ansicht von Dresden von der Schiffmühle bei Neudorf, * **266**, Swoboda Rudolph, Wien, Die Viehtrente auf der Alpe, * **269**, Piepenhagen August, Praha, Landschaft, * **270**, Piepenhagen August, Praha, Landschaft, * **271**, Würbs Karel, Praha, Burg Ruine in einer Herbstlandschaft, LOS * **273**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Schwedischer Wald, PRI * **274**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landschaft, * **284**, Zimmermann R., München, Landschaft, * **286**, Reitter G., Praha, Gebirgslandschaft, * **287**, Hasenpflug Carl, Halberstadt, Partie aus den Klosterruinen Waltenrieds, * **288**, Heinzmann Carl Friedrich, München, Partie

unweit Zirl und der St.Martinswand in Tirol, * **293**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft Dorfpattie bei München, LOS * **294**, Bürkel Heinrich, München, Aussicht aus einer Höhle bei Amalfi, * **295**, Paperitz Gustav Friedrich, Dresden, Ebene bei Aetna in Sicilien, * **309**, Mánes Antonín, Praha, Landschaft. Schloss Pürgliss, * **315**, Haushofer Max, München, Landschaft, * **323**, Gruss A., Praha, Landschaft

1843

Celkem vystaveno 238 exponátů. Prodáno 32 (LOS-24 / PRI-28).

* **3**, Havránek Bedřich, Praha, ElbeGegend an einem nebligen Morgen, PRI * **4**, Beckmann Hans, München, Morgenlandschaft am Starenberger See, PRI * **5**, Zwengauer Anton, München, Parthie am Starenberger See, LOS * **9**, Mohr Johann Georg Paul, München, Seeländische Waldpartie, * **10**, Carl Adolf, Düsseldorf, Landschaft, * **13**, Leickert Charles, Holandsko, Holländische Landschaft, * **14**, Hulk Abraham, Amsterdam, Eine Marine nach einem Sturm, LOS * **15**, Rottmann Carl, München, Der Königssee bei Berchtesgaden, * **17**, Köbell Georg, München, Partie aus der Campagna bei Rom, * **19**, Hasenpflug Carl, Halberstadt, Blick auf eine Kirchenruine im Winter, PRI * **20**, Weber Therese, München, Abendlandschaft bei München, * **22**, Seidel August, München, Partie am Starenberger See, * **23**, Voltz Friedrich, München, Hornvieh und Geisen uaf einer Hochalpe, LOS * **25**, Nerly Friedrich, Venezia, Partie aus dem Canal Grande in Venedig bei Morgenbeleuchtung, * **26**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, SchneeLandschaft, LOS * **29**, Haanen Remigius van, Wien, Holländische Winterlandschaft, PRI * **31**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft, Eisenhammer an der Tyroler Gränze, PRI * **32**, Lotze Moritz Eduard, München, Bayrische Hirten mit ihrer Viehherde auf den Hochalpe, PRI * **33**, Bürkel Heinrich, München, Schäferzug in der Campagna bei Rom, * **35**, Ezdorff Christian, München, Hölandische Landschaft, PRI * **38**, Koch, Roma, Landschaft mit mytologischer Staffage, * **41**, Kramer H., Berlin, StrandGegend bei Etréta in der Normandie, * **42**, Krüger Theodor, Berlin, Blick auf den Hradschin vom Volksgarten aus, * **43**, Haushofer Max, München, Landschaft. Der Gmundner See, PRI * **44**, Zimmermann R., München, Winterlandschaft, * **53**, Funk Heinrich, Frankfurt, Herbstlandschaft, LOS * **59**, Adam Eugen, München, Schiffzug am Inn, bei Kusstein in Tyrol, LOS * **60**, Beckmann Hans, München, Abendlandschaft, PRI * **63**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Eine Regenwetterlanschaft, * **64**, Moerenhout, Holandsko, Landschaft mit Staffage, * **66**, Dreiholtz Christian Lodewijk Willem, Dordrecht, Marine, LOS * **71**, Dreiholtz Christian Lodewijk Willem, Dordrecht, Marine mit Fernandsicht der Stadt Scheweningen, * **73**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Der Kochelsee im Bayrischen Hochgebirg, * **76**, Baudissin A., Düsseldorf, Eine dänische Waldgegend, * **78**, Deines Wagner, Dordrecht, Holländische Landschaft, * **83**, Holm Christian Frederick Carl, München, Hirsch und Gemenjagd in den Hochgebirgen bei Salzburg, * **85**, Heinlein Heinrich, München, Gebirgssteg im Joch bei Kochel, LOS * **86**, Zimmermann Albert, München, Landschaft nach einem Gewitter, * **89**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Landschaft, * **93**, Mohr Johann Georg Paul, München, Schloss am Meere an der schwedischen Küste, * **94**, Weiss Johann, München, Seesturm, * **97**, Morgenstern Christian, München, Abendlandschaft, Gegend in Norddeutschland, * **98**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Schreckenstein bei Aussig, * **100**, Goldstein Johann Theodor, Dresden, Der Golf von Salerno, * **103**, Morgenstern Christian, München, Aussicht über die Elbe bei Mondbeleuchtung, * **104**, Martens Johann Heinrich, München, Die Mündung der Elbe bei Curhaven, * **105**, Bauermann, Wien, Der Gosasee und Dachstein mit Staffage, * **109**, Morgenstern Christian, München, Landschaft. Partie in den Vogesen, * **110**, Baumann A., Düsseldorf, Englische Küste nach der Sturm, * **115**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft. Die Entenjagd, * **118**, Heinlein Heinrich, München, Unterlechthal in Tyrol, * **120**, Havránek Bedřich, Praha, Der untere Canal auf der Insel Campa, LOS * **122**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Lanschaft. Regenwetter, * **123**, Liehm Antonín, Praha, Landschaft, PRI * **127**, Kaiser Ernst, München, Partie am Ammersee, LOS * **128**, Kaiser Ernst, München, Die Klnzeralpe am Königssee, LOS * **132**, Mohr Johann Georg Paul, München, Gegend aus dem südlichen Tyrol, * **133**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Partie am Waldbach-Strupp bei Hallstadt, * **140**, Köbell Georg, München, Ansicht eines Klosters in Campagna, * **141**, Morgenstern Christian, München, Norwegische Landschaft mit einer Mühle, * **143**, Kaiser Ernst, München, Gegend von Schleissheim bei München, * **145**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **146**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Marine, * **148**, Breslauer Christian, Düsseldorf, Norwegische Gebirgslandschaft in der Nähe des Soone-Fiord, * **150**, Köster Karl Georg, München, Landschaft aus dem Isarthal, * **152**, Achenbach

Andreas, Düsseldorf, Marine, PRI * **153**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Landschaft an der Priesniss bei Dresden, * **154**, Geist August, Würzburg, Landschaft. Gegend am Brienzensee, * **155**, Mánesová Amálie, Praha, Gebirgslandschaft, * **156**, Zahradniczek J., Wien, Eine Partie aus der Ramsau bei Berchtesgaden, * **157**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Ansicht von Rosawiss bei Tetschen, * **182**, Mánes Josef, Praha, Hrobník, LOS * **186**, Ezdorff Christian, München, Landschaft, * **187**, Kučera Franz, Praha, Landschaft, * **195**, Scheuchzer, München, Gegend von Silva plana in der Schweiz, * **196**, Marr, München, Gegend aus dem Passayer -Thal mit staffage, * **197**, Schleich Eduard, München, Tyroleralpe, * **198**, Schleich Eduard, München, Partie am Starenberger See, * **199**, Wendler Friedrich Moritz, Dresden, Wolfscene aus dem Passayer-Thal in Tyrol, * **200**, Barbarini, Wien, Landschaft, * **202**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Landschaft, * **203**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Landschaft, * **212**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Das schlechte Wetter, PRI * **213**, Liehm Antonín, Praha, Partie aus dem Erzgebirge mit der fernsicht auf das Mittelgebirg, LOS * **215**, Haeselich Johann Georg, Hamburg, Der Morgen. HaideGegend an der Elbe, * **217**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Mühle im bairischen Hochgebirg, PRI * **223**, Gellert Jan, Praha, Landschaft, LOS * **229**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Landschaft, PRI * **230**, Monten Dietrich, München, Affaire bei Leipzig, * **234**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Ein Seesturm an der englischen Küste, PRI * **235**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Sonnenaufgang an der englischen Küste, PRI

1844

Celkem vystaveno 183 exponátů. Prodáno 66 (LOS-32 / PRI-34).

* **1**, Reinhardt Wilhelm, München, Eine Felsenschlucht, * **3**, Vollmer Adolf, Hamburg, Die Elbe unterhalb Hamburg, LOS * **5**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, SchneeLandschaft, * **6**, Köster Karl Georg, München, Partie aus der Lombardie, * **7**, Libay Carl Ludwig, Wien, Schloss Buchberg, * **8**, Nerly Friedrich, Venezia, Ansicht von Venedig mit seinem Hasen, * **9**, Kummer Carl Robert, Dresden, Der Gosasee bei Ischel, * **11**, Voltz Friedrich, München, Ein herumziehenden hält Rast, * **13**, Voltz Friedrich, München, Ein Stier am Eingang eines Buchenwaldes, LOS * **17**, Schelver August Franz, München, Ein Fuhrmann auf der Landstrasse bei Sonnenuntergang, * **20**, Baumann A., Düsseldorf, Scheiterndes Dampfschiff an der Küste der Normandie, PRI * **22**, Eberle Robert, München, Ein Morgen auf einer Alpe in Tirol, LOS * **23**, Heinlein Heinrich, München, Partie an Achensee in Tirol, PRI * **25**, Haanen Remigius van, Wien, Winterlandschaft, * **28**, Swoboda Rudolph, Wien, Ideale Landschaft, * **30**, Croll Carl Robert, Praha, Ansicht vom Augezder Thorwalle gegen Prags Neustadt, * **31**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Die Rückkehr von der Jagd, * **32**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Der Lagerplatz im Walde, * **33**, Vermeersch, Gent, Stadt Brügge, PRI * **34**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Schneegestöber in freier Waldgegend, PRI * **39**, Beckmann Hans, München, Abendlandschaft, * **41**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Deutscher Wald im Abendlicht, * **43**, Liehm Antonín, Praha, Landschaft. Baumpartie mit Wasser, LOS * **44**, Gellert Jan, Praha, Landschaft. Partie aus der Scharka, LOS * **45**, Leybold Julius Karl von, Dresden, Ansicht einer alten Stadtpartie, * **47**, Weber Therese, München, Landschaft. Gensenschmiede an einem Waldbache, * **48**, Heinlein Heinrich, München, Partie nächst der benediktenwand im bairischen Hochland, PRI * **50**, Heinzmann Carl Friedrich, München, Eine Felsenwand bei Zirl, * **58**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Partie aus der Gegend von Trier, * **59**, Kaiser Ernst, München, Partie am Chiemsee, PRI * **60**, Schönfeld, München, Der altstädter Ring in Prag, LOS * **61**, Havránek Bedřich, Praha, Partie am Chiemsee, LOS * **62**, Hartinger A., Wien, Ein Gebirgshase, * **63**, Liehm Antonín, Praha, Landschaft. Schloss Sternberg an der Sazawa, * **64**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Der Giessbach in der Schweiz, LOS * **65**, Habenschaden Sebastian, München, Scene aus der Gebirge, * **67**, Schertel Joseph, München, Sondhofen in Tirol, * **69**, Schleich Eduard, München, Der Jemgrund in Tirol, LOS * **72**, Zimmermann Albert, München, Landschaft mit mytologischer Staffage, PRI * **78**, Gellert Jan, Praha, Landschaft, composition, PRI * **79**, Liehm Antonín, Praha, Partie bei Ossegg im Erzgebirge, LOS * **80**, Marr Hans, München, Ein Sonntagsmorgen in Tirol, PRI * **83**, Crola Georg Heinrich, Ilsenburg, Gegend von Wernigerode, * **86**, Ransmayer Johann, Wien, Schloss Roskovic, * **87**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Eine Viehgruppe im Wasser, * **90**, Reinhardt C., Dresden, Regentag im bairischen Hochlande, * **94**, Hess Carl, München, Partie am Starenberger See, * **95**, Rhode, München, Winterlandschaft, * **96**, Schiller Johann Felix von, München, Morgenlandschaft am Chiemsee, LOS * **98**, Schiller Johann Felix von, München, Abendlandschaft am Chiemsee, PRI * **100**, Zwengauer Anton, München, Partie an der Wurm, LOS * **104**, Wegener Johann

Friedrich Wilhelm, Dresden, Partie bei Dresden. Pferedestück, * **105**, Raffalt Ignaz, Wien, Gewitter-Abendlandschaft, LOS * **107**, Rottmann Carl, München, Der Hintersee bei Berchtesgaden, * **110**, Eberle Robert, München, Schafe auf der Fluchr, LOS * **111**, Bürkel Heinrich, München, Der umgeworsene Heuwagen, * **113**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Eine WaldGegend mit einer Kuh, * **114**, Seidel August, München, Landschaft im Charakter des Fichtelgebirges, * **115**, Wendler A., Dresden, Fischerszene vom Lago di Garda, * **116**, Hess Carl, München, Partie aus dem Zillerthal, * **117**, Köbell Georg, München, Eine bizantinische Kapelle an der Küste von Genua, * **118**, Dallinger von Dalling Johann, Wien, Landschaft mit weidendem Vieh, PRI * **119**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft, * **121**, Dahl Johan Christian Clausen, Dresden, Dresden oberhalb der Elbe. Mondscheinlandschaft, * **123**, Haushofer Max, München, Partie am Chiemsee, LOS * **124**, Schertel Joseph, München, Ansicht des Gebirgs an der Gränze, LOS * **125**, Kaiser Ernst, München, Der Königssee bei Berchtesgaden, PRI * **143**, Hanfstaengl Franz, Dresden, Der Gosasee mit dem Dachsten nach Gauer mann, * **168**, Hansch Anton, Wien, Landschaft, * **169**, Kutisch Franz, Praha, Landschaft, PRI * **170**, Haushofer Max, München, Landschaft, PRI * **174**, Havránek Bedřich, Praha, Partie am Chiemsee, PRI * **176**, Stange Bernhard, München, Landschaft, LOS * **177**, Bürkel Heinrich, München, Landschaft - Tirol, * **178**, Bürkel Heinrich, München, Schiffzug am Inn in Tirol, LOS * **180**, Zwengauer Anton, München, Landschaft, PRI * **181**, Schleich Eduard, München, Eine Alpe in Tirol, LOS * **191**, Haushofer Max, München, Landschaft, LOS * **203**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Landschaft mit heranziehendem Gewitter, LOS

1845

Celkem vystaveno 215 exponátů. Prodáno 73 (LOS-42 / PRI-31).

* **1**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, HarzLandschaft, PRI * **2**, Havránek Bedřich, Praha, Eine Mühle im bairischen Gebirg, LOS * **3**, Gättke H., Helgoland, Seestück mit Strandstaffage, * **5**, Gauer mann Friedrich, Wien, Raubschüssen am Königsee, * **7**, Krause Emma, Berlin, Marine, LOS * **10**, Kutisch Franz, Praha, Landschaft, PRI * **11**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, SchneeLandschaft, LOS * **12**, Liehm Antonín, Praha, Mühle bei Sternberg, * **13**, Kutisch Franz, Praha, Landschaft, LOS * **18**, Steffan Johann Gottfried, München, Das Inntal bei Brannen burg, LOS * **20**, Vermeersch, München, Eine Partie aus Brügge in Belgien, LOS * **21**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft, PRI * **22**, Eberle Robert, München, Eine Heerde Schafe wird von einem Gewitter überrascht, * **24**, Bürkel Heinrich, München, Sommerlandschaft, PRI * **25**, Hess Carl, München, Partie bei Smirna, * **30**, Vermeersch, München, Partie aus Venedig, LOS * **35**, Beckmann Hans, München, Landschaft, PRI * **40**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Die alte Elbe bei Dessau, * **42**, Liehm Antonín, Praha, Der Wolfgangsee bei St.Gilgen, LOS * **43**, Kučera Franz, Praha, Landschaft aus den Appeninen bei Carrara, * **45**, Gubin Ritter v. , Paris, Gestrandetes Schiff, * **46**, Neher, München, Rothenburg an der Altmühl mit Staffage von Peter Hess, PRI * **51**, Havránek Bedřich, Praha, Landschaft, PRI * **53**, Canella Joseph, Milano, Landschaft, * **55**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der frühe Morgen im Herbst, PRI * **60**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Der Garda-See, * **65**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Eisellandschaft, * **70**, Gättke H., Helgoland, Wrack auf der Rhede von Helgoland, * **72**, Beckmann Hans, München, Landschaft, PRI * **75**, Seidel August, München, Ein Bauernhaus am Sumpfe, * **81**, Eberle Robert, München, Eine Alpe, PRI * **82**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Deutsche Waldpartie mit Slowakenstaffage, LOS * **84**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Gebirgslandschaft, * **86**, Havránek Bedřich, Praha, Regenwetter, * **92**, Gättke H., Helgoland, Die Düne bei Helgoland, * **93**, Gättke H., Helgoland, Helgoland von der Düne aus gesehen, * **98**, Haushofer Max, Praha, Sommerabend, PRI * **99**, Haushofer Max, Praha, GewitterAbend, * **100**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Winterlandschaft, * **110**, Witthöft, Wien, Küste der Normandie (nach Eckert), * **112**, Weiss David, Wien, Das Gewitter, * **113**, Brechler Vojtěch, Praha, Abendlandschaft, * **124**, Heinlein Heinrich, München, Partie bei Telfs in Oberinntal, LOS * **129**, Zwengauer Anton, München, Eine Partie im Gebirge, LOS * **130**, Heinlein Heinrich, München, Die Kampenwand mit der Aussicht in die Tauern, LOS * **131**, Stange Bernhard, München, Die Morgenglocke, PRI * **134**, Kaiser Ernst, München, Eine Alpe bei Salzburg, PRI * **135**, Funk Heinrich, Frankfurt, Ein Kloster in Gebirge, LOS * **137**, Ransmayer Johann, Praha, Landschaft, * **138**, Baumann A., Rüdesheim, Die bewegte See, * **139**, Schleich Eduard, München, Eine Hochalpe im bair. Gebirge, LOS * **140**, Ezdorff Christian, München, Ein Wasserfall in Norwegen, * **142**, Schleich Eduard, München, Eine Alpe in Tirol, LOS * **144**, Zwengauer Anton, München, Neblichter Morgen, LOS * **147**,

Hasenpflug Carl, Halberstadt, Klostergang im Winter, PRI * **150**, Brechler Vojtěch, Praha, Partie an der Moldau, LOS * **151**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Ansicht bei Schlosses Marquartstein, * **156**, Schertel Joseph, München, Landpartie bei München, * **159**, Wolf Alois, Praha, Landschaft, * **160**, Haanen Remigius van, Wien, Marine. Strand bei Scheweningen, LOS * **161**, Wolf Alois, Praha, Landschaft, LOS * **173**, Haushofer Max, Praha, Der Ober See bei Berchtesgaden, PRI * **174**, Liehm Antonín, Praha, Partie bei Ebensee, LOS * **180**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Di Ruhe auf den Alpen, * **184**, Berhas, München, Landschaft, * **185**, Gleim Eduard Gustav, München, Landschaft, * **187**, Herold Eduard, Praha, Partie bei Jablona an der Moldau, LOS * **189**, Zimmerman Ant., München, Abendlandschaft, * **190**, Zimmerman Ant., München, Winterlandschaft, * **193**, Ransmayer Johann, Praha, Partie aus Raiz in Mähren, * **194**, Ransmayer Johann, Praha, Ansicht von Klosterneuburg, * **195**, Ransmayer Johann, Praha, Ansicht von Klosterneuburg, * **200**, Marko Carlo, Roma, Landschaft, * **201**, Marko Carlo, Roma, Landschaft, * **210**, Kirchner Albert Emil, München, Partie von Verona, * **211**, Eberle Robert, München, Eine Schafsgruppe, * **212**, Eberle Robert, München, Eine Schafsheerde,

1846

Celkem vystaveno 299 exponátů. Prodáno 86 (LOS-46 / PRI-40).

* **3**, Crola Georg Heinrich, Ilsenburg, Landschaft am Harz, LOS * **4**, Reinhardt Wilhelm, München, Landschaft, Baumgruppe mit Häusern, PRI * **5**, Baumann A., Rüdesheim, Norwegische Landschaft, PRI * **7**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Das Kloster im Gebirge westphälische Gegend bei Regenwetter, * **8**, Kaiser Ernst, München, Der Gosasee, * **9**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Gebirgslandschaft, LOS * **10**, Morgenstern Christian, München, Abendlandschaft, * **11**, Haushofer Max, Praha, Landschaft, * **17**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Regenlandschaft, * **20**, Bürkel Heinrich, München, Landschaft, * **21**, Bürkel Heinrich, München, Landschaft mit Staffage, LOS * **24**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Niederländische Landschaft, LOS * **25**, Morgenstern Christian, München, Landschaft, PRI * **27**, Havránek Bedřich, Praha, Die Elbe bei Aussig, PRI * **31**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Der Golf von Palermo, LOS * **33**, Vollmer Adolf, Hamburg, Elbestrand unterhalb Hamburg, * **35**, Schleich Eduard, München, Verlassene Alpe, LOS * **36**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Schneelandschaft, * **37**, Marr, München, Eine Schmiede aus dem südlichen Tirol bei Meran, * **41**, Saal Georg, Düsseldorf, Gebirgslandschaft bei Sonnenuntergang, LOS * **44**, Brechler Vojtěch, Praha, Landschaft, * **45**, Ransmayer Johann, Praha, Burgruine, * **46**, Feid Joseph, Wien, Waldlandschaft, * **55**, Liehm Antonín, Praha, Die Riesenburg im Erzgebirge, LOS * **58**, Heinlein Heinrich, München, Umgebung des Genser Sees, * **59**, Schleich Eduard, München, Gebirgslandschaft, * **60**, Heinlein Heinrich, München, Landschaft, * **64**, Havránek Bedřich, Praha, Das Eisthal bei ST.Bartholomeus, LOS * **69**, Oosterhoudt Daniel van, Dresden, Eine Mondscheinlandschaft mit Räubern am Feuer, * **70**, Rogers P. H., Baden-Baden, Eine ansicht am Fluss Tamar, im Hintergrunde die Ruinen des Schlosses Trematon in Cornwallis, * **71**, Waldmüller Ferdinand Georg, Wien, Meeresbucht in Sicilien bei Messina, * **72**, Beckmann Hans, München, Abendlandschaft, PRI * **73**, Kirchner Albert Emil, München, Schlossruine Rodont in dem Münsterhale in der Schweiz, * **76**, Seefisch Hermann Ludwig, Baden-Baden, SchweizerLandschaft, * **81**, Simmler, Düsseldorf, Landschaft von Achenbach, Viehstück, LOS * **83**, Haanen Remigius van, Wien, Waldgegend im Winter, * **84**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, WaldGegend mit Wasser, * **85**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, PRI * **86**, Kirchner Albert Emil, München, Landschaft mit einer Ruine aus dem Etschthal in Tirol, * **87**, Rogers P. H., Baden-Baden, Eine Ansicht auf der Insel Sky auf der nordwestküste von Schottland mit Staffage, * **89**, Komlosy Ferenc, Wien, Landschaft, * **90**, Adam Heinrich, München, Riva am Gardasee, * **93**, Raffalt Ignaz, Wien, Der steile Weg, * **95**, Gleim Eduard Gustav, Frankfurt, Der obere Theil des Staremberger See, * **100**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Das Innere eines Urwaldes in Morgenbeleuchtung, PRI * **105**, Zimmermann Albert, München, Abendlandschaft, LOS * **106**, Waldmüller Ferdinand Georg, Wien, Landschaft mit Mädchen, * **107**, Vollmer Adolf, Hamburg, Normannische Küste bei Grenwille, * **108**, Leybold Julius Karl von, Dresden, WinterMorgen, PRI * **111**, Ruyten Jan, Antwerpen, StrandGegend mit einem Fischerboot, * **115**, Hansch Anton, Wien, Herbstnebel am Königssee, LOS * **116**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **117**, Steffan Johann Gottfried, München, Der Wallenstädter See in der Schweiz, * **123**, Zimmermann Albert, München, Der Wildspiss, Gebirgslandschaft in Tirol, * **125**,

Zimmermann Albert, München, Landschaft, Abenddämmerung, PRI * **127**, Bürkel Heinrich, München, Berittene Viehtrieber in der Campagna bei Roma, * **128**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, PRI * **129**, Vermeersch, München, Partie aus Mecheln, * **133**, Heinlein Heinrich, München, Saumsteig am monte sella di ampezzo, * **135**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **138**, Waldmüller Ferdinand Georg, Wien, Abendlandschaft, * **140**, Liehm Antonín, Praha, Der Mittag, Partie bei der Riesenquelle, LOS * **143**, Herold Eduard, Praha, Ruine Liebstein Stammschloss der Kolowrats, * **144**, Altmann Anton, Wien, Baumpartie, * **145**, Kummer Carl Robert, Dresden, Das Innthal bei Kuffstein in Tirol, * **146**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Stromlandschaft, LOS * **152**, Liehm Antonín, Praha, Gebirgslandschaft, Partie bei Ebensee, PRI * **153**, Rottmann Carl, München, Naxos in Griechenland, PRI * **154**, Havránek Bedřich, Praha, Der Königssee, PRI * **155**, Vollmer Adolf, Hamburg, Marine, Volwerk bei Kurhaven, LOS * **156**, Altmann Carl, München, Landleute v. Gewitter überrascht, * **157**, Haushofer Max, Praha, Landschaft, * **159**, Zahradniczek J., Wien, Vogelalpe im Fuscherthal, * **160**, Haanen G. van, Wien, Sommerlandschaft, * **161**, Zahradniczek J., Wien, Baumpartie mit dem Wassmann im Salzburgischen, * **164**, Schleich Eduard, München, Alpe im bairischen Gebirge, * **166**, Beckmann Hans, München, Sommerlandschaft, * **170**, Simonsen Niels, München, Seeräuber im mittländischen Meer, * **175**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Grosse Norwegische Gebirgslandschaft mit Wasserfall, LOS * **176**, Baumann A., Rüdesheim, Die Küste der Insel Wight bei England, * **179**, Seidel August, München, Landschaft, waldiger Grund, * **181**, Bürkel Heinrich, München, Landschaft, * **183**, Heinzmann Carl Friedrich, München, Der Hafen von Torbole am Gardasee, LOS * **187**, Zimmermann Albert, München, Fischfang an der Nordsee im Dezember, LOS * **195**, Haanen G. van, Wien, Sommerlandschaft, * **201**, Heinzmann Carl Friedrich, München, Stammschloss Tyrol bei Meran, * **202**, Heinzmann Carl Friedrich, München, Schloss Trostburg im Eisakthale in Tirol, * **221**, Herold Eduard, Praha, Ruinen des Klosters St.Michael in Unterösterreich, PRI * **222**, Havránek Bedřich, Praha, Schifferhütte am Königssee, PRI * **225**, Wolf Alois, Praha, Partie aus der Scharka, PRI * **227**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, * **229**, Brechler Vojtěch, Praha, Landschaft, LOS * **249**, Brandes Hans Heinrich Jürgen, Braunschweig, Sonnenuntergang. Gegend bei Salzburg, * **250**, Zimmermann Albert, München, Nord See, * **251**, Hasenpflug Carl, Halberstadt, Blick auf die Kirchenruine im Winter, * **252**, Liehm Antonín, Praha, Gegend bei Salzburg, PRI * **254**, Morgenstern Christian, München, Landschaft, * **264**, Brandes Hans Heinrich Jürgen, Braunschweig, Gosasee im Salzkammergut, * **265**, Fries Bernhard, Heidelberg, Landschaft, * **268**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, * **269**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, LOS * **273**, Wolf Alois, Praha, Waldparthie, * **276**, Gauermann Friedrich, Wien, Landschaft bei Mondbeleuchtung, * **277**, Gauermann Friedrich, Wien, Landschaft mit Staffage, * **282**, Hilbert Josef, Praha, Klosterruine, LOS * **283**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, LOS * **284**, Haushofer Max, Praha, Parthie am Königssee

1847

Celkem vystaveno 292 exponátů. Prodáno 88 (LOS-54 / PRI-34).

* **1**, Voltz Friedrich, München, Eine schafferde, LOS * **4**, Adam Benno, München, Kampfende Stiere auf einer Alpe, * **6**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Wasserfall, PRI * **8**, Rottmann Carl, München, Der Hintersee bei Berchtesgaden, PRI * **19**, Baade Knud, München, Marine bei Mondschein, PRI * **22**, Schelfhout, Haag, Winter, * **24**, Havránek Bedřich, Praha, Sonntag am Wagingersee, * **25**, Schleich Eduard, Praha, Landschaft am See, LOS * **27**, Morgenstern Christian, München, Abend am Staffelsee, * **29**, Morgenstern Christian, München, Parthie an der Elbe, LOS * **31**, Bürkel Heinrich, München, Parthie aus der Ramsau, LOS * **36**, Quaglio Simon, München, Schloss Greifenberg in Tyrol, * **37**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Gegend aus Süd Tyrol, * **44**, Zimmermann Albert, München, Gebirgslandschaft, * **45**, Ezdorff Christian, München, Ein Wasserfall in Norwegen, * **47**, Liehm Antonín, Praha, Gegend bei Eichwald, LOS * **50**, Schleich Eduard, München, Sonntag auf dem Lande, * **51**, Liehm Antonín, Praha, Ruine Kostumlat im Mittelgebirge, PRI * **54**, Schmidt Constantin, Düsseldorf, Ein Wald in Mittagsbeleuchtung, PRI * **55**, Zimmermann Richard, München, Strand-Parthie mit Austerhändlerinnen, * **59**, Zimmermann Albert, München, Landschaft, * **63**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Fjord, PRI * **66**, Schertel Joseph, München, Parthie am östlichen Ufer des Starenberger See, LOS * **67**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft mit Jagdsattfage, PRI * **70**, Köbell Georg, München, Cello

Ferro an der neapolitanischer, LOS * **74**, Schlesinger Carl, Praha, Morgen auf der Elbe bei Hamburg, LOS * **75**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft, * **76**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft, LOS * **83**, Krüger Theodor, Berlin, Landschaft, * **84**, Schleich Eduard, München, Abendlandschaft, * **85**, Gleim Eduard Gustav, Frankfurt, Parthie aus dem Engadin in Graubünden, * **86**, Baade Knud, München, Parthie von Sognefjord, * **95**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Gegend aus Norwegen, PRI * **96**, Kaiser Ernst, München, Der Schwansee bei Hohenschwangau, PRI * **97**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Marine, PRI * **98**, Bürkel Heinrich, München, Wirtshaus am Berge bei Raichenthal, PRI * **101**, Beckmann Hans, München, Parthie aus dem untern Innthal, PRI * **102**, Zimmermann Albert, München, Alpenlandschaft, * **104**, Schiller Johann Felix von, München, Abendlandschaft, * **107**, Zwengauer Anton, München, Der Abend am See, * **108**, Heinlein Heinrich, München, Parthie im Obereisackthal in Tyrol, LOS * **113**, Steffan Johann Gottfried, München, Gebirgslandschaft aus dem Canton Glarus, LOS * **121**, Liehm Antonín, Praha, Parthie bei Dur, * **127**, Stange Bernhard, München, Abendlandschaft aus Tyrol, PRI * **131**, Havránek Bedřich, Praha, Alpe am Königssee, * **134**, Bürkel Heinrich, München, Wasserleitung in der Campagna bei Rom, * **136**, Neureuther Eugen, München, Ansicht von Rom, * **137**, Lichtenheld Wilhelm, München, Parthie aus Landsberg bei Mondbeleuchtung, * **139**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Ein Sturm, PRI * **140**, Ehrhardt Adolf, Dresden, Waldpoesie, * **141**, Morgenstern Christian, München, Staffelsee im bairischen Gebirge, PRI * **148**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Der Eibsee bei Partenkirchen, * **152**, Klinger J., Wiener Neustadt, Landschaft, * **155**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Südliche Landschaft, * **162**, Schleich Eduard, München, Alpe mit hintern Zillerthal, * **164**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft in Abendbeleutung, * **166**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft.Mühle im Gebirge, LOS * **167**, Gleim Eduard Gustav, Frankfurt, Gegend bei Sargans in der Schweiz, LOS * **168**, Kunnen van, Frankfurt, Landschaft - Staffage von Verboekhoven, * **170**, Haushofer Max, Praha, Landschaft, * **173**, Müller Moritz, München, Abend auf der Alpe, * **174**, Verve van, Bruxelles, Landschaft mit Vieh, * **177**, Hansch Anton, Wien, Waldlandschaft, * **178**, Wagner-Deines Johann, München, Marine, LOS * **181**, Brechler Vojtěch, Praha, Ausgang eines Echenwaldes, LOS * **182**, Eberle Robert, München, Alpenatzug, LOS * **186**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Waldweg, * **187**, Habenschaden Sebastian, München, Landschaft mit Staffage, * **189**, Kirchner Albert Emil, München, Landschaft mit Architektur, * **191**, Köbell Georg, München, Parthie bei Oberammergau im bairischen Gebirge, * **193**, Ransmayer Johann, Praha, Landschaft, * **195**, Krüger Theodor, Berlin, Märkische Landschaft, * **205**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft bei Regenwetter, * **206**, Marr, München, Helgoland von den Sanddünen aus gesehen, LOS * **208**, Altmann Anton, Wien, Sumpflandschaft, * **209**, Seidel August, München, Alpe im bairischen Hochlande, LOS * **211**, Hülser Joseph, Düsseldorf, Landschaft, * **239**, Heinlein Heinrich, München, Herbstmorgen am Chochelsee, PRI * **240**, Stange Bernhard, München, Eine Mondnacht, PRI * **241**, Zimmermann Albert, München, Landschaft mit Kätchen von Heilbronn, * **242**, Zimmermann Richard, München, Winterlandschaft mit Staffage, * **244**, Baumann A., Rüdesheim, Norwegische Landschaft, * **249**, Wolf Alois, Praha, Parthie aus Meseriss bei Kaaden, LOS * **264**, Havránek Bedřich, Praha, Herbstmorgen, PRI * **265**, Wolf Alois, Praha, Parthie an der Eger, * **282**, Haushofer Max, Praha, Der Pillersee in Tyrol, PRI * **291**, Bönert, Praha, Parthie bei Heinspach (Grafika)

1848

Celkem vystaveno 283 exponátů. Prodáno 53 (LOS-52 / PRI-1).

* **1**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Fjord bei Gudwangen, PRI * **2**, Eberle Robert, München, Ein Schaffstall, * **3**, Steffan Johann Gottfried, München, Parthie aus dem Hochgebirge des Berner Oberlandes, * **4**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Abend am Brienzler See, * **5**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Viehweide, * **8**, Bryner Jean, Lausanne, La Dent du midi von St. Triphon, * **9**, Baumann A., Rüdesheim, Küste der Normandie, * **11**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Aussicht auf dem Spessart im Odenwalde, * **12**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft mit See, * **14**, Bürkel Heinrich, München, Mondlandschaft, * **15**, Vollmer Adolf, Hamburg, Holsteinischer Ostseestrand, * **18**, Wagner-Deines Johann, München, Holländische Marine, * **19**, Ott Johann Nepomuk, München, Ansicht von Palermo, * **21**, Liehm Antonín, Praha, Gegend bei Doppelburg im Erzgebirge, LOS * **23**, Vollmer Adolf, Hamburg, Der Schleswig-Holsteinische Kanal bei Holtenau, * **25**, Bürkel Heinrich, München, Lombardische

Bärenreiber über die Alpen ziehend, LOS * **28**, Havránek Bedřich, Praha, Der Waginger See bei Salzburg, LOS * **32**, Kautský Jan Václav, Praha, Parthie am Schöninger bei Krumau, LOS * **34**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Der Weg zur Kapelle (Gebirgslandschaft), * **35**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Thal bei Gudwangen in Norwegwn, * **36**, Baade Knud, München, Der Hintersee von der Hirschjagd, * **43**, Triebel Carl, Berlin, Parthie bei Salzburg mit der Aussicht auf den Hohen..., * **44**, Scheuchzer Wilhelm, München, Die Scharisskeylape mit dem hohen Goel bei Bercht., * **46**, Zimmermann Albert, München, Landschaft mit Vieh in Sonnenbeleuchtung, * **48**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Landschaft vom Lago di Garda, * **50**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Ein Waldbach bei Sturm, * **51**, Hilgers Carl, Berlin, Winterlandschaft mit einem alten Jagdschlosse, * **52**, Hohe Friedrich, München, Jäger im bairischen Hochlande, * **54**, Heinlein Heinrich, München, Gebirgslandschaft, LOS * **55**, Zimmermann Albert, München, Ein heranziehendes Gewitter bei Sonnenuntergang, * **58**, Beckmann Hans, München, Landschaft, LOS * **60**, Schleich Eduard, München, Abendlandschaft, * **61**, Rottmann Carl, München, Ruinen des Temples der Haegate auf Aegina, * **63**, Saal Georg, Düsseldorf, EiffelLandschaft - Störung der ländlichen Ruhe, * **64**, Brandes Hans Heinrich Jurgens, Braunschweig, Gmunden im Salzkammergut, * **65**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Der Bass Rock an der Nordküste Schottlands, * **67**, Stademann Adolf, München, Ein Eichenwald, * **70**, Kirchner Albert Emil, München, Ruine eines alten Schlosses in Tyrol, * **73**, Kaiser Ernst, München, Parthie am Ammersee, LOS * **76**, Schleich Eduard, München, Gebirgslandschaft, LOS * **78**, Schertel Joseph, München, Parthie von Possenhofen am Staremberger See, * **79**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **80**, Schmidt Eduard, Berlin, Westküste von Helgoland, LOS * **85**, Baade Knud, München, Wrack bei Mondschein, * **86**, Liehm Antonín, Praha, Parthie bei Ossegg, * **87**, Kautský Jan Václav, Praha, Dorf Hirschberghäuser im Böhmerwald, * **89**, Seefisch Hermann Ludwig, Berlin, Parthie von Luzern, * **92**, Reinhard, München, Gebirgslandschaft, * **99**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Die Eiklopen an der Küste von Sizilien, * **102**, Kleepe, Haag, Eine Windmühle, * **108**, Kleepe, Haag, Ein Seehasen, * **109**, Stange Bernhard, München, Eine Alpe bei Mondschein, * **110**, Erhardt, Dresden, Dämmerungsstündchen nach dem Abendbrod, * **111**, Lange Gustav, Düsseldorf, Waldlandschaft (Herbst), * **112**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **114**, Metz Cäsar, München, Landschaft im Charakter des Eifel, * **117**, Reinhard, München, Herbstlandschaft mit Hühnerjagd, * **120**, Lotze Moritz Eduard, München, Landschaft mit Staffage, LOS * **123**, Volker, München, Fischerin am Staremberger See, * **124**, Lichtenheld Wilhelm, München, Eine Mondnacht, * **125**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, SchneeLandschaft, * **126**, Bürkel Heinrich, München, Landschaft mit Vieh bei heranziehendem Gewitter, LOS * **128**, Morgenstern Christian, München, Abendlandschaft, * **130**, Alers, München, Starenberger See, * **132**, Gleim Eduard Gustav, Mannheim, Parthie am Starenberger See, * **135**, Heinlein Heinrich, München, Parthie am Bodensee bei aufsteigendem Gewitter, * **136**, Kautský Jan Václav, Praha, Parthie aus dem Böhmerwald, * **141**, Voltz Friedrich, München, Morgen auf dem Alm, * **142**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Norddeutsche Haide, * **143**, Havránek Bedřich, Praha, Parthie am Blockensteinsee im Böhmerwalde, LOS * **144**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Das Storchnest auf Ausgange des Waldes, * **148**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, LOS * **151**, Hülser Joseph, Düsseldorf, Ein Abend (Gegend bei Ertrath), * **152**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft im rheinischen Charakter, * **153**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Baumparthie, * **156**, Porttmann, Düsseldorf, Aussteigendes Gewitter im Walde, * **157**, Bryner Jean, Lausanne, Aussicht vom Bois de Souvabelin bei Lousana, * **160**, Seidl, München, Landschaft - Frühjahr, LOS * **165**, Hess Carl, München, Alpenparthie aus dem bairischen Oberlande, * **167**, Dreiholtz Christian Lodewijk Willem, Dordrecht, Marine, * **168**, Heinlein Heinrich, München, Die Dolomitfelsen in Ampezzo, * **169**, Schmidt Constantin, Düsseldorf, Scene nach dem Gewitter, * **170**, Waldorp, Haag, Marine, * **171**, Zimmermann Albert, München, Waldlandschaft aus dem bairischen Hochlande, * **172**, Ionkind, Haag, Winterlandschaft, * **173**, Köbell Georg, München, Ruinen der alten Stadt Ostia bei Rom, * **176**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Morgenlandschaft, * **179**, Carl Adolf, Roma, Tyroler Landschaft, * **180**, Martens, München, Landschaft bei Berchtesgaden, * **182**, Morgenstern Christian, München, Dorfparthie in der Nähe von München bei Sonnerunterg., LOS * **183**, Brechler Vojtěch, Praha, Parthie bei Jičín, LOS * **184**, Hilbert Josef, Praha, Ein Abend in Kuttenberg, LOS * **190**, Zeiss, München, Schmalnau bei Ischl - AKV, * **191**, Zeiss, München, Orth bei Gmunden am Frauensee - AKV, * **193**, Zeiss, München, Parthie bei dem Bade Ischl - AKV, * **194**, Zeiss, München, Kreuz bei Ischl - AKV, * **195**, Zeiss, München, Die Hopfmühle bei Ischl - AKV, * **199**, Zeiss, München, Gmunden am Frauensee - AKV, * **200**, Zeiss, München, Hallstadt - AKV,

* **201**, Zeiss, München, Parthie bei St.Wolfgang mit dem Schafberg bei Ischl - A., * **202**, Zeiss, München, Villa Oels bei Ischl - AKV, * **221**, Jordan, Dresden, Strand-Scene - GR., * **229**, Funk Heinrich, Frankfurt, Landschaft, * **230**, Funk Heinrich, Frankfurt, Landschaft, * **231**, Haushofer Max, Praha, Der Waginger See bei Salzburg, LOS * **232**, Stephan Leopold, Praha, Gegend am Plattenberge im Böhmerwald, * **233**, Stephan Leopold, Praha, Parthie aus Böhmerwald, * **234**, Wolf Alois, Praha, Eingang eines Eichenwaldes, LOS * **235**, Croll Carl Robert, Praha, Ruine Schreckenstein, * **236**, Hentke, Praha, Parthie aus dem Böhmerwald, * **237**, Kautský Jan Václav, Praha, Eine Mondnacht, LOS * **242**, Ransmayer Johann, Praha, Ansicht von Tepliz, * **248**, Haushofer Max, Praha, Parthie am Blockensteinsee im Böhmerwalde, LOS * **250**, Roos, Kiel, Wald an der Schleswigschen Ostküste, * **254**, Kautský Jan Václav, Praha, Waldparthie, LOS * **255**, Kratochvil Adolf, Praha, Die Moldau bei Prag, LOS * **257**, Wolf Alois, Praha, Baumparthie, * **261**, Hentke, Praha, Waldparthie, LOS * **263**, Hilbert Josef, Praha, Parthie aus Kuttenberg, * **266**, Brechler Vojtěch, Praha, Waldlandschaft

1849

Celkem vystaveno 224 exponátů. Prodáno 68 (LOS-45 / PRI-23).

* **127**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft, LOS * **133**, Stephan Leopold, Praha, Morgenlandschaft, * **139**, Schlesinger, Hamburg, Nachtszene im Steyrer Gebirge, * **140**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **147**, Hanfstaengl Franz, Dresden, Eine Alpe - GR, * **148**, Brechler Vojtěch, Praha, Wald bei Pürglitz, LOS * **149**, Kautský Jan Václav, Praha, Abendlandschaft, LOS * **150**, Würbs Karel, Praha, Gebirgslandschaft, * **151**, Würbs Karel, Praha, Ruine an einem See, LOS * **152**, Havránek Bedřich, Praha, Herbstmorgen am Obersee, PRI * **156**, Köckert Julius, Praha, Heuernte am Chiemsee, PRI * **160**, Ransmayer Johann, Praha, Gegend bei Maria Schein, * **161**, Ritter, Düsseldorf, Verlobungscene an der Normandische Küste, * **164**, Liehm Antonín, Praha, Parthie bei Dur zur erntezeit, * **166**, Haushofer Max, Praha, Der Eibsee im bairischen Hochlande, LOS * **169**, Kratochvil Adolf, Praha, Parthie bei Dur, LOS * **171**, Kroupa, Praha, Scene nach einer Treibjagd, LOS * **172**, Kroupa, Praha, Herbstlandschaft mit Staffage, * **173**, Wolf Alois, Praha, Parthie bei Pürglitz, LOS * **174**, Zenker František, Praha, Parthie an der Polzen (Abend), * **175**, Hilbert Josef, Praha, Abendlandschaft, LOS * **178**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der Schneesturm, * **179**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der frühe Morgen im Herbst, * **182**, Brechler Vojtěch, Praha, Ein Theil des Heufcheunen Gebirges in Preussen, * **190**, Ransmayer Johann, Praha, Baum Studien, * **191**, Ransmayer Johann, Praha, Parthie bei Georgenthal, * **202**, Köckert Julius, Praha, Die Fischerinn am See, LOS * **203**, Hilbert Josef, Praha, Mondlandschaft, * **204**, Hilbert Josef, Praha, Landschaft bei Heranziehendem Gewitter, LOS * **206**, Würbs Karel, Praha, Kirche zu Nymburg, LOS * **214**, Wachsmann Bedřich, Innsbruck, Parthie an der Sill bei Insbruck, * **219**, Fischbach Johann, Salzburg, Der Hohe Goel - GR

1850

Celkem vystaveno 276 exponátů. Prodáno 93 (LOS-54 / PRI-39).

* **2**, Schleich Eduard, München, Ernte Landschaft, LOS * **4**, Vermeersch, München, Der Grosse Kanal in Venedig, PRI * **5**, Hogue Charles, München, Fischerhütte am See, * **7**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Morgenlandschaft, LOS * **8**, Heinlein Heinrich, München, Parthie am Bodensee, LOS * **9**, Reinhardt Wilhelm, München, Ein Tannenwald, * **13**, Steffan Johann Gottfried, München, Parthie aus dem bairischen Gebirge, LOS * **18**, Kaiser Ernst, München, Slehdorf am Kochelsee, PRI * **19**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Mondaufgang im Walde, * **20**, Seidel August, München, Parthie am Kochelsee im bairischen gebirge, LOS * **21**, Havránek Bedřich, Praha, Parthie am Königssee, LOS * **22**, Kaiser Ernst, München, Die hochalpe an der benediktenwand, PRI * **24**, Ezdorff Christian, München, Wasserfall aus Norwegen, * **25**, Morgenstern Christian, München, Das Moos an der Ammer bei Polling, PRI * **26**, Metz Cäsar, München, Gegend an der Isar bei München. * **27**, Kalkreuth Stanislas Graf von, Düsseldorf, Das Wettwrhrom in der Schweiz, PRI * **28**, Metz Cäsar, München, Kapuziner Kloster bei Trient, * **31**, Zwengauer Anton, München, Ein Herbstabend, PRI * **32**, Ott Johann Nepomuk, München, Partie im Golf von Neapel, * **35**, Brechler Vojtěch, Praha, Waldlandschaft, LOS * **40**, Voltz Friedrich, München, Eine Heerde ..im bairischen hochgebirgen, PRI * **42**, Dahlwig, München, Mondnacht auf der Rieder Ulm im bair. Gebirg., * **43**, Zimmermann Albert, München, Donaldberg im Zitterthale (nach GewitterRegen), PRI * **45**, Rausch

Leonhard, Düsseldorf, Gebirgswald, * **46**, Herrmann, Berlin, Ansicht des kleinen Fischerhafens bei Antwerpen, PRI * **47**, Herrmann, Berlin, Fluss-Hafen im charakter der Schelde, PRI * **49**, Guerdar Eugene von, Düsseldorf, Oestliche KüstenGegend von Palermo, * **50**, Ezdorff Christian, München, Wasserfall aus Norwegen, * **51**, Rottmann Carl, München, Korfu mit dem gebirge von Epirus, LOS * **52**, Rottmann Carl, München, Gewitterlandschaft, * **54**, Beckmann Hans, München, Ruinen eines Waldschlosses, * **57**, Zimmermann R., München, Winterlandschaft, * **58**, Kaiser Ernst, München, Partie am Obersee bei Berchtesgaden, PRI * **59**, Dahlwig, München, Die Sägemühle bei Brannenburg im bairischen gb., PRI * **60**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der Sonntags Morgen im Winter, * **61**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Holländischer Strand bei Kattwick, PRI * **66**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Abend an der francözischen küste, LOS * **67**, Wagner-Deines Johann, München, Marine, * **68**, Liehm Antonin, Praha, Angehende gewitter (Parthie bei Ossegg), LOS * **70**, Kautský Jan Václav, Praha, Das Moldauthal bei Freidberg, LOS * **73**, Kautský Jan Václav, Praha, Ein theil der Stadt Kosenberg in Böhmen, LOS * **74**, Baade Knud, München, Mondnacht an der Küste von Norwegen, PRI * **76**, Seipel, München, Partie bei Herinsdor an der Ostsee, * **79**, Zimmermann Max, München, Landschaft mit Eichen, LOS * **82**, Liehm Antonín, Praha, Der Sct. Barbara-Teich bei Dur, PRI * **83**, Cappelen August, Düsseldorf, Norwegische Waldlandschaft, * **84**, Fries Wilhelm, München, Italienische Landschaft, * **85**, Marr, München, Ein schwabischer schaffirte, * **86**, Eberle Robert, München, Schafheerde, * **87**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **88**, Schleich Eduard, München, Gebirgslandschaft, LOS * **89**, Pulian Johann Gottfried, Düsseldorf, Dorf in der Eifel, LOS * **90**, Tank, München, Ein fischerboot bei Mondbeleuchtung, LOS * **91**, Flamm Albert, Düsseldorf, Landschaft im Charakter von Oberitalien, * **92**, Liehm Antonín, Praha, Abendlandschaft (Steinbruch bei Dur), * **94**, Brechler Vojtěch, Praha, Morgenlandschaft, LOS * **95**, Waraus August Vilém, Praha, Einstedlerei Skalitz bei Leitmeritz, LOS * **97**, Hogue Charles, Berlin, Blankenburg in der Mark, * **101**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Eine Mühle im Hochgebirge, * **103**, Schertel Joseph, München, Harlaching bei München im Isarthale, * **105**, Triebel Carl, Berlin, Partie bei Salzburg, * **106**, Funk Heinrich, Frankfurt, Ein Kloster im gebirge, * **107**, Waraus August Vilém, Praha, Die Hasenburg, * **108**, Triebel Carl, Berlin, Partie bei Salzburg, * **109**, Eberle Robert, München, Die Heimkehr von der Weide, * **110**, Lange, München, Abendlandschaft, LOS * **111**, Schmidt Eduard, Berlin, Küste der Bretagne, LOS * **112**, Bürkel Heinrich, München, Wirtshaus im bairischen Hochlande, * **114**, Kaiser Ernst, München, Das herzogliche Jagdschloss am Bartholomäussee, PRI * **116**, Neher, München, Bebenhausen bei Tübingen, PRI * **117**, Schwind Moritz von, München, Waldpartie, * **118**, Kautský Jan Václav, Praha, Partie am Blöckensteinsee im Böhmerwalde, * **119**, Hohe Friedrich, München, Ruhe bei der Klopsjagd, LOS * **121**, Habenschaden Sebastian, München, Ziegen in einem Garten, * **122**, Steinbrück Eduard, Düsseldorf, Elsen, * **123**, Schmidt Constantin, Düsseldorf, Wald bei Mittagsbeleuchtung, * **124**, Heilmayer Karl, München, Sommernachmittag in der Gegend von München, LOS * **125**, Beckmann Hans, München, Abenddämmerung, LOS * **126**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft mit einem Wasserfall, * **128**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Das Wetterhorn aus dem Berner Oberlande, * **132**, Steffan Johann Gottfried, München, Herbstbild - bairischen Flachlande, PRI * **133**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **134**, Zenker František, Praha, Partie aus dem Elbgrund im Riesengebirge, LOS * **137**, Heinlein Heinrich, München, Ein Geklüft in der Iocher Alpe mit Kochelsee..., PRI * **138**, Zimmermann Albert, München, Heranziehendes Wettwe in Zillergrund in Tyrol, PRI * **139**, Stephan Leopold, Praha, Partie aus dem Oetzthale in Tirol, * **143**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Der Gossa-see in Oberösterreich, * **144**, Haushofer Max, Praha, Partie im B'hmerwalde, LOS * **149**, Fischbach Johann, Salzburg, Partie bei Salzburg, * **150**, Waraus August Vilém, Praha, Burg Bösig, * **151**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldiges Thal, PRI * **153**, Merk Eduard, München, Stube aus dem bairischen gebirge, * **154**, Ott Johann Nepomuk, München, Fischerhaus in Messina bei herannahendem Sturme, * **155**, Bubák Alois, Praha, Der Brunnberg im Riesengebirge, * **156**, Bubák Alois, Praha, Partie aus dem Elbenthal, * **157**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Fuhrmans-Wirtschaft im Walde, * **159**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, PRI * **161**, Altmann Anton, München, Das ehemalige Jagdschloss auf der Riss bei Partenkirchen, * **163**, Marr, München, Eine Weinlese aus der Gegend von Meran in Tirol, * **164**, Liehm Antonin, Praha, Partie bei Klostergrab, * **167**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Partie aus dem Spessart, * **168**, Köbell Georg, München, Schloss Reichertshausen bei Pfasenhofen an der Ilm, * **169**, Stephan Leopold, Praha, Gegend bei Salzburg, LOS * **172**, Liehm Antonín, Praha, Ein bauernhof bei Teplitz, * **173**, Spengel, München, Abend Dämmerung, * **179**,

Rottmann Carl, München, Wald und Moorgrund, * **181**, Stephan Leopold, Praha, Schloss Tirol, * **182**, Höcke, Düsseldorf, Schlossruine Greifenstein, * **184**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft, * **187**, Liehm Antonin, Praha, Herbstlandschaft, * **188**, Weber, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **189**, Wolf Alois, Praha, Partie aus Hallstadt, * **190**, Habenschaden Sebastian, München, Heuernte, LOS * **191**, Schampheleer Edmond de, München, Das Kaiser gebirge in Tirol, * **192**, Liehm Antonín, Praha, Partie bei der Riesenquelle, PRI * **194**, Komlosy Ferenc, Budapest, DonauLandschaft, * **208**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Ein Herbstmorgen im Walde, * **215**, Kroupa, Praha, Partie aus dem Böhmerwalde, LOS * **217**, Vollmer Adolf, Hamburg, Die Elbe unterhalb Hamburg bei ruhigem wetter, * **218**, Vollmer Adolf, Hamburg, Die Kupferhammer bei Ratzeburg im Lauenburgischen, * **219**, Komlosy Ferenc, Budapest, Eine Hirschjagd, * **228**, Langko Dietrich, München, Winterlandschaft nach Sonnenuntergang, LOS * **229**, Komlosy Ferenc, Budapest, Waldpartie, PRI * **232**, Liehm Antonín, Praha, Partie aus dem Riesengebirge, * **233**, Liehm Antonin, Praha, FrühlingsMorgen (Partie bei Teplitz), PRI * **234**, Klinger, Praha, Landschaft, * **236**, Kollert, Svojsice (Schwoischitz), Ansicht von Schwoifchitz, * **237**, Kollert, Svojsice (Schwoischitz), Uibernachtende Schiffsleute an der Donau, * **239**, Wehli Matěj, Praha, Abendlandschaft, * **240**, Würbs Karel, Praha, Kirchenruine in einem walde, LOS * **241**, Wolf Alois, Praha, Parthie bei Lambach, LOS * **244**, Kratochvil Adolf, Praha, Thal hinter dem Gosa-see, LOS * **246**, Marek, Praha, Die Sazawa bei Sternberg, * **248**, Hilbert Josef, Praha, Abenddämmerung, LOS * **254**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegische Abendlandschaft, * **260**, Haushofer Max, Praha, Partie am Chiemsee, * **261**, Havránek Bedřich, Praha, St. Adolar am Pillersee in Tirol, PRI * **262**, Zenker František, Praha, Parthie aus dem Mittelgebirge, * **263**, Hilbert Josef, Praha, Parthie bei Kuttenberg, * **264**, Kratochvil Adolf, Praha, Abend am Mönchsberg bei Salzburg, LOS * **266**, Baumann A., Rüdesheim, Ein Brenendes Schiff bei Stürmischen Wetter, * **267**, Wolf Alois, Praha, Partie bei Traunkirchen am Gmundner See, * **268**, Hilbert Josef, Praha, Ideale Abendlandschaft, * **269**, Ransmayer Johann, Praha, Partie an der Elbe bei Lobositz, * **270**, Ransmayer Johann, Praha, Gegend bei Brür, * **274**, Komlosy Ferenc, Budapest, Eichenwald aus dem Banat,

1851

Celkem vystaveno 282 exponátů. Prodáno 96 (LOS-51 / PRI-45).

* **1**, Heinlein Heinrich, München, Partie aus dem Oetzthal in Tirol, PRI * **2**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Verwildeter italienischer Park, * **5**, Schleich Eduard, München, Ebene im Frühling, PRI * **7**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, * **9**, Vermeersch, München, Partie in Perugia, * **13**, Verboeckhoven, Bruxelles, Ein Stier eine Barière überspringend, * **14**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Wasserfall - in Graubündten, * **15**, Hasenpflug Carl, Halberstadt, Kirchenruine im Winter, PRI * **16**, Heinlein Heinrich, München, Partie am Kochelsee in Morgenbeleuchtung, * **17**, Lange, München, Landschaft (Tirol), PRI * **19**, Bubák Alois, Praha, Partie an der traun bei Ischl, * **21**, Cappelen August, Düsseldorf, Norwegischer Wald in der Abenddämmerung, LOS * **22**, Neher, München, Schloss Harburg bei Nördlingen, * **25**, Kautský Jan Václav, Praha, MittagsLandschaft, LOS * **27**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Sommerlandschaft, PRI * **30**, Zimmermann Max, München, Landschaft (Gegend an der Amper), PRI * **31**, Wolf Alois, Praha, Ausgang eines Eichenwaldes, * **32**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, PRI * **35**, Millner Carl, München, Der hohe Goel am Hintersee bei Berchtesg., PRI * **36**, Häfner Carl, München, Eine waldschlucht, LOS * **37**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Ein Morgen - italienisch, LOS * **39**, Schleich Eduard, München, Mittag im Walde, * **40**, Adam Franz, München, Dorf Viccoca bei Navarra, * **41**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft, LOS * **42**, Kratochvil Adolf, Praha, Partie am Donnerkogel in Gosau, LOS * **44**, Voltz Ludwig, München, Die Parforcejagd am Morgen, * **45**, Habenschaden Sebastian, München, Landschaft mit staffage, * **46**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, MoselLandschaft, LOS * **50**, Reinhardt Wilhelm, München, Landschaft, PRI * **55**, Voltz Friedrich, München, Eine Alm im baier Hochgebirge, * **57**, Zimmermann Max, München, Eine Eichenlandschaft, LOS * **60**, Lange, München, GebirgsLandschaft (Schloss in Tirol), PRI * **62**, Happel Peter Heinrich, Düsseldorf, Hirsche zur Quelle ziehend, * **66**, Bubák Alois, Praha, Partie am Gosa see, LOS * **70**, Eberle Robert, München, Schafe am Abende, PRI * **71**, Eberle Robert, München, Die Rothalpe am Wendelstein, PRI * **72**, Wolf Alois, Praha, Partie am Hallstädter see, LOS * **73**, Brodzky Alexander, München, Der Plattensee bei Gewitter, * **76**, Schmidt Eduard, Berlin, Holländisches Lootsenboot bei Harlingen, PRI * **77**, Marr, München, Der Sonntags Morgen

aus der Gegend von Meran, * **78**, Weiss, Berlin, Holländisches Fahrzeug auf der Ostsee, PRI * **79**, Hübner Karl, Düsseldorf, Landschaft, * **82**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft bei regnerischen Wetter, * **84**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Der Thuner See in der Schweiz, * **87**, Meixner Ludwig, München, Winterszene, LOS * **90**, Fries Wilhelm, München, Sturm im Golf von Neapel, * **91**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **93**, Haushofer Max, Praha, Wagingersee bei Salzburg, * **95**, Hüntten Franz, Düsseldorf, Strandbild (motiv Blankenburg), LOS * **96**, Neher, München, Brunnen bei Reutlingen, PRI * **97**, Jacobs Jacob, Antwerpen, Marine, * **98**, Prestel Johann Erdmann Gottlieb, Mainz, Hochwild am Morgen, * **100**, Bubák Alois, Praha, Partie aus Ischl, * **101**, Wachsmann Bedřich, München, Torbole am Gardasee, LOS * **102**, Raffalt Ignaz, Wien, Partie aus Stiermark, * **103**, Wachsmann Bedřich, München, Eine Waldkapelle im Aetzthalle in Tirol, * **105**, Klein Johann Adam, München, Ungarisches Schiffzughvivouac an der Donau, * **107**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Partie an der Amper, LOS * **110**, Spengel, München, Anbrechende Nacht bei München, * **111**, Spengel, München, Anbrechender Tag in einsamer Gegend, * **112**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Intenlaken in der Schweiz, * **114**, Schleich Eduard, München, Landschaft beim eisbruch eines Gewitters, PRI * **115**, Zwengauer Anton, München, Der Walchensee, * **116**, Schiller Johann Felix von, München, Heuernte im Stubaythale in Tirol, PRI * **119**, Baade Knud, München, Strandpartie in Norwegen bei Morgenbeleuchtung, * **120**, Zwengauer Anton, München, Die Abenddämmerung, * **123**, Laufberger, Praha, Waldpartie, LOS * **126**, Zimmermann R., Praha, Nach einem sturme aus dem gebirge Oberösterreichs, * **127**, Prestel Johann Erdmann Gottlieb, Mainz, Gemse in der Ruhe, PRI * **128**, Metz Cäsar, München, Das Kaisergebirge und die Tauern, PRI * **130**, Beckmann Hans, München, Waldlandschaft mit einer Kapelle, LOS * **133**, Steffan Johann Gottfried, München, Herbstlandschaft aus der Umgegend vom München, LOS * **134**, Ott Johann Nepomuk, München, Der Kochelsee im Oberbaiern, * **135**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Landschaft (Gegend bei Düsseldorf), * **136**, Lenz von, München, Salzburg in der Abendbeleuchtung, LOS * **137**, Stephan Leopold, Düsseldorf, Abendlandschaft aus Tirol, * **138**, Baade Knud, München, Fjordpartie aus Norwegen bei Mondbeleuchtung, PRI * **139**, Kreling, München, Eine Kühle Grotte, * **140**, Millner Carl, München, Der Königssee in Berchtesgaden, LOS * **141**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft, PRI * **142**, Häfner Carl, München, Ein Sonntags Morgen, * **143**, Zimmermann Albert, München, Gebirgsee in Südtirol, * **145**, Heinlein Heinrich, München, Der Königssee vor dem Ausbruch eines Gewitters, * **146**, Heilmayer Karl, München, Mondaufgang im Hochgebirge, * **148**, Lotze Moritz Eduard, München, Hirtin mit Schafen, * **149**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Fjord, PRI * **150**, Weber, Düsseldorf, Landschaft, * **152**, Brechler Vojtěch, Praha, Sägemühle im Glatzer Gebirge, * **153**, Otto, Berlin, Winterlandschaft, LOS * **155**, Marek, Praha, Waldpartie bei Sternberg, * **156**, Fries Wilhelm, München, Partie aus Oberwallis, * **158**, Boshart Wilhelm, München, Der Morgen nach der Sturm, * **160**, Michelis Alexander, Düsseldorf, GewitterRegen im Walde, * **161**, Novopacký Jan, Wien, Landschaft - Abend, * **162**, Trippel, Berlin, Partie aus dem Berner Oberlande, * **166**, Morgenstern Christian, München, Ein hohlweg..nach dem Schwarzwalde, PRI * **169**, Kalkcreuth Stanislas Graf von, Düsseldorf, Norwegische Landschaft - Abendbeleuchtung, * **171**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, * **172**, Seidel August, München, Abend am bairischen Vorgebirge, LOS * **177**, Havránek Bedřich, Praha, Bauernhaus bei Berchtesgaden, PRI * **179**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Herbstlandschaft, * **180**, Seidel Franz, München, Alpenglühen am Hintersee bei Berchtesgaden, PRI * **181**, Zimmermann Albert, München, Fall der Ziller im Zillerthall, * **182**, Beckmann Hans, München, Morgen am Starenberger See, LOS * **185**, Rotz , München, Landschaft (nachtstück), * **188**, Kautský Jan Václav, Düsseldorf, Ein Urwald, * **189**, Liehm Antonín, Praha, Partie bei Dur, * **190**, Wassmann, München, Landschaft - AKV, * **192**, Wassmann, München, Landschaft - AKV, * **193**, Wassmann, München, Landschaft - AKV, * **194**, Wassmann, München, Landschaft - AKV, * **195**, Wassmann, München, Landschaft - AKV, * **204**, Gensler, Hamburg, Landschaft, * **211**, Haushofer Max, Praha, HerbsAbend - wald, LOS * **213**, Liehm Antonín, Praha, Herbstlandschaft, LOS * **215**, Wehli Matěj, Praha, Partie an der Moldau, LOS * **216**, Fiedler, Trieste, Partie aus der Chiesa in Verona, PRI * **220**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Partie bei Dortrecht, * **221**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Blankerberger Fischerboote, * **222**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Englisches Kriegsschiffboot, * **223**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Schiffbruch an der norwegischen Küste, * **230**, Havránek Bedřich, Praha, Fischerhütte am Königssee, * **231**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Ein Oktobertag in Tirol - Traumsee, * **233**, Vollmer Adolf, Hamburg, Marine von der Normandieküste, * **234**, Schertel Joseph, München, Partie aus dem Voralbergschen, LOS *

235, Herrmann, Berlin, Flusshafen - Rotterdam, PRI * **237**, Zimmermann, Praha, Linneburger Haide bei Gewitter, PRI * **238**, Brechler Vojtěch, Praha, Partie an der kleinen Elbe, LOS * **241**, Schilfing , Braunschweig, Landschaft bei Mondbeleuchtung, * **242**, Gurlitt Louis, Nischwitz, Landschaft, * **246**, Kautský Jan Václav, Praha, Landschaft, LOS * **247**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, PRI * **251**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Wasserfall aus Hallingdal in Norwegen, * **252**, Köbell Georg, München, Landschaft bei Mondbeleuchtung, * **253**, Freville Noel de, München, Die Grombergmühle bei Branenburg, * **256**, Liehm Antonín, Praha, Partie im Egerthal bei Warth, * **262**, Kratochvíl Adolf, Praha, Der Lakensee am Dachstein, * **263**, Stephan Leopold, Praha, Abendlandschaft, * **264**, Stephan Leopold, Praha, Landschaft, * **265**, Hilbert Josef, Praha, Herbstlandschaft, * **266**, Brechler Vojtěch, Praha, Fischerhütte an der Elbe, LOS * **271**, Hilbert Josef, Praha, Eine Ruine bei Abendbeleuchtung, * **273**, Marek, Praha, Schloss Rataj, * **274**, Kroupa, Praha, Partie am Dachstein in Gosau, * **275**, Kroupa, Praha, Partie von Waldbach Strupp am Halstädter See, * **281**, Würbs Karel, Praha, Eine einsame Kapelle

1852

Celkem vystaveno 313 exponátů. Prodáno 102 (LOS-53 / PRI-49).

* **1**, Lange, München, Die Ramsau mit dem Hintersee, PRI * **2**, Ebert Carl, München, Partie bei Polling, PRI * **4**, Schiller Johann Felix von, München, Gegend am Chiemsee bei Endorf - Abend, LOS * **5**, Weiss, Berlin, Fischerboote auf der Ostsee, PRI * **6**, Lenz von, München, Gewitter in der Nähe des Ammersee, * **7**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Der Pilatus Berg an der Vierwaldstätter see, * **8**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Der Vierwaldstätter see, * **9**, Metz Cäsar, München, Gegend bei Andorf - Sonnenaufgang, * **13**, Heilmayer Karl, München, Das wilde Kaisergebirge mit dem Tauern, * **14**, Schiffmann Jost, München, Der Pilatusberg am Vierwaldstättersee - Morgen, * **16**, Zimmermann Albert, München, Eibsee im baier.gebirge, LOS * **17**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Landschaft in charakter des Schwarzwaldes, * **18**, Baade Knud, München, Norwegisches Hüengrab, * **20**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Westphälische Landschaft mit Bauernhof, * **21**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Regenlandschaft, PRI * **23**, Baumgartner, Berlin, Partie aus dem Berner Oberlande, * **25**, Krusemann, Bruxelles, Winterlandschaft, * **29**, Leyppold Julius Karl von, Dresden, Winterlandschaft - Gegend aus der Lausitz, * **30**, Leyppold Julius Karl von, Dresden, Herbstlandschaft - Abend, * **31**, Eberle Robert, München, Schafheerde im Walde, PRI * **32**, Schleich Eduard, München, Landschaft - Gegend bei München, * **37**, Lange, München, Partenkirchen mit dem Zugspitz, * **40**, Eberle Robert, München, Schafheerde an einem Felsen, LOS * **41**, Otto, Berlin, Winterlandschaft, * **43**, Zimmermann Albert, München, Ein Gebirgsbach, * **44**, Zimmermann R., München, Winterlandschaft, * **45**, Schiller Johann Felix von, München, Gegend am Inn, bei Neubeuern -nachMittag, * **46**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Partie an der italienischen Küste bei Oneglia, * **47**, Haushofer Max, Praha, Partie bei Friedstein, LOS * **53**, Voltz Friedrich, München, Ruhheerde - bairischen hochgebirge - Mittag, * **55**, Heilmayer Karl, München, Mondnacht auf der Alpe, PRI * **61**, Koch, Düsseldorf, Landschaft, * **64**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft mit Jagdstaffage, * **65**, Wachsmann Bedřich, München, Der Grosse Oetzthaler-ferner in Tyrol, LOS * **67**, Steffan Johann Gottfried, München, Herbstbild - Gegend von Brannenburg am Inn, LOS * **70**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Eine Mondscheinlandschaft, * **72**, Lachenwitz, Düsseldorf, Ruhende Heerde im Gebirge, * **75**, Steffan Johann Gottfried, München, Sommerabend - Umgegend von München, PRI * **77**, Kirchner Albert Emil, München, Schloss Taufers in Südtirol, * **78**, Mecklenburg Louis, Hamburg, Partie aus Venedig bei Mondbeleuchtung, * **79**, Kautský Jan Václav, Praha, Waldpartie, * **84**, Zimmermann Max, München, Abhang mit Eichen, LOS * **85**, Schweninger Karl, Wien, Landschaft, * **87**, Zimmermann R., München, Kartoffel-ernte in Norddeutschland, * **88**, Ott Johann Nepomuk, München, Kloster bei Catania in Sicilien bei monndbeleuch., * **89**, Havránek Bedřich, Praha, Zerstörte Mühle im Punkvathale in Mähren, * **90**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Gletscher auf der norwegischen Hochebene, * **91**, Reinhardt Wilhelm, München, Gegend am nördlichen Comerse, * **92**, Zimmermann R., München, Winterlandschaft mit Staffage, LOS * **94**, Kalkcreuth Stanislas Graf von, Düsseldorf, Partie am Thuner see in der Schweiz, * **97**, Metz Cäsar, München, Das Wetterhorn in der Schweiz, * **98**, Euler Carl, Kassel, Partenkirchen mit der Zugspitze, * **100**, Habenschaden Sebastian, München, Eine Winterlandschaft mit staffage, * **102**, Würbs Karel, Praha, Ruine Malečov bei Münchengrätz, LOS * **103**, Gude Hans, Düsseldorf, Norwegische Küste bei Mondschein, * **105**, Euler Carl,

Kassel, Partie auf der obern heustadtAlm an der Ben.wand, * **106**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Wasserfall, * **108**, Hummel Karl, Weimar, Das Thal Serpentina - Albanergebirge, * **109**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft bei Sturm, PRI * **110**, Mayer, München, Landschaft (Regen und sonnenschein), LOS * **112**, Reusch, München, Partie aus dem Umgebung von Meran, LOS * **114**, Havránek Bedřich, Praha, Bauernhaus bei Ischl, LOS * **115**, Bernardi, München, Partie an der Ammer am Eingang des bairisch.hgb, * **116**, Heinlein Heinrich, München, Die Donnerkögel-wand in der obern Gosau, PRI * **118**, Höningshaus, Düsseldorf, Italienische Waldlandschaft, * **121**, Cappelen August, Düsseldorf, Norwegischer Hochgebirgswald, * **122**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Motiv aus dem Park- Chiggi in Arriaccia, * **123**, Schmidt Constantin, Düsseldorf, Waldbild mit staffage, * **125**, Spengel, München, Herbstmorgen, * **126**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Mondlandschaft, * **127**, Stephan Leopold, Praha, Gebirgslandschaft, * **128**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Sonnenuntergang, * **129**, Saal Georg, Heidelberg, Das Alpenglühen der Mitternachtsonne in Norweg., * **130**, Scheuchzer, München, Der hohe Göhl bei Berchtesgaden, * **131**, Schleich Eduard, München, Sommerlandschaft, PRI * **133**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Limburg an der Vesdre, * **134**, Weber, Düsseldorf, Mondlandschaft im Winter, * **136**, Baade Knud, München, Küstenpartie aus Norwegen, * **139**, Euler Carl, Kassel, Eine Alm bei Mondbeleuchtung, PRI * **140**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **141**, Haecke Joseph, Düsseldorf, Schloss Dietz und Stadt an der Lahn mit Staffage, * **142**, Beckmann Hans, München, Der Stahrenbergersee unweit München, * **143**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Motiv vom Hasliberge, LOS * **144**, Bubák Alois, Praha, Partie vom Vorwald bei Neuhaus, PRI * **147**, Quaglio Simon, München, Partie im Kloster Seligenthal zu Landshut, * **149**, Hummel Karl, Weimar, Partie am Langbathsee, * **151**, Cordes Wilhelm, Düsseldorf, Motiv vom Sogne-fjord in Norwegen, * **152**, Wehli Matěj, Praha, Aussicht vom Mönchsberg bei Salzburg, LOS * **153**, Eibner Friedrich, München, Partie von Nürnberg, PRI * **157**, Lange Gustav, Düsseldorf, Winterlandschaft mit Köhlern, LOS * **158**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, MittagsLandschaft im charakter des Röhnggebirgs, * **159**, Bubák Alois, Praha, Gewitterlandschaft, LOS * **162**, Becker August, Darmstadt, Ein Schiff zwischen Eisbergen in Polarmeere, PRI * **163**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Partie aus Karden an der Mosel, * **164**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Partie aus Pommern an der Mosel, * **166**, Haecke Joseph, Düsseldorf, EiselLandschaft bei Gerolstein -Abend, * **167**, Becker August, Darmstadt, Norwegische FjordLandschaft, * **170**, Häfner Carl, München, Eine Landschaft, LOS * **171**, Millner Carl, München, Der Hintersee bei Berchtesgaden, * **174**, Langko Dietrich, München, SommerMorgen, PRI * **175**, Becker August, Darmstadt, Norwegisches Hochgebirge bei Mitternachts., * **176**, Both, Düsseldorf, Landschaft - motiv an der Ostseeküste, * **177**, Guerard Eugene von, Düsseldorf, Sicilianische Landschaft, * **180**, Knip Henriette, Berlin, Kühe auf der Weide, * **181**, Reinhard Karl, München, Winterlandschaft, * **182**, Meixner Ludwig, München, Dorfpattie bei München, * **184**, Zenker, Düsseldorf, Motiv aus dem Riesengebirge, * **185**, Tank, München, Der Morgen nach dem Sturme, PRI * **186**, Millner Carl, München, Der Donnerkögel in der Gossau, LOS * **187**, Kauffmann Hermann, Hamburg, SpätAbend, * **188**, Zimmermann Albert, München, Sturzabch in Rosenloui in der Schweiz, * **189**, Jabin Georg, Düsseldorf, Alee im Herbste, * **190**, Koch, München, Schloss bei Antwerpen mit Viehweide im Vordergr., * **193**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Marine, * **194**, Brechler Vojtěch, Praha, Partie aus dem Grenzgebirge, PRI * **195**, Boshart Wilhelm, München, Das Torfmoor an der Ammer bei Polling, * **196**, Zielke, Düsseldorf, Eingang ins Thal, * **197**, Brechler Vojtěch, Praha, Baumpattie, LOS * **200**, Wehli Matěj, Praha, Partie an der Kugelmühle am Untersberg, * **207**, Lotze Moritz Eduard, München, Landschaft mit Staffage, * **208**, Morgenstern Christian, München, Dorf in Mondbeleuchtung, LOS * **209**, Seidel August, München, Partie aus dem Hinter-rheinthale bei Partenkirchen, LOS * **210**, Morgenstern Christian, München, Partie am Fusse des bairischen Hochlandes, * **211**, Seidel Franz, München, Sonneaufgang am Hintersee in der Ramsau, PRI * **216**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Landschaft in Abendlicher Beleuchtung, * **217**, Faber, München, Strandpartie, * **218**, Zimmermann Max, München, Eichen vom Sturme bewegt, * **219**, Schertel Joseph, München, Partie aus dem schwäbischen gebirge, LOS * **221**, Zwengauer Anton, München, Das Dorf in der Dämmerung, PRI * **227**, Löffler August, München, Ansicht von Beirut mit dem Libanon, * **253**, Brodsky Alexander, München, Die Ruinen von Visegrad an der Donau, * **254**, Rustige Heinrich Franz Gaudenz von, Stuttgart, Sturm auf dem Brianzer See in der Schweiz, * **255**, Rustige Heinrich Franz Gaudenz von, Stuttgart, Partie am Sarner see in der Schweiz, * **256**, Liehm Antonín, Teplice, Waldpartie, * **257**, Liehm Antonín, Teplice, Partie am Ganghof, * **260**, Kroupa, Praha, Partie aus dem Gosauthal, LOS * **261**, Wolf

Alois, Praha, Partie bei Kraschau, * **262**, Kautský Jan Václav, Praha, Partie aus dem Böhmerwald, * **263**, Kautský Jan Václav, Praha, Moldauthal bei Friedberg, * **266**, Pape Eduard Friedrich, Berlin, Landschaft, LOS * **267**, Wassmann , Berlin, GewitterRegen vor Sonnenuntergang, * **271**, Wolf Alois, Praha, Ruine Libstein, LOS * **281**, Haushofer Max, Praha, Partie bei Schärding am Inn, * **282**, Haushofer Max, Praha, Partie am Gmunder See, LOS * **286**, Fiedler, Trieste, Seesturm an der DalmatinischenKüste, * **293**, Kratochvíl Adolf, Praha, Schloss Krumau in Böhmen, * **296**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Heuernte bei Windigem Wetter, PRI * **298**, Zimmermann Albert, München, Mondnacht, * **300**, Kautský Jan Václav, Praha, PlatzRegen im Böhmerwalde, * **302**, Stephan Leopold, Praha, Gegend bei Salzburg, * **312**, Kautský Jan Václav, Praha, Landschaft - Mittag, LOS

1853

Celkem vystaveno 400 exponátů. Prodáno 114 (LOS-67 / PRI-47).

* **1**, Bamberger Fritz, München, Ansicht von Gibraltar, * **6**, Mayer, München, Partie bei Etting mit der Benediktenwand, * **8**, Havránek Bedřich, Praha, Waldbild - frühjahr, PRI * **9**, Heilmayer Karl, München, Mondaufgang in einem Dorfe, PRI * **10**, Wagner-Deines Johann, München, Marine, * **13**, Georgy Wilhelm, Leipzig, Ein Ulmenwald, * **14**, Bubák Alois, Praha, Partie aus dem Iserthale bei Eisenbrod, LOS * **15**, Schiffmann Jost, München, Strandpartie am Wallenstetter see, * **16**, Meixner Ludwig, München, Partie an der schwedischen Küste, * **17**, Köbell Georg, München, Vom Rhein, * **18**, Leickert Charles, Amsterdam, Seestrand bei Scheveningen, * **19**, Kindermans Jean Baptiste, Bruxelles, Landschaft mit staffage, * **20**, Pose, Frankfurt, Küste bei Sestri, * **22**, Thurau Friedrich, München, Schloss Gottlieben bei Constanz, PRI * **23**, Vollmer Adolf, Hamburg, Partie im Sachsenlande bei der Aumühle, * **24**, Boshart Wilhelm, München, Das Ammermoor bei Polling, LOS * **26**, Stademann Adolf, München, Mondnacht -partie an der Schelde, * **27**, Zimmermann Max, München, Herbstabend, * **29**, Seidel Franz, München, Partie am Staremberger see bei München, * **33**, Melchior, München, Eine ruine aus der Rheinpfalz, * **35**, Steffan Johann Gottfried, München, SommernachMittag - Wallenstätter see, PRI * **36**, Häfner Carl, München, Eine Waldschlucht, * **40**, Kaiser Ernst, München, Obersee bei Berchtesgaden in Abendbel., * **43**, Bernardi, München, Partie aus dem bairischen Hochlande, * **44**, Simonsen, København, Hasen von Algier, * **46**, Heinlein Heinrich, München, Suldnertal in Tirol, PRI * **47**, Hünten Franz, Düsseldorf, Einfahrt in den Hasen von Ostende, * **49**, Millner Carl, München, Der hohe Staufen mit der Aussicht auf Chiemsee, * **55**, Haushofer Max, Praha, Herbstabend, * **56**, Baade Knud, München, Partie aus dem Zillerthal in Tyrol, * **60**, Rottmann Carl, München, Der Tempel zu Aegina, * **64**, Steffan Johann Gottfried, München, Userpartie am Wallenstätter see in der Schweiz, * **65**, Hoff, München, Partie von Schloss Goré im südlichen Frakreich, * **66**, Hammer, München, Hochwild am FrühMorgen im wasser, * **68**, Schiffmann Jost, München, Erinnerung an der Walenstätter see, * **69**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Mondschein an der Elbe bei Altona, * **72**, Hartmann, München, Partie an der Benediktenwand - Staremberger see, * **79**, Wehli Matěj, Praha, Achensee in Tyrol, * **81**, Mayer, München, Partie von der Jocher Alm am Kochelsee, * **82**, Mayer, München, Abenddämmerung - dorfkirche von Willerbach, * **84**, Bubák Alois, Praha, Heranziehender gewitterRegen -Riesengebirge, PRI * **86**, Morgenstern Christian, München, Mondlandschaft - Helgoland, LOS * **87**, Ortmans François Auguste, Paris, Landschaft mit einer Heerde, * **88**, Schleich Eduard, München, Abend am Ammer see, * **89**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Schlechtes wetter, * **90**, Kautský Jan Václav, Praha, Partie an der Moldau, LOS * **91**, Kosárek Adolf, Praha, Gewitterlandschaft, * **93**, Heilmayer Karl, München, Partie aus Meran - mondnacht, * **94**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Abzug von der Alpe, * **95**, Voltz Friedrich, München, Die Ruhe junge Geisen auf der Alpe, * **96**, Ruyten Jan, Antwerpen, Holländische winterscene, * **98**, Ott Johann Nepomuk, München, Ansicht von Neapel, * **99**, Hummel Karl, Weimar, Waldpartie aus Schlesien, * **100**, Häfner Carl, München, Schloss Brannenburg im Innthal, * **101**, Voltz Ludwig, München, Ein edelhirsch am Morgen, * **102**, Ezdorff Christian, München, Waldpartie mit staffage, * **104**, Bernardi, München, Partie im Moos an der Ammer am bairisch. Hochg., LOS * **105**, Meixner Ludwig, München, Sonntag Abend bei Stockholm, * **106**, Baade Knud, München, Partie auf der Insel Storö in Norwegen, * **108**, Eberle Robert, München, Verirrte Kühe auf einer Alpe, LOS * **110**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Abend am Landsee, * **112**, Eberle Robert, München, Ruthende heerde mit ihrem hirten in Abendbeleuch., * **113**, Millner Carl, München, er Dachstein im Salzkamergut, * **114**, Eibner Friedrich,

München, Partie von Schaffhausen, * **116**, Jäckel Henry (Heinrich), Berlin, Partie bei Unterseen mit der jungfrau, PRI * **119**, Brechler Vojtěch, Praha, Baumpartie - motiv bei Jičín, PRI * **124**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft, * **125**, Engelhardt Georg, Berlin, Die Suftenhörner mit dem Kalkstock im Berner Ob., * **129**, Kosárek Adolf, Praha, Abenddämmerung, LOS * **131**, Saal Georg, Baden-Baden, Sommernacht - hasenpartie in Norwegen, * **135**, Saal Georg, Baden-Baden, Winternacht . Nordlichen Norwegen, * **136**, Schröder, Braunschweig, Brockenreisende im Harzgebirge, LOS * **139**, Kautský Jan Václav, Praha, Abendlandschaft, PRI * **141**, Zimmermann Albert, München, Tannenwald im Sturme, * **142**, Steffan Johann Gottfried, München, Heranziehendes gewitter - birischen flachlande, * **143**, Votz Friedrich, München, Idyle, LOS * **144**, Schmidt Eduard, Berlin, Südspitze von Helgoland, LOS * **145**, Heckel August von, München, Nach dem Hagelwetter, * **146**, Langko Dietrich, München, Winterlandschaft partie bei München, LOS * **148**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft - dorf Egern am Tegernsee, LOS * **149**, Lieske Karl, München, Die heimkehr von der Alpe mit den Saumthieren, LOS * **150**, Kroupa, Praha, Herbstlandschaft, LOS * **151**, Seidel Franz, München, Partie aus dem Flachlande bei Abenddämmerung, LOS * **154**, Kosárek Adolf, Praha, Herbstmorgen, PRI * **155**, Thurau Friedrich, München, Morgen am see, PRI * **156**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Das Gadmenthal in Berner Oberlande, * **160**, Zimmermann R., München, Landschaft nach einem GewitterRegen, * **161**, Weiss, Berlin, Fahrzeuge auf der Ostsee, LOS * **164**, Wachsmann Bedřich, München, Rocca di Penede am Gardasee, * **165**, Vollmer Adolf, Hamburg, Die Elbe unterhalb Hamburg, LOS * **166**, Löffler August, München, Sonnenuntergang bei den Pyramiden in Unterägypt, * **167**, Eberle Robert, München, Ein Heuwagen fährt über eine Brücke, LOS * **169**, Löffler August, München, Ansicht des toden Meeres, * **174**, Weiss, Berlin, Schwedische Küste bei Karlskrona, PRI * **175**, Stephan Leopold, Praha, Heranziehendes gewitter, * **178**, Lange, München, Partie in Berchtesgaden mit dem Wassmann, LOS * **179**, Haushofer Max, Praha, Partie am Chiemsee, LOS * **180**, Ebert Carl, München, Sommerabend in einem dorfe bei Munchen, LOS * **182**, Morgenstern Christian, München, Loifach-thal bei Murnau im bairischen gebirge, PRI * **187**, Dahlig, München, Gebirgslandschaft - Die sägemühle in Tyrol, * **189**, Ezdorff Christian, München, Waldpartie mit Eichen und buchen, * **191**, Zwengauer Anton, München, Dorfpattie am Abend, * **194**, Kratochvíl Adolf, Praha, Morgen am Chiemsee, LOS * **196**, Zimmermann R., München, Heuwagen im Gewitter, PRI * **199**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Der Abend im gebirge - partie am mondsee, * **202**, Schleich Eduard, München, Alpe in Allgau, LOS * **204**, Bürkel Heinrich, München, Raubanfall in Italien, * **207**, Seidel August, München, NebelMorgen an einem gebirgssee, PRI * **209**, Reinhardt Wilhelm, München, Ein Tannenwald, * **214**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft mit Hirschen, LOS * **215**, Wehli Matěj, Praha, Aussicht in die Zillertaler Ferner in Tyrol, * **216**, Scheuchzer, München, Gegend von Sonthofen im bairischen hochlande, * **218**, Seidel August, München, Mondnacht auf einer Alpe im bairischen Hochlande, PRI * **219**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Die Elbe bei Hamburg im winter, * **223**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Winterscene, * **224**, Ruyten Jan, Antwerpen, Winterscene, PRI * **225**, Ruyten Jan, Antwerpen, Sommerscene, PRI * **226**, Zimmermann Albert, München, Hinter-see bei Berchtesgaden, LOS * **227**, Scheuchzer, München, Partie bei Umhausen in Oetzthale in Tyrol, * **228**, Köbell Georg, München, Vom Rhein, * **229**, Stademann Adolf, München, Wintermondnacht, * **230**, Zimmermann R., München, Winterlandschaft mit Staffage, * **231**, Habenschaden Sebastian, München, Kühe und Ziegen auf einer Alpe, * **233**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Motiv aus dem Salzkaemmergute, LOS * **235**, Kautský Jan Václav, Praha, Sommerlandschaft, LOS * **236**, Vollmer Adolf, Hamburg, Marine von der untern Elbe, * **238**, Köbell Georg, München, Vom Rhein, * **243**, Kautský Jan Václav, Praha, Landschaft mit staffage, PRI * **245**, Prell, Praha, Partie bei Prag, LOS * **248**, Rosenthal Adolf, München, Gewitterlandschaft, LOS * **250**, Euler Carl, Kassel, Mondnacht auf einer Hochalpe, * **252**, Seydel Eduard Gustav, Dresden, Eine Schmiede im gebirge, * **256**, Heinlein Heinrich, München, Lago di Mitovina in Ampezzo, * **259**, Beckmann Hans, München, Waldbach aus dem Unter-Innthal bei Brannenbur, * **261**, Schertel Joseph, München, Aus dem bairischen gebirge, LOS * **273**, Wagner-Deines Johann, München, Marine, * **274**, Wagner-Deines Johann, München, Strand bei Scheweningen, * **275**, Klerk Willem de, Dordrecht, Landschaft, * **276**, Wagner-Deines Johann, München, Viehweide, * **277**, Wagner-Deines Johann, München, Windmühle, * **282**, Eibner Friedrich, München, Partie von Strassburg, LOS * **297**, Pernhart Marcus, Klagenfurt, Partie am Kloppeiner see, * **298**, Liehm Antonín, Teplice, Sonntags-Morgen, partie bei Rothenhaus, LOS * **300**, Liehm Antonín, Teplice, Herbstlandschaft - waldpartie im sturme, * **301**, Liehm Antonín, Teplice, SommernachMittag bei angehendem gewitter, * **308**,

Spengel, München, Sonnenaufgang in sumpfiger Gegend, * **309**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Winterlandschaft aus Tyrol, * **311**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft am Fluss, LOS * **315**, Müller, Düsseldorf, Norwegische Sumpfgegend bei mondschein, * **316**, Heunert Friedrich, Düsseldorf, Partie bei Strass im Innthal, * **317**, Haecke Joseph, Düsseldorf, Schloss Malberg in der Eisel, * **319**, Haecke Joseph, Düsseldorf, Schloss Dietz an der Lahn, * **320**, Ruths Johann Valentin, Düsseldorf, Herbstlandschaft, * **321**, Schirmer Johann Wilhelm, Düsseldorf, Ein waldweg, * **322**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Hammerstein am Rhein, * **323**, Lange Gustav, Düsseldorf, Winterlandschaft bei Mondschein, * **324**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Waldige Gebirgslandschaft, * **325**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, LOS * **328**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Herbstlandschaft - motiv Harz, LOS * **329**, Jansen, Düsseldorf, Nebellandschaft - bairischen hochgebirge, * **330**, Wolff, Düsseldorf, Schlesisches Gebirgsthal, * **332**, Bagge, Düsseldorf, Morgen in der Hochebene von Walders in Norwegen, * **333**, Larson Marcus + Zoll Kilian, Düsseldorf, Schifbruch bei Kullaberg in Schweden, * **334**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Mittag auf der rhede von Dortrecht, * **335**, Larson Marcus, Düsseldorf, Sognefjord in Norwegen - mondschein, PRI * **338**, Cordes Wilhelm, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, LOS * **351**, Doll Anton, München, Partie aus Augsburg, * **358**, Hausmann Gustav, München, Motiv aus dem Ilserthale im Harzgebirge, * **366**, Havránek Bedřich, Praha, Der Waginger see bei Salzburg, LOS * **375**, Ransmayer Johann, Praha, Partie bei Boskowitz in Mähren - AKV, * **376**, Ransmayer Johann, Praha, Ziegenberg an der Elbe - AKV, * **377**, Ransmayer Johann, Praha, Eine Mühle bei Linz - AKV, * **378**, Ransmayer Johann, Praha, Ansicht von Pernstein in Mähren - AKV, * **379**, Ransmayer Johann, Praha, Partie bei Boskowitz in Mähren - AKV, * **380**, Ransmayer Johann, Praha, Ansicht von Teplitz - AKV, * **384**, Wolff, Praha, Waldpartie, * **391**, Kroupa, Praha, Partie an der Waag in Ungarn, * **395**, Haushofer Max, Praha, Partie in Dittersbach im nördlichen Böhmen, * **400**, Brechler Vojtěch, Praha, Kapelle im Walde

1854

Celkem vystaveno 421 exponátů. Prodáno 91 (LOS-64 / PRI-27).

* **1**, Seeger, Darmstadt, Feiertag Morgen Im bairischen Gebirge, * **6**, Schmidt Eduard, Berlin, Englische Küste Scarborough, LOS * **7**, Jäckel Henry (Heinrich), Berlin, Le Dent du Midi am Gensensee, * **8**, Jäckel Henry (Heinrich), Berlin, Bagnara in Calabrien, PRI * **9**, Herrmann, Berlin, Partie bei Dordrecht, PRI * **10**, Herrmann, Berlin, Partie bei Rotterdam, PRI * **11**, Engelhardt Georg, Berlin, Partie aus dem Gadmenthale, * **12**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Sommer, * **13**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Winter, * **16**, Renssell + Triebel, Berlin, Partie am Vierwaldstätter See, * **17**, Baumgartner, Berlin, Gegend bei Menringen, * **21**, Feid Joseph, Wien, BachLandschaft, * **27**, Dahl Johan Christian Clausen, Dresden, Motiv aus Woos mit dem Berge in Norwegen, * **28**, Dahl Johan Christian Clausen, Dresden, Elbeuser (Winter), * **29**, Saal Georg, Baden-Baden, Sommernacht an der Losodden in Norwegen, * **30**, Saal Georg, Baden-Baden, Sommertag am Esefjord in Norwegen, * **33**, Bakof Julius, Genève, HaideLandschaft aus Nord-Deutschland, LOS * **36**, Papperitz Gustav Friedrich, Dresden, Kirchenruine auf dem Vetersberg bei Halle, * **38**, Valentini Gottardo, Milano, Landschaft (bei Aue), * **39**, Valentini Gottardo, Milano, Offene Landschaft, * **40**, Valentini Gottardo, Milano, Die Aussicht in Monte Brianza bei Sonnenuntergang, * **41**, Valentini Gottardo, Milano, Aussicht bei Como, * **44**, Euler Carl, Kassel, Landschaft aus dem Bair, * **47**, Frenzeli Johann Gottfried Abraham, Dresden, Wasserfall (Schweiz), * **56**, Schuster, Wien, Rebhühner in einer Landschaft, * **59**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Schwedische Landschaft, * **60**, Hünten Franz, Düsseldorf, Schiffbruch selsiger Küste, PRI * **61**, Hünten Franz, Düsseldorf, Strand bei Scheveningen am Morgen, * **62**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Der Ausfluss des Hinter-See in Baiern, * **63**, Jansen, Düsseldorf, Landschaft (aussteigend. Gewitter), * **66**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Deutsche WaldGegend, * **67**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Oberitalienische Landschaft, LOS * **69**, Lange Gustav, Düsseldorf, Winterlandschaft (Schneegesöber), * **71**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Landschaft (Wasserfall), * **73**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft im charakter des Schwarzwaldes, PRI * **75**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Deutscher Wald, LOS * **76**, Ludwig, Düsseldorf, Landschaft im italienischen Charakter, * **79**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Landschaft (Motiv aus Brühl am Rhein), * **82**, Bamberger Fritz, München, Gegend in Spanien, * **83**, Bamberger Fritz, München, Gegend in Spanien, * **86**, Lange, München, Gebirgslandschaft, LOS * **88**, Eberle Robert, München, Kuhheerde auf einer Alpe (hebstMorgen), LOS * **91**, Kaiser Ernst, München, Der Hintersee, * **92**, Eberle Robert, München,

Schafe im Walde, * **93**, Kaiser Ernst, München, Mühle bei Schledorf im bairischen gebirge, * **99**, Kaiser Ernst, München, Landschaft, * **102**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft (Thiergarten), * **105**, Eberhardt, München, Frühlingstimmung, * **108**, Zimmermann Richard, München, Winterlandschaft (Schleifmühle in Ohlstadt), * **110**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, * **118**, Stange Bernhard, München, Gebirgslandschaft, * **121**, Metz Cäsar, München, Gegend in Berner Oberlande, * **124**, Pfeifer Wilhelm, München, SonntagMorgen, LOS * **125**, Brodsky Alexander, München, Der Gosausee im Salzkammerngute, * **129**, Zwengauer Anton, München, Partie bei Grabenstadt am Chiemsee, * **133**, Federer Friedrich, München, Abend am Bodensee, * **137**, Zimmermann Max, München, Landschaft, * **138**, Zimmermann Max, München, Heranziehender Sturm, * **139**, Schmidt Adolph, München, Schiffzug am Inn, * **140**, Zimmermann Albert, München, Hintersee bei Berchtesgaden, * **141**, Zimmermann Albert, München, Monte Berico be Vicenza, * **142**, Zimmermann Albert, München, Der Hohe Göhl bei Berchtesgaden, * **145**, Hartmann, München, Partie an der Eurach in Oberbayern, * **146**, Thurau Friedrich, München, Morgen am See, * **147**, Thurau Friedrich, München, Abend am Bodensee bei Constanz, * **148**, Meixner Ludwig, München, Sonnenuntergang, * **149**, Hausmann Gustav, München, Wald mit Hirschen, * **150**, Mayer, München, Sonnenuntergang, * **153**, Richter, München, Passage vom Bade Kreuth nach der Königs-Alpe, * **155**, Schleich Eduard, München, Ebene bei heranziehendem Gewitter, * **156**, Schleich Eduard, München, Ernte-Landschaft, LOS * **157**, Podesta August, München, Der Engpass Fernstein in Tyrol, * **158**, Podesta August, München, Partie aus dem Durer-Thal, PRI * **159**, Mecklenburg Louis, München, Partie aus Venedig bei Mondbeleuchtung, * **160**, Federle Carl, München, Die Felsen bei Uiberlingen am Bodensee, PRI * **166**, Richter, München, Ein Abend im Sabiner Gebirge Bei Rocca St.Stefano, * **168**, Köbell Georg, München, Partie an der Küste von Genua, * **169**, Ruckert, München, Mondschein, * **173**, Seidel Franz, München, SpätAbend am Hintersee in der Ramsau, * **174**, Seidel Franz, München, Partie am Hintersee in der Ramsau, LOS * **176**, Ott Johann Nepomuk, München, Alpe am hohen Kampen, * **178**, Millner Carl, München, Der Königsee in Abendbeleuchtung, * **183**, Steffan Johann Gottfried, München, Ein Alpengsee (aus der Schweiz), * **184**, Steffan Johann Gottfried, München, Waldidylle, PRI * **185**, Beckmann Hans, München, Landschaft aus dem bairischen Innthale, LOS * **186**, Kaiser Ernst, München, Partie bei Zell im Zillerthale, LOS * **187**, Zahn Fritz, München, Brandung an der Küste Istriens, LOS * **188**, Meixner Ludwig, München, Schloss Kalmar an der Ostsee, * **191**, Häfner Carl, München, Kapelle am Ammersee, * **192**, Häfner Carl, München, Sturm, LOS * **194**, Wachsmann Bedřich, München, Partie am Lago d'Oppio in Süd-Tyrol, * **199**, Ott Johann Nepomuk, München, Alpe bei Berchtesgaden, * **201**, Heinlein Heinrich, München, Ein Geklüst in der Ries im bairischen Hochlande, LOS * **202**, Bernardi, München, Moospartie bei Pollining am bayrischen hochgebirgs, * **204**, Müller, München, Waldlandschaft (Mitagsruhe), * **206**, Spengel, München, Mondnacht am Meeresstrande, * **207**, Baade Knud, München, Partie auf der Insel Kinn an der Westküste Norwegwens, * **208**, Marr, München, Lootsen von Helgoland auf dem Schellfischfang, * **210**, Boshart Wilhelm, München, Burgeis an der Etsch in Tyrol, * **214**, Lenz von, München, Partie am Würmssee, * **217**, Langko Dietrich, München, Partie an der Elbe bei Hamburg, LOS * **221**, Reinhard, München, Abendlandschaft, * **222**, Reinhard, München, Winterlandschaft, * **227**, Lier Adolf, München, Dorfpartie, LOS * **228**, Lier Adolf, München, Das Ettaler Mandel im bairischen Gebirge, * **229**, Baade Knud, München, Motiv von der Einseglung nach Bergen in Norwegen, * **230**, Krockow Graf, München, Gemsen im Schneesturme, * **231**, Morgenstern Christian, München, Der Abend, LOS * **232**, Morgenstern Christian, München, Der Stillup-Bach in Tyrol, * **238**, Schiffmann Jost, München, Flucht von einer Heuernte bei heranziehendem Gewitter, LOS * **239**, Heilmayer Karl, München, Partie bei Ponale am Garda-See, * **240**, Heilmayer Karl, München, Der Leuchthurm zu Genua, * **242**, Waagen Adalbert, München, Mühle bei Oberaudorf im bairischen Gebirge, * **243**, Koch, München, Viehweide am Chiemsee, * **245**, Mali, München, Waldpartie am Starnberger See, * **246**, Baade Knud, München, Stürmische Mondnacht an der Küste Norwegens, * **247**, Bernardi, München, Ruine am See bei aussteigendem Gewitter, * **248**, Ebert Carl, München, Nago am Gardasee, * **252**, Mayer, München, Ruine Velburg in der Oberpfalz, * **257**, Millner Carl, München, Dorfpartie im Spätherbste an der Mindel in Schwaben, * **258**, Salzer Friedrich, München, Partie aus Lausen am Rhein, * **260**, Mehdahl, München, Partie bei Tölz an der Isar, * **263**, Wachsmann Bedřich, München, Userpartie am Walchensee, * **266**, Stephan Leopold, Praha, Abendlandschaft, * **273**, Haushofer Max, Praha, Partie bei Sorrent, LOS * **275**, Havránek Bedřich, Praha, Ein Buchenwald, * **277**, Kroupa, Praha, Partie aus den Karpathen, * **278**, Brechler Vojtěch, Praha, Waldlandschaft (Motiv bei Pürgliss), LOS * **279**, Brechler

Vojtěch, Praha, Partie an der Moldau (Motiv bei Podol), * **281**, Bubák Alois, Praha, Partie aus dem Sandsteingebirge an der Isar bei Turnau, * **282**, Bubák Alois, Praha, Partie am Holnauer Teich bei Neuhaus, LOS * **283**, Kratochvíl Adolf, Praha, Der Mondsee mit dem Schafberge in Oberösterreich, PRI * **284**, Wolf Alois, Praha, Partie bei Heilbrunn, * **285**, Wolf Alois, Praha, Partie bei Tiesenbach, LOS * **286**, Wolf Alois, Praha, Park bei Jičín, * **287**, Wolf Alois, Praha, Partie aus der Scharka, LOS * **288**, Kosárek Adolf, Praha, Motiv aus der Gegend bei Pardubiz, LOS * **289**, Kosárek Adolf, Praha, Ein Sommertag (Gegend bei Königinhof, * **290**, Kosárek Adolf, Praha, Im Walde, LOS * **293**, Zvěřina František, Praha, Gewitterlandschaft, LOS * **296**, Kautský Jan Václav, Praha, Eine MoldauGegend, LOS * **300**, Renssell von, Berlin, Wasserfahrt auf dem Vierwaldstätter See, * **301**, Stephan Leopold, Praha, Gegend bei Aussig, LOS * **302**, Liehm Antonin, Teplice, Sommernachmittag (Motiv aus der Gegend von Offegg), * **303**, Liehm Antonin, Teplice, Herbstlandschaft (Motiv aus dem Erzgebirge), * **311**, Stöckler, Wien, Sorrento bei Neapel, * **312**, Stöckler, Wien, Insel Capri bei Neapel, * **342**, Kaiser Ernst, Linz, Landschaft (akvarel), * **357**, Burkner, Dresden, Landschaft (grafika), * **361**, Weiss, Berlin, Holländische Küste bei Harlingen, PRI * **362**, Weiss, Berlin, Partie bei Honfleur, * **365**, Otto, Berlin, Winterlandschaft, * **368**, Mayburger Josef, Salzburg, Waldpartie bei heranziehendem Gewitter, LOS * **389**, Holzer Josef, Wien, Eichenwaldpartie, * **396**, Kratochvíl Adolf, Praha, Partie am Chiemsee, * **401**, Mayer, München, Wintersonntags Morgen im bairischen Vorgebirge, LOS * **404**, Stephan Leopold, Praha, Partie am Hallstädter See, * **405**, Steinfeld, Wien, Landschaft, * **408**, Prell, Praha, Partie am Hradschin, LOS * **413**, Haushofer Max, Praha, Sonnenuntergang, * **414**, Haushofer Max, Praha, Herbstmorgen, * **417**, Noss, Blansko, Landschaft, * **418**, Noss, Blansko, Landschaft

1855

Celkem vystaveno 356 exponátů. Prodáno 89 (LOS-68 / PRI-21).

* **4**, Hartmann Ludwig, Stuttgart, Partie an der Eurach in Oberbaiern, * **5**, Zvěřina František, Praha, Partie aus dem nördl. Ungarn, LOS * **6**, Girscher Bernhard, Berlin, Partie am Grundelsee, * **7**, Stephan Leopold, Praha, Sarcathal bei Riva, LOS * **8**, Kautský Jan Václav, Praha, Herbstmorgen an der Moldau, PRI * **9**, Bürkel Heinrich, München, Winterlandschaft (Motiv in Tyrol), PRI * **12**, Marr, München, Eine Heurnte am Chiemsee, * **13**, Haessner, München, Partie an der Amper, * **15**, Reinhardt Wilhelm, München, Ein Buchenwald, * **16**, Mali, München, Partie bei Ebersing, LOS * **20**, Meixner Ludwig, München, Partie vom Lech, * **23**, Bubák Alois, Praha, Partie am Plöckesteinersee im Böhmerwalde, LOS * **27**, Feid Joseph, Wien, Ein Steinbruch mit den Ruinen von Blockenstein, * **28**, Feid Joseph, Wien, Ruinen von Blockenstein, * **29**, Euler Carl, Kassel, Partie beim Maierhofen im Zillerthale, * **31**, Heilmaier Josef, München, Partie bei Ambach am Starnbergersee, * **35**, Boshart Wilhelm, München, Partie bei Hohehofen, * **39**, Kosárek Adolf, Praha, Gegend aus d. mittleren Böhmen, LOS * **40**, Kosárek Adolf, Praha, Ideale Landschaft, LOS * **44**, Langko Dietrich, München, Partie am Chiemsee (Abend), * **53**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Marine (Sturm), * **56**, Millner Carl, München, Eine Hochalpe bei Berchtesgaden, * **57**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Ein Sonnenblick auf dem Meere, * **58**, Morgenstern Christian, München, Eine Bucht in den Scheren bei Gothenburg, * **62**, Seidel Franz, München, Ein Wildbach bei Mondbeleuchtung, * **65**, Rollmann Julius, München, Der Rosensee bei Greinau, * **68**, Kautský Jan Václav, Praha, Waldpartie, * **70**, Riedel Vilém, Praha, Motiv von der Böhlich-Mährischen Hochebene, * **71**, Jäckel Henry (Heinrich), Berlin, Landschaft (Amalfi), * **74**, Brodsky Alexander, München, Sommerlandschaft, * **75**, Wolf Alois, Praha, Partie bei Pürgliss, LOS * **76**, Pöppel Rudolf, München, Waldpartie, LOS * **82**, Hogue Charles, Berlin, Abendlandschaft, * **84**, Mayburger Josef, Salzburg, Eine Alpe, * **85**, Zimmermann R., München, Aussich auf den Starenbergersee, * **88**, Schertel Joseph, München, Schloss Possenhofen am Starenbergersee, LOS * **90**, Spengel, München, Sonnenuntergang, * **92**, Steffan Johann Gottfried, München, Hochthal der Erlenalpe im Berner Oberland, * **94**, Haushofer Max, Praha, Waldlandschaft, * **95**, Haushofer Max, Praha, Kloster Frauen Chiemsee, * **96**, Metz Cäsar, München, Tempel-Ruinen zu Paestum, * **97**, Häfner Carl, München, Winterlandschaft, LOS * **100**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Landschaft (Aus dem Salzachthale), LOS * **102**, Spengel, München, Starnberger See, LOS * **107**, Mařák Julius, Herrmannseifen, Abendlandschaft, LOS * **109**, Mařák Julius, Herrmannseifen, Morgenlandschaft, LOS * **116**, Bakof Julius, Genève, Partie aus dem Berner Oberlande, * **117**, Bakof Julius, Genève, Partie am Vierwaldstätter See,

* **124**, Stephan Leopold, Praha, Partie bei Meran in Südtirol, * **127**, Heinlein Heinrich, München, Reste alter Bergwälder in Oberbaiern, * **129**, Schiffmann Jost, München, Eine Dorfkirche an einem Sonntag-Morgen im Herbst, * **130**, Lier Adolf, München, Motiv bei Polling in Oberbaiern, LOS * **136**, Seidel Franz, München, Der Hintersee in der Ramsau bei Berchtesgaden, * **140**, Federer Friedrich, München, Partie am Hintersee bei Berchtesgaden, * **146**, Hünten Franz, Hamburg, Hasenmündung von Ostende, * **149**, Lachenwitz, Düsseldorf, Heranziehende Heerde am Rande eines See, * **154**, Hünten Franz, Hamburg, Marine. Strand bei Scheveningen, * **155**, Wachsmann Bedřich, München, Partie vom Sarca Thal mit dem Castel Arco (Südtirol), LOS * **156**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft (Morgendämmerung), PRI * **159**, Zimmermann Friedrich, Genève, Der Urnthstock am Vierwaldstädter See, * **162**, Bernardi, München, Bergschlucht aus dem bairischen Hochgebirge, * **166**, Lange, Verona, Partie aus dem Krimler Achentale im Tauerngebirge in Tyrol, * **169**, Brodsky Alexander, München, Der hohe Goel bei Berchtesgaden, * **177**, Thurai Friedrich, Konstanz, Partie am Bodensee bei Uiberlingen (Mondausgang), * **183**, Zimmermann Friedrich, Genève, Das Lauterbrunnenthal, LOS * **185**, Girscher Bernhard, Berlin, Mondlandschaft am vordern Gosausee mit dem Dachstein, * **186**, Millner Carl, München, Der Dachstein mit dem Ausflug des Gosau-See, * **188**, Fries Wilhelm, München, Die blaue Grotte auf den Insel Capri bei Neapel, * **192**, Hennig, Berlin, Die Campagna in Rom, * **193**, Zahn Fritz, München, Strandung eines Handelsschiffes, * **195**, Baade Knud, München, Partie aus Lausefjord in Norwegen, * **197**, Fiebiger Julius, Dresden, Waldbild (Motiv bei Komotau), * **198**, Voltz Friedrich, München, Morgen auf der Alm, LOS * **199**, Schmidt Eduard, Berlin, Norwegische Küste, * **202**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, LOS * **203**, Schmidt Eduard, Berlin, Norwegische Küste, * **204**, Köckert Julius, München, Brautzug auf dem Chiemsee, * **206**, Adler, München, Partie aus Schluderns in Südtirol (Mondnacht), * **207**, Brunner Hans, Wien, Gebirgslandschaft (Motiv an der Grenze von Kärnten), * **209**, Baade Knud, München, Partie aus Baiern (Mondnacht), * **210**, Lenz von, München, Waldpartie, * **215**, Kroupa, Praha, Partie aus St.Johann in Pongau (Oberösterreich), LOS * **217**, Schicho Karel, Praha, Partie bei Bösig, * **218**, Schicho Karel, Praha, Partie bei Turnau, * **222**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Strand-Szene, * **223**, Bürkel Heinrich, München, Hinterscene in der römischen Campagna, * **224**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, * **227**, Schleich Eduard, München, Mondlandschaft, PRI * **228**, Weiss, Berlin, Französische Küste bei Honfleur, PRI * **244**, Ransmayer Johann, Praha, Ruine Habichtstein, LOS * **261**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **264**, Haecke Joseph, Düsseldorf, Landschaft (Mühlwerk), * **266**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, HarzLandschaft (GewitterRegen), * **267**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Waldausgang, * **269**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, LOS * **270**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, HarzLandschaft. Die Ortschaft Thala, * **271**, Jabin Georg, Düsseldorf, Landschaft (Mondschein), * **276**, Jabin Georg, Düsseldorf, Landschaft, * **277**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Landschaft aus Oberitalien, * **278**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Landschaft (RheinGegend), * **280**, Ruths Johann Valentin, Düsseldorf, Morgenlandschaft, * **281**, Lange Gustav, Düsseldorf, Winterlandschaft (Sonnenaufgang), * **282**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Kloster am See, * **286**, Vollmer Adolf, Hamburg, Elbestrand unterhalb Hamburg, LOS * **287**, Schmidt Eduard, Berlin, Landschaft vom Traunsee, * **288**, Vollmer Adolf, Hamburg, Partie am Schleswig-Holsteinschen Canal, * **289**, Schmidt Eduard, Berlin, Landschaft vom Hallstädter See, * **290**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **291**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, * **292**, Jabin Georg, Düsseldorf, Landschaft (Gewitter), * **293**, Jabin Georg, Düsseldorf, Landschaft (Wasserfall), * **295**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Gegend aus dem Innthale, * **300**, Ransmayer Johann, Praha, Partie aus der Karba bei Böhm-Leipa, * **307**, Havránek Bedřich, Praha, Bergflucht im Sudetengebirge, LOS * **312**, Herold Eduard, Praha, Das Felsendorf Widim in Böhmen, * **313**, Herold Eduard, Praha, Mühle im Klamer-Thal an der Donau, * **314**, Herold Eduard, Praha, Burghof in Elss an der Mosel, * **318**, Hermann, Hamburg, Abend (Motiv aus Dachau bei München), * **319**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Marine, * **322**, Wagner-Deines Johann, München, Holländische Marine mit Dünen der Nordsee, * **324**, Brechler Vojtěch, Budapest, Partie an der Moldau, LOS * **325**, Zvěřina František, Praha, Partie bei Trenčín in Ungarn, * **335**, Brechler Vojtěch, Budapest, Heranziehendes Gewitter, * **336**, Kratochvíl Adolf, Praha, Sommerabend, LOS * **337**, Wolf Alois, Praha, Motiv bei Salzburg, LOS * **339**, Bernardi, München, Burg am See bei aussteigendem Gewitter, * **340**, Weiss, München, Seesturm an der Westküste von Island, * **342**, Stephan Leopold, Praha, Torbole am Gardasee, * **344**, Haushofer Max, Praha, Ansicht von Prag, * **355**, Hilbert Josef, Praha, Ideale Mondlandschaft

1856

Celkem vystaveno 430 exponátů. Prodáno 105 (LOS-69 / PRI-36).

* **2**, Wolff B., Düsseldorf, Morgenlandschaft, * **3**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Partie an der Würm - Abendlandschaft, * **6**, Lier Adolf, München, Motiv im bairischen Oberland, LOS * **8**, Heinlein Heinrich, München, Val di Non - Süd Tirol, * **9**, Kutter Paul, München, Partie bei Possenhofen, LOS * **11**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Felsiges Rheinufer bei Andernach, LOS * **12**, Heilmayer Karl, München, Venedig in Mondbeleuchtung, * **13**, Zwengauer Anton, München, Ein Nebelmorgen am See, * **16**, Spengel Johann Ferdinand, München, Aussicht auf den Peissenberg, * **17**, Hartmann Ludwig, Stuttgart, Biechl am Alpsee, * **18**, Havránek Bedřich, Praha, Terasse im Schloss Clam an der Donau, LOS * **22**, Kroupa Václav, Praha, Partie aus Lend in Oberösterreich, * **23**, Waagen Adalbert, München, Winterlandschaft, * **24**, Waagen Adalbert, München, Sommerlandschaft, * **25**, Geist August, München, Dorfpattie bei Würzburg - Abend, * **28**, Haushofer Max, Praha, AlpenLandschaft - Abend, LOS * **30**, Girscher Bernhard, Berlin, Der Brennkogel am Zeller see, * **31**, Pöppel Rudolf, München, Partie bei Brannenbung im Unterinnthale, * **32**, Weiss H., Berlin, Marine, * **33**, Weiss H., Berlin, Marine, * **34**, Pulian Johann Gottfried, Düsseldorf, Rheinisches dorf, * **35**, Schiess Traugott, München, Hochgebirg in der Schweiz, LOS * **38**, Voltz Ludwig, München, Winterlandschaft, LOS * **40**, Kautský Jan Václav, Praha, Dorfpattie aus der Gegend von Reichstadt, PRI * **42**, L'Allemand F., Wien, Uiberfall, LOS * **46**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Norwegische Fjordlandschaft, * **49**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, LOS * **51**, Engelhard Georg, Berlin, Partie bei Meiringen, LOS * **56**, Funk Heinrich, Stuttgart, Tyroler Landschaft - gewitter, LOS * **57**, Kosárek Adolf, Praha, Waldlandschaft, LOS * **58**, Bernardi, München, Partie aus dem schwäbischen Allgau, * **59**, Herrmann L., Berlin, Partie bei Dortrecht, * **60**, Wachsmann Bedřich, Praha, Gebirgsflucht mit einer Schleifmühle bei Ohlstadt, * **63**, Doll Anton, München, Dorfpattie aus Pöcking bei München, * **64**, Podesta August, München, Partie aus dem Schönberg, * **65**, Euler Carl, Kassel, Ansicht der Stadt und Festung Kuffstein, * **67**, Haecke Joseph, Düsseldorf, Landschaft, * **68**, Scheuchzer, München, Das Lauterbrunnenthal im Berner Oberlande, * **69**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Waldlandschaft bei Gewitterstimmung, LOS * **72**, Mařák Julius, Praha, Ein Herbsttag, * **73**, Schertel Joseph, München, Aussicht auf das Wendelstein-gebirge nahe des Chiem., LOS * **74**, Zimmermann, München, Partie aus dem obern Sulzbachthal, * **75**, Löffler August, München, Landschaft in Palästina bei Abenddämmerung, * **76**, Eberle Robert, München, Hiemkehrende Schafheerde mit ihrem Schäfer, * **77**, Schiffmann Jost, München, Jagdschloss am Vierwaldstädter see, * **78**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Rosenloui Gletscher - Morgenbeleuchtung, * **81**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Der Vierwaldstädter see von den höhen von Luzern, * **83**, Pollak Wilhelm, Wien, Waldlandschaft, * **86**, Doll Anton, München, Dorfwirtshaus von Wallershausen an der Paar, * **88**, Schmidt R. , München, Winterlandschaft, PRI * **91**, Bubák Alois, Praha, Partie aus dem Oberinnthal in Tyrol, * **94**, Mařák Julius, Praha, Dämmerung, LOS * **96**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Winterlandschaft, LOS * **97**, Flamm Albert, Düsseldorf, Römischer Aquadukt, PRI * **98**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, LOS * **100**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Marine, * **101**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Bergenfjord in Norwegen, * **111**, Hansch Anton, Wien, Gebirgslandschaft aus der Schweiz, LOS * **112**, Brodsky Alexander, München, Waldpartie, * **115**, Baade Knud, München, Seestuck bei mondbeleuchtung (küste Norwegens), * **117**, Ruths Johann Valentin, Düsseldorf, Norddeutscher Eichenwald bei Gewitter, * **118**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Herbstlandschaft aus dem Salzkammergute, * **119**, Saal Georg, Baden-Baden, Labrofall bei Consberg in Norwegen, * **120**, Moosbrugger Josef, München, Morgen am Bodensee, * **121**, Steinach Anton, München, Touristen bei Regenwetter auf der Hochalp, * **126**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegische Hochebene, * **128**, Mali Johann, München, Eberfing in Alt -Baiern, * **133**, Haushofer Max, Praha, Partie an der Moldau bei Königsfaal, * **135**, Seidel August, München, Landschaft im Frühling - Weissengrund, * **137**, Zimmermann, München, Landschaft, * **138**, Mali Johann, München, Partie am Starenberger see, LOS * **144**, Müller, München, Partie bei Terracina, * **145**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Das Rheinthal bei Oberwesel, * **146**, Feid Joseph, Wien, Herbstlandschaft /ausgang eines Waldes/, * **152**, Langko Dietrich, München, Gegend bei München - Winterlandschaft, PRI * **154**, Meixner Ludwig, München, Mondnacht, * **155**, Bürkel Heinrich, München, Raubanfall im Kirchenstaate, * **156**, Langko Dietrich, München, Partie aus Geissing bei München, PRI * **157**, Zimmermann, München, Ein Haus im bairischen Gebirge, LOS * **160**, Metz Cásar, München, Gegend bei Taormina in Sicilien, * **162**, Eberle Robert, München, Erschreckte Schafe, LOS * **164**,

Morgenstern Christian, München, Waldpartie am Ammersee unweit München, PRI * **165**, Mecklenburg Louis, München, Partie aus dem Canal grande in mondbeleuchtung, LOS * **167**, Häfner Carl, München, Schloss Brannenburg am Inn, * **168**, Voltz Friedrich, München, Mittagsruhe einer Viehweide am Bach, PRI * **170**, Engelmann E. Julius, München, Mondschein-Landschaft, * **171**, Richter Emil, München, Das Franziskanerkloster am Nemi-see im Albaner geb., * **172**, Hohe Friedrich, München, Der Rheinfall bei Schaffhausen, * **174**, Schleich Eduard, München, MittagsLandschaft aus dem Vorgebirge, * **176**, For de, München, Partie bei Polling im bairischen Oberland, * **182**, Novopacký Jan, Wien, Morgenlandschaft (Motiv bei Baden in der Nähe von Wien), * **183**, Geist August, München, Der Jacobssee bei Polling - Morgen, LOS * **185**, Kroupa Václav, Praha, Scene im Zillertal in Tirol, * **187**, Hoffman Josef, Wien, Der Waldbachstrupp in Hallstadt, * **189**, Novopacký Jan, Wien, Monte Pelegrino aus dem Hasen von Palermo, * **190**, Haanen Remigius van, Wien, Holländische Canallandschaft, * **191**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft - das Breithorn, * **192**, Boshart Wilhelm, München, Waldlandschaft mit ruine, * **194**, Koch Joseph, München, Die Fraueninsel im Chiemsee bei Mondschein, * **197**, Steffan Johann Gottfried, München, Das Hinterheintal bei Partenkirchen, * **199**, Haushofer Max, Praha, Eibsee im bairischen Gebirge, PRI * **202**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Landschaft, * **203**, Jansen Joseph, Düsseldorf, Morgenlandschaft, * **204**, Herrenburg Johann Andreas, Berlin, Landschaft mit Baracken, * **205**, Crola Georg Heinrich, Ilsenburg, Waldlandschaft, * **215**, Mayer Friedrich, München, WinterMorgen - partie vom Graben in Augsburg, * **216**, Millner Carl, München, Der Obersee bei Berchtesgaden, * **221**, Voltz K., München, Heimkehrende Heerde am Abend, LOS * **223**, Schleich Eduard, München, Ein Spazierweg bei München, PRI * **227**, Riedel Vilém, Praha, Motiv aus dem Riesengebirge, LOS * **229**, Nickol Friedrich Adolf, Braunschweig, Firscherdorf am mittelländischen Meere, * **231**, Kreutzer Felix, Düsseldorf, Landschaft, LOS * **234**, Heilmayer Karl, München, Partie an der Würm - Abendlandschaft, * **236**, Stephan Leopold, Praha, Gegend am Garda see, LOS * **241**, Ruths Johann Valentin, Düsseldorf, Sommerlandschaft, * **242**, Böscher, Wien, Gebirgspartie aus dem Salzburgischen, * **243**, Beckmann Hans, München, Partie am linken Ufer vom Starenberger see, * **245**, Kroupa Bohuslav, Praha, Die ruine Klingenberg an der Moldau, * **247**, Wehli Ernst, München, Eichenpartie aus der königlichen Fasanerie zu Schleisheim, * **248**, Schulten Arnold, Düsseldorf, SchweizerLandschaft (der gang nach der Alm), * **249**, Chvála Adolf, Praha, Abend an der Moldau, * **252**, Beckmann Hans, München, Abend am Chiemsee, LOS * **258**, Ebert Carl, München, Morgen am Chiemsee, * **259**, Jonas Rudolph, München, Waldgrund bei Brannenburg in Südbaiern, * **264**, Jacobs Jacob, Antwerpen, Die Insel Rhodus mit der Johaniter-Veste in Morgenbeleuch, * **266**, Nörr Julius, München, Das Trabrennen im bairischen Oberlande, * **267**, Seydel Eduard Gustav, Dresden, Städtter auf dem Lande, * **271**, Brodsky Alexander, München, Gegend bei Saalfelden im Pinzgau, * **273**, Vöschler Leopold Heinrich, Wien, Partie aus dem Pinzgau, * **274**, Barvitzius Viktor, Praha, Regenwetter, PRI * **277**, Rosenthal Adolf, München, Abendlandschaft, LOS * **283**, Kaiser Ernst, München, Fernansicht der Alpen, * **303**, Schulz Alois, Praha, Ideale Landschaft - akvarel, miniatura, * **304**, Schulz Alois, Praha, Ruinen, * **319**, Haushofer Max, Praha, Abend im Walde, * **323**, Vollmer Adolf, Hamburg, Eine Holsteinische Landschaft, * **324**, Vollmer Adolf, Hamburg, Marine, * **326**, Liehm Antonín, Teplice, Winterabend, LOS * **327**, Liehm Antonín, Teplice, Waldlandschaft, * **330**, Kratochvíl Adolf, München, Aussicht auf die Fraueninsel im Chiemsee, * **331**, Herrmann L., Berlin, Fluss scene bei Mondschein, * **332**, Schiertz Franz Wilhelm, Norskio, Der Bondhus-Gletscher in Norwegwn, * **341**, Bamberger Fritz, München, Gegend bei Malaga - Akvarel, LOS * **342**, Bamberger Fritz, München, Gegend bei Malaga - Akvarel, PRI * **343**, Bamberger Fritz, München, Paskische Provinz - Umgebung von St.Sebastian -Akvarel, * **344**, Bamberger Fritz, München, Umgegend von Sevilla - Akvarel, * **347**, Bamberger Fritz, München, Umgebung von Granada - Akvarel, LOS * **358**, Herold Eduard, Praha, Das Wirtshaus in Holobic, * **359**, Ruyten Jan, Antwerpen, Sommerscene, * **360**, Ruyten Jan, Antwerpen, Winterscene, * **361**, Goldstein Johann Theodor, Dresden, KüstenGegend von Palermo, * **383**, Crola Georg Heinrich, Ilsenburg, Ruinen der Abtei Walkenried, * **385**, Stademann Adolf, München, Wintermondnacht, LOS * **386**, Stademann Adolf, München, Dorfpattie im winter, * **387**, Verboeckhoven, Bruxelles, Winterlandschaft mit Staffage, * **388**, Skála František, Pisek, Landschaft, * **389**, Chvála Adolf, Praha, Baumpartie, LOS * **392**, Zelger Jakob Josef, Luzern, Wetterhorn mit dem Rosenloui Gletcher, * **393**, Zelger Jakob Josef, Luzern, Ein Fischerhäuschen am Vierwaldstätter See in der Schw., * **394**, Gruss Julius Theodor, Teplice, Partie an der Elbe - herbstvorMittag, LOS * **396**, Gleim Eduard Gustav, Weinheim, Sonnenaufgang auf der Alpe, * **397**, Schicho Karel, Praha, MittagLandschaft, * **398**, Schicho Karel, Praha,

Landschaft - ebene, * **401**, Kautský Jan Václav, Praha, Landschaft mit staffage, * **404**, Stephan Leopold, Praha, Gebirsschlucht, * **405**, Riedel Vilém, Praha, Der schwarze see im Riesengebirge, * **406**, Lhota Antonín, Praha, Wallenstein, * **408**, Havránek Bedřich, Praha, Partenkirchen, * **409**, Gleim Eduard Gustav, Weinheim, Gewitterlandschaft, * **410**, Kautský Jan Václav, Praha, Waldes Einsamkeit, * **415**, Kroupa Václav, Praha, Partie aus Rakonitz, LOS * **418**, Gruss Julius Theodor, Teplice, Landschaft, * **422**, Reichardt Carl, Venezia, Mondlandschaft, * **423**, Reichardt Carl, Venezia, Venedig, * **424**, Stephan Leopold, Praha, Abendlandschaft, * **425**, Stephan Leopold, Praha, Morgenlandschaft

1857

Celkem vystaveno 493 exponátů. Prodáno 95 (LOS-73 / PRI-22).

* **1**, Stademann Adolf, München, Winterlandschaft - dorfpattie, * **2**, Spitzweg Carl, München, Weinsiedelei, LOS * **3**, Schleich Eduard, München, MittagsLandschaft, LOS * **5**, Zvěřina František, Praha, Die Ruinen von Trenčín in Ungarn, * **7**, Müller Moritz, München, Der Abend auf der Alm, PRI * **8**, Eberle Robert, München, Dorfpattie am Morgen, * **13**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Der Hochkalter am Hintersee, * **21**, Schicho Karel, Praha, Abendlandschaft, * **22**, Engelhardt Georg, Berlin, Am Vierwaldstätter-see, * **24**, Schmidt Eduard, Berlin, Zurückkehrende Fischerboote, * **26**, Wachsmann Bedřich, Praha, Schloss Hauenstein im Erzgebirge, * **28**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Abend im bairischen Hochlande, * **33**, Engelmann E. Julius, München, Landschaft, * **34**, Gebhardt Ludwig, München, Mondnacht in Lindau am Bodensee, * **35**, Häfner Carl, München, Gegend bei München, * **36**, Schotel Petrus Jan, München, Marine - Küste von England, * **37**, Conz Gustav, München, Abendlandschaft aus der Gegend von Badenweiler, * **41**, Hansch Anton, Wien, Landschaft aus dem Salzkammergutte, * **42**, Schmidt Adolph, München, Dorfschmiede im bayerischen Gebirge - Winterlandschaft, PRI * **45**, Zvěřina František, Praha, Ein burghof in Urva - Ungarn, LOS * **46**, Chvála Adolf, Praha, Abendlandschaft - partie aus dem Iserthale, LOS * **47**, Chvála Adolf, Praha, Morgenlandschaft - Aussicht auf die Ruine Trosky, LOS * **49**, Hansch Anton, Wien, Motiv aus dem Schmadribach in der Schweiz, LOS * **52**, Stephan Leopold, Praha, Abendlandschaft, * **55**, Holmberg Gustaf Werner, Düsseldorf, Westphalische Landschaft, LOS * **56**, Hansch Anton, Wien, Zell am see in Pinzgau, * **60**, Euler Carl, Kassel, Partie mit einem Eisenhammer an der Loisach im bairisch.geb., * **62**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Italienischer Wasserfall, * **63**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Gebirgslandschaft im winter, * **64**, Schicho Karel, Praha, Sommerlandschaft, * **65**, Richter Gabriel, Praha, Partie aus dem Riesengebirge, * **66**, Gurlitt Louis, Wien, Aus dem Reichenauer Thal, * **67**, Seidel August, München, NebelMorgen auf einer Alpe im bairischen Hochgebirge, * **68**, Hoffmann Joseph, Venezia, Landschaft (Aussicht auf den Garda see), * **71**, Wachsmann Bedřich, Praha, Schloss Rothenhaus am Erzgebirge, * **76**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Norwegische Landschaft - fjord, * **80**, Zimmermann Max, Praha, Herbstlandschaft - hasenjagd, * **82**, Bubák Alois, Praha, Ideale Landschaft, LOS * **83**, Kroupa Bohuslav, Praha, Partie am Plöckensteinersee im Böhmerwalde, * **94**, Mecklenburg Louis, München, Partie aus dem Canal grande in Venedig bei Morgenbeleucht, * **101**, Havránek Bedřich, Praha, Gegend an der Zwitterava in Mähren, LOS * **110**, Dahl Carl, Düsseldorf, Burg Elz an der Mosel, * **112**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Motiv aus dem obern Lauterbrunnenthal, * **114**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Insel Is bei Marseille - Abend, * **116**, Vollmer Adolf, Hamburg, Elbestrand bei Blankensee. Fischerdorf unterhalb Hamburg, * **117**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Das Innthal bei Brennbichl, * **118**, Georgi Friedrich Otto, Köln am Rhein, Der historische Tausplatz am Jordan in Palästina, * **121**, Kosárek Adolf, Praha, Friedhof am Meere, LOS * **123**, Stephan Leopold, Praha, Schloss Tirol, LOS * **125**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Winterlandschaft (Schloss Hallwyl), * **129**, Hogue Charles, Berlin, Strand scene von Calais, * **135**, Ebert Carl, München, Waldpartie, * **137**, Kosárek Adolf, Praha, Winternacht, * **139**, Sutterlin Johann, München, Der Urirothstock am Alpee in der Schweiz, * **140**, Voltz Friedrich, München, Idyle, * **141**, Voltz Friedrich, München, Heuernte - Abendstimmung, * **142**, Voltz Friedrich, München, Hirtenscene, LOS * **146**, Kummer Carl Robert, Dresden, Dunstasnage (Castle bei Oban in Schottland), * **147**, Müller Morten, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, * **149**, Würbs Karel, Praha, Stadtpattie im Winter (motiv von Schweidnitz), * **155**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Westphalische Dorfpattie, * **156**, Ruyten Jan, Antwerpen, Winter, * **157**, Ruyten Jan, Antwerpen, Sommer, * **160**, Raven Ernst von, Düsseldorf, Morgen am Hintersee, PRI * **161**, Menz Max von, München, Heimfahrt auf dem Chiemsee, * **162**, Schiess Traugott, München, Hochthal in

den Schweizer - Bergen, * **163**, Stephan Leopold, Praha, Sommerlandschaft, * **164**, Seidel Franz, München, Herbstmorgen an einem Gebirgssee, * **166**, Gurlitt Louis, Wien, Aus dem Sabiner Gebirge bei Rojate, * **167**, Lepie Ferdinand, Praha, Ansicht von Prag, * **168**, Holmberg Gustaf-Werner, Düsseldorf, Morgenstimmung, * **169**, Bürkel Heinrich, München, Die Schmiede im bairischen Hochlande, * **171**, Beckmann Hans, München, Waldlandschaft mit Staffage, LOS * **172**, Adloff Karl, Düsseldorf, Niederländisches Schloss im Spätherbst, * **177**, Schiess Traugott, München, Wallenstädter see in der Schweiz, LOS * **179**, Eckersberg Johan Fredrik, Düsseldorf, PortraitLandschaft aus Norwegen, * **181**, Wachsmann Bedřich, Praha, Partie bei Murnau in bairischen Gebirge, * **183**, Diday François, Genève, Der Lauf des Reichenbaches in dem Thale von Meiringen, * **185**, Bode Wilhelm, München, Aussicht auf den Walchen see vom Kesselberg, * **187**, Feid Joseph, Wien, Der Dachstein in Oberösterreich bei Abendbeleuchtung, * **189**, Becker August, Düsseldorf, Abendlandschaft im berner Oberlande, * **195**, Klein Johann Adam, München, Ungarischer Schiffszug im Bivouac an der Donau, * **196**, Mali Johann, München, Liebenstein bei Heilbronn, * **198**, Koch Joseph, München, Mittagsruhe auf der Herrinsel am Chiemsee, * **199**, Rifchgitz Eduard, Genève, Landschaft, * **200**, Choulant Ludwig Theodor, Dresden, Die Kirche St.Donato auf der Insel Murano bei Venedig, * **202**, Boshart Wilhelm, München, Das Frauenkloster am Chiemsee, LOS * **203**, Heinlein Heinrich, München, Ein Mittag im Zillerthale, * **205**, Langko Dietrich, München, Landschaft - sommer-Morgen, LOS * **206**, Heilmayer Karl, München, Gewitterlandschaft-Gegend bei Polling in Oberbaiern, * **207**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft, LOS * **208**, Waagen Adalbert, München, Partie an der Amper bei Mondschein, * **209**, Ott Johann Nepomuk, München, Partie im Pusterthale mit der Aussicht auf die RothwandSpitzen, * **212**, Rifchgitz Eduard, Genève, Landschaft, * **213**, Merk Eduard, München, Dorfpattie aus dem bairischen Gebirge, * **217**, Lichtenfels Eduard von, Düsseldorf, Landschaft aus Tirol, * **222**, Heilmayer Karl, München, Ein Abend bei Florenz, * **223**, Engelhardt Georg, Berlin, Der Mondsee mit dem Schafberge, * **224**, Heinlein Heinrich, München, Rhaeticon Gebirge im Montason, LOS * **225**, Millner Carl, München, Partie aus dem bairischen Hochlande mit Staffage, * **226**, Ruths Johann Valentin, Düsseldorf, Morgenlandschaft, * **227**, Lier Adolf, München, Capelle und Steinbruch an der Biber in Branneburg in Oberbaiern, * **230**, Geyer Georg, Wien, Gewitterlandschaft, * **231**, Baade Knud, München, Raisescene aus Norwegen, * **232**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Hochalpe an der Zugspitze, * **233**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Der tiefe Schnee, * **239**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Partie bei Zierl in Tirol mit der Aussicht auf der Martinswand, * **242**, Flamm Albert, Düsseldorf, Abend in der Campagna, LOS * **246**, Jäckel Henry (Heinrich), Berlin, Ansicht von Pizza, * **248**, Tornau Karl Wilhelm, Wien, Viehtränke im Walde, * **251**, Gebhardt Ludwig, München, Mondschein, Dorfpattie im bairischen Oberlande, * **253**, Zimmermann Julius, München, Partie aus dem bairischen Gebirge, * **255**, Mayer Friedrich, München, Partie an der Eurach bei Sct. Niclas, LOS * **256**, Stademann Adolf, München, Landschaft in Regenwetter, LOS * **258**, Kaiser Ernst, München, Partie bei Salzburg, * **264**, Petzl Ferdinand, München, Partie aus dem Münster in Ulm, * **267**, Haushofer Max, Praha, Abendlandschaft, * **268**, Hermann Ludwig, Berlin, Strassburg - winterscene, * **269**, Saal Georg, Baden-Baden, Thanafjord...in's Weise Meer - Gewitterlandschaft, * **270**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Holändische Hasenansicht, * **271**, Weiss F., Berlin, Marine, * **272**, Dahl Johan Christian Clausen, Dresden, Eine norwegische Landschaft aus Mariedahlen bei Christiania, * **273**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Mittag im Walde, PRI * **275**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Morgenlandschaft, LOS * **277**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Morgen am See, * **279**, Morgenstern Christian, München, Ein wald vor dem Gebirge, * **281**, Metz Friedrich, Frankfurt, Der Golf von Baja, * **282**, Mali Johann, München, Partie bei Polling in Alt-baiern, * **283**, Marr, München, Schloss Tauffers im Parsterthale, * **284**, Jungheim Carl, Düsseldorf, ParkLandschaft - bei Dusseldorf, * **285**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Strandung eines Auswanderer Schiffes an der schottischen Küste, * **289**, Krüger Eugen, Frankfurt, Landschaft, * **290**, Höfer Heinrich, München, Dorfpattie bei St.Martin - Pinzgau, LOS * **291**, Geist August, München, Sommer-Nachmittag bei Etting in Oberbaiern, * **292**, Höfer Heinrich, München, Bauernhof bei werfen im Salzburgischen, * **297**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Via mala im Hinter Rheinthale in Graubünden, * **299**, Flamm Albert, Düsseldorf, Motiv aus dem Albanergebirge, * **303**, Schweningen Karl, Wien, Landschaft, * **305**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft beim herannahenden Regen, * **306**, Kriehuber Josef, Wien, Gewitter, * **308**, Mali Johann, München, Waldpartie aus der Umgebung vom Starenberger See, * **310**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Italienischer Klosterhof, PRI * **311**, Crola Georg Heinrich, Isenburg, Kullaberg in Schweden, * **312**, Schiffmann Jost, München, Rückkehr nach einem

traurigen Besuche -Friedhof am Wallen.see, * **314**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Winterabend im Walde, * **315**, Swoboda Rudolph, Wien, Winterlandschaft mit einer Jagdscene, * **318**, Schirmer Johann Wilhelm, Karlsruhe, Waldlandschaft, * **319**, Geist August, München, Landschaft mit dem Amperthale bei Polling in Oberbaiern, * **324**, Wachsmann Bedřich, Praha, Schloss Rothenhaus am Erzgebirge, * **325**, Spengel Johann Ferdinand, München, Westliches Ende des Chiemsee, * **326**, Reinhardt Wilhelm, München, Dorfpattie, * **327**, Steffan Johann Gottfried, München, Sommer NachMittag im Linnthale, * **328**, Schertel Joseph, München, Die Trettach-Spitzen im schwabischen Gebirge, * **331**, Schleich Eduard, München, Ernte vor einem Gewitter, * **332**, Bürkel Heinrich, München, Kneipe auf einem hohen Joch in Tirol, * **334**, Zahn Fritz, München, Partie am Chiemsee, * **338**, Webb C., Düsseldorf, Kastell am Wasser, * **339**, Schleich Eduard, München, Allee bei München, * **340**, Sieker Oswald, München, Partie aus einem dorfe in der Nähe von Fontainebleau, * **341**, Habenschaden Sebastian, München, Kühe auf der Weide, * **345**, Zimmermann Albert, München, Alpenglühen - Hintersee bei Berchtesgaden mit dem Hohen Goel, * **346**, Kutter Paul, München, Heimkehr am Abende, * **347**, Kosenthal Adolph, München, Abendlandschaft - Torfhüttengruppe im Moore bei Dachau, * **348**, Leybold Julius Karl von, Dresden, An der Elbe - Fahrzeuge vom Winter überrascht, * **351**, Saal Georg, Baden-Baden, Kilpis-jauren. PortraitLandschaft aus Ostfinnmarken in Winter, * **353**, Steffan Johann Gottfried, München, Ein Sommerabend, * **355**, Kreutzer Felix, Düsseldorf, Landschaft - dämmerung, * **357**, Jansen Joseph, Düsseldorf, Westphälische Sommerlandschaft, * **358**, Lange Gustav, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **359**, Faustner Luitpold, München, Steinbruch bei Murnau, * **360**, Zwengauer Anton, München, Landschaft - nebelMorgen, * **362**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Mühle bei Anholt, * **363**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Sonnenaufgang, * **364**, Kroupa Bohuslav, Praha, Landschaft - motiv aus dem Böhmerwalde, LOS * **365**, Schmidt Eduard, Berlin, Marine, LOS * **367**, Esch Mathilde, Wien, Ein mährischer Bauernhof, LOS * **385**, Altmann Anton, Wien, Partie aus Mähren -AKV, * **386**, Altmann Anton, Wien, Kapelle aus der Ramsau in Berchtesgaden, * **387**, Altmann Anton, Wien, Mühle in Salzburg, * **388**, Altmann Anton, Wien, Studie bei Klosterneuburg, * **391**, Altmann Anton, Wien, Abendlandschaft, * **393**, Altmann Anton, Wien, GebirgsLandschaft, * **395**, Altmann Anton, Wien, Partie aus der Gosau bei Ischl, * **415**, Wehli Matěj, München, Abend am Starenberger see, * **418**, Brodszky Alexander, München, Der Königssee bei Berchtesgaden, * **422**, Salzer Friedrich, München, Ruine Löwenstein mit der Aussicht in das Neckarthal, * **423**, Cordes Wilhelm, Lübeck, Park, * **426**, Mayer Friedrich, München, Mondnacht (Schloss Lichtenhof bei Nürnberg), * **428**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Der Thuner see in der Schweiz, * **429**, Schultze Robert, Düsseldorf, Partie aus dem Rhonethal, * **430**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Winterlandschaft aus Chochem an der Mosel, * **431**, Nickol Friedrich Adolf, Braunschweig, Thierstück - scene bei Gewitter, * **433**, Müller F. R., München, Winterlandschaft, * **435**, Stephan Leopold, Praha, Alpenschlucht, * **437**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Sommer scene, * **438**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Winter scene, * **439**, Hartmann Ludwig, Stuttgart, Partie bei Polling, * **440**, Hartmann Ludwig, Stuttgart, Winterlandschaft, * **441**, Hartmann Ludwig, Stuttgart, Dorf Aschering bei Polling, * **450**, Funk Heinrich, Stuttgart, Das Schloss Tyrol bei Meran, * **452**, Zimmermann Friedrich, Genève, Sixthal in Savoyen, * **453**, Burnier Richard, Düsseldorf, Holländische Landschaft am Morgen, * **455**, Gruss Julius Theodor, Teplice, Partie bei Dubitz an der Elbe (Herbstabend), * **457**, Schertel Joseph, München, Gegend bei Bayerdiessen in der Nähe des Ammersees, * **458**, E.G.C., Praha, Rheingegend, * **459**, Herold Eduard, Praha, Partie beim Schlosse Eltz, * **460**, Zvěřina František, Praha, Auf der Pusta, LOS * **464**, Gruss Julius Theodor, Praha, Eine Gebirgsmühle (GRAFKA/KRESBA), * **466**, Gruss Julius Theodor, Praha, Westliche Ansicht von Dubitz (GRAFKA/KRESBA), * **467**, Gruss Julius Theodor, Praha, Partie bei Lovositz (GRAFKA/KRESBA), * **470**, Gruss Julius Theodor, Praha, Dorf Weiskirchlitz mit dem Schloss und Mileschauer Berge (GRAFKA/KRESBA), * **474**, Hohe Friedrich, München, Ansicht von Prag (Lithographie nach einem Bilde von Max Haushofer), * **476**, Haushofer Max, Praha, Partie an der Alz in Oberbaiern, LOS * **481**, Havránek Bedřich, Praha, Partie aus Nürnberg, LOS * **482**, Metz Cäsar, München, Landschaft bei heranziehendem Gewitter, * **488**, Liehm Antonin, Teplice, Partie aus dem Erzgebirge (Somer-Nachmittag), LOS * **494**, Hollmann Ferdinand, Praha, Partie am Langenbrucker Teich, LOS * **499**, Hilbert Joseph, Praha, Herbstlandschaft bei einem ausgebrochenem Waldbrande

1858

Celkem vystaveno 375 exponátů. Prodáno 94 (LOS-73 / PRI-21).

* **1**, Spitzweg Carl, München, Im bairischen Hochlande, PRI * **3**, Zimmermann Albert, Milano, Der Hintersee bei Berchtesgaden, LOS * **5**, Kosárek Adolf, Praha, Einsame Gegend, PRI * **8**, Höfer Heinrich, München, Partie aus dem bairischen gebirge, LOS * **9**, Adloff Karl, Düsseldorf, Holländischer Seestrand, * **11**, Höfer Heinrich, München, Mühle bei Golling, * **12**, Steinach Anton, München, Am Wallenstätter See - Schweiz, * **14**, Feid Joseph, Wien, Ländliche Gegend, * **15**, Steffan Johann Gottfried, München, Am Wallenstätter See - Schweiz, LOS * **22**, Mecklenburg Louis, München, Partie in der Riva degli Scivini mit Aussicht nach kirche..in Venedig, LOS * **29**, Valentini Gottardo, Milano, Wald im Ticinothale - Lombarde, * **31**, Valentini Gottardo, Milano, Das Innere eines Waldes im Ticinothale - Lombardei, * **34**, Zwengauer Anton, München, Abendlandschaft, PRI * **37**, Chvála Adolf, Praha, Ein Mittag im Sazavathale, LOS * **38**, Leybold Julius Karl von, Dresden, Herbstmorgen - landungsplatz bei einem Städtchen, * **39**, Hollmann Ferdinand, Praha, Ruine Bösig bei Hirschberg, * **40**, Mayer Friedrich, München, Partie vom Schlehdorf am Kochelsee, * **43**, Steffan Johann Gottfried, München, Nach dem Reggenwetter - schweizer hochalpen, LOS * **44**, Voltz Friedrich, München, Kühe und Schafe an einer Quelle, LOS * **47**, Gurlitt Louis, Wien, Die Insel Capri, LOS * **51**, Stademann Adolf, München, Mondschein, * **52**, Gude Hans, Düsseldorf, Einbruch der nacht, LOS * **53**, Marszewski Joseph, Düsseldorf, Venedig, PRI * **54**, Weber A., Düsseldorf, Landschaft, * **56**, Swoboda Rudolph, Wien, Der hohe Göhl an der Salzbach bei Salzburg, * **57**, Boshart Wilhelm, München, Partie am Chiemsee, * **59**, Schiess Traugott, München, Das Linththal in der Schweiz, * **63**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Mondaufgang am Rhein, * **64**, Krause Robert, Düsseldorf, Gebirgswasser, * **67**, Lier Adolf, München, Mühle bei Oberaudorf im bairischen gebirge, LOS * **71**, Kroupa Bohuslav, Praha, Partie aus der ruine Kunëtic, * **72**, Vöschler Leopold Heinrich, Wien, Der Donnerkogel in der Gosau, * **74**, Arnz Albert, Düsseldorf, Deutsche Landschaft, * **75**, Langko Dietrich, München, Abendlandschaft, * **77**, Heinlein Heinrich, München, Partie am Achensee, * **80**, Zimmermann Max, München, EichenLandschaft, LOS * **82**, Georgy Wilhelm, Leipzig, Alpenfuchse im rhätischen hochgebirge, * **84**, Jonas Rudolph, München, Stadt Gartene im Innern der Insel Corsica, * **86**, Voltz Friedrich, München, Heimkehr einer heerde an einem Sommerabend, * **87**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Heranziehendes gewitter, * **88**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Ahorn am Grundel see, * **89**, Kriehuber Josef, Wien, Landschaft, * **91**, Mali Johann, München, Partie am Starenberger see, * **96**, Sckell Ludwig, München, Gegend im Loisch-thal, * **99**, Kroupa Bohuslav, Praha, Partie aus der todten aue im Böhmerwalde, * **102**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, * **103**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **105**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Das Breithorn in der Schweiz, * **106**, Kreutzer Felix, Düsseldorf, Herbstlandschaft - Abend, * **107**, Waibler F. , München, Auf dem Lande, * **108**, Mali Johann, München, Die Maisenburg - partie in der schwäbischen Alp, * **109**, Burnier Richard, Düsseldorf, Landschaft, * **110**, Habenschaden Sebastian, München, Eine gruppe schafe, * **111**, Wachsmann Bedřich, Praha, Eichengruppe bei Rothenhaus, LOS * **112**, Dehme Erwin, Dresden, Kloster am see, * **113**, Choulant Ludwig Theodor, Dresden, Partie an der Piazzetta in Venedig, * **119**, Beckmann Hans, München, Landschaft aus dem untern Innthale, * **121**, Köbell Georg, München, Ansicht von Bernried am Starenberger see, * **124**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Morgenlandschaft (mühle bei Macognoga am Monte Rosa), * **125**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldiges Thal, * **129**, Dehme Erwin, Dresden, Partie aus dem Moritzburger Wildpark, * **130**, Baade Knud, München, Nächtliche Scene an der Küste von Norwegen, * **135**, Bromeis August, Düsseldorf, Campagna bei Palermo, LOS * **136**, Füchsel Hermann, Düsseldorf, Sommerlandschaft, * **137**, Meixner Ludwig, München, Partie am Mälar-see bei Stockholm, * **139**, Haushofer Max, Praha, Partie bei Brunnen am Vierwaldstätter see, PRI * **140**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Schloss Petersberg in Tyrolo, * **141**, Kutter Paul, München, Mondnacht, * **143**, Herold Eduard, Praha, Partie bei Rottach in Baiern, * **145**, Vollmer Adolf, Hamburg, Partie am Elbenser bei Blankenese unterhalb Hamburg, * **146**, Füchsel Hermann, Düsseldorf, Der Regenstein im Harz, * **150**, Nörr Julius, München, Eine Sandgrube bei München, LOS * **152**, Esch Mathilde, Wien, AuLandschaft bei Raigern in Mähren, * **154**, Eberle Robert, München, Eine Dorfpattie am Morgen, LOS * **156**, Gurlitt Louis, Wien, La Bocca di Cattaro in Dalmatien, * **161**, Mancini Carlo, Milano, Gegend bei Waterloo, PRI * **162**, Mancini Carlo, Milano, Gegend bei Oport in der Normandie, PRI * **164**, Schweich Carl, Düsseldorf, Herbstmorgen - motiv aus Oberbaiern, LOS * **165**, Kautský Jan Václav, Praha, Eine Wiese am Morgen, LOS * **166**, Eibner Friedrich, München, Partie am Canal Grande in Venedig, * **170**, Kessler August Friedrich,

Düsseldorf, BaumLandschaft mit Viehstaffage - Mittag, * **172**, Stephan Leopold, Praha, EichenLandschaft, * **175**, Waagen Adalbert, München, Partie bei Meran, * **177**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Wasserfall am Töbi in der Schweiz, LOS * **178**, Schertel Joseph, München, Das Isarthal bei München, * **179**, Morgenstern Christian, München, Der Starenberger see, PRI * **181**, Hansch Anton, Wien, Der Hohe Göhl mit dem königssee und der Fernsicht gegen Salzburg, * **182**, Becker August, Düsseldorf, Norwegischer wasserfall, * **183**, Becker August, Düsseldorf, Norwegischer fjord, * **185**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, PRI * **187**, Eberle Robert, München, Ein Herbsttag auf der Schafweide, LOS * **188**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Der Hintersee bei Berchtesgaden, * **190**, Meissner Gustav, München, Das Bodethal im Harz, * **197**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Holländischer Seestrand, * **199**, Heilmayer Karl, München, Partie bei Florenz, * **201**, Bode Wilhelm, München, Ein Abend an der Osterseen im bairischen Oberlande, * **202**, Löffler August, München, Korinth, * **204**, Heilmayer Karl, München, Mühle am Chiemsee, * **205**, Gurlitt Louis, Wien, Jüttilandische Landschaft, * **206**, Gurlitt Louis, Wien, Holsteinische Landschaft, * **209**, Stephan Leopold, Praha, Gardasee, LOS * **210**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Ansicht von Meyringen in der Schweiz, * **211**, Koch Joseph, München, Ernte am Ammersee, * **212**, Spengel Joseph, München, Sommerlandschaft, * **213**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **214**, Podesta August, München, Der Obersee bei Berchtesgaden, * **221**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Italienische Landschaft, * **222**, Ireland Eduard A., Düsseldorf, Sturm, * **223**, Lichtenheld Wilhelm, München, Herbstnacht, * **227**, Gerlach Gustav, Düsseldorf, Klosterruine im Mondschein, * **228**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Mondscheinlandschaft, * **234**, Schleich Eduard, München, Mondlandschaft, LOS * **236**, Voltz Ludwig, München, Winterlandschaft mit Staffage, PRI * **238**, Habenschaden Sebastian, München, Eine Alpe mit Vieh, * **239**, Bürkel Heinrich, München, Ein Brunnen bei Rom, * **243**, Havránek Bedřich, Praha, Dorfpattie aus den Sudetten, LOS * **244**, Maurer Jakob, Düsseldorf, Gegend im Taunus, * **247**, Steinbrück Eduard, Berlin, Fichtenwald im Harz, LOS * **248**, Brunner Joseph, Wien, Sommerlandschaft, * **249**, Nagel Joseph, Stuttgart, Partie von Monerial am Rhein, * **252**, Kautský Jan Václav, Praha, MoldauGegend oberhalb Stechowitz, * **254**, Häfner Carl, München, Mühle in Brannenburg, * **260**, Callot Anton von, Graz, KüstenGegend bei Triest, * **261**, Dahl Carl, Düsseldorf, Motiv von der Burg Elz, * **264**, Häfner Carl, München, Waldpartie, * **290**, Liehm Antonín, Teplice, ErnteLandschaft, LOS * **294**, Hermann Ludwig, Berlin, Niederländischer Canalhasen im Winter, * **295**, Hermann Ludwig, Berlin, Flusshasen, * **296**, Schicho Karel, Praha, Wasserfall im Lauterbrunner Thal, LOS * **301**, Holzer Josef, München, Herbstlandschaft, LOS * **303**, Stademann Adolf, München, Winterlandschaft, LOS * **304**, Berzel H., München, Mondschein, * **305**, Berzel H., München, Winter, * **307**, Seidel August, München, Sonnenaufgang - bairischen Hochlande, * **314**, Bubák Alois, Praha, Abendlandschaft, * **315**, Richter Gabriel, Praha, Partie bei Adersbach, * **317**, Cordes Wilhelm, Lübeck, Morgendämmerung, * **322**, Kautský Jan Václav, Praha, Mittag - partie bei Budweis, * **323**, Löffler August, München, Athen von der nordseite, * **324**, Ransmayer Johann, Praha, Partie von Teplitz, * **331**, Stademann Adolf, München, Winterlandschaft (holzschlag), * **337**, Flamm Albert, Düsseldorf, Aus der römischen Campagna, * **357**, Kosárek Adolf, Praha, Landschaft - motiv aus den Thälern Kokořin, LOS * **358**, Wehli Matěj, Praha, Partie am Alb-Flusse bei Karlsruhe, * **359**, Bubák Alois, Praha, Ein nachMittag - motiv auf dem südlichen Böhmen, LOS * **361**, Veselý Josef, Praha, Ruinen des Cerestempels in Pästum, * **363**, Röttelek Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Waldlandschaft - Piqueure mit ihrer Meute, * **367**, Herold Eduard, Praha, Schloss Heidelberg, * **369**, Haushofer Max, Praha, Partie am Klönthaler see - Canton Clarus, * **370**, Richter Gabriel, Praha, Motiv aus dem Riesengebirge, * **371**, Haeselich Johann Georg, Hamburg, Partie aus dem bairischen Hochlande, * **372**, Gruss Julius Theodor, Teplice, Landschaft - motiv bei Leitmeritz, * **373**, Havránek Bedřich, Praha, Märischer Bauernhof, LOS * **375**, Kautský Jan Václav, Praha, Partie an der Moldau, LOS

1859

Celkem vystaveno 402 exponátů. Prodáno 80 (LOS-70 / PRI-10).

* **1**, Boshart Wilhelm, München, Die Insel Herrnwörth im Chiemsee, * **4**, Meermann Arnold, München, Partie aus Malbronn, * **10**, Doll Anton, München, Winterlandschaft, LOS * **11**, Boshart Wilhelm, München, Die Waldecke der Herrinsel im Chiemsee, LOS * **13**, Zwengauer Anton, Schleissheim, Der NebelMorgen auf der Alpe, * **19**, Mille von A., Düsseldorf, HaideGegend, * **20**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Holländische Windmühle,

Sommerlandschaft, * **22**, Porttmann Wilhelm, Düsseldorf, SchweizerLandschaft, * **26**, Langko Dietrich, München, Partie am Chiemsee, * **27**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, * **30**, Seidel Franz, München, Herbstmorgen am Kochelsee im bairischen g., LOS * **32**, Eibner Friedrich, München, Partie bei Reutlingen in Württemberg, LOS * **36**, Obermüller Adolf, München, Die drei Thorspitzen im bairischen Hochgeb., * **41**, Lechleitner Josef, Praha, Landschaft - motiv aus Böhmen, LOS * **42**, Mayburger Josef, Salzburg, Possenhofen am Starenberger see, * **44**, Mayer Friedrich, München, Mondnacht auf einer Alm im bairisch. Geb., * **46**, Schmidt Adolph, München, Steinbruch, * **48**, Stademann Adolf, München, Mondschein, * **56**, Kosárek Adolf, Praha, Landschaft, LOS * **57**, Pfeifer Wilhelm, München, Heimkehr von der Heuernte, LOS * **58**, Lieske Karl, München, Scene aus dem bairischen gebirge, * **62**, Möller Niels, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **66**, Meermann Arnold, München, Partie aus einem alten Hause in Landshut, * **69**, Reinhardt Wilhelm, München, Herbstlandschaft mit jagdstaffage, * **71**, Lichtenheld Wilhelm, München, Herbstlandschaft, * **78**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Bei Chrenbreitstein am Rhein, * **80**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Italienische Landschaft, * **81**, Koerle Pancraz, Düsseldorf, Scene auf einer Alpe, * **82**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Landschaft, * **83**, Lier Adolf, München, Morgendämmerung, LOS * **84**, Hansch Anton, Wien, Meiringen in der Schweiz, LOS * **88**, Andreae Tobias, München, Die Insel Capri bei Neapel, * **89**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Partie am Vierwaldstädter see, * **91**, Gleim Eduard Gustav, Weinheim, Aussicht von der Alexanderhöhe gegen Jugenheim, * **92**, Gleim Eduard Gustav, Weinheim, Im klostergarten zu Weinheim, * **95**, Perzel L., München, Haide, Sommerlandschaft, * **97**, Havránek Bedřich, Praha, Partie an der Sazava, LOS * **102**, Koerle Pancraz, München, Im Park, * **103**, Riedel Vilém, Düsseldorf, Landschaft - motiv aus dem Röhngebirge, * **104**, Mancini Carlo, Milano, Das Thal von Etretät in der Normandie, * **105**, Wodick Edmund Louis, Magdeburg, Auf der Durachalm - Tyrol, * **106**, Mevius Hermann, Düsseldorf, Ausschiffung von Auswanderern auf der Unterweser, * **108**, Stange Bernhard, München, Mondnacht. Partie von Venedig, * **110**, Hansch Anton, Wien, Lindengruppe am Frauen-Chiemsee, LOS * **111**, Stephan Leopold, Praha, Garda see, LOS * **113**, Zimmermann, München, Ein Eichenwald, * **115**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Eine Fähre in Norwegen, * **119**, Heller Louise, München, Ansicht aus der Umgebung Genuas mit Abendbele., * **120**, Heller Louise, München, Morgen in Walliser-land in der umgeb. Von Pierre, * **121**, Zimmermann Albert, Milano, Heranziehendes gewitter - Gebirgslandschaft, LOS * **122**, Zimmermann R., München, Gewitterlandschaft, * **123**, Ebert Carl, München, Partie an der Isar unweit München, * **126**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Morgenlandschaft - motiv am Gensersee, * **130**, Steffan Johann Gottfried, München, Herbstlandschaft aus dem Innthale, LOS * **131**, Meixner Ludwig, München, Morgendämmerung an der Nordsee, LOS * **134**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Sonntag Abend, Gegend bei Olevano im Sabinergeb, * **135**, Schicho Karel, Praha, ElbeGegend in Norddeutschland, * **136**, Bode Wilhelm, München, Das Passauer Thor in Meran, * **138**, Menz Max von, München, Spazierfahrt auf dem See, * **139**, Wehli Matěj, Praha, Dorf Pullach bei Karlsruhe - Mittag, * **140**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Seestrand, * **141**, Bode Wilhelm, München, Der Ortles gesehen von der Malser Haide, PRI * **143**, Steinbrück Eduard, Berlin, Waldbach mit Brücke, * **144**, Bromeis August, Düsseldorf, Landschaft bei Düsseldorf, * **146**, Holmberg Gustaf-Werner, Düsseldorf, Landschaft, * **147**, Becker Hugo, Düsseldorf, Landschaft - motiv bei Düsseldorf, * **148**, Bromeis August, Düsseldorf, Landschaft bei Civitella im Sabinergebirge, * **153**, Becker August, Düsseldorf, Abend auf der Gossen-alp in Oberbaiern, * **156**, Bensingler Amalia, Düsseldorf, Winter, * **157**, Bensingler Amalia, Düsseldorf, Herbst, * **158**, Bensingler Amalia, Düsseldorf, Sommer, * **159**, Bensingler Amalia, Düsseldorf, Frühling, * **164**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Monte Rosa, * **165**, Baade Knud, München, Mondnacht an der Küste Norwegens, * **166**, Koch Joseph, München, Mondnacht am Comersee, * **167**, Beckmann Hans, München, Landschaft beim Beginn der Abenddämmerung, * **168**, Mancini Carlo, Milano, Die User des Sees von Pusiano in der Lombarde, * **172**, Steffan Johann Gottfried, München, Schweizerisches Bergthal im Canton Glarus, * **174**, Haushofer Max, Praha, Partie auf dem Hasliberge bei Meiringen ber.Oberl., LOS * **176**, Mali Johann, München, Partie bei Polling, * **180**, Cordes Wilhelm, Lübeck, Norddeutsche Landschaft, * **181**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft, * **183**, Habenschaden Sebastian, München, Vor einem Bauernhause -schafe mit dem hirtten, * **184**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft, LOS * **185**, Marées Albert von, München, Marine, * **188**, Spengel Johann Ferdinand, München, An der Isar, * **190**, Porttmann Wilhelm, Düsseldorf, Kriml Wasserfall, * **191**, Schleich Eduard, München, Landschaft an der Isar, LOS * **193**, Rausch Leonhard, Düsseldorf, Salzburg, * **194**, Riedel Vilém, Düsseldorf, Landschaft - motiv aus dem Röhngebirge, LOS * **196**, Löffler August, München, Nil-Landschaft, * **197**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf,

Waldlandschaft in Morgenbeleuchtung, * **199**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Deutsche Waldlandschaft, * **200**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **201**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Der Hintersee im bairischen hochgebirge, * **202**, Swoboda Rudolph, Wien, Thiere auf der Weide, * **210**, Höfer Heinrich, München, Partie bei Brannenburg, * **212**, Bisi Giuseppe, Milano, Ansicht der Tiber bei Rom, * **218**, Müller Morten, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, * **219**, Adam Heinrich, München, Venedig, * **220**, Bodom Erik, Düsseldorf, Vor dem sturme - Abend an der norwegischen Küs., * **222**, Morgenstern Christian, München, Dorfpattie unweit München, * **225**, Lange Julius, München, Eine Landschaft mit kriegerischer Staffage, * **227**, Schicho Karel, Praha, Landschaft nach motiven aus der Schweiz, * **229**, Schliecker August Eduard, Düsseldorf, Dorfpattie aus Oberbaiern, * **233**, Brinkmann H. L., Düsseldorf, Mondscheinlandschaft, * **234**, Hübner Karl, Düsseldorf, Holländischer Seestrand, * **236**, Heinlein Heinrich, München, Ein Morgen auf Piazza corona -Aussicht nach geb., LOS * **240**, Nyhoff Eliza Agnetus Emilius, Düsseldorf, Wassermühle, * **244**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Westphalische Landschaft, * **246**, Weber A., Düsseldorf, Aussteigendes Gewitter bei sonnenuntergang, * **248**, Vollmer Adolf, Hamburg, Sonnenuntergang am Strand von Blankensee, * **249**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abend am Seestrande, * **252**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Der Garstein in Steiermark, * **253**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Rheinische Mühle - Herbstmorgen, * **255**, Bisi Giuseppe, Milano, Der see von Lugano, * **256**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegischer Fjord, * **258**, Haushofer Max, Praha, Partie an der Traun, * **260**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Mühlstürzhorn im bairischen hochgebirge, * **261**, Häfner Carl, München, Waldschlucht in Brannenburg, * **262**, Meissner Gustav, München, Partie aus dem Harz, * **263**, Hohe Friedrich, München, Winterlandschaft, * **265**, Schleich Eduard, München, MittagsLandschaft - Moor am Fusse des Wendelst., * **266**, Hübner Karl, Düsseldorf, Vor dem Sturme, * **267**, Stephan Leopold, Praha, Sommerlandschaft, LOS * **269**, Bosch E., Düsseldorf, Ein Ständchen, * **272**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Waldlandschaft - winter, * **277**, Hansch Anton, Wien, Abend am Chiemsee, * **278**, Schertel Joseph, München, Das Traunthal mit dem Wassmann und hohen Stei., LOS * **279**, Bühlmayer Conrad, Wien, Das Innthal in Baiern, * **281**, Judeich Therese, Dresden, RheinLandschaft, LOS * **284**, Kroupa Václav, Praha, Landschaft, * **285**, Geyer Johann, Augsburg, Ständchen, LOS * **288**, Swoboda Rudolph, Wien, Kletterndes Alpenvieh, * **293**, Heckel August von, München, Die ersten Schuhe - römischen Campagna, * **294**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Aussicht von Dröndhausfjord, * **296**, Schicho Karel, Praha, Mittag am Thurner see, * **297**, Maurer Jakob, Düsseldorf, Landschaft, * **298**, Voltz Ludwig, München, Ein hirsch in der Brunst, * **299**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **300**, Bubák Alois, Praha, Heranziehendes Gewitter, * **303**, Krüger Eugen, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **305**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Wasserfall aus der Schweiz, * **306**, Lipawsky Agnes, Praha, Eine waldpartie, * **310**, Schweich Carl, Düsseldorf, Am Kochelsee im Oberbaiern, * **316**, Pöppel Rudolf, München, Der Hintersee mit der Aussicht auf den Göll bei Ber., * **329**, Post Karl, Wien, Ideale Landschaft mit biblischer staff. Nach Marko K., * **330**, Post Karl, Wien, Viehweide im walde nach Voltz Fr., * **336**, Ferderle Carl, Wien, Winterlandschaft, * **345**, Pinkas Soběslav Hyppolit, Paris, Waldpartie nächst Fontainebleau, * **346**, Berka Vojtěch, Praha, EichenLandschaft - Elbe bei Lobositz, * **350**, Kimig Alois, Praha, EichenLandschaft - Mittelgebirge, LOS * **351**, Ullik Hugo, Praha, Morgen - motiv aus dem nördlichen Böhmen, * **352**, Richter Gabriel, Praha, Landschaft - motiv aus dem Mittelgebirge, * **356**, Wachsmann Bedřich, Praha, Gebirgslandschaft - niederosterrech, * **357**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Dorf - vom Lago maggiore, * **358**, Seidel August, München, Mittag am Starenberger see, * **360**, Morgenstern Christian, München, Bairische Haide, LOS * **362**, Morgenstern Christian, München, Idylle, * **366**, Kroupa Bohuslav, Praha, Landschaft, LOS * **367**, Lechleitner Josef, Praha, Landschaft, PRI * **375**, Chvála Adolf, Praha, Partie am Langenbrucker Teich im südlichen Böhmen, LOS * **378**, Pulian Johann Gottfried, Düsseldorf, Niederländisches Dorf, * **379**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Jagdschloss im Park, * **380**, Krüger Eugen, Düsseldorf, Sommerlandschaft, * **382**, Kroupa Václav, Praha, Herbstlandschaft - Dlazkovitz in Böhmen, * **383**, Kautský Jan Václav, Praha, Partie aus dem Mittelgebirge - gewitter, LOS * **384**, Herold Eduard, Praha, Partie an der Spree,

1860

Celkem vystaveno 304 exponátů. Prodáno 65 (LOS-52 / PRI-13).

* **3**, Arnz Albert, Düsseldorf, Deutsche Abendlandschaft, * **4**, Kosárek Adolf, Praha, Landschaft, PRI * **7**, Lechleitner Josef, Praha, Eine Fischerhutte, LOS * **8**, Habenschaden Sebastian, München, Ein Morgen im gebirge bei Banenburg, * **10**, Langko Dietrich, München, Herbstlandschaft - die Perlacher ebene bei

München, * **11**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Heimkehr von der Kirchweihe - am Chiemsee, * **12**, Ott Johann Nepomuk, München, Alpe bei Kufstein mit der Aussicht auf den wilden Kaiser, * **14**, Haushofer Max, Praha, Ansicht des Grossglockener, * **15**, Stephan Leopold, Praha, Herbstabend, * **22**, Schleich Eduard, München, Landschaft, * **25**, Kroupa Bohuslav, Praha, Motiv aus dem Sudetengebirge, LOS * **26**, Mayer Friedrich, München, Ein Herbsttag an der Maisach, LOS * **33**, Gärtner Friedrich, München, Kloster Nonnberg bei Salzburg, * **35**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie bei Elbogen, PRI * **38**, Bromeis August, Düsseldorf, Mondnacht in den Pontinischen Sümpfen, * **40**, Seidel Franz, München, Ein Waldsaum am Chochelsee im bairischen Hochlande, * **42**, Schertel Joseph, München, Der Badersee bei Partenkirch mit dem Wachensteinberg., LOS * **44**, Ullik Hugo, Praha, Eichenpartie, LOS * **48**, Heinlein Heinrich, München, Ein Abend am oberen Wallersee, * **49**, Kierstein Karl, München, Winterabend im Dachauer Moor, * **51**, Fries Wilhelm, München, Partie bei Neubeuern, * **52**, Steinbrück Eduard, Berlin, Waldeinsamkeit - Landschaft mit hirschen, * **56**, Kirmig Alois, Praha, Partie aus dem Gosauthale, LOS * **58**, Lier Adolf, München, Schloss Pernstein in Tyrol, * **59**, Kalkkreuth Stanislas Graf von, Weimar, Abendlandschaft aus den Pyrenäen, * **60**, Kremann Eduard, Praha, Abendlandschaft - partie an der Isar, * **61**, Weiss Joseph, München, Die Prager Brücke, * **64**, Mecklenburg Louis, München, Die Piazzeta in Venedig bei Mondbeleuchtung, * **66**, Würbs Karel, Praha, Landschaft - motiv aus dem böhm. Mittelgebirge, LOS * **67**, Zimmermann Max, München, Landschaft, * **69**, Morgenstern Christian, München, Abend an der Elbe bei Hamburg, * **70**, Morgenstern Christian, München, Mondnacht an der Ostsee, * **74**, Scheuchzer, München, Partie bei Telfs im Ober-Innthale, * **75**, Höfer Heinrich, München, Morgenlandschaft - partie aus oberbaiern, * **79**, Arnz Albert, Düsseldorf, Holländische Landschaft, * **83**, Hansch Anton, Wien, Landschaft aus dem Innthale - Abend, LOS * **86**, Lichtenheld Wilhelm, München, Mondaufgang in Dachauer Moor, * **89**, Schiess Traugott, München, Das Klönthal in der Schweiz, * **90**, Grünenwald Jakob, München, Heranziehendes Gewitter, * **93**, Baade Knud, München, Stürmische Nacht mit Schiffbruch, * **95**, Mali Christian, München, Partie von Esslingen in Württemberg, LOS * **96**, Beckmann Hans, München, Herbstmorgen in der Isar Auen bei München, * **97**, Obermüllner Adolf, München, Gegend an der Donau in Oberosterreich, * **98**, Korzinek Paul, Wien, Landschaft, LOS * **99**, Heinlein Heinrich, München, Der Brannwaldsee bei Schwangau, * **100**, Heilmayer Karl, München, Dorfpattie in mondbeleuchtung, * **101**, Wehli Matěj, Praha, Schloss Garatshausen am Staremberger see, * **102**, Langko Dietrich, München, Mondlandschaft, LOS * **103**, Kapp Rudolf, München, Strandpartie an der Küste von Neapel, * **105**, Schiffmann Jost, München, Ein herbsttag bei Neuhabsburg am Vierwaldstätter see, * **106**, Judeich Therese, Dresden, Morgenlandschaft, * **107**, Stademann Adolf, München, Mondschein, * **109**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Waldausgang, * **113**, Holzer Josef, Wien, Landschaft - motiv vom Chiemsee, * **117**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft aus dem Innthale - Abend, PRI * **120**, Zimmermann R., München, Ammersee in Oberbaiern, LOS * **122**, Steinbrück Eduard, Berlin, Felsenthal mit Fichten, * **124**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Güterwagen vor der Schmiede, * **126**, Haushofer Max, Praha, Ruhe vor dem Gewitter, LOS * **131**, Zimmermann Albert, Wien, Mittlere Gosausee - Abend, * **136**, Adam Eugen, München, Ungarisches Fuhrwerk an den Usern des Platensees, * **138**, Nörr julius, München, Scene in den Isarauen bei München im Winter, * **139**, Rosenthal Adolf, München, Landschaft, LOS * **140**, Wehli Matěj, Praha, Abendlandschaft, * **141**, Schleich Eduard, München, Die Ebene von Dachau, * **143**, Klein Johann Adam, München, Heuernte in der Campagne von Rom, * **144**, Bode Wilhelm, München, Gegend im Innthale bei Kufstein, * **145**, Wagner-Deines Johann, München, Marine - brandung mit einem francözischen wrack, * **147**, Häfner Carl, München, Landschaft bei Sturm, * **149**, Holzer Josef, Wien, Waldbild, * **151**, Havránek Bedřich, Praha, Bauernhof im Sudetengebirge, PRI * **153**, Mali Johann, München, Partie bei Polling, * **154**, Wagner Ed., München, Entejagd, * **155**, Kapp Rudolf, München, Neapel, * **156**, Hempel Ludwig, Wien, Baumgruppe, * **157**, Pfyffer Niklaus von, Karlsruhe, Partie Weggis am Vierwaldstätter see, * **158**, Bode Wilhelm, München, Waldschlucht im gebirge, * **160**, Mali Johann, München, Partie bei Prien, * **161**, Flamm Albert, Düsseldorf, Niederdeutsche Landschaft - Abend, LOS * **162**, Höfer Heinrich, München, Heranziehendes gewitter - partie bei Kochel in Oberb., * **167**, Cordes Wilhelm, Lübeck, Ziehende Nebel, * **168**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Ein Tag im Vorfrühling, * **169**, Seidel August, München, NebelMorgen am Chochelsee im bairischen Hochlande, * **172**, Petrovits Ladislaus Eugen, Wien, Sturm - motiv aus Ungarn, * **179**, Steinbrück Eduard, Berlin, Landschaft mit staffage, * **180**, Liehm Antonín, Teplice, Herbstabend mit mondaufgang, * **182**, Stephan Leopold, Praha, Gardasee, * **184**, Stephan Leopold,

Praha, Moldaufälle an der Teufelsmauer im Böhmerwalde, LOS * **185**, Boshart Wilhelm, München, Partie an der Waldecke am Chiemsee, * **187**, Boshart Wilhelm, München, Herbstlandschaft, LOS * **189**, Ebert Carl, München, Waldpartie, PRI * **190**, Hohe Friedrich, München, Der Lichtenstein in der schwäbischen Alpe in Mondbel., * **207**, Scheuren Caspar Johann Nepomuk, Düsseldorf, Versunkenes Schloss im Meere, * **226**, Flamm Albert, Düsseldorf, Landschaft - motiv von Capri, * **227**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Der Vierwaldstätter see bei Kussnach, * **229**, Lange Gustav, Düsseldorf, Mondaufgang am Winterabende, * **234**, Raven Ernst von, Düsseldorf, Wasserfall in Wallis, * **236**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Landschaft - heideGegend, * **237**, Weber A., Düsseldorf, Mondlandschaft, * **241**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Herberge im Walde, * **244**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Schloss Tyrol, * **246**, Schmid Carl, Wien, Landschaft aus dem Innthale, LOS * **247**, Herold Eduard, Praha, Bauernhof in Widim, * **248**, Bergmann J., München, Ein Tanz aus dem bairischen Oberlande, * **250**, Millner Carl, München, Partie im Salzkamergut, * **251**, Seidel August, München, Spätabend am Cochelsee im bairischen hochlande, * **254**, Wagner-Deines Johann, München, Seeküste von Helgoland, * **258**, Kautský Jan Václav, Praha, Sommerlandschaft, LOS * **259**, Bamberger Fritz, München, Umgebung von Tanger, * **260**, Mödinger A., Berlin, Mühlen bei Spandau, * **261**, Bamberger Fritz, München, Umgebung von Jaen - Spanien, * **263**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Frachtwagen in gebirge, PRI * **265**, Bamberger Fritz, München, Umgebung von Toledo, * **267**, Mödinger A., Berlin, Ruine am Wasser, * **268**, Engelhardt Georg, Berlin, Aus dem Bodethale, * **269**, Hünten Franz, Hamburg, Belgische Küste bei Ostende, * **270**, Bamberger Fritz, München, Umgebung von Escorial, * **271**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Kühe am wasser, * **272**, Hünten Franz, Hamburg, Strand von Scheweningen, * **275**, Kremann Eduard, Praha, MittagsLandschaft, LOS * **276**, Liehm Antonín, Teplice, Schloss Sternberg bei Mondbeleuchtung, LOS * **277**, Bubák Alois, Praha, Am Abend, LOS * **279**, Richter Gabriel, Praha, Partie bei Jenstein, * **281**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Landschaft aus dem Sabinergebirge, * **283**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Morgen am waldeingang, * **284**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, * **285**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **287**, Havránek Bedřich, Praha, Eine Fähre an der Sazava, PRI * **291**, Kroupa Václav, Praha, Waldpartie, LOS * **293**, Lechleitner Josef, Praha, Landschaft - motiv bei Prag, * **294**, Chvála Adolf, Praha, Landschaft bei Budweis, * **303**, Wachsmann Bedřich, Praha, Ochelsee in Baiern - AKV, * **304**, Wachsmann Bedřich, Praha, Ruine Kokořin - AKV, * **305**, Würbs Karel, Praha, Hauserpartie am Hradschin, LOS

1861

Celkem vystaveno 210 exponátů. Prodáno 60 (LOS-48 / PRI-12).

* **1**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Landschaft, * **5**, Schiffmann Jost, München, Mondnacht in einem Alten Raichstädten, LOS * **6**, Bommel Elias Pieter van, Wien, Ansicht von Amsterdam, * **8**, Stephan Leopold, Praha, Gardasee, LOS * **9**, Seidel August, München, Mondnacht im gebirge, * **10**, Heinlein Heinrich, München, Ein Abend im Joch am Kochelsee, PRI * **15**, Ullik Hugo, Praha, Mühlsturzhorn in Oberbaiern, LOS * **16**, Kirmig Alois, Praha, Der Hohe Göhl - aus dem Ramsauthale, LOS * **18**, Kroupa Václav, Praha, Gebirgsschlucht bei Lend in Oberösterreich, LOS * **20**, Schiess Traugott, München, Erinnerung aus den schweizerischen Hochalpen, * **21**, Habenschaden Sebastian, München, Abzug von der Alm im bairischen gebirge, * **24**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Winterlandschaft aus Isenburg an der Sayn, * **25**, Ebert Carl, München, Waldpartie, * **26**, Schmidt Adolph, München, Eisenhammer im bairischen Gebirge, * **28**, Zimmermann R., München, Herbstlandschaft - Partie bei Pang in Oberbaiern, * **29**, Häfner Carl, München, Hammerschmiede im Mühlgraben in Tyrol, LOS * **33**, Zimmermann Max, München, EichenLandschaft, * **35**, Mali Johann, München, Tuzing am Starenberger see, LOS * **38**, Conz Gustav, Düsseldorf, Schwäbische dorfpattie, * **39**, Marr Heinrich, München, Landschaft mit staffage, * **43**, Reinhardt August, Loschwitz, Im walde, * **45**, Wachsmann Bedřich, Praha, Elbe Landschaft bei Leitmeritz, * **48**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Schloss, * **49**, Häfner Carl, München, Partie an der Amper, LOS * **50**, Reinhardt August, Loschwitz, Morgen in der römischen Campagna, * **51**, Höfer Heinrich, München, Mühle bei Loser im Salzbürgischen, PRI * **52**, Schäffer August, Wien, Strand an der Nordsee, * **53**, Sckell Ludwig, München, Gyps-mühle bei Kochel im bairischen Gebirge, LOS * **54**, Klein Johann Adam, München, Ungarischer Schiffszug im Bivouac, * **56**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **58**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Oberlahnstein am

Rhein, LOS * **62**, Wehli Matěj, Praha, Aussicht vom k.k. Belvedere im Volksgarten, * **63**, Stephan Leopold, Praha, ElbeGegend, * **69**, Mayer Friedrich, München, Abend im Loifachthal, * **74**, Hlaváček Antonín, Wien, Partie aus dem Anlaufthal bei Gastein, * **82**, Bühlmayer Conrad, Wien, Partie aus der Ramsau in Bayern, * **83**, L'Allemand S. , Wien, Scene bei Rebecco in der Schlacht bei Solferino, LOS * **86**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Schwedische Landschaft, * **88**, Schleich Eduard, München, Gegend bei Brannenburg, * **89**, Havránek Bedřich, Praha, Der Blockensteinsee im Böhmerwalde, * **91**, Zimmermann Albert, Wien, Sonnenuntergang am Lago di Lugano, * **92**, Flamm Albert, Düsseldorf, Motiv von der Küste von Amalfi - Abend, PRI * **96**, Lang Heinrich, München, Ungarisches Bauernfuhrwerk auf der Pusta, LOS * **97**, Arnz Albert, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, * **99**, Stademann Adolf, München, Sommerlandschaft, * **100**, Lier Adolf, München, Motiv vom Chiemsee, LOS * **102**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Deutsche Waldlandschaft, * **106**, Millner Carl, München, Der Dachstein mit dem Gosausee, PRI * **107**, Hünten Franz, Hamburg, Marine, LOS * **109**, Hansch Anton, Wien, Landschaft aus dem Lauterbrunnenthal, * **110**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Kapelle im walde, * **111**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Blick in das Elbthal bei Rathen, * **113**, Boshart Wilhelm, München, Partie am Chiemsee, * **117**, Ott Johann Nepomuk, München, Feldalpe bei Schliersee im bairischen Hochlande, * **118**, Bromeis August, Düsseldorf, Landschaft aus dem Albanergebirge bei Rom, * **120**, Zimmermann R., München, FrühlingsLandschaft - partie bei München, * **121**, Korzinek Paul, Wien, Waldpartie aus Lendenburg in Mähren, * **123**, Wehli Matěj, Praha, Ruine Podbaba bei Prag, * **125**, Hölperl Anton, Praha, Ansicht von Karlsbad, * **126**, Schiffmann Jost, München, Waldeinsamkeit, * **127**, Scherzer Alexander, Hamburg, Die Elbe bei stürmischem wetter, * **128**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abend am st. Wolfgang see, * **129**, Flamm Albert, Düsseldorf, Mühle am bache, * **131**, Schäffer August, Wien, Strand bei bewegter see, LOS * **134**, Crola Georg Heinrich, Ilsenburg, Eichenwald, * **135**, Mayburger Josef, Salzburg, Der Königssee bei Berchtesgaden, LOS * **136**, Häfner Carl, München, Innthal bei Brannenburg, LOS * **137**, Löffler August, München, Griechische Landschaft bei Navarin, * **138**, Haushofer Max, Praha, Partie am Brienersee in der Schweiz, LOS * **140**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Bairische Landschaft, * **142**, Mali Christian, München, Partie von Besigheim in Württemberg, LOS * **143**, Bühlmayer Conrad, Wien, Der Dachstein mit dem Gosausee, * **144**, Cordes Wilhelm, Weimar, Morgen an der küste, * **146**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv von der Fraueninsel im Chiemsee, * **149**, Hohe Friedrich, München, Mondnacht bei Garatshausen am Starenbergersee, * **153**, Holzer Josef, Wien, Aus den Karpathen, * **155**, Schönfeld Eduard, Düsseldorf, Der Stäubifall in der Schweiz, * **156**, Brechler Vojtěch, Budapest, Partie von Meissen an der Elbe, LOS * **161**, Post Karl, Wien, Norwegischer Wasserfall (nach Andreas Achenbach)GR, * **170**, Schicho Karel, Praha, Norddeutsche ElbeGegend, * **171**, Schicho Karel, Praha, Motiv aus der Schweiz, * **175**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie bei Elbogen, * **176**, Mayer Friedrich, München, Stadtpartie aus Landsberg, * **177**, Haunold Karl, Wien, Partie bei Grünau in Oberösterreich, * **178**, Nickol Friedrich Adolf, Braunschweig, Verirrtes Vieh in den Alpen, * **179**, Haunold Karl, Wien, Der Albansee in Oberösterreich, * **180**, Haunold Karl, Wien, Partie bei Grünau in Oberösterreich, * **182**, Kautský Jan Václav, Praha, Landschaft, * **186**, Meixner Peter, Praha, Ruhe der Pilger im Walde, LOS * **188**, Kroupa Václav, Praha, Partie am Offasee im Böhmerwalde, LOS * **189**, Wagner-Deines Johann, München, Holländische Marine bei stillem wasser, * **192**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Am Gardasee, LOS * **193**, Wendler Friedrich Moritz, Dresden, Enteneinfall, * **195**, Herold Eduard, Praha, Partie aus Ober-Widim, * **197**, Nowotny Josef, Praha, MittagsLandschaft, * **199**, Ott Johann Nepomuk, München, Sparchen-Mühle bei Kuffstein, * **202**, Stephan Leopold, Praha, Das Höllengebirge am Gmundner see, * **203**, Lechleitner Josef, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **206**, Bubák Alois, Praha, Heranziehendes Gewitter - bei Trosky, PRI * **212**, Chvála Adolf, Praha, Eine Sazava Gegend, LOS

1862

Celkem vystaveno 277 exponátů. Prodáno 94 (LOS-62 / PRI-32).

* **2**, Irmer H., Augsburg, Bairische Landschaft, LOS * **4**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Landschaft - motiv bei Desau, PRI * **6**, Zimmermann R., München, Herbstlandschaft - motiv bei München, LOS * **8**, Wachsmann Bedřich, Praha, Sägemühle bei Muckendorf in Nieder Österreich, * **13**, Metzener Alfred, München, Aus dem Rheinthal im bairischen gebirge, LOS * **15**, Zwengauer Anton, München, Partie im walde, * **16**, Zwengauer Anton, München, Abend im Schilf, * **19**, Kirmig Alois, Praha, Der

vordere Langbathsee in Oberosterreich, PRI * **21**, Habenschaden Sebastian, München, Landschaft bei Sonnenuntergang, * **23**, Höfer Heinrich, München, Mühle bei Berchtesgaden, LOS * **25**, Eschke Hermann, Berlin, Mondscheinlandschaft, * **29**, Lasite Karl, Wien, Landschaft - motiv aus Laussen bei Ischl, * **31**, Kroupa Bohuslav, Praha, Waldlandschaft, LOS * **33**, Häfner Carl, München, Waldeinsamkeit, LOS * **34**, Lier Adolf, München, Landschaft im Regenwetter, LOS * **36**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie an der Moldau, PRI * **37**, Kamecke Otto von, Roma, Der Sybillentempel bei Tivoli, * **38**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft am Fluss, * **40**, Halauska Ludwig, Wien, Der Klimler Wasserfall im Salzbürgischen, LOS * **42**, Schertel Joseph, München, Tittmoning an der Salzbach, LOS * **45**, Häfner Carl, München, Entenfall an der Amper, LOS * **46**, Marr, München, Abend am Chiemsee, LOS * **48**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Landschaft, * **49**, Willroider Josef, München, Partie an der Drau in Kärnthen, * **51**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie an der Eger, * **52**, Bühlmayer Conrad, Wien, Landschaft - motiv aus den bairischen Alpen, LOS * **54**, Arnz Albert, Düsseldorf, Westphalische Landschaft, * **56**, Steinach Anton, München, Der Abend, * **58**, Seidel August, München, Waldlandschaft, PRI * **59**, Höfer Heinrich, München, Almhütte im Pinzgau, * **61**, Obermüllerner Adolf, München, Der Watzmann am Königsee, * **62**, Zimmermann Max, München, Landschaft, LOS * **63**, Millner Carl, München, Walpartie mit Staffage, LOS * **64**, Genschow Georg, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **65**, Kroupa Václav, Praha, Landschaft - motiv aus Iserthale, * **67**, Hansch Anton, Wien, Bauernhäuser bei Zirl in Tyrol, * **68**, Hansch Anton, Wien, Mittagsruhe am am Duxerkees in Tyrol, LOS * **70**, Boshart Wilhelm, München, Partie am Chiemsee, * **73**, Mali Christian, München, Esslingen in Württemberg, PRI * **75**, Grünenwald Jakob, München, Aus dem Mühlthale, LOS * **79**, Mayburger Josef, Salzburg, Partie auf dem Mönchsberge, * **80**, Dahl Carl, Düsseldorf, Von Brünnig nach Brienz, * **83**, Millner Carl, München, Alpensee bei Axenberg in der Schweiz, LOS * **84**, Wachsmann Bedřich, Praha, Parkpartie in Böhmen, LOS * **86**, Voltz Ludwig, München, Ein Edelhirsch auf der Flucht, * **89**, Haushofer Max, Praha, Das Grütli am Vierwaldstädter see, PRI * **91**, Dahlen Karoline, Düsseldorf, Abend im Park, * **93**, Baade Knud, München, Strandpartie von der Insel Storö in Norwegen, * **94**, Stephan Leopold, Praha, Sommerlandschaft, * **96**, Beckmann Hans, München, Landschaft bei Munchen, * **97**, Schulten Arnold, Düsseldorf, SchweizerLandschaft, * **98**, Obermüllerner Adolf, München, Chamounir mit dem Montblanc in Savoyen, * **100**, Bürkel Heinrich, München, Jagd im bairischen hochlande, * **101**, Stephan Leopold, Praha, Gegend aus Mähren, * **102**, Scherzer Alexander, Hamburg, Hasenpartie, * **103**, Havránek Bedřich, Praha, Schlosshof in Friedland, * **104**, Langko Dietrich, München, Gegend bei Dachau, LOS * **106**, Stephan Leopold, Praha, Partie aus dem Böhmerwald, LOS * **107**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Schloss Flakenstein im Harz, * **108**, Lange Julius, München, Die Zugspitze - von Partenkirchen gesehen, * **109**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Schloss Kasparsbroich, * **112**, Arnz Albert, Düsseldorf, Westphälische Landschaft, * **113**, Eschke Hermann, Berlin, Landschaft mit Schafen, LOS * **119**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Das Mittagshorn bei Murren in der Schweiz, * **120**, Cordes Wilhelm, Weimar, Park in winter, * **122**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Mondscheinlandschaft - Dorfkirmess, PRI * **124**, Schiess Traugott, München, Alpenwildniss auf den schweizerischen Hochalpen, LOS * **128**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Norwegische fjord, LOS * **129**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Der Abend im Hochgebirge - Salzkamergute, * **130**, Ebert Carl, München, Morgen am Chiemsee, LOS * **132**, Schmidt Adolph, München, Landschaft mit Staffage - motiv aus Tyrol, * **137**, Beckmann Hans, München, Morgen am Staremberger see, LOS * **142**, Schultze Robert, Düsseldorf, Der Vierwaldstädter see, * **143**, Stademann Adolf, München, Mondschein, LOS * **144**, Frommel Lindemann, Düsseldorf, Der Nemi-see, * **145**, Haanen Remigius van, Wien, Sommerlandschaft - dorfansicht in Flandern, * **146**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Hohenlohe Neuenstein - Winterlandschaft, * **150**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **153**, Schirmer Johann Wilhelm, Karlsruhe, Landschaft mit einer Klosterruine, * **155**, Schäffer August, Wien, Nördlicher Strand bei herannahendem Gewitter, * **157**, Mecklenburg Louis, München, Partie aus Venedig bei Mondbeleuchtung, LOS * **158**, Schotel Petrus Jan, Düsseldorf, Flussansicht in Holland bei Starkem Winde, * **160**, Schleich Eduard, München, Venetianische fischerboote, LOS * **161**, Mayburger Josef, Salzburg, Partie am hintersee, LOS * **164**, Schönfeld Eduard, Düsseldorf, Landschaft - motiv bei Interlacken in der Schweiz, * **168**, Judeich Therese, Dresden, Ansicht des St. Peterthales im Riesengebirge, * **169**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Italiensische Abendlandschaft, * **170**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Landschaft - motiv vom Gensersee, LOS * **172**, Heinlein Heinrich, München, Ein Morgen in den bairischen Alpen, PRI * **174**, Vöschler Leopold Heinrich, Wien, Landschaft aus der

Schweiz, PRI * **176**, Dressler Adolf, Frankfurt, Landschaft, * **177**, Schiffmann Jost, München, Morgen im Mirabellgarten in Salzburg, * **179**, Conz Gustav, Düsseldorf, Oberbaierische Landschaft, * **182**, Kosárek Adolf, Praha, Landschaft, * **183**, Holzer Josef, Wien, Der Hochalter am Hintersee - nach einem Regen, PRI * **225**, Mali Johann, München, Partie am Staremberger see, * **226**, Mali Johann, München, Einöde Pollingried in Oberbaiern, * **227**, Morgenstern Christian, München, Waldpartie am Starenberger see, LOS * **228**, Krüger Eugen, Hamburg, Waldbach, * **232**, Mali Johann, München, Umgebung des Staremberger see, * **233**, Nörr Julius, München, Steinbruch mit Kalkosen an der Isarhöhen, LOS * **234**, Flamm Albert, Düsseldorf, Deutsche Landschaft, * **235**, Lechleitner Josef, Düsseldorf, Westphalische Waldlandschaft, * **236**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Morgendämmerung, * **237**, Haushofer Max, Praha, Roggentrud, LOS * **239**, Chvála Adolf, Praha, WaldgebirgsGegend, LOS * **242**, Havránek Bedřich, Praha, Eine Baumhütte, PRI * **244**, Bubák Alois, Praha, Im walde, LOS * **249**, Nowotny Josef, Praha, Herbstlandschaft - motiv bei Turnau, * **250**, Rodde Karl Gustav, Düsseldorf, Landschaft - römischen Campagne, * **251**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Westphalische Landschaft, * **252**, Friedberg Emanuel von, Praha, Die Schildwache bei Prag, * **266**, Kremann Eduard, Praha, Abendlandschaft, * **270**, Ullik Hugo, Praha, Dorfpartie aus Aising in Baiern, * **272**, Kirmig Alois, Praha, Partie bei Ischl

1863

Celkem vystaveno 379 exponátů. Prodáno 77 (LOS-51 / PRI-26).

* **2**, Kroupa Václav, Praha, Les bukový, LOS * **6**, Reinhardt Wilhelm, München, Tetrívkové tokající (svítání), * **11**, Seidel August, München, Krajina u Partenkirchenu v bavorském pohoří, * **14**, Roth Philipp, Düsseldorf, Krajina ze Swarzwaldu, * **15**, Klein Wilhelm, München, Večer u jezera Chiemského, * **18**, Nörr Julius, Berlin, U Labe, * **22**, Brunner Hans, Innsbruck, Obraz ze života - krajina v Solné komoře, * **24**, Mali Johann, München, Krajina u Eberfingu v Horním Bavorsku, * **27**, Höfer Heinrich, München, Krajina z okolí u Partenkirchenu, * **30**, Seidel August, München, Polní cesta v počasí deštivém, * **37**, Mayer Friedrich, München, Zimní jitra v bavorském předhoří, * **42**, Schotel Petrus Jan, Düsseldorf, Bouřlivé počasí na holandském pobřeží, * **43**, Langko Dietrich, München, Krajina na cestě do Thalkirchenu u Mnichova, PRI * **45**, Schleich Eduard, München, Krajina v světle měsíčním, LOS * **47**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Krajina u jezera Čtyrkantonského, * **49**, Adloff Karl, Düsseldorf, Světlo měsíční, * **52**, Raven Ernst von, Düsseldorf, Zahrada u kláštera sv. Agaty na Lago Maggiore, * **56**, Sckell Ludwig, München, Okolí u Mnichova, * **57**, Schiffmann Jost, München, Bavorská pohorní ves v noci ve světle měsíčním, * **58**, Steuerwaldt Wilhelm, Quedlinburg, Hrad Hohenstein v Harckém pohoří, * **60**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Krajina u Karlových Varů, * **64**, Bracht Eugen, Düsseldorf, Večer v nížinách jezera Wallenského, * **66**, Millner Carl, München, Výjev alpský na vysokém Kampu v Bavořích, * **69**, Spitzweg Carl, München, Výjev na alpách v bavorském pohoří, * **71**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Krajina v horních Bavořích, * **73**, Kirmig Alois, Praha, Krajina z okolí Ramsavského, LOS * **76**, Heinlein Heinrich, München, Krajina u Wallgau v bavorské vysočině času ranního, * **79**, Klein Johann Adam, München, Lodní vrak na Innu, * **80**, Zwengauer Anton, München, Krajina podvečer, PRI * **82**, Millner Carl, München, Hora Zugspitz u Partenkirchenu v Bavořích, LOS * **83**, Bürkel Heinrich, München, Mechová krajina v Horním Bavorsku, * **86**, Hohe Friedrich, München, Sulzbašské hory Tauern v Tyrolsku, * **87**, Delius Louis, Berlin, Na břehu moře severního, * **88**, Morgenstern Christian, München, Krajina u jezera Starenberského, PRI * **89**, Morgenstern Christian, München, Příboj moře na pobřeží norvežském, * **90**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Silnice z Berenkastelu u Mozelu, * **91**, Brunner Hans, Innsbruck, Krajina švýcarská u jezera Interlaken, * **92**, Becker Hugo, Düsseldorf, Bouřka nad krajinou, * **94**, Häfner Carl, München, Mlhavé jitra na Alpě, * **95**, Millner Carl, München, Dachstein v Solné komoře, LOS * **97**, Kroupa Václav, Praha, Část vesnice v Čechách, LOS * **98**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Krajina v Solné komoře - v ranním úsvitu, * **99**, Eschke Hermann, Berlin, Soumrak na březích Havelu, * **104**, Seelos Gottfried, Wien, Jezero Karské v jižnětirolských velehorách, * **105**, Vöschler Leopold Heinrich, Wien, Krajina z jižních Švýcar, * **106**, Goltzsch Rudolf, Berlin, Krajina na Weiheru, * **110**, Stephan Leopold, Praha, Vlaská krajina, LOS * **111**, Hansch Anton, Wien, Horská krajina v březnu, LOS * **112**, Pulian Johann Gottfried, Düsseldorf, Pohled na Salzburk z Mönchsbergu, * **114**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Krajina u Grindelwaldské ledové hory, * **115**, Hahn Wilhelm, Düsseldorf, Paseka, * **116**, Haushofer Max, Praha, Krajina v Alpách, PRI * **118**, Wachsmann Bedřich, Praha, Krajina na

Dravě v Dolním Korutansku, * **120**, Kroupa Václav, Praha, Bukový les za měsíčního světla, * **122**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Horní bystřina, * **130**, Funk Heinrich, Stuttgart, Lesní krajina, LOS * **131**, Heinlein Heinrich, München, Skalní rozsedlina v Oetzthalu v Tyrolsku, * **134**, Christoph Adolf, Praha, Krajina z Horní Lužice, * **136**, Kroupa Václav, Praha, Nové Zámky, * **139**, Kroupa Václav, Praha, Zámek Houska, * **141**, Bommel Elias Pieter van, Wien, Pohled na Amsterodam, * **143**, Schäffer August, Wien, Podzemní večer v lese, * **144**, Kirchner Albert Emil, München, Vesnice za večerního sera, * **147**, Haushofer Max, Praha, Bílé jezero u Lermosu v Tyrolsku, LOS * **148**, Mali Christian, München, Oberaudorf v bavorském pohoří, * **150**, Vollmer Adolf, Hamburg, Námořské loďstvo u Hamburského přístavu, * **154**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Výjev na Alpách v Bavořích, * **157**, Halauska Ludwig, Wien, Horská bystřina v Tyrolsku, * **158**, Bubák Alois, Praha, Letní odpoledne v krajíně pohoří Jizerského, LOS * **162**, Hueber Hanz, München, Krajina za jitra, * **163**, Holzer Josef, Wien, Na Schroffenbachu u Brannenburgu - bav. Velehory, LOS * **165**, Gude Hans, Düsseldorf, Lesní cesta, PRI * **167**, Flamm Albert, Düsseldorf, Krajina pod večer v Nižním Německu, * **172**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Krajina v čas zimní (zříceniny Niggedenu v Eifelu), * **176**, Habenschaden Sebastian, München, Alpská chyše na sklaním úpatí za světla ranního, * **179**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Lesní krajina, * **180**, Lier Adolf, München, Okolí u Mnichova - Jarní jitra, LOS * **181**, Marr, München, Sklizeň sena u Chiemsee, * **182**, Boshart Wilhelm, München, Krajina u Wolfsbergu u Chiemsee, * **184**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Krajina podvečer, * **186**, Hohe Friedrich, München, Kanadský jelen na královském jezeře u Berchtesgadenu, * **188**, Schotel Petrus Jan, Düsseldorf, Holandské pobřeží, * **190**, Steffan Johann Gottfried, München, Horní krajina ve švýcarských Alpách, LOS * **192**, Havránek Bedřich, Praha, Rybářská chyše na Sázavě, LOS * **194**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Výstok Staufen (Pohled z Mönchsbergu u Salcburku), * **196**, Porttmann, Düsseldorf, Na alpě, * **197**, Stademann Adolf, München, Zářé měsíční, * **198**, Michelis Alexander, Düsseldorf, Krajina v čas bouřky, * **200**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Krajina času ranního (Mlýn u Freiburgu ve švýcařích), * **201**, Bamberger Fritz, München, Španělská krajina v čas bouřky, * **204**, Bögler Karl, München, Část městečka Chamu v Bavorském lese, * **206**, Stange Bernhard, München, Noc ve Vlaších za světla měsíčního, * **207**, Adloff Karl, Düsseldorf, Holandský průplav, * **208**, Arnz Albert, Düsseldorf, Krajina (Pohled z Rosenlauské ledové hory), * **209**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Monte Rosa a Val Anzasca, * **211**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Chůze do Alp, * **212**, Holzer Josef, Wien, Lesnaté pohoří v měsíčním světle(z okolí Karpatů), PRI * **214**, Sparmann Karl Christian, Dresden, Krajina na hoře sv. Gottharda ve Švýcařích, * **216**, Krüger Karl, München, Královské jezero u Berchtesgadenu v bavorské vysočině, * **217**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Krajina v okolí Odenwaldském, * **218**, Zimmermann Robert, München, Krajina z franckých švýcar, * **220**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Krajina v Hessensku (na podzim), * **222**, Schertel Joseph, München, Z bavorského údolí Zillské, LOS * **223**, Starkenborgh Tjarda van, Amsterdam, Pohled na Ullesvater (v hrabství Kumberlandském), * **225**, Pohl Hermann, Düsseldorf, lesní krajina s domem polesného, PRI * **226**, Stephan Leopold, Praha, Údolí Vážské u Trnčína, * **228**, Pauly Franz, Düsseldorf, Porto Mauritio na vlaském pobřeží od Janova k Nizze, * **229**, Hansch Anton, Wien, Horní krajina švýcarská po bouřce, * **230**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Roccabrunna u středozemního moře v okolí Nizzy, * **232**, Boettcher Christian, Düsseldorf, Letní noc na Rýnu, * **233**, Gude Hans, Düsseldorf, Norvežský fjord, PRI * **235**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Krajina u Thunského jezera ve Švýcařích, * **237**, Becker August, Düsseldorf, Z bavorských velehor, * **238**, Dahl Carl, Düsseldorf, Na jezeru Čtyrkantonském, * **240**, Schiess Traugott, München, ženevské jezero, * **241**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Přístav lodivůdcův na břehu švédském, * **246**, Sckell Ludwig, München, Krajina u Würmu, * **250**, Hennert F., Düsseldorf, Okolí u Düsseldorfu, * **252**, Mayburger Josef, Salzburg, Gmundské jezero s Frauensteinem, * **253**, Zimmermann Max, München, Krajina, * **257**, Fritsch Melchior, Wien, Část okolí Berchtesgadenu, LOS * **258**, Steinach Anton, München, Červánky zimního podvečera v Tyrolsku, * **260**, Rosenthal Adolf, München, Krajina v podvečer, * **262**, Novopacký Jan, Wien, U vesnického potoka, * **264**, Wagner-Deines Johann, München, Pobřeží severního moře, LOS * **276**, Lohse Julius, München, Krajina na Pejnicí u Norimberku, * **285**, Schöninger Leo, Düsseldorf, Alpa. Grafika podle Roberta Eberle, * **297**, Zimmermann Albert, Wien, Podzemní krajina při soumraku, * **302**, Roux Karl, Karlsruhe, Krajina z Černolesí, * **304**, Obermüllner Adolf, Wien, Jezero Vallské v Horním Rakousku, LOS * **310**, Kirmig Alois, Praha, Z údolí Ramsavského, * **311**, Kautský Jan Václav, Wien, Z okolí Polického, * **313**, Epp Rudolf, Karlsruhe, Idyla z lázní Schwarzwaldských, * **316**, Schirmer Johann Wilhelm, Karlsruhe, Krajina (lesní polaha), * **321**, Muhr Julius, München, jitra, * **322**, Muhr Julius,

München, Večer, * **324**, Nagel Joseph, Cannstadt, Krajina na Rýnu, * **327**, Kotsch Theodor, Karlsruhe, Lesní horská krajina s vodopádem, * **332**, Selleny Josef, Wien, Mlýnské údolí u Amalfi, * **338**, Berka Vojtěch, Praha, Část okolí na Okoři, * **339**, Kosárek Adolf, Praha, Krajina, * **346**, Berka Vojtěch, Praha, Večerní krajina, * **348**, Ullik Hugo, Praha, Jitro. Krajina u Brannenburgu v Bavořích, * **352**, Irmer Carl, Düsseldorf, Krajina, * **359**, Neumannová Angelika, Praha, Krajina v Šárce, LOS * **367**, Gruss Julius Theodor, Teplice, Pozdní léto. Krajina u Labe, LOS * **369**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Krajina (z okolí Brannenburgského v Horních Bavořích)

1864

Celkem vystaveno 332 exponátů. Prodáno 82 (LOS-59 / PRI-23).

* **1**, Schäffer August, Wiesbaden, Krajina z okolí Rýna, * **3**, Spitzweg Carl, München, Poustevna, PRI * **4**, Seelos Gottfried, Wien, Krajina u Bocenu v Tyrolsku, LOS * **5**, Ebert Carl, München, Jitro v lese, LOS * **6**, Mali Johann, München, Ramsbery v Würtenberku, * **7**, Berka Vojtěch, Praha, Krajina lesní, * **8**, Seidel August, München, Krajina v čas podzimní z okolí Mnichova, LOS * **9**, Haushofer Max, Praha, O štědrém večeru na hřbitově, PRI * **10**, Stephan Leopold, München, V neděli z rána, LOS * **11**, Braith Anton, München, Nedělního času na alpě v bavorském pohoří, LOS * **12**, Marr Heinrich, München, Jitro v Partenkirchenu, * **13**, Höfer Heinrich, München, Lesní krajina v zimě, LOS * **14**, Unterberger Franz Richard, Innsbruck, Krajina ze zadního Duxu v Tyrolsku, * **19**, Halauska Ludwig, Wien, Na Rýně, * **20**, Stademann Adolf, München, Chumelice, LOS * **22**, Vollmer Adolf, Hamburg, Pobřeží moře východního, * **24**, Kroupa Václav, Praha, Poustevna v lese, LOS * **28**, Obermüller Adolf, Wien, Deštivý den v horách, * **29**, Beckmann Hans, München, Pokrají bukového lesa při západu slunce, * **32**, Kirnig Louis, Praha, Krajina z okolí Starého Sedliště, LOS * **36**, Willroider Josef, München, Krajina lesní, * **42**, Habenschaden Sebastian, München, Idylla na Alpách, * **44**, Nörr Julius, München, Letní den u jezera Chiemského, LOS * **45**, Zimmermann R., München, Krajina v čas podzimní z okolí Dachovského, LOS * **48**, Kappis Albert, München, Z Černolesí, * **49**, Würbs Karel, Praha, Staré městečko za měsíčné noci, LOS * **50**, Langko Dietrich, München, Krajina u Labe v noci měsíční, PRI * **51**, Beckmann Hans, München, Krajina při měsíčním světle v dubině, * **52**, Schultz Johann Karl, Gdaňsk, Vrch s kostelem v Ankoně, * **53**, Scheuchzer Wilhelm, München, Starrá kaple u Rapperschweilu u jezera Curyšského, * **54**, Lier Adolf, München, Soumrak, * **56**, Wagner-Deines Johann, München, Holandské loďstvo za tichého moře, LOS * **57**, Ebert Carl, München, U Mnichova, LOS * **60**, Schleich Eduard, München, Partenkirchen, * **61**, Sckell Ludwig, München, Krajina u jezera Chochelského, * **62**, Bürkel Heinrich, München, Krajina času zimního -průsmyk Fernstein v Tyrolsku, LOS * **66**, Barthelme Hugo, München, Lesní kaple, * **73**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Vesnická kaple z okolí Bezděží, * **76**, Morgenstern Christian, München, Štarnberg blíže Mnichova, * **79**, Rodde Karl Gustav, Gdaňsk, Po západu slunce, * **81**, Zimmermann Friedrich, Genève, Pásmo hor zvaný Rosa, * **85**, Funk Heinrich, Stuttgart, Krajina lesní ve švábských Alpách, * **86**, Kreuzer Franz, München, Krajina u Zadního jezera s vysokým Kalterem, * **90**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Krajina u jezera Walchenského, * **92**, Mali Christian, München, Jezero Chiemské, * **96**, Petzl Ferdinand, München, Pohled na část Inšpruku, LOS * **99**, Kirnig Louis, Praha, Krajina z okolí Planského, * **102**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, U východu z lesa, * **104**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Krajina v německém pohoří, * **105**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jitro v lesním pohoří, * **111**, Bürkel Heinrich, München, Po bouřce, * **113**, Zimmermann Max, München, Krajina s dubinou, * **115**, Klein Johann Adam, München, Krajina Porýnská u Rüdesheimu s věží s vyhlídkou, * **117**, Fritsch Melchior, Wien, Krajina ve Štýrsku v okolí jezera Leopoldsteinského, * **118**, Pfeifer Wilhelm, München, Poklid v lese, LOS * **119**, Zwengauer Anton, München, Krajina za času letního, LOS * **121**, Unterberger Franz Richard, Innsbruck, Měsíční noc na jezeře Komském, * **123**, Mecklenburg Louis, München, Část Benátek za světla měsíčního, * **124**, Kirstein Carl, München, Zimní večer, * **125**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Podzimní jitro v říčním údolí, PRI * **127**, Kroupa Václav, Praha, Selský dům v Houšce, * **129**, Hansch Anton, Wien, Bažina ve vysokých alpách (Císařské poh. V Tyrol.), * **134**, Steffan Johann Gottfried, München, Jitro na alpě kantonu Glarusského ve Švýcařích, * **136**, Gebler Otto Friedrich, München, Kráva na Alpě, PRI * **137**, Kröner Christian, Düsseldorf, Jitro v lese, * **140**, Zimmermann V. , Wien, Krajina u Raichenbachu ve Švýcařích, LOS * **142**, Hansch Anton, Wien, Jedlový les času zimního (Solná komora), LOS * **144**, Kalckreuth Stanislas Graf von, Weimar, Krajina

podvečer ve vých. Pyrenejích, * **145**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Krajina stepní, * **146**, Schäffer August, Wiesbaden, Západ slunce (krajina uherská), * **147**, Metz Konrad, München, Výhled z Hochgarnu u jez. Chiems. Na Tauranské poh., * **149**, Flamm Albert, Düsseldorf, Krajina se zámekem Gondolfo, PRI * **150**, Haushofer Max, Praha, Krajina u jezera Alterského v Horních Rakousích, LOS * **152**, Schreiner Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Krajina lesní, * **154**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Krajina s parkem (z okolí Nizzy), * **156**, Steffan Johann Gottfried, München, Alpa na Glärnischu ve Švýcařích, * **159**, Mayburger Josef, Salzburg, Hora Wisbach v Solnohradsku, * **161**, Pöppel Rudolf, München, Krajina z Ramsavy u Berchtesgadenu, LOS * **162**, Habenschaden Sebastian, München, Myslivec na pokraji lesa, LOS * **164**, Vöschler Leopold Heinrich, Wien, Krajina v pohoří, * **165**, Raupp Karl, München, V poli, * **166**, Pulian Johann Gottfried, Düsseldorf, Ves na Rýnu v zimě, LOS * **168**, Wagner-Deines Johann, München, Skalní údolí v bavorských velehorách, * **169**, Raven Ernst von, Düsseldorf, Jitro v lese, * **174**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Švédská krajina pobřežní, * **180**, Christoph Adolf, Praha, Krajina z Horní Lužice s zemskou korunou, * **181**, Holzer Josef, Wien, Krajina z okolí Taubensee v bavorských velhorách, PRI * **184**, Heyden Otto Johann Heinrich, Berlin, Pod palmami na Capri, PRI * **185**, Häfner Carl, München, Pohled z Schroffenu u Brannenburgu, * **186**, Porthmann Z., Düsseldorf, U jezera (krajina v Savojsku), * **189**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Pohled na západ slunce u jezera Ženevského, * **191**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Letní krajina se zámekem, * **192**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Krajina v Hessensku, * **194**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Krajina v Provinci, * **195**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Krajina v Horním Rakousku v údolí Isarském, * **197**, Irmer Carl, Düsseldorf, Krajina, * **199**, Selleny Josef, Wien, Krajina brasilská v okolí Bahie, * **201**, Heinlein Heinrich, München, Jitro na engadinickém pohoří, * **203**, Wehli Matěj, Praha, Za pozdního večera u Císařského mlýna blíže Prahy, * **204**, Stademann Adolf, München, Zimní večer, * **205**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina v pohoří, * **207**, Boshart Wilhelm, München, Krajina z bavorských velhor, PRI * **208**, Starckenborgh Tjarda van, Düsseldorf, Pohled na Derwenwater (hrabství Kumberlandské), * **216**, Seelos Gustav, Wien, Vysoká lávka v údolí Cillském, * **217**, Seelos Gustav, Wien, Nago u jezera Gardy, * **219**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Odplutí rybářů do východního moře, * **221**, Zeuss H., Berlin, Krajina v Solní Komoře, * **227**, Jank Christian, München, Zámek Runkelštejn, * **228**, Hahn Gustav Adolphe, Dresden, Andernach na Rýnu, * **258**, Kubínský Karel, Düsseldorf, Krajina z horních Bavor, * **259**, Geist August, München, Osamělé jezero horní, * **260**, Mayer Friedrich, München, Krajina u Meranu, * **261**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, U mlýnského potoku, PRI * **262**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Jezero Oechinské, * **263**, Rollmann Julius, Düsseldorf, Vysoký Stauffen s klášteřem Hagel, * **264**, Mali Christian, München, Údolí Marchské ve Švábských Alpách, * **265**, Metzener Alfred, Berlin, Z Bavorských velhor, * **266**, Metzener Alfred, Berlin, Holštýnská ves, * **269**, Neumannová Angelika, Praha, Krajina u Hořovic, LOS * **270**, Piepenhagen August, Praha, Krajina při měsíčním světle, PRI * **271**, Piepenhagen August, Praha, Krajina v pohoří, PRI * **272**, Havránek Bedřich, Praha, Údolí u Trnavy na Vltavě, LOS * **275**, Stephan Leopold, Praha, Krajina v pohoří, * **288**, Assmus Robert, Stuttgart, Podzimní jitro (krajina z údolí Selkeského v Harcu), * **289**, Ullik Hugo, Praha, Krajina z okolí Peterspurku, LOS * **290**, Havránek Bedřich, Praha, Krajina z Troje blíže Prahy, PRI * **295**, Wehli Matěj, Praha, Krajina (Jelení příkop v Praze), LOS * **296**, Hollmann Ferdinand, Praha, Krajina v jižních Čechách, * **301**, Haushofer Max, Praha, Pohled na Tauerny ze Seekahru (na jezeru Achenském), PRI * **310**, Conrad Carl, Düsseldorf, Zříceniny kostelní ve sněhu, * **311**, Schiess Traugott, München, Jezero Wallenstädtské ve Švýcařích, * **324**, Kroupa Václav, Praha, Podzimní krajina, LOS

1865

Celkem vystaveno 380 exponátů. Prodáno 67 (LOS-46 / PRI-21).

* **4**, Morgenstern Christian, München, Okolí z lomů kamenných blíže Starenberka, * **6**, Eckermann Karl, Hannover, Krajina u silnice, vdoucí ke všem sv. u lázni Schwarzwald, * **8**, Stademann Adolf, München, Zimní den, * **10**, Stademann Adolf, München, Zimní večer, * **11**, Willroider Josef, München, Krajina v Tyrolsku, * **12**, Hermann Ludwig, Berlin, Pohled na velký průplav Benátský, * **13**, Jacobsen Sophus, Düsseldorf, Úsvit měsíční, * **14**, Obermüller Adolf, Wien, Krajina z bavorských velhor, * **15**, Schertel Joseph, München, U jezera Valchenského, LOS * **16**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Laghetto u Nizzy, PRI * **19**, Rapp Rudolf, München, Okolí Mnichova v jasné noci, * **21**, Zimmermann Max, München, Krajina, * **23**,

Bütler Joseph Nikolaus, Düsseldorf, Vodopád v průsmyku svato-Gotthardském, * **26**, Häfner Carl, München, Innthal u Brannenburgu, * **27**, Kirmig Alois, Praha, Rozvaliny Waldeku u Hořovic, LOS * **33**, Ethler Josef, Brno, Rozvaliny hradu Kaja blíže Znojmu, * **34**, Schleich Eduard, München, Luční údolí u Starenberku, PRI * **36**, Langko Dietrich, München, Část Dachovské slatiny u Mnichova, * **39**, Schirmer Johann Wilhelm, Karlsruhe, Krajina z okolí Kasselského, * **42**, Bach Alois, München, Vlhké počasí při setbě, * **44**, Bürkel Heinrich, München, Senoseč, * **45**, Würbs Karel, Praha, Krajina ze středohor českých, * **46**, Haunold Karl, Wien, Zříceniny Thebské na Dunaji, * **47**, Ebert Carl, München, Podzemní jitra u řeky Jizery, LOS * **48**, Rodde Karl Gustav, Gdaňsk, Krajina pobřežní, * **49**, Mayer Friedrich, München, Pastvina u Dachowa v okolí Mnichovském, LOS * **50**, Rodde Karl Gustav, Gdaňsk, Krajina letní, * **51**, Wagner-Deines Johann, München, Holandské loďstvo na tiché vodě, * **52**, Bühlmayer Conrad, Wien, Krajina, * **53**, Habenschaden Sebastian, Wien, Krajina v zimě, * **54**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, U potoka mlýnského, * **55**, Zimmermann Friedrich, Genève, Na alpském pastvišti v kantonu Valliském, * **56**, Schönfeld Eduard, Düsseldorf, Pohled na Ragatz a na údolí rýnské ve Švýcařích, * **57**, Höfer Heinrich, München, Krajina z okolí Partenkirchenu s horou Zugspitze, * **63**, Novopacký Jan, Wien, Velké loďstvo v Sorentu, LOS * **66**, Mali Johann, München, Krajina u Eberfinku, * **73**, Kappis Albert, München, Samota (Krajina ze Schwarzwaldu), * **76**, Boshart Wilhelm, München, Krajina u jezera Chiemského, LOS * **77**, Gude Hans, Karlsruhe, Ves v horách (večer po dešti), PRI * **78**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Krajina pohorská v Tyrolích, * **80**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Krajina Tyrolská času zimního, * **81**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Rakouské válečné koráby v moři severním, * **83**, Arnz Albert, Düsseldorf, Z okolí Ariccie, * **86**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Krajina z jižních Tyrol, * **87**, Brandenburger Wilhelm, Düsseldorf, Bavorská krajina s vodopádem, * **89**, Schäffer August, Wien, Jezero Lauterské s Wettersteinem v bavor. Velhorách, * **90**, Stephan Leopold, Praha, Krajina v Šumavě, PRI * **92**, Vollmer Adolf, Hamburg, Na břehu Labe blíže Hamburku (při západu slunce), * **93**, Tait John Robinson, Düsseldorf, U jezera Vierwaldstädtského ve Švýcařích, * **94**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Krajina v horách norských, * **95**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Krajina norská, LOS * **97**, Höfer Heinrich, München, Krajina vesnická v bavorském pohoří, * **109**, Holzer Josef, Wien, Krajina lesní (z okolí Mönchesberku u Salzburku), LOS * **111**, Holzer Josef, Wien, Milíř ve velhorách (okolí Lacke u Hochkalteru v bavorsku), * **112**, Huttary Josef, Praha, Žně u jezera Scutarského, LOS * **113**, Fritsch Melchior, Wien, Horská krajina ve Štýrsku, * **114**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Les, * **116**, Georgy Wilhelm, Leipzig, Kamzičí revír v Oberengadin v světle měsíčním, * **119**, Möller Niels, Düsseldorf, Norská krajina, * **120**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Konský brod, LOS * **121**, Haushofer Max, Praha, Klášter Baumburg v Horním Bavorsku, LOS * **122**, Voltz Friedrich, München, Pod večer, * **125**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Horské jezero v Alpách Flietschkých, * **127**, Schleich Eduard, München, O poledni na vřesovišti u Aiblingu, LOS * **129**, Schweich Carl, Düsseldorf, Podzimní jitra v Lauterbrunnenthale ve Švýcařích, * **131**, Scheuchzer Wilhelm, München, Krajina u Tölfsu v Tyrolsku, * **132**, Ledeli Josef, Brno, Krajina na cestě z Hallstadtu do mlýna Gosauského, PRI * **133**, Meissner Ernst, Dresden, Na Alpě, * **139**, Haushofer Max, Praha, Jezero Curyšské, LOS * **143**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Údolí, * **145**, Heinlein Heinrich, München, Krajina u jezera Waltonského, * **146**, Franken Paul von, Düsseldorf, Krajina na Kavkaze (ves s Tatarkami na Arexesu), * **147**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Krajina v noci jasné, * **148**, Stademann Adolf, München, Zimní den, * **149**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Krajina z lesa Teutoburského, * **153**, Fröhlicher Otto, Düsseldorf, Samota v lese, * **154**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Krajina v zimě, * **157**, Bürkel Heinrich, München, Krajina času zimního, * **158**, Beckmann Hans, München, Večer u jezera Chiemského, LOS * **159**, Irmer Carl, Düsseldorf, Krajina, * **160**, Berka Vojtěch, Praha, Černý mlýn u Douby, * **162**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Krajina za světla měsíčního, * **164**, Stephan Leopold, Praha, Údolí Povážské u Trenčína, LOS * **165**, Genschow Georg, Düsseldorf, Krajina podvečer, * **166**, Seidel August, München, Krajina na břehu jezera Ammerského při bouřce, * **168**, Köbél Georg, München, Zříceniny zámku Rheinsteinu, * **170**, Gleim Eduard Gustav, München, Krajina z okolí Ambachu u jezera Starenberského, * **172**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Z okolí Neapole, * **174**, Haunold Karl, Wien, Krajina na cestě mezi Buchberkem a Stüchsteinem, * **176**, Marszewski Joseph, Düsseldorf, Uri Rothstock ve Švýcařích, PRI * **178**, Bögler Karl, München, Krajina u Michelstadtu u Odenwaldu, PRI * **180**, Scherzer Alexander, Hamburg, Rakouské fregaty křižují před Labem při nastávající bouři, PRI * **183**, Steinach Cl. , München, Zimního času v dubině, LOS * **185**, Marr, München, Vození dříví v horách, * **186**, Eckermann Karl, Hannover, Cesta ve stínu (v okolí Schwarzwaldském), * **187**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Krajina v okolí Duino poblíž Terstu, * **188**,

Becker August, Düsseldorf, Plattenstock u Meiringen, * **192**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Krajina u Oharky, * **193**, Most Ludwig, Szczecin, Krajina v měsíčním světle, * **194**, Schirmer Johann Wilhelm, Karlsruhe, nastávající bouřka v Římské Campagně, * **198**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Severní step, PRI * **201**, Mayburger Josef, Salzburg, Jitra na Untersberku, * **202**, Haunold Karl, Wien, Krajina u Buchberku na Schneeberku, * **204**, Sckell Ludwig, München, Červená stěna s Tiefenthalskou alpou v bavorských hor., * **206**, Petzl Ferdinand, München, Krajina z okolí Ueberlingen u jezera Bodamského, PRI * **209**, Berka Vojtěch, Praha, Zámek Konopiště, * **210**, Krüger Karl, Weimar, Jitra v údolí Jizerském, * **211**, Gleim Eduard Gustav, München, Krajina u Altenburku, * **212**, Häfner Carl, München, U Brannenburgu, LOS * **220**, Häfner Carl, München, Krajina s částí vesnice u Brannenburgu, * **225**, Reichardt Carl, Venezia, Cisařská zahrada v Benátkách s vyhlídkou na ostrov, * **227**, Habenschaden Sebastian, München, Prostřed lesa, * **228**, Roth Philipp, Düsseldorf, Na březích řeky Ampry - na Dachovské slatině, * **231**, Wachsmann Bedřich, Praha, Zimní krajina u Zdic, * **232**, Neumannová Angelika, Praha, Rozvaliny Pottenšteinu, * **240**, Köhler Carl, Darmstadt, Rybářská loď na středním moři - Akv, * **241**, Köhler Carl, Darmstadt, Vlaská krajina podvečer - Akvarel, * **242**, Köhler Carl, Darmstadt, Žitniště mezi stromovím - Akv., * **243**, Köhler Carl, Darmstadt, Straň s chatrčemi a duby - Akv., * **244**, Köhler Carl, Darmstadt, Piz Pinalta - Akv, * **245**, Köhler Carl, Darmstadt, Straň se skupením stromoví - Akv., * **247**, Köhler Carl, Darmstadt, Krajina v rovině - Akv., * **248**, Köhler Carl, Darmstadt, U Roveredo v údolí Misocco - Akv., * **249**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Letní krajina - Akv., * **250**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Krajina v čas bouřky - Akv., * **251**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Krajina za jitra - Akv., * **252**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Krajina - Akv., * **253**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Jitra u jezera - Akv., * **254**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Krajina lesní - Akv., * **271**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Dvě krajiny - Grafika, * **279**, Blees Joseph Hubert, Stuttgart, Krajina - Grafika, * **281**, Blees Joseph Hubert, Stuttgart, Krajina - Grafika, * **289**, Steffan Johann Gottfried, München, Okolí pohorní vsi (jižní Alpy Švýcarské), LOS * **290**, Bethke Hermann, München, V neděli ráno, LOS * **291**, Steffan Johann Gottfried, München, Z Alp do Vlach (jižní Švýcarsko), * **292**, Christoph Adolf, Praha, Krajina v Krkonoších, * **294**, Piepenhagen August, Praha, Krajina horská, LOS * **297**, Nickol Friedrich Adolf, Braunschweig, Jasná noc (Tvrz Toblino v jižním Tyrolsku), * **299**, Zimmermann Albert, Wien, Maria del soccorso u jezera Comského, * **301**, Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf, Düsseldorf, Senoseč v římské Campagně, * **306**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina horská, * **307**, Kautský Jan Václav, Wien, Pohled na Prahu, * **308**, Neumannová Angelika, Praha, Vyšehrad ve světle večerním, LOS * **310**, Deiters Heinrich, Düsseldorf, Krajina v Německu, * **311**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Jezero Traunské při nastávající bouři, * **312**, Wagner-Deines Johann, München, Rybáři na pahorkovém pobřeží mořském u Scheweningu, * **318**, Ullik Hugo, Praha, Krajina v severních Čechách, * **321**, Schotel Petrus Jan, Dresden, Bouře na severním moři při západu slunce, * **325**, Kleeborn M. von, Praha, V lese, * **326**, Kroupa Václav, Praha, Lesní krajina na podzim, * **327**, Havránek Bedřich, Praha, Krajina blíže vsi Dolní Vidimi, LOS * **328**, Bubák Alois, Praha, Krajina u Jizery, * **333**, Flamm Albert, Düsseldorf, Okolí tvrze Gandolfo, * **336**, Jettel Eugen, Wien, Hora Untersberg u Salzburku, * **337**, Korzinek Paul, Wien, Okolí zadního jezera u Berchtesgadenu, * **339**, Russ Robert, Wien, Z okolí Ramsavského u Berchtesgadenu, * **341**, Kubinský Karel, Praha, Krajina, * **348**, Mánes Quido, Praha, Zámek hruboskalský, * **351**, Eibner Friedrich, München, Měsíční noc v hlavním průplavu Benátském, * **358**, Kroupa Václav, Praha, Selská chalupa na pozemcích Kokořinských, LOS * **359**, Kroupa Václav, Praha, Okolí vesnice Dolního Vidima, LOS * **361**, Ludwig Carl, München, Krajina z jara

1866

Celkem vystaveno 276 exponátů. Prodáno 51 (LOS-37 / PRI-14).

* **1**, Geist August, München, Jezero Štaremberské, * **3**, Geist August, München, Okolí Mohanu, * **4**, Gebhardt Ludwig, München, Krajina u jezera královského, * **6**, Metz Cäsar, München, Římská Campagna, * **7**, Kirstein Carl, München, Zimní noc v severním Německu, * **8**, Petzl Ferdinand, München, Krajina z Feldkirchu ve Vorarlbersku, * **12**, Schultze Robert, Düsseldorf, Výhled z Rothornu přes Farner a jez., * **16**, Stephan Leopold, Praha, Jezero Garda, LOS * **19**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Krajina zimní v údolí Gosauském, * **24**, Novopacký Jan, Wien, Pohled na předhoří Circello , * **25**, Boshart Wilhelm, München, Krajina u jezera Chiemského, * **26**, Pfeifer Wilhelm, München, Výjev o žních když se bouřka blíží, * **27**,

Häfner Carl, München, Vodopád na Kesselberku u Kochelu, * **28**, Steffan Johann Gottfried, München, V pozdní večer na jezeře Brienzském, LOS * **29**, Wagner-Deines Johann, München, Rybáři na pahorkovitém pobřeží, * **30**, Kutter Paul, München, Výjev v horách v noci času letního, * **32**, Reinherz Conrad, München, Krajina času zimního, * **33**, Krüger Eugen, Hamburg, Skaliny na ostrově Jersey, * **36**, Hansch Anton, Wien, Ledovec Erlenský v Bernské výšině, * **38**, Stephan Leopold, Praha, Krajina u jezera, * **39**, Schleich Eduard, München, Krajina u Labe za jasné noci, LOS * **42**, Mali Christian, München, Assmanhausen na Rýně, * **43**, Zimmermann Max, München, Krajina s dubinou, * **44**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Krajina z údolí Drávy, * **46**, Seidel August, München, Vesnice u Mnichova ve večerním šeru, * **48**, Ebert Carl, München, Krajina s pozadím, * **49**, Willroider Josef, München, Krajina v Tyrolsku, * **55**, Heinlein Heinrich, München, Lesní zátíší v pohoří Bavorském, * **56**, Dürck F., München, Pasák ve velhorách, PRI * **57**, Gemmel Hermann, Königsberg, Sesutiny kostelní ve slohu 11.století, * **59**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Okolí mořské úžiny Messinské, * **60**, Haushofer Max, Praha, Pohled s hory Wartsteinu v Ramsavě, PRI * **61**, Maschlerová Marie, Praha, Krajina, * **66**, Wagner-Deines Johann, München, Holandská zimní krajina, * **68**, Häfner Carl, München, Alpa za Wendelsteinem, * **69**, Bauck Jeanna Maria Charlotta, Düsseldorf, Krajina v Harcu, * **70**, Seelos Gottfried, Wien, Krajina v jižním Tyrolsku, * **71**, Schlesinger Carl, Düsseldorf, Očekávání - krajina u Mozely, * **72**, Zimmermann Max, München, Krajina, * **73**, Höfer Heinrich, München, Blížící se bouřka (v bavorském pohoří), * **74**, Lange Julius, München, Krajina z okolí jezera Gosauského, * **75**, Steinach Anton, München, Zimní krajina, * **76**, Gebhardt Ludwig, München, Vodopád za světla měsíčního, * **78**, Nörr Julius, München, Krajina u panského jezera Chiemského, * **79**, Kappis Albert, München, Podzemní jitro ve Schwarzwaldě, * **80**, Hoffmann Joseph, Roma, Pohoří Sabinské u Olevano, * **83**, Bürkel Heinrich, München, Vápenický pec u Mnichova, * **87**, Mali Christian, München, Švábské město Hall, LOS * **97**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Bedřichův přístav na jezeře Bodamském, * **99**, Nörr Julius, München, Měšták na Alpě, * **100**, Krause Sophie, Düsseldorf, U řeky Mozelu blíže Bertrichu, * **101**, Fritsch Melchior, Wien, Krajina na cestě na Alpu Loferskou, * **104**, Pöppel Rudolf, München, Krajina u Falkensteinu v dolnoInns. údolí, * **105**, Franken Paul von, Düsseldorf, Krajina na Kavkaze, * **106**, Mayburger Josef, Salzburg, Večer na vysokém pohoří, * **107**, Franken Paul von, Düsseldorf, Krajina na Kavkaze, * **111**, Piepenhagen August, Praha, Krajina v čas bouře, * **112**, Schertel Joseph, München, Pohled na hory s jezerem Barmským, * **117**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Jezero Taubenské v Bavořích, * **118**, Holzer Josef, Wien, Zadní jezero s Mühlsturzhornem, * **119**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Mořský příboj na mořském pobřeží, * **123**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Zimní krajina, * **124**, Haushofer Max, Praha, Rozhled na Alpy Feldské s jezerem, PRI * **129**, Holzer Josef, Wien, Lesní poklid, * **130**, Hildebrandt Eduard, Düsseldorf, Pohled na Jerusalem, * **131**, Scherzer Alexander, Hamburg, Pohled na průplav v Hamburku, * **136**, Spitzweg Carl, München, V horách, PRI * **138**, Habenschaden Sebastian, München, Skalní stěny s kamzíky, * **139**, Schiess Traugott, München, Potok lesní v údolí Schächeche ve Švýc., * **148**, Schleich Eduard, München, Severo-německá krajina, PRI * **149**, Würbs Karel, Praha, Krajina za blížící se bouřky, LOS * **150**, Wehli Matěj, Praha, Karlův mlýn v mlýnském údolí v Bavořích, LOS * **152**, Marr, München, Hamerna v Tyrolsku, * **155**, Schiess Traugott, München, Poklid na pokrají lesa, LOS * **156**, Mayer Friedrich, München, Krajina z okolí Mnichovského, * **159**, Schäffer August, Wien, Krajina v pohoří Taunus, * **161**, Würbs Karel, Praha, Část města Erfurtu, * **163**, Kroupa Václav, Praha, Krajina podzemní, LOS * **164**, Mali Johann, München, Z okolí jezera Štaremberského, * **166**, Jansen Joseph, Düsseldorf, Vodopád u Engelberku ve Švýcarsku, * **169**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Dolnorýnská krajina v zimě, * **171**, Hoffmann Joseph, Wien, Údolí Kliessvera v Srbsku, * **175**, Beckmann Hans, München, Na luzích Isary u Mnichova na podzim, * **178**, Vollmer Adolf, Hamburg, Labe pod Hamburkem, * **179**, Kroupa Václav, Praha, Ves v Streinicku, * **181**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Krajina lesní, LOS * **182**, Halauska Ludwig, Wien, Okolí Mohanu blíže Hassfurtu, * **185**, Funk Heinrich, Stuttgart, Jezero a tvrz Dublino blíže Trientu, * **187**, Hildebrandt Eduard, Düsseldorf, Západ slunce na skotském pobřeží, * **190**, Lessing Karl Friedrich, Karlsruhe, Krajina času ranního, * **191**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, O žních (krajina v Harcu), * **192**, Jansen Louise, Düsseldorf, Hora Wetterhorn ve Švýcarsku, LOS * **193**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Krajina zimní, * **194**, Genschow Georg, Düsseldorf, Pád Kohlbachu v pohoří Tatranském, * **195**, Obermüllner Adolf, Wien, Krajina u řeky Seiny, * **196**, Morgenstern Christian, München, Na švédském pobřeží za jasné noci, * **199**, Flamm Albert, Düsseldorf, Krajina z okolí Genzano, LOS * **200**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Krajina (Roccobrunne), * **220**, Bles Joseph Hubert, Dresden, Krajina. Kresba J.B.Klombecka, * **223**, Zimmermann Albert, Wien, Za

měsíčné noci u Šeldy, PRI * **224**, Havránek Bedřich, Praha, U mlýnského potoka, LOS * **225**, Piepenhagen August, Praha, Krajina času zimního, LOS * **228**, Ullik Hugo, Praha, Krajina s dubinou, * **230**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Hrob Hunův u moře Baltického, * **232**, Christoph Adolf, Praha, Krajina v severních Čechách, * **233**, Tuscany Maria, Praha, Krajina podvečer, PRI * **236**, Jettel Eugen, Wien, Krajina se stromy (u Plainu blíže Salzb.), LOS * **241**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Večer na podzim, * **261**, Kirnig Louis, Praha, Před bouřkou, LOS * **263**, Kroupa Václav, Praha, Selský dvůr ve Vidimi, LOS * **264**, Kroupa Václav, Praha, Krajina v Höllengrundu u Nových zámků, * **265**, Kubínský Karel, Praha, Krajina za blížící se bouřky, * **267**, Hölperl Anton, Praha, Odpočinek v lese, * **268**, Tuscany Maria, Praha, Krajina u Radbuzy blíže Plzně, * **269**, Haushofer Max, Praha, Krajina u jezera Chiemského, LOS * **270**, Schäffer August, Wien, Jitro po bouřlivé noci, * **274**, Stephan Leopold, Praha, Traunkirchen v Hořejších Rakousích

1867

Celkem vystaveno 256 exponátů. Prodáno 53 (LOS-40 / PRI-13).

* **2**, Piepenhagen August, Praha, Mondlandschaft, LOS * **3**, Wagner-Deines Johann, München, Dünen der Nordsee, * **4**, Wachsmann Bedřich, Praha, Parkpartie aus Böhmen, * **5**, Gude Hans, Karlsruhe, Ein Waldthal im Schwarzwalde, * **7**, Wagner-Deines Johann, München, Uiberfahrt von Kähnen bei Dortrecht, * **12**, Schiffmann Jost, München, Schiffe am Rhein, * **14**, Bürkel Heinrich, München, Winter am Amersee, * **17**, Hansch Anton, Wien, Das Wetterhorn in der Schweiz, * **19**, Spiess Johann, Wien, Krampennmühle bei Neuburg in Steiermark, * **21**, Mařák Julius, Wien, Landschaft aus Ungarn, * **23**, Schiess Traugott, München, Briensersee im Berner Oberland nach einem Gewitterregen, * **25**, Höfer Heinrich, München, Partie am Chiemsee, LOS * **26**, Wehli Matěj, Praha, Landschaft. Schloss Berg am Starenberger see bei München, * **27**, Schmid Carl, München, Riva am Garda see in Südtirol, * **28**, Schäffer August, Wien, Strandpartie an der Nordsee, * **33**, Mayer Friedrich, München, Partie vom Lechfeld bei Augsburg, * **34**, Zimmermann, Genève, Die Umgebung von St.Moritz, * **35**, Sckell Ludwig, München, Waldpartie, * **36**, Häfner Carl, München, Aus der Schliesgrube bei Brannenburg, PRI * **39**, Seidel August, München, Partie am Chiemsee bei Mondschein, * **40**, Stademann Adolf, München, Wintertag, * **41**, Ott Johann Nepomuk, München, Das Schönauthal mit dem Watzmann bei Berchtesgaden, * **45**, Steffan Johann Gottfried, München, An der Bergabhängen des Brienzer see's, PRI * **46**, Wagner-Deines Johann, München, Holländische marine, * **47**, Kamecke Otto von, Weimar, Motiv vom Königsee, * **48**, Boshart Wilhelm, München, Partie am chiemsee, * **49**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Der Thunsee mit dem Staufen bei Reichenhall in Abendlicher Beleuch., * **50**, Brechler Vojtěch, Gorica, Der Raiblsee in Kärnthen, * **55**, Mayburger Josef, Salzburg, Landschaft, * **56**, Schiess Traugott, München, Morgen - idylle, * **57**, Schmid Carl, München, Motiv aus der Ramsau in Berchtesgaden, * **58**, Heckel Heinrich, München, Zwischen Castel Gandolfo und Albano, * **60**, Steinach Anton, München, Winterlandschaft, * **62**, Klein Johann Adam, München, Eine Pferdeweide im Innthale bei Oberaudorf, * **63**, Kroupa Bohuslav, Praha, Waldpartie bei Kokořin, * **65**, Schmidt Adolph, München, Eine Bergpartie, * **66**, Habenschaden Sebastian, München, Waldes Einsamkeit, * **68**, Würbs Karel, Praha, Kloster im Walde, LOS * **69**, Stelzner Heinrich, München, Ein FrühlingsMorgen, * **71**, Kroupa Václav, Praha, Herbstlandschaft, * **72**, Halauska Ludwig, Wien, Motiv aus dem bairischen gebirge, * **75**, Mecklenburg Louis, München, Mondnacht in Venedig, * **76**, Holzer Josef, Wien, Waldbild aus Lundenburg, * **77**, Thoren Otto von, Wien, Herbstmorgen - Flandern, * **78**, Mali Christian, München, Cochem an der Mosel, * **82**, Stephan Leopold, Praha, Heranziehendes gewitter, LOS * **83**, Hubert Lud., München, Der Chiemsee, * **84**, Fritsch Melchior, Wien, Partie aus den Steirischen Alpen, * **85**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Kirchen - ruine in der Flitscher Alpen, * **87**, Hölperl Anton, Praha, Die Ernte - partie bei Lovositz, * **89**, Hölperl Anton, Praha, Die Nachernte - partie an der Elbe, * **90**, Schön E., Worms, Eine Alpenfahrt, * **92**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Winterabend in Panowitzwald, * **93**, Gebhardt Ludwig, München, Das Karwendelgebirge mit dem Isarthale bei heranziehendem gew., * **95**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, In der Bucht von Muggia bei Triest, * **97**, Hansch Anton, Wien, Der Langbath-see (Winterlandschaft), LOS * **98**, Hoguet Charles, Berlin, Mühle von Chaumont, * **100**, Stephan Leopold, Praha, Italienische Landschaft, * **102**, Beckmann Hans, München, Der Alpsee bei Hohenschwangau, LOS * **103**, Hansch Anton, Wien, Der Obere Langbath see, * **104**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Partie in der wilden Gerlos - Tirol, * **105**, Brioschi Carlo, Wien, Ansicht des Canal Grande in Venedig, * **106**, Ockert Carl, München, Rehe

im Winter, * **107**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Motiv bei Stuttgart, * **110**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Der Oehsen im Hardfangerfjord in Norwegen, * **111**, Metz Cäsar, München, Frauen Chiemsee, * **112**, Köbell Georg, München, Motiv aus der Campagna bei Rom, * **114**, Köbell Georg, München, Die ruinen des Schlosses Lauenberg bei Immenstadt im Algäu, * **115**, Reinhardt Wilhelm, München, Eingang zu einem Bauernhofe - Winterlandschaft, * **116**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Mondnacht im walde, * **117**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Partie aus dem Salzkamergute, * **118**, Zimmermann Max, München, Landschaft mit Eichen, * **119**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Gebirgssee, LOS * **120**, Voltz Ludwig, München, Ein Edelhirsch, PRI * **121**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft aus den Schweizer - Hochalpen, LOS * **125**, Boyen Oskar von, München, Windstille, * **126**, Boyen Oskar von, München, Wind, * **129**, Schiess Traugott, München, Morgen am Wallensee in der Schweiz, LOS * **130**, Novopacký Jan, Wien, Partie bei Meran, * **137**, Habenschaden Sebastian, München, Eisenbahn durch den Wald, * **138**, Stademann Adolf, München, Wintertag, * **141**, Arnz Albert, Düsseldorf, Deutsche Landschaft, * **144**, Emele Wilhelm, Wien, Pferde auf der Weide, * **145**, Lier Adolf, München, Strand an der englischen Küste, PRI * **147**, Heinlein Heinrich, München, Der Bartholomäus-see bei aufsteigendem Gewitter, PRI * **151**, Schleich Eduard, München, An der Elbe bei Hamburg, LOS * **153**, Nörr Julius, München, Mittagsruhe, * **156**, Kröner Christian, Düsseldorf, Am Waldessaum - Morgen, LOS * **158**, Zimmermann Albert, Wien, Chiemsee - vom Rimsting aus gesehen, PRI * **162**, Schleich Eduard, München, Windmühlen bei Antwerpen, PRI * **170**, Brunner Joseph, Wien, Gebirgs Abend, LOS * **172**, Brunner Joseph, Wien, GebirgsMorgen, * **176**, Fielding Copley, London, Marine bei Sturm, * **196**, Bles Joseph Hubert, Wien, Landschaft radierung nach Klombuck - GR, * **202**, Holzer Josef, Wien, Das Wiesbachhorn von den Fahrleithen aus gesehen, * **204**, Hahn Gustav Adolphe, Dresden, Partie aus Andernach am Rhein, * **211**, Höffler A., Frankfurt, Strasse längs dem Meere bei Terracina, * **212**, Höffler A., Frankfurt, Die Via Appia in Terracina, * **213**, Krüger Eugen, Hamburg, Rehe im Kornfelde, * **214**, Krüger Eugen, Hamburg, Edelhirsch im Winter, * **217**, Holzer Josef, Wien, Der Taubensee im bairischen Hochgebirge, LOS * **218**, Havránek Bedřich, Praha, Motiv von Krumau, PRI * **230**, Schertel Joseph, München, Das Klösterl am Walchensee von der südlichen seite gesehen, LOS * **231**, Kappis Albert, München, Gewitter während der Ernte, * **234**, Christoph Adolf, Praha, Waldpartie, * **236**, Ullik Hugo, Praha, Partie aus Petersburg in Böhmen, * **238**, Ledeli Josef, Brno, Waldpartie - motiv bei Lendenburg, LOS

1868

Celkem vystaveno 312 exponátů. Prodáno 68 (LOS-38 / PRI-30).

* **1**, Schleich Eduard, München, Windmühlen - Dämmerung, PRI * **2**, Beckmann Hans, München, Herbst Landschaft in den Isarauen bei München, LOS * **4**, Nörr Julius, München, Schiffshütte am Staremberger See, LOS * **5**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, RheinLandschaft, * **6**, Höfer Heinrich, München, Mühle aus dem Pinzgau, * **8**, Ullik Hugo, Praha, Der Bösig (Parthie vom Wege nach Weisswasser), * **9**, Stephan Leopold, Praha, Etschathal bei Meran, * **10**, Schiffmann Jost, München, NebelMorgen in Andernach am Rhein, PRI * **11**, Schicho Karel, Praha, Partie vom Chiemsee, * **12**, Petzl Ferdinand, München, Partie aus Brixen in Süd Tirol, * **15**, Hansch Anton, Wien, Landschaft aus dem Berner Oberlande, * **16**, Schicho Karel, Praha, Gebirgslandschaft, * **17**, Köbell Georg, München, Motiv an der Küste von Genna bei Porto Venere, * **20**, Lier Adolf, München, Landschaft, LOS * **25**, Hansch Anton, Wien, Der Schmadribach im Oberen Lauterbrunnenthal, * **28**, Mali Christian, München, Das Lautherthal auf der Schwäbischen Alp, * **31**, Reinhardt Wilhelm, München, Gegend am Lech in Tirol, * **32**, Schleich Eduard, München, Landschaft an der Isar, PRI * **37**, Boshart Wilhelm, München, Partie am Chiemsee, * **42**, Heinlein Heinrich, München, Partie aus den Wildnissen Unter-Engadins, * **45**, Häfner Carl, München, Waldschlucht bei Brannenburg, * **49**, Kutter Paul, München, Heimkehr am Abend, * **58**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Fourage-Wagen im Schneegestöber, PRI * **59**, Boshart Wilhelm, München, Partie bei Brannenburg, * **66**, Spengel Johann Ferdinand, München, Ein Somertag, * **68**, Schultze Robert, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **72**, Marr Heinrich, München, Uebergang über das Taussnerjoch zwischen Meran und Sternzing, * **73**, Ott Johann Nepomuk, München, Der Königsee mit der St. Bartholomae-Insel, * **75**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Fischerhütte an der schwedischen Küste, * **76**, Becker Peter, Frankfurt, Die Schwanhaimer Eichen bei Frankfurt (OctoberLandschaft), * **78**, Hauptmann Michael, Praha, Eibsee bei Partenkirchen, * **79**, Wolf

Alois, Loket (Elbogen), Waldbach im Riesengebirge, * **85**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, In See bringen eines Rettungsbootes, LOS * **87**, Steffan Johann Gottfried, München, Die blaue Gumpe an der Zugspitze bei Partenkirchen - Bairischen Alpen, PRI * **89**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **90**, Schäffer August, Wien, Gebirgslandschaft - erster schnee, * **93**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Reisenstein - Schwabisch Alp, * **95**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Der Thunsee bei Reichenthall mit der Burgruine Karlstein und Auss. auf den Untersberg, * **97**, Lange Julius, München, Partie bei Ammerland (Staremberger See), * **99**, Nielsen Amaldus, Karlsruhe, Norwegische Küste, PRI * **102**, Mayer Friedrich, München, Partie aus dem bairischen Vorgeirge, * **104**, Mecklenburg Louis, München, Aus dem canal Sebeastiano in Venedig, * **105**, Stademann Adolf, München, Winter-Abend, * **106**, Obermüllner Adolf, Wien, Am Achensee in Tirol, * **108**, Seelos Gottfried, Wien, Aus dem Kastanienhaine von Caldonazzo - Südtirol, * **109**, Seelos Gottfried, Wien, Im Etschthale - Südtirol, * **110**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft aus dem Rhonethale - Canton Wallis in der Schweiz, * **111**, Voltz Friedrich, München, Heimkehr am Abend, PRI * **113**, Wehli Matěj, Praha, Der Alaunsee bei Komotau, LOS * **115**, Stephan Leopold, Praha, Ort am Gmundersee, * **116**, Schiess Traugott, München, Heimkehr am Abend, * **119**, Schiffmann Jost, München, Motiv bei Standstadt am Vierwaldstädter See, LOS * **120**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Waldlandschaft, * **121**, Schiffmann Jost, München, Herbstmorgen am Bodensee, * **122**, Heunert Wilhelm, Karlsruhe, Westphälische Landschaft, * **123**, Scherzer Alexander, Hamburg, Castel Elisabeth auf der Canal Insel Jersey - sonnenuntergang, * **125**, Rostosky Carl Oswald, München, Wild und Wald, * **127**, Schlesinger Carl, Düsseldorf, Kornerte bei nahendem Gewitter, * **128**, Schönfeld Eduard, Düsseldorf, Schweizer Dorfpattie, * **130**, Schiess Traugott, München, Idylle - Partie an der Wurm in Oberbaiern, * **132**, Beckmann Hans, München, Dorfpattie unweit München - Mondnacht, * **134**, Mali Christian, München, Winterlandschaft aus Tirol, * **135**, Schäffer August, Wien, Motiv aus Oberwesel am Rhein, * **143**, Stephan Leopold, Praha, Heranziehendes Gewitter, LOS * **145**, Steinach Anton, München, Motiv aus Tirol, LOS * **146**, Lange Julius, München, Der Dachstein mit dem Gosausee, * **152**, Novopacký Jan, Wien, Villa d'Este in Tivoli bei Rom, * **153**, Zimmermann Max, München, Landschaft, * **154**, Bode Leopold, Frankfurt, Eremit mit Hochgebirge (Aus Scheffel's Erzählung), * **155**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie bei Altsattel im Egerer Kreise, * **156**, Brechler Vojtěch, Gorica, artie am Isonzo, * **157**, Würbs Karel, Praha, Markt bei einem Städtchen, LOS * **158**, Sckell Ludwig, München, Partie an der Amper, LOS * **159**, Bauck Jeanna Maria Charlotta, München, Waldpartie aus Oberbaiern, * **160**, Willroider Josef, Düsseldorf, Landschaft aus Oberbaiern, LOS * **161**, Boeheim Carl, Roma, Eine römische Campagne-scene, * **164**, Funk Heinrich, Stuttgart, Herbstlandschaft aus den Vogesen unweit Strassburg mit der Fernsicht, * **166**, Nielsen Amaldus, Karlsruhe, Mondschein an der Norwegischen Westküste, PRI * **169**, Spitzweg Carl, München, Landschaft, PRI * **171**, Heinlein Heinrich, München, Partie aus dem Innthale in Tirol, LOS * **172**, Stademann Adolf, München, Winter-Abend, * **173**, Flamm Albert, Düsseldorf, Motiv von Ischia, * **174**, Halauska Ludwig, Wien, Abenddämmerung - Legensee bei Kufstein in Tirol, * **175**, Mayer Friedrich, München, An der München-Augsburgerbahn - Abendstimmung, * **177**, Ebert Carl, München, Partie am Starenberger See, LOS * **178**, Hermann Ludwig, Berlin, Partie aus Erfurt, * **180**, Hermann Ludwig, Berlin, Partie aus Abevil, * **181**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Winterlandschaft - motiv von der Mosel, * **184**, Seidel August, München, Erntescene bei herannahendem Gewitter, * **186**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Gebirgslandschaft, * **187**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Mondlandschaft, LOS * **235**, Eckermann Karl, Hannover, Partie von der Insel Rügen, * **236**, Rettich Karl Lorenz, Dresden, Nach der Sturme, * **239**, Rybarž Rudolf, Wien, Motiv von der Ramsau im bairischen Hochgebirge, LOS * **242**, Koor Josef, Budapest, Partie aus Ungarn - Schloss Gacs, * **243**, Piepenhagen August, Praha, Mondlandschaft, * **244**, Grab Bertha von, Praha, Abendlandschaft, * **245**, Tuscany Maria, Praha, Gebirgslandschaft, * **247**, Zimmermann Friedrich, Genève, Morgen am Gensersee - Schloss Schillon, * **249**, Holzer Josef, Wien, Motiv bei Stubing nächst Graz - Bauermühle, PRI * **254**, Holzer Josef, Wien, Ein Waldweg, PRI * **258**, Zimmermann Albert, Wien, Reichenbach im Berner- Oberlande in der Schweiz, * **262**, Kroupa Václav, Praha, Waldpartie - motiv aus dem Böhmerwalde, LOS * **263**, Kroupa Václav, Praha, Eine Felsenwohnung, LOS * **264**, Kroupa Václav, Praha, Waldidylle, * **269**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Morgen nach dem Gewitter - römische Campagna, * **270**, Pansee Hermann, Dresden, Edelhirsch - herbst, * **271**, Pansee Hermann, Dresden, Edelhirsch - winter, * **304**, Kubínský Karel, Praha, Landschaft, * **306**, Schertel Joseph, München, Pass Fernstein mit dem kleinen Sigmundsee in Tirol, PRI * **307**, Kirnig Alois, Praha, Waldidylle aus Süd-Tirol

1869

Celkem vystaveno 270 exponátů. Prodáno 61 (LOS-37 / PRI-24).

* **1**, Nörr Julius, München, Mittagszeit im Steinbruch, LOS * **2**, Seidel August, München, Herbstlandschaft aus der Ebene bei München, LOS * **4**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, * **5**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Waldpartie in Wolfshagen, * **7**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, * **9**, Baar-Plommer Anna, Wien, Der obere-langbath see, * **11**, Eckenbrecher Themistocles von, Wien, Das Wetterhorh in Berner Oberlande, * **12**, Spitzweg Carl, München, Waldkapelle, PRI * **13**, Schertel Joseph, München, Der Barmsee bei Partenkirchen mit Zugspitze, * **15**, Spitzweg Carl, München, Landschaft, PRI * **16**, Funk Heinrich, Stuttgart, Die Mündung der Rhone in den Gensersee, * **22**, Steffan Johann Gottfried, München, Am Hintersee in der Ramsau, LOS * **23**, Becker J. , Frankfurt, Landschaft, * **28**, Schleich Eduard, München, Mondlandschaft mit einer Windmühle, * **29**, Guterbock Leopold, Berlin, Motiv aus Capri, * **32**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie bei Prag, LOS * **34**, Seidel August, München, Eichenwald in der Dämmerung, * **35**, Gebhardt Ludwig, München, Partie am Staremberger see, LOS * **39**, Schiess Traugott, München, Sommerabend, * **42**, Riedel Vilém, Paris, Naturstudie aus der Umgebung von Fontainebleau, * **44**, Riedel Vilém, Paris, Naturstudie aus der Umgebung von Fontainebleau, * **45**, Judeich Therese, Düsseldorf, Ansicht vom Hintersee in Oberbaiern, * **47**, Rettich Karl Lorenz, Dresden, Meklenburgischer Ostseestrand, * **48**, Grab Bertha von, Praha, Landschaft, * **50**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Ein Gebirgsbach, * **52**, Haanen Remigius van, Wien, Landschaft, * **54**, Ockert Carl, München, Entenfall am Abend, PRI * **55**, Closs Gustav, München, Mondnacht an der Schelde, * **58**, Gude Hans, Karlsruhe, Der Chiemsee, * **61**, Hauptmann Michael, Praha, Die Alpsspitze bei Partenkirchen, * **62**, Köckert Julius, München, Brautfahrt im bairischen Oberlande, PRI * **64**, Andreae Tobias, München, Villa Reale in Neapel bei Mondlicht, * **66**, Schäffer August, Wien, Landschaft, * **68**, Lugo Emil, Freiburg, Landschaft mit mytologischer Staffage, * **70**, Thessel Fürchtgott, Dresden, Mondnacht im winter, * **72**, Rettich Karl Lorenz, Dresden, Holsteinische Buchen an der Ostsee, * **75**, Baade Knud, München, Mondnacht an der Küste Norwegens, * **76**, Fröhlicher Otto, München, Die Haubeck Alpe im Berner Oberlande, * **77**, Mecklenburg Louis, München, Kanal Ansicht von Venedig, * **78**, Steinach Anton, München, Motiv aus Tirol, * **82**, Stephan Leopold, Praha, Landschaft, LOS * **84**, Pauly Franz, Düsseldorf, Der Orta see mit der Insel St Giulio in Nord Italien, * **85**, Pöppel Rudolf, München, Gebirgsschlucht aus dem Vorarlberger Hochgeb., * **86**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Der Hechtsee in Oberbaiern, * **89**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Aufziehendes Gewitter bei Sonnen-untergang Strand, * **91**, Gleim Eduard Gustav, München, Wasserfall - motiv von Brannenburg, * **99**, Franken Paul von, Düsseldorf, Kaukasische Landschaft - in der Gärten bei Tislis, * **101**, Bodenhausen Baron E., Praha, Wald-idylle, * **102**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Gebirgssee, * **103**, Wehli Matěj, Praha, Partie aus dem Erzgebirge-Schloss Rothenhaus, LOS * **104**, Schulten Arnold, Düsseldorf, Mühle bei Meyringen, * **105**, Scherzer Alexander, Hamburg, Im Canal bei Dover, * **107**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Partie bei Schloss Tirol, * **109**, Lier Adolf, München, Herbstabend, * **113**, Hoguet Charles, Berlin, Marine, PRI * **114**, Voltz Friedrich, München, Viehheerde aus dem Walde kommend, * **117**, Stephan Leopold, Praha, Eichen, * **118**, Pausinger Franz, Wien, Hirsch bei Morgenbeleuchtung, * **120**, Schleich Eduard, München, Landschaft, * **122**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Römische Campagna, * **123**, Krause Robert, München, Dämmerung - motiv aus den pontinischen Sümpfen, * **124**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Winterlandschaft - Schmiede in Belgien, * **125**, Mayer Friedrich, München, Mondnacht, * **127**, Zimmermann Max, München, Landschaft, * **129**, Würbs Karel, Praha, Verwilderter Park, LOS * **130**, Kamecke Otto von, Weimar, Arvenwald auf der Engstelen Alp in der Schweiz, * **131**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Südtirolische Maulthiertreiber im Hochgeb, schnee, PRI * **134**, Meissner Ernst, Dresden, Am Hallstädter see, * **137**, Riedel Vilém, Paris, Motiv aus der Umgebung von Fontainebleau, * **139**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Ruine Kokofin in Böhmen, * **140**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Wasserfall, PRI * **141**, Baade Knud, München, Strand aus Norwegen, * **142**, Stephan Leopold, Praha, Mittag am see, * **143**, Beckmann Hans, München, Partie bei Kufstein, * **144**, Lugo Emil, Freiburg, Herbststurm, * **145**, Neffényi, Praha, Partie aus Partenkirchen in Baiern, * **146**, Kirmig Alois, Praha, EichenLandschaft aus dem Thiergarten zu Choltitz, LOS * **147**, Emele Wilhelm, Wien, Heimkehrende Heerde, * **148**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Ruhe an dem Alpenwege, * **150**, Häfner Carl, München, Partie bei Brannenburg, * **151**, Tuscany Maria, Praha, Partie aus dem Hofiner Park, LOS * **152**, Kroupa Václav, Praha, Winterjagd, LOS * **154**, Brechler Vojtěch, Gorica, Partie aus dem Panowetzer

Walde bei Görz, LOS * **155**, Habenschaden Sebastian, München, Partie im Schleissheimer Moos bei München, LOS * **157**, Bethke Hermann, München, Spätherbst - nacht, * **158**, Schertel Joseph, München, Das Loifachthal bei Murnau, * **159**, Lieske Karl, München, Alpe im bairischen gebirge, * **162**, Ullik Hugo, Praha, Partie an der Litava bei Beraun, LOS * **163**, Schleich Eduard, München, Abenddämmerung, PRI * **164**, Boshart Wilhelm, München, Sommerlandschaft, * **165**, Sckell Ludwig, München, Einsamkeit, * **166**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, HarzLandschaft, * **168**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Herbstlandschaft - motiv bei Elbogen, * **170**, Stademann Adolf, München, Winter, LOS * **172**, Schleich Eduard, München, Waldlandschaft, * **173**, Heinlein Heinrich, München, Veränderliches wetter im gebirge, * **174**, Stademann Adolf, München, Winter, * **175**, Hoguet Charles, Berlin, Strand aus Bretagne, PRI * **182**, Jäger F., München, Sommerabend, LOS * **183**, Kornbeck Julius, München, Partie aus der Umgebung bei München, * **187**, Heinlein Heinrich, München, Ein Herbsttag im Ummergau, * **189**, Hansch Anton, Wien, Buchen am Gebirgsbach, * **190**, Gleim Eduard Gustav, München, Wald mit Jäger, * **193**, Schwan H., Berlin, Meiringen im Hastlithal im Berner Oberlande, * **199**, Frommel Lindemann, Roma, Rom vom Monte Pincio, * **200**, Frommel Lindemann, Roma, Sizilianische Landschaft, * **202**, Täubert Gustav, Dresden, Wallensteins Kapelle in Eger, * **203**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Landschaft, * **224**, Havránek Bedřich, Praha, Landschaft, PRI * **225**, Holzer Josef, Wien, Gebirgsbach - motiv aus Ramsau, * **227**, Neumannová Angelika, Praha, Partie bei Prag, LOS * **232**, Nielsen Amaldus, Düsseldorf, Morgen im Norwegischer Hasen, * **237**, Nielsen Amaldus, Düsseldorf, Abend an der Norwegischer Küste, * **239**, Holzer Josef, Wien, Moosstudie aus dem Hochgebirge, PRI * **242**, Hellrath Emil, München, Landschaft, * **245**, Hohnneck Adolf, Dresden, Bergpartie - motiv aus Südtirol, * **246**, Höfer Heinrich, München, Winterlandschaft - Kalkosen im bairischen gebirge, * **247**, Marko Carlo, Roma, Ideale Landschaft, * **259**, Ledeli Josef, Brno, Partie zwischen Berchtesgaden und dem Königssee, * **260**, Skála František, Pisek, Ein Waldweg, * **261**, Assmus Robert, Stuttgart, Alpenweide im Canton Wallis, * **262**, Kirnig Alois, Praha, Landschaftliche Studien, * **263**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Der Oerzensee in der Schweiz, * **269**, Seifert, Praha, Ideale Landschaft - KR,

1870

Celkem vystaveno 313 exponátů. Prodáno 64 (LOS-37 / PRI-27).

* **4**, Hoguet Charles, Berlin, Marine, PRI * **7**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Waldteich, LOS * **9**, Beckmann Hans, München, Mondesaufgang bei Sonnenuntergang, * **12**, Hoguet Charles, Berlin, Amsterdam, * **13**, Hoguet Charles, Berlin, Marine, * **17**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Partie aus dem Salzkammerngute, * **21**, Hansch Anton, Wien, Eichengruppe aus dem fürstl. Liechtensteinschen Thiergarten, * **23**, Pöppel Rudolf, München, Partie aus dem bairischen gebirge, LOS * **25**, Adam Benno, München, Die Strecke nach der Balz, LOS * **27**, Hauptmann Michael, München, Partie aus dem Gasternthale in der Schweiz, * **28**, Grab Bertha von, Praha, Gebirgssee, LOS * **30**, Gude Hans, Karlsruhe, Aufziehendes Gewitter am See, * **33**, Kotsch Theodor, Karlsruhe, Baumreiche Landschaft mit einem Bache, * **34**, Gleim Eduard Gustav, München, Landschaft aus dem Loischachthale, * **35**, Mali Christian, München, Abend im Dorfe, PRI * **37**, Gleim Eduard Gustav, München, Starenberger See, * **39**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landhaus am Jägersee mit dem Rothorn in der Salzburger Alpen, * **40**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **41**, Holzer Josef, Wien, Gebirgssee bei Lunz in NiederOesterreich, * **43**, Kirnig Alois, Praha, EichenLandschaft aus Scholtitz, PRI * **47**, Rottmann Carl, München, Landschaft, * **48**, Riedel Vilém, Praha, Sonnenuntergang (Motiv aus der Umgebung von Paris, PRI * **50**, Riedel Vilém, Praha, Abendlandschaft (motiv aus der Umgebung von Paris), * **52**, Havránek Bedřich, Praha, Partie in Aupor bei Melnik, * **53**, Gebhardt Ludwig, München, Partie am Königssee, * **55**, Baar-Plommer Anna, Wien, Halstadt, LOS * **57**, Schiffmann Jost, Salzburg, Partie bei Constanz, * **60**, Holzer Josef, Wien, Die Kohlenmeiler (motiv bei Maria-Zell in Steiermark), * **61**, Schiffmann Jost, Salzburg, Mondnacht bei Lindau am Bodensee, * **62**, Wehli Matěj, Praha, Partie an der Moldau be Kuchelbad, * **63**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Heuumladung auf einem Gebirgssee, * **64**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Mühle an der Tauber bei Tauberbischofshain, * **65**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Ansicht von Neapel, PRI * **68**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft aus der Ramsau bei Berchtesgaden, * **69**, Recknagel Otto, München, Eine Birkhahnbalzte, * **71**, Striebel J. K. , München, Sennhütte im bairischen Oberlande, * **75**, Riedel Vilém, Praha, La Isola rossa (Küste von Sizilien), * **78**, Stademann Adolf, München, Sommerlandschaft, * **79**,

Hacker Horst, München, Aus dem Oetzthale, PRI * **82**, Meermann Arnold, München, Motiv vom Nonnenberge in Salzburg, * **83**, Petzl Ferdinand, München, Partie aus Venedig, * **84**, Nörr Julius, München, Auf der Weide, * **86**, Tuscany Maria, Praha, Landschaft bei nahendem Regen, * **88**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Der Montblanc vom Col de Balme, * **92**, Heinlein Heinrich, München, Abend am Königssee, * **94**, Boshart Wilhelm, München, Die Herrinsel im Chiemsee, * **98**, Selleny Josef, Wien, Gebirgsbach, * **101**, Richter Wilhelm, Wien, Pferde auf der Weide, * **102**, Osborn Emily Mary, München, Im Gottesacker, * **105**, Strecker Louise, München, Motiv aus Oberbaiern, * **106**, Häfner Carl, München, Partie bei Brannenburg, * **107**, Alt Rudolph, Wien, Almsee, * **109**, Seidel August, München, Morgenlandschaft (Murnau), LOS * **110**, Schleich Eduard, München, Chiemsee bei Seebuck (Mittag), * **111**, Stephan Leopold, Praha, Heranziehendes Gewitter, LOS * **112**, Scherzer Alexander, Hamburg, Küstenpartie von der Kanalinsel, * **114**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, LOS * **115**, Grashey Alex., München, Mondnacht am Chiemsee, * **116**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, * **118**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Schloss am Meere (Monaco), * **119**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **121**, Steinach Anton, München, Winter in der Alpen, LOS * **122**, Stademann Adolf, München, Wintertag, * **123**, Schleich Eduard, München, Alee bei München, PRI * **125**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Strasse aus Pommern an der Mosel, LOS * **126**, Voltz Friedrich, München, Landschaft mit einer Viehheerde, * **128**, Hohbach Friedrich, München, Landschaft aus dem bairischen Gebirge, * **134**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Morgen am Walde, LOS * **138**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Ein Waldsee (Morgen), * **140**, Wagner-Deines Johann, München, Holländische Marine bei Amsterdam, * **142**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Bewegter Fjord, * **143**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Meerestrand (Bucht von Triest), * **146**, Noack Helene, Dresden, Im Weinberge, * **149**, Peters Anna, Stuttgart, Im Garten, * **150**, Metz Cäsar, München, Das Maderanerthal in der Sweiz, * **151**, Pinkas Soběslav Hyppolit, Praha, Bauerngärtchen bei Vaux de Cernay in Frankreich, * **152**, Ebert Carl, München, Holländische Strandpartie be Rotterdam (Mondnacht), * **153**, Höfer Heinrich, München, Am Chiemsee, * **154**, Haanen Remigius van, Wien, Sommerlandschaft, * **156**, Haanen Remigius van, Wien, Winterlandschaft, * **158**, Hartmann Ludwig, München, Idylle, * **159**, Gebhardt Ludwig, München, Wasserfall in Tirol bei Mondbeleuchtung, LOS * **161**, Lange Aug. Fr., München, Sommer, * **162**, Flamm Albert, Düsseldorf, Bei St. Germano (Monte Cassino), * **163**, Haanen Remigius van, Wien, Holländische Mondlandschaft, * **165**, Haanen Remigius van, Wien, Holländische Mondlandschaft, * **166**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Das Lauterbrunnenthal, LOS * **167**, Schäffer August, Wien, Waldlandschaft (motiv bei Wien), * **169**, Spitzweg Carl, München, Zwei Mädchen auf einer Alpe im bairischen Hochgebirge, PRI * **171**, Beckmann Hans, München, Landschaft Oberbaiern (SonntagsMorgen), * **172**, Jakobsen Sophus, Düsseldorf, Mondschein, * **173**, Roth Philipp, Düsseldorf, Waldweise, * **174**, Ebert Carl, München, Dorfpartie in der Umgegend bei München, LOS * **175**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Park von Chiggi, PRI * **176**, Schäffer August, Wien, Herannahendes Gewitter (Motiv bei Leopoldskron in Salzburg), * **177**, Perbandt Lina von, Düsseldorf, FrühlingsLandschaft, * **180**, Zeller Fritz, Salzburg, Gamsen auf der Flucht, * **184**, Haanen Remigius van, Wien, Landschaft aus Westmoreland, * **185**, Hacker Horst, München, Motiv aus der Ramsau, * **186**, Hacker Horst, München, Motiv bei Berchtesgaden, * **188**, Hauptmann Michael, München, Die Nonnenalpe in Voralberg, * **192**, Seidel August, München, Mittagsstille an einem Gebirgssee, LOS * **209**, Post Karl, Wien, Der Plöckensteiner See im Böhmerwalde (Stich nach Alois Bubák), * **210**, Zimmermann Friedrich, Wien, Mittagsruhe in der Ernte (Stich nach Robert Schütz), * **230**, Wildtödter Raul, Ullitz, GewitterAbend im Sumpfe, * **231**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Badeplatz bei Ostende, * **232**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Mondschein (Motiv aus Holland), PRI * **239**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Ein Sturm, LOS * **240**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Eine Partie aus dem Elbethal bei Mondbeleuchtung, * **251**, Zimmermann Albert, Wien, Der Königsee, * **252**, Zimmermann Albert, Wien, Der Gardasee, * **254**, Kroupa Václav, Praha, Sonntag-VorMittag, * **256**, Kroupa Václav, Praha, Dorfkirche in Böhmen, * **257**, Kroupa Václav, Praha, Partie an der Moldau, LOS * **258**, Thun Zinka, Praha, Partie bei Klaus in Oberösterreich, * **259**, Thun Zinka, Praha, Pirslingfall bei Klaus in Oberösterreich, * **260**, Bodenhausen Baron E., Praha, Waldpartie bei Jičín, * **264**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landschaft, * **265**, Kautský Jan Václav, Wien, Landschaft, * **266**, Kautský Jan Václav, Wien, Landschaft, * **270**, Schleich Eduard, München, Landschaft, * **275**, Lichtenheld Wilhelm, München, Morgen im Dachauer Moose, * **276**, Kirchner Albert Emil, München, Am Golf von Genna, * **277**, Bruneau Adrian, Paris, Landschaft, * **278**, Bruneau Adrian, Paris, Landschaft, * **286**, Kirnig Alois, Praha,

Partie aus der Ramsau, * **287**, Ebert Carl, München, Landschaft mit Staffage, * **289**, Kirchner Albert Emil, München, Morgen in bair. Wald-Cham, LOS * **290**, Gude Hans, Karlsruhe, Landschaft, * **292**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Landschaft, * **294**, Steffan Johann Gottfried, München, Landschaft, PRI * **297**, Lhota Albín, Weimar, Landschaft aus Thüringen, * **303**, Schleich Eduard, München, ..., * **304**, Pohle Hermann, Düsseldorf, ..., * **305**, Lier Adolf, München, ..., * **306**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Am Chiemsee, * **12mk**, Le Poittevin Eugen, Paris, Die Eisbrecher in Holland, * **13mk**, Bernier Camille, Paris, Brunnen in der Bretagne, * **15mk**, Cock Cesar de, Paris, Morgen im Walde, * **26mk**, Harpignies Henri Joseph, Paris, FlussLandschaft, * **27mk**, Jules André, Paris, EichenLandschaft bei Lagrange, * **28mk**, Frère Theodore, Paris, Ruinen von Palmyra, * **2mk**, Ranvier Joseph Victor, Paris, Idyllyle, * **32mk**, Flandrin Paul, Paris, Idylle, * **34mk**, Wyld William, Paris, Der Berg St. Michel, * **36mk**, Lansyer Emmanuel, Paris, Schloss Pierrefonds, * **3mk**, Appian, Paris, Abend am Rhoneufer bei Rix, * **5mk**, Bellel, Paris, Aus der Umgebung von Medah (Algier), * **9mk**, Ciceri Eugen, Paris, Umgebung von St. Mammes,

1871

Celkem vystaveno 356 exponátů. Prodáno 87 (LOS-58 / PRI-29).

* **1**, Lange Julius, München, Gewitterschwüle vor dem Sturme (Partie bei Ammerland am Starenb.see), * **2**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Landschaft, * **3**, Ebert Carl, München, Morgen an der Mühle, PRI * **4**, Heinlein Heinrich, München, Partie aus dem bairischen Oberlande, PRI * **5**, Salentin Hubert, Düsseldorf, Frühlingsboten, PRI * **8**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Am Vierwaldstätter See, * **14**, Schleich Eduard, München, Abendlandschaft, PRI * **16**, Krause Robert, München, Landschaft, * **20**, Lichtenfels Eduard von, Wien, Landschaft, * **22**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft mit Jagdstaffage, * **24**, Hacker Horst, München, Mondschein bei Kufstein, * **25**, Beyer Anton, Salzburg, Hirsche durch den Wald ziehend, PRI * **26**, Mayer Friedrich, München, Dorfpartie bei Munchen - Mondnacht, * **27**, Köckert Julius, München, Ländliche Idylle, * **28**, Langko Dietrich, München, Waldlandschaft an einem Sumpf, * **29**, Lier Adolf, München, Landschaft, * **30**, Schleich Eduard, München, Partie an der Iser bei München, * **32**, Gude Hans, Karlsruhe, Norwegische Küste bei Sturm, * **33**, Marr Hans, München, Landschaft - Motiv bei Berchtesgaden, * **35**, Köbell Georg, München, Motiv von Ambach am Starenberger See, * **37**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Am Weissensefelder See, * **38**, Bommel Elias Pieter van, Wien, Sonnenaufgang nach einer stürmischen Nacht, PRI * **40**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Italienische Landschaft, * **41**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Schneegestöber im Forst, PRI * **42**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Winterabend (Eingang in das Städtchen Schweigern in Württemberg), PRI * **43**, Esch Mathilde, Wien, Taufschamus niederösterreichischer Waldbauern, * **45**, Heinel Eduard, München, Motiv aus Sorrent, * **48**, Petzl Ferdinand, München, Partie aus Nürnberg, * **51**, Gropius Paul, Berlin, Klosterhof St. Ermito zu Palermo, * **52**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Quelle der Auresina bei Triest, * **54**, Hildebrand R., Berlin, Seeküste, * **58**, Pöppel Rudolf, München, Landschaft an der Traunn in Baiern, PRI * **60**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Abend bei Amsterdam, * **65**, Hess Carl, München, Partie bei Meran in Südtirol, * **67**, Grashey Otto, München, Ein Sommer-Rehbock, * **71**, Steinbrück Eduard, Berlin, Eigenfinn (Kinder am Waldbach), * **73**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Herbststimmung, PRI * **75**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, LOS * **77**, Bayer Julius, Wien, Landschaft, * **80**, Mayer Friedrich, München, Hirt mit Schafheerde, * **82**, Stephan Leopold, Praha, Kamenitz, * **83**, Hlaváček Antonín, Wien, Motiv an der Isar, * **84**, Richet Léon, Paris, Landschaft, * **86**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Mondlandschaft, * **87**, Marées Albert von, München, Seesturm mit schäumender Brandung an der Küste bei Treport, * **88**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Görzer Landschaft, * **89**, Hacker Horst, München, Mühle bei Berchtesgaden, * **90**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Binnenhasen in Wollin, * **91**, Meyerheim Wilhelm, Berlin, Pommerscher Binnenhafen, PRI * **93**, Steinach Anton, München, Herbsttag, * **95**, Riedel Vilém, Praha, Gebirgsschlucht bei Taormina in Sizilien, LOS * **97**, Hauptmann Michael, München, Partie aus dem Lauterbrunnenthal, PRI * **106**, Amberg W., Berlin, Mädchen im Walde, * **107**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, PRI * **108**, Ruben Franz, Wien, Im Garten Collona, * **109**, Richter Wilhelm, Wien, Idylle aus Westphalen, * **110**, Stephan Leopold, Praha, Klingenberg bei Worlik, * **111**, Richter Wilhelm, Wien, Idylle aus Westphalen, * **112**, Morgenstern Karl Ernst, München, Landschaft bei Starenberg, PRI * **113**, Riedel Vilém, Praha, Motiv an der Nordküste von Sardinien, * **114**, Stephan Leopold, Praha, Partie aus dem Kamenitzer Thal, * **115**, Lier Adolf, München, Abend am Chiemsee, LOS * **117**, Hummel Karl, Weimar, FelsenLandschaft aus dem Böhmerwald

(Gegend am Rache), * **119**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Mondnacht an der friesischen Nordsee Küste, PRI * **121**, Schleich Eduard, München, Dämmerung, * **123**, Häfner Carl, München, Der Kochelsee, * **124**, Seidel August, München, Abendlandschaft, PRI * **127**, Stademann Adolf, München, Mondschein, * **129**, Winkler Olof, Freiburg, Thüringer Winterlandschaft, * **130**, Gärtner Friedrich, München, Strasse in Algier, * **131**, Hauptmann Michael, München, Partie am Bodensee, PRI * **134**, Schiffmann Jost, Salzburg, Abend bei Luzern am Vierwaldstätter See, * **135**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, In den Dünen bei Kattwyk (Nordholland), * **136**, Freiherr von Türcke Rudolf, Dresden, Landschaft (Motiv bei Pizza), * **138**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Morgen am Mittelmeer (Umgebung von Monaco), * **140**, Schiffmann Jost, Salzburg, Alter Strandthurm an der Elbe, * **143**, Tuscany Maria, Praha, Partie aus dem Höllenthal, * **144**, Tuscany Maria, Praha, Partie an der steirischen Granze, * **145**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Mondnacht (Strasse von Mentone nach Turpia), * **146**, Leypold Julius Karl von, Dresden, Winterlandschaft, * **148**, Zwengauer Anton, München, Sommerlandschaft (München von der Nordseite), * **150**, Hlaváček Antonín, Wien, Der Königsee, PRI * **152**, Seidel August, München, Waldlandschaft, LOS * **153**, Stademann Adolf, München, Winterabend, * **154**, Wagner-Deines Johann, München, Auf den Dünen von Blankenburg, LOS * **156**, Daubigny Charles François, Paris, Abendlandschaft, * **158**, Hlaváček Antonín, Wien, Salzburg am Morgen, * **159**, Schiffmann Jost, Salzburg, Morgen bei Andermach am Rhein, * **162**, Hauptmann Michael, München, Starenbergersee (Winter), * **164**, Schäffer August, Wien, Motiv bei Leopoldskron in Salzburg (Gewitterstimmung), LOS * **165**, Schäffer August, Wien, Motiv am Seekirchner See bei Salzburg, * **166**, Schellhout A., Amsterdam, Winterlandschaft, * **168**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Landschaft aus Istrien, * **169**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Motiv aus Ottok (Krain), * **170**, Hlaváček Antonín, Wien, Aus dem Obenwalde, * **172**, Millner Carl, München, Partie auf der hohen Campe in Baiern, PRI * **173**, Millner Carl, München, An bei Salzburg mit dem Lattengebirge und dem hohen Staufen, PRI * **175**, Gebhardt Ludwig, München, Im Walde, * **177**, Hohbach Friedrich, München, Landschaft aus dem bairischen Gebirge, * **178**, Beckmann Hans, München, Morgen an einem Weiher, * **179**, Holzer Josef, Wien, Motiv vom Chiemsee, PRI * **180**, Holzer Josef, Wien, Der Eibsee mit der Zugspitze, PRI * **181**, Ullik Hugo, Praha, Partie aus der Scharka bei Prag, * **183**, Holzer Josef, Wien, Ein schöner Octobertag im Hochgebirge, * **184**, Hogue Charles, Berlin, Marine, * **186**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Friedhof Lichtenthal bei Baden-Baden, PRI * **189**, Steffan Johann Gottfried, München, Nach Regenwetter (Userpartie am Starenberger See), PRI * **190**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Landschaft, LOS * **191**, Schleich Eduard, München, Waldlandschaft, PRI * **192**, Steinach Anton, München, Winterbild aus den Alpen, * **194**, Mali Christian, München, Am Chiemsee (Sommer), PRI * **201**, Bank Heinrich, Graz, Landschaft, * **202**, Bank Heinrich, Graz, Wasserfall, * **203**, Bank Heinrich, Graz, Sommertag, * **204**, Bank Heinrich, Graz, Abendlandschaft, * **205**, Alt Rudolph, Wien, Park-Partie aus Schönbrunn, * **206**, Haanen Remigius van, Wien, Landschaft, * **208**, Alt Rudolph, Wien, Landschaft, * **210**, Max Gabriel, München, Landschaft, * **221**, Past Carl, neuv., Am oberen Langbathsee - stich nach A. Hansch, * **223**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Die Wenersee, * **224**, Rottmann Carl, München, Griechische Landschaft, * **226**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Morgen am Brienzersee, LOS * **227**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Oberbairische Dorf-Idylle, * **233**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Landschaft (Capri), PRI * **234**, Perbandt Lina von, Düsseldorf, Landschaft, * **235**, Ludwig Carl, Düsseldorf, Alte Strasse durch den Böhmerwald, * **236**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Das Rheinthal bei Oberlahnstein, * **237**, Franken Paul von, Düsseldorf, Hochebene in Armenien (Sonnenuntergang), * **238**, Franken Paul von, Düsseldorf, Kautasische Landschaft, * **239**, Portmann Wilhelm, Düsseldorf, Creson am Genserse, * **241**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, St.Moritzsee in Engandin, * **242**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv am Königssee, PRI * **243**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Mühle bei Serrig an der Saar, * **245**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Kapelle bei Bernkastel an der Mosel, * **246**, Wolf Alois, Loket (Elbogen), Partie an der Eger, * **248**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Mondnacht, * **250**, Wehli Matěj, Praha, Abend an der Moldau bei Hlubocép, * **255**, Strausky G., Praha, Ruine Helsenstein auf der Schwäbischen Alpe in Württemberg, * **257**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, * **258**, Blau Tina, München, Landschaft, * **259**, Ledeli Josef, Brno, Partie aus der Ramsau, PRI * **260**, Vogl Georg, München, Sommerlandschaft, * **261**, Kirmig Alois, Praha, Partie aus Pruhonitz, LOS * **262**, Bodenhausen Baron E., Praha, Morgen im Walde, * **263**, Sckell Ludwig, München, Partie von Ebenhausen, LOS * **268**, Ebert Carl, München, Partie am Chiemsee, LOS * **271**, Feldhütter Ferdinand, München, Der Königssee, * **273**, Brandes Hans Heinrich Jurgen, Braunschweig, Motiv aus dem Vorharze (Hünengrab), * **274**, Eckermann Karl, Hannover, Herbstlandschaft (Partie vom Untersberg bei Berchtesgaden), * **275**, Eckermann Karl, Hannover, Gewitterlandschaft, * **276**, Kroupa Václav, Praha, Abendlandschaft, LOS * **280**, Langenschwarz von, Düsseldorf, Winterlandschaft (Motiv aus Hessen), PRI * **281**, Schultz Johann Karl, Gdańsk,

Die Gräberstrasse in Pompeji, * **305**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Mühle, * **307**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Herbstmorgen, PRI * **309**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Roccabrunna bei Nizza, PRI * **311**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Rheinisches Städtchen, LOS * **313**, Pauly Franz, Düsseldorf, Sägemühle im Kanderthale (Berner Oberland), * **314**, Pauly Franz, Düsseldorf, Der Orta-See mit der Insel St. Ginlio (Nord Italien), * **316**, Püttner Josef Karl Berthold, Wien, Insel im Mittelländischen Meere, * **317**, Thun Zinka, Praha, Mühlbach bei Stierling (Oberösterreich), * **318**, Lhota Albín, Praha, Landschaft, * **319**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landschaft, LOS * **336**, Ullik Hugo, Praha, Landschaft, * **338**, Ullik Hugo, Praha, Landschaft, * **342**, Heyn Carl, Leipzig, Partie aus dem Burggraben eines altenSchlosses in Böhmen, * **343**, Tischer Joseph, Slann, Landschaft aus Slavonien, * **345**, Stephan Leopold, Praha, SonntagsMorgen, LOS * **346**, Kirmig Alois, Praha, Partie aus Partenkirchen, * **347**, Kroupa Václav, Praha, Hütte mit einer Obstdörre, * **350**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Rocca di Papa mit der Aussicht auf die römische Campagna, * **351**, Voltz Friedrich, München, Mittagsruhe einer Viehheerde, * **352**, Schäffer August, Wien, Herbst, * **353**, Kroupa Václav, Praha, Gewitter Landschaft (Motiv an der Moldau), * **521**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Waldpartie

1872

Celkem vystaveno 346 exponátů. Prodáno 111 (LOS-82 / PRI-29).

* **2**, Schönlober Gustav, München, Strasse in Verona, PRI * **6**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Tag im Spätherbst, * **7**, Baisch Hermann, München, Aus der Chiemsee-Gegend, * **8**, Leu August Wilhelm, München, Vieh auf der Weide, * **9**, Millner Carl, München, Die St. Nikolaus-Kapelle bei Wildbühl in Tirol, PRI * **10**, Gleim Eduard Gustav, München, Abend (Motiv aus dem Voralberger Rheinthal), PRI * **11**, Stademann Adolf, München, Mondschein, PRI * **12**, Wenglein Josef, München, Am Chiemsee, PRI * **13**, Reinhardt Wilhelm, München, Winterlandschaft, * **18**, Millner Carl, München, Partie bei Partenkirchen in Baiern mit Ansicht der Zugspitze, PRI * **19**, Gleim Eduard Gustav, München, Mondscheinlandschaft, * **20**, Heinlein Heinrich, München, Ein Gewitter über der Riviera bei Levante (Golf von Genua), * **23**, Zimmermann Max, München, Landschaft, * **25**, Wildtödter Raul, Kamen, FrühlingsMorgen im Gebirge, PRI * **29**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Landschaft as Tirol, * **30**, Sckell Ludwig, München, Chiemsee, PRI * **31**, Windmaier Anton, München, Schneegestöber, * **32**, Morgenstern Karl Ernst, München, Abend im Moos bei Kochel, * **35**, Holzer Josef, Wien, Der Tümpel im Walde, * **38**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Motiv bei Oberaudorf, * **39**, Feldhütter Ferdinand, München, Gosausee, PRI * **41**, Hauschild Max, Roma, Insel Ischia, * **42**, Ebert Carl, München, Schafheerde durch einen Buchenwald ziehend, * **43**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Strand von Neapel, * **44**, Lot Henry, Düsseldorf, Landschaft mit Staffage, PRI * **45**, Lincke Karl Ludwig, Berlin, Nemisee, * **46**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, * **48**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Am Obersee in Baiern, * **50**, Feldhütter Ferdinand, München, Landschaft mit dem Watzmann, PRI * **51**, Seidel August, München, Abend auf einer Alpe im bairischen Gebirge, * **53**, Ockert Carl, München, Dammwild, * **54**, Parmentier Marie de, Wien, Bauernhaus bei Landsberg in Steiermark, * **55**, Feldhütter Ferdinand, München, Königsee, PRI * **61**, Boshart Wilhelm, München, Waldiges Ufer am Chiemsee, * **62**, Boshart Wilhelm, München, Partie am Chiemsee (mit der Herreninsel), LOS * **63**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Mondschein bei Ladenburg am Neckar (Obenwald), * **64**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Schwedische Küste, * **65**, Baisch Hermann, München, Herbstabend, PRI * **66**, Parmentier L. de, Wien, Baumgruppe, * **67**, Rottmann Carl, München, Cap Cefalu mit zwei der erotischen Inseln (Alicuri und Tilicuri), * **68**, Stephan Leopold, Praha, Sommerlandschaft, * **69**, Hauptmann Michael, München, Herbstabend an Genserse, * **70**, Windmaier Anton, München, Motiv aus Niederbaiern, PRI * **71**, Ludwig Carl, Düsseldorf, Bergsee aus dem Böhmerwalde, * **72**, Windmaier Anton, München, Winterlandschaft, * **73**, Hörmann Theodor von, Wien, Motiv aus Ungarn, PRI * **74**, Spitzweg Carl, München, Sonntag-Spaziergang, * **75**, Hacker Horst, München, Chiemsee (Mondnacht), * **76**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Wasserfall, * **77**, Hörmann Theodor von, Wien, Motiv aus Ungarn, PRI * **78**, Reinhardt Wilhelm, München, Landschaft (Dachgraben), * **79**, Hacker Horst, München, Gosausee, * **81**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Mondnacht im Kattgat, PRI * **82**, Spitzweg Carl, München, Einsidelei, PRI * **83**, Arnz Albert, Düsseldorf, Deutsche Landschaft, PRI * **84**, Schoyerer Josef, München, Partie bei Dachau, * **85**, Puhonny Victor, Wien, Studie an der Elbe (Dresden), * **86**, Hauschild Max, Roma, Partie von der Insel Ischia bei Neapel, * **87**, Kummer Carl Robert, Dresden, Blick von der Insel Capri bei Neapel auf den Golf von Salerno, *

88, Kummer Carl Robert, Dresden, Casa miciola auf der Insel Ischia bei Neapel, * **90**, Köckert Julius, München, Waldinners mit Hochwild, PRI * **91**, Zeller Fritz, Salzburg, Ernte, PRI * **92**, Streckler Louise, München, Landschaft (Sommertag), * **94**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Mondscheinlandschaft, PRI * **95**, Hoffsteten Franz Xaver von, München, Abendlandschaft (Motiv vom Amersee), * **97**, Frese H., Berlin, Im Walde, * **98**, Müller Moritz, München, Ruhende Gemen, * **100**, Franken Paul von, Düsseldorf, Heimkehr von der Jagd (Kautaisische Landschaft, motiv von Kolchis), * **102**, Hansch Anton, Wien, Sonnenuntergang, * **104**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Gebirgslandschaft, LOS * **105**, Wagner-Deines Johann, München, Ponte Veer an der Maas, * **109**, Doll E. , München, Motiv aus dem Unter-Innthale, * **112**, Bethke Hermann, München, Hochzeitszug im bairischen Oberlande, LOS * **113**, Hoppe Ferdinand Theodor, Düsseldorf, Landschaft, * **114**, Ebel Fritz Carl Werner, Düsseldorf, Landschaft aus Thüringen, * **117**, Hahn Joseph, München, Mühle bei BRegenz am Bodensee, * **118**, Seidel August, München, Winterlandschaft, * **119**, Wehli Matěj, Praha, Abendlandschaft mit Zigeunerstaffage, * **122**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft mit einer Mühle, * **124**, Navrátil Josef, Praha, Schloss Ploschkowitz, * **125**, Hilgers Carl, Düsseldorf, Im Klostergarten, * **126**, Lincke Karl Ludwig, Berlin, Palermo, * **127**, Ockert Carl, München, Rehe auf der Flucht, PRI * **128**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Landschaft mit Eisenhammer, * **129**, Kroupa Václav, Praha, MittagsLandschaft (Motiv bei Unhost), * **131**, Morgenstern Karl Ernst, München, Landschaft in niederländischem Charakter, PRI * **132**, Kroupa Václav, Praha, Partie an der Iser bei Podvinec, * **134**, Stademann Adolf, München, Wintertag, * **135**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Inseebringung eines Rettungsbootes an der holländischen Küste, * **137**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Abend bei Dordrecht, * **138**, Spitzweg Carl, München, Landschaft, PRI * **139**, Holzer Josef, Wien, Waldleben, * **140**, Sckell Ludwig, München, Alm auf der Benediktenwand, PRI * **142**, Meissner Ernst, München, Abendlandschaft, PRI * **144**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Landschaft, LOS * **147**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Haide auf dem Maloja-Pass in Engadin, * **148**, Hauptmann Michael, München, Partie bei Blutens in Voralberg, LOS * **150**, Zimmermann Albert, Wien, Landschaft (Pflügender Bauer), * **151**, Meeremann Arnold, München, Thorruine (Motiv aus Regensburg), * **153**, Post Eduard Caspar, Düsseldorf, Abend in der Campagna von Rom, PRI * **155**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Mondnacht bei Auresina, * **156**, Petzl Ferdinand, München, Partie aus Padua, LOS * **157**, Assmus Robert, München, Partie aus Strassburg, * **161**, Baade Knud, München, Stürmische Nacht an der Küste Norwegens, * **162**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Strasse aus Bernkastel an der Mosel, LOS * **163**, Tuscany Maria, Praha, Partie aus dem Glatzer Gebirge, * **165**, Zimmermann Albert, Wien, Partie aus dem Thiergarten bei Wien, * **166**, Schleich Eduard, München, Via Appia bei Rom, PRI * **167**, Würbs Karel, Praha, Klosterruine, * **168**, Bommel Elias Pieter van, Amsterdam, Stadt Veeren in Seeland, PRI * **172**, Perbandt Lina von, Düsseldorf, Im Walde, PRI * **173**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Winterlandschaft, PRI * **174**, Kallenberg Andreas, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, PRI * **175**, Pfeifer Wilhelm, München, Heuernte, PRI * **176**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Posilipp bei Neapel, * **180**, Steffan Johann Gottfried, München, Idyllische Landschaft, * **181**, Sckell Ludwig, München, Hintersee, PRI * **183**, Tuscany Maria, Praha, Račach in Krain, * **185**, Weber A., Düsseldorf, MonscheinLandschaft, * **186**, Mali Christian, München, Heimziehende Heerde, PRI * **190**, Flamm Albert, Düsseldorf, Abend bei Amalfi, PRI * **193**, Steinach Anton, München, Winterbild, * **194**, Müller Moritz, München, Hirsche zu Tränke ziehend, * **199**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Kammersee im Salzkammergut, LOS * **203**, Windmaier Anton, München, Winterlandschaft, PRI * **205**, Holzer Josef, Wien, Puszta-Brunnen, PRI * **206**, Kroupa Václav, Praha, Partie am Wege zum GosanSee mit der Aussicht auf den Dachstein, LOS * **208**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv von der Sieg (Gewitterstimmung), * **209**, Franken Paul von, Düsseldorf, Motiv vom Kaspischen See mit Nomaden, * **211**, Boulanger Francois, Gent, Ansicht der niederländischen Stadt Deventer, * **212**, Hörmann Theodor von, Wien, Motiv an der Donau bei Viena, * **214**, Parmentier L. de, Wien, Landschaft, * **218**, Mayburger Josef, Salzburg, Aussicht vom Gaisberge gegen den Watzmann, * **231**, Mařák Julius, Wien, Die vier Jahreszeiten (Kohlenzeichnungen), * **232**, Mařák Julius, Wien, Die vier Jahreszeiten (Kohlenzeichnungen), * **233**, Mařák Julius, Wien, Die vier Jahreszeiten (Kohlenzeichnungen), * **234**, Mařák Julius, Wien, Die vier Jahreszeiten (Kohlenzeichnungen), * **260**, Willmann W. E., München, Die vier Jahreszeiten (Stiche nach Mařák), * **261**, Willmann W. E., München, Die vier Jahreszeiten (Stiche nach Mařák), * **262**, Willmann W. E., München, Die vier Jahreszeiten (Stiche nach Mařák), * **263**, Willmann W. E., München, Die vier Jahreszeiten (Stiche nach Mařák), * **265**, Saal Georg, Baden-Baden, Stein am Meeresufer (Norwegische Studie), * **266**, Saal Georg,

Baden-Baden, Ruine von Kenilwörth (England) Abendstudie, * **267**, Saal Georg, Baden-Baden, Balestrand (Norwegische studie), * **268**, Saal Georg, Baden-Baden, Schwarzwälder Bauernstube mit Staffage (Studie), * **269**, Saal Georg, Baden-Baden, Konsberg Wasserfall (Norwegische Studie), * **270**, Saal Georg, Baden-Baden, Stehendes Wasser, Condree in Savoyen (Studie), * **272**, Saal Georg, Baden-Baden, Linthal bei Stachelberg (Schweiz), Aquarelle, PRI * **273**, Saal Georg, Baden-Baden, Felsen von Baden-Baden, Aquarelle, PRI * **274**, Saal Georg, Baden-Baden, Norwegisches Motiv, Aquarelle, PRI * **275**, Saal Georg, Baden-Baden, Ahorngruppe auf Richisa (Schweiz), Aquarelle, * **276**, Saal Georg, Baden-Baden, Hohenkrahen bei Singen, Aquarelle, PRI * **277**, Saal Georg, Baden-Baden, Brunnen in Linthal (Schweiz), Aquarelle, PRI * **278**, Saal Georg, Baden-Baden, Astow (England) - Englischer Park, Aquarelle, * **279**, Saal Georg, Baden-Baden, Kamorstock (Schweiz), Aquarelle, * **280**, Saal Georg, Baden-Baden, Wallenstädter (Schweiz), Aquarelle, * **281**, Saal Georg, Baden-Baden, Eisbärenjagd in Lappland, Aquarelle, * **282**, Saal Georg, Baden-Baden, Mondlandschaft (Wald von Fontainebleu), * **284**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Sorrent, * **286**, Schleich Eduard, München, Landschaft, * **289**, Baisch Hermann, München, Landschaft, * **290**, Kirmig Alois, Praha, Elbe- Wald bei Kukul, LOS * **292**, Blau Tina, München, Jacobs-See bei Weilheim, * **294**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Gebirgssee, * **295**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Gebirgslandschaft, LOS * **296**, Zimmermann Albert, Wien, Landschaft (Entenfall), * **297**, Kautský Jan Václav, Wien, FrühlingsMorgen im Walde, * **298**, Stephan Leopold, Praha, Partie aus Kamenic bei Eule, LOS * **301**, Sommer Otto, München, Landschaft (Partie am Kochelsee), * **302**, Schäffer August, Wien, Der hohe Goel am Hintersee (Abendstimmung vom Herbst), * **303**, Schäffer August, Wien, An der Westküste in Helgoland, * **304**, Schäffer August, Wien, Motiv aus dem Parke in Aigen bei Salzburg (Frühling), * **305**, Schäffer August, Wien, AuLandschaft (Herbst), * **306**, Schäffer August, Wien, Aus dem Ungner Parke bei Salzburg, * **309**, Dietz Feodor, Karlsruhe, Pferde im brennenden Walde (skizze), * **311**, Schäffer August, Wien, AuLandschaft (Sommerabend), * **312**, Schäffer August, Wien, Föhrenggruppe aus dem Leopoldskroner Moose bei Salzburg, * **314**, Bayer Herbert, Wroclaw, Kirchfahrt (Morgen), * **315**, Bayer Herbert, Wroclaw, Aus der Schule (Mittag), * **316**, Bayer Herbert, Wroclaw, Vom Felde (Abend), * **317**, Bayer Herbert, Wroclaw, Fischfang (Nacht), * **320**, Zimmermann Friedrich, Genève, Am Thunsee, * **321**, Kirchner Albert Emil, München, Golf von Genua, * **322**, Agricola Eduard, München, Mühlthal bei Verona, * **323**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Vierwaldstädtersee, LOS * **324**, Schleich Eduard, München, Alpensee, * **326**, Brunner Joseph, Wien, Partie an der Traun, * **327**, Riedel Vilém, Praha, Landschaft (Motiv aus der Umgebung von Karlsbad), * **328**, Schicho Karel, Praha, Abendstimmung, * **329**, Schicho Karel, Praha, Am Chiemsee, * **330**, Kirschner Marie, München, Strandpartie bei Ebbe an der flandrischen Küste, * **331**, Riedel Vilém, Praha, Kapuzinerkloster bei Taormina in Sicilien, * **332**, Riedel Vilém, Praha, Motiv bei Castel Sardo (Nordküste Sardiniens), LOS * **344**, Kratochvíl Adolf, München, Landschaft (Carton), * **351**, Pöppel Rudolf, München, Oberbairische Landschaft, LOS

1873

Celkem vystaveno 321 exponátů. Prodáno 49 (LOS-28 / PRI-21).

* **1**, Sckell Ludwig, München, Krajina u Brannenburku, * **3**, Roth Philipp, München, U potoka, * **5**, Petzl Ferdinand, München, Ostrov sv. Michala se svatým polem u Benátek, * **6**, Baisch Hermann, München, Lesní chládek, * **7**, Petzl Ferdinand, München, Přistaviště v Torbole na Gardském jezeře, LOS * **8**, Seidel August, München, Selská chalupa u vody, * **11**, Schweich Carl, München, Vystupující bouře u Chiemského jezera, * **12**, Velten Wilhelm, München, Motiv z údolí Lauterbrunnského, * **13**, Moralt Paul, München, Večer u jezera Vaslinského, * **15**, Moralt Paul, München, Motiv u jezera Osterského v bavorské vysočině, LOS * **20**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Vestfálská krajina, * **22**, Gleim Eduard Gustav, München, Motiv z údolí Hachinského u Mnichova, * **23**, Hacker Horst, München, Krajina u Chiemského jezera, * **24**, Mali Christian, München, Ovce v čas bouřky, * **25**, Sckell Ludwig, München, Krajina u Langenthalu v bavorských horách, * **26**, Boshart Wilhelm, München, Krajina u Chiemského jezera, * **27**, Heinlein Heinrich, München, Podzimní ráno u Královského jezera, * **28**, Gleim Eduard Gustav, München, Rovina rýnská u Mannheimu, * **29**, Zimmermann Max, München, Večerní krajina (Hintersee), * **32**, Millner Carl, München, Malserská lada v Tirolsku (v pozadí Ortelský štít a Mont Zeburu, * **36**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jihoněmecké městečko, * **37**, Saal Georg, Baden-Baden, Anglický park, * **38**, Saal Georg, Baden-Baden, Anglický park, *

44, Calame Alexandre, Genève, Čtyřlleské jezero, * **45**, Saal Georg, Baden-Baden, Krajina z Norvéžska, * **46**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina u jezera Kochelského v bavorských horách, * **47**, Saal Georg, Baden-Baden, Lesní mlýn, * **48**, Saal Georg, Baden-Baden, Krajina z Norvéžska, * **50**, Ullik Hugo, Praha, Rohy Muhlsturzké spatřené z Ramsavy, LOS * **52**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Horní krajina, * **53**, Seidel August, München, Výjev o žních na horách, * **54**, Hintze, München, Motiv od Kochelského jezera, * **55**, Malecki Wladyslaw, München, Krajina v Polsku, * **56**, Hartmann F., Berlin, Krajina s cikánským ležením, * **57**, Rasch Heinrich, München, Blízcí se bouře u Chiemského jezera, * **61**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Večer na ladách, * **62**, Arnz Albert, Düsseldorf, Večer u Sorrenta, * **63**, Hacker Horst, München, Zadní jezero Gosauské s Dachsteinem, * **65**, Hauptmann Michael, München, Záliv Janovský a Riviera di parente, * **66**, Hlaváček Antonín, Wien, Traunské jezero, * **70**, Holz Hermann, Wien, Alpy u Hohenschwangau, * **71**, Zimmermann Friedrich, Genève, Krajina, * **72**, Zimmermann Albert, Wien, Krajina, * **73**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Slikens u Ostende, * **74**, Richet Léon, Paris, Krajina v Pikardii, * **75**, Steffan Arnold, München, Neděle v hořejších Bavořích, * **76**, Sommer Otto, München, Krajina u Reichenhallu, * **77**, Friedländer Friedrich, Wien, Pouť u Mariabrunnu, * **78**, Sckell Ludwig, München, Erzbach u Benediktské stěny, LOS * **80**, Haushofer Max, Praha, Horní krajina, * **82**, Parmentier Marie de, Wien, Krajina ze Štýrska, * **83**, Winterfeldt Friedrich Wilhelm von, Düsseldorf, Pozdní večer na ladách, * **85**, Correggio Ludwig, München, Krajina u Boltu (hořejší bavorsko), * **88**, Parmentier Marie de, Wien, Motiv z jižních Tírol, * **90**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Jezero Čtyřlleské, * **91**, Stephan Leopold, Praha, Před bouří, LOS * **92**, Kalckreuth Stanislas Graf von, Weimar, Horní krajina, * **93**, Kappis Albert, München, Pohled na Salcpurk, * **95**, Blau Tina, München, Na Innu, * **99**, Arnz Albert, Düsseldorf, Německá krajina, * **101**, Saal Georg, Baden-Baden, Mundal v Norvéžsku, * **102**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Mlýn u Berekastelu na Mosele, * **103**, Jansen Joseph, Düsseldorf, Krajina švýcarská, * **104**, Mahlknecht Edmund, Wien, Berchtesgaden s Watzmannem, * **105**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Monako, * **107**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Zimní krajina, * **108**, Kallenberg Andreas, Düsseldorf, Norvéžský vodopád, * **114**, Mühlhig Meno, Dresden, Poustevník v lese, * **115**, Holz Hermann, München, Vysoký Goll (Ramsau), * **116**, Pöppel Rudolf, München, Krajina z Muhlbachského údolí u Holzkirch v hořejších Bavořích, * **118**, Steffan Johann Gottfried, München, Podjeseň na Izeře (okolí Mnichovské), * **119**, Ebert Carl, München, Lesní krajina u Staremberského jezera, * **120**, Millner Carl, München, Altánské jezero v Štýrsku (v pozadí Dachstein s Karlovým ledovcem), * **122**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Na pohoří, * **125**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Na švédském pohoří, * **126**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Východ měsíce, * **127**, Mahlknecht Edmund, Wien, Gosauské jezero s Dachsteinem, * **128**, Morgenstern Karl Ernst, München, Motiv u Valchenského jezera, PRI * **129**, Morgenstern Karl Ernst, München, Motiv u Leermoosu v Tírolsku, LOS * **130**, Morgenstern Karl Ernst, München, Večer. Motiv u Perchy při výtoku Staremberského jezera, LOS * **131**, Morgenstern Karl Ernst, München, Noc. Motiv jezera Meisingerského, PRI * **132**, Meissner Gustav, Berlin, Z dolejšího údolí Inského, * **135**, Correggio Ludwig, München, Krajina u Bodamského jezera blíž BRegence, * **136**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Při měsíčku u Vály (v Holandsku), * **137**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Motiv od Bechyně v Čechách, * **138**, Arnz Albert, Düsseldorf, Motiv u Neapole (večerní osvětlení), * **142**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Zimní krajina, * **143**, Lohr August, München, Motiv od Eibského jezera, * **144**, Forstmann A., Düsseldorf, Kreuznach, * **147**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Muhlsturzhorn u Hinterského jezera blíž Berchtesgadenu, * **148**, André Sophie, Düsseldorf, Krajina s husami, * **149**, Schleich Eduard, München, Na pohoří, * **150**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Noc o měsíčku u Southamptonu, PRI * **151**, Mayer Friedrich, München, Ze středohoří Jurského údolí v Tírolsku, * **152**, Sommer Carl August, Düsseldorf, Večer na Hudsonu, * **154**, Steffan Arnold, München, U Staremberského jezera, * **155**, Riedel Vilém, Praha, Jitro Gmundenského jezera s Traunsteinem, * **156**, Kirchner Albert Emil, München, Krajina z údolí Pusterského v Tírolsku u sv. Vavřince, * **161**, Hörmann Theodor von, Wien, Motiv z Uher od Siofoku u Blatenského jezera, * **162**, Windmaier Anton, München, Krajina u Starenberku, * **163**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Bernské Alpy, * **164**, Bolze Carl, München, Krajina u Innu s pohořím Císařským (podvečer), * **166**, Richet Léon, Paris, Krajina, * **167**, Gebhardt Ludwig, München, Krajina u Starenberského jezera, LOS * **169**, Arnz Albert, Düsseldorf, Motiv u Blankenberghe, * **174**, Weber Therese, München, Z jižního Tírolska, * **176**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Zima na Labi, * **177**, Herrmann, München, Motiv z údolí Izarského, * **178**, Herrmann, München, Jezero Frauenchiemské, * **181**, Porst Wilhelm, München, Krajina v létě, * **183**, Schleich Eduard, München,

Východní konec Chiemského jezera (poledne), PRI * **191**, Hahn Joseph, München, Motiv u Staremberského jezera, * **192**, Grashey Otto, München, Dachovská bařina, * **200**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina s měsíčkem, * **202**, Velten Wilhelm, München, Krajina v zimě, * **203**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Krajina s dobyt看, * **205**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Horní jezero, * **206**, Deininger Carl Franz, München, Motiv u Frisink (na podzim), * **209**, Porst Wilhelm, München, Krajina o žních, * **210**, Bolze Carl, München, Podzimní den:motiv u Mnichova, * **212**, Zimmer Franz Xaver, München, První den května v Švabsku, * **213**, Fröhlicher Otto, München, Podzimní jitro, * **214**, Bernardi J., Düsseldorf, Horní krajina, * **215**, Bernardi J., Düsseldorf, Horní krajina, * **216**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Krajina švýcarská, * **217**, Reinhardt Wilhelm, München, U Chiemského jezera, * **218**, Weber Therese, München, Motiv u Belluna, PRI * **230**, Saal Georg, Baden-Baden, Skála na Ruhiavě, * **232**, Saal Georg, Baden-Baden, Pohled na Genevské jezero, * **234**, Saal Georg, Baden-Baden, Fly u Wesenu (Švýcarsko), * **235**, Saal Georg, Baden-Baden, Wallenstattské jezero (Švýcarsko), * **236**, Saal Georg, Baden-Baden, Fetschbach (Švýcarsko), * **237**, Saal Georg, Baden-Baden, Anglický park, * **238**, Saal Georg, Baden-Baden, Anglický park, * **245**, Wunderlich Hermann, Dresden, Krajina z Ledensteinu, PRI * **246**, Mühlhig Bernhard, Dresden, Krajina z bavorského pohoří, * **268**, Diaz Narcisse, Paris, Les Fontainebleauský, * **269**, Köhnholz Julius, Düsseldorf, Vlaské pohoří, * **271**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Pohoří Scheweningské, * **274**, Defregger H., München, Z Tírolska, * **275**, Richet Léon, Paris, Krajina, * **276**, Troyon Constant, Paris, Krajina se stafáží, * **278**, Lamorinière François, Paris, Belgická krajina, * **279**, Dupré Jules, Paris, Krajina, * **281**, Dombrowská K., Praha, Skalnatá krajina u Kameny, * **283**, Kirnig Alois, Praha, Krajina u Hořovic (poledne), LOS * **284**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Západ slunce na vlaském pohoří, * **285**, Leu August Wilhelm, Düsseldorf, Oeschinské jezero ve Švýcarech, * **286**, Schleich Eduard, München, Krajina, * **289**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Krajina s průvodem svatebním, * **297**, Heinel Eduard, München, Krajina u Rýna, v pozadí pohoří Taurus, * **298**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Horské jezero, * **300**, Wenglein Josef, München, Podzimní krajina vesnická s kravami ve vodě, * **301**, Rieger Albert, München, Mlýn v horách, * **302**, Rieger Albert, München, Krajina, * **303**, Jacoby Paul, München, Krajina s duby, * **307**, Wildtödter Raul, Kamen, Letní večer, * **308**, Wildtödter Raul, Kamen, Zimní večer, * **310**, Winter, München, Mlýn na pohoří, * **317**, Dvořáček Jan, Kamenický Šenov (Steinschonau), Krajina alpská, * **318**, Dvořáček Jan, Kamenický Šenov (Steinschonau), Zámecký park v Čechách, * **328**, Krause František, Litoměřice, Baumpartie aus Leitmeritz, LOS * **345**, Kroupa Václav, Praha, Landschaft (Motiv aus dem Erzgebirge), LOS * **354**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Nach dem Regen, LOS

1874

Celkem vystaveno 368 exponátů. Prodáno 40 (LOS-29 / PRI-11).

* **2**, Heinlein Heinrich, München, Krajina z Stillupenského údolí v Tírolsku, * **5**, Hauptmann Michael, München, Krajina u Bordighery na přímoří Janovském, * **6**, Weber Paul, München, Motiv z Heimhaus u Mnichova, * **7**, Astudin Nikolai von, München, Motiv z údolí Adžského v Tírolsku, * **10**, Windmaier Anton, München, Zimní krajina, LOS * **13**, Millner Carl, München, Jezero Forchenské u Mittenwaldu v Bavořích, * **15**, Pöppel Rudolf, München, Krajina u Mnichova, * **16**, Heilmayer Josef, München, Krajina u Wallgavy na bavorské vysočině, * **21**, Dürck F., München, V lese, * **22**, Hauptmann Michael, München, Krajina z hořejšího Engadinu, * **23**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Noc při měsíčku (Motiv z údolí Saarského v jižním Tyrolsku), PRI * **24**, Irmer Carl, Düsseldorf, Krajina, * **25**, Mali Christian, München, Krávy u vody, * **26**, Kroupa Václav, Praha, Podzimní krajina. Motiv od Lovosic s vyhlídkou na Milešovku, * **30**, Riedel Vilém, Praha, Eichwald u Teplice (podzimní jitro), * **31**, Pfeifer Wilhelm, München, Bouřlivé počasí, * **36**, More M., Wien, Krajina, * **37**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Krajina s pastýřem před křížem klečícím, * **41**, Riedel Vilém, Praha, Západ slunce na pohoří scilském, LOS * **44**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina při jizevě u Mnichova, * **47**, Metzener Alfred, Düsseldorf, U Praxského jezera v Tírolsku, * **51**, Roth Philipp, München, Holandská krajina, * **52**, Kallenberg Andreas, Düsseldorf, Norvéžská krajina s vodopádem, * **54**, Schäffer August, Wien, Doubrava, motiv z Uher (pod večer) podělen penízem za umění světové výstavy, PRI * **55**, Mayburger Josef, Salzburg, Na cestě k Wetterhornu ve Švýcarsku, * **62**, Moralt Paul, München, Krajina u řeky Amper, LOS * **68**, Moralt Paul, München, Motiv z hornobavorských Alp, * **73**, Baumgärtner M., München, Jezero Staffelské u Murnavy v bavorských horách,

* **77**, Köbell Georg, München, Motiv z hor Sabinských u Terraciny, * **79**, Ebert Carl, München, Cesta v lese, * **82**, Schäffer August, Wien, Pobořený mlýn u Tufferu (Studie dle přírody), * **84**, Hafstrom O., Düsseldorf, Krajina, LOS * **85**, Willroider Josef, Düsseldorf, Krajina, LOS * **86**, Correggio Ludwig, München, Wendelstein v bavorských horách, * **87**, Krause Robert, München, Krajina u Mnichova, * **94**, Steffan Johann Gottfried, München, Blížící se bouřka, motiv z Ramsavy v alpách Berchtesgadenských, * **98**, Häfner Carl, München, Krajina u Lengriesu, * **100**, Pero Wilhelm, München, Tišina na moři Baltickém, * **101**, Wehli Matěj, Praha, Horské jezero při večerním světle, * **102**, Mayer Friedrich, München, Východ měsíce u Bodamského jezera, * **104**, Lange Gustav, Düsseldorf, Vestfálská krajina v zimě při východu měsíce, * **106**, Seidel August, München, Z okolí Mnichovského, * **107**, Funk Heinrich, Stuttgart, Podzimní večer na vestfálské stepi, * **109**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Motiv od jezera Thunského, * **112**, Gebhardt Ludwig, München, Partie z výšin Staremberského jezera, * **115**, Assmus Robert, München, Motiv z okolí Pražského (počernice), * **116**, Wüstlich Otto, München, V hořejším údolí Inském, * **122**, Saal Georg, Baden-Baden, Vodopád. Motiv z Drontjenského okresu u Norsku, * **125**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Pohled na Moulins blíž Dinantu, * **126**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Horská krajina, * **134**, Gleim Eduard Gustav, München, Motiv od Chiemského jezera, * **136**, Haas Johannes Hubertus Leonardus de, Bruxelles, Pastvina, * **137**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Deštivé počasí, * **138**, Waldhauser Antonín, München, Motiv na Bezdrevském rybníce u Hluboké v Čechách, * **140**, Seidel August, München, Krajina při Komerském jezeře u Menaggia, * **141**, Krause Robert, München, Krajina (Villa d'Este), * **143**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Dolnorýnská krajina, * **144**, Wüstlich Otto, München, Krajina pod večer, * **146**, Idar Hans, Wien, Bouří zmítán. (Mysl bouří zmítaná při bouřlivé přírodě), * **147**, Bernuth Ernst von, Düsseldorf, Krajina pod večer, * **152**, Rieger Albert, Wien, Večerní poklid, * **156**, Rätzer Hellmuth, Dresden, Obersee v bavorských horách, * **159**, Stephan Leopold, Praha, Krajina, * **162**, Bernuth Ernst von, Düsseldorf, Jedlový les, * **164**, Boshart Wilhelm, München, V lese, * **165**, André Sophie, Düsseldorf, Krajina, * **166**, Stademann Adolf, München, Partie u Chiemskejo jezera při měsíčku, * **167**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Zimní krajina, * **168**, Mayer Friedrich, München, Podzimní jitra v horách, * **170**, Steinach Anton, München, Podzimní den: motiv u Mnichova, * **172**, Steinicke Heinrich, Düsseldorf, Na výšině, * **174**, Langenschwarz Wilhelm von, Kassel, Les v zimě, PRI * **176**, Sckell Ludwig, München, Motiv u Obersee, * **177**, Sckell Ludwig, München, Partie u údolí Loiskského, * **178**, Holzer Josef, Wien, Motiv z Uher při řece Moravě, * **180**, Willroider Ludwig, München, Krajina z Horního Korutanska, * **181**, Heinel Eduard, München, Na pobřeží Lagí di Nemi, * **185**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Motiv z Korutanska, * **187**, Metz Cäsar, München, Krajina při Jižeře u Mnichova, * **189**, Schäffer August, Wien, Rybník u Salcpurku, * **191**, Schäffer August, Wien, Skupení lip u Salcpurku, LOS * **193**, Morgenstern Karl Ernst, München, Říční krajina s kravami, * **194**, Morgenstern Karl Ernst, München, Krajina u Mosy, * **195**, Morgenstern Karl Ernst, München, Jezero Valchenské v Horních Bavořích, * **196**, Wagner-Deines Johann, München, Přespy Kattewycké, * **198**, Schäffer August, Wien, Pohled z Mnichovy Hory u Salcpurku, * **199**, Thoren Otto von, Wien, Pusta, * **201**, Obermüllner Adolf, Wien, Březnové počasí. (Stafáže od Ludvíka Voltze), * **202**, Friedrich W., Trieste, Motiv z Gorice. (Západ slunce), * **203**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Inské údolí, Brixlegg, * **205**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Partie u Geisu ve Švýcarsku, * **206**, Calame Alexandre, Genève, Campagna di Bordighera. Na pomoří mezi Nizzou a Janovem nedaleko Mentone, * **207**, Blau Tina, München, Při upravování Dunaje, LOS * **208**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Krajina z jižních Tírol, * **209**, Havránek Bedřich, Praha, Pobřeží vltavské, PRI * **210**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Noc při měsíčku u Kronburku, LOS * **211**, Funk Heinrich, Stuttgart, Panský ostrov v Chiemském jezeře (Podzim), * **212**, Rasch Heinrich, München, V dešti, krajina z Horních Bavor, * **213**, Mali Christian, München, První sníh, * **215**, Post Eduard Caspar, Düsseldorf, Vestfálská krajina, * **238**, Holzer Josef, Wien, Motiv z Uher při řece Moravě, * **239**, Saal Georg, Baden-Baden, Wallenstadtské jezero ve Švýcarsku (nákras), * **250**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Horská krajina, * **251**, Meissner Ernst, München, Krávy u vody, * **253**, Ullik Hugo, München, Krajina při Dunaji (u Děvína), LOS * **256**, Ruyten Jan, Antwerpen, Někdejší průplav d'Ancre v Antorřě, LOS * **258**, Lichtenheld Wilhelm, München, Mlýn v údolí Mangfallském, * **260**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Bukový les, PRI * **261**, Eibner Friedrich, München, Pohled na Toledo ve Španělich, * **262**, Parmentier Marie de, Wien, Partie ze vsi, * **265**, Seidel August, München, Partie, v pozadí hory Karvendelské, * **271**, Parmentier Marie de, Wien, Z okolí Vidně, * **278**, Riedel Vilém, Praha, Partie u lesního zámečku v Eichwaldu, * **279**, Riedel Vilém, Praha, Rybník u kovárny v Eichwaldu, * **280**, Riedel Vilém, Praha, Partie z Eichwaldu

u Teplice, * **281**, Riedel Vilém, Praha, Partie u kovárny v Eichwaldu, * **285**, Schindler Emil Jacob, Wien, Krajina, * **287**, Schäffer August, Wien, V bahništi, * **289**, Lichtenfels Eduard von, Wien, Krajina, * **292**, Hörmann Theodor von, Wien, U Blatenského jezera v Uhřích, * **293**, Gegerfelt Wilhelm von, Düsseldorf, Pobřeží u západního moře, * **294**, Hörmann Theodor von, Wien, U Blatenského jezera v Uhřích, * **295**, Thiele Arthur, Dresden, Zimní krajina s jeleny, * **296**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Údolí v Ardenách, * **297**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Okolí Bruselu, * **298**, Hauptmann Michael, München, Krajina u Porto Maurizio (nábřeží Janovské), * **301**, Meermann Arnold, München, Louka jelení v lese BRegencském, * **312**, Schleich Eduard, München, Krajina při Izaře, * **318**, Baisch Hermann, München, Jarní krajina, * **321**, Laporte M., Paris, Dobré jitro, * **322**, Spitzweg Carl, München, Krajina, * **323**, Russ Robert, Wien, Krajina se stafází, * **329**, Fux J., Wien, V parku, * **331**, Lot Henry, Düsseldorf, Vnitřek lesa, * **341**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Po dešti, * **346**, Oesterley Carl ml., Hamburg, Norský fjord při měsíčku, * **347**, Preller Friedrich, Weimar, Krajina s koupajícími se centaury, * **349**, Ullik Hugo, München, Krajina, * **350**, Waldhauser Antonín, Praha, V rákosí, * **351**, Waldhauser Antonín, Praha, V rákosí, * **358**, Saal Georg, Baden-Baden, Z Černolesi, * **359**, Saal Georg, Baden-Baden, Ze Švýcar, * **361**, Saal Georg, Baden-Baden, Ze Švýcar, * **363**, Saal Georg, Baden-Baden, Ze Švýcar, * **365**, Liebscher Karel, Praha, Ze Šumavy, * **371**, Kroupa Václav, Praha, Waldidylle, LOS * **375**, Stephan Leopold, Praha, Fischerhutte, LOS * **378**, Sieburger Bernhard, Praha, Fruhlingszeit, LOS * **381**, Grab Bertha von, Praha, Chiemsee, LOS * **382**, Grab Bertha von, Praha, Chiemsee, LOS

1875

Celkem vystaveno 563 exponátů. Prodáno 61 (LOS-32 / PRI-29).

* **154**, Zeller Fritz, Salzburg, Jelen v říji s laněmi, * **155**, Seidel August, München, Večer na tirolské Alpě, * **156**, Müller Moritz, München, Kamzíci orlem polekaní, * **157**, Morgenstern Karl Ernst, München, Zámek a průsmyk Fernsteinský v Tirolsku, * **159**, Morgenstern Karl Ernst, München, Leutstetten u Starnberského jezera, * **165**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Krajina ze severozápadních Čech, PRI * **166**, Häfner Carl, München, Holandská krajina na podzim, * **171**, Mayer Friedrich, München, Poled. Partie ze Schlandersu ve Vintschgauu (Tirolsko), * **172**, Meixner Ludwig, München, Večerní soumrak u Isary blíž Mnichova, * **174**, Schäffer August, Wien, Východ slunce nad bařinou, LOS * **175**, Frey Carl von, Salzburg, Krajina u Leopoldskronu blíž Salcpurku, PRI * **179**, Baumgärtner M., München, Na pěšině u Královského jezera, * **180**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Úžlabina, PRI * **181**, Rustige Heinrich von, Stuttgart, Krajina u Boppardu na Rýně, * **185**, Waldhauser Antonín, Praha, Větrník Štrampouch u Časlavi v Čechách, * **187**, Steffan Johann Gottfried, München, Cesta na výšinách u Wallenstadtského jezera, * **188**, Kirmig Alois, Praha, Labská krajina u Žirče, * **190**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Mlýn u Terstu, * **193**, Steffan Arnold, München, Z okolí Starnberského jezera v Bavořích, * **201**, Mecklenburg Louis, München, Průplav v Benátkách při měsíčku, * **205**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Villa Zanchi u Terstu (Večer), * **206**, Steffan Johann Gottfried, München, U Brienzského jezera v hořejším Bavorsku (Švýcarsko), * **208**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Motiv u Brienzu, * **209**, Schoyerer Josef, München, Krajina, * **210**, Deininger Carl Franz, München, Krajina z Hesenska, * **211**, Thiele Arthur, Dresden, Srněi v pasece, * **214**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina na Isaře, * **215**, Hacker Horst, München, Motiv z Rosenlauského údolí s vodopádem, * **216**, Hellrath Emil, München, Chiemské jezero, * **221**, Obermüllner Adolf, Wien, Při výtoku horského jezera, * **223**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Lesní krajina, * **225**, Hansch Anton, Wien, U Traunského jezera, * **226**, Ortmans François Auguste, München, Krajina, * **227**, Hauptmann Michael, München, Krajina, * **230**, Tuscany Maria, Kosmonosy, Horská krajina, * **231**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina z jižního Tirolska, * **235**, Wanner, München, Motiv od Mnichova, * **237**, Steinach Anton, München, Obraz zimní, * **238**, Roth Philipp, München, Krajina z okolí Mnichovského, * **239**, Assenbaum Fanny, München, Krajina u Prahy, LOS * **241**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Neapole od Pausilippa viděna, * **243**, Hansch Anton, Wien, Hinterské jezero v Berchtesgadenu, * **245**, Dubois-Girl O., München, Zřícenina v Ravellisu u Amalfi, * **246**, Stademann Adolf, München, Zimní krajina, * **249**, Mecklenburg Louis, München, Z vesnice Ambrasu u Inšpruku, * **252**, Bauer Constantin, München, Wendlstein v Hořejších Bavořích, PRI * **253**, Eckert Karl, München, Srněi na útěku, LOS * **256**, Eckert Karl, München, Vysoká zvěř u napajedla, * **257**, Schleich Eduard, München, Po dešti, * **258**, Lieske Karl, München, V hornobavorské vsi,

LOS * **259**, Gebhardt Ludwig, München, Hora Watzmann u Berchtesgadenu, * **260**, Baumgärtner M., München, Schlierské jezero, PRI * **265**, Voltz Ludwig, München, Rodina srnčí, * **266**, Wanner, München, Z bavorských hor, * **267**, Ledeli Josef, Brno, Zašlá valcha u Obřan blíž Brna, * **268**, Baumgärtner M., München, Staffelské jezero, PRI * **271**, Schweninger Karl, Wien, Měsíčná noc na jezeře Chiemském, * **273**, Wildtödter Raul, Kamen, Jarní jitro (tokající tetřev), * **274**, Wildtödter Raul, Kamen, Podzemní jitro (skonávající jelen), * **277**, Schäffer August, Wien, Pokrají bavorského lesíka v bačině u Salcpurku, * **278**, Willroider Josef, Düsseldorf, Krajina z Korutan, * **279**, Steffan Johann Gottfried, München, Vichřice na Starnberském jezeře, * **280**, Wagner-Deines Johann, München, Duny u Schewening, * **281**, Langko Dietrich, München, Měsíčná noc u Dortrechtu na Mose, * **284**, Hacker Horst, München, Trummské jezero u Salcpurku, * **285**, Holzer Josef, Wien, Vysoký Goll viděn od Hinterského jezera, LOS * **286**, Federle Carl, München, Měsíčná noc, * **287**, Spitzweg Carl, München, Krajina horská, PRI * **290**, Hörmann Theodor von, Wien, U silnice z Brixenu do Klausenu (Tirolsko), * **293**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Východ měsíce na pomezí norském, * **294**, Boshart Wilhelm, München, Krajina v Prienu, * **296**, Riedel Vilém, Praha, Podzemní krajina (motiv z hořejší Libně u Prahy), * **298**, Correggio Ludwig, München, Bukový les, * **302**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Krajina z Harcu, * **303**, Hahn W., München, Na Isaře u Mnichova, * **304**, Assmus Robert, München, Podzemní jitro, motiv z Čech, * **308**, Holzer Josef, Wien, Tichý koutek lesní, * **309**, Bühlmayer Conrad, Wien, Motiv z Chiemského jezera, * **310**, Mayburger Josef, Salzburg, Jezero Gosauské s Dachsteinem, * **311**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Krajina, * **312**, Gleim Eduard Gustav, München, Motiv z krajiny Heilbronské u Tolze v Hořejších Bavořích, * **314**, Engelbreit K., München, Krajina u Loferu, * **315**, Gebhardt Ludwig, München, Královské jezero, * **322**, Moralt Paul, München, Motiv od Peissenberku v Hořejších Bavořích, * **326**, Moralt Paul, München, Motiv od Weyarnu v Mangfallském údolí (Hořejší Bavyry), * **327**, Baumgärtner M., München, Na pěšině ku Královskému jezeru, * **328**, Binzer Carl von, München, Krajina, * **331**, Wex Willibald, München, Úžlabina Lammerská v Komorním statku solním s Donnerskogelem v pozadí, PRI * **333**, Frey Wilhelm, München, Krávy u potoka, * **341**, Reinhardt Wilhelm, München, Zimní krajina, * **343**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Motiv od Terstu, * **345**, Voltz Ludwig, München, Klisna se hříbětem u vody, LOS * **346**, Bosch E., Düsseldorf, Návrat z pastvy, * **347**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Motiv Bystrina, PRI * **348**, Hermann Ph., München, Ve zních u Mnichova, * **349**, Bühlmayer Conrad, Wien, Krávy u vody, * **350**, Bühlmayer Conrad, Wien, Návrat stáda, * **352**, Brunner Joseph, Wien, Cesta k Alpě (Motiv ze Švýcar), * **357**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Pohled na Hasiere (po dešti), PRI * **358**, Metz Časar, München, Večer u Ammerského jezera, * **359**, Schäffer August, Wien, Pustý břeh (Motiv od Severního moře), * **360**, Hansch Anton, Wien, Hinterské jezero v Bavořích, * **361**, Hansch Anton, Wien, Vysoký Goll v Bavořích, * **362**, Lange Julius, München, Motiv z Oberského jezera s Watzmannem, * **364**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Měsíčná noc v Pirani (Istrie), * **365**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Ostrov Nonnenworth v Rýně, * **366**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Po bouři. Krajina v Appenzellu, * **367**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Na suše (Motiv u Schewening), * **368**, Boshart Wilhelm, München, Sklizení zemčat, * **369**, Lot Henry, Düsseldorf, Krajina s ovceci, * **371**, Niedmann August, München, V neděli ráno na horách, * **372**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Východ měsíce u Kodaně, PRI * **373**, Mali Christian, München, Ráno u jezera, * **374**, Mali Christian, München, Ze vsi u Brixleggu v Tirolsku, * **375**, Sellmayr Ludwig, München, Krávy u napajedla, LOS * **377**, Lanckow Ludwig, Düsseldorf, Západ slunce v zimě, PRI * **378**, Preller Friedrich, Dresden, Římská Kampanie, * **379**, Petzl Ferdinand, München, Canal grande, * **381**, Velten Wilhelm, München, Lesní krajina v zimě, * **382**, Morgenstern Karl Ernst, München, U Chiemského jezera, * **383**, Holzer Josef, Wien, Časně ráno (Motiv z Uher), * **384**, Zwengauer Anton Georg, München, Večer u Starnberského jezera, * **388**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Vodopád, LOS * **389**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Bystrina, * **390**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Chumelice v lese, * **391**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Krávy v brodě, * **392**, Piepenhagenová Louisa, Wien, Bouře, * **394**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Motiv z Harcu, * **396**, Waldhauser Antonín, Praha, Večer u Solnice v Čechách, * **397**, Waldhauser Antonín, Praha, Ráno na Kankovských Horách u Hory Kutné v Čechách, * **398**, Schleich Eduard, München, Krajina, * **399**, Ullik Hugo, München, Partie z Karlína u Prahy, LOS * **402**, Waldhauser Antonín, Praha, V rákose u Hluboké v Čechách, * **403**, Blau Tina, Wien, U Dunaje, * **404**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Krajina u Chiemského jezera, * **405**, Kroupa Václav, Praha, Čertův statek na Doubravě blíže Chotěboře v Čechách, * **406**, Baron K., München, U lida blíž Benátek, * **407**, Wenglein Josef, München, Podzemní večer, * **408**, Raupp Karl,

Nürnberg, Jitro, * **409**, Raupp Karl, Nürnberg, Poledne, * **410**, Raupp Karl, Nürnberg, Večer, * **411**, Raupp Karl, Nürnberg, Noc Motivy od jezera Starnberského a Chiemského, * **416**, Schwerin A. von, Düsseldorf, Motiv od Starnberského jezera, * **421**, André S., Düsseldorf, Krajina s mlýnem, * **422**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Volar v Čechách, * **422**, Wanner, München, Motiv z okolí Salcpurského, * **427**, Faurholdt H., Düsseldorf, U večer po dešti, * **428**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Knižecí koruny v Šumavě, * **430**, Oppelt Edmund, Praha, Krajina z Loischského údolí v bavorských horách, * **431**, Liebscher Karel, Praha, Javor v Šumavě, * **463**, Lichtenfels Eduard von, Wien, Z Bílé Crkve na Dunaji, * **465**, Müller L. C., Wien, Pobřeží u Palerma s vrchem Pelegrino, * **466**, Mészöly Géza, München, U Blatenského jezera, * **467**, Mészöly Géza, München, Uherská krajina při řece, * **469**, Obermüllner Adolf, Wien, Tirolská krajina, LOS * **471**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jitro (Holštýnská krajina), * **492**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jaro na ladách, * **493**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Hrobka pohanská na západním moři, * **494**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Lada u labe, * **495**, Dupré Jules, Paris, Krajina, * **501**, Schilcher Friedrich, Wien, Čtvero počasí ročných (šedě v šedu malováno), * **503**, Dotzauer Franz, Leipzig, Idyla, * **505**, Stephan Leopold, Praha, Chýše rybářská, LOS * **514**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Zima (poštovní vozka), PRI * **516**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Zima, * **520**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Lesnatá lada, * **521**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Blížící se bouřka v čas žní, * **522**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Krajina v dešti - Muž ryby na udici chytající, * **523**, Kauffmann Hermann, Hamburg, Návrat z honby, * **537**, Ullik Hugo, München, Mlýn na Šumavě, * **542**, Kroupa Václav, Praha, Pila v horském údolí u Doubravy, LOS

1876

Celkem vystaveno 366 exponátů. Prodáno 52 (LOS-33 / PRI-19).

* **1**, Lathouwer A. de, Antwerpen, Silnice u Lauterbachu, * **3**, Stephan Leopold, Praha, Partie při Vltavě u Prahy, LOS * **4**, Assenbaum Fanny, München, Partie z bavorského lesa, * **7**, Mali Christian, München, Ve vsi prší, * **8**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Po jarním dešti (holštýnská krajina), * **13**, Gebhardt Ludwig, München, Partie na Ampeře, * **14**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Ranní červánky v Mont-aigle u Dinantu, * **17**, Seidel August, München, Partie na holandském pomoří, * **19**, Lamorinière François, Antwerpen, Nastávající bouřka u ostrova Valchernu, * **27**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Břehy Skaldy, * **29**, Kirschner Marie, Paris, Partie vesnická u Valmondois, * **31**, Wüstlich Otto, München, Krajina ze Solního komor. Statku, * **34**, Kroupa Václav, Praha, Pila v Mariánském údolí u Chotěboře, LOS * **36**, Schulhof Adolf, Praha, Krajina v bavorských vysokých Alpách, * **37**, Schulhof Adolf, Praha, U Bremského jezera, * **39**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Dachstein s Gosauským jezerem, * **46**, Gleim Eduard Gustav, München, Krajina u Aschheimu v okolí Mnichovském, * **50**, Gleim Eduard Gustav, München, Jitro v Appenzelských Alpách, * **51**, Rasch Heinrich, München, Park Nymfensburský u Mnichova v 18. Století, * **52**, Schleiden Eduard, München, U Starenberského jezera, * **54**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Partie ze švédského pomoří, * **55**, Andre F., Düsseldorf, Z bavorských hor, * **56**, Morgenstern Karl Ernst, München, Vyhledka ze Schänzli v Bernu, PRI * **57**, Morgenstern Karl Ernst, München, Staubach v údolí Lauterbrunském, PRI * **58**, Morgenstern Karl Ernst, München, Chillon na jezeře Genevském, PRI * **59**, Morgenstern Karl Ernst, München, Veitauz na jezeře Genevském, PRI * **60**, Morgenstern Karl Ernst, München, Místo v Ouchy na jezeře Genevském, PRI * **61**, Morgenstern Karl Ernst, München, Partie z parku v Ouchy, PRI * **62**, Morgenstern Karl Ernst, München, Vyhledka z Chaudronu v Montreux, PRI * **63**, Morgenstern Karl Ernst, München, Jezero Genevské, PRI * **64**, Morgenstern Karl Ernst, München, V Guntenu na jezeře Thunském, PRI * **65**, Morgenstern Karl Ernst, München, Starý hrad v Lausanu, PRI * **66**, Morgenstern Karl Ernst, München, Motiv v Montreaux na jezeře Genevském, PRI * **67**, Morgenstern Karl Ernst, München, Motiv v Nyonu na jezeře Genevském, PRI * **68**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina v zimě, * **70**, Berger Hermann, München, Stádo dobytka u Starenberského jezera, * **72**, Mendelsloh Gustav von, München, Skála Tiberiova na ostrově Capri - západ slunce, * **74**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, V přesypech - Holandsko, * **75**, Ullik Hugo, München, Hochkalter v Ramsavě, LOS * **77**, Ullik Hugo, München, Sonntagshorn viděn od Ruppoldingu večer, * **78**, Blau Tina, Wien, Jakubské jezero u Weilheimu v Bavořích, * **79**, Mayburger Josef, Salzburg, Jägerspitze na Untersberku, * **81**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Mlýn u Brixleggu v Tyrolsku, * **83**, Schultheiss Karl, München, Krajina se stafází, * **84**, Richter J., München, Krajina, * **85**, Petzl Ferdinand, München, Krajina u Brescie za večerního osvětlení, * **87**,

Correggio Ludwig, München, Motiv u Bolzana v jižním Tyrolsku, PRI * **88**, Wüst Alexander, Antwerpen, Krajina, * **89**, Moralt Paul, München, Kochelské jezero s Vevédovým stanovištěm - pohled z Zimmermooru, * **90**, Moralt Paul, München, Tengernské jezero s Hiršberkem jaro, * **96**, Arnz Albert, Düsseldorf, Německá krajina z rána, * **103**, Pfeifer Wilhelm, München, U Starnberského jezera, * **104**, Schleiden Eduard, München, Mlýn ve Vestfálsku, * **107**, Spitzweg Carl, München, Alpská chatrč, * **109**, Obermüllner Adolf, Wien, Pohled na Trafoierskou ledovou stěnu v obvodu Ortlerském - Tyrolsko, * **110**, Francais, Paris, Lesní krajina, * **112**, Blau Tina, Wien, Partie vesnická, * **114**, Seidel August, München, Partie u Starnberského jezera, * **115**, Bossuet Francis Antoine, Bruxelles, Mosela v Metách, * **116**, Bossuet Francis Antoine, Bruxelles, Pohled na Daro v Granadě, * **117**, Boshart Wilhelm, München, Partie u Chiemského jezera, * **119**, Raven Ernst von, Düsseldorf, Údolí Berchtesgadenské, * **121**, Schäffer August, Wien, Zelený les (Motiv z videňského lesa, * **125**, Hoorde G. van, Antwerpen, Čertův most v Beversetu u Malmedy, * **130**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jitro na pobřeží ostrova Rany, * **131**, Grashey Otto, München, Z obory, * **133**, Schäffer August, Wien, Ranní červánky (motiv z Geisberku u Salcpurku), * **135**, Wex Willibald, München, Dachstein s Gosauským jezerem, * **136**, Gleim Eduard Gustav, München, Krajina za jitra (motiv z okolí Tölzského u Hořejších Bavořích), * **137**, Robert Alexandre, Bruxelles, Upomínka na Itálii, * **138**, Wüstlich Otto, München, Lesní partie, * **139**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Z Dolní Lužice, * **142**, Derickx Louis, Antwerpen, Mlýn v Yvoiru, * **146**, Musin François, Bruxelles, Starý přístav v Gravelině, * **151**, Heinel Eduard, München, Krajina se stafáží, * **155**, Millner Carl, München, Královské jezero u Berchtesgadenu, * **156**, Millner Carl, München, Gaumerlinghorn u Loferu v Tirolech, * **157**, Mali Christian, München, Podzimní idyla, * **160**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Ručeť, * **161**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina na vysokých horách, LOS * **162**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina v zimě, * **163**, Keyser Albert de, Antwerpen, Západ slunce u Skaldy, * **164**, Stademann Adolf, München, Noc o měsíčku, * **165**, Meyers Isidore, Antwerpen, Skalda v noci, * **166**, Musin François, Bruxelles, Mořská hráz u Blankenberku, * **168**, Mayburger Josef, Salzburg, Rottmannshöhe u Starnberského jezera, * **172**, Kindermans Jean Baptiste, Bruxelles, Krajina, * **174**, Frey Carl von, Salzburg, Motiv z Mnišské hory u Salcpurku, PRI * **175**, Frey Carl von, Salzburg, Partie ze vsi u Salcpurku, PRI * **176**, Assenbaum Fanny, München, Partie z bavorského lesa, LOS * **178**, Wüstlich Otto, München, Krajina z jižního Tirol, * **180**, Leemans Eglise François, Antwerpen, Mosa u Dortrechtu při měsíčku, * **184**, Cap Konstantin, Antwerpen, Upomínka na Ostende, * **185**, Rasch Heinrich, München, Večer v krajíně Hořejších Bavor, * **187**, Montgomery Robert, Antwerpen, Islandský les, * **188**, Riedel Vilém, Praha, Návrat rybářův (severní pomorí bretaňské), LOS * **189**, Moralt Paul, München, Ledovec Fuschereiskar (Vysoké Taury), * **190**, Seidel August, München, Partie na Steinlinské Alpě u Chiemského jezera, * **191**, Hetz O., München, Vesnická partie z Tirol, * **193**, Mecklenburg Louis, München, Krajina u Hallthurnu na blízkou, * **198**, Engelbreit R., München, Vodopád, * **199**, Engelbreit R., München, Lesní krajina, * **203**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Bukový les, * **204**, Beurlin Wilhelm F., Trieste, Rybářský přístav u Auersiny, * **206**, Wenglein Josef, München, Krajina s kravami, * **208**, Stegmann Franz, Düsseldorf, Průplav v Gentu, * **209**, Schoyerer Josef, München, Wiesbachhorn (Pinzgau), * **210**, Schoyerer Josef, München, Vysoký Göll u Berchtesgadenu, * **211**, Schoyerer Josef, München, Eibsee (bavorská vysočina), * **215**, Waldhauser Antonín, Praha, Trosky v Čechách (podzim), * **216**, Oppelt E., Praha, U Lake v Čechách, * **217**, Oppelt E., Praha, Lesní idyla ze saského Švýcarska, * **218**, Wehli Matěj, Praha, Železniční domek u Vltavy, PRI * **219**, Kopecký A., Kroměříž, Pohled na Kutnou Horu s chrámem sv. Barbory, * **220**, Waldhauser Antonín, Praha, Noc u Otavy, * **227**, Riedel Vilém, Praha, Partie z Eichwaldu (akvarel), * **229**, Francais, Paris, Krajina, * **231**, Waldhauser Antonín, Praha, Krajina noční u Hluboké, * **232**, Waldhauser Antonín, Praha, Krajina ranní u Hory Kutné, * **233**, Waldhauser Antonín, Praha, Krajina večerní u Horšova Týna, * **252**, Perlberg Friedrich, München, Motiv z Meirink v údolí Hasliském(Švýcary), * **253**, Perlberg Friedrich, München, Tüchersfeld ve franckém Švýcarsku, * **267**, Baumgärtner M., München, Hořejší jezero, * **268**, Baumgärtner M., München, Přijezd ku Královskému jezeru, * **269**, Baumgärtner M., München, Královské jezero, * **270**, Bauer Constantin, München, Krajina u Landsberku na Lechu, * **271**, Bauer Constantin, München, Krajina u Seefeldu, * **272**, Ullik Hugo, München, Krajina u Traunsteinu, * **274**, Sommer Carl August, Altona, U jezera Champlainského, * **275**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Mlýn v Ramsavě, LOS * **276**, Lankow L., Düsseldorf, Vesnická partie v zimě, * **277**, Lankow L., Düsseldorf, Vnitřek lesa v zimě, * **278**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Letní jitro na Solitudě u Stuttgartu, * **281**, Gabriel Paul Joseph Constantin, Bruxelles, Holandská

krajina z rána, * **282**, Kroupa Václav, Praha, Partie z Doubravského údolí u Chotěboře (v Čechách), * **283**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Noc při měsíčku, LOS * **284**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Horské jezero, * **285**, Piepenhagenová Louisa, Praha, po dešti, * **286**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Vodní partie, * **294**, Lange Julius, München, Partie z Ramsavy u Berchtesgadenu, * **295**, Lange Julius, München, Partie z Ampergrundu u Mnichova, * **296**, Stademann Adolf, München, Krajina v zimě, * **297**, Lichtenheld Wilhelm, München, Královské jezero při měsíčku, * **298**, Sckell Ludwig, München, Vodopád u Mittenwaldu, LOS * **299**, Würbs Karel, Praha, Partie u Boppartu na Rýně, LOS * **300**, Stephan Leopold, Praha, Krajina pod večer, * **308**, Waldhauser Antonín, Praha, Zbiroh (partie na Jižeře u Turnova), * **309**, Lichtenheld Wilhelm, München, Aachenské jezero při měsíčku, * **312**, Kirnig Alois, Praha, Červený hrádek (podzimní večer), LOS * **313**, Sellmayr Ludwig, München, Krávy ve vodě, * **315**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Krajina v jižním Švýcarsku podvečer, * **319**, Feldhütter Ferdinand, München, Královské jezero, * **320**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jarní den (holštýnský les), * **321**, Lange Julius, München, Partie u Waxensteinu, LOS * **324**, Feldhütter Ferdinand, München, Hořejší jezero, * **325**, Chittussi Antonín, Praha, U zimní noci, * **333**, Wachsmann Bedřich, Praha, Partie v parku Lukavickém, * **335**, Steffen Eduard, Česká Lípa, Selský dům v Schönově u Berchtesgadenu, * **336**, Steffen Eduard, Česká Lípa, U studny v Schellenberku v Bavořích, LOS * **342**, Schmidt Marie, Smichov, Partie z parku Vlašimského, * **346**, Schleich Eduard, München, Na Labi u Hamburku

1877

Celkem vystaveno 478 exponátů. Prodáno 53 (LOS-26 / PRI-27).

* **1**, Keyser Albert de, Antwerpen, Z okolí Bruselu, * **6**, Mali Christian, München, Před tyrolskou hospodou, * **7**, Böker Carl, Düsseldorf, Z jara, * **11**, Seidel August, München, Ovcáci na stepi (na Lešském poli v Horním Bavorsku), * **12**, Bolonachi Constantin, München, Po bouři, * **13**, Rosseels Jacques, Antwerpen, Břeh Scheldy, * **14**, Froloff Alexander, München, Lesní cesta, * **15**, Correggio Ludwig, München, Zimní krajina, * **17**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Po dešti. Pohled na Auseremme (Dinant), * **18**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Horské jezero, LOS * **27**, Hauptmann Michael, München, Z římské Campagny, * **36**, Heilmayer Karl, München, Partie z Torbole na Gardském jezeře, * **37**, Schultz Theodor, Hamburg, Na číhané (motiv z Capri), * **40**, Kroupa Václav, Praha, Večerní krajina (Motiv u Botičského potoka u Prahy), LOS * **42**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Vodopád, * **47**, Kappis Albert, München, Rybáři v mořské tišině, PRI * **48**, Blau Tina, Wien, Večer na Dunaji u Vídně (upravování břehů Dunaje), * **53**, Hofelich Ludwig, München, Krajina s vesní cestou, * **60**, Musin François, Bruxelles, Mořská hráz u Ostande za bouřlivého počasí, * **65**, Ruyten Jan, Antwerpen, Stavení na břehu Scheldy, * **66**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Na Achenském jezeře, * **67**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Večer u rybníka, * **68**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, U hořejšího jezera Gosauského, LOS * **69**, Kirnig Alois, Praha, Chrám bohyně Venuše (Řím), * **70**, Kirnig Alois, Praha, Římská Campagna (La sedea dell Diavolo), * **71**, Kirnig Alois, Praha, Kolloseum (Řím), * **72**, Kirnig Alois, Praha, Silnice do Tivoli, * **73**, Kirnig Alois, Praha, Na Tibeře, * **74**, Kirnig Alois, Praha, Římská campagna, * **75**, Kirnig Alois, Praha, Římský vodovod (Aqua Claudia), * **76**, Kirnig Alois, Praha, Evangelický hřbitov (Řím), * **77**, Kirnig Alois, Praha, Palmy z Říma, * **78**, Kirnig Alois, Praha, Partie z Palatinu, * **79**, Kirnig Alois, Praha, Trofée Maria (Řím), * **80**, Kirnig Alois, Praha, Dub Tassův u sv. Onofora v Římě, * **81**, Kirnig Alois, Praha, Na Tibeře u Aqua Acetosa, * **82**, Kirnig Alois, Praha, Chrám bohyně Vesty (Řím), * **83**, Kirnig Alois, Praha, Partie z Říma, * **84**, Kirnig Alois, Praha, Monte Mario u Říma, * **85**, Kirnig Alois, Praha, Partie u Tivoli, * **86**, Kirnig Alois, Praha, Pyramida Cestia u Říma, * **87**, Kirnig Alois, Praha, Partie u Aqua Acetosa (Řím), * **88**, Kirnig Alois, Praha, Ostrov Capri, * **89**, Kirnig Alois, Praha, Faraglioni na Capri, * **90**, Kirnig Alois, Praha, Ostrov Ischia, pohled z ostrova Capri, * **91**, Kirnig Alois, Praha, Břeh ostrova Capri s Vesuvem, * **92**, Kirnig Alois, Praha, Břeh ostrova Capri s Vesuvem, * **93**, Kirnig Alois, Praha, Pohled na město Capri, * **96**, Vöscher Leopold Heinrich, München, Jungfrau, vrch v Bavořích, * **97**, Boshart Wilhelm, München, Motiv u Brannenburgu, * **98**, Vöscher Leopold Heinrich, München, Grindelská alpa, * **99**, Sommer Carl August, Altona, Severoamerická hornatina, * **103**, Mols Robert, Antwerpen, Pohled na Bordeaux, nábřeží des Chartrous, PRI * **104**, Willroider Ludwig, München, Z horních Bavor, * **109**, Hofmann-Zeits Ludwig, München, Rimini, * **118**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Ručeť a mlýn, * **126**, Boshart Wilhelm, München, Jitro

na stepi, * **127**, Boshart Wilhelm, München, Den na Chiemském jezeře, * **128**, Gebhardt Ludwig, München, Partie z Haidenu na Bodamském jezeře, * **129**, Boshart Wilhelm, München, Večer v bařině, * **130**, Boshart Wilhelm, München, Noc na Chiemském jezeře, * **133**, Moralt Paul, München, Motiv u jezera Ammerského, * **136**, Steffan Arnold, München, Jitro (Motiv z Oberaudorfu v Tyrolsku), * **137**, Chittussi Antonín, Praha, V lese, * **138**, Wagner-Deines Johann, München, Měsíční svit u Dortrechtu, * **139**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Stepní krajina, * **141**, Chittussi Antonín, Praha, Zimní jitro na pustě, * **146**, Hauptmann Michael, München, Silnice v Meiringenu (Švýcarsko), * **147**, Swieszewski Alexander, München, Partie z Vierwaldstättského jezera, * **149**, Pero Wilhelm, München, Přistaviště na anglickém pobřeží, * **152**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Přesypy holandské, * **153**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Břeh Šeldy u Antorfu, * **155**, Bolze Carl, München, Wörthské jezero u Mnichova, * **157**, Marc Wilhelm, München, Pramen, * **158**, Christ M. L., München, Z vesnice Menzingu u Mnichova, * **160**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Večer při měsíčku, * **162**, Baumgärtner M., München, Wörthské jezero u Starnberku, * **163**, Chittussi Antonín, Praha, V lese, * **164**, Moralt Paul, München, Partie z Mangfallského údolí v Hořejších Bavořích, * **165**, Tomsa Matylda, Praha, Horská krajina, * **166**, Würbs Karel, Praha, Krajina, * **167**, Blau Tina, Wien, Motiv z Uher, * **169**, Hofelich Ludwig, München, Krávy u vody ráno, * **171**, Hofelich Ludwig, München, Krávy u vody večer, * **173**, Musin François, Bruxelles, Pobřeží u Dortrechtu, * **175**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Krajina u jezera Comského, * **177**, Fink August, München, Motiv ze Starenberského jezera u Mnichova, * **180**, Waldschmidt, Weimar, Večerní nálada po bouři, * **182**, Parmentier Marie de, Wien, Vesní cesta, * **186**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Na pobřeží Potamského jezera, * **188**, Stephan Leopold, Praha, Krajina, LOS * **189**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Na břehu Tibery u Říma, * **190**, Leinecker Franz, München, Vrchní jezero u Berchtesgadenu, * **192**, Wex Willibald, München, Královské jezero u Berchtesgadenu, * **193**, Mayburger Josef, Salzburg, Pohled z Gaisberku na Watzmann, * **201**, Knorr Hugo, Karlsruhe, Čtvero ročních počasí, * **202**, Knorr Hugo, Karlsruhe, Čtvero ročních počasí, * **203**, Knorr Hugo, Karlsruhe, Čtvero ročních počasí, * **204**, Knorr Hugo, Karlsruhe, Čtvero ročních počasí, * **206**, Hellrath Emil, München, Lesní cesta se stádem ovcí, * **211**, Smith-Hald Frithjof, Düsseldorf, Po slunce západu, * **215**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Zadní jezero s Mühlsturzhorny, * **217**, Ullik Hugo, München, Motiv z Čech, LOS * **218**, Nocken Wilhelm Theodor, Düsseldorf, Mühlsturzhorny (Partie z Ramsavy), * **219**, Arnz Albert, Düsseldorf, Arco naturale - Capri, * **223**, Mali Christian, München, Opuštění Alp, * **224**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Westfálská krajina, * **227**, André J., Düsseldorf, Motiv z horních Bavor, * **232**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Hrad Mazze u Brixleggu v Tyrolsku, LOS * **234**, Pratere Edmond de, Kortrijk, Koně na břehu skotského jezera, * **237**, Rösl Josef, München, Večerní krajina, * **238**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Berninský ledovec, * **240**, Reinhardt Wilhelm, München, Krajina z bavorského pohoří, * **242**, Schmiechen Hermann, Düsseldorf, Krajina u jezera Nemi v Itálii, * **246**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Mlýn v Bavorsku (večer), LOS * **247**, Jacobs Jacob, Antwerpen, Etretrat na břehu Normandie, * **248**, Stademann Adolf, München, Partie na Ammerském jezeře, * **253**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Z Harzu, * **254**, Halauska Ludwig, Wien, Motiv ze Solnohradu, LOS * **255**, Gabriel Paul Joseph Constantin, Bruxelles, Hollandský mlýn, * **262**, Parmentier Marie de, Wien, Mlýn v Tyrolsku, * **264**, Weber Carl, München, Motiv u Mnichova, * **272**, Frey Carl von, Salzburg, Mlýn u Brixleggu v Tyrolsku, * **274**, Baumgärtner M., München, Pilsenské jezero u Starnberku, * **277**, Willroider Josef, Düsseldorf, Partie z Wörtherského jezera v Korutanech, * **279**, Steffan Johann Gottfried, München, Na svahu (Motiv z Ramsau u Berchtesgadenu), * **284**, Lamorinière François, Antwerpen, Okolí u Putte v Holandsku, PRI * **286**, Haas Johannes Hubertus Leonardus de, Bruxelles, Holandská pastvina, * **288**, Haas Johannes Hubertus Leonardus de, Bruxelles, Holandská pastvina, * **289**, Duntze Johannes, Düsseldorf, Norvéžský fjord podvečer, * **290**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Úsvit, * **291**, Keyser Albert de, Antwerpen, Pohled na Antor, * **292**, Oppenoorth Willem Johannes, Antwerpen, Vnitřek lesa, * **295**, Benz Severin, München, Vlašská dívka v krajině, * **297**, Braekleer A. de, Antwerpen, Okolí Antorfu, * **302**, Schampheler Edmond de, Bruxelles, Flanderská krajina, * **303**, Schampheler Edmond de, Bruxelles, Wahal u Nimége v Holandsku, * **306**, Hofelich Ludwig, München, Přístav Torbolský, * **310**, Baumgartner Helene, München, Partie od Dachova s vyhlídkou na Mnichov, * **313**, Leemans Egide François, Antwerpen, Marina, * **317**, Guldenfinger Julius, München, Podzimní jitro v údolí povážském, * **318**, Voltz Ludwig, München, Pastva koní, * **322**, Bürklein Gottfried, München, Krajina při měsíci u Havre de Grace, * **323**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Po bouři, * **324**, Chittussi Antonín, Praha, Vesnická idyla, * **325**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie ze svjanských proudů

na Vltavě, PRI * **326**, Koula Jan, Praha, Lesní krajina u Sázavy, * **327**, Oppelt Edmund, Praha, Partie z okolí pražského, * **328**, Oppelt Edmund, Praha, Blížící se bouře, * **329**, Oppelt Edmund, Praha, Z okolí Prahy, * **330**, Oppelt Edmund, Praha, Jarní pohled (z okolí Prahy), * **336**, Oppelt Edmund, Praha, Pod duby Starnberského jezera, * **337**, Chittussi Antonín, Praha, Večer u břehu, * **338**, Eichler Bedřich, Brozanek, Skupina pískovců u Doksů, * **339**, Chittussi Antonín, Praha, Česká krajina s rybníkem, * **340**, Chittussi Antonín, Praha, Jarní krajina, * **341**, Oppelt Edmund, Praha, Z okolí Prahy, * **342**, Wehli Matěj, Praha, Pozdní večer, * **349**, Rust Johan Adolph, Amsterdam, Pohled na Y u Amsterdamu, * **350**, Rust Johan Adolph, Amsterdam, Pohled na přístav u Hissingen, * **401**, Beständig Ludwig, Ischl, Lesní krajina, * **402**, Beständig Ludwig, Ischl, Orlí skála na Traunsteinu, * **404**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Pranzo v Judikarii, * **405**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Laudeck v Tyrolsku, * **406**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Malserská vřesovina, * **407**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Zámek Tyrolský, * **408**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Zenoburg u Meranu, * **409**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Monte Stivo u Rivy na Gardaském jezeře, * **410**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Ves Marling u Meranu, * **411**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Na Gardaském jezeře, * **412**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Přístav u Rivy na Gardaském jezeře, * **413**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Mezzolago na Ledroském jezeře, * **414**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Sirmione na Gardaském jezeře, * **415**, Morgenstern Karl Ernst, München, Cyklus krajin z hořejší Italie - Riva na Gardaském jezeře, * **416**, Flamm Albert, Düsseldorf, Po pouti - motiv z Frascati, * **417**, Morgenstern Karl Ernst, München, Motiv na Ampeře, * **418**, Chevalier Adolf, Dresden, Zámek Nossonský v Sasku, * **419**, Chevalier Adolf, Dresden, Partie z Amsterdamu, * **422**, Schäffer August, Wien, Modrá voda - partie pobřežní, * **423**, Schäffer August, Wien, Luná noc - motiv u Salcpurku, * **424**, Riehl Helene, München, Z Freisinského domberku, * **425**, Herrenburg Johann Andreas, Dresden, Rovina u Paphosu s Olympickým pohořím na Cypru, * **426**, Bürklein Gottfried, München, Anglické loďstvo ve východním moři, * **427**, Heilmayer Karl Jos., München, Večer - motiv z bavorských hor, * **428**, Heilmayer Karl Jos., München, Jaro - motiv z bavorských hor, * **429**, Beugheim de, Bruxelles, Lesní krajina, * **433**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Mlýn na Ruhře, * **435**, Portaëls Jean François, Bruxelles, Ve vřesovině, * **437**, Schoyerer Josef, München, Vysoký Göll u Berchtesgadenu, LOS * **438**, Schoyerer Josef, München, U výtoku Eibského jezera, v pozadí Waxenstein, * **439**, Carabain Jacques Francois, Bruxelles, Pohled na Mentone, * **440**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Zámek Giesen u Kresbonu, * **447**, Willroider Ludwig, München, Krajina za večera, * **449**, Bauer Constantin, München, Partie u Walchenského jezera, * **463**, Kroupa Václav, Praha, Krajina po dešti - motiv u Chotěboře v Čechách, * **509**, Morgenstern Karl Ernst, München, Die Muhle, LOS * **529**, Steffen Eduard, Česká Lípa, Kreuzgang in der Kirche zu Berchtesgaden, LOS

1878

Celkem vystaveno 254 exponátů. Prodáno 36 (LOS-25 / PRI-11).

* **1**, Lange Julius, München, Motiv aus Südtirol, * **2**, Lange Julius, München, Motiv aus Nordtirol, * **4**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Kronburg, PRI * **9**, Köbell Georg, München, Aus dem Thale der Egeria vor der Porta Sebastiano in Rom, * **10**, Hauptmann Michael, München, Paestum, LOS * **15**, Köbell Georg, München, Ponte Nomentana vor der Porta Pia in Rom, * **16**, Ruben Franz, Venezia, Auf den Lagunen (Abendstimmung), * **21**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Mövenschiessen (Motiv bei Ostende), * **24**, Ruben Franz, Venezia, Giardino publico (Venedig), Frühling, * **28**, Steinach Anton, München, Rehe im Winter, * **30**, Kappis Albert, München, Am Seeufer, * **32**, Correggio Ludwig, München, Dorfpartie bei München, PRI * **33**, Grashey Otto, München, Im schlechten Wind, PRI * **36**, Bühlmayer Conrad, Wien, Landschaft mit Thieren, * **40**, Keyser Albert de, Antwerpen, Ansicht von Poids de fer zu Antwerpen, PRI * **41**, Bracht Eugen, Karlsruhe, Der Aquaduct des Septimus Severus in der Römischen Campagna, * **42**, Schaefels Hendrik, Antwerpen, Ansicht der Rue des Chaises zu Antwerpen, * **49**, Halauska Ludwig, Wien, Abenddämmerung (Motiv aus Salzburg), * **57**, Oppelt Eduard, Praha, Sommerlandschaft, * **58**, Oppelt Eduard, Praha, Wirtshaus im Walde, * **59**, Montgomery Robert, Antwerpen, Wasserfall, * **61**,

Lamorinière François, Antwerpen, Landschaft, * **62**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Partie auf dem Wege von Hastière nach Givet, * **64**, Sommer Carl August, Altona, Aus dem Blue-Ridge-Gebirge, * **65**, Binzer Carl von, München, Landschaft, * **66**, Sommer Carl August, Altona, Meeresküste, * **67**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Idylle am Bodensee, * **68**, Leickert Charles, Amsterdam, Holländische Landschaft, * **69**, Sellmayr Ludwig, München, Kühe am Wasser, * **72**, Herzog Hermann, Düsseldorf, Norwegische Landschaft, * **74**, Morgenstern Karl Ernst, München, Mondnacht am Ammersee in Oberbayern, * **75**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Umgebung von Anseremme, * **76**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Stadt und Schloss Kufstein, * **77**, Wehli Matěj, Praha, Parkpartie aus Bad Sternberg, * **79**, Wehli Matěj, Praha, Parkpartie aus Bad Sternberg, PRI * **80**, Bauer Constantin, München, Partie am Schliersee, * **81**, Sckell Ludwig, München, Partie am Chochelsee, * **82**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Partie aus dem bairischen Hochlande, * **91**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Winternacht, LOS * **93**, Boshart Wilhelm, München, Partie bei Brannenburg, * **94**, Lohr August, München, Partie am Walchensee, * **95**, Pero Wilhelm, München, Die Küste von Wales, * **97**, Hacker Horst, München, WinterMorgen in Tirol, LOS * **101**, Straybl Franz, Praha, Auf der Weide, * **104**, Sckell Ludwig, München, Motiv aus den bairischen Alpen, * **108**, Moralt Paul, München, Der Seehammersee mit dem Wendelstein, * **109**, Kappis Albert, München, Dorfidylle, * **110**, Lefeubure Carl, München, Partie am Ammersee, * **112**, Obermüllner Adolf, Wien, Die Gletscherhänge der Ortlergruppe, * **113**, Knöchel Hans, München, Frühlingsbild, LOS * **114**, Mali Christian, München, Abend im Dorfe, * **115**, Barthelme Hugo, München, Abend in der Fremde, * **116**, Gleim Eduard Gustav, München, Landschaft mit Staffage, * **117**, Gleim Eduard Gustav, München, Waldlandschaft mit Staffage, * **120**, Windmaier Anton, München, Landschaft, * **121**, Braun H., München, Idylle, * **122**, Lichtenheld Wilhelm, München, Partie an der Elbe bei Mondbeleuchtung, * **123**, Stademann Adolf, München, Mondscheinlandschaft, * **124**, Lichtenfels Eduard von, Wien, Waldlandschaft, * **127**, Langenschwarz von, Kassel, Mühle im Winter, * **129**, Oppelt Eduard, Praha, Unter den Buchen am Chiemsee, * **130**, Gebhardt Ludwig, München, Am Starnberger See, * **132**, Stademann Adolf, München, Winterlandschaft mit Staffage, * **133**, Stephan Leopold, Praha, Felsenschlucht von Prachov bei Jičín, * **135**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Holsteinische Abendlandschaft, * **136**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Motiv aus Manderscheid in der Eifel, * **137**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Am Rhein (Rolandseck), * **138**, Assenbaum Fanny, München, Herbstlandschaft, LOS * **139**, Seelos Gottfried, Wien, Föhrenwald bei Bozen, * **140**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Morgendämmerung, * **142**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Mühle in Buchs (Oberrheinthal), * **145**, Beckmann Hans, Hamburg, Herannahen des Herbstes, * **147**, Knöchel Hans, München, Im Herbst, * **150**, Gabriel Paul Joseph Constantin, Bruxelles, Zugbrücke bei dem Dorfe Kortenhoef, * **152**, Velten Wilhelm, München, Waldpartie mit Reitern, * **153**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv aus der Ramsau (Baiern), LOS * **156**, Feldhütter Ferdinand, München, Partie am wilden Kaiser (Tirol), * **159**, Hauptmann Michael, München, Strand bei Neapel, * **162**, Recknagel Otto, München, Rothwild an der Heueraufe, * **164**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Wrack an der Küste von Rügen, * **167**, Mali Christian, München, Nach Sonnenuntergang, * **170**, Langenschwarz von, Kassel, Wald im Winter, * **171**, Scheibler Friedrich, Praha, Bauernhof in der Ramsau, * **172**, Leemans Egide François, Antwerpen, Mondschein, * **175**, Boshart Wilhelm, München, Sommerlandschaft, * **177**, Heilmaier Josef, München, Walchensee (Soyenspitze), * **178**, Heilmaier Josef, München, Kochelsee (Herzogenstand), * **179**, Hansch Anton, Wien, Der Gollinger Wasserfall bei Salzburg, * **181**, Hansch Anton, Wien, Die Rast auf der Voralpe, * **182**, Slingeneyer Ernst, Bruxelles, Erinnerung an Heyst am Meere, * **183**, Frey Carl von, Salzburg, Der Trumer See von Seeham, * **184**, Frey Carl von, Salzburg, Am Waginger See, * **186**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **187**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **188**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **189**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **190**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **191**, Hansch Anton, Wien, Studien nach der Natur, * **210**, Voltz Ludwig, München, Edelhirsch mit Wild durch Auenziehend, * **212**, Moralt Paul, München, Partie bei Grab (Mangfallthall), * **225**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Abend, LOS * **226**, Schleiden Eduard, München, Am Chiemsee, * **227**, Ockert Carl, München, Hirsch, * **228**, Ockert Carl, München, Rehe im Winter, * **232**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Landschaft mit Kühen, * **233**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Morgenpromenade, LOS * **234**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Mondnacht, * **235**, Kirnig Alois, Praha, Strandpartie von der Insel Capri, LOS * **238**, Wehli Matěj, Praha, Herbstabend, * **282**, Ullik Hugo, Praha, Partie an der Donau, LOS * **297**, Stephan Leopold, Praha, Motiv bei Turnau, LOS

1879

Celkem vystaveno 378 exponátů. Prodáno 54 (LOS-33 / PRI-21).

* **1**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Hallstadt, PRI * **2**, Correggio Ludwig, München, Partie u BRegence, * **3**, Beckmann Hans, Hamburg, V nivách isarských u Mnichova (podzimmí krajina), * **4**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Silské jezero v Engadinu, * **5**, Nielszen Jan, München, Pobřeží v Norvěžsku, * **6**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Krajina v Vestfálsku, * **7**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Lodi mezi krami, * **8**, Knöchel Hans, München, Na břehu mořském, * **11**, Assenbaum Fanny, München, Lesní krajina u Starenbergského jezera, LOS * **13**, Hauptmann Michael, München, U zálivu Bajského, LOS * **16**, Costello Aristide, Trieste, Krajina, * **23**, Stephan Leopold, Praha, Bystrina u Jezerní stěny v Šumavě, * **25**, Brandeis Antoinetta, Venezia, Průplav sv. Augustina v Benátkách, * **27**, Costello Aristide, Trieste, Na jezeře, * **28**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Pohled na Heyst-sur-Mer, * **30**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krajina s kravami, LOS * **31**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Maják na pobřeží švédském (večer), * **33**, Kroupa Václav, Praha, Partie z okolí lovosického, LOS * **34**, Mackeldey Karl, Düsseldorf, Partie z hor, * **35**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Dub na břehu jezera, * **38**, Stange Bernhard, Sindelsdorf, Krajina za svitu luny, * **41**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Na úpatí Tribunalu (v Tyrku), * **42**, Beughem Charles de, Bruxelles, Mlýn z okolí Namuru, * **43**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Motiv z Bludence, * **45**, Kobell F., Amsterdam, Na pastvě, * **46**, Seidel August, München, Partie z vesnice v Horním Bavorsku, * **51**, Millner Carl, München, Vyhlička z Untersbergu u Solnohradu, LOS * **53**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Břeh Šelzy nedaleko Antorfu, * **54**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Východ měsíce v severním Holandsku, PRI * **59**, Oppelt E., Praha, Na Ohři u Litoměřic, * **64**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Rybářská chatrč na jezeře Achenském, * **65**, Kappis Albert, München, Na jezeře gardském, * **66**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Mlhavé jitro na Horním jezeře, * **67**, Blau Tina, Wien, Silnice v Solnoku (Uhersko), * **68**, Kirschner Marie, Bruxelles, Partie u Rotterdamu, * **69**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Svit lúny, * **72**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Jarní krajina v Holštýnsku, * **82**, Ullik Hugo, Praha, Partie u Garsu v Dolních Rakousích, LOS * **83**, Kirschner Marie, Bruxelles, Pastva v Holandsku, * **84**, Wehli Matěj, Praha, Garathshausen, * **85**, Wehli Matěj, Praha, Possenhofen, * **86**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Vodopád, * **87**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Pobřeží anglické u Liverpolu, PRI * **89**, Koekkoek Barend Cornelis, Haag, Krajina, * **90**, Baisch Hermann, München, Jitro na jezeře, * **93**, Langenschwarz von, Kassel, Zima, * **96**, Heyden Karl, Düsseldorf, Cestou k domovu, * **97**, Gude Hans, Karlsruhe, Skalní stezka, * **98**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Návrat (krajina večerní), * **100**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Loučení (ranní krajina), * **101**, Sperl Jan, München, Na jaře, * **103**, Sperl Jan, München, Podzimní večer (sklizeň bramborů), * **104**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Lesní partie u jezera Královského, * **105**, Köckert Julius, München, Idyla ve znič, * **109**, Lentz Max von, Salzburg, Královské jezero, * **112**, Schanche Hermann, Düsseldorf, Motiv z Norvěžska s ledovci a stafáží (selská svatba), * **113**, Hauptmann Michael, München, Na ostrovu Capri, * **114**, Halauska Ludwig, Wien, Hrad Klamm v horním údolí řeky Innu v Tyrolsku, * **117**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Švédské pobřeží, * **120**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Zřícenina hradu Niedeggen, * **123**, Obermüllner Adolf, Wien, Zimní krajina s vysokou zvěří, * **126**, Pulicka Lod., Antwerpen, Partie na Šeldě, LOS * **127**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Krajina v Norvěžsku, LOS * **129**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norvěžský chobot, LOS * **131**, Beyer Anton, Salzburg, Střelený jelen na planině v horách, * **132**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Zimní večer, * **135**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Vodopád v Norvěžsku, * **136**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Krajina v Severoněmecku, * **143**, Schoyerer Josef, München, U Brunnu na jezeře čtyřkantonském, * **145**, Hünten Franz, Hamburg, Lodi, * **146**, Mayburger Josef, Salzburg, Předměstí Müllu u Solnohradu, PRI * **147**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Benátky v ranní mlze, * **149**, Leemans Egide François, Antwerpen, Kempický průplav u Antorfu za večerní šera, * **150**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Blížící se bouře, * **154**, Blau Tina, Wien, Večer v Solnoku (v Uhrách), * **157**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Loď na širém moři, * **158**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Svit luny (na širém moři), * **159**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Lodi (Neapol), * **160**, Mali Christian, München, Partie z vesnice ve Švábsku, LOS * **164**, Wenglein Josef, München, Na jezeře Chienském, * **167**, Hauptmann Michael, München, Pobřeží u Chiavari, * **171**, Fauerhold Wilhelm, Düsseldorf, Holandské pobřeží, LOS * **172**, Fauerhold Wilhelm, Düsseldorf, Pobřeží u Scheweningú (Holandsko), LOS * **173**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Královské jezero, * **174**, Marcette Henri, Spa, Zimní krajina, * **175**, Sommer Carl August, Altona, Mořská zátoka při šeru večerním, * **176**, Wenglein Josef, München, Jarní krajina, * **177**, Wenglein Josef, München, Jarní krajina, * **184**, Millner Carl, München,

Vyhlídka z firmské alpy (Solnohradsko), * **186**, Wenglein Josef, München, Krajina, * **187**, Wenglein Josef, München, Krajina, * **189**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Benátky za večerního šera, * **190**, Ajvasovskij Ivan, Paris, Západ slunce, * **191**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Cesta v lese, * **193**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Na pokraji lesa, * **200**, Chittussi Antonín, Praha, Portrétní krajina, * **215**, Marcette Henri, Spa, Letní krajina, * **216**, Kluckauf Mari, Praha, Schmiedegraben in Broumova (skice), * **259**, Kirmig Alois, Praha, Na Labi, LOS * **260**, Wehli Matěj, Praha, Skály u svatojanských proudů na Vltavě u Štěchovic, * **261**, Wehli Matěj, Praha, Večer na uherské pustě, * **264**, Flamm Albert, Düsseldorf, Z údolí Lirise, PRI * **265**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Horská krajina na Mühlsturzhornu v Horním Bavorsku, * **266**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Rybářská chatrč v Siofoku na jezeře blatenském, * **267**, Vöschler Leopold Heinrich, München, Horská krajina („Panna“), * **268**, Gerard Teodor, Bruxelles, Badenský lovec, * **269**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Rybářská chatrč na blatenském jezeře, * **270**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Selský dům v Uhrách, * **271**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Selský dům v Uhrách, * **274**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Večer, LOS * **275**, Piepenhagenová Louisa, Praha, V parku, LOS * **280**, Wehli Matěj, Praha, Mlhavý večer v lese na podzim, * **283**, Langié Ladislav, Praha, Průplav S. Giorgio dei Grecchi v Benátkách, * **286**, Waldhauser Antonín, Praha, Noc u Brunecku v Tyrolsku, * **289**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Pohled na Labe u Střekova, * **290**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Pohled na Labe u Tuchlovic, * **291**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Pohled na Labe u Vel. Března, * **292**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Pohled na Labe u Lovosic (mrtvé rameno), * **293**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Bystřina u Labe, * **294**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Partie z parku s pávy, * **295**, Wachsmann Bedřich, Praha, Báňské město Krupka v Rudohoří, * **296**, Wachsmann Bedřich, Praha, Labská krajina v Středohoří u Zálesí, * **297**, Wachsmann Bedřich, Praha, Labská krajina v Středohoří u Cirkvice, * **298**, Liebscher Karel, Praha, Průsmyk Luežský v Solnohradsku, * **299**, Liebscher Karel, Praha, Rattenberg v Tyrolsku, * **316**, Schikaneder Jakub, Praha, V háji Venušíně, * **317**, Chalupa František Gustav, Praha, Mlýny u Lobkovic v Čechách, * **323**, Sckell Ludwig, München, Motiv v Chiemského jezera, LOS * **324**, Chittussi Antonín, Paris, Motiv z lesíku Fontainebleau, * **337**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Fernšteinské jezero v Tyrolsku, * **341**, Stephan Leopold, Praha, Černé jezero u Jezerní stěny v Šumavě, LOS * **348**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Hamry v Dolních Rakousích, * **355**, Hennings Johann Friedrich, München, Příjezd parniku na jezeře Starenberském, * **358**, Layr Franz Xaver, Baden-Baden, Pastevci po žních, * **364**, Horst Wilhelm, Praha, Lesní zátiší, * **373**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Pohled na Labe u Vel. Března

1880

Celkem vystaveno 345 exponátů. Prodáno 43 (LOS-27 / PRI-16).

* **1**, Schuler G., Nürnberg, Der Glaishammer bei Nürnberg im Winter, * **4**, Mayburger Josef, Salzburg, Leopoldskroner Teich bei Salzburg, PRI * **6**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norwegischer Strand, * **7**, Hacker Horst, München, Mondnacht bei Kufstein, * **8**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norwegischer Strand, * **9**, Mali Christian, München, Abend im Dorfe, * **10**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, HaideLandschaft im Sturm, * **11**, Kirmig Alois, Praha, Nach Sonnenuntergang, partie bei Hluschitz, LOS * **12**, Köbell Georg, München, Aus der Campagna di Roma; Aqua Cetosa mit der Tiber, * **20**, Fauerhold Wilhelm, Düsseldorf, Holländischer Strand bei Dortrecht, * **21**, Fauerhold Wilhelm, Düsseldorf, Strand von Scheweningen, * **22**, Stephan Leopold, Praha, Gegend bei Turnau, * **28**, Liebscher Adolf, Praha, Abendidylle, * **29**, Brioschi Othmar, Wien, Landschaft, * **44**, Kroupa Václav, Praha, Böhm. Bauernhaus, LOS * **53**, Haanen Remigius van, Wien, Sommer-Waldlandschaft, * **54**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Gebirgssee, * **56**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Krimler Wasserfall in Tirol, * **60**, Leinecker Franz, München, Herbststimmung, Motiv aus dem Allgau, PRI * **61**, Kamecke Otto von, Berlin, Motiv bei Flüellen am Vierwaldstättersee, * **62**, Kamecke Otto von, Berlin, Motiv am Thunersee, * **63**, Kubinsky Carl von , München, Heranziehendes gewitter, * **67**, Brunner Joseph, Wien, Bei Burgau am Attersee, * **68**, Schleich Eduard jun., München, Winterabend im Gebirge, * **69**, Mecklenburg Louis, München, Partie aus Hall bei nnsbruck, * **74**, Rettich Karl Lorenz, Weimar, Einsamkeit; Motiv aus Norwegen, * **75**, Johann Hermann Heinrich, Berlin, Aus dem Schweizer Hochgebirge, * **76**, Thiele Arthur, Dresden, Rehe am winterMorgen, * **77**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Mühle in Trattenbach bei Steyer, LOS * **79**, Frey Carl von, Salzburg, Jardin Marengo in Algier, * **82**, Mahlknecht Edmund, Wien, Heuernte, * **85**,

Keyser Albert de, Antwerpen, Partie in Mecheln, * **91**, Sckell Ludwig, München, Partie an der Amper, * **92**, Kirschner Marie, Paris, Kühe auf der Weide, * **94**, Poschinger Richard, München, Regenwetter, * **96**, Melcher Jakob, München, Ländliche Idylle, * **97**, Kirchner Albert Emil, Leipzig, Motiv von Riga am Gardasee, * **98**, Keller J., München, Gebirgslandschaft bei Brannenburg, * **100**, Jansen Louise, Düsseldorf, Motiv aus dem Wispwerthale bei Lorch a Rh., * **103**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norwegischer Fjord, * **104**, Bühlmayer Conrad, Wien, Aus der Salzkammergut, * **109**, Obermüllner Adolf, Wien, Hohsommer im Sextenthale in Tyrol, * **110**, Oppelt Eduard, Praha, Morgen am Starnberger See, * **111**, Riehl Helene, München, Lago di Garda presso di Riva, * **112**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Abend am Meere. Motiv bei Heller in Holland, * **116**, Voltz Ludwig, München, Abzug von der Alm, * **117**, Grünfeld Isidor, München, Eine Ziegenherde, * **119**, Brunner Hans, München, Aus dem Berner Oberland, * **122**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Mondaufgang an der schwedischen Küste, * **123**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Winter, * **124**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Herbst, * **125**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Sommer, * **126**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Frühling, * **128**, Koula Jan, Praha, Partie aus Weidingau, * **129**, Haeselich Johann Georg, Hamburg, HerbstLandschaft aus dem Sachsenwalde, * **130**, Haeselich Johann Georg, Hamburg, Der Schlossberg bei Teplitz; Probstau, * **133**, Sommer Carl August, Altona, Im Hochgebirg, * **134**, Hahn Ig., München, Motiv bei Brannenburg, * **135**, Sommer Carl August, Hamburg, Sonnenuntergang nach dem Gewitter, * **137**, Fritsch Melchior, Wien, Hallstätter See bei herannahenden Regen, * **139**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Abendstimmung, * **141**, Leinecker Franz, München, Morgen am Gardasee; motiv bei Torbolle, * **144**, Hauptmann Michael, München, Mont Blanc, PRI * **146**, Morgenstern Karl Ernst, München, ParkLandschaft, * **147**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Weg zum Waldbachstrub, * **150**, Brodszky Alexander, Budapest, Partie aus dem Kohlbachthale in der Karpaten, * **156**, Assenbaum Fanny, München, Im Sommer, * **164**, Mohn Viktor Paul, Dresden, Waldidylle, * **172**, Haanen Remigius van, Wien, Winterlandschaft, * **173**, Wimmer Conrad, München, Herbstmorgen, * **175**, Haanen Remigius van, Wien, Winterlandschaft, * **176**, Millner Carl, München, Der Hohe Kaltern bei Berchtesgaden von der Schönau aus gesehen, * **178**, Millner Carl, München, Das Silberhorn bei Murren im Berner Hochland, * **181**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Abend am Niederrhein, * **182**, Hoffmann Joseph, Wien, Aus dem böhm. Urwalde, * **184**, Esinger Adele, Salzburg, Waldquelle; Motiv aus dem Kalkgebirge bei Salzburg, * **186**, Hacker Horst, München, Mondaufgang am Lago Maggiore, * **187**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Abend im Bernina-Gebirge, * **188**, Meyer Fanny, Bremen, Hoch in den Alpen, * **189**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Der Königssee in Baiern, * **190**, Esinger Adele, Salzburg, Motiv aus dem Umbalthale in Tirol, * **193**, Lüdecke Albert Bogislaw, Düsseldorf, Gewitterstimmung, * **194**, Mayburger Josef, Salzburg, Die Wetterhörer mit dem Rosenlaugletscher in der Schweiz, * **195**, Gleim Eduard Gustav, München, Motiv am Ammersee, * **200**, Gleim Eduard Gustav, München, Motiv von einem kleinen Waldsee oberhalb des Starnberger Sees, * **202**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Motiv am Starnberger See, * **204**, Lhota Albin, Praha, Motiv aus Horoušan, * **205**, Skála František, Praha, Motiv aus dem südlichen Böhmen, * **207**, Wichmann Paul, Köln am Rhein, Idylle, * **208**, Maecker Franz, Weimar, Motiv aus dem Dorfe Hammer bei Karlsbad, * **210**, Mali Christian, München, Morgenstimmung am Chiemsee in Baiern, * **218**, Bechtolsheim Gustav, München, Torfstich in Oberbaiern, * **219**, Hoeffler Johann Adolf, Frankfurt, Herbstlandschaft; Waldlichtung, * **220**, Köckert Julius, München, Auf der Alm, * **228**, Kubinsky Carl von, München, Landschaft, * **229**, Voltz Ludwig, München, Wildschweine aus dem Grünewalder Forst, * **230**, Stephan Leopold, Praha, Partie am Schwarzen See im Böhmerwald, LOS * **231**, Goos Berend, Hamburg, Herbstlandschaft; Abend, * **232**, Kubinsky Carl von, München, Herbstlandschaft, * **233**, Reichmann E., Wiesbaden, Partie am Wildbaren in Oberbaiern, * **240**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **241**, Wenglein Josef, München, WinternachMittag, * **242**, Obermüllner Adolf, Wien, Waldweg, * **243**, Hoeffler Johann Adolf, Frankfurt, Sommertag, * **245**, Correggio Ludwig, München, Buchenwald am Starnberger-See, * **246**, Hauptmann Michael, München, Auf der Gräberstrasse in Pompeji, PRI * **252**, Jansen Louise, Düsseldorf, Schloss Elz an der Mosel, * **253**, Stigl Mayer Ad., München, Dorfpartie aus Oberbaiern, * **255**, Malowetz Ernestine Freiin, Praha, Partie an der Mur in Steiermark, * **261**, Gleim Eduard Gustav, München, Partie vom Lech bei Schongau, im Hintergrunde die Hohenschwengauer Berge, * **263**, Scheitz Carl, Kassel, Eichen im Frühjahr, * **265**, Wehli Matěj, Praha, Isarthal mit der Fernsicht nach München, * **267**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv vom Hintersee in Baiern, * **270**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Morgenstimmung, LOS * **271**, Oppelt Eduard, Praha, Birkenhein bei Altbunzlau, * **274**,

Mařák Julius, Wien, Im Frühling, * **276**, Köbell Georg, München, Der Königssee, * **277**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norwegisches Strandbild, * **278**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Norwegisches Strandbild, * **282**, Krátká Marie, Praha, Aus dem Kundratitzer Walde, * **283**, Gebhardt Ludwig, München, Der Simm-See, * **287**, Wolff H., München, Partie am Friellensee in der bayrischen Alpen, PRI * **290**, Goos Berend, Hamburg, Der Pflüger; Stürmischer Abend, * **291**, Schleich Robert, München, Partie von Gauting bei München, * **293**, Settari Wilhelm, Meran, Motiv bei Meran, * **294**, Werner Carl, Leipzig, Ansicht des alten Schlosses Runkel an der Lahn, * **313**, Compton Edward Theodore, Genève, Pfäffers-Quelle, * **314**, Compton Edward Theodore, Genève, Rietberg, * **315**, Compton Edward Theodore, Genève, Gauligletscher, * **316**, Compton Edward Theodore, Genève, Grimzel Hospiz, * **317**, Compton Edward Theodore, Genève, Memmern, * **318**, Compton Edward Theodore, Genève, Hohen Rhätien, * **319**, Compton Edward Theodore, Genève, Schloss Bodman, * **320**, Compton Edward Theodore, Genève, Das Finsten Aarhorn, * **321**, Compton Edward Theodore, Genève, George de Trient, * **322**, Compton Edward Theodore, Genève, Bäningen am Brienzer See, * **323**, Compton Edward Theodore, Genève, Schrund im Rhonegletscher, * **373**, Ruben Franz, Wien, Partie bei Venedig, LOS * **381**, Ullik Hugo, Praha, Partie bei Klingenberg, LOS

1881

Celkem vystaveno 361 exponátů. Prodáno 58 (LOS-31 / PRI-27).

* **1**, Brodsky Alexander, Budapest, Z městského lesíka u Pešti, * **4**, Heilmaier Josef, München, Jaro, * **5**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Černé jezero na Šumavě, * **7**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv z jezera Chiemského, LOS * **12**, Weber Paul, München, Krávy u vody, * **13**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Motiv z Černého lesa (na Laufě), * **33**, Körner Ernst, Berlin, Zakynthos, * **36**, Sperl Jan, München, Jaro, * **37**, Zoff Alfred, Wien, Okraj lesa, * **41**, Wilberg Christian, Berlin, Benátky, pohled z Lidu, * **43**, Mařák Julius, Wien, Večer, * **44**, Mařák Julius, Wien, Jitro, * **48**, Schleiden Eduard, München, Na jezeře Starnberském, LOS * **49**, Schleiden Eduard, München, Na Zadním jezeře (v Bavorsku), LOS * **51**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Motiv z Promontoru u Budina, * **56**, Heinel Eduard, München, Ammerland na Würmském jezeru, * **57**, Schühly Hans, Wien, Krajina, * **59**, Schühly Hans, Wien, Krajina, * **61**, Schühly Hans, Wien, Krajina, PRI * **62**, Schoyerer Josef, München, Žeň, LOS * **63**, Wehli Matěj, Praha, Podzimní jitro u jezera Wolgastského u Svinemündu, * **65**, Millner Carl, München, Zugspitz u Partenkirchenu, LOS * **66**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Na pobřeží u Ševeningů (před bouřkou), * **69**, Sommer Carl August, Altona, Vznikající bouře, * **72**, Waltherová Marie, Praha, Po dešti, * **73**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Zimní krajina, * **79**, Ullik Hugo, Praha, Vodopád na Kochle, LOS * **80**, Günter-Naumburk Otto, Berlin, Krajina z Mariánského údolí u Eisenachu, * **86**, Korneck Albert, Berlin, Bouřný příboj, * **89**, Bechtolsheim Gustav, München, Jitro, * **91**, Schneider Bernhard, Dresden, Bezděz v severních Čechách, * **92**, Bauck Jeanna Maria Charlotta, München, Svatojanský večer, smrkový les, * **95**, Praterer Edmond de, Bruxelles, Hřebice na pastvě, * **99**, Esinger Adele, Salzburg, Motiv z jezera Chiemského, * **103**, Tölgyessy Artur, Budapest, Krajina, * **107**, Mayburger Josef, Salzburg, Alpa na Untersbergu, * **109**, Zoff Alfred, Wien, Motiv z krajiny, * **110**, Keleti Gustav, Budapest, Lesní pramen, * **113**, Lange Julius, München, Partie u Lovena na komském jezeře, * **114**, Lange Julius, München, Pipenský mlýn u Berchtesgadenu, * **115**, Lange Julius, München, Loferské kamenné hory, * **116**, Lange Julius, München, Zalitá salaš, pohled z Untersbergu, * **118**, Willroider Josef, Düsseldorf, Krajina z Korutanska, PRI * **119**, Lange Julius, München, jezero Horní, * **123**, Moralt Paul, München, Schlierské jezero v horním Bavorsku, LOS * **125**, Chittussi Antonín, Paris, U lesa, * **128**, Hörmann Theodor von, Sankt Pölten, Motiv ze Siofoku na blatenském jezeře, * **129**, Brunner Joseph, Wien, Drážďanská chatrč v údolí Stubayském ve Fernavsku (Tyrolsko), * **131**, Nägeli B., München, Zadní jezero, před deštěm, * **132**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Ves Bodman na bodamském jezeře, * **134**, Sellmayr Ludwig, München, Krávy u vody, * **136**, Assenbaum Fanny, München, Partie u Mnichova (večer), LOS * **143**, Hauptmann Michael, München, Amalfí, * **145**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Vodopád na potoku Šmaderském v bernské vysočině, * **147**, Valentiny János, Budapest, Krajina z blatenského jezera, * **149**, Press Otto, Berlin, Tschingelhorn v údolí Oberlauterbrunnském, * **159**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Večer na pobřeží u Šveningů, * **162**, Mols Robert, Antwerpen, Pohled na Marseille, * **165**, Leinecker Franz, München, Večer v římské Campagni, * **166**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Mlýn v Neanderském údolí, * **167**, Spányi Béla, Budapest, Idylla, * **168**, Mahlknecht Edmund, Wien, Na jezeře Chiemském

(za svitu ranního), * **169**, Klee Hermann, Wien, Na Dunaji (podzim), * **173**, Pajeken Mathilda, München, Z horního Bavorska, * **175**, Knöchl Hans, Roma, Cesta k hamrům (dle Schillera), * **176**, Waltherová Marie, Praha, Partie lesní, * **183**, Schäffer August, Wien, Na pobřeží istrianském (u Abazzia), * **186**, Tölgyessy Artur, Budapest, Konec vesnice, * **188**, Schultze Robert, Düsseldorf, Krajina, LOS * **190**, Port E. C., Düsseldorf, Krajina z Harcu, podzimní jitro, * **192**, Andreae Tobias, München, Noc za luny, * **194**, Böhm Edouard, Wien, Lesní cesta v dolním Štýrsku, PRI * **195**, Böhm Edouard, Wien, Horská krajina v horním Bavorsku, PRI * **197**, Wex Willibald, München, Západ slunce, * **199**, Frische Heinrich Ludwig, Düsseldorf, Večer na jezeře, * **200**, Neubert Louis, München, Zátíší krajinářské, * **201**, Sommer Carl August, Altona, Pohled do údolí Connecticutského, večer, * **202**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Moselkern na Mosele, * **203**, Fein E., München, Krajina, * **206**, Spányi Béla, Budapest, Za podzimního šera, * **209**, Nabert Wilhelm, Düsseldorf, Harcská krajina, údolí Okerské, * **211**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Partie na Laufě v Černém lese, * **213**, Starkenborgh Tjarda van, Düsseldorf, Durinská krajina, * **214**, Dützschold Henri, Paris, V parku, * **220**, Gleim Eduard Gustav, München, Finsterské jezero v Tyrolsku, * **221**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Jitro v okolí v Thusisu, * **226**, Gleim Eduard Gustav, München, Jitro u Ebenhausenu na Isaru, * **228**, Musin Auguste, Bruxelles, Jitro na Šelde, LOS * **231**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Krajina na Rýně, * **235**, Millner Carl, München, Skupina Ortlerská, pohled z pláně Malserské, * **237**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Na ženském ostrově v jezeře Chiemském, * **240**, Leonhardi Eduard, Dresden, Květnatý luh lesní, * **241**, Mali Christian, München, Selský dvorec na švábských Alpách, * **247**, Neubert Louis, München, Poslední snh, * **248**, Lanckow Ludwig, Düsseldorf, Krajina, * **249**, Mayburger Josef, Salzburg, Předměstí Mölln u Solnohradu, PRI * **250**, Geyling Rudolf, Wien, Večerní nálada, * **251**, Beckmann Hans, Hamburg, Letní krajina z holštýnské slatiny, * **252**, Hasch Carl, Wien, Výtok z jetera Raibelského, * **253**, Lange Gustav, Düsseldorf, Zimní jitro, * **257**, Hasch Carl, Wien, Růžová zahrada u Bolzana, PRI * **258**, Wolf Heinrich , Nürnberg, Městská hradební zahrada v Norimberku, * **261**, Halauska Ludwig, Wien, Letní večer, * **262**, Beernaert Euphrosine, Bruxelles, Z okolí Bruselů (v dubnu), * **267**, Flamm Albert, Düsseldorf, Podzimní jitro na Starnberském jezeře, * **269**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Noc za luny, * **270**, Kirschner Marie, Praha, Partie z okolí Bordighieri, LOS * **279**, Stocks Minna, München, Koně na pastvě, * **284**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Lunná noc, * **286**, Moralt Paul, München, Motiv z innského údolí, * **288**, Stephan Leopold, Praha, Čertové jezero na Šumavě, * **291**, Beughem Charles de, Bruxelles, Partie u Namuru, * **292**, Bauck Jeanna Maria Charlotta, München, Jarní večer, * **293**, Millner Carl, München, Partie na cestě k Hornímu jezeru u Berchtesgadenu, v pozadí s Čertovými Rohy, * **294**, Millner Carl, München, Partnašský průsmyk u Partenkirchenu (pozdě na podzim), * **295**, Zimmermann Albert, Wien, Přístav janovský, * **296**, Zimmermann Albert, Wien, Capri u Neapole, * **300**, Wehli Matěj, Praha, Holandská večerní krajina, * **301**, Zwengauer Anton, München, Krajina na Rýně u Kostnice, * **305**, Brodsky Alexander, Budapest, Horní jezero u Berchtesgadenu, * **308**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Pozdě na podzim, LOS * **309**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Zimní krajina, * **311**, Kirnig Alois, Praha, Lesní samota, LOS * **316**, Sckell Ludwig, München, Partie u Tölzu (horní Bavorsko), * **317**, Dahl Siegwald, Dresden, Srnec v sněhu, večerní osvětlení, * **318**, Agházy Julius, Budapest, Krajina za svitu luny, * **329**, Lage Julie von der, Berlin, Podzim, * **331**, Lage Julie von der, Berlin, Jaro, * **334**, Alt Franz, Wien, Solnohrad, * **335**, Alt Franz, Wien, Kufštein, * **338**, Huttary Josef, Karlovy Vary, Samota v lese, * **341**, Alt Franz, Wien, Předměstí Stein v Solnohradu, * **342**, Varrone Johann (Giovanni), Wien, Jezero hallstadské, * **343**, Varrone Johann (Giovanni), Wien, Jezero gosavské, * **344**, Varrone Johann (Giovanni), Wien, Horní jezero na jezeře královském, * **345**, Varrone Johann (Giovanni), Wien, Ferleiten, * **346**, Alt Franz, Wien, Riva na jezeře gardském, * **369**, Mařák Julius, Wien, Im Herbst, LOS * **384**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Gebirgsee, LOS * **388**, Kroupa Václav, Praha, Motiv bei Chotěboř, LOS

1882

Celkem vystaveno 313 exponátů. Prodáno 55 (LOS-29 / PRI-26).

* **4**, Stephan Leopold, Praha, Partie an der Moldau bei Prag, * **6**, Xylander Wilhelm Ferdinand, Schleissheim, Am Skager-Rak., * **10**, Wilberg Christian, Berlin, Venedig vom George maggiore aus gesehen, * **12**, Wilberg Christian, Berlin, Venedig vom Lido aus gesehen, * **21**, Kroupa Václav, Praha, Herbstlandschaft. Motiv aus dem südlichen Böhmen, PRI * **22**, Wehli Matěj, Praha, Ruine Villers bei Brüssel, * **23**, Wehli Matěj, Praha, Schloss Laeken bei Brüssel, * **26**, Kirnig Alois, Praha, Herbstlandschaft aus Poprad, Ungarn, LOS * **31**,

Kappis Albert, Stuttgart, Ein Bild des Sommers, * **35**, Schulhof Adolf, Praha, Landschaft, partie bei Bozen, * **38**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Der Ortler von der Malser Haide aus gesehen, LOS * **40**, Naumann Carl, München, Begegnung auf dem See, LOS * **41**, Brandeis Antoinetta, Venezia, Canal grande in Venedig, * **44**, Musin Auguste, Bruxelles, Ein Windstoss auf dem Moerdijk in Holland, PRI * **46**, Waldhauser Antonín, Praha, Winterlandschaft an der Elbe, * **51**, Douzette Louis, Berlin, Pommersche Landschaft, * **56**, Hengsbach Franz, Düsseldorf, Das Schächenthal (Canton Uri) in der Schweiz, * **61**, Hacker Horst, München, WinterMorgen im Oetztahl, LOS * **62**, Millner Carl, München, Der Montblanc in Savoyen, * **63**, Hauptmann Michael, München, Partie bei Ajaccio, PRI * **64**, Millner Carl, München, Der Gosausee mit dem Dachstein, PRI * **66**, Schühly Hans, Wien, Landschaft, * **67**, Kirschner Marie, Praha, In der Dünen von Heyst, PRI * **69**, Schönreither Georg, Wien, Der Dachstein vom Gosausee aus gesehen, * **70**, Gebhardt Ludwig, München, Der Pöckl-Weiher bei Berchtesgaden, * **71**, Assenbaum Fanny, München, Partie bei Possenhofen am Starnberger See, * **73**, Chittussi Antonín, Paris, Verlassener Winkel auf dem Montmartre, * **74**, Recknagel Otto, München, Hirsch, * **76**, Mühlig Bernhard, Dresden, Die Wettersteine, PRI * **77**, Mühlig Bernhard, Dresden, Der Hochkalter im bairischen Hochland, PRI * **79**, Mali Christian, München, am Bodensee, * **82**, Fischer Hans L., Wien, Mondnacht, * **83**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Aus dem Wiedbachthal, * **84**, Voltz Ludwig, München, Pferde auf der Weide, PRI * **85**, Liebscher Karel, Praha, Morgen im Böhmerwalde, * **86**, Millner Carl, München, Au bei Salzburg, * **88**, Heinel Eduard, München, Allee bei Seefeld, * **91**, Brunner Joseph, Wien, Die Rieserfernerhütte, * **93**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Der Silsersee im Engadin. Spätdämmerung, * **95**, Morgenstern Karl Ernst, Starnberg, Verlassene Mühle, * **101**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Eichenwald im Winter, * **103**, Herrenburg Johann Andreas, Dresden, Venedig von den Giardini pubblici aus gesehen, * **107**, Renner C., Praha, Aus den Alpen, * **108**, Bachmann A., Wien, Partie bei Mariazell, PRI * **109**, Bachmann A., Wien, Winterlandschaft bei Salzburg, * **111**, Bachmann A., Wien, Partie bei Lofer, PRI * **112**, Bachmann A., Wien, Partie bei Hallein, PRI * **114**, Kaltenmoser Karl, München, FrühlingsMorgen, * **115**, Judeich Therese, Dresden, Der Dachstein mit dem Aulse, Abendbeleuchtung, * **116**, Wimmer Conrad, München, Winterabend, * **121**, Wimmer Conrad, München, Winterabend, * **123**, Willroider Josef, Düsseldorf, Herbstlandschaft, * **126**, Wehli Matěj, Praha, NebelMorgen bei Heringsdorf an der Ostsee, * **127**, Wehli Matěj, Praha, Räuberschluft des Seeräubers Stoertebeck bei Heringsdorf an der Ostsee, * **128**, Wehli Matěj, Praha, Das Abendglöckchen. Herbststimmung, PRI * **131**, Kaltenmoser Karl, München, Herbstabend, * **132**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Bauernhaus, * **134**, Koken G., Hannover, Winter, * **135**, Fischer Hans L., Wien, Die Pyramiden von Sakara, * **136**, Judeich Therese, Dresden, Aus dem böhmische Riesengebirge. Blick von Schwarzenenthal nach Jičín, * **137**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Verfallener Friedhof, LOS * **143**, Mašič Nikola, Zagreb, Motiv aus Süditalien, * **150**, Recknagel Otto, München, Sommerabend, * **154**, Jansen Louise, Düsseldorf, Motiv an der Mosel, * **155**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Motiv aus Müden an der Mosel, * **158**, Flamm Albert, Düsseldorf, Aus dem Sabinergebirge, PRI * **159**, Kronberger Carl, München, Im Winter, * **161**, Ockel Eduard, Berlin, Der Reichenbach mit dem Wetter und Wellhorn, * **163**, Rieger Albert, Wien, Wasserfall bei Chur in der Schweiz, * **164**, Tarnoczy Bertha von, München, Landschaft, LOS * **165**, Schleiden Eduard, München, Die Klausse. Eingang in das Höllenthal. Oesterreich, LOS * **166**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Wasserfall von Terni, * **168**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Partie aus der Villa d'Este, LOS * **169**, Rizwnatz Josef František, Düsseldorf, Partie bei Lenz mit der Albulastrasse und den Julischen Alpen, Canton Graubünden, Schweiz, * **172**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Garten in Goisern, * **173**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Nach dem Regen, LOS * **174**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Im Walde, * **175**, Voltz Ludwig, München, Treibjagd auf Gemsen, * **178**, Jonas Paul, München, Motiv aus Lana in Südtirol, * **183**, Richard, Karlsruhe, Kühe am Wasser, * **185**, Skála František, Praha, Am Allerseelentag im Walde, * **186**, Guyot J., Paris, Gegend in der Normandie. Regen stimmung, * **188**, Mayburger Josef, Salzburg, Ansicht von Salzburg, * **189**, Köhnholz Julius, München, Abend an der Riviera di Ponente. Küste von Genua, PRI * **190**, Mayburger Josef, Salzburg, Aussicht vom Gaisberge gegn den Watzmann, * **195**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Niederrheinische Mühle, * **196**, Zimmermann Albert, Wien, Der Ramsauerbach bei Berchtesgaden, * **198**, Bechtolsheim Gustav, München, Abend im bairischen Gebirge, * **200**, Gilbert J., Paris, Winterlandschaft in Elsass-Lothringen, * **208**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Winterlandschaft in Tirol, * **210**, Johann Hermann Heinrich, Berlin, Winterlandschaft aus der Mark, * **213**, Esinger Adele, Salzburg, Am Waldrand, * **215**, Böhm Edouard, Wien, Landschaft aus Ober-

St....., PRI * **217**, Frey Wilhelm, München, das Achenenthal in Tirol, * **218**, Fischer Hans L., Wien, Auf der Steinwüste von....., * **220**, Assenbaum Fanny, München, Herbstlandschaft, * **223**, Kirschner Marie, Praha, Partie aus Tullerschitz in Mähren, * **224**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Abendlandschaft, * **226**, Pelouse, Paris, Abendlandschaft, * **239**, Correggio Ludwig, München, Partie am Ammersee, * **240**, Kahler Karl, München, Sonnenuntergang, * **241**, Neubert Louis, München, Abendstimmung, * **244**, Bouvier Arthur, Bruxelles, Sonnenaufgang an der Küste von Flandern, * **246**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Strasse aus Gerolstein in der Eifel, LOS * **247**, Sieburger Frida, Praha, Landschaft, * **255**, Tuscany Maria, Kosmonosy, Abendlandschaft, * **256**, Meixner Ludwig, München, Der hohe Göll bei Berchtesgaden, * **257**, Meixner Ludwig, München, Der Watzmann bei Berchtesgaden. Morgen, * **259**, Mali Christian, München, Ufer am Starnbergersee, * **262**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Niederrheinische Abendlandschaft, * **263**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Niederrheinische Morgenlandschaft, * **265**, Wilberg Christian, Berlin, Wasserstrasse in Hamburg, * **267**, Fritsch Melchior, Wien, Landschaft, * **268**, Hauptmann Michael, München, Abend bei Girgenti, LOS * **269**, Sommer Carl August, Altona, Waldpartie aus Nordamerika, * **270**, Sommer Carl August, Altona, Nordamerikanischer Wald, * **272**, Musin Auguste, Bruxelles, Windstille auf der Schelde in Holland, PRI * **273**, Keller J., München, Gebirgslandschaft: Heimkehr vom Felde, * **274**, Marinus Ferdinand Joseph Bernard, Namur, An den Ufern der Maas nächst Namur, * **278**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Winterlandschaft mit Kirche, * **281**, Neubert Louis, München, Abend am See, * **283**, Rodeck Karl, Hamburg, Abend in de Umgebung Hamburgs, * **286**, Heinel Eduard, München, Motiv bei Frauen-Chiemsee, * **290**, Koula Jan, Praha, Park-Partie aus Neuhaus, PRI * **296**, Perko Anton, Wien, Der Klosterhof in Eger, * **299**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Partie aus dem Mittelgebirge, * **301**, Perko Anton, Wien, Der Schlüssehof in Prag, PRI * **315**, Stankiewicz Marie, Chotěměř, Mondlandschaft, LOS * **317**, Waldhauser Antonín, Praha, Wintermorgen, LOS * **318**, Waldhauser Antonín, Praha, Wintertag, LOS * **333**, Stephan Leopold, Praha, Partie am Starnbergersee, LOS

1883

Celkem vystaveno 281 exponátů. Prodáno 55 (LOS-32 / PRI-23).

* **1**, Lichtenheld Wilhelm, München, Noc za luny; zámek Maschlins ve Švýcarsku, * **3**, Hoffmann, Dresden, Poštovní vůz v metelici, PRI * **5**, Xylander Wilhelm Ferdinand, Schleissheim, V přístavu Feingmouthském, * **7**, Musin Auguste, Bruxelles, Jitro na Šeldě v Holandsku, * **8**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Noc za luny, * **9**, Musin François, Bruxelles, Moerdyck v Holandsku, * **11**, Mali Christian, München, Na potoku, * **13**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Svitání, * **15**, Hacker Horst, München, Zimní jitro v Tyrolsku, * **16**, Weibel F., Graz, Motiv z Abbazia v Istrii, * **19**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Tání, * **23**, Baisch Hermann, Karlsruhe, Pod večer, * **26**, Heilmayer Karl, München, Blíží se sírocco na moři jaderském, PRI * **27**, Doll Anton, München, Motiv z Weisachu v Tyrolsku, PRI * **29**, Bennekenstein Hermann, München, Rozvalina Ehrenberg na Lahnu, PRI * **30**, Heilmayer Karl, München, Na jezeře královském, PRI * **32**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Horská krajina, * **34**, Egner Marie, Wien, Contovello u Terstu, * **36**, Köckert Julius, München, Podvečer při vycházejícím měsíci, * **37**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Hallstadt, * **39**, Mali Christian, München, Návrat z dobytčího trhu v zimě, * **40**, Pajeken Mathilda, München, Z Helgolandu, * **41**, Rustige Heinrich Franz Gaudenz von, Stuttgart, Ze Švábska, * **43**, Musin Auguste, Bruxelles, V Šveningském přístavu, * **44**, Assenbaum Fanny, München, Lesní krajina, * **53**, Lugo Emil, Freiburg, Letní den, PRI * **61**, Correggio Ludwig, München, Vesnická partie, * **68**, Lugo Emil, Freiburg, Campagna v noci, * **70**, Lugo Emil, Freiburg, Idyla dle Theokrita, * **71**, Herrmann Alfred, Praha, Na Chienském jezeře, * **73**, Weibel F., Graz, Krajina z Krasu, * **79**, Millner Carl, München, Mikulášská kaples císařským pohořím, * **83**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Horní partie z Tanského vodopádu, * **84**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Zámek Röziins v Graubündenu, LOS * **90**, Tarnoczy Bertha von, München, Idyla, * **95**, Schultz Robert, München, Pohled na čtyřkantonské jezero (u Švýcu), * **96**, Mařák Julius, Wien, Z Lavantského údolí v Korutanech, * **99**, Sommer Carl August, Altona, Pobřeží za večera, * **101**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Svit luny na pobřeží švédském, * **103**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Krajina se stromy, * **104**, Seidel August, München, Jitro na Starnberském jezeře u Mnichova, v pozadí Alpy, * **105**, Kornbeck Julius, Stuttgart, Krajina ve žních, * **106**, Seidel August, München, Role při dešti, * **107**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Večer na Zadním jezeře, * **110**, Valentini Victor, München, Motiv z Arricia v Albanském pohoří,

* **113**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Selský dům v Goisernu, LOS * **117**, Ullik Hugo, Praha, Krajina, * **123**, Astudin Nikolai von, neuv. Na pobřeží anglickém, PRI * **130**, Köhnholz Julius, München, Stará vila na jezeře gardském, * **133**, Hauptmann Michael, München, Flüelen na jezeře čtyřkantonském, * **134**, Věšin Jar., München, V mlze, * **140**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Jitro na wallenstädkém jezeře, * **145**, Schütz Oskar, Dresden, Jarní jitro, zátoka na Muldě u Desavy, * **155**, Steffan Johann Gottfried, München, Krajina z Ramsavy, * **156**, Lugo Emil, Freiburg, Teplé údolíčko, * **161**, Kirschner Marie, Lochkov, Na jaře, * **162**, Tarnoczy Bertha von, München, Jitro, * **163**, Assenbaum Fanny, München, Lesní krajina, LOS * **164**, Stephan Leopold, Praha, Partie z Jimramova na Moravě, * **166**, Thiele Arthur, Wien, Srnčí za zimního jitra, * **168**, Hüntner Franz, Hamburg, Blížící se bouře na západním pobřeží škotském, * **169**, Sieburger Frida, Praha, Rozvalené hamry u St. Huti, PRI * **172**, Egner Marie, Wien, Jitro v pozdním podzimku, * **177**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Partie u Frascati v albánském pohoří, LOS * **178**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, München, Partie z villy Volkonski u Říma, * **183**, Adam Eugen, München, Z bavorské vysočiny, * **184**, Leinecker Franz, München, Večer na jezeře Gardském, * **189**, Kirschner Marie, Lochkov, Jarní krajina, * **191**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Zimní krajina, * **199**, Waldhauser Antonín, Praha, Labská krajina za svitu luny, * **200**, Waldhauser Antonín, Praha, Večer u Kouřimi, * **201**, Waldhauser Antonín, Praha, Noc na Otavě, * **202**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní večer, * **203**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Horská krajina, * **204**, Emele Wilhelm, München, Idyla, * **206**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Rozkotaná loď na holandském pobřeží, * **208**, Wehli Matěj, Praha, Večerní krajina, PRI * **212**, Wehli Matěj, Praha, Ves Egern na jezeře Tegernském, PRI * **214**, Mühligh Bernhard, Dresden, Gatterlekopf, horská krajina, PRI * **218**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Vesnice v Rhodanském pohoří, * **224**, Fiala Oskar, Praha, Partie z Berounky, * **225**, Lobedan Emma, Berlin, Motiv z Trevíru, * **228**, Šikovec V., Praha, Večer u Berounky, * **229**, Fiala Oskar, Praha, Krajina u Mníšku, * **230**, Rheinfelder-Anspach Friedrich G., Weimar, Motiv z Francka, * **239**, Stephan Leopold, Praha, Krajina u Meranu, LOS * **240**, Skála František, Praha, Bukový les, letní jitro, * **242**, Waldhauser Antonín, Praha, Velký důl v Krkonoších, * **244**, Sellmayr Ludwig, München, Krávy u vody, * **256**, Mancini Francesco, Napoli, Neapolská krajina se stafází, * **257**, Induno Gerolamo, Milano, Krajina s dětmi, * **258**, Žižala D. B., Praha, Pohled na Prahu, * **262**, Adam Benno, München, Honba na lišku, * **266**, Ziegra Max, Weimar, Jaro - motiv z bavorských hor, * **267**, Sckell Ludwig, München, Krajina na Chiemském jezeře, * **270**, Skála František, Praha, Na pokrajích lesa v zimě, PRI * **272**, Stademann Adolf, München, Auf dem Eise, LOS * **275**, Koula Jan, Praha, Partie z Prahy, * **276**, Weidlich František, Praha, Odpočívající dančí, * **277**, Weidlich František, Praha, Podzimní jitro v revíru, krajina rudohorská, * **278**, Stibrál Jiří, Praha, Motiv z Heidelbergu, * **279**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Partie ze Středohoří, * **281**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Partie z Prahy: Valdštynská ulice, * **287**, Kroupa Václav, Praha, Partie an der Moldau, LOS * **288**, Kirmig Alois, Praha, Partie aus dem Herthahain auf der Insel Rugen, LOS * **289**, Herold Eduard, Praha, Partie bei Widim, LOS * **296**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Gebirgsschlucht, LOS * **338**, Kirschner Marie, Praha, Regenstimmung, LOS

1884

Celkem vystaveno 302 exponátů. Prodáno 72 (LOS-35 / PRI-37).

* **4**, Blaskowicz Franz, Budapest, Na vesnici, * **5**, Begas-Parmentier Luise, Berlin, Z Taorminy na Sicilii, * **7**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Partie na břehu mořském, * **12**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Večer v krajinských Alpách, LOS * **13**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Mlýn, PRI * **14**, Schleiden Eduard, München, Krajina po bouři, * **18**, Stephan Leopold, Praha, Partie od Starnberského jezera, LOS * **20**, Sckell Ludwig, München, Večer na Würmě, * **22**, Mühligh Bernhard, Dresden, Vrchy, * **23**, Sckell Ludwig, München, Na Starnberském jezeře, * **25**, Knöchel Hans, München, Idyla na Sorrentě, LOS * **26**, Lugo Emil, Freiburg, Chladné jitro, * **28**, Simm Franz, München, Z Cervary u Subiaku, * **29**, Pohle Hermann, Düsseldorf, Lesní potok, PRI * **34**, Wex Willibald, München, Večer na bařině, PRI * **38**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, VI. Benátky, * **42**, Heilmayer Karl, München, Večer ve VI. Benátkách, PRI * **44**, Blaskowicz Franz, Budapest, Krajina, * **47**, Compton Edward Theodore, Feldafing, Nebezpečné pobřeží, * **49**, Hauptmann Michael, München, Ostrov Aegyna, LOS * **52**, Sckell Ludwig, München, Jitro na Starnberském jezeře, * **53**, Sckell Ludwig, München, Večer na Chiemském jezeře, * **54**, Schulhof Adolf,

Praha, Partie u Eisaky v Tyrolích, * **58**, Sinding Otto Ludwig, Hamburg, Z norského břehu, * **61**, Correggio Ludwig, München, Partie z Tyrol, * **63**, Moralt Paul, München, Motiv od Starnberského jezera, * **67**, Runge Julius, Hamburg, Lov ryb na mysu Shagenu v Dánsku, * **70**, Hlaváček Antonín, Wien, Večer v létě na Kahlenberku s pohledem na Klostersnruburg u Vídně, * **71**, Emele Wilhelm, München, U Ammerského jezera v horních Bavořích, * **72**, Müller Carl Wilhelm, Dresden, Počátek zni, motiv od Růžova v Čechách, * **75**, Varrone Johann (Giovanni), Wien, Střední Alpy u Aflenze, * **77**, Heilmayer Karl, München, U Janova na Rivieře (ranní svitání), PRI * **79**, Wenglein Josef, München, Partie na břehu Simského jezera, * **81**, Brunner Joseph, Wien, Původ řeky Písečné u Slov.Gärstenu na štyrské hranici, * **86**, Egner Marie, Wien, Na jaře, motiv z Uher, * **87**, Müller Anna, München, Motiv z horních Bavor, * **88**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Královské jezero s Watzmannem, * **89**, Schreyer Franz, Dresden, Holandský mlýn u Rotterdamu, * **94**, Swieszewski Alexander, München, Na Aronzském jezeře, PRI * **97**, Millner Carl, München, Firmianská alpa na Untersbergu u Solnohradu, s Hohen-Staufenem a Chiemským jezerem, PRI * **98**, Oppenoorth Willem Johannes, Haag, Holandská krajina, * **99**, Schultz Robert, München, Geirangerský fjord v Norsku, LOS * **100**, Swieszewski Alexander, München, Motiv z Polska, LOS * **101**, Assenbaum Fanny, München, Léto, LOS * **103**, Begas-Parmentier Luise, Berlin, Z Tivoli, * **107**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, V lese, * **108**, Heinisch Karl, München, Na Ampeře, * **109**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Motiv z Černošesí, * **112**, Windmaier Anton, München, Zimní večer, * **113**, Windmaier Anton, München, Při měsíčku, * **114**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Parník se blíží, * **115**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Po dešti, * **116**, Millner Carl, München, Montblanc (Bílá hora) v Savoysku, PRI * **117**, Köckert Julius, München, Partie na Isaře, * **125**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, San Pietro in Vincolo u Říma, * **127**, Haunstetter Josef, München, Večer, * **128**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Ranní náda, partie u Sart-lez-Spa, PRI * **129**, Keyser Albert de, Antwerpen, Byardova skála v Dinantě, * **138**, Stademann Adolf, München, Vesnická krajina v zimě, LOS * **142**, Runge Julius, Hamburg, Blankenešský rybářský člun v Hamburku, * **143**, Prater Edmond de, Bruxelles, Na břehu v Nieuportu, * **144**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Partie u zámku Pailhes, PRI * **146**, Klee Hermann, Wien, Partie na Dunaji (Uherská hranice), * **147**, Chelius Adolf, München, Lesní partie z Taunusu, * **149**, Sckell A., Tölz, Ammerské jezero, * **153**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Zimní krajina, LOS * **155**, Montgomery Robert, Antwerpen, Vlnobítí na irském břehu, * **157**, Sieburger Frida, Praha, Na Ohři, * **158**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Motiv z Isenburku nad Saynou, * **160**, Lange Gustav, Düsseldorf, Mlýn v zimě, * **163**, Grebe Fritz, Düsseldorf, U vesnického rybníka, * **166**, Weibel F., Graz, Na břehu u Abbazie, * **167**, Mayburger Josef, Salzburg, Rozhled od Maria Plain u Solnohradu, * **169**, Lohr August, München, Donnerkogel v údolí Gosavy, PRI * **171**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Rozhled po Hegavě z hradu ve Stäringenu, * **172**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, V listopadu, PRI * **176**, Hauptmann Michael, München, Korfu, PRI * **178**, Brodsky Alexander, Budapest, V hloubi lesa, * **180**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Partie z Bärenschütze ve Štyrsku, * **181**, Nielsen Jan, München, Lovení ryb v přítočnové krajině, * **183**, Recknagel Otto, München, Tokání tetřívka na bařině, * **184**, Sommer Carl August, Altona, Na Delawaru, * **185**, Haeselich Johann Georg, Hamburg, V lese za zimy, * **186**, Pöppel Rudolf, München, Krajina u Mnichova, * **187**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Západ slunce, * **188**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Opuštěný hřbitov v Goisernu, LOS * **190**, Begas-Parmentier Luise, Berlin, Krajina, * **192**, Blaas Julius von, Wien, Koně na pustě, * **193**, Begas-Parmentier Luise, Berlin, Krajina, * **195**, Mali Christian, München, Večer na vsi, LOS * **197**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Sklizeň sena, motiv u Partenkirchenu, * **200**, Musin François, Bruxelles, Ztroskotání norské briky „Johanny“ na Severním moři, * **202**, Mathes Carola Baer von, München, Krajina, * **203**, Rabe Otto, München, Večerní krajina, * **210**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Ledovec Argentiniereský, * **212**, Fritsch Melchior, Wien, V bukovém lese, * **214**, Meissner Ernst, München, Sněžní chumelice, * **217**, Tholen Willem Bastiaan, Kampen, Letní krajina, * **220**, Kleudgen Fritz von, Bordighera, Rybář na Rivieře, * **221**, Klever Julius von, Berlin, Poslední sněh v lese, * **226**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Ztroskotání lodi na břehu mořském, * **227**, Wenglein Josef, München, Východ měsíce na jezeře Simském, * **228**, Kirschner Marie, Lochkov, Scirocco, * **232**, Musin Auguste, Bruxelles, Západ slunce na Šeldě v Holandsku, LOS * **234**, Heilmayer Karl, München, Při měsíčku. Rybářská chatrč na Starnberském jezeře, * **235**, Mühligh Bernhard, Dresden, Vrchy Wettersteinské, PRI * **237**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Večer na Rujaně, * **240**, Wimmer Conrad, München, Zimní krajina, * **242**, Sommer Carl August, Altona, Východ měsíce, * **243**, Mühligh Bernhard, Dresden, Vrch „Alpspitz“, * **246**, Hacker Horst, München, Zimní večer, PRI * **247**, Hacker

Horst, München, Motiv od Stilfserjochu u Trafoi, * **249**, Mayburger Josef, Salzburg, Gotzenské Alpy na Královském jezeře u Berchtesgadenu, * **251**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Na jezeře, LOS * **252**, Naumann Carl, München, Pod buky, * **253**, Schleiden Eduard, München, Na Ampeře (v Bavorsku), * **254**, Chelius Adolf, München, U Falkensteinu v Taunusu, * **256**, Schleiden Eduard, München, Partenkirchen v bavorských horách, * **259**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Mlýn na Ertě, * **260**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Motiv z Fankelu na Mosele, * **267**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Gasavské jezero s Dachsteinem, * **271**, Schultze Robert, München, Eibsee u Partenkirchenu, * **273**, Fischer Eduard, Berlin, Večerní krajina na Havole, * **275**, Wehli Matěj, Praha, Nový rybník s hradem Osekem v Čechách, * **279**, Schimatschek Antonín, Praha, Pohled na Kufstein, PRI * **281**, Schimatschek Antonín, Praha, Ulice ve Volarech, * **282**, Schimatschek Antonín, Praha, Partie u Volar, * **286**, Havránek Bedřich, Praha, Partie na Vltavě, LOS * **287**, Havránek Bedřich, Praha, Rybářská chatrč na Sázavě, * **290**, Brechler Vojtěch, Praha, Skalní partie na Jihlavce, * **294**, Schubert Zdeněk, Praha, Zámek Runckelstein u Bozenu, * **298**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Zámek Kysibel, * **299**, Lintzbauer Karl, Wien, Krajina při měsíčku, * **337**, Stubchen-Kirchner, Praha, Ofenwolfsmuhle, LOS * **366**, Steffen Eduard, Česká Lípa, Gartenpartie an der Tauber, LOS * **369**, Kroupa Václav, Praha, Ansicht von Prag, LOS * **370**, Kirmig Alois, Praha, Augustenfeld bei Dachau, LOS * **375**, Wachsmann Bedřich, Praha, Ruine Kostial, LOS

1885

Celkem vystaveno 689 exponátů. Prodáno 81 (LOS-48 / PRI-33).

* **1**, Liebscher Karel, Praha, Z Krumlova, LOS * **2**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Letin v Plzeňsku, * **3**, Liebscher Karel, Praha, Partie od Divoké Orlice, * **4**, Liebscher Karel, Praha, Motiv ze Šumavy při dešti, * **5**, Liebscher Karel, Praha, Dívčí Kámen na Vltavě, * **6**, Liebscher Karel, Praha, Zámek v Novém Městě nad M., * **7**, Liebscher Karel, Praha, Partie od Divoké Orlice, * **8**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Třeboně, * **9**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Roudnice, * **10**, Liebscher Karel, Praha, Studie, vývraty z lesů u Klášterce, * **11**, Liebscher Karel, Praha, Studie, vývraty z lesů u Klášterce, * **12**, Liebscher Karel, Praha, Studie z popředí od Divoké Orlice, * **13**, Liebscher Karel, Praha, Studie z popředí od Divoké Orlice, * **14**, Liebscher Karel, Praha, Pobřežní studie z okolí Abbazia v Istrii, * **15**, Liebscher Karel, Praha, Pobřežní studie z okolí Abbazia v Istrii, * **16**, Liebscher Karel, Praha, Od Divoké Orlice, * **17**, Liebscher Karel, Praha, Z lesů Potštýnských, * **18**, Liebscher Karel, Praha, Mlýn v Týništi, * **19**, Liebscher Karel, Praha, Frymburk od jihu, * **22**, Liebscher Karel, Praha, Z pobřeží Istrie; okolí Abazzie, * **23**, Liebscher Karel, Praha, Z Istrie, * **24**, Liebscher Karel, Praha, Z Istrie, * **25**, Liebscher Karel, Praha, Z Istrie, * **26**, Liebscher Karel, Praha, Z Istrie, * **27**, Liebscher Karel, Praha, Z Benátek, * **28**, Liebscher Karel, Praha, Z Istrie, * **29**, Liebscher Karel, Praha, Z Klášterce nad Divokou Orlicí, * **31**, Liebscher Karel, Praha, Studie ze Solnohradska, * **34**, Liebscher Karel, Praha, Sv. Michael v Eppanu v Jižním Tyrolsku, * **36**, Liebscher Karel, Praha, Z okolí Abazzie, * **38**, Liebscher Karel, Praha, Sct. Pauls v Jižním Tyrolsku, z okolí, * **40**, Liebscher Karel, Praha, Popředí Sct. Pauls v Jižním Tyrolsku, * **41**, Liebscher Karel, Praha, Popředí. Ústí nad Orlicí, * **42**, Liebscher Karel, Praha, Z pralesa na Boubíně, * **45**, Liebscher Karel, Praha, Sct. Pauls v Jižním Tyrolsku, z okolí, * **46**, Liebscher Karel, Praha, Chatrč na Šumavě. Eisenstein, * **47**, Liebscher Karel, Praha, Na Lužnici u Tábora, * **50**, Liebscher Karel, Praha, Na Lidu u Benátek, * **51**, Liebscher Karel, Praha, Tábor, * **53**, Liebscher Karel, Praha, Na Holenském rybníku; z okolí Jindřichova Hradce, * **57**, Liebscher Karel, Praha, Z Tyrolska, * **58**, Liebscher Karel, Praha, Ze Solnohradska. Zell am See, * **60**, Liebscher Karel, Praha, Nižburg, * **61**, Liebscher Karel, Praha, Večer na břehu Istrianském, * **62**, Liebscher Karel, Praha, Na pobřeží Istrie, * **65**, Liebscher Karel, Praha, Javor na Šumavě při východu slunce, * **66**, Liebscher Karel, Praha, Freudenstein v Jižním Tyrolsku, * **67**, Liebscher Karel, Praha, Solnohrady, * **68**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Lida u Benátek, * **69**, Liebscher Karel, Praha, Večer na břehu Istrianském, * **70**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Jindřichova Hradce, * **71**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Ústí nad Orlicí, * **72**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Eppanu v Jižním Tyrolsku, * **73**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Eppanu v Jižním Tyrolsku, * **75**, Liebscher Karel, Praha, Horská chatrč z Jižního Tyrolska, * **76**, Liebscher Karel, Praha, Trosky, * **78**, Liebscher Karel, Praha, Křivoklát, * **79**, Liebscher Karel, Praha, Studie z Potenštýna, * **81**, Liebscher Karel, Praha, Krumlov, * **82**, Liebscher Karel, Praha, Krumlov, * **85**, Liebscher Karel, Praha, Ze Šumavy, * **87**, Liebscher Karel, Praha, Castua v Istrii, * **88**, Liebscher Karel, Praha, Castua v Istrii, * **89**, Liebscher Karel,

Praha, Castua v Istrii, * **90**, Liebscher Karel, Praha, Z Křivoklátu, * **91**, Liebscher Karel, Praha, Zámek v Loktě, * **92**, Liebscher Karel, Praha, Z Křivoklátu, * **93**, Liebscher Karel, Praha, Rožmberk, * **94**, Liebscher Karel, Praha, Zámeček v Kostelci n. O., * **96**, Liebscher Karel, Praha, Z okolí Křivoklátu, * **97**, Liebscher Karel, Praha, Z okolí Mnichova Hradiště; selský domek, * **99**, Liebscher Karel, Praha, Okolí Letinské; v lese, * **100**, Liebscher Karel, Praha, Okolí Letinské; v lese, * **101**, Liebscher Karel, Praha, Tersato u Rjeki, * **102**, Liebscher Karel, Praha, Z Benátek, * **103**, Liebscher Karel, Praha, Z Benátek, * **104**, Liebscher Karel, Praha, Na Gardském jezeře, * **105**, Liebscher Karel, Praha, Z Benátek, * **106**, Liebscher Karel, Praha, U Rivy, * **107**, Liebscher Karel, Praha, Z Verony, * **108**, Liebscher Karel, Praha, Z Rjeki, * **109**, Liebscher Karel, Praha, Z okolí Abbazie, * **110**, Liebscher Karel, Praha, V Abbazii, * **112**, Liebscher Karel, Praha, Vyšší Brod, * **113**, Liebscher Karel, Praha, Hradčany s Petřína, * **114**, Liebscher Karel, Praha, Brandýs nad O., * **116**, Liebscher Karel, Praha, Jindřichův Hradec, * **117**, Liebscher Karel, Praha, Velešov, * **118**, Liebscher Karel, Praha, Potštýn, * **119**, Liebscher Karel, Praha, Z okolí Hrubé Skály, * **120**, Liebscher Karel, Praha, Rožmberk, * **122**, Liebscher Karel, Praha, Litice, * **123**, Liebscher Karel, Praha, Zámeček v Eppanu v jižním Tyrolsku, * **124**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Voloscy v Istrii, * **126**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Abbazie v Istrii, * **127**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Benátek, * **128**, Liebscher Karel, Praha, Motiv z Benátek, * **133**, Liebscher Adolf, Praha, „Kde domov můj“, karton k prémii pro „Zlatou Prahu“, * **146**, Liebscher Adolf, Praha, V přístavu Neapolském, PRI * **147**, Liebscher Adolf, Praha, Nižina Kampanšská s Apenin, * **148**, Liebscher Adolf, Praha, Gardské jezero, * **149**, Liebscher Adolf, Praha, Jitro v Benátkách, * **153**, Liebscher Adolf, Praha, Poustevník na Camaldoli nad Neapolí, * **155**, Liebscher Adolf, Praha, Z okolí Říma, * **156**, Liebscher Adolf, Praha, Z římského parku, * **157**, Liebscher Adolf, Praha, Z Říma, * **159**, Liebscher Adolf, Praha, Torso z Palatina v Římě, * **163**, Liebscher Adolf, Praha, Z Říma, * **164**, Liebscher Adolf, Praha, Z Terstu, * **165**, Liebscher Adolf, Praha, Ze Všenor u Prahy, * **166**, Liebscher Adolf, Praha, Z přístavu Neapolského, * **167**, Liebscher Adolf, Praha, Gardské jezero z Rivy, * **168**, Liebscher Adolf, Praha, Z Potštýna, * **169**, Liebscher Adolf, Praha, Z Potštýna, * **170**, Liebscher Adolf, Praha, Z Potštýna, * **177**, Liebscher Adolf, Praha, Údolí sv. Prokopa u Prahy, * **178**, Liebscher Adolf, Praha, Z Černolic u Všenor, * **183**, Liebscher Adolf, Praha, Z okolí Římského, * **185**, Liebscher Adolf, Praha, Z okolí Římského, * **190**, Liebscher Adolf, Praha, Studie Moravské, * **191**, Liebscher Adolf, Praha, Studie z Eisensteinu, * **192**, Liebscher Adolf, Praha, České studie, * **193**, Liebscher Adolf, Praha, České studie, * **194**, Liebscher Adolf, Praha, Z okolí Říma, * **196**, Liebscher Adolf, Praha, Studie z Kostelce nad Orlicí, * **205**, Liebscher Adolf, Praha, Chatrč v pastvinách nad Divokou Orlicí, * **209**, Liebscher Adolf, Praha, Studie ze Slovenska, * **211**, Liebscher Adolf, Praha, Na Buchlově na Moravě, * **223**, Liebscher Adolf, Praha, Vesuv s amphiteatrem Pompejanským, * **225**, Liebscher Adolf, Praha, Z Neapole, * **227**, Liebscher Adolf, Praha, Řečiště Votavy pod Vimberkem, * **232**, Koula Jan, Praha, Partie na Labi, * **235**, Fiala Oskar, Praha, V údolí, * **240**, Fiala Oskar, Praha, Mlýn o samotě, * **244**, Koffel L., Praha, Zámek Ort u Gmundenu, * **247**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Domek v údolí Labském, * **249**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Domek v údolí Labském, * **251**, Schimatschek Antonín, Praha, Zámek Lichtwer v Tyrolsku, * **253**, Musin François, neuv., Na pobřeží u Harlingenu v Holandsku, * **256**, Havránek Bedřich, Praha, Partie ze Sudet, * **262**, Bank Heinrich, Graz, Studie z Korutan, * **263**, Lobedan Emma, Berlin, Hrad Hämelův v Hanoversku, * **265**, Lerch Lev, Praha, Za jitra, PRI * **266**, Koffel L., Praha, Partie z francouzského Švýcarska (Estavayer), * **270**, Koffel L., Praha, Partie z francouzského Švýcarska (Estavayer), * **273**, Wening-Ingenheim, Wien, Zřícenina Taufers v Tyrolsku, * **275**, Herzner R., neuv., Večer ve Švarcvaldě. Rytina dle Bötchera, * **280**, Hardorff Hermann Rudolf, Hamburg, Bouřka u Orkneyských ostrovů, * **281**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Motiv z Monaka, * **285**, Stephan Leopold, Praha, Zámek Kammer na jezeře Atterském, * **288**, Heel Karel, Braunschweig, U potoka; krajina z Harzu, * **289**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Partie na čtyřkantonském jezeře, LOS * **291**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Krajina z Horního Bavorska, LOS * **293**, Guldenfinger Julius, München, Lauterthal u Dornecku ve švábských Alpách, * **295**, Marko Carlo, Firenze, Mramorové lomy u Carrary, * **297**, Millner Carl, München, Dachstein s jezerem Gosauským, PRI * **298**, Kirschner Marie, Lochkov, Partie z Lochkova, * **300**, Mali Christian, München, Jitro na jezeře Hallstadtském, LOS * **304**, Millner Carl, München, Jezero Früllenské blíže Partenkirchen v Bavorsku, PRI * **307**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Ried v údolí Rýnském. Na cestě sv.Gotthardské, LOS * **308**, Wex Willibald, München, Večer na Slatinách, * **312**, Runge Julius, Hamburg, Janov, pohled z moře, * **314**, Tobias Ad., Berlin, Jaro, * **316**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Motiv z Partenkirch., LOS * **318**, Douzette Louis, Berlin, Východ

měsíce nad jezerem, * **320**, Textor J., Praha, Na úsvitě, * **321**, Textor J., Praha, V poledne, * **322**, Textor J., Praha, Za večerního soumraku, * **324**, Pflugradt P. , Berlin, Na pokraji lesa. Motiv z Meklenburka, * **325**, Laudien Ther., neuv., Za plotem zahradním, * **326**, Oppenoorth Willem Johannes, Haag, Průplav v nížinách (v Holandsku), * **328**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Na pobřeží, * **329**, Millner Carl, München, Cestou k Hornímu jezeru, * **330**, Kornbeck Julius, Stuttgart, Ledovce Rhonské, * **333**, Marko Carlo, Firenze, Pohled na Florencii z lomů Fiesolských, * **334**, Xylander Wilhelm Ferdinand, München, Noc měsíčná na Labi, PRI * **335**, Compton Edward Theodore, München, Na Korsice, * **337**, Tenner Eduard, Karlsruhe, Zátopná krajina u Dortrechtu v Holandsku, * **338**, Brochocki Walery, Warszawa, Partie z břehů Prosyn, * **344**, Becker August, Düsseldorf, Krajina z údolí Jinského v Tyrolsku, * **347**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Selda blíže Baesrode, * **349**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Chata rybářská, LOS * **350**, Pöppel Rudolf, München, Krajina u Mnichova, * **353**, Tunica Hermann, Braunschweig, Dachstein s jezerem Gosauským večer po bouřce, * **354**, Aigner J., Wien, Laguny benátské, * **357**, Hauptmann Michael, München, Skagen v Jutsku, LOS * **360**, Brandeis Antoinetta, Venezia, **12** pohledů na Benátky, LOS * **362**, Georgy Wilhelm, Leipzig, Rybník v lese při západu slunce, * **364**, Schultze Robert, München, Partie zadního jezera v Horním Bavorsku, * **368**, Brodsky Alexander, Budapest, Skupina vrb. Zavečera., * **371**, Schweningen Rosa, Wien, V létě, * **375**, Compton Edward Theodore, München, Norvěžský fjord, * **378**, Schultze Robert, München, Jezero Hallstadtské, * **379**, Doll Anton, München, Motiv od sv.Jodoka v Tyrolsku, * **384**, Sckell Ludwig, München, Jitro podzimní na Tegernském jezeře, * **385**, Hörter August, Karlsruhe, Po dešti. Motiv z Höhgau v Badensku, * **386**, Adam Emil, neuv., Na pastvě, * **387**, Millner Carl, München, Noc měsíční na Zwieselalpě v Solné Komoře, * **389**, Ludwig Carl, Berlin, Večer podzimní. Motiv z Teutoburského lesa, * **391**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Sogeský fjord, PRI * **393**, Dill Ludwig, München, V přístavu Chioggie, * **394**, Preller Friedrich, Dresden, Jízda samotou, * **395**, Chittussi Antonín, Paris, Pohled na Hradčany, * **396**, Steffan Johann Gottfried, München, Bystrice z krajiny u Partenkirch, * **400**, Wex Willibald, München, Jelen v bařině. Za večera, * **402**, Chittussi Antonín, Paris, Vsesoviště skalnaté v lese Ermenonvillském, * **403**, Wex Willibald, München, Krajina večerní, * **407**, Chittussi Antonín, Paris, Rybník za šera, * **409**, Wex Willibald, München, Hochkalter s jezerem zadním blíže, * **411**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Chrám Sibylin v Tivoli, * **414**, Runge Julius, Hamburg, V přístavě Janovském za jitra, * **415**, Fritz Henry, München, Krajina, * **417**, Rózsay Emil, neuv., Selský statek v Malých Karpatech, * **418**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Wien, Bouře, LOS * **420**, Guldenfinger Julius, München, Údolí Szinye-Lipác, * **422**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Z údolí Partnašského, LOS * **426**, Musin Auguste, Bruxelles, Příprava k rybolovu na pobřeží u Scheweningen, * **429**, Rziwnatz Josef František, Düsseldorf, Na cestě do Hamersbachu, LOS * **432**, Kroupa Václav, Praha, Partie z údolí Slavikovského u Sichrova, PRI * **438**, Stankiewicz Marie, Hranice na Moravě, Nálada večerní, * **439**, Lins Adolf, Düsseldorf, U potoka, PRI * **440**, Rózsay Emil, Bratislava, Vápenice na Isaře, * **441**, Ravenstein Paul von, Karlsruhe, Kaple v Cortina di Ampezzo, * **444**, Oesterley Carl ml., Blankensee, Nálada večerní na pobřeží norvěžském, PRI * **448**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Pohled s Malého Modavu, * **450**, Janda Hermine von, Wien, Selský dům na Travenském jezeře, * **456**, Calame Alexandre, Genève, Krajina, * **461**, Scheins Carl Ludwig, Düsseldorf, Krajina při měsíci, * **462**, Bartels Hans von, Hamburg, Rybářská bárka, * **463**, Bartels Hans von, Hamburg, Benátky, * **464**, Schirm Carl Cowen, Wroclaw, Oasa Ain Gharandel v poušti petrajské, PRI * **469**, Kirschner Marie, Lochkov, Tiché vody, LOS * **473**, Bode Wilhelm, Düsseldorf, Idyla podzimní, * **474**, Baccko Margarete von, Weimar, Krajina lesní, * **475**, Hauptmann Michael, München, Chobot Salaminský, * **476**, Moja Federico, Venezia, Pohled na Benátky, * **477**, Wopfner Joseph, München, Senoseč na jezeře Chiemském, PRI * **479**, Heilmayer Karl, München, Partie u Meranu. Podzimní jitra, * **480**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Krajina podzimní na Taunu, * **481**, Hörter August, Karlsruhe, Úžlabí skalní u Pontresiny, * **482**, Guldenfinger Julius, München, Ohražený dům v Horních Uhrách. Motiv ze Saroškého komitátu., * **485**, Minjon Peter Joseph, Düsseldorf, Ulice z Boppardu na Rýně, * **486**, Rieger Albert, Wien, Lesní krajina, * **487**, Thiele Arthur, München, Jitro podzimní v čas říjení, * **488**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv z Ramsau, * **489**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Říjen, * **490**, Egner Marie, Wien, Blížící se bouřka, * **492**, Kornbeck Julius, Stuttgart, Krajina na Nekar, * **497**, Knorr Hugo, Karlsruhe, Závratná cesta, * **501**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Zámek Els nad Mozelou, * **504**, Guldenfinger Julius, München, Za soumraku, * **506**, Schoyerer Josef, neuv., Čtyřkantonské jezero (pohled s Rüttli), * **508**, Reinhardt August, Dresden, V zahradě klášterní u Palerma, * **510**, Thierbach Richard, Weimar, Mlýn v lese,

* **511**, Feldhütter Ferdinand, München, Vodopád Gollingský v Solné Komoře, * **512**, Seidel August, München, Večer v horách na pomezí Tyrolském, * **515**, Mühlglu Bernhard, Dresden, Hory „Mühlsturzhörnet“, * **516**, Schulhof Adolf, Praha, Bouře se blíží, * **522**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Jezero Gosauské v Solní Komoře, * **524**, Merwart Paul, Paris, V Karpatech, * **528**, Klein Wilhelm, Düsseldorf, Na lesním potoce, * **529**, Strohmeier Helene, Karlsruhe, Na podzim, * **531**, Assenbaum Fanny, München, Krajina, LOS * **532**, Guldenfinger Julius, München, Za soumraku, * **535**, Meixner Ludwig, München, Na riviéře, * **538**, Waldhauser Antonín, Praha, Červánky večerní, * **541**, Steindorf P., Berlin, Krahnthor (Partie z Gdaňska), * **542**, Mayburger Josef, Salzburg, Possenhofen na Starnberském jezeře, * **543**, Levý Jan, München, Mlýn v jižním Tyrolsku, * **546**, Waldhauser Antonín, Praha, U villy Doubkovy u Prahy, LOS * **548**, Waldhauser Antonín, Praha, U villy Doubkovy u Prahy, LOS * **552**, Tunica Hermann, Braunschweig, Partie z Harcu, * **553**, Zeller Fritz, Salzburg, Krávy na horách, * **556**, Haanen Remigius van, Wien, Lesní krajina v zimě, PRI * **559**, Musin Auguste, Bruxelles, Bezvětrí, * **560**, Brandenburg Wilhelm, Düsseldorf, Lesní krajina, * **561**, Dressler Adolf, Berlin, Chiemské jezero s pohledem na ostrovy, * **563**, Fechter Emerich, Wien, Grünberg na Šumavě, * **564**, Mali Christian, München, Večer zimní, * **571**, Tecklenburg J., München, Motiv u Brannenburgu. V poledne, * **573**, Springer C., neuv., Na nábřeží, * **579**, Schick Rudolf, Berlin, Samota u pramene. Motiv z lázně Dianiny v Sorrentě, * **584**, Zwengauer Anton, München, Večer, * **588**, Baccko Margarete von, Weimar, Krajina večerní, * **591**, Douzette Louis, Berlin, Ve středu lesa, * **593**, Chittussi Antonín, Paris, Jeřabiny, * **595**, Swieszewski Alexander, München, Motiv z Polsky, * **597**, Douzette Louis, Berlin, Ve středu lesa, * **600**, Leinecker Franz, München, Villa na Gardském jezeře, * **603**, Tarnoczy Bertha von, München, Jaro, * **605**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Samota, * **607**, Waldhauser Antonín, Praha, Samota, * **611**, Fritsch Melchior, Wien, Pohled z Hirschbühelu v Bavorsku, * **612**, Jernberg Olaf, Düsseldorf, Chata rybářská na pobřeží při měsíčku, * **615**, Mahorcig Josef, Graz, Albánské jezero u Říma, * **618**, Waldhauser Antonín, Praha, Za zimního večera, * **623**, Hendrich H., München, Krajina ve vysokých horách, * **624**, Astudin Nikolai von, München, Horní jezero, * **629**, Voltz Ludwig, München, Podzimní krajina. Vysoká zvěř, * **633**, Waldhauser Antonín, Praha, Za zimního jitra, * **635**, Aigner J., Wien, Lovecký zámek v Čechách, * **637**, Schleiden Eduard, München, Krajina, LOS * **640**, Rieger Albert, München, Noc měsíčná, * **642**, Strecker Louise, München, Nálada za bouřky, * **663**, Herold Eduard, Praha, Motiv aus dem Veltruser Park, * **664**, Herold Eduard, Praha, Die Neue Belvedere Strasse, * **665**, Marcette Henri, Spa, Partie aus dem Walde von Sauernière, * **673**, Flamm Albert, Düsseldorf, Fischfang an der Küste von Sorrent, * **678**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Norwegischer fjord, * **681**, Klir Josef, Praha, Abendidylle, LOS * **682**, Kirmig Alois, Praha, Das Meerauge in der Hohen Tatra, * **689**, Achenbach Oswald, Düsseldorf, Fischfang an der Küste von Neapel

1886

Celkem vystaveno 511 exponátů. Prodáno 74 (LOS-40 / PRI-34).

* **2**, Menzel Erdmann A., Berlin, Na Sprévě, * **5**, Schimatschek Antonín, Praha, Motiv z Karlštejna, * **6**, Langié Ladislav, Zakopané, Motiv ze Zakopaného v Tatrách, * **12**, Langié Ladislav, Zakopané, Cannes na moři Středozemním, * **15**, Langié Ladislav, Zakopané, Zámek Chillonský na jezeře Ženevském, * **16**, Langié Ladislav, Zakopané, Chatelard na jezeře Ženevském, * **19**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Mezi rybníky, * **20**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Pohled s Hluboké na Šumavu, * **21**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Stromořadím, * **22**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Silniční můstek na cestě do Budějovic, * **23**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Pohled k jihu z poříčí Vltavy, * **24**, Koula Jan, Praha, Pohledy z okolí zámku Hluboké. Pohled na Hlubokou, * **34**, Rabes Max, Berlin, Motiv z Probeny na Mosele, * **35**, Langié Ladislav, Zakopané, Motiv z Tater, * **40**, Pitner Franz, Wien, Saracinesca, studie z okolí Říma, * **42**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Na pokraji lesa, * **48**, Fiala Oskar, Praha, Partie na Mníšeckém potoce, * **50**, Fiala Oskar, Praha, Partie u „Spáleného mlýna“ na Mníšeckém potoce, * **51**, Wolf Raimund Antonín, Praha, Motiv ze zahrady kn. Fürstenberka, * **53**, Prousek Jan, Praha, Lomy u Diessenu, * **54**, Prousek Jan, Praha, Horský potok v Jižním Tyrolsku, * **57**, Prousek Jan, Praha, Motiv z Bernriedu v Bavořích, * **59**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Krajina při měsíčku. Inundační terrain v údolí Jihlavy a Dyje, * **61**, Langié Ladislav, Zakopané, Motiv u zakopaného v Tatrách, * **63**, Svoboda-Sukdolský, Praha, Jarní Idyla, * **65**, Langié

Ladislav, Zakopané, Z okolí jezera Ženevského, * **68**, Langié Ladislav, Zakopané, Tavel blíže Klarensu ve Švýcarech, * **78**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Z Horního Bavorska, * **79**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Jitro podzimní v údolí Illském, * **80**, Rziwnatz Josef František, Praha, Na pokraji lesa, LOS * **81**, Pelikan Emilie (Mediz-), München, Jezero na horách Štýrských, PRI * **82**, Mali Christian, München, Motiv z jezera Hallstatského, * **83**, Brodsky Alexander, Budapest, Okolí Füredu na Blatenském jezeře, * **84**, Egner Marie, Wien, Motiv ze Rtšovic, * **85**, Kubinsky Carl von, München, Partie u Mnichova, LOS * **87**, Millner Carl, München, Partie na Regenalpě u Berchtesgadu, * **90**, Schultze Robert, München, Storfjord u Norvěžsku, * **91**, Ernst Emil von, Düsseldorf, Zámek Chillonský na jezeře Ženevském, * **93**, Delfs Moritz, Hamburg, Krajina z Dolního Slezsku, * **95**, Aigner J., Müzzzuschlag, Motiv z Benátek, * **97**, Langenschwarz J. von, Kassel, Zima, * **102**, Baisch Hermann, Karlsruhe, Za soumraku, * **104**, Larssen Johan, Bergen, Norvěžští rybáři za jitra, * **107**, Assenbaum Fanny, München, Večer podzimní, LOS * **108**, Schirm Carl Cowen, Wroclaw, Protřená hráz v horách u „Zadního jezera“, * **110**, Hauptmann Michael, München, Severní mys, * **112**, Förster B. P., neuv., Na Varnově. Motiv z Mecklenburska, * **113**, Rziwnatz Josef František, Praha, Pitz Aela u údolí Engadinském, * **117**, Rziwnatz Josef František, Praha, Žně, * **123**, Luz Sebastian, Freiburg, Ze Švarcvadu, * **124**, Heilmayer Karl, München, Východ měsíce na Lidě u Benátek se hřbitovem židovským, * **126**, Rózsay Emil, Bratislava, Z uherské roviny, * **128**, Liebscher Karel, Praha, Berounka u Berouna, * **132**, Sieger Victor, München, Motiv ze Solnohradu, * **133**, Brenner Georg, Wiesbaden, Jeleni v zimě, * **135**, Steindorf P., Berlin, Krajina z Marky, * **137**, Steindorf P., Berlin, Jaro v lesíku Sprévkém, * **203**, Kirmig Alois, Praha, Vodopád Kolbašský ve Vysokých Tatrách, PRI * **205**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Z lesního údolí llsy v harcu, LOS * **206**, Rziwnatz Josef František, Praha, Při vchdu do Höllenthalu blíže Partenkirch. Nálada při bouřce, * **209**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Poledne na Rujaně, LOS * **211**, Mali Christian, München, Jitro na jezeře Achenském, LOS * **212**, Prousek Jan, Praha, Piskovcové skály Rotštýnské u Turnova, * **214**, Musin Auguste, Bruxelles, Jarní jitro na Moerdyeku v Holandsku, * **218**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Večer na východním moři, LOS * **220**, Zimmermann Albert, Wien, Podzimní den na Reichenbachu, * **227**, Kaufmann Adolf, Paris, Západ slunce. Motiv od Laxenburku, * **231**, Ligeti Antal, Budapest, Pusta Hortobadská v Uhrách, * **232**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Horské jezero, * **236**, Rózsay Emil, Bratislava, Kolbach ve Vysokých Tatrách, * **238**, Molnár Josef, Budapest, Gmundské jezero, * **241**, Xylander Wilhelm Ferdinand, Hamburg, Vlečná loď v ústí Labském, PRI * **243**, Stephan Leopold, Praha, Krajina za večera, LOS * **244**, Tarnoczy Bertha von, Wien, Jaro, * **246**, Müller Morten, Düsseldorf, Norvěžský prales, * **247**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Partie ze Solvasteru u Spa, * **248**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Na jaře, * **252**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Krajina podzimní, LOS * **254**, Bimmermann Caesar, Düsseldorf, Vnitřek lesa, * **255**, Molnár Josef, Budapest, Bouře se blíží, * **260**, Baczko Margarete von, Weimar, Krajina z Harcu, * **261**, Renouf A. V., München, Z jižního Tyrolska, * **265**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Skalní sluj, * **266**, Delfs Moritz, Hamburg, Na Labi v Hamburku, * **268**, Hartwich Hermann, München, Selský statek v jižním Tyrolsku, * **269**, Fritsch Melchior, Wien, Potok lesní, PRI * **270**, Köckert Julius, München, Temeno hory z Ammergavy, * **272**, Beyer H., München, Na temeni, * **275**, Liebscher Karel, Praha, Hradčany s Malou Stranou, * **276**, Bolze Carl, München, Na břehu Sálice - vyhráno při slosování kras.um. Jednoty ve Špýru, * **279**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Ledovec Morterač v Engadinu, * **283**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Večer na jezeře Bodamském u Kostnice, * **285**, Haunstetter Josef, München, Untersberg blíže Berchtesgadenu, * **288**, Hacker Horst, München, Noc u Pallanzy na Lago Maggiore, * **289**, Hauptmann Michael, München, Partie na Potamu, Korfu, * **293**, Swieszewski Alexander, München, Motiv z Polska při západu slunce, PRI * **296**, Musin Auguste, Bruxelles, Podzimní večer, PRI * **297**, Hacker Horst, München, Motiv ze čtyřkantonského jezera, * **298**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Krajina moravská, * **300**, Zeller Fritz, Salzburg, Jelen říjící za noci, * **303**, Kirschner Marie, Lochkov, Na břehu potoka, LOS * **304**, Nägeli B., München, V Taurách, * **306**, Mahorcig Josef, Graz, Zimní krajina, * **307**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Jazy Pfefferské v Ragaci, * **308**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv od Severního moře, PRI * **310**, Hauptmann Michael, München, Monte Rosa, * **311**, Lange Gustav, Düsseldorf, Zimní krajina, * **312**, Leinecker Franz, München, Klid polední na jezeře Gossavském, * **316**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, V bučině, * **317**, Leinecker Franz, München, Sřícení skal v jižním Tyrolsku v Eggenthalu, * **320**, Schultze Robert, München, Vodopád z údolí Raumského v Norvěžsku, * **323**, Becker August, Düsseldorf, Sluj v Karpatech, * **325**, Schieschnek Ernst, Praha, Motiv z Dolního Rakouska, * **326**, Geibel Casimir, Weimar, Žně, * **327**, Schlichtegroll C. F. von,

Karlsruhe, Krajina s pecmi vápennými, * **330**, Thiele Arthur, München, V lese, * **332**, Grebe Fritz, Düsseldorf, V Sogneském fjordu u Norvěžsku, PRI * **335**, Ligeti Antal, Budapest, Údolí Kanobinské v Libanonu, * **336**, Becker August, Düsseldorf, Vodopád v Karpatech, * **337**, Chittussi Antonín, Paris, Na dráze Orleanské, * **340**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Po bouři, LOS * **343**, Kaufmann Adolf, Paris, Zimní večer. Berden u Revalu v Estonsku, * **344**, Liebscher Karel, Praha, Křivoklát, * **345**, Russ Robert, Wien, Krajina za bouřky, PRI * **347**, Lindlar Johann Wilhelm, Düsseldorf, Srnčí v lese, PRI * **349**, Hübner Eduard, Dresden, Na ostrově Capri, * **355**, Correggio Ludwig, München, Královské jezero, * **358**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Songneský fjord, PRI * **359**, Kröner Christian, Düsseldorf, Za ranního jitra, * **361**, Mayburger Josef, Salzburg, Donnerkogel v Alpách, * **362**, Kappis Albert, Stuttgart, Vesnice rybářská, * **370**, Herold Eduard, Praha, Pila u Děčína, * **376**, Schieschnek Ernst, Praha, Motiv z Moravy, * **378**, Liebscher Karel, Praha, Partie ze Štvanice, LOS * **381**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Torbole na jezeře Gardském, * **384**, Kroupa Václav, Praha, Jitro podzimní. Motiv od Jizery, LOS * **385**, Kroupa Václav, Praha, Nálada podzimní. Motiv od Lovosic, LOS * **387**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Z pobřeží Istrie, LOS * **393**, Chittussi Antonín, Praha, Vřesová pláň v lese Fontainebleuském, * **400**, Obermüller Adolf, Wien, Cesta k pile Idině. Motiv ze Šumavy u Satové, * **401**, Kroupa Václav, Praha, Idyla lesní, * **402**, Ockel Eduard, Berlin, Krajina jezerní z Marky, * **404**, Ockel Eduard, Berlin, Říjící jelen, * **405**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie ze Záběhlic u Zbraslavi, * **407**, Kops Franz, Dresden, Vesnická idylla, * **408**, Neubert Louis, München, Krajina jarní, LOS * **409**, Rabes Max, Berlin, Dvůr kláštera Kartusiánského v Trevíru, * **412**, Langenschwarz J. von, Kassel, Zimní krajina, * **413**, Egner Marie, Wien, Šibeník v Dalmácii, * **415**, Millner Carl, München, Alpské temeno blíže Partenkirch, * **416**, Moralt Paul, München, Z údolí Isarského, * **420**, Koenig F., Wroclaw, Na jezeře, * **421**, Musin François, Bruxelles, Rybářská bárka v Ostende, * **422**, Sieburger Frida, Praha, Partie z české vesnice, * **423**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní ráno. Krajina z jižních Čech, LOS * **427**, Rabes Max, Berlin, Motiv ze vsi Graach na Mosele, * **431**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Ves ve Westfálsku, * **433**, Hörmann Theodor von, Wien, Motiv z Lofru, * **434**, Chittussi Antonín, Paris, Partie v lese Fontainebleauském. Plateau de Belle-Croix, * **436**, Greve H. Ems, V létě, * **438**, Waldhauser Antonín, Praha, Vyšehrad, * **462**, Stankiewicz Marie, hranice na Moravě, Krajina za svitu luny. Motiv ze Štýrska, * **463**, Pelikan Emilie (Mediz-), Praha, Vodopád na Ramsavě, LOS * **466**, Pelikan Emilie (Mediz-), Praha, Chiemské jezero, * **469**, Brioschi Othmar, Roma, Z římského pohoří, * **471**, Eckermann Karl, Hannover, Motiv z Badenska, * **472**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, V údolí, * **473**, Steffen Eduard, Česká Lípa, Z Ueberling na Bodamském jezeře, LOS * **480**, Flamm Albert, Düsseldorf, , * **511**, Kirmig Alois, Praha, Mittag im Bodethal, LOS

1887

Celkem vystaveno 559 exponátů. Prodáno 64 (LOS-32 / PRI-32).

* **1**, Waldhauser Antonín, Praha, Točník, časně z rána, * **2**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie v Nymburku na Labi, * **3**, Waldhauser Antonín, Praha, Podzimní večer u Radotína, * **4**, Waldhauser Antonín, Praha, Lovení Rožmberského rybníku, * **5**, Waldhauser Antonín, Praha, Jarov na Vltavě, * **6**, Waldhauser Antonín, Praha, Večer v Radotínském údolí, * **7**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie v Nymburku na Labi, * **9**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie u Domažlic, * **10**, Waldhauser Antonín, Praha, Z Karlického údolí u Dobřichovic, * **11**, Waldhauser Antonín, Praha, Vidovle u Jinonic, z roku **1868**, * **12**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie u Bráníka, * **13**, Waldhauser Antonín, Praha, Karlík u Dobřichovic, * **15**, Waldhauser Antonín, Praha, Skizza z okolí Kynžvartu, PRI * **17**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie na Labi v Nymburku, PRI * **18**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie z černíkovského rybníku u Solnice, * **19**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie u Bráníka, * **20**, Waldhauser Antonín, Praha, Větrný mlýn u Jičina, * **22**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie Hlubučep, * **24**, Waldhauser Antonín, Praha, Večer na Štvanici v Praze, * **26**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní krajina u Prahy, * **27**, Waldhauser Antonín, Praha, Ze Závišského údolí na Vltavě, PRI * **28**, Waldhauser Antonín, Praha, Chatrč v Karlíku u Dobřichovic, * **29**, Waldhauser Antonín, Praha, Roches noires u Trouvillu, * **30**, Waldhauser Antonín, Praha, Moře u Brügge, LOS * **31**, Waldhauser Antonín, Praha, Ze Závišského údolí na Vltavě, PRI * **32**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní krajina u Chuchle, * **33**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie u Labské Týnice, * **34**, Waldhauser Antonín, Praha, Motiv v zimě z Nymburka, * **35**, Waldhauser Antonín, Praha, Motiv z okolí Chuchelského, * **36**, Waldhauser Antonín,

Praha, U Tupadel poblíž Jeníkova, * **37**, Waldhauser Antonín, Praha, V karlickém údolí u Dobřichovic, * **38**, Waldhauser Antonín, Praha, Moře u Brügge za večera, * **39**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie u Oušovic, * **40**, Waldhauser Antonín, Praha, Le Havre, PRI * **42**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní krajina v Podole, * **43**, Waldhauser Antonín, Praha, Turov u Vodňan, * **44**, Waldhauser Antonín, Praha, V karlickém údolí u Dobřichovic, * **45**, Waldhauser Antonín, Praha, Večer na Vltavě, * **46**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní krajina u Horšova Týna, * **47**, Waldhauser Antonín, Praha, Na Vltavě u Orlika, * **48**, Waldhauser Antonín, Praha, Na Vltavě u Vraného, * **51**, Waldhauser Antonín, Praha, U Hradiště na Vltavě, * **52**, Waldhauser Antonín, Praha, U Modřan, * **53**, Waldhauser Antonín, Praha, Motiv z Karlova Týna, * **54**, Waldhauser Antonín, Praha, Lví důl v Krkonoších, PRI * **56**, Waldhauser Antonín, Praha, V Nuslích pod Karlovem, * **57**, Waldhauser Antonín, Praha, Na Závisti, * **58**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie na Radbuze u Horšova Týna, PRI * **59**, Waldhauser Antonín, Praha, Zimní večer, u sv. Markéty, * **69**, Tom, Roma, Zimní krajina, * **71**, Tom, Roma, Zimní krajina, * **75**, Fiala Oskar, Praha, Partie ze Slap, * **77**, Wolf Raimund Antonín, Praha, Z rybníka, * **78**, Evers J., Bukovec, Z ostrova Capri, * **88**, Merwart Paul, Paris, Metelice, * **90**, Havránek Bedřich, Praha, Vidim, * **91**, Havránek Bedřich, Praha, Selský statek na Moravě, LOS * **92**, Havránek Bedřich, Praha, Klid nedělní. Motiv ze Hřenska, * **111**, Lori, Palermo, Jaro na Sicilii, * **113**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Brandýs nad Orlicí, * **115**, Wolf Raimund Antonín, Praha, Chalupa na Moravě, * **116**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Neufalkenburg u Jablonného, * **128**, Úprka Joža, Praha, Na venkově, * **132**, Lindner Václav, Praha, Studie z Hlinska, * **133**, Töltényi J. von, Wien, Údolí Nosztorské v Uhrách, * **134**, Liebscher Karel, Praha, Na březích Istrie, * **135**, Töltényi J. von, Wien, Krajina, * **136**, Töltényi J. von, Wien, Tihany v Jezeře Blatenském, * **146**, Stibral Jiří, Praha, Studie z Jindřichova Hradce, * **152**, Wolf Raimund Antonín, Praha, V parku, * **153**, Wolf Raimund Antonín, Praha, Motiv z Fürstenberské zahrady, * **154**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Zřícenina v Brandýse n. O., * **156**, Úprka Joža, Praha, Na louce, * **159**, Novotný Cyril M., Praha, Mlýn a pila v Pisku, * **160**, Novotný Cyril M., Praha, Na Javoru, * **161**, Novotný Cyril M., Praha, Partie z údolí Vltavského u Štěchovic, * **162**, Novotný Cyril M., Praha, Na Ostrém, * **163**, Novotný Cyril M., Praha, Vltavská partie u Štěchovic, * **164**, Novotný Cyril M., Praha, Na Jezerní Hoře, * **165**, Novotný Cyril M., Praha, Na pasece, * **166**, Novotný Cyril M., Praha, Slapy Vltavské, * **167**, Novotný Cyril M., Praha, Motiv z údolí Sázy, * **168**, Novotný Cyril M., Praha, Partie ze zámků v Průhonicích, * **169**, Novotný Cyril M., Praha, Jarov za Závisti, * **170**, Novotný Cyril M., Praha, Slapy výtoku z Černého jezera, * **171**, Novotný Cyril M., Praha, Skalní partie u Davle, * **172**, Novotný Cyril M., Praha, Motiv z okolí jezera Javorského, * **173**, Novotný Cyril M., Praha, Partie ze Svatojanských proudů, * **174**, Novotný Cyril M., Praha, Zámek průhonický, * **175**, Novotný Cyril M., Praha, Slapy nedaleko jezerní myslivny, * **176**, Novotný Cyril M., Praha, Partie ze Staré Boleslavi, * **177**, Novotný Cyril M., Praha, Od Čertova jezera, * **178**, Stephan Leopold, Praha, Partie z Kamenice, LOS * **180**, Geiger-Thuring August, München, Na břehu Salachy u Loferu, PRI * **184**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Zřícenina u Říma, * **188**, Mali Christian, München, Jitro na jezeře Achenském, * **190**, Jansa Václav, Wien, Rokle z Velké Pyšnice, * **192**, Mašič Nikola, Zagreb, Na břehu Sávy, * **195**, Keudell Marie von, Berlin, Clovelly Devonshire v Anglii, * **196**, Reinhardt August, Dresden, Laufenburg nad Rýnem, * **197**, Ludwig Carl, Berlin, Háj kaštanový v údolí Tesinském, * **198**, Hüntner Franz, Düsseldorf, Marina, * **203**, Rózsay Emil, Bratislava, Mlýn nedaleko Tölze, * **204**, Bonte P., Berlin, Schwarenbach na průmysku Gemmyském ve švýcařích, PRI * **205**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Poustevník, * **206**, Tarnoczy Bertha von, Wien, Jaro, * **208**, Piepenhagenová Louisa, Praha, Krajina, LOS * **211**, Radimský Václav, Kolín, Na stráni (Šumavský motiv), * **213**, Braunerová Zdeňka, Praha, Česká chalupa, * **216**, Sellmayr Ludwig, München, Krávy na pastvě, * **220**, Ertel Marie, Wien, Cesta k amfiteatru v Pompejích, * **223**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Letní noc v Lofotech (v Norvěžsku), * **224**, Zakrzowski Feodor, Berlin, Neapol, * **226**, Noack Helene, Dresden, Podzim, * **231**, Jakesch Alexander, Praha, V háji, * **234**, Irmer Carl, Düsseldorf, Krajina za večera, PRI * **236**, Hacker Horst, München, Motiv vzaty z údolí Suldenského pod Ortlesem, * **237**, Hoffmann H., neuv., Cikánský povoz z metelice, * **238**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Jarní krajina, LOS * **240**, Correggio Ludwig, München, Zimní krajina, * **241**, Kornbeck Julius, Oberensingen, Krávy na potoce, * **242**, Musin Auguste, Bruxelles, Bezvětrí na Skaldě v Holandsku, PRI * **244**, Millner Carl, München, Z poříčí Salzavy, v pozadí pohoří latenská a hora Hochkaltern, PRI * **246**, Schönrock Leo, neuv., Večerní nálada, * **247**, Feldhütter Ferdinand, München, Jezero Gosauské s Dachsteinem v červácích horských, * **248**, Sckell Ludwig, München, Partie z Ambachu na Štaremberském jezeře, * **250**, Strechine Stephanie von, München, Krajina. Nálada večerní, LOS * **261**,

Hochbergerová Marie, Praha, Podzimní partie z Valče v Severních Čechách, * **263**, Böhmer Heinrich, Düsseldorf, Cesta lesem, * **266**, Tomsa Matylda, Praha, Motiv z Bavor, * **268**, Budezies Jan, Berlin, Na západním pobřeží Helgolandském (u Elbe), * **269**, Kroupa Václav, Praha, Partie na Doubravce, LOS * **273**, Douzette Louis, Berlin, Noc jarní při měsíčku, PRI * **275**, Hauptmann Michael, München, Úskalí Odysseovo na pobřeží ostrova Korfu, LOS * **278**, Knöchel Hans, München, Za vesny, LOS * **280**, Rziwnatz Josef František, Praha, Večerní pouť (z Tyrol), LOS * **281**, Lobach H., Berlin, Krajina ze Severního Německa, * **282**, Rózsay Emil, Bratislava, Selská chalupa v Horních Uhrách, * **283**, Sommer Carl August, Altona, Skalnatá krajina, * **284**, Keudell Marie von, Berlin, Na výšinách, * **286**, Hacker Horst, München, Noc na „Lago Maggiore“ za svitu měsíce, * **291**, Bonte P., Berlin, Zátoka Alumská na ostrově Wightu, * **292**, Rózsay Emil, Bratislava, Na pastvě, * **293**, Schrader Bertha, Dresden, Loděnice v Haarlemu, * **294**, Rziwnatz Josef František, Praha, Motiv z jezera Lauterského, LOS * **298**, Kappis Albert, Stuttgart, Loděnice na řece, * **299**, Kirnig Alois, Praha, Krajina na Dyji u Břeclavi, LOS * **301**, Marko Carlo, Moskva, Z okolí Sieny, PRI * **305**, Grebe Fritz, Düsseldorf, Raftsund v Norvěžsku, PRI * **306**, Musin François, Bruxelles, Újezd do přístavu Ostendského (ve Flandersku), * **308**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Partie z údolí Klónského, * **309**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Za jarního jitra. Motiv z Uher, * **314**, Blau Tina, Wien, Jízdní cesta v Pratru, * **315**, Flamm Albert, Düsseldorf, Ze zálivu Neapolského, LOS * **316**, Hauptmann Michael, München, Z Lofot, * **318**, Rziwnatz Josef František, Praha, Horské jezero u Garniše, * **322**, Grebe Fritz, Düsseldorf, Večer na Lofotech, * **323**, Heinlein Heinrich, München, Partie z údolí Zillerského v Tyrolích, * **325**, Kleinschod Walther, München, Krajina u Landsberku na Lechu, * **328**, Assenbaum Fanny, München, Na pastvě, * **330**, Hauptmann Michael, München, Letní den v Lofotech, * **331**, Pelikan Emilie (Mediz-), München, Na slatinách, LOS * **334**, Ertel Marie, Wien, Hradební příkop, * **335**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Motiv z jezera Chiemského, LOS * **336**, Sietze Helene, Berlin, Za jarního dne, * **339**, Kirchsberg Ernestine von, Graz, Zelené jezero v Tragösu v Štýrsku, * **341**, Schleich Eduard, München, Podzim, * **343**, Keyser Albert de, Antwerpen, Ulice v Antverpách, * **344**, Bartoněk Vojtěch, Praha, Z ulice, PRI * **346**, Gattiker Hermann, Dresden, Selský statek v Ilohu ve Vestfálsku, * **347**, Carabain Jacques Francois, Bruxelles, Na ostrově Capri, * **350**, König Lorinser, Wien, Podzim, * **351**, Friesze Richard, Berlin, U studánky, * **356**, Nordgren Axel, Düsseldorf, Švédské pobřeží za svitu luny, * **358**, Brodsky Alexander, Budapest, Poledne v lese, * **359**, Müller Morten, Düsseldorf, Rozhled (v Norvěžsku), * **360**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Po dešti, * **362**, Musin Auguste, Bruxelles, Za letního odpoledne na Moerdycku, * **364**, Lins Adolf, Düsseldorf, Jarní krajina, * **365**, Mali Christian, München, Večer na rybníce, * **369**, König Lorinser, Wien, Jaro, * **370**, Heilmayer Karl, München, Na hlavním kanále v Benátkách, * **372**, Schleich Robert, München, V zimě, * **374**, Kirschner Marie, Berlin, Na břehu, * **375**, Lins Adolf, Düsseldorf, Jarní krajina, * **378**, Sieburger Frida, Praha, Zimní krajina u Hořovic, * **395**, Spitzweg Carl, München, Poustevna, PRI * **396**, Neubert Louis, München, Nálada večerní, * **399**, Fritsch Melchior, Wien, Selský statek v Goiseru u Ištu, * **404**, Heaton Armstrong L., Gorica, Studie ze zadního jezera, * **405**, Staats Gertrud, Wroclaw, Před bouří, * **410**, Assenbaum Fanny, München, Večer v Severním Německu, LOS * **415**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Na výšině Grinské (Tyroly), * **416**, Wostrowitz Alois, Mariánské Lázně, Motiv z Ramsavy, * **420**, Ajdukiewicz Tadeusz, Krakov, V Saħaře, * **421**, Chittussi Antonín, Paris, Rybník kapří v Třeboni, * **422**, Heaton Armstrong L., Gorica, V bařinách, * **424**, Sommer Carl August, Altona, Na řece Delavare, * **426**, Kirnig Alois, Praha, Supí hora na Orlici, * **428**, Schultze Robert, München, Pohled na jezero Eibské v Hor. Bavořích, * **430**, Sommer Carl August, Altona, Na jirském jezeře, * **433**, Assenbaum Fanny, München, Bouře se blíží, * **434**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Pila za blížící se bouřky, * **435**, Rziwnatz Josef František, Praha, Na sedle Weissensteinském (Engadin), * **436**, Naumann Carl, München, Svatební projížďka po jezeře Achenském, * **437**, Turek Alois, Praha, Dračí stěna na Mandavském jezeře (Mondsee), * **438**, Janda Hermine von, Wien, Krajina podzimní, * **439**, Rziwnatz Josef František, Praha, Auer v Tyrolsku, * **440**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Partie z Travisu v Korutansku, * **443**, Chittussi Antonín, Paris, Zimní krajina u Ronova, * **444**, Chittussi Antonín, Paris, Motiv z Normandie, * **445**, Chittussi Antonín, Paris, Rybník Svět u Třeboně v čas rybolovu, * **447**, Liebscher Karel, Praha, Motiv u Puchstein-Giesshüblu, LOS * **448**, Liebscher Karel, Praha, Motiv u Vědomic, * **452**, Keudell Marie von, Berlin, Motiv z Tyrolska, * **454**, Wergeland Oscar Arnold, München, V zahradě, * **463**, Stankiewicz Marie, Hranice na Moravě, Vodopád u Lendu, * **464**, Heinlein Heinrich, München, Partie z jižních Tyrol, * **490**, Schieschnek Ernst, Praha, Partie aus dem Baumgarten, * **491**, Schieschnek Ernst, Praha, Frain an der

Thaya in Mähren, * **499**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Schloss Smečna, * **501**, Ritter Lorenz, Nürnberg, Blick vom Hradschin auf die Stadt Prag, LOS * **502**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Hof in Kundratitz, * **508**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Rafsundet in Norwegen, * **510**, Skála A. , Praha, Herannahendes Gewitter, * **511**, Swieszewski Alexander, München, Fariglioneffelsen bei Sonnenuntergang, * **513**, Kirschner Marie, Berlin, An der Ufern der Oise, * **514**, Sieburger Frida, Praha, Arbersee (Morgen), * **517**, Sieburger Frida, Praha, Taufelssee, * **518**, Flamm Albert, Düsseldorf, Motiv von Cumae, * **530**, Rolletschek Josef, Praha, Ein Morgengruss, * **533**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie aus dem Riesengebirge, * **535**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie bei Worlik, * **554**, Braunerová Zdeňka, Praha, Aus dem Rostoker Wald, * **557**, Braunerová Zdeňka, Praha, Abenddämmerung, * **117-126**, Morgenstern Karl Ernst, Wroclaw, Deset prací leptaných

1888

Celkem vystaveno 510 exponátů. Prodáno 68 (LOS-33 / PRI-35).

* **2**, Sala Paolo, Milano, Trída Oxfordská v Londýně, * **5**, Sala Paolo, Milano, Londýn, * **9**, Richter Oswald, Karlovy Vary, Na Oharce u Karlových Var, PRI * **11**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Motiv z granátové krajiny u Třiblic na úpatí Středohoří, * **12**, Richter Oswald, Karlovy Vary, Na Teplé u Karlových Var v zimě, PRI * **13**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Karlov z ulice Horské, * **14**, Fiala Oskar, Praha, Jeseň, * **19**, Jansa Václav, Wien, Pod Tatrami, PRI * **22**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Ulice ve vesnici Vestfálské, PRI * **24**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Rybářská vesnice na Trávě u Bukovce, PRI * **30**, Bradley John Henry, Firenze, Rybářské čluny v Benátkách, * **31**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Z vesnice Vestfálské, * **32**, Sala Paolo, Milano, Calle Garibaldi v Benátkách, * **33**, Sala Paolo, Milano, Pod večerem, * **34**, Sala Paolo, Milano, Ponte Pietro di Castello v Benátkách, * **44**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Mlýn z údolí Aary, * **45**, Fiala Oskar, Praha, Z české vesnice, * **48**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Zřícenina Manderscheid na Eifle, * **49**, Fiala Oskar, Praha, Z české vesnice, * **63**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Karlov od Sokolské třídy, * **64**, Zetsche Eduard, Wien, Břeh Dunajský u Dürrsteinu, * **65**, Schimatschek Antonín, Praha, Motiv z Cortiny di Ampezzo, LOS * **66**, Zetsche Eduard, Wien, Hrad Mollenburk v Dolních Rakousích, LOS * **67**, Wolf Bohdan (Theodor), Praha, Partie z Prahy, * **76**, Kirmig Alois, Praha, Od Slabec, * **77**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Ilsy, * **78**, Kirmig Alois, Praha, Neuzechsdorf v Slezsku, * **79**, Kirmig Alois, Praha, Na Bělé, * **80**, Kirmig Alois, Praha, Žižkov, * **81**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Frilské u Partenkirch, * **82**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Bodské v Harci, * **83**, Kirmig Alois, Praha, Vodopád „Lesné“ v Tatrách, * **84**, Kirmig Alois, Praha, Průhonice, * **85**, Kirmig Alois, Praha, Průhonice, * **86**, Kirmig Alois, Praha, U Partenkirch, * **87**, Kirmig Alois, Praha, Partie na Labi u Kuksu, * **88**, Kirmig Alois, Praha, Střekov, * **89**, Kirmig Alois, Praha, Od Kyšperku, * **90**, Kirmig Alois, Praha, Na Moře u Melče ve Slezsku, * **91**, Kirmig Alois, Praha, Červený Hrádek, * **92**, Kirmig Alois, Praha, Židovský ostrov v Praze (**1860**), * **93**, Kirmig Alois, Praha, Troja u Prahy, * **94**, Kirmig Alois, Praha, Troja u Prahy, * **95**, Kirmig Alois, Praha, Tetín, * **96**, Kirmig Alois, Praha, Červený Hrádek, * **97**, Kirmig Alois, Praha, Partie u Slabce, * **98**, Kirmig Alois, Praha, Dub (z Dubí u Teplic), * **99**, Kirmig Alois, Praha, Božen u Bilyny, * **100**, Kirmig Alois, Praha, Park Turnský u Teplic, * **101**, Kirmig Alois, Praha, Ze starého Sedliště, * **102**, Kirmig Alois, Praha, Červený Hrádek, * **103**, Kirmig Alois, Praha, Dub u Plzně, * **104**, Kirmig Alois, Praha, Karlův Týn, * **105**, Kirmig Alois, Praha, Na Vltavě, * **106**, Kirmig Alois, Praha, Hradčany, * **107**, Kirmig Alois, Praha, Od Žirce u Kuksu, * **108**, Kirmig Alois, Praha, Lesní partie u Meránu, * **109**, Kirmig Alois, Praha, Partie u Prahy, * **110**, Kirmig Alois, Praha, Wartburg, * **111**, Kirmig Alois, Praha, Průhonice, * **112**, Kirmig Alois, Praha, Orlík, * **113**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Almbské v Horních Rakousích, * **114**, Kirmig Alois, Praha, Dolní mlýn u Partenkirchen, * **115**, Kirmig Alois, Praha, Park Turnský u Teplic, * **116**, Kirmig Alois, Praha, Z Partenkirchen, * **117**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Bodské v Harci, * **118**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Frilské u Partenkirch, * **119**, Kirmig Alois, Praha, Fünfspitz (u Rablu), * **120**, Kirmig Alois, Praha, Ulice v Sovodni v Korutanech, * **121**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Gosauské s Dachsteinem v červácích horských, * **122**, Kirmig Alois, Praha, U Partenkirch, * **123**, Kirmig Alois, Praha, Stěna Sokolí v Hor. Rakousích, * **124**, Kirmig Alois, Praha, Donnerkögel, pohled od Gosavské kovárny, * **125**, Kirmig Alois, Praha, Vodopád „Lesné“ v Tatrách, * **126**, Kirmig Alois, Praha, Libov na Moravě, * **127**, Kirmig Alois, Praha, Kuhlflucht u Partenkirchen, * **128**, Kirmig Alois, Praha, Dachov v Mnichova, * **129**, Kirmig Alois, Praha, Gosava, * **130**, Kirmig Alois, Praha, Od Dachova, * **131**, Kirmig Alois, Praha, Poprad v Uhrách, *

132, Kirmig Alois, Praha, Traundorf u Gmundenu, * **133**, Kirmig Alois, Praha, Poprad v Uhrách, * **134**, Kirmig Alois, Praha, Od Břeclavi, * **135**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Tölské u Chomutova, * **136**, Kirmig Alois, Praha, Na Dyji, * **137**, Kirmig Alois, Praha, Od Břeclavi, * **138**, Kirmig Alois, Praha, Večer u Břeclavi, * **139**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Travenské, * **140**, Kirmig Alois, Praha, Augustenfeld u Dachova, * **141**, Kirmig Alois, Praha, Bučina u Partenkirch, * **142**, Kirmig Alois, Praha, Lesní partie u Červeného hrádku, * **143**, Kirmig Alois, Praha, Pegli u Janova, * **144**, Kirmig Alois, Praha, Ořechy u Meránu, * **145**, Kirmig Alois, Praha, Zámek Ort v Horních Rakousích, * **146**, Kirmig Alois, Praha, Od Břeclavi, * **147**, Kirmig Alois, Praha, Zámek Forst u Merána, * **148**, Kirmig Alois, Praha, U Kyšperku, * **149**, Kirmig Alois, Praha, Park Turnský u Teplic, * **150**, Kirmig Alois, Praha, Proboštov u Teplic, * **151**, Kirmig Alois, Praha, Chrám Vestin v Římě, * **152**, Kirmig Alois, Praha, Thale v Harci, * **153**, Kirmig Alois, Praha, Choltice, * **154**, Kirmig Alois, Praha, Mořské oko na Tatrách, * **155**, Kirmig Alois, Praha, Bordighera, * **156**, Kirmig Alois, Praha, Nové Sedliště u Boru, * **157**, Kirmig Alois, Praha, Sovodenj v Korutanech, * **158**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Bodské v Harci, * **159**, Kirmig Alois, Praha, Broken v Harci, * **160**, Kirmig Alois, Praha, Jalovec v Korutanech, * **161**, Kirmig Alois, Praha, Sovodenj v Korutanech, * **162**, Kirmig Alois, Praha, Predil, * **163**, Kirmig Alois, Praha, Údolí Bodské v Harcu, * **164**, Kirmig Alois, Praha, Gosavská kovárna s Donnerkögelm, * **165**, Kirmig Alois, Praha, Wetterstein u Partenkirch, * **166**, Kirmig Alois, Praha, Jetero Gosavské, * **167**, Kirmig Alois, Praha, Ostrov Rujana, * **168**, Kirmig Alois, Praha, Háj Hertin na Rujaně, * **169**, Kirmig Alois, Praha, Pobřeží Góhrské na Rujaně, * **170**, Kirmig Alois, Praha, Sovodenj v Korutanech, * **171**, Kirmig Alois, Praha, Gosava, * **172**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Bílé v Korutanech, * **173**, Kirmig Alois, Praha, Seekopf u Ráblu, * **174**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Rablské v Korutanech, * **175**, Kirmig Alois, Praha, Flitschl u Terbiže, * **176**, Kirmig Alois, Praha, Riviera di Ponente u Mentone, * **177**, Kirmig Alois, Praha, Evangelický hřbitov v Římě, * **178**, Kirmig Alois, Praha, Sct. Antonio u Pegli, * **179**, Kirmig Alois, Praha, Bordighera, * **180**, Kirmig Alois, Praha, Aqua Claudia u Říma, * **181**, Kirmig Alois, Praha, Ostrov Capri, * **182**, Kirmig Alois, Praha, Vesuv, * **183**, Kirmig Alois, Praha, Město Capri s horou Solaro, * **184**, Kirmig Alois, Praha, Ostrov Ischia, * **185**, Kirmig Alois, Praha, Římská Campagna, * **186**, Kirmig Alois, Praha, U Pegli (Janov), * **187**, Kirmig Alois, Praha, Torbole, * **188**, Kirmig Alois, Praha, Jezero Šachské, * **189**, Kirmig Alois, Praha, Malý Stubenkammer na Rujaně, * **190**, Millner Carl, München, Ze solnohradských Alp; Untersberg, v pozadí Vysoký Staufen a bavorská rovina, * **198**, Radimský Václav, Paris, Noční ticho (Motiv z Ville d'Avray), * **202**, Wisinger-Florian Olga, Wien, O samotě v potoce, LOS * **205**, Millner Carl, München, Partie u Lofru: Breithorn a vstup do Kirchenthalu, LOS * **206**, Leinecker Franz, München, Večer na jezeře zadním, LOS * **210**, Douzette Louis, Berlin, Za svitu luny na Havele, PRI * **211**, Peters Otto, Wien, Rokle pod Triglavem v Horní krajině, * **213**, Schindler A. , Wien, Za bouřlivého dne podzimního, * **217**, Xylander Wilhelm Ferdinand, Hamburg, Rybářská ves, * **219**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Bučina u jezera Kellerského, * **222**, Flockenhaus Heinz, Düsseldorf, Zimní jitro, * **227**, Hinterholzer Furt, Salzburg, Noc měsíční u Solnohradu, * **233**, Sieburger Frida, Praha, Krajina lesní se zříceninou hradu Valdeku, LOS * **234**, Hermann A., Sankt Pölten, Partie na řece Fiše, * **236**, Gioli Luigi, Firenze, Rybáři na pobřeží Toskánském, * **237**, Fritsch Melchior, Wien, Z niv zátupních, LOS * **242**, Hacker Horst, München, Zimní večer, * **243**, Mali Christian, München, Návrat s hor na podzim, * **248**, Kroupa Václav, Praha, Partie z Kololče u Čížkovic v Čechách, * **250**, Hauptmann Michael, Friesland, Mys Sunionský, * **256**, Musin Auguste, Bruxelles, Bezvětří. Motiv z Flander, * **258**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv z moře Severního, PRI * **260**, Dahl Siegwald, Dresden, Partie z Skjærvedal, * **262**, Mühlrig Hugo, Düsseldorf, Krajina za bouře. Motiv z Hesenska, PRI * **266**, Wille Fritz von, Düsseldorf, Na Čertově mostě na hoře sv. Gotharda (za svitu měsíce), * **268**, Ludwig Carl, Berlin, Jaro v údolí Gadenském v Bernských horách, PRI * **270**, Irmer Carl, Düsseldorf, Na Wattu u Rantummu (na ostrově Syltu), LOS * **275**, Musin François, Bruxelles, Bouře se blíží (Motiv ze Severního moře), LOS * **277**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Partie lesní, * **278**, Galter L., Venezia, Klid v lagunách, * **280**, Grebe Fritz, Düsseldorf, Motiv ze Svolvaeru na Lofotech, * **282**, Douba Josef, Praha, U parku, LOS * **283**, Luppen Joseph van, Antwerpen, Partie z okolí Huyského, * **284**, Galter L., Venezia, V Alpách, * **289**, Normann Adelsteen, Berlin, Fjord Saltenský, * **296**, Flamm Albert, Düsseldorf, Motiv z ostrova Capri, PRI * **297**, Mali Christian, München, Večer u Dachova, * **302**, Hauptmann Michael, München, Na Syltě, * **304**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Na pobřeží Scheweningském, * **306**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Moravská krajina (Na podzim), LOS * **308**, Schäffer August, Wien, Ze zátupních niv podunajských, LOS * **309**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Z Tyrol (Při dešti), * **312**, Schmigoz H., Wien, Jezero Volfgangské v Solním Komorsku, * **314**, Blau Tina, München,

Na Palatinu za pozdního odpoledne, * **316**, Schäffer August, Wien, Motiv z Chiemského jezera, * **321**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Lesní mlýn, * **323**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Z údolí Ilsy v Harci, * **324**, Mahlknecht Edmund, Wien, Setkání u jezera, * **325**, Willroider Josef, Düsseldorf, Maria-Wörth na jezeře Vrbském v Korutanech, * **331**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Po bouři, * **335**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Klášterní zahrada za jara, * **336**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Slapy, * **343**, Tecklenborg , München, Seeshaupt na jezeře Starnberském, * **344**, Tecklenborg, München, Slatiny v Horních Bavořích, * **345**, Chvála Adolf, Wien, Přední jezero Langbathské v Horních Rakousích, PRI * **346**, Haanen Remigius van, Wien, Krajina zimní, * **347**, Lipps Richard, München, Letní den, * **349**, Zetsche Eduard, Wien, Motiv z Waydhof n. Ybsou, * **350**, Stadler Anton von, München, Na vřesovišti, PRI * **352**, Strechine Stephanie von, München, Krajina, LOS * **356**, Scherres Carl, Berlin, Po dešti, * **357**, Scherres Carl, Berlin, Po západu slunce, * **358**, Haanen Remigius van, Wien, Krajina letní, * **359**, Stephan Leopold, Praha, Partie ze Šumavy, * **360**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Zadní jezero Královské, * **365**, Ransonnet Eugen baron, Opatija, Motiv od Volosky, * **369**, Naumann Carl, München, Rybář na Eibském jezeře, * **370**, Kappis Albert, Stuttgart, Sklizeň bramborů, * **371**, Marko Carlo, Tula, Fiesole u Florencie, PRI * **373**, Marko Carlo, Tula, Mramorové lomy u Miseglie, * **374**, Hinterholzer Franz, Salzburg, Untersberg u Solnohradu, * **376**, Lipps Richard, München, Dubrovník, LOS * **377**, Galter L., Venezia, Jitro v lagunách, LOS * **379**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Rybářské lodi v Blankenburghu, PRI * **382**, Sckell Ludwig, München, Partie z údolí Jinského v Tyrolsku, * **384**, Liebscher Karel, Praha, Za letního jitra pod Hasenburkem, * **386**, Hiller Heinrich, Berlin, Zámek Beilstein nad Mozelou, * **387**, Rabes Max, Berlin, Cesta do Moly na Sicílii, * **388**, Webb L. M., Bruxelles, Na výsluní, LOS * **390**, Hoffmann H., Dresden, Krávy při napájení, * **393**, Peters Otto, Wien, Pobřeží moře Severního mezi Blankenberghe a Heystem, * **395**, Fehdmer Richard, Amsterdam, Večer zimní, * **396**, Schönrock Leo, München, Nálada večerní, * **400**, Pelikan Emilie (Mediz-), München, Na Staremberském jezeře, PRI * **401**, Sommer Carl August, Altona, Krajina na Hudsonu, LOS * **404**, Brechler Vojtěch, Praha, Skála na Jihlavce na Moravě, * **405**, Sommer Carl August, Altona, Rozhled s hor Catskillských, * **406**, Assenbaum Fanny, München, V nížinách, * **409**, Assenbaum Fanny, München, Na horách, * **411**, Guffens Godfried, Bruxelles, Studie z ostrova Capri, * **414**, Obermüllner Adolf, Wien, Motiv z Bavorska nedaleko Mnichova, * **416**, Hochbergerová Marie, Praha, Valeč v Čechách, * **418**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Zříceniny u Paesta, * **420**, Hanel-Dolanský, Praha, Studie z okolí parku Veltruského, * **421**, Rziwnatz Josef František, Praha, Silnice u Lenze v Graubündensku, * **423**, Tomsa Bohdan (Theodor), Praha, Vodopád v Tivoli, * **427**, Rziwnatz Josef František, Praha, Motiv z Partenkirch, * **428**, Rziwnatz Josef František, Praha, Zámek J.C.V. arcivévodý Albrechta v Arco, * **429**, Rziwnatz Josef František, Praha, Jezero Eibské a Zugspitze, * **430**, Dotzauer Franz, Leipzig, Dvůr v Severním Německu, * **431**, Rziwnatz Josef František, Praha, Cesta do Parpanu v Graubündensku, * **432**, Rziwnatz Josef František, Praha, Jezero Gardské, * **433**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie na Vltavě u Orlíka, * **442**, Waldhauser Antonín, Praha, Partie na Sázavě, * **445**, Wehli Matěj, Praha, Růžový ostrov v Štaremberském jezeře, * **446**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Cesta do kláštera Sv. Jakubského u Dubrovníka, * **477**, Mařák Julius, Praha, Herbstabend, PRI * **478**, Stott William, Paris, Za svitu luny, * **480**, Koch Artur, Dresden, Metzgerthurm u Ulmu, PRI * **482**, Kirnig Alois, Praha, Deštivý den v Raiblu (Korutany), * **483**, Liebscher Karel, Praha, Partie z mrtvého ramene Berounky u Zbraslavi, LOS * **485**, Kirschner Marie, Berlin, Zátupní niva na Havele, * **488**, Kroupa Václav, Praha, Nálada za bouře. Motiv z Čech, LOS * **491**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Z pobřeží Jezera Gardského, * **492**, Grashey Otto, München, V revíru kamzičím, * **494**, Skála František, Praha, Na pokraji lesa za zimního večera, * **495**, Skála František, Praha, Lesní partie za jitra, * **496**, Mathauser Josef, Praha, Z Pražských ulic. Ve dne, * **498**, Mathauser Josef, Praha, Z Pražských ulic. V noci, * **500**, Stephan Leopold, Praha, Krajina, LOS

1889

Celkem vystaveno 627 exponátů. Prodáno 75 (LOS-34 / PRI-41).

* **30**, Laukotová Hermína, Praha, Na břehu Lethe, * **38**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Lesní jezero (Večerní nálada), * **39**, Riedmüller Franz Xaver von, Stuttgart, Za svitu měsíce, * **44**, Goltzová Leontina, Praha, Za večera, * **48**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Skupina domů z Berchtesgad, * **49**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Noc za svitu luny, * **50**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Za měsíční noci, * **51**, Hellqvist Carl

Gustaf, Berlin, Studie z Berchtesgad, * **54**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Skupina domů z Berchtesgad, * **57**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Domek z Berchtesgad, * **59**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Most v Berchtesgadech, * **71**, Bartels Hans von, München, Dobývání zemčat na Rujaně, PRI * **75**, Buquoy hraběnka, Praha, Léto, * **76**, Sala Paolo, Milano, Krajina, * **77**, Fiala Oskar, Praha, Vyšehrad, * **80**, Greve H., Hannover, Podzimní jitro, * **81**, Greve H., Hannover, V zahradě, * **82**, Buquoy hraběnka, Praha, Podzimní jitro, * **84**, Fiala Oskar, Praha, Chuchle, * **87**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Partie u sv. Anny při Pohledě, * **88**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Partie z Litic, * **89**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, V Brandýse nad Orlicí, * **90**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Peklo při Metuji, * **91**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Na Chrudimce, * **92**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Partie u sv. Anny při Pohledě, * **93**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Partie u sv. Anny při Pohledě, * **94**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Na Chrudimce, * **96**, Schimatschek Antonín, Praha, Motiv z Epavy v jižním Tyrolsku, * **99**, Montan Anders, Düsseldorf, Kovárna v Hessensku, * **106**, Zimmermann Reinhard Sebastian, München, Rybáři na Bodamském jezeře, * **107**, Schweich Carl, Düsseldorf, Na vřesovišti, * **108**, Runge Julius, München, Pobřeží Jaederenské v jižním Norsku, * **117**, Schimatschek Antonín, Praha, Motiv ze sv. Michala v Jižním Tyrolsku, * **118**, Kautský Jan Václav, Wien, Kanál Benátský, * **122**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Červánky na Alpách, * **123**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Průplav v Dortrechtu, * **124**, Hellqvist Carl Gustaf, Berlin, Dům v Berchtesgadech, * **125**, Hermanns Heinrich, Düsseldorf, Na přístavě v Dortrechtu, * **131**, Sala Paolo, Milano, Benátky, * **132**, Sala Paolo, Milano, Krajina, * **149**, Naumann Carl, München, Sedlo Fernsteinské v Tyrolích, * **150**, Dombrowski C. von, Krompach, Bouře podzemní, * **155**, Reinhardt August, Dresden, Z bařin Pontinských, * **156**, Purmann Jan, Praha, Jitro na horách, * **157**, Herpel Franz Karl, Königsberg, Bouře na pobřeží Doverském, * **168**, Liebscher Karel, Praha, Motiv od Koronovic, * **170**, Musin Auguste, Bruxelles, Ranní mlha na Skaldě, * **171**, Gretsck František Jan, Praha, V pole dne, LOS * **172**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Les na podzim, * **178**, Bartels Hans von, München, Silnice u Spezie, * **179**, Stephan Leopold, Praha, Partie z Pusterthalu v Tyrolsku, LOS * **182**, Millner Carl, München, Slap Staubbachu u Lauterbrunnu, * **185**, Millner Carl, München, Poustevna (pozdní jeseň), * **186**, Schleich Eduard, München, Noc při svitu měsíce, * **187**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Pobřeží Korsické (Záliv u Ajaccia), * **188**, Waldhauser Antonín, Praha, Červánky, * **189**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Ittelský rybník v Harci, * **190**, Rziwnatz Josef František, Praha, Z úžlabiny Partnašské na Bavorské vysočině, * **191**, Lipps Richard, München, Kanál v Benátkách, * **192**, Pelikan Emilie (Mediz-), München, Na jezeře Ammerském v Bavořích, LOS * **193**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Zimní krajina, * **196**, Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta, Praha, Partie ze Šárky u Prahy, * **197**, Liesegang Helmuth, Düsseldorf, Na Starém Rýně v Hollandsku, * **199**, Hacker Horst, München, Hallstadt za jitra, * **200**, Faustner Luitpold, München, Motiv od Fischbachu na Jinu, * **203**, Millner Carl, München, Partie ze Struckpassu u Loferu v Tyrolsku, * **205**, Rziwnatz Josef František, Praha, Cesta do Kaltenbrunnu, * **206**, Rziwnatz Josef František, Praha, Úžlabí Fauken blíž Partenkirch, * **207**, Rziwnatz Josef František, Praha, Z údolí Rainy, * **209**, Kubierschky Erich, Leipzig, Horská krajina při západu slunce, * **210**, Slabý František, Praha, Na poli, LOS * **211**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Listopad, * **213**, Baisch Hermann, Karlsruhe, Na břehu hollandském, PRI * **217**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Buer Brae v Norsku, * **218**, Mühlig Hugo, Düsseldorf, Jitro za pozdního podzimu, PRI * **220**, Grebe Fritz, Düsseldorf, Večer na Lofotech, * **223**, Liebscher Karel, Praha, Partie z Norimberka, * **224**, Weber Paul, München, Na pstružném potoku, * **225**, Arndt Franz, Blasewitz, U lesního potoka; motiv z Edmundova údolí v Hřensku, * **226**, Radimský Václav, Kolín, Podzim v Parku, * **229**, Liebscher Karel, Praha, Motiv ze Závisti na Vltavě, * **231**, Chittussi Antonín, Paris, Krajina v jižní Francii (Departements des Landes), * **232**, Schirm Carl Cowen, Wroclaw, Přístav na Východním moři ve Flensburku, * **234**, Kamecke Otto von, Berlin, Královské jezero, * **237**, Peters Otto, Wien, Z roviny u Videňského Nového Města, * **238**, Ditscheiner Adolf, München, Skalní strž v Tyrolsku, PRI * **241**, Rasch Heinrich, München, Loď se blíží, * **243**, Tecklenborg, München, Duny u Kuxhavenu, * **245**, Schindler Emil Jacob, Wien, Partie z Weisskirch, * **246**, Larssen Johan, Bergen, Přístav rybářský v Norsku za Mlhy, * **247**, Littrow Lev, Opatija, Barka rybářská na Adrii, * **248**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, V Lofotech, * **253**, Wex Willibald, München, Jezero Osterské, v pozadí Zugspitze, LOS * **259**, Kamecke Otto von, Berlin, Novopraxské jezero, * **262**, Fabarius Friedrich Wilhelm, Düsseldorf, Večer v Ostende, * **264**, Budinszky M., Wien, Selský statek v Dolních Rakousích, * **266**, Russ Robert, Wien, Mlýn v jižním Tyrolsku, PRI * **267**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Na Gozavském jezeře, * **269**, Hauptmann Michael, München,

Půlnoční slunce na Severním mysu, * **270**, Schäffer August, Wien, Les v Čechách, * **272**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Na jezeře čtyřkantonském, LOS * **273**, Mali Christian, München, Na rybníčku za vesnicí, * **277**, Munthe Ludwig, Düsseldorf, Vesnice v zimě, * **278**, Achenbach Andreas, Düsseldorf, Mlýn, * **279**, Metzener Alfred, Düsseldorf, U Imhofu v Tyrolsku, * **280**, Türke R. svob. pán, Dresden, Zámek Chillonský, * **282**, Musin Auguste, Bruxelles, Bezvětří na Mose, * **283**, Lichtenfels Eduard von, Wien, Partie od Gmündu, PRI * **284**, Gude Hans, Berlin, Jitro zářijové, * **286**, Thoma S. , Frankfurt, Krajina při měsíčku, * **288**, Steinike Heinrich, Düsseldorf, Krajina z bavorských hor, * **290**, Rheinemann Albert Leopold, Berlin, Rybáři z pobřeží Rujanského, * **294**, Douzette Louis, Berlin, Noc měsíčná na jezeře, PRI * **295**, Schäffer August, Wien, Východ z lesa.Nálada zimní. Motiv z Uher, * **297**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Západ slunce na Bodamském jezeře, * **300**, Schindler Emil Jacob, Wien, V parku za jara, * **301**, Gude Hans, Berlin, Jezero u Heringsdorfu, * **303**, Marx Gustav, Düsseldorf, Na útěku před bouří, * **304**, Schäffer August, Wien, „Gumpy“ v Gosavě (V pozadí Dachstein a Thorstein), * **306**, Fritsch Melchior, Wien, Mezi skalami, * **314**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, V Šumavě, * **318**, Novopacký Jan, Wien, Haselburg u Bolzána v Tyrolsku, * **321**, Wergeland Oscar Arnold, München, V lese, * **323**, Wille Fritz von, Düsseldorf, V Alpách Bündenských, * **324**, Klenze H., München, V létě, * **325**, Hacker Horst, München, Z pobřeží u Dieppe (Po bouři), * **328**, Palmié Charles Johann, München, Po bouře v horách, * **329**, Koch Artur, Karlsruhe, Vesnice při silnici na jižní Rusi, * **331**, Březina Václav, Praha, Pod dubem, LOS * **333**, Brioschi Carlo, Wien, Sněhové strže u Mori na Adži, * **342**, Grünert Eugen, Düsseldorf, Podzimní večer v Holštýně, PRI * **350**, Bauernfeind Gustav, Wien, Partie z Janova, * **355**, Douzette Louis, Berlin, Noc za svitu luny, v dáli oheň, PRI * **356**, Martens Willem Johannes, Roma, Vzpomínka na Capri, * **358**, Hoenow Max, Berlin, Krajina lesní, * **363**, Dahl Hans, Berlin, Norvéžský člun rybařský, * **368**, Palmié Charles Johann, München, Motiv od Eifely, * **371**, Lindemann-Frommel Karl August, Roma, Na pobřeží u Viareggio, * **374**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Z Val Maggia ve Švýcařích, * **375**, Brioschi Carlo, Roma, Skalní cesta v Olevanu, * **378**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Bouře, * **418**, Wex Willibald, München, Západ slunce v jižních horách Bavorských, * **422**, Prestele Carl, Tutzing, Jezero Funtenské u Kamenného moře (Berchtesgady), LOS * **427**, Wergeland Oscar Arnold, München, Na louce, LOS * **428**, Hoenow Max, Berlin, Doubrava, LOS * **429**, Dahl Hans, Berlin, Na výšinách (z Norska), * **430**, Grebe Fritz, Düsseldorf, Přístav na Lofotech (Norvéžsko), * **431**, Richet Léon, München, V lese, * **432**, Herman Hermine von, Wien, Motiv jarní, * **433**, Schäffer August, Wien, Procházka lesem, * **437**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Háj palmový v Dubrovníku, * **441**, Fechter Emerich, Wien, V lese (Ze Šumavy), * **442**, Schweitzer Adolf, Düsseldorf, Motiv ze Sogneského fjordu, * **444**, Sietze Helene, Berlin, Na mezi, * **446**, Waagen Adalbert, Berchtesgaden, Horní jezero, * **449**, Assenbaum Fanny, München, Zimní krajina, * **452**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Večer v lese Teutenburském, LOS * **454**, Marko Carlo, Moskva, Krajina, * **455**, Brechler Vojtěch, Praha, Záliv Terstský, * **457**, Wehli Matěj, Praha, Rybník Dokesský v Čechách, * **458**, Brož Josef, Praha, Krajina, * **459**, Popelík Jan, Praha, Krajinka za večera, * **461**, Liesegang Helmuth, Düsseldorf, Večer na Mose (Holandská krajina), * **465**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv z Helgolandu (za svitu měsíce), PRI * **466**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Břeh u Heringsdorfu, LOS * **467**, Sommer Carl August, Altona, Krajina severoněmecká, * **468**, Swieszewski Alexander, München, Večer. Motiv z Polsky, * **471**, Chvála Adolf, Wien, Jezero Mandavské s Dračí skalou, PRI * **473**, Swieszewski Alexander, München, Jitro. Motiv z Polsky, * **475**, Schäffer August, Wien, Motiv z Weyreggu u jezera Atterského, * **476**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Na Chrudimce, LOS * **478**, Hoffmann Carl Heinrich, München, Krávy u vody, * **481**, Herman Hermine von, Wien, Motiv z Uher, * **485**, Strechine Stephanie von, München, Krajina, * **486**, Marko Carlo, Moskva, Capraja u Florencie, * **492**, Geiger-Thuring August, München, Na říčce Salaše u Lofru, * **495**, Leonhardi Eduard, Dresden, Na bařině, * **496**, Thiele Arthur, Wien, Zimní krajina, * **498**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Na pokraji lesa (podzimní krajina), * **499**, Stuhlmüller Karl, München, Krávy na pastvě, * **500**, Musin François, Bruxelles, V úskalí (Severní moře), * **501**, Ebert Carl, München, Mlýn, * **502**, Schönrock Leo, München, Večerní nálada, PRI * **508**, Mühlig Bernhard, Dresden, Frauenalp v horách Wettersteinských, LOS * **511**, Leonhardi Eduard, Dresden, V máji, * **512**, Assenbaum Fanny, München, Partie z lesa Hassbruchského v Oldenbursku, PRI * **513**, Mathes Carola Baer von, München, Silnice za pozdní jeseně, * **517**, Benecke H., München, Údolí Schlägeisské v Tyrolsku, * **518**, Larssen Johan, Bergen, Fjord Isský v Romsdal (Norsko), * **521**, Herman Hermine von, Wien, Nálada večerní, * **524**, Fichard Max, Baden-Baden, Lesní partie u Baden-Badenu, * **526**, Schweitzer Adolf, Düsseldorf, Sogneský fjord, PRI * **529**, Fehdmer Richard, Antwerpen, Zimní večer

v Holandsku, PRI * **530**, Schweitzer Adolf, Düsseldorf, Večer na pobřeží Norvéžském, LOS * **534**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Krajina z dolních Rakous, LOS * **549**, Goltzová Leontina, Praha, Krajina podzimní, PRI * **571**, Meyer Edgar, Berlin, Zámek Ambrasský u Jinomostí, * **572**, Huttary Josef, Karlovy Vary, Vzpomínka na Černou Horu, * **573**, Meyer Edgar, Berlin, Z římské kampany, * **579**, Herold Eduard, Praha, Zámek Hluboká na Vltavě, * **580**, Herold Eduard, Praha, Budějovická rovina, * **590**, Leu August Wilhelm, Berlin, Jezero v Harci, * **595**, Skála František, Praha, V lese za svitu luny, * **597**, Irmer Carl, Düsseldorf, Z ostrova Wangeroogu, * **598**, Weissová Hermína, Praha, Partie od Špičáku v Šumavě, * **599**, Liesegang Helmuth, Düsseldorf, Krajina holandská, * **605**, Ludwig Carl, Berlin, Večer v Šumavě bavorské, PRI * **606**, Irmer Carl, Düsseldorf, Srnky v bučině, * **612**, Flamm Albert, Düsseldorf, Pohled na kostel v Ischii, * **615**, Lang-Laris Hermine, Wien, Motiv z Komského jezera, * **617**, Leu August Wilhelm, Berlin, Komské jezero v Horní Italii, * **618**, Littrow Lev, Opatija, Partie z Opatije, * **620**, Normann Adelsteen, Düsseldorf, Z Lofot (v Norsku), * **621**, Schoyerer Josef, München, Motiv z Oberaudorfu

1890

Celkem vystaveno 563 exponátů. Prodáno 125 (LOS-84 / PRI-41).

* **8**, Brühl Alfred, Karlsruhe, Vysoká zvěř za jitra, PRI * **11**, Koula Josef, Praha, Starý lom u Hluboké, * **13**, Koula Josef, Praha, Úval v lese, LOS * **16**, Zorn Anders Leonard, Paris, V zahradě, * **18**, Zetsche Eduard, Wien, Zahrada na podzim, * **29**, Thegerström Robert, Paris, Letní de ve Švédsku, * **34**, Schweiger Hanuš, Praha, Partie z Antverp, * **35**, Fiala Oskar, Praha, Motiv z jižních Čech, * **36**, Schweiger Hanuš, Praha, Partie z Gentu, * **45**, Goltzová Leontina, Praha, Na bystřici Auerské, * **49**, Goltzová Leontina, Praha, Na rybnice, LOS * **52**, Burešová-Salášková Marie, Chrudim, Partie z Vídeňského lesa, * **62**, Sommer Carl August, Altona, Večer, * **63**, Grünewaldt N. G., Stuttgart, Nálada za bouřky, * **64**, Prestele Carl, Tutzing, Údolí Rainské u Partenkirchen, * **66**, Gampert Otto, München, Krajina zimní, * **67**, Grünewaldt N. G., Stuttgart, Nálada dešová ve Schwarzwaldě, * **72**, Rätzer Hellmuth, Düsseldorf, Večer zimní, * **73**, Büssche J. Emanuel van den, Bruxelles, V létě, * **74**, Tacke Louis, Braunschweig, Klášter Amelungsborn, * **76**, Ertel Marie, Wien, Partie z hor u Perchtoldsdorfu, * **107**, Gscheidel Martin, Berlin, Kritický den, * **112**, Larssen Johan, Bergen, Přístav na pobřeží Norvéžském, * **113**, Skála František, Praha, Partie z hor v zimě, * **115**, Lipps Richard, München, Zahradka na vesnici, * **116**, Reinhardt August, Dresden, Vlečný parník na Labi u Drážďan, * **118**, Schuster Rudolf, Gorica, Pod straým dubem, * **120**, Liesegang Helmuth, Düsseldorf, Frýzská krajina, * **122**, Krause Emma, Berlin, Koutek v zahradě, * **123**, Havlíček Trentán Jan, Wien, Údolí Gorni Trenta v Julských Alpách, * **127**, Schönherr Karl, Dresden, Na jaře, * **128**, Brodszky Alexander, Budapest, Večer jarní, * **129**, Schoyerer Josef, München, Na výtku Zadního jezera, * **133**, Mali Christian, München, Jitro na břehu jezera, * **134**, Skála František, Praha, Partie z Bukovinských hájů, * **138**, Chittussi Antonín, Paris, Partie lesní z Karlsbrunnu v rak. Slezsku, * **140**, Chittussi Antonín, Paris, Chudý mlýn - Samota ve Stříteži na panství Nasavrckém, LOS * **146**, Braunerová Zdeňka, Paris, Motiv ze severní Francie, * **148**, Liebscher Karel, Praha, Karlštejn, LOS * **151**, Radimský Václav, Wien, Podzimní včer v okolí Ville d'Avrey, * **157**, Chvála Adolf, Wien, Noc měsíční na Mandavském jezeře, * **166**, Perlberg Friedrich, München, Zříceniny v Palmýře, * **167**, Wolf Alois, Praha, Zřícenina Dürrenstein na Dunaji, * **168**, Janda Hermine von, Wien, Selský statek při Travenském jezeře v Horních Rakousích, * **170**, Janda Hermine von, Wien, Motiv z Brunnu nad Pittenu v Dolních Rakousích, * **171**, Pelikan Emilie (Mediz.-), München, podzim, * **178**, Knüpfer Beneš, Roma, Jaro na břehu mořském, PRI * **181**, Jungheim Carl, Düsseldorf, Vrcholky Engelhornů ve Švýcařích, * **188**, Oppermann F., Berlin, Svolvaer na Lofotech v Norvéžsku, * **190**, Assenbaum Fanny, München, Cesta do lesa, * **193**, Sieburger Bernhard, Praha, Verfallene Muhle, LOS * **194**, Böhm Heinrich , Düsseldorf, V parku, * **195**, Rziwnatz Josef František, Praha, Rokle v Ramsavě, * **196**, Rziwnatz Josef František, Praha, Mittergrasseck u Partenkirchenu, * **197**, Assenbaum Fanny, München, Cestou z lesa, * **202**, Mali Christian, München, Pertisau na jezeře Achenském, * **203**, Assenbaum Fanny, München, V lese, LOS * **205**, Rziwnatz Josef František, Praha, Z rokle Fraukenské u Partenkirchenu, * **215**, Waldhauser Antonín, Praha, Motiv od Nymburska, * **216**, Waldhauser Antonín, Praha, Motiv od Labe u Poděbrad, * **221**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Večer v Corswandtu u Heringsdorfu na Východním moři, * **222**, Skála František, Praha, Partie v Písku před bouřkou, * **224**, Thiele Arthur, München, V horách, * **226**, Schindler Emil Jacob, Wien, Přístav v Dubrovníku. Nálada večerní, * **227**, Onken Carl Eduard, Wien, Mlýn

u Kirchberku, * **231**, Bernatzik Wilhelm, Wien, V zahradě, * **232**, Ditscheiner Adolf, München, Wetterhorn ve Švýcařích za bouře, * **233**, Thoren Otto von, Wien, Po dešti, * **234**, Thiele Arthur, München, Černá zvěř v pozdní jeseni, PRI * **236**, Laurenti Cesare, Venezia, Bouře se blíží, * **237**, Schindler Emil Jacob, Wien, Hřbitov v Dubrovniku, * **238**, Wergeland Oscar Arnold, Christiania, V zahradě, * **240**, Rettich Karl Lorenz, München, Jezero v lese, motiv z Holštýnska, * **241**, Kessler August Friedrich, Düsseldorf, Motiv z lesa Idarského, * **242**, Ravenstein Paul von, Karlsruhe, Večer ve Valle di Nervi, PRI * **243**, Schäffer August, Wien, Bor u řeky, nálada ranní, PRI * **244**, Ludwig Carl, Berlin, Z údolí Taubery, * **245**, Dill Ludwig, München, Kanál v Holandsku, * **247**, Müller Eduard Josef, Frankfurt, Podzimní krajina, * **250**, Ludwig Carl, Berlin, Nálada za bouře v údolí Isarském, * **252**, Grimani Quido, Trieste, Motiv z pobřeží, * **257**, Musin Auguste, Bruxelles, Východ měsíce ve Flandrech, * **264**, Eschke Hermann, Berlin, V řečišti Úpy v Krkonoších, * **265**, Rätzer Hellmuth, Düsseldorf, Lesní jezero, * **266**, Rüdissühli Jakob Lorenz, Basel, Po bouři a dešti, * **268**, Schultzberg Anshelm, Paris, Jitro zimní, * **272**, Grimelund Johannes Martin, Paris, Za večera, * **275**, Damoye Pierre Emmanuel, neuv., Západ slunce v severní Francii, * **278**, Hagborg August, Paris, Za příboje, * **285**, Bullerkotten Louise, Eykevhet, Partie z lesa, * **288**, Pechmann Max, München, Bouře na horách, * **290**, Röstel A., München, Zima, * **292**, Leemputten Frans van, Bruxelles, Z městečka flanderského, * **294**, Schrader Bertha, Dresden, Partie z Bamberku, * **295**, Xylander Wilhelm Ferdinand, Hamburg, Na hrázi, * **296**, Normann Adelsteen, Berlin, Sogneský fjord, LOS * **297**, Schröter Wilhelm, Karlsruhe, Zimní večer na břehu jezera Michiganského v Americe, PRI * **299**, Normann Adelsteen, Berlin, Pobřeží Norvéžské, * **300**, Schröter Wilhelm, Karlsruhe, Zimní jitro, * **301**, Douzette Louis, Berlin, Měsíčná noc na Göllenu u Stralsundu, * **304**, Tiedemann Friedrich, Stuttgart, Za jarního dne v královských sadech ve Stuttgartě, * **306**, Peters Pieter Francis, Stuttgart, Na římské silnici v Landecku, * **307**, Pechmann Max, München, Smrk na horách, * **309**, Meckel Adolf von, Karlsruhe, Zamlžené jitro, * **311**, Willroider Ludwig, München, Krajina u Rosenheimu při bouři, PRI * **312**, Metzener Alfred, Düsseldorf, Na ötzthalské bystřici v Tyrolích, * **313**, Mühlig Hugo, Düsseldorf, Jitro za pozdní jeseně, * **315**, Ruths Johann Valentin, Hamburg, Krajina sabínská, * **318**, Willroider Ludwig, München, Krajina s duby, PRI * **319**, Wenglein Josef, München, Podzimní večer v oboře, * **320**, Flamm Albert, Düsseldorf, Pohled na Capri z pobřeží Sorrentského, * **321**, Hacker Horst, München, Za zimního večera, poslední jelen, * **322**, Obermüllner Adolf, Wien, Plöckensteinské jezero na Šumavě, * **324**, Raupp Karl, München, K domovu (Z jezera Chiemského), * **325**, Fay Louis, Düsseldorf, Za jitra, * **327**, Schindler Emil Jacob, Wien, Krajina večerní za východu měsíce, * **330**, Heaton Armstrong L., Gorica, Zadní jezero v Bavořích, * **331**, Kappis Albert, Stuttgart, Večer na poli, * **334**, Grebe Fritz, Berlin, V Raftsundě (Lofoty), PRI * **337**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Jaro v lese, LOS * **338**, Musin Auguste, Bruxelles, Zima ve Flandrech, * **339**, Puhonny Victor, Baden-Baden, Podzim v lese, * **341**, Haanen Remigius van, Wien, Krajina, * **342**, Grosse Theodor, Dresden, Idyla na horském jezeře, * **344**, Haanen Remigius van, Wien, Krajina, * **346**, Marko Carlo, Moskva, Cesta do lesa, * **348**, Riess Pavel, Bukovec, Jitro na břehu mořském, * **349**, Bunke Franz, Weimar, Bouře se blíží, * **350**, Goltzová Leontina, Paris, Na jezeře Travenském, * **353**, Brioschi Othmar, Roma, Zřícenina Borghesská v Olevano Romano, * **356**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Selské stavení v Dolních Rakousích, * **357**, Liesegang Helmuth, Düsseldorf, Na rybníce, * **358**, Prestele Carl, Tutzing, Rybník u Bernriedu, LOS * **360**, Arnz Albert, Düsseldorf, Krajina z Porýnska se stádem, * **361**, Grünert Eugen, Düsseldorf, Bouře vystupuje. Motiv z Holštýnska, * **362**, Riess Pavel, Bukovec, Za svitu luny - motiv z Holandska, * **363**, Grab Bertha von, Düsseldorf, Pobřežní cesta na Východním moři, * **366**, Eilers A., München, Krajina, * **367**, Steffan Johann Gottfried, München, Krajina z údolí Murgského v kantonu sv.Havelském ve Švýcařích, * **370**, Lefeubure Carl, Tölz, Almy u Tölzu, * **372**, Millner Carl, München, Motiv z bavorského lesa, * **373**, Brož Josef, Aš, Krajina jarní, * **374**, Schrader Bertha, Dresden, Partie na Osnabrücku, * **376**, Strechine Stephanie von, München, Krajina, * **377**, Wisinger-Florian Olga, Wien, Cesta do vsi na Moravě, * **379**, Leinecker Franz, München, Z okolí jezera Ammerského, LOS * **381**, Askevold Anders, Düsseldorf, Fjord norvéžský, * **382**, Nörr Julius, München, Večer na vřesovišti, * **386**, Askevold Anders, Düsseldorf, Fjord v Norvéžsku, * **389**, Schuster Rudolf, Gorica, Březnové jitro v Krkonoších, LOS * **391**, Schweitzer Adolf, Düsseldorf, Letní noc v Lofotech, * **392**, Schweitzer Adolf, Düsseldorf, Raftsund v Lofotech, * **396**, Runge Julius, München, Francouzská loď rybářská v Ostende, * **403**, Imer Carl, Düsseldorf, Z údolí Body v Harci, * **407**, Kirchsberg Ernestine von, Wien, Selská zahrádka, LOS * **409**, Normann Adelsteen, Berlin, Naröský fjord, * **414**, Eschke Hermann, Berlin, Povodeň v údolí Úpy, * **416**, Gaupert O., München, Pastva u Mnichova, PRI * **420**, Zetsche Eduard,

Wien, Motiv z Bejdova nad Ibsou, LOS * **427**, Müller-Kurzwelly, Berlin, Zimní večer, * **428**, Larssen Johan, Bergen, Hardangský fjord v Norvéžsku. Podzim, * **435**, Fichard Max, Baden-Baden, Krajina lesní u Baden-Badenu, * **437**, Müller-Kurzwelly, Berlin, Lesní cesta, PRI * **448**, Runge Julius, München, Klidné moře, * **449**, Zetsche Eduard, Wien, V tišině lesní, * **451**, Zetsche Eduard, Wien, Večer na pobřeží, * **500**, Schönrock Leo, München, An der Wurm, LOS * **522**, Heilmayer Karl, München, Obere Isarthal, LOS * **540**, Rolletschek Josef, Praha, Fruhlingsidylle, LOS * **549**, Stephan Leopold, Praha, Seeufer, LOS * **557**, Laukotová Hermína, Praha, Ein Fruhlingsommerstrahl, LOS

Jmenný rejstřík soupisu

Údaje: rok / číslo katalogové položky; závorkami jsou označena prodaná díla.

Adam Benno 1847/4; 1870/(25); 1883/262
Adam Emil 1885/386
Adam Eugen 1843/(59); 1860/136; 1883/183
Adam Franz 1851/40
Adam Heinrich 1846/90; 1859/219
Adler 1855/206
Adloff Karl 1841/(250), 266; 1857/172; 1858/9; 1863/49, 207
Agházy Julius 1881/318
Agricola Eduard 1872/322
Achenbach Andreas 1840/(2); 1842/177, (273); 1843/89, 146, (152), 202, 203; 1846/17, (31); 1847/(95), (97); 1848/99; 1854/59; 1871/223, 305; 1872/76; 1879/132; 1884/7, 114, 226; 1889/278
Achenbach Oswald 1847/37; 1848/48; 1850/19; 1851/2, 91; 1852/122; 1857/(310); 1858/221; 1859/134; 1870/(175), 292; 1871/2, 40, 350; 1872/43, 284; 1873/73, 271; 1884/125; 1885/328, 689
Aigner J. 1885/354, 635; 1886/95
Ajdukiewicz Tadeusz 1887/420
Ajvasovskij Ivan 1879/7, 69, 147, 150, 157, 158, 159, 189, 190
Alers 1848/130
Alt Franz 1881/334, 335, 341, 346
Alt Rudolph 1870/107; 1871/205, 208
Altmann Anton 1846/144; 1847/208; 1850/161; 1857/385, 386, 387, 388, 391, 393, 395
Altmann Carl 1846/156
Amberg W. 1871/106
Andel F. 1842/262
Andre F. 1876/55
André J. 1877/227
André S. 1875/421
André Sophie 1873/148; 1874/165
Andrae Tobias 1859/88; 1869/64; 1881/192
Appian 1870/3mk
Arndt Franz 1889/225
Arnz Albert 1858/74; 1860/3, 79; 1861/97; 1862/54, 112; 1863/208; 1865/83; 1867/141; 1872/(83); 1873/62, 99, 138, 169; 1876/96; 1877/219; 1890/360
Askevold Anders 1890/381, 386
Assenbaum Fanny 1875/(239); 1876/4, (176); 1878/(138); 1879/(11); 1880/156; 1881/(136); 1882/71, 220; 1883/44, (163); 1884/(101); 1885/(531); 1886/(107); 1887/328, (410), 433; 1888/406, 409; 1889/449, (512); 1890/190, 197, (203)
Assmus Robert 1864/288; 1869/261; 1872/157; 1874/115; 1875/304
Astudin Nikolai von 1874/7; 1883/(123); 1885/624
Baade Knud 1847/(19), 86; 1848/36, 85; 1849/3, 102; 1850/(74); 1851/119, (138); 1852/18, 136; 1853/56, 106; 1854/207, 229, 246; 1855/195, 209;

1856/115; 1857/231; 1858/130; 1859/165; 1860/93; 1862/93; 1869/75, 141; 1872/161
Baar-Plommer Anna 1869/9; 1870/(55)
Baczko Margarete von 1885/474, 588; 1886/260
Bagge 1853/332
Bach Alois 1865/42
Bachmann A. 1882/(108), 109, (111), (112)
Baisch Hermann 1872/7, (65), 289; 1873/6; 1874/318; 1879/90; 1883/23; 1886/102; 1889/(213)
Bakof Julius 1854/(33); 1855/116, 117
Bamberger Fritz 1853/1; 1854/82, 83; 1856/(341), (342), 343, 344, (347); 1860/259, 261, 265, 270; 1863/201
Bank Heinrich 1871/201, 202, 203, 204; 1885/262
Barbarini 1843/200
Baron K. 1875/406
Bartels Hans von 1885/462, 463; 1889/(71), 178
Barthelme Hugo 1864/66; 1878/115
Bartoněk Vojtěch 1887/(344)
Barvitius Viktor 1856/(274)
Bauk Jeanna Maria Charlotta 1866/69; 1868/159; 1881/92, 292
Baudissin A. 1843/76
Bauer Constantin 1875/(252); 1876/270, 271; 1877/449; 1878/80
Bauermann 1843/105
Bauernfeind Gustav 1889/350
Baumann A. 1843/110; 1844/(20); 1845/138; 1846/(5), 176; 1847/244; 1848/9; 1849/67; 1850/266
Baumgartner 1852/23; 1854/17
Baumgartner Helene 1877/310
Baumgärtner M. 1874/73; 1875/179, (260), (268), 327; 1876/267, 268, 269; 1877/162, 274
Bayer Herbert 1872/314, 315, 316, 317
Bayer Julius 1871/77
Becker August 1840/(12); 1852/(162), 167, 175; 1857/189; 1858/182, 183; 1859/153; 1863/237; 1865/188; 1885/344; 1886/323, 336
Becker Hugo 1859/147; 1863/92
Becker J. 1869/23
Becker Peter 1868/76
Beckmann Hans 1842/(156), 174; 1843/(4), (60); 1844/39; 1845/(35), (72); 1846/(72), 166; 1847/(101); 1848/(58); 1849/40; 1850/54, (125); 1851/(130), (182); 1852/142; 1853/259; 1854/(185); 1856/243, (252); 1857/(171); 1858/119; 1859/167; 1860/96; 1862/96, (137); 1864/29, 51; 1865/(158); 1866/175; 1867/(102); 1868/(2), 132; 1869/143; 1870/9, 171; 1871/178; 1878/145; 1879/3; 1881/251
Beernaert Euphrosine 1874/296, 297; 1876/27, 74; 1877/152, 153; 1879/53; 1881/262
Begas-Parmentier Luise 1884/5, 103, 190, 193

Bechtolsheim Gustav 1880/218; 1881/89; 1882/198

Bellel 1870/5mk

Benecke H. 1889/517

Bennekenstein Hermann 1883/(29)

Bensinger Amalia 1859/156, 157, 158, 159

Benz Severin 1877/295

Berger Hermann 1876/70

Bergmann 1840/52, 72

Bergmann J. 1860/248

Berhas 1845/184

Berka Vojtěch 1859/346; 1863/338, 346; 1864/7; 1865/160, 209

Bernardi 1852/115; 1853/43, (104); 1854/202, 247; 1855/162, 339; 1856/58

Bernardi J. 1873/214, 215

Bernatzik Wilhelm 1890/231

Bernier Camille 1870/13mk

Bernuth Ernst von 1874/147, 162

Berzel H. 1858/304, 305

Beständig Ludwig 1877/401, 402

Beste 1841/95

Bethke Hermann 1865/(290); 1869/157; 1872/(112)

Beughem de 1877/429

Beughem Charles de 1879/42; 1881/291

Beurlin Wilhelm F. 1865/125, 187; 1867/85, 92, 95; 1870/143; 1871/37, 52, 88, 168, 169; 1872/38, 155; 1874/185; 1875/190, 205, 343, 364; 1876/203, 204

Beyer Anton 1871/(25); 1879/131

Beyer H. 1886/272

Bimmermann Caesar 1886/254

Binzer Carl von 1875/328, 1878/65

Bisi Giuseppe 1859/212, 255

Bissinger Joseph 1849/107

Blaas Julius von 1884/192

Blaskowicz Franz 1884/4, 44

Blau Tina 1871/258; 1872/292; 1873/95; 1874/(207); 1875/403; 1876/78, 112; 1877/48, 167; 1879/67, 154; 1887/314; 1888/314

Blees Joseph Hubert 1865/279, 281; 1866/220; 1867/196

Bode Leopold 1868/154

Bode Wilhelm 1857/185; 1858/201; 1859/136, (141); 1860/144, 158; 1863/194; 1864/195; 1865/54; 1866/191; 1869/107; 1870/166); 1871/227; 1872/48; 1873/147; 1874/203; 1875/404; 1877/66; 1879/64, 66; 1881/237; 1882/(38); 1885/473

Bodenhausen Baron E. 1869/101; 1870/260; 1871/262

Bodom Erik 1859/220

Boenheim Carl 1868/161

Boettcher Christian 1863/232

Bögler Karl 1863/204; 1865/(178)

Böhm Edouard 1881/(194), (195); 1882/211, (215)

Böhm Heinrich 1890/194

Böhmer Heinrich 1887/263

Böker Carl 1877/7

Bolonachi Constantin 1877/12

Bolze Carl 1873/164, 210; 1877/155; 1886/276

Bommel Elias Pieter van 1861/6; 1863/141; 1871/(38); 1872/(168)

Bönert 1847/291

Bonte P. 1887/(204), 291

Boshart Wilhelm 1851/158; 1852/195; 1853/(24); 1854/210; 1855/35; 1856/192; 1857/(202); 1858/57; 1859/1, (11); 1860/185, (187); 1861/113; 1862/70; 1863/182; 1864/(207); 1865/(76); 1866/25; 1867/48; 1868/37, 59; 1869/164; 1870/94; 1872/61, (62); 1873/26; 1874/164; 1875/294, 368; 1876/117; 1877/97, 126, 127, 129, 130; 1878/93, 175

Bosch E. 1859/269; 1875/346

Bossuet Francis Antoine 1876/115, 116

Both 1852/176

Boulanger Francois 1872/211

Bouvier Arthur 1882/244

Boyen Oskar von 1867/125, 126

Bradley John Henry 1888/30

Braekeleer A. de 1877/297

Bracht Eugen 1863/64; 1878/41

Braith Anton 1864/(11)

Brandeis Antoinetta 1879/25; 1882/41; 1885/(360)

Brandenburg Wilhelm 1862/107, 109; 1865/87; 1879/120, 173; 1881/202; 1885/501, 560

Brandes Hans Heinrich Jurgen 1843/(229); 1844/(203); 1845/(1), 100; 1846/249, 264; 1848/64; 1850/208; 1851/231; 1853/(233); 1855/266, 270; 1856/78, 118; 1862/129; 1863/98; 1865/311; 1871/273

Braun H. 1878/121

Braunerová Zdeňka 1887/213, 554, 557; 1890/146

Brechler Vojtěch 1845/113, (150); 1846/44, (229); 1847/(181); 1848/(183), 266; 1849/(34), (148), 182; 1850/(35), (94); 1851/152, (238), (266); 1852/(194), (197); 1853/(119), 400; 1854/(278), 279; 1855/(324), 335; 1861/(156); 1867/50; 1868/156; 1869/(154); 1884/290; 1888/404; 1889/455

Brenner Georg 1886/133

Breslauer Christian 1840/90; 1841/(267); 1842/20; 1843/148

Brinkmann H. L. 1859/233

Brioschi Carlo 1867/105; 1889/333, 375

Brioschi Othmar 1880/29; 1886/469; 1890/353

Brodzsky Alexander 1851/73; 1852/253; 1854/125; 1855/74, 169; 1856/112, 271; 1857/418; 1880/150; 1881/1, 305; 1884/178; 1885/368; 1886/83;

1887/358; 1890/128

Brochocki Walery 1885/338

Bromeis August 1858/(135); 1859/144, 148; 1860/38; 1861/118

Brož Josef 1889/458; 1890/373

Brühl Alfred 1890/(8)

Bruneau Adrian 1870/277, 278

Brunner Hans 1855/207; 1863/22, 91; 1880/119

Brunner Joseph 1858/248; 1867/(170), 172; 1872/326; 1875/352; 1880/67; 1881/129; 1882/91; 1884/81

Bryner Jean 1848/8, 157

Březina Václav 1889/(331)

Bubák Alois 1850/155, 156; 1851/19, (66), 100; 1852/(144), (159); 1853/(14), (84); 1854/281, (282); 1855/(23); 1856/91; 1857/(82); 1858/314, (359); 1859/300; 1860/(277); 1861/(206); 1862/(244); 1863/(158); 1865/328

Budezies Jan 1887/268

Budinsky M. 1889/264

Bühlmayer Conrad 1859/279; 1861/82, 143; 1862/(52); 1865/52; 1875/309, 349, 350; 1878/36; 1880/104

Bullerkotten Louise 1890/285

Bunke Franz 1890/349

Buquoy hraběnka 1889/75, 82

Burešová-Salášková Marie 1889/87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, (476); 1890/52

Bürkel Heinrich 1842/(187), (293), 294; 1843/(31), 33; 1844/111, 177, (178); 1845/(21), (24); 1846/20, (21), 127, 181; 1847/(31), 75, (98), 134; 1848/14, (25), (126); 1849/8, 112, (127); 1850/112; 1853/(148), 204; 1854/102; 1855/(9), 223; 1856/155; 1857/169, 332; 1858/239; 1862/100; 1863/83; 1864/(62), 111; 1865/44, 157; 1866/83; 1867/14

Bürklein Gottfried 1877/322, 426

Burkner 1854/357

Burnier Richard 1857/453; 1858/109

Büssche J. Emanuel van den 1890/73

Bütler Joseph Nikolaus 1865/23

Calame A. 1873/44; 1874/206; 1885/456

Callot Anton von 1858/260

Canella Joseph 1845/53

Cap Konstantin 1876/184

Cappelen August 1850/83; 1851/(21); 1852/121

Carabain Jacques Francois 1877/439; 1887/347

Carl Adolf 1843/10; 1848/179

Ciceri Eugen 1870/9mk

Closs Gustav 1869/55

Cock Cesar de 1870/15mk

Compton Edward Theodore 1880/313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323; 1884/47; 1885/335, 375

Conrad Carl 1864/310

Conz Gustav 1857/37; 1861/38; 1862/179

Cordes Wilhelm 1852/151; 1853/(338); 1857/423; 1858/317; 1859/180; 1860/167; 1861/144; 1862/120

Correggio Ludwig 1873/85, 135; 1874/86; 1875/298; 1876/(87); 1877/15; 1878/(32); 1879/2; 1880/245; 1882/239; 1883/61; 1884/61; 1886/355; 1887/240

Costello Aristide 1879/16, 27

Crola Georg Heinrich 1844/83; 1846/(3); 1856/205, 383; 1857/311; 1861/134

Croll Carl Robert 1844/30; 1848/235

Dahl Carl 1840/(27); 1841/249, 257; 1842/67, 155; 1857/110; 1858/261; 1862/80; 1863/238

Dahl Hans 1889/363, 429

Dahl Johan Christian Clausen 1844/121; 1854/27, 28; 1857/272

Dahl Siegwald 1881/317; 1888/260

Dahlen Karoline 1862/91

Dahlwig 1849/72; 1850/42, (59); 1853/187

Dallinger von Dalling Johann 1840/(107); 1841/145; 1844/(118)

Damoye Pierre Emmanuel 1890/275

Daubigny Charles François 1871/156

Defregger H. 1873/274

Dehme Erwin 1858/112, 129

Deines Wagner 1843/78

Deininger Carl Franz 1873/206; 1875/210

Deiters Heinrich 1865/310

Delfs Moritz 1886/93, 266

Delius Louis 1863/87

Derickx Louis 1876/142

Diaz de la Peña Narcisse 1873/268

Diday François 1857/183

Dietz Feodor 1872/309

Dill Ludwig 1885/393; 1890/245

Ditscheiner Adolf 1889/(238); 1890/232

Doll Anton 1853/351; 1856/63, 86; 1859/(10); 1883/(27); 1885/379

Doll E. 1872/109

Dombrowská K. 1873/281

Dombrowski C. von 1889/150

Dorner Johann Jakob 1842/102

Dotzauer Franz 1875/503; 1888/430

Douba Josef 1888/(282)

Douzette Louis 1882/51; 1885/318, 591, 597; 1887/(273); 1888/(210); 1889/(294), (355); 1890/301

Dreibholtz Christian Lodewijk Willem 1843/(66), 71; 1848/167

Dressler Adolf 1862/176; 1885/561

Dubois-Girl O. 1875/245

Duntze Johannes 1857/76; 1862/(128); 1864/189,

191; 1865/94, (95); 1868/181; 1869/124; 1870/142; 1872/(323); 1877/289

Dupré Jules 1873/279; 1875/495

Dürck F. 1866/(56); 1874/21

Dützschild Henri 1881/214

Dvořáček Jan 1873/317, 318

E.G.C. 1857/458

Ebel Fritz Carl Werner 1863/179, 217; 1864/192, 194; 1865/86; 1871/(190); 1872/114

Eberhardt 1854/105

Eberle Robert 1844/(22), (110); 1845/22, (81), 211, 212; 1847/(182); 1848/2; 1850/86, 109; 1851/(70), (71); 1852/(31), (40); 1853/(108), 112, (167); 1854/(88), 92; 1856/76, (162); 1857/8; 1858/(154), (187)

Ebert Carl 1852/(2); 1853/(180); 1854/248; 1856/258; 1857/135; 1859/123; 1860/(189); 1861/25; 1862/(130); 1864/(5), (57); 1865/(47); 1866/48; 1868/(177); 1870/152, (174), 287; 1871/(3), (268); 1872/42; 1873/119; 1874/79; 1889/501

Eckenbrecher Themistocles von 1869/11

Eckermann Karl 1865/6, 186; 1868/235; 1871/274, 275; 1886/471

Eckersberg Johan Fredrik 1857/179

Eckert Karl 1875/(253), 256

Egner Marie 1883/34, 172; 1884/86; 1885/490; 1886/84, 413

Ehrhardt Adolf 1847/140

Eihner Friedrich 1852/(153); 1853/114, (282); 1858/166; 1859/(32); 1865/351; 1874/261

Eichler Bedřich 1877/338

Eilers A. 1890/366

Emele Wilhelm 1867/144; 1869/147; 1883/204; 1884/71

Ender Thomas 1841/152

Engelbreit K. 1875/314

Engelbreit R. 1876/198, 199

Engelhardt Georg 1853/125; 1854/11; 1856/(51); 1857/22, 223; 1860/268

Engelmann E. Julius 1856/170; 1857/33

Enhuber Karl von 1841/283

Epp Rudolf 1863/313

Erhardt 1848/110

Ernst Emil von 1871/243, 245; 1873/102, 137, 216; 1874/37, 109; 1875/208, 365; 1886/91

Ertel Marie 1887/220, 334; 1890/76

Esch Mathilde 1857/(367); 1858/152; 1871/43

Eschke Hermann 1862/25, (113); 1863/99; 1890/264, 414

Esinger Adele 1880/184, 190; 1881/99; 1882/213

Ethler Josef 1865/33

Euler Carl 1852/98, 105, (139); 1853/250; 1854/44; 1855/29; 1856/65; 1857/60

Evers J. 1887/78

Ezdorff Christian 1842/95; 1843/(35), 186; 1845/140; 1847/45; 1850/24, 50; 1853/102, 189

Fabarius Friedrich Wilhelm 1868/(85); 1869/89; 1870/231, (232); 1871/60, 135; 1872/135, 137; 1873/122, 125; 1875/367; 1877/433; 1878/21; 1879/31, (54); 1880/112; 1881/66, 159; 1882/195; 1883/206; 1886/283; 1888/304; 1889/262

Faber 1852/217

Faber J. 1842/263

Fauerhold Wilhelm 1879/(171), (172); 1880/20, 21

Faurholdt H. 1875/427

Faustner Luitpold 1857/359; 1889/200

Fay 1849/66

Fay Louis 1890/325

Federer Friedrich 1854/133; 1855/140

Federle Carl 1854/(160); 1859/336; 1875/286

Fehdmer Richard 1888/395; 1889/(529)

Fechter Emerich 1885/563; 1889/441

Feid Joseph 1841/(182); 1846/46; 1854/21; 1855/27, 28; 1856/146; 1857/187; 1858/14

Fein E. 1881/203

Feldhütter Ferdinand 1871/271; 1872/(39), (50), (55); 1876/319, 324; 1878/156; 1885/511; 1887/247

Fiala Oskar 1883/224, 229; 1885/235, 240; 1886/48, 50; 1887/75; 1888/14, 45, 49; 1889/77, 84; 1890/35

Fiebiger Julius 1855/197

Fiedler 1851/(216); 1852/286

Fielding Copley 1867/176

Fichard Max 1889/524; 1890/435

Fink August 1877/177

Fischbach Johann 1849/60, 78, 219; 1850/149

Fischer Eduard 1884/273

Fischer Hans L. 1882/82, 135, 218

Flamm Albert 1850/91; 1856/(97); 1857/(242), 299; 1858/337; 1860/(161), 226; 1861/(92), 129; 1862/234; 1863/167; 1864/(149); 1865/333; 1866/(199); 1868/173; 1870/162; 1872/(190); 1877/416; 1879/(264); 1881/267; 1882/(158); 1885/673; 1886/480; 1887/(315), 518; 1888/(296); 1889/612; 1890/320

Flandrin Paul 1870/32mk

Flockenhaus Heinz 1888/222

Fohr Daniel 1841/288

For de 1856/176

Förster B. P. 1886/112

Forstmann A. 1873/144

Francais 1876/110, 229

Franken Paul von 1865/146; 1866/105, 107; 1869/99; 1871/237, 238; 1872/100, 209

Freiherr von Türcke Rudolf 1871/136

Frenzel Johann Gottfried Abraham 1854/47

Frère Theodore 1870/28mk

Frese H. 1872/97

Freville Noel de 1851/253

Frey Carl von 1875/(175); 1876/(174), (175); 1877/272; 1878/183, 184; 1880/79

Frey Wilhelm 1875/333; 1882/217

Friedberg Emanuel von 1862/252

Friedländer Friedrich 1873/77

Friedrich W. 1874/202

Fries Bernhard 1846/265

Fries Wilhelm 1850/84; 1851/90, 156; 1855/188; 1860/51

Friese Richard 1887/351

Frische Heinrich Ludwig 1875/302, 394; 1877/224, 253; 1879/41; 1880/181; 1881/166, 199

Fritsch Melchior 1863/(257); 1864/117; 1865/113; 1866/101; 1867/84; 1880/137; 1882/267; 1884/212; 1885/611; 1886/(269); 1887/399; 1888/(237); 1889/306

Fritz Henry 1885/415

Fröhlicher Otto 1865/153; 1869/76; 1873/213

Frolof Alexander 1877/14

Frommel Lindemann 1862/144; 1869/199, 200

Füchsel Hermann 1858/136, 146

Funk Heinrich 1843/(53); 1845/(135); 1848/229, 230; 1850/106; 1856/(56); 1857/450; 1863/(130); 1864/85; 1866/185; 1868/164; 1869/16; 1874/107, 211

Fux J. 1874/329

Gabriel Paul Joseph Constantin 1876/281; 1877/255; 1878/150

Gail Wilhelm 1840/(262), (263)

Galter L. 1888/278, 284, (377)

Gampert Otto 1890/66

Gärtner Eduard 1842/(24), 31, 198

Gärtner Friedrich 1860/33; 1871/130

Gattiker Hermann 1887/346

Gättke H. 1845/3, 70, 92, 93

Gauermann Friedrich 1845/5; 1846/276, 277

Gaupert O. 1890/(416)

Gebhardt Ludwig 1857/34, 251; 1866/4, 76; 1867/93; 1869/(35); 1870/53, (159); 1871/175; 1873/(167); 1874/112; 1875/259, 315; 1876/13; 1877/128; 1878/130; 1880/283; 1882/70

Gebler Otto Friedrich 1864/(136)

Gegerfelt Wilhelm von 1874/293

Geibel Casimir 1886/326

Geiger-Thuring August 1887/(180); 1889/492

Geist August 1843/154; 1856/25, (183); 1857/291, 319; 1864/259; 1866/1, 3

Gellert Jan 1843/(223); 1844/(44), (78)

Gemmel Hermann 1866/57

Genschow Georg 1862/64; 1865/165; 1866/194

Gensler 1851/204

Georgi Friedrich Otto 1857/118

Georg Wilhelm 1853/13; 1858/82; 1865/116; 1885/362

Gerard Teodor 1879/268

Gerlach Gustav 1858/227

Geyer Georg 1857/230

Geyer Johann 1859/(285)

Geyling Carl 1841/97

Geyling Rudolf 1881/250

Gilbert J. 1882/200

Ginowsky 1841/98

Gioli Luigi 1888/236

Girscher Bernhard 1855/6, 185; 1856/30

Gleim Eduard Gustav 1842/172; 1845/185; 1846/95; 1847/85, (167); 1848/132; 1856/396, 409; 1859/91, 92; 1865/170, 211; 1869/91, 190; 1870/34, 37; 1872/(10), 19; 1873/22, 28; 1874/134; 1875/312; 1876/46, 50, 136; 1878/116, 117; 1880/195, 200, 261; 1881/220, 226

Goldstein Johann Theodor 1843/100; 1856/361

Goltzová Leontina 1889/44, (549); 1890/45, (49), 350

Goltzsch Rudolf 1863/106

Goos Berend 1880/231, 290

Gräb 1842/109

Grab Bertha von 1868/244; 1869/48; 1870/(28); 1871/(242); 1872/(199); 1873/298; 1874/(381), (382); 1876/(275); 1877/215, (246); 1878/137, (153); 1879/(1); 1880/267; 1881/5, (7), 269; 1882/83, 224; 1883/37, 107, 218; 1884/187, (251), 267; 1885/488, 522, 678; 1886/(205), 431; 1887/(335); 1888/323, 360; 1889/189; 1890/221, 363

Grashey Alex. 1870/115

Grashey Otto 1871/67; 1873/192; 1876/131; 1878/(33); 1888/492

Grebe Fritz 1884/163; 1886/(332); 1887/(305), 322; 1888/280; 1889/220, 430; 1890/(334)

Gretsch František Jan 1889/(171)

Greve H. 1886/436; 1889/80, 81

Grimani Quido 1890/252

Grimelund Johannes Martin 1890/272

Grois Josef 1840/58, 189, 204; 1842/10, 58

Gropius Paul 1871/51

Grosse Theodor 1890/342

Grünenwald Jakob 1860/90; 1862/(75)

Grünert Eugen 1889/(342); 1890/361

Grünewaldt N. G. 1890/63, 67

Grünfeld Isidor 1880/117

Gross A. 1842/323

Gross Jan 1841/276

Gross Julius Theodor 1856/(394), 418; 1857/455,

464, 466, 467, 470; 1858/372; 1863/(367)

Gscheidel Martin 1890/107

Gubin Ritter v. 1845/45

Gude Hans 1852/103; 1858/(52); 1863/(165), (233); 1865/(77); 1867/5; 1869/58; 1870/30, 290; 1871/32; 1879/97; 1889/284, 301

Guerard Eugene von 1840/47, 110; 1842/143; 1850/49; 1852/177

Guffens Godfried 1888/411

Guldenfinger Julius 1877/317; 1885/293, 420, 482, 504, 532

Günter-Naumburk Otto 1881/80

Gurlitt Louis 1851/242; 1857/66, 166; 1858/(47), 156, 205, 206

Guterbock Leopold 1869/29

Guyot J. 1882/186

Haanen G. van 1846/160, 195

Haanen Remigius van 1842/(68), 186; 1843/(29); 1844/25; 1845/(160); 1846/83; 1856/190; 1862/145; 1869/52; 1870/154, 156, 163, 165, 184; 1871/206; 1880/53, 172, 175; 1885/(556); 1888/346, 358; 1890/341, 344

Haanen van 1841/272, (273), (325)

Haas Johannes Hubertus Leonardus de 1874/136; 1877/286, 288

Habenschaden Sebastian 1844/65; 1847/187; 1850/121, (190); 1851/45; 1852/100; 1853/231; 1857/341; 1858/110, 238; 1859/183; 1860/8; 1861/21; 1862/21; 1863/176; 1864/42, (162); 1865/53, 227; 1866/138; 1867/66, 137; 1869/(155)

Hacker Horst 1870/(79), 185, 186; 1871/24, 89; 1872/75, 79; 1873/23, 63; 1875/215, 284; 1878/(97); 1880/7, 186; 1882/(61); 1883/15; 1884/(246), 247; 1886/288, 297; 1887/236, 286; 1888/242; 1889/199, 325; 1890/321

Haecke Joseph 1852/141, 166; 1853/317, 319; 1855/264; 1856/67

Haeselich Johann Georg 1841/211; 1843/215; 1858/371; 1880/129, 130; 1884/185

Haessner 1855/13

Häfner Carl 1851/(36), 142; 1852/(170); 1853/36, 100; 1854/191, (192); 1855/(97); 1856/167; 1857/35; 1858/254, 264; 1859/261; 1860/147; 1861/(29), (49), (136); 1862/(33), (45); 1863/94; 1864/185; 1865/26, (212), 220; 1866/27, 68; 1867/(36); 1868/45; 1869/150; 1870/106; 1871/123; 1874/98; 1875/166

Hafstrom O. 1874/(84)

Hagborg August 1890/278

Hahn Gustav Adolphe 1864/228; 1867/204

Hahn Ig. 1880/134

Hahn Joseph 1872/117; 1873/191

Hahn W. 1875/303

Hahn Wilhelm 1863/115

Hailer 1849/24

Halauska Ludwig 1862/(40); 1863/157; 1864/19; 1866/182; 1867/72; 1868/174; 1877/(254); 1878/49; 1879/114; 1881/261

Hammer 1853/66

Hanel-Dolanský 1888/420

Hanfstaengl Franz 1844/143; 1849/147

Hansen 1841/205

Hansch Anton 1841/170; 1844/168; 1846/(115); 1847/177; 1856/(111); 1857/41, (49), 56; 1858/181; 1859/(84), (110), 277; 1860/(83); 1861/109; 1862/67, (68); 1863/(111), 229; 1864/129, (142); 1866/36; 1867/17, (97), 103; 1868/15, 25; 1869/189; 1870/21; 1872/102; 1875/225, 243, 360, 361; 1878/179, 181, 186, 187, 188, 189, 190, 191

Happel Peter Heinrich 1840/7; 1841/110;

1842/162; 1844/32; 1846/7; 1848/11; 1851/62

Hardorff Hermann Rudolf 1841/(175); 1843/(234), (235); 1848/65; 1852/193; 1853/69; 1857/285; 1859/140; 1865/81; 1885/280

Harpignies Henri Joseph 1870/26mk

Hartinger A. 1844/62

Hartmann 1853/72; 1854/145

Hartmann F. 1873/56

Hartmann Ludwig 1855/4; 1856/17; 1857/439, 440, 441; 1870/158

Hartwich Hermann 1886/268

Hasenpflug Carl 1841/(108); 1842/287; 1843/(19); 1845/(147); 1846/251; 1851/(15)

Hasch Carl 1881/252, (257)

Haubtmann Michael 1868/78; 1869/61; 1870/27, 188; 1871/(97), (131), 162; 1872/69, (148); 1873/65; 1874/5, 22, 298; 1875/227; 1877/27, 146; 1878/(10), 159; 1879/(13), 113, 167; 1880/(144), (246); 1881/143; 1882/(63), (268); 1883/133; 1884/(49), (176); 1885/(357), 475; 1886/110, 289, 310; 1887/(275), 316, 330; 1888/250, 302; 1889/269

Haunold Karl 1861/177, 179, 180; 1865/46, 174, 202

Haunstetter Josef 1884/127; 1886/285

Haushofer Max 1841/(280), (284); 1842/315; 1843/(43); 1844/(123), (170), (191); 1845/(98), 99, (173); 1846/11, 157, 227, 268, (269), (283), 284; 1847/170, (282); 1848/(231), (248); 1849/(37), (68), (166); 1850/(144), (159), 260; 1851/93, (211), (247); 1852/(47), 281, (282); 1853/55, (179), 395; 1854/(273), 413, 414; 1855/94, 95, (202), 344; 1856/(28), 133, (199), 319; 1857/267, (476); 1858/(139), 369; 1859/(174), 258; 1860/14, (126); 1861/(138); 1862/(89), (237); 1863/(116), (147); 1864/(9), (150), (301); 1865/(121), (139); 1866/(60), (124), (269); 1873/80

Hauschild Max 1872/41, 86

Hausmann Gustav 1853/358; 1854/149

Havlíček Trentán Jan 1890/123

Havránek Bedřich 1842/137, 159; 1843/(3), (120); 1844/(61), (174); 1845/(2), (51), 86; 1846/(27), (64), (154), (222); 1847/24, 131, (264); 1848/(28), (143); 1849/(89), (152); 1850/(21), (261); 1851/(177), 230; 1852/89, (114); 1853/(8), (366); 1854/275; 1855/(307); 1856/(18), 408; 1857/(101), (481); 1858/(243), (373); 1859/(97); 1860/(151), (287); 1861/89; 1862/103, (242); 1863/(192); 1864/(272), (290); 1865/(327); 1866/(224); 1867/(218); 1869/(224); 1870/52; 1874/(209); 1884/(286), 287; 1885/256; 1887/90, (91), 92

Heaton Armstrong L. 1887/404, 422; 1890/330

Heckel August von 1853/145; 1859/293

Heckel Heinrich 1867/58

Heel Karel 1885/288

Heicke 1840/95, 159

Heideck Karl Wilhelm von 1842/64

Heilmair Joseph 1874/16; 1877/427, 428; 1878/177, 178; 1881/4

Heilmayer Karl 1850/(124); 1851/146; 1852/13, (55); 1853/(9), 93; 1854/239, 240; 1856/12, 234; 1857/206, 222; 1858/199, 204; 1860/100; 1877/36; 1883/(26), (30); 1884/(42), (77), 234; 1885/479; 1886/124; 1887/370; 1890/(522)

Heilmeier Joseph 1855/31

Heinel Eduard 1871/45; 1873/297; 1874/181;

1876/151; 1881/56; 1882/88, 286

Heinisch Karl 1884/108

Heinlein Heinrich 1840/21; 1841/270; 1842/(88), 98; 1843/(85), 118; 1844/(23), (48); 1845/(124), (130); 1846/58, 60, 133; 1847/(108), (239); 1848/(54), 135, 168; 1849/(50), 55; 1850/(8), (137); 1851/(1), 16, 145; 1852/(116); 1853/(46), 256; 1854/(201); 1855/127; 1856/8; 1857/203, (224); 1858/77; 1859/(236); 1860/48, 99; 1861/(10); 1862/(172); 1863/76, 131; 1864/201; 1865/145; 1866/55; 1867/(147); 1868/42, (171); 1869/173, 187; 1870/92; 1871/(4); 1872/20; 1873/27; 1874/2; 1887/323, 464

Heinzmann Carl Friedrich 1842/288; 1844/50; 1846/(183), 201, 202

Heller Louise 1859/119, 120

Hellqvist Carl Gustaf 1889/48, 49, 50, 51, 54, 57, 59, 122, 124

Hellrath Emil 1869/242; 1875/216; 1877/206

Helverbeuck 1840/242b, 243a

Hempel Ludwig 1860/156

Hendrich H. 1885/623

Hengsbach Franz 1847/148; 1849/122; 1850/143;

1857/362; 1858/124; 1859/126; 1882/56

Hennert F. 1863/250

Hennig 1855/192

Hennings Johann Friedrich 1879/355

Hentke 1848/236, (261)

Herman Hermine von 1889/432, 481, 521

Hermann 1855/318

Hermann A. 1888/234

Hermann Ludwig 1841/(153); 1857/268; 1858/294, 295; 1865/12; 1868/178, 180

Hermann Ph. 1875/348

Hermanns Heinrich 1888/(22), (24), 31, 44, 48; 1889/123, 125

Herold Eduard 1845/(187); 1846/143, (221);

1855/312, 313, 314; 1856/358; 1857/459; 1858/143, 367; 1859/384; 1860/247; 1861/195; 1883/(289); 1885/663, 664; 1886/370; 1889/579, 580

Herpel Franz Karl 1889/157

Herrenburg Johann Andreas 1856/204; 1877/425; 1882/103

Herrmann 1850/(46), (47); 1851/(235); 1854/(9), (10); 1873/177, 178

Herrmann Alexander 1842/147

Herrmann Alfred 1883/71

Herrmann L. 1842/128; 1856/59, 331

Herville E. 1842/9

Herzner R. 1885/275

Herzog Hermann 1878/72

Hess Carl 1842/169; 1844/94, 116; 1845/25;

1848/165; 1871/65

Hess Peter von 1842/63

Hetz O. 1876/191

Heunert Friedrich 1853/316

Heunert Wilhelm 1868/122

Heyden Karl 1879/96

Heyden Otto Johann Heinrich 1864/(184)

Heyn Carl 1871/342

Hezner 1840/54, 60, 74, 78, 93, 98; 1841/238

Hilbert Josef 1846/(282); 1848/(184), 263; 1849/(175), 203, (204); 1850/(248), 263, 268; 1851/265, 271; 1855/355; 1857/499

Hildebrand R. 1871/54

Hildebrandt Eduard 1866/130, 187

Hilgers Carl 1840/(10); 1848/51; 1851/(27); 1853/(328); 1856/(96); 1858/103; 1859/20; 1861/48, 56; 1863/184; 1872/125

Hiller Heinrich 1888/386

Hinterholzer Franz 1888/227, 374

Hintze 1873/54

Hlaváček Antonín 1861/74; 1871/83, (150), 158, 170; 1873/66; 1884/70

Höcke 1850/182

Hoeffler Johann Adolf 1880/219, 243

Hoenow Max 1889/358, (428)

Hofelich Ludwig 1877/53, 169, 171, 306

Höfer Heinrich 1857/(290), 292; 1858/(8), 11; 1859/210; 1860/75, 162; 1861/(51); 1862/(23), 59; 1863/27; 1864/(13); 1865/57, 97; 1866/73; 1867/(25); 1868/6; 1869/246; 1870/153

Hoff 1853/65

Höffler A. 1867/211, 212

Hoffman Josef 1856/187

Hoffmann 1883/(3)

Hoffmann Carl Heinrich 1889/478

Hoffmann H. 1887/237; 1888/390

Hoffmann Joseph 1857/68; 1866/80, 171; 1880/182

Hoffsteten Franz Xaver von 1845/151; 1850/167; 1851/(107); 1852/216; 1853/199; 1856/3; 1857/239; 1860/11; 1864/90; 1867/49; 1868/95; 1872/95

Hofmann-Zeits Ludwig 1877/109

Hoguet Charles 1850/5, 97; 1855/82; 1857/129; 1867/98; 1869/(113), (175); 1870/(4), 12, 13; 1871/184

Hohbach Friedrich 1870/128; 1871/177

Hohe Friedrich 1848/52; 1850/(119); 1856/172; 1857/474; 1859/263; 1860/190; 1861/149; 1863/86, 186

Hohneck Adolf 1869/245

Hochbergerová Marie 1887/261; 1888/416

Hollmann Ferdinand 1857/(494); 1858/39; 1864/296

Holm Christian Frederick Carl 1843/83

Holmberg Gustaf-Werner 1857/(55), 168; 1859/146

Hölpel Anton 1861/125; 1866/267; 1867/87, 89

Holz Hermann 1873/70, 115

Holzer Josef 1854/389; 1858/(301); 1860/113, 149; 1861/153; 1862/(183); 1863/(163), (212); 1864/(181); 1865/(109), 111; 1866/118, 129; 1867/76, 202, (217); 1868/(249), (254); 1869/225, (239); 1870/41, 60; 1871/(179), (180), 183; 1872/35, 139, (205); 1874/178, 238; 1875/(285), 308, 383

Höningshaus 1852/118

Hoorde G. van 1876/125

Hoppe Ferdinand Theodor 1872/113

Hörmann Theodor von 1872/(73), (77), 212; 1873/161; 1874/292, 294; 1875/290; 1879/265, 266, 269, 270, 271, 348; 1881/51, 73, 128; 1886/433

Horst Wilhelm1879/364

Hörter August 1885/385, 481

Hubert Lud. 1867/83

Hübner Eduard 1886/349

Hübner Karl 1840/132; 1851/79; 1859/234, 266

Hueber Hanz 1863/162

Hulk Abraham 1843/(14)

Hülser Joseph 1847/211; 1848/151

Hummel Karl 1852/108, 149; 1853/99; 1871/117

Hünten Franz 1851/(95); 1853/47; 1854/(60), 61; 1855/146, 154; 1860/269, 272; 1861/(107); 1879/145;

1883/168; 1887/198

Huttary Josef 1865/(112); 1881/338; 1889/572

Chalupa František Gustav 1879/317

Chelius Adolf 1884/147, 254

Chevalier Adolf 1877/418, 419

Chittussi Antonín 1876/325; 1877/137, 141, 163, 324, 337, 339, 340; 1879/200, 324; 1881/125; 1882/73; 1885/395, 402, 407, 593; 1886/337, 393, 434; 1887/421, 443, 444, 445; 1889/231; 1890/138, (140)

Choulant Ludwig Theodor 1857/200; 1858/113

Christ M. L. 1877/158

Christoph Adolf 1863/134; 1864/180; 1865/292; 1866/232; 1867/234

Chvála Adolf 1856/249, (389); 1857/(46), (47); 1858/(37); 1859/(375); 1860/294; 1861/(212); 1862/(239); 1888/(345); 1889/(471); 1890/157

Idar Hans 1874/146

Induno Gerolamo 1883/257

Ionkind 1848/172

Ireland Eduard A. 1858/222

Irmer Carl 1863/352; 1864/197; 1865/159; 1874/24; 1887/(234); 1888/(270); 1889/597, 606; 1890/403

Irmer H. 1862/(2)

Jabin Georg 1852/189; 1855/271, 276, 292, 293

Jäckel Henry (Heinrich) 1853/(116); 1854/7, (8); 1855/71; 1857/246

Jacobi Otto Reinhard 1842/94

Jacobs Jacob 1851/97; 1856/264; 1877/247

Jacobsen Sophus 1865/13

Jacoby Paul 1873/303

Jäger F. 1869/(182)

Jakesch Alexander 1887/231

Jakobsen Sophus 1870/172

Janda Hermine von 1885/450; 1887/438; 1890/168, 170

Jank Christian 1864/227

Jansa Václav 1887/190; 1888/(19)

Jansen 1853/329; 1854/63

Jansen Joseph 1856/203; 1857/357; 1866/166; 1873/103

Jansen Louise 1866/(192); 1880/100, 252; 1882/154

Jernberg Olaf 1885/612

Jettel Eugen 1865/336; 1866/(236)

Johann Hermann Heinrich 1880/75; 1882/210

Jonas Paul 1882/178

Jonas Rudolph 1856/259; 1858/84

Jordan 1848/221

Judeich Therese 1859/(281); 1860/106; 1862/168; 1869/45; 1882/115, 136

Jules André 1870/27mk

Jungheim Carl 1854/62; 1855/261, 277, 278;

1857/284; 1859/299; 1860/227; 1863/47; 1865/172; 1889/267, (272); 1890/181

Kahler Karl 1882/240

Kaiser Ernst 1841/86; 1842/(99), 178; 1843/(127), (128), 143; 1844/(59), (125); 1845/(134); 1846/8; 1847/(96); 1848/(73); 1849/(30), 52; 1850/(18), (22), (58), (114); 1853/40; 1854/91, 93, 99, (186), 342; 1856/283; 1857/258

Kalkreuth Stanislas Graf von 1850/(27); 1851/169; 1852/94; 1860/59; 1864/144; 1873/92

Kallenberg Andreas 1872/(174); 1873/108; 1874/52

Kaltenmoser Karl 1882/114, 131

Kamecke Otto von 1862/37; 1867/47; 1869/130; 1880/61, 62; 1889/234, 259

Kandler Vilém 1840/71

Kapp Rudolf 1860/103, 155

Kappis Albert 1864/48; 1865/73; 1866/79; 1867/231; 1873/93; 1877/(47); 1878/30, 109; 1879/65; 1882/31; 1886/362; 1887/298; 1888/370; 1890/331

Kauffmann Hermann 1841/183; 1843/122, (212); 1844/(34); 1845/(55), 180; 1848/142; 1849/178, 179; 1850/60; 1851/251; 1852/187, (296); 1853/89, 94, 110, 219; 1857/233; 1859/115; 1860/124, (263), 271; 1864/(125), 219; 1865/(120); 1868/(58); 1869/(131), 148; 1870/63; 1871/(41), (307); 1873/176; 1874/137; 1875/390, 391, (514), 516, 520, 521, 522, 523

Kaufmann Adolf 1886/227, 343

Kautský Jan Václav 1848/(32), 87, 136, (237), (254); 1849/(19), 57, (149); 1850/(70), (73), 118; 1851/(25), 188, (246); 1852/79, 262, 263, 300, (312); 1853/(90), (139), (235), (243); 1854/(296); 1855/(8), 68; 1856/(40), 401, 410; 1858/(165), 252, 322, (375); 1859/(383); 1860/(258); 1861/182; 1863/311; 1865/307; 1870/265, 266; 1872/297; 1889/118

Keleti Gustav 1881/110

Keller J. 1880/98; 1882/273

Kessler August Friedrich 1852/140, 158; 1855/267; 1856/(69); 1857/62, (273), (275); 1858/170; 1859/197, 199; 1860/284; 1861/102, 146; 1862/(170); 1863/200, 235; 1865/149; 1866/169; 1868/120; 1871/(226); 1872/208; 1882/101, 262, 263; 1886/(308), 316; 1888/(258), (379); 1889/378, (452), (465); 1890/241

Keudell Marie von 1887/195, 284, 452

Keyser Albert de 1876/163; 1877/1, 291; 1878/(40); 1880/85; 1884/129; 1887/343

Khoor Josef 1868/242

Kierstein Karl 1860/49

Kiesling Karl Ferdinand 1841/248

Kindermans Jean Baptiste 1853/19; 1876/172

Kirchner Albert Emil 1845/210; 1846/73, 86; 1847/189; 1848/70; 1852/77; 1863/144; 1870/276, (289); 1872/321; 1873/156; 1880/97

Kirchsberg Ernestine von 1884/180; 1886/298, (387); 1887/339; 1888/(306); 1889/(534); 1890/356, (407)

Kirnig Alois 1859/(350); 1860/(56); 1861/(16); 1862/(19), 272; 1863/(73), 310; 1865/(27); 1868/307; 1869/(146), 262; 1870/(43), 286; 1871/(261), 346; 1872/(290); 1873/(283); 1875/188; 1876/(312); 1877/69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93; 1878/(235); 1879/(259); 1880/(11); 1881/(311); 1882/(26); 1883/(288); 1884/(370); 1885/682; 1886/(203), (511); 1887/(299), 426; 1888/76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 482

Kirnig Louis 1864/(32), 99; 1866/(261)

Kirschner Marie 1872/330; 1876/29; 1879/68, 83; 1880/92; 1881/(270); 1882/(67), 223; 1883/161, 189, (338); 1884/228; 1885/298, (469); 1886/(303); 1887/374, 513; 1888/485

Kirstein Carl 1864/124; 1866/7

Klee Hermann 1881/169; 1884/146

Kleeborn M. von 1865/325

Kleepe 1848/102, 108

Klein Johann Adam 1849/117; 1851/105; 1857/195; 1860/143; 1861/54; 1863/79; 1864/115; 1867/62

Klein Wilhelm 1840/18; 1841/268; 1842/134; 1843/(26), 145; 1844/5, 58; 1845/(11), 84; 1846/36, 135; 1847/205; 1848/34, 125; 1849/47; 1850/(151), 157; 1851/82; 1852/126, 133; 1853/309, (311); 1854/66, (67); 1855/282; 1856/(11), 145; 1857/117; 1858/125, 140, 197; 1859/78, 200, 249; 1860/241, 244; 1861/(58), 128; 1862/38, 119; 1863/15, 122; 1864/102; 1865/80, 162; 1866/19; 1868/5, 89; 1869/86; 1870/(7), 40; 1871/236, 241; 1872/122; 1873/20, 163; 1874/143; 1875/223; 1876/139; 1879/4; 1880/240; 1881/145, 231; 1882/208, 278; 1884/259; 1885/528

Kleinschod Walther 1887/325

Klenze 1841/163

Klenze H. 1889/324

Klerk Willem de 1853/275

Kletzinski Franz 1840/194, 200

Kleudgen Fritz von 1884/220

Klever Julius von 1884/221

Klinger 1850/234

Klinger J. 1847/152
Klír Josef 1885/(681)
Kluckauf Mari 1879/216
Knip Henriette 1852/180
Knöchl Hans 1878/(113), 147; 1879/8; 1881/175; 1884/(25); 1887/(278)
Knorr Hugo 1877/201, 202, 203, 204; 1885/497
Knüpfer Beneš 1890/(178)
Kobell F. 1879/45
Köbell Georg 1842/18; 1843/17, 140; 1844/117; 1847/(70), 191; 1848/173; 1849/106, 108; 1850/168; 1851/252; 1853/17, 228, 238; 1854/168; 1858/121; 1865/168; 1867/112, 114; 1868/17; 1871/35; 1874/77; 1878/9, 15; 1880/12, 276
Köckert Julius 1849/(156), (202); 1855/204; 1869/(62); 1871/27; 1872/(90); 1879/105; 1880/220; 1883/36; 1884/117; 1886/270
Koekkoek Barend Cornelis 1879/89
Koenig F. 1886/420
Koerle Pancraz 1859/81, 102
Koffel L. 1885/244, 266, 270
Köhler Carl 1865/240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 248
Köhnholz Julius 1873/269; 1882/(189); 1883/130
Koch 1843/38; 1852/61, 190; 1854/243
Koch Artur 1888/(480); 1889/329
Koch H. 1842/96
Koch Joseph 1856/194; 1857/198; 1858/211; 1859/166
Koken G. 1882/134
Kollert 1850/236, 237
Komlosy Ferenc 1846/89; 1850/194, 219, (229), 274
König Lorinser 1887/350, 369
Kopecný A. 1876/219
Kops Franz 1886/407
Kornbeck Julius 1869/183; 1883/105; 1885/330, 492; 1887/241
Korneck Albert 1881/86
Körner Ernst 1881/33
Korzinek Paul 1860/(98); 1861/121; 1865/337
Kosárek Adolf 1853/91, (129), (154); 1854/(288), 289, (~290); 1855/(39), (40); 1856/(57); 1857/(121), 137; 1858/(5), (357); 1859/(56); 1860/(4); 1862/182; 1863/339
Kosenthal Adolph 1857/347
Köster Karl Georg 1842/127; 1843/150; 1844/6
Kotsch Theodor 1863/327; 1870/33
Koula Jan 1877/326; 1880/128; 1882/(290); 1883/275; 1885/232; 1886/19, 20, 21, 22, 23, 24
Koula Josef 1890/11, (13)
Kramer H. 1843/41
Krátká Marie 1880/282

Kratochvíl Adolf 1848/(255); 1849/(169); 1850/(244), (264); 1851/(42), 262; 1852/293; 1853/(194); 1854/(283), 396; 1855/(336); 1856/330; 1872/344
Krause Emma 1840/(106); 1845/(7); 1890/122
Krause František 1873/(328)
Krause Robert 1858/64; 1869/123; 1871/16; 1874/87, 141
Krause Sophie1866/100
Kreling 1851/139
Kremann Eduard 1860/60, (275); 1862/266
Kreutzer Felix 1856/(231); 1857/355; 1858/106
Kreuzer Franz 1864/86
Kriehuber Josef 1857/306; 1858/89
Krockow Graf 1854/230
Kromer 1840/59, 101, 181
Kronberger Carl 1882/159
Kröner Christian 1864/137; 1867/(156); 1886/359
Kroupa 1849/(171), 172; 1850/(215); 1851/274, 275; 1852/(260); 1853/(150), 391; 1854/277; 1855/(215)
Kroupa Bohuslav 1856/245; 1857/83, (364); 1858/71, 99; 1859/(366); 1860/(25); 1862/(31); 1867/63
Kroupa Václav 1856/22, 185, (415); 1859/284, 382; 1860/(291); 1861/(18), (188); 1862/65; 1863/(2), (97), 120, 136, 139; 1864/(24), 127, (324); 1865/326, (358), (359); 1866/(163), 179, (263), 264; 1867/71; 1868/(262), (263), 264; 1869/(152); 1870/254, 256, (257); 1871/(276), 347, 353; 1872/129, 132, (206); 1873/(345); 1874/26, (371); 1875/405, (542); 1876/(34), 282; 1877/(40), 463; 1879/(33); 1880/(44); 1881/(388); 1882/(21); 1883/(287); 1884/(369); 1885/(432); 1886/(384), (385), 401; 1887/(269); 1888/248, (488)
Krüger Eugen 1857/289; 1859/303, 380; 1862/228; 1866/33; 1867/213, 214
Krüger Karl 1863/216; 1865/210
Krüger Theodor 1841/172; 1842/75; 1843/42; 1847/83, 195
Krusemann 1852/25
Kubierschky Erich 1889/209
Kubínský Karel [Kubinsky Karl von] 1862/(4), 48, 251; 1863/71, 369; 1864/258; 1865/341; 1866/265; 1868/304; [1880/63, 228, 232; 1886/(85)]
Kučera Franz 1840/209; 1843/187; 1845/43
Kummer Carl Robert 1840/160; 1844/9; 1846/145; 1857/146; 1872/87, 88
Kunnen van 1847/168
Kutisch Franz 1844/(169); 1845/(10), (13)
Kutter Paul 1856/(9); 1857/346; 1858/141; 1866/30; 1868/49
Lage Julie von der 1881/329, 331
Lachenwitz 1852/72; 1855/149
L'Allemand F. 1856/(42)

L'Allemand S. 1861/(83)
Lamorinière François 1873/278; 1876/19; 1877/(284); 1878/61
Lanckow Ludwig 1875/(377); 1881/248
Lang Heinrich 1861/96
Lange 1849/26, 85; 1850/(110); 1851/(17), (60); 1852/(1), 37; 1853/(178); 1854/(86); 1855/166
Lange Aug. Fr. 1870/161
Lange Gustav 1848/111; 1852/(157); 1853/323; 1854/69; 1855/281; 1857/358; 1860/229; 1874/104; 1881/253; 1884/160; 1886/311
Lange Julius 1859/225; 1862/108; 1866/74; 1868/97, 146; 1871/1; 1875/362; 1876/294, 295, (321); 1878/1, 2, 1881/113, 114, 115, 116, 119
Langenschwarz J. von 1886/97, 412
Langenschwarz von 1871/(280); 1878/127, 170; 1879/93
Langenschwarz Wilhelm von 1874/(174)
Langié Ladislav 1879/283; 1886/6, 12, 15, 16, 35, 61, 65, 68
Langko Dietrich 1850/(228); 1852/(174); 1853/(146); 1854/(217); 1855/44; 1856/(152), (156); 1857/(205); 1858/75; 1859/26; 1860/10, (102); 1862/(104); 1863/(43); 1864/(50); 1865/36; 1871/28; 1875/281
Lang-Laris Hermine 1889/615
Lankow L. 1876/276, 277
Lansyer Emmanuel 1870/36mk
Laporte M. 1874/321
Larson Marcus 1853/(335)
Larson Marcus + Zoll Kilian 1853/333
Larssen Johan 1886/104; 1889/246, 518; 1890/112, 428
Lasite Karl 1862/29
Lathouwer A. de 1876/1
Laudien Ther. 1885/325
Laufberger 1851/(123)
Laukotová Hermína 1889/30; 1890/(557)
Laurenti Cesare 1890/236
Layr Franz Xaver 1879/358
Le Poittevin Eugen 1870/12mk
Ledeli Josef 1865/(132); 1867/(238); 1869/259; 1871/(259); 1875/267
Leemans Egide François 1876/180; 1877/313; 1878/172; 1879/149
Leemputten Frans van 1890/292
Lefebure Carl 1878/110; 1890/370
Lechleitner Josef 1859/(41), (367); 1860/(7), 293; 1861/203; 1862/235
Leickert Charles 1843/13; 1853/18; 1878/68
Leinecker Franz 1877/190; 1880/(60), 141; 1881/165; 1883/184; 1885/600; 1886/312, 317; 1888/(206); 1890/(379)

Lentz Max von 1879/109
Lenz von 1851/(136); 1852/6; 1854/214; 1855/210
Leonhardi Eduard 1881/240; 1889/495, 511
Lepie Ferdinand 1857/167
Lerch Lev 1885/(265)
Lessing Karl Friedrich 1866/190
Leu August Wilhelm 1846/(175); 1847/(6), (63); 1848/(1), 35; 1849/(115); 1850/254; 1851/(149); 1852/90, 106; 1856/126; 1859/256; 1867/110; 1869/263; 1870/306; 1871/8, (107), (309); 1872/8; 1873/284, 285; 1889/590, 617
Levý Jan 1885/543
Leypold Julius Karl von 1841/(137), (196); 1844/45; 1846/(108); 1852/29, 30; 1857/348; 1858/38; 1871/146
Lhota Albín 1870/297; 1871/318; 1880/204
Lhota Antonín 1856/406
Libay Carl Ludwig 1844/7
Liebert 1849/4
Liebscher Adolf 1880/28; 1885/133, (146), 147, 148, 149, 153, 155, 156, 157, 159, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 177, 178, 183, 185, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 205, 209, 211, 223, 225, 227
Liebscher Karel 1874/365; 1875/422, 428, 431; 1879/298, 299; 1882/85; 1885/(1), 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 45, 46, 47, 50, 51, 53, 57, 58, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 126, 127, 128; 1886/128, 275, 344, (378); 1887/134, (447), 448; 1888/384, (483); 1889/168, 223, 229; 1890/(148)
Liehm Antonín 1840/202; 1842/60, 167; 1843/(123), (213); 1844/(43), 63, (79); 1845/12, (42), (174); 1846/(55), (140), (152), (252); 1847/(47), (51), 121; 1848/(21), 86; 1849/(120), 164; 1850/(68), (82), 92, 164, 172, 187, (192), 232, (233); 1851/189, (213), 256; 1852/256, 257; 1853/(298), 300, 301; 1854/302, 303; 1856/(326), 327; 1857/(488); 1858/(290); 1860/180, (276)
Lier Adolf 1854/(227), 228; 1855/(130); 1856/(6); 1857/227; 1858/(67); 1859/(83); 1860/58; 1861/(100); 1862/(34); 1863/(180); 1864/54; 1867/(145); 1868/(20); 1869/109; 1870/305; 1871/29, (115)
Liesegang Helmuth 1889/197, 461, 599; 1890/120, 357
Lieske Karl 1853/(149); 1859/58; 1869/159; 1875/(258)
Ligeti Antal 1886/231, 335
Lichtenfels Eduard von 1857/217; 1871/20;

1874/289; 1875/463; 1878/124; 1889/(283)
Lichtenheld Wilhelm 1847/137; 1848/124;
 1858/223; 1859/71; 1860/86; 1870/275; 1874/258;
 1876/297, 309; 1878/122; 1883/1
Lincke Karl Ludwig 1872/45, 126
Lindemann-Frommel Karl August 1889/371
Lindlar Johann Wilhelm 1850/128; 1851/14; 1852/(143); 1856/81, 191, 202; 1857/112; 1859/164, 357;
 1863/114, 209; 1864/154, 262; 1870/88; 1886/(347)
Lindner Václav 1887/132
Lins Adolf 1885/(439); 1887/364, 375
Lintzbauer Karl 1884/299
Lipawsky Agnes 1859/306
Lipps Richard 1888/347, (376); 1889/191; 1890/115
Littrow Lev 1889/247, 618
Lobach H. 1887/281
Lobedan Emma 1883/225; 1885/263
Löffler August 1852/227; 1853/166, 169; 1856/75;
 1858/202, 323; 1859/196; 1861/137
Lohr August 1873/143; 1878/94; 1884/(169)
Lohse Julius 1886/383/276
Lori 1887/111
Lot Henry 1872/(44); 1874/331; 1875/369
Lotze Moritz Eduard 1841/289; 1842/(101), 132;
 1843/(32); 1848/(120); 1851/148; 1852/207
Lüdecke Albert Bogislaw 1880/193
Ludwig 1854/76
Ludwig Carl 1865/361; 1871/235; 1872/71;
 1885/389; 1887/197; 1888/(268); 1889/(605);
 1890/244, 250
Lugo Emil 1869/68, 144; 1883/(53), 68, 70, 156;
 1884/26
Luppen Joseph van 1874/125; 1875/(357); 1876/14;
 1877/17; 1878/62, 75; 1879/28; 1884/(128), (144);
 1885/347, 448; 1886/247; 1888/277, 283
Luz Sebastian 1886/123
Mackeldey Karl 1879/34
Maecker Franz 1880/208
Mahlknecht Edmund 1873/104, 127; 1880/82;
 1881/168; 1888/324
Mahorcig Josef 1885/615; 1886/306
Malecki Wladyslaw 1873/55
Mali 1854/245; 1855/(16)
Mali Christian 1860/(95); 1861/(142); 1862/(73);
 1863/148; 1864/92, 264; 1866/42, (87); 1867/78;
 1868/28, 134; 1870/(35); 1871/(194); 1872/(186);
 1873/24; 1874/25, 213; 1875/373, 374; 1876/7, 157;
 1877/6, 223; 1878/114, 167; 1879/(160); 1880/9, 210;
 1881/241; 1882/79, 259; 1883/11, 39; 1884/(195);
 1885/(300), 564; 1886/82, (211); 1887/188, 365;
 1888/243, 297; 1889/273; 1890/133, 202
Mali Johann 1856/128, (138); 1857/196, 282, 308;

1858/91, 108; 1859/176; 1860/153, 160; 1861/(35);
 1862/225, 226, 232; 1863/24; 1864/6; 1865/66;
 1866/164
Mally 1841/234
Malowetz Ernestine Freiin 1880/255
Mancini Carlo 1858/(161), (162); 1859/104, 168
Mancini Francesco 1883/256
Mánes Antonín 1840/20, 45, 68, 123, 128, 134, 144;
 1841/138, 139, 231, 232; 1842/260, 261, 309
Mánes Josef 1843/(182)
Mánes Quido 1849/(45); 1865/348
Mánesová Amálie 1843/155
Marc Wilhelm 1877/157
Marcette Henri 1879/174, 215; 1885/665
Marées Albert von 1859/185; 1871/87
Marek 1850/246; 1851/155, 273
Marinus Ferdinand Joseph Bernard 1882/274
Marko Carlo 1841/(217), 218; 1845/200, 201;
 1869/247; 1885/295, 333; 1887/(301); 1888/(371),
 373; 1889/454, 486; 1890/346
Marr 1842/131; 1843/196; 1846/37; 1847/(206);
 1849/(38); 1850/85, 163; 1851/77; 1854/208; 1855/12;
 1857/283; 1862/(46); 1863/181; 1865/185; 1866/152
Marr Hans 1844/(80); 1871/33
Marr Heinrich 1841/101; 1861/39; 1864/12;
 1868/72
Marszewski Joseph 1858/(53); 1865/(176)
Martens 1848/180
Martens Johann Heinrich 1841/(115); 1842/184;
 1843/104
Martens Willem Johannes 1889/356
Marx Gustav 1889/303
Mařák Julius 1855/(107), (109); 1856/72, (94);
 1867/21; 1872/231, 232, 233, 234; 1880/274; 1881/43,
 44, (369); 1883/96; 1888/(477)
Maschlerová Marie 1866/61
Mašič Nikola 1882/143; 1887/192
Mathauser Josef 1888/496, 498
Mathes Carola Baer von 1884/202; 1889/513
Maurer Jakob 1858/244; 1859/297
Max Gabriel 1871/210
Mayburger Josef 1854/(368); 1855/84; 1859/42;
 1861/(135); 1862/79, (161); 1863/252; 1864/159;
 1865/201; 1866/106; 1867/55; 1872/218; 1874/55;
 1875/310; 1876/79, 168; 1877/193; 1879/(146); 1880/(4),
 194; 1881/107, (249); 1882/188, 190; 1884/167,
 249; 1885/542; 1886/361
Mayer 1852/(110); 1853/6, 81, 82; 1854/150,
 252, (401)
Mayer Friedrich 1856/215; 1857/(255), 426;
 1858/40; 1859/44; 1860/(26); 1861/69, 176; 1863/37;
 1864/260; 1865/(49); 1866/156; 1867/33; 1868/102,

175; 1869/125; 1871/26, 80; 1873/151; 1874/102, 168;
 1875/171
Meckel Adolf von 1890/309
Mecklenburg Louis 1849/(100); 1852/78; 1854/159;
 1856/(165); 1857/94; 1858/(22); 1860/64; 1862/(157);
 1864/123; 1867/75; 1868/104; 1869/77; 1875/201,
 249; 1876/193; 1880/69
Meermann Arnold 1859/4, 66; 1870/82; 1872/151;
 1874/301
Mehldahl 1854/260
Meissner Ernst 1865/133; 1869/134; 1872/(142);
 1874/251; 1884/214
Meissner Gustav 1858/190; 1859/262; 1873/132
Meixner Ludwig 1851/(87); 1852/182; 1853/16, 105;
 1854/148, 188; 1855/20; 1856/154; 1858/137; 1859/
 (131); 1875/172; 1882/256, 257; 1885/535
Meixner Peter 1861/(186)
Melcher Jakob 1880/96
Melchior 1853/33
Mendelsloh Gustav von 1876/72
Menz Max von 1857/161; 1859/138
Menzel Erdmann A. 1886/2
Merk Eduard 1850/153; 1857/213
Merwart Paul 1885/524; 1887/88
Messinger K. 1842/53, 157
Mészöly Géza 1875/466, 467
Metz Cäsar 1848/114; 1849/95; 1850/26, 28; 1851/
 (128); 1852/9, 97; 1854/121; 1855/96; 1856/160;
 1857/482; 1866/6; 1867/111; 1870/150; 1874/187;
 1875/358
Metz Friedrich 1857/281
Metz Konrad 1864/147
Metzener Alfred 1862/(13); 1864/265, 266; 1871/
 (233); 1872/29, 176; 1873/203; 1874/47; 1875/241;
 1877/189; 1885/(291), (307); 1886/78, 381; 1889/279,
 374; 1890/312
Mevius Hermann 1842/71; 1850/(61), (66);
 1851/220, 221, 222, 223; 1852/46; 1853/334;
 1857/114; 1859/106
Meyer Edgar 1889/571, 573
Meyer Fanny 1880/188
Meyerheim Wilhelm 1853/223; 1854/12, 13;
 1855/222; 1857/270, 437, 438; 1871/90, (91)
Meyers Isidore 1876/165
Michelis Alexander 1851/160, 179; 1852/(21);
 1857/363; 1858/102; 1860/285; 1863/198
Mille von A. 1859/19
Millner Carl 1851/(35), (140); 1852/171, (186);
 1853/49, 113; 1854/178, 257; 1855/56, 186; 1856/216;
 1857/225; 1860/250; 1861/(106); 1862/(63), (83);
 1863/66, (82), (95); 1871/(172), (173); 1872/(9), (18);
 1873/32, 120; 1874/13; 1876/155, 156; 1879/(51), 184;

1880/176, 178; 1881/(65), 235, 293, 294; 1882/62,
 (64), 86; 1883/79; 1884/(97), (116); 1885/(297), (304),
 329, 387; 1886/87, 415; 1887/(244); 1888/190, (205);
 1889/182, 185, 203; 1890/372
Minjon Peter Joseph 1851/(46); 1852/163, 164;
 1853/322; 1854/79; 1855/290, 295; 1857/430;
 1861/24; 1863/90; 1870/(125); 1871/(311); 1872/(162);
 1878/136; 1882/155, (246); 1884/158, 260; 1885/485
Mödinge A. 1860/260, 267
Moerenhout 1843/64
Mohn Viktor Paul 1880/164
Mohr Johann Georg Paul 1842/183; 1843/9, 93, 132
Moja Federico 1885/476
Möller Niels 1859/62; 1865/119
Molnár Josef 1886/238, 255
Mols Robert 1877/(103); 1881/162
Montan Anders 1889/99
Monten Dietrich 1843/230
Montgomery Robert 1876/187; 1878/59; 1884/155
Moosbrugger Josef 1856/120
Moralt Paul 1873/13, (15); 1874/(62), 68; 1875/322,
 326; 1876/89, 90, 189; 1877/133, 164; 1878/108, 212;
 1881/(123), 286; 1884/63; 1886/416
More M. 1874/36
Morgenstern Christian 1843/97, 103, 109, 141;
 1846/10, (25), 254; 1847/27, (29), (141); 1848/128,
 (182); 1850/(25); 1851/(166); 1852/(208), 210; 1853/
 (86), (182); 1854/(231), 232; 1855/58; 1856/(164);
 1857/279; 1858/(179); 1859/222, (360), 362; 1860/69,
 70; 1862/(227); 1863/(88), 89; 1864/76; 1865/4;
 1866/196
Morgenstern Karl Ernst 1871/(112); 1872/32, (131);
 1873/(128), (129), (130), (131); 1874/193, 194, 195;
 1875/157, 159, 382; 1876/(56), (57), (58), (59), (60),
 (61), (62), (63), (64), (65), (66), (67); 1877/404, 405,
 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 417,
 (509); 1878/74; 1880/146; 1882/95; 1887/117-126
Mössmer 1841/90, 96
Most Ludwig 1865/193
Mühlig Bernhard 1873/246; 1882/(76), (77); 1883/
 (214); 1884/22, (235), 243; 1885/515; 1889/(508)
Mühlig Hugo 1888/(262); 1889/(218); 1890/313
Mühlig Meno 1873/114
Muhr Julius 1863/321, 322
Müller 1853/315; 1854/204; 1856/144
Müller Anna 1884/87
Müller Carl Wilhelm 1884/72
Müller Eduard Josef 1884/(172); 1885/480; 1886/
 (252); 1887/(238); 1888/219; 1889/211, 217, 498;
 1890/247
Müller F. 1842/16
Müller F. R. 1857/433

Müller L. C. 1875/465
Müller Moritz 1847/173; 1857/(7); 1872/98, 194; 1875/156
Müller Morten 1857/147; 1859/218; 1886/246; 1887/359
Müller-Kurzweilly 1890/427, (437)
Munthe Ludwig 1863/172; 1864/145; 1865/154; 1866/193; 1871/(73), (75); 1872/(173); 1889/277
Musin Auguste 1881/(228); 1882/(44), (272); 1883/7, 43; 1884/(232); 1885/426, 559; 1886/214, (296); 1887/(242), 362; 1888/256; 1889/170, 282; 1890/257, 338
Musin François 1876/146, 166; 1877/60, 173; 1883/9; 1884/200; 1885/253; 1886/421; 1887/306; 1888/(275); 1889/500
Nabert Wilhelm 1881/209
Nagel Joseph 1858/249; 1863/324
Nägeli B. 1881/131; 1886/304
Naumann Carl 1882/(40); 1884/252; 1887/436; 1888/369; 1889/149
Navrátil Josef 1872/124
Neffényi 1869/145
Neher 1845/(46); 1850/(116); 1851/22, (96)
Nerly Friedrich 1843/25; 1844/8
Neubert Louis 1881/200, 247; 1882/241, 281; 1886/(408); 1887/396
Neumannová Angelika 1863/(359); 1864/(269); 1865/232, (308); 1869/(227)
Neureuther Eugen 1842/231; 1847/136
Nickol Friedrich Adolf 1856/229; 1857/431; 1861/178; 1865/297
Niedmann August 1875/371
Nielsen Amaldus 1868/(99), (166); 1869/232, 237
Nielsen Jan 1879/5; 1884/181
Noack Helene 1870/146; 1887/226
Nocken Wilhelm Theodor 1852/20; 1858/87; 1859/89; 1875/311; 1876/39; 1877/218
Nordgren Axel 1855/291; 1856/101; 1859/294; 1861/86; 1863/241; 1864/174; 1868/75; 1872/64; 1875/293; 1876/54; 1877/42; 1879/117, 135; 1880/122; 1883/101; 1887/356
Normann 1849/98
Normann Adelsteen 1879/(127), (129); 1880/6, 8, 103, 277, 278; 1885/(391); 1886/(358); 1887/223, 508; 1888/289; 1889/248, 620; 1890/(296), 299, 409
Nörr Julius 1856/266; 1858/(150); 1860/138; 1862/(233); 1863/18; 1864/(44); 1866/78, 99; 1867/153; 1868/(4); 1869/(1); 1870/84; 1890/382
Noss 1854/417, 418
Novopacký Jan 1851/161; 1856/182, 189; 1863/262; 1865/(63); 1866/24; 1867/130; 1868/152; 1889/318
Novotný Cyril M. 1887/159, 160, 161, 162, 163, 164,

165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177
Nowotny Josef 1861/197; 1862/249
Nyhoff Eliza Agnetus Emilius 1859/240
Obermüllner Adolf 1859/36; 1860/97; 1862/61, 98; 1863/(304); 1864/28; 1865/14; 1866/195; 1868/106; 1874/201; 1875/221, (469); 1876/109; 1878/112; 1879/123; 1880/109, 242; 1886/400; 1888/414; 1890/322
Ockel Eduard 1882/161; 1886/402, 404
Ockert Carl 1867/106; 1869/(54); 1872/53, (127); 1878/227, 228
Oesterley Carl ml. 1874/346; 1885/(444)
Olivier 1841/210
Onken Carl Eduard 1890/227
Oosterhoudt Daniel van 1842/110, 123, 154; 1844/87, 113; 1846/69
Oppelt E. 1876/216, 217; 1879/59
Oppelt Edmund 1875/430; 1877/327, 328, 329, 330, 336, 341
Oppelt Eduard 1878/57, 58, 129; 1880/110, 271
Oppenoorth Willem Johannes 1877/292; 1884/98; 1885/326
Oppermann F. 1890/188
Ortmans François Auguste 1853/87; 1875/226
Osborn Emily Mary 1870/102
Ott Johann Nepomuk 1842/21; 1848/19; 1850/32, 154; 1851/134; 1852/88; 1853/98; 1854/176, 199; 1857/209; 1860/12; 1861/117, 199; 1867/41; 1868/73
Otto 1851/(153); 1852/41; 1854/365
Pajeken Mathilda 1881/173; 1883/40
Palmié Charles Johann 1889/328, 368
Pansee Hermann 1868/270, 271
Pape Eduard Friedrich 1852/(266)
Papperitz Gustav Friedrich 1842/295; 1854/36
Parmentier L. de 1872/66, 214
Parmentier Marie de 1872/54; 1873/82, 88; 1874/262, 271; 1877/182, 262
Past Carl 1871/221
Pauly Franz 1863/228; 1869/84; 1871/313, 314
Pausinger Franz 1869/118
Pechmann Max 1890/288, 307
Pechtl Jan 1842/3
Pelikan Emilie (Mediz-) 1886/(81), (463), 466; 1887/(331); 1888/(400); 1889/(192); 1890/171
Pelouse 1882/226
Pelz 1841/(230)
Perbandt Lina von 1870/177; 1871/234; 1872/(172)
Perko Anton 1882/296, (301)
Perlberg Friedrich 1876/252, 253; 1890/166
Pernhart Marcus 1853/297
Pero Wilhelm 1874/100; 1877/149; 1878/95

Perzel L. 1859/95
Peters Anna 1870/149
Peters Otto 1888/211, 393; 1889/237
Peters Pieter Francis 1857/125, 314; 1862/146; 1865/(16); 1866/97, 200; 1868/93; 1870/64, (65), 118; 1871/(42), 138, 145; 1872/63; 1873/105, 136, 142; 1874/205; 1875/366, 389; 1876/81, 278; 1877/186, (232), 440; 1878/67, 76, 142; 1879/43; 1880/202; 1881/132, 221; 1883/(84); 1884/171; 1885/281; 1886/79, 307; 1887/415; 1888/309; 1889/297; 1890/306
Petrovits Ladislaus Eugen 1860/172
Petzl Ferdinand 1857/264; 1864/(96); 1865/(206); 1866/8; 1868/12; 1870/83; 1871/48; 1872/(156); 1873/5, (7); 1875/379; 1876/85
Pfeifer Wilhelm 1854/(124); 1859/(57); 1864/(118); 1866/26; 1872/(175); 1874/31; 1876/103
Pflugradt P. 1885/324
Pfyffer Niklaus von 1860/157
Piepenhagen August 1841/213, 216, 219; 1842/115, 116, 118, 269, 270; 1864/(270), (271); 1865/(294); 1866/111, (225); 1867/(2); 1868/243
Piepenhagenová Louisa 1866/(181); 1867/(119); 1868/186, (187); 1869/50, 139; 1870/(239), 240; 1871/248, 521; 1872/294, (295); 1873/(354); 1874/126, 250, (260); 1875/(180), (347), 392; 1876/(283), 284, (285, 286; 1877/(18), 160, 323; 1878/232, (233), 234; 1879/(274), (275); 1880/54, (270); 1881/284, (384); 1882/(173), 174; 1883/8, 32, 203, (296); 1884/(13); 1885/(349), 605; 1886/265; 1887/(208)
Piepenhagenová Mohr Weyrother Charlotta 1840/117, 164; 1842/139, 274; 1865/306; 1867/117; 1869/5, 102, (140); 1870/17, 39, 264; 1871/86, (319); 1872/(144); 1873/200, 205; 1874/(23); 1875/231, (388); 1876/160, (161), 162; 1877/67, (68); 1878/82, (225); 1879/(30), 86, 337; 1880/56; 1882/166, (168); 1883/83, (177), 178; 1884/(12), 107, 115; 1885/411, (418); 1886/232, (340), 472; 1887/184, 360; 1888/336; 1889/193, 196
Pinkas Soběslav Hyppolit 1859/345; 1870/151
Pitner Franz 1886/40
Podesta August 1854/157, (158); 1856/64; 1858/214
Pohle Hermann 1857/28; 1859/82; 1862/(122); 1863/(225); 1870/304; 1872/128; 1873/289; 1875/(165); 1877/118; 1879/104; 1884/(29)
Pökling 1841/260
Pollak 1840/41
Pollak Wilhelm 1841/200; 1856/83
Popelík Jan 1889/459
Pöppel Rudolf 1855/(76); 1856/31; 1859/316; 1864/(161); 1866/104; 1869/85; 1870/(23); 1871/(58); 1872/(351); 1873/116; 1874/15; 1884/186; 1885/350

Porst Wilhelm 1873/181, 209
Port E. C. 1881/190
Portaëls Jean François 1877/435
Porthmann Z. 1864/186
Porttmann 1848/156; 1863/196
Porttmann Wilhelm 1859/22, 190; 1871/239
Pose 1853/20
Poschinger Richard 1880/94
Post Eduard Caspar 1872/(153); 1874/215
Post Karl 1859/329, 330; 1861/161; 1870/209
Pratere Edmond de 1877/234; 1881/95; 1884/143
Prell 1853/(245); 1854/(408)
Preller Friedrich 1874/347; 1875/378; 1885/394
Prest Otto 1881/149
Prestel Johann Erdmann Gottlieb 1851/98, (127)
Prestele Carl 1889/(422); 1890/64, (358)
Prousek Jan 1886/53, 54, 57, 212
Puhonny Victor 1871/(186); 1872/85; 1881/13, 211; 1884/109; 1889/172, (466); 1890/(337), 339
Pulian Johann Gottfried 1850/(89); 1856/34; 1859/378; 1863/112; 1864/(166)
Pulicka Lod. 1879/(126)
Purmann Jan 1889/156
Püttner Josef Karl Berthold 1855/53, 57, 319; 1856/100; 1866/59, 119; 1871/316
Quaglio Simon 1847/36; 1852/147
Rabe Otto 1884/203
Rabes Max 1886/34, 409, 427; 1888/387
Radimský Václav 1887/211; 1888/198; 1889/226; 1890/151
Raffalt Ignaz 1844/(105); 1846/93; 1851/102
Ransmayer Johann 1844/86; 1845/137, 193, 194, 195; 1846/45; 1847/193; 1848/242; 1849/160, 190, 191; 1850/269, 270; 1853/375, 376, 377, 378, 379, 380; 1855/(244), 300; 1858/324
Ransonnet Eugen baron 1888/365
Ranvier Joseph Victor 1870/2mk
Rapp Rudolf 1865/19
Rasch Heinrich 1873/57; 1874/212; 1876/51, 185; 1889/241
Rätzer Hellmuth 1874/156; 1890/72, 265
Raupp Karl 1864/165; 1875/408, 409, 410, 411; 1890/324
Rausch Leonhard 1848/5; 1849/140; 1850/(7), 45; 1851/84, 112; 1852/8, 128; 1853/324; 1854/71; 1857/428; 1858/105; 1859/193
Raven Ernst von 1857/(160); 1860/234; 1863/52; 1864/169; 1876/119
Ravenstein Paul von 1885/441; 1890/(242)
Rebell 1841/149
Recknagel Otto 1870/69; 1878/162; 1882/74, 150; 1884/183

Reichardt Carl 1856/422, 423; 1865/225
Reichmann E. 1880/233
Reinhard 1848/92, 117; 1854/221, 222
Reinhard Karl 1852/181
Reinhardt August 1861/43, 50; 1885/508; 1887/196; 1889/155; 1890/116
Reinhardt C. 1844/90
Reinhardt Wilhelm 1844/1; 1846/(4); 1847/(67), (166); 1849/88; 1850/9, 184; 1851/(41), (50); 1852/64, 91; 1853/124, 209; 1855/15; 1857/(207), 326; 1859/69; 1863/6; 1864/205; 1867/115; 1868/31; 1871/22; 1872/13, 78; 1873/46, 217; 1874/44; 1875/214, 341; 1876/68; 1877/240
Reinherz Conrad 1866/32
Reitter G. 1842/2, 14, 286
Renner C. 1882/107
Renouf A. V. 1886/261
Renssell + Triebel 1854/16
Renssell von 1854/300
Rettich Karl Lorenz 1868/236; 1869/47, 72; 1880/74; 1890/240
Reusch 1852/(112)
Rheinemann Albert Leopold 1884/237; 1886/(209), (218); 1888/491; 1889/187, 290
Rheinfelder-Anspach Friedrich G. 1883/230
Rhode 1844/95
Riedel Vilém 1855/70; 1856/(227), 405; 1859/103, (194); 1869/42, 44, 137; 1870/(48), 50, 75; 1871/(95), 113; 1872/327, 331, (332); 1873/155; 1874/30, (41), 278, 279, 280, 281; 1875/296; 1876/(188), 227
Riedmüller Franz Xaver von 1865/249, 250, 251, 252, 253, 254, 271; 1869/203; 1880/139; 1883/140, 191; 1887/308; 1889/38, 39
Rieger Albert 1873/301, 302; 1874/152; 1882/163; 1885/486, 640
Riehl Helene 1877/424; 1880/111
Riess Pavel 1890/348, 362
Rifchgitz Eduard 1857/199, 212
Richard 1882/183
Richet Léon 1871/84; 1873/74, 166, 275; 1889/431
Richter 1854/153, 166
Richter Emil 1856/171
Richter Gabriel 1857/65; 1858/315, 370; 1859/352; 1860/279
Richter J. 1876/84
Richter Oswald 1888/(9), (12)
Richter Wilhelm 1870/101; 1871/109, 111
Ritter 1849/161
Ritter Lorenz 1887/(501)
Robert Alexandre 1876/137
Rodde Karl Gustav 1856/(49); 1857/155; 1858/(185), 213; 1859/244; 1862/250; 1864/79; 1865/48, 50

Rodeck Karl 1882/283
Rogers P. H. 1846/70, 87
Rolletschek Josef 1887/530; 1890/(540)
Rollmann Julius 1855/65; 1857/232; 1858/88, 188; 1859/27, 80, 252; 1861/140; 1863/154; 1864/263
Roos 1848/250
Rosenthal Adolf 1852/(109); 1853/(248); 1855/(156); 1856/(277); 1857/305; 1859/181, (184); 1860/(139); 1863/260
Rösl Josef 1877/237
Ross 1842/171
Rosseels Jacques 1877/13
Röstel A. 1890/290
Rostosky Carl Oswald 1868/125
Roth Philipp 1863/14; 1865/228; 1870/173; 1873/3; 1874/51; 1875/238
Rötteken Carl Johann Friedrich Adolf 1857/297; 1858/363; 1859/379; 1860/283; 1861/(192); 1862/169; 1865/301
Rottmann Carl 1841/(203); 1842/113; 1843/15; 1844/107; 1846/(153); 1847/(8); 1848/61; 1850/(51), 52, 179; 1853/60; 1870/47; 1871/224; 1872/67
Rotz 1851/185
Roux Karl 1863/302
Rózsay Emil 1885/417, 440; 1886/126, 236; 1887/203, 282, 292
Ruben Franz 1871/108; 1878/16, 24; 1880/(373)
Ruckert 1854/169
Rüdisühli Jakob Lorenz 1890/266
Runge Julius 1884/67, 142; 1885/312, 414; 1889/108; 1890/396, 448
Russ Robert 1865/339; 1874/323; 1886/(345); 1889/(266)
Rust Johan Adolph 1877/349, 350
Rustige Heinrich Franz Gaudenz von 1852/254, 255; 1875/181; 1883/41
Ruths Johann Valentin 1853/320; 1855/280; 1856/117, 241; 1857/226; 1859/253; 1860/168, 281; 1862/236; 1863/220; 1864/104, 105, (261); 1865/143, (198); 1866/230, 241; 1867/116; 1868/269; 1869/122, 166; 1870/(134), 138; 1872/6, 147; 1873/36; 1874/341; 1875/471, 492, 493, 494; 1876/8, 130, 315, 320; 1877/290; 1878/(91), 135, 140, 164; 1879/72, 98, 100; 1880/10, 187; 1882/93; 1883/13, 19; 1884/210; 1886/279; 1887/205; 1888/321, 331; 1889/314; 1890/315
Ruyten Jan 1846/111; 1853/96, (224), (225); 1856/359, 360; 1857/156, 157; 1874/(256); 1877/65
Rybarž Rudolf 1868/(239)
Rziwnatz Josef František 1882/169; 1884/88, 197; 1885/(289), (316), (422), (429); 1886/(80), 113, 117, 206; 1887/(280), (294), 318, 435, 439; 1888/421,

427, 428, 429, 431, 432; 1889/190, 205, 206, 207; 1890/195, 196, 205
Saal Georg 1846/(41); 1848/63; 1852/129; 1853/131, 135; 1854/29, 30; 1856/119; 1857/269, 351; 1872/265, 266, 267, 268, 269, 270, (272), (273), (274), 275, (276), (277), 278, 279, 280, 281, 282; 1873/37, 38, 45, 47, 48, 101, 230, 232, 234, 235, 236, 237, 238; 1874/122, 239, 358, 359, 361, 363
Sala Paolo 1888/2, 5, 32, 33, 34; 1889/76, 131, 132
Salentin Hubert 1871/(5)
Salzer Friedrich 1854/258; 1857/422
Sckell A. 1884/149
Sckell Ludwig 1858/96; 1861/(53); 1863/56, 246; 1864/61; 1865/204; 1867/35; 1868/(158); 1869/165; 1871/(263); 1872/(30), (140), (181); 1873/1, 25, (78); 1874/176, 177; 1876/(298); 1878/81, 104; 1879/(323); 1880/91; 1881/316; 1883/267; 1884/20, 23, 52, 53; 1885/384; 1887/248; 1888/382
Seefisch Hermann Ludwig 1846/76; 1848/89
Seeger 1854/1
Seelos Gottfried 1863/104; 1864/(4); 1866/70; 1868/108, 109; 1878/139
Seelos Gustav 1864/216, 217
Seidel August 1841/215; 1843/22; 1844/114; 1845/75; 1846/179; 1847/(209); 1849/(32); 1850/(20); 1851/(172); 1852/(209); 1853/(207), (218); 1856/135; 1857/67; 1858/307; 1859/358; 1860/169, 251; 1861/9; 1862/(58); 1863/11, 30; 1864/(8); 1865/166; 1866/46; 1867/39; 1868/184; 1869/(2), 34; 1870/(109), (192); 1871/(124), (152); 1872/51, 118; 1873/8, 53; 1874/106, 140, 265; 1875/155; 1876/17, 114, 190; 1877/11; 1879/46; 1883/104, 106; 1885/512
Seidel Franz 1849/91; 1851/(180); 1852/(211); 1853/29, (151); 1854/173, (174); 1855/62, 136; 1857/164; 1859/(30); 1860/40
Seidl 1848/(160)
Seifert 1869/269
Seipel 1850/76
Selleny Josef 1863/332; 1864/199; 1870/98
Sellmayr Ludwig 1875/(375); 1876/313; 1878/69; 1881/134; 1883/244; 1887/216
Settari Wilhelm 1880/293
Seydel Eduard Gustav 1853/252; 1856/267
Seykora Hugo Václav 1840/99; 1842/23
Sharp Miss 1840/57
Schaefels Hendrik 1878/42
Schäffer August 1861/52, (131); 1862/155; 1863/143; 1864/1, 146; 1865/89; 1866/159, 270; 1867/28; 1868/90, 135; 1869/66; 1870/167, 176; 1871/(164), 165, 352; 1872/302, 303, 304, 305, 306, 311, 312; 1874/(54), 82, 189, (191), 198, 287; 1875/(174), 277, 359; 1876/121, 133; 1877/422, 423;

1881/183; 1888/(308), 316; 1889/270, 295, 304, 433, 475; 1890/(243)
Schampeleer Edmond de 1850/191; 1877/302, 303
Schanche Hermann 1879/112
Scheibler Friedrich 1878/171
Scheins Carl Ludwig 1840/(30), (36); 1841/269; 1842/144; 1843/63, 115; 1844/119; 1845/65; 1846/(9), 84; 1847/(76), 164; 1848/79, 112, 152, 176; 1849/116; 1850/87, 133; 1851/(141); 1852/17; 1853/(325); 1854/(73), (75); 1855/(269); 1856/(98); 1857/63; 1858/228; 1859/272; 1861/110; 1862/150; 1865/147; 1866/123; 1870/119; 1872/46, (94); 1873/107, 126; 1874/167; 1884/(153); 1885/461
Scheitz Carl 1880/263
Schelfhout 1847/22
Schelfhout A. 1871/166
Schelver August Franz 1840/28; 1844/17
Scherres Carl 1888/356, 357
Schertel Joseph 1842/218, 219; 1844/67, (124); 1845/156; 1847/(66); 1848/78; 1849/(71); 1850/103; 1851/(234); 1852/(219); 1853/(261); 1855/(88); 1856/(73); 1857/328, 457; 1858/178; 1859/(278); 1860/(42); 1862/(42); 1863/(222); 1865/(15); 1866/112; 1867/(230); 1868/(306); 1869/13, 158
Scherzer Alexander 1861/127; 1862/102; 1865/(180); 1866/131; 1868/123; 1869/105; 1870/112
Scheuchzer 1843/195; 1852/130; 1853/216, 227; 1856/68; 1860/74
Scheuchzer Wilhelm 1848/44; 1864/53; 1865/131
Scheuren Caspar Johann Nepomuk 1840/(34), 40; 1841/113; 1842/86; 1845/60; 1846/(24), (146); 1851/135; 1860/207
Scheyerer Rebells Schüller 1840/49, 50
Schick Rudolf 1885/579
Schiertz Franz Wilhelm 1856/332
Schieschnek Ernst 1886/325, 376; 1887/490, 491
Schiess Traugott 1856/(35); 1857/162, (177); 1858/59; 1860/89; 1861/20; 1862/(124); 1863/240; 1864/311; 1866/139, (155); 1867/23, 56, (129); 1868/116, 130; 1869/39
Schiffer Anton 1841/167
Schiffmann Jost 1852/14; 1853/15, 68; 1854/(238); 1855/129; 1856/77; 1857/312; 1860/105; 1861/(5), 126; 1862/177; 1863/57; 1867/12; 1868/(10), (119), 121; 1870/57, 61; 1871/134, 140, 159
Schicho Karel 1855/217, 218; 1856/397, 398; 1857/21, 64; 1858/(296); 1859/135, 227, 296; 1861/170, 171; 1868/11, 16; 1872/328, 329
Schikaneder Jakob 1879/316
Schilfing 1851/241
Schilcher Friedrich 1875/501

Schiller Johann Felix von 1840/14; 1844/(96), (98); 1847/104; 1851/(116); 1852/(4), 45

Schimatschek Antonín 1884/(279), 281, 282; 1885/251; 1886/5; 1888/(65); 1889/96, 117

Schindler A. 1888/213

Schindler Emil Jacob 1874/285; 1889/245, 300; 1890/226, 237, 327

Schirm Carl Cowen 1885/(464); 1886/108; 1889/232

Schirmer Johann Wilhelm 1841/256; 1842/39; 1844/41; 1845/(82); 1846/(100), (128); 1847/(139), 155, 186; 1848/4; 1849/99, 101; 1850/126; 1851/7, (37); 1852/70; 1853/321; 1857/318; 1862/153; 1863/316; 1865/39, 194

Schleiden Eduard 1876/52, 104; 1878/226; 1881/(48), (49); 1882/(165); 1884/14, 253, 256; 1885/(637)

Schleich Eduard 1841/(194); 1842/(61), 145; 1843/197, 198; 1844/(69), (181); 1845/(139), (142); 1846/(35), 59, 164; 1847/(25), 50, 84, 162; 1848/60, (76); 1849/33; 1850/(2), (88); 1851/(5), 39, (114); 1852/32, (131); 1853/88, (202); 1854/155, (156); 1855/(227); 1856/174, (223); 1857/(3), 331, 339; 1858/(234); 1859/(191), 265; 1860/22, 141; 1861/88; 1862/(160); 1863/(45); 1864/60; 1865/(34), (127); 1866/(39), (148); 1867/(151), (162); 1868/(1), (32); 1869/28, 120, (163), 172; 1870/110, (123), 270, 303; 1871/(14), 30, 121, (191); 1872/(166), 286, 324; 1873/149, (183), 286; 1874/312; 1875/257, 398; 1876/346

Schleich Eduard ml. 1880/68; 1887/341; 1889/186

Schleich Robert 1880/291; 1887/372

Schlesinger 1849/139

Schlesinger Carl 1847/(74); 1866/71; 1868/127

Schliecker August Eduard 1859/229

Schlichtegroll C. F. von 1886/327

Schmid Carl 1860/(246); 1867/27, 57

Schmidt Adolph 1854/139; 1857/(42); 1859/46; 1861/26; 1862/132; 1867/65

Schmidt Constantin 1842/136; 1847/(54); 1848/169; 1850/123; 1852/123

Schmidt Eduard 1848/(80); 1850/(111); 1851/(76); 1853/(144); 1854/(6); 1855/199, 203, 287, 289; 1857/24, (365)

Schmidt Marie 1876/342

Schmidt R. 1856/(88)

Schmiechen Hermann 1877/242

Schmigoz H. 1888/312

Schneider Bernhard 1881/91

Schön F. 1867/90

Schönfeld 1844/(60)

Schönfeld Eduard 1861/155; 1862/164; 1865/56; 1868/128

Schönherr Karl 1890/127

Schöninger Leo 1863/285

Schönlober Gustav 1872/(2)

Schönreither Georg 1882/69

Schönrock Leo 1887/246; 1888/396; 1889/(502); 1890/(500)

Schotel Petrus Jan 1857/36; 1862/158; 1863/42, 188; 1865/321

Schoyerer Josef 1872/84; 1875/209; 1876/209, 210, 211; 1877/(437), 438; 1879/143; 1881/(62); 1885/506; 1889/621; 1890/129

Schrader Bertha 1887/293; 1890/294, 374

Schreiner Friedrich Wilhelm 1864/152

Schreyer Franz 1884/89

Schröder 1853/(136)

Schröter Wilhelm 1890/(297), 300

Schubert Zdeněk 1884/294

Schühly Hans 1881/57, 59, (61); 1882/66

Schuler G. 1880/1

Schulhof Adolf 1876/36, 37; 1882/35; 1884/54; 1885/516

Schulten Arnold 1841/247; 1842/121; 1843/73, (217); 1844/31; 1846/116; 1848/50, 144; 1849/(104); 1850/101; 1852/7; 1856/248; 1857/13; 1858/(177), 210; 1859/201, 305; 1860/236; 1862/97; 1863/211; 1869/104

Schultheiss Karl 1876/83

Schultz Johann Karl 1864/52; 1871/281

Schultz Theodor 1877/37

Schultzberg Anshelm 1890/268

Schultze Robert 1857/429; 1862/142; 1866/12; 1868/68; 1881/(188); 1883/95; 1884/(99), 271; 1885/364, 378; 1886/90, 320; 1887/428

Schulz Alois 1841/102, 103; 1856/303, 304

Schuster 1854/56

Schuster Rudolf 1890/118, (389)

Schütz Oskar 1883/145

Schwan H. 1869/193

Schweiger Hanuš 1890/34, 36

Schweich Carl 1858/(164); 1859/310; 1865/129; 1873/11; 1889/107

Schweitzer Adolf 1889/442, (526), (530); 1890/391, 392

Schwemminger Josef 1842/49

Schweninger Karl 1852/85; 1857/303; 1875/271

Schweninger Rosa 1885/371

Schwerin A. von 1875/416

Schwind Moritz von 1850/117

Sieburger Bernhard 1874/(378); 1890/(193)

Sieburger Frida 1882/247; 1883/(169); 1884/157; 1886/422; 1887/378, 514, 517; 1888/(233)

Sieger Victor 1886/132

Sieker Oswald 1857/340

Sietze Helene 1887/336; 1889/444

Simm Franz 1884/28

Simmler 1846/(81)

Simmler J. 1842/189

Simonsen 1842/133; 1853/44

Simonsen Niels 1846/170

Sinding Otto Ludwig 1884/58

Skála A. 1887/510

Skála František 1856/388; 1869/260; 1880/205; 1882/185; 1883/240, (270); 1888/494, 495; 1889/595; 1890/113, 134, 222

Slabý František 1889/(210)

Slingeneyer Ernst 1878/182

Smith-Hald Frithjof 1877/211

Sommer Carl August 1873/152; 1876/274; 1877/99; 1878/64, 66; 1879/175; 1880/133, 135; 1881/69, 201; 1882/269, 270; 1883/99; 1884/184, 242; 1887/283, 424, 430; 1888/(401), 405; 1889/467; 1890/62

Sommer Otto 1872/301; 1873/76

Spányi Béla 1881/167, 206

Sparmann Karl Christian 1840/31, 96; 1842/151, (181); 1843/98, 133, 153, 157; 1844/(64); 1845/40; 1848/153; 1853/156; 1861/111; 1863/214

Spengel 1849/84; 1850/173; 1851/110, 111; 1852/125; 1853/308; 1854/206; 1855/90, (102)

Spengel Johann Ferdinand 1856/16; 1857/325; 1859/188; 1868/66

Spengel Joseph 1858/212

Sperl Jan 1879/101, 103; 1881/36

Spieß Johann 1867/19

Spitzweg Carl 1857/(2); 1858/(1); 1863/69; 1864/(3); 1866/(136); 1868/(169); 1869/(12), (15); 1870/(169); 1872/74, (82), (138); 1874/322; 1875/(287); 1876/107; 1887/(395)

Springer C. 1885/573

Staats Gertrud 1887/405

Stademann Adolf 1848/67; 1853/26, 229; 1856/(385), 386; 1857/1, (256); 1858/51, (303), 331; 1859/48; 1860/107; 1861/99; 1862/(143); 1863/197; 1864/(20), 204; 1865/8, 10, 148; 1867/40, 138; 1868/105, 172; 1869/(170), 174; 1870/78, 122; 1871/127, 153; 1872/(11), 134; 1874/166; 1875/246; 1876/164, 296; 1877/248; 1878/123, 132; 1883/(272); 1884/(138)

Stadler Anton von 1888/(350)

Stange Bernhard 1844/(176); 1845/(131); 1847/(127), (240); 1848/109; 1854/118; 1859/108; 1863/206; 1879/38

Stankiewicz Marie 1882/(315); 1885/438; 1886/462; 1887/463

Starkenborgh Tjarda van 1863/223; 1864/208; 1881/213

Steffan Arnold 1873/75, 154; 1875/193; 1877/136

Steffan Johann Gottfried 1845/(18); 1846/117; 1847/(113); 1848/3, 12; 1849/39, 61; 1850/(13), (132); 1851/(133); 1852/(67), (75); 1853/(35), 64, 142; 1854/183, (184); 1855/92; 1856/197; 1857/327, 353; 1858/(15), (43); 1859/(130), 172; 1860/(117); 1863/(190); 1864/134, 156; 1865/(289), 291; 1866/(28); 1867/(45), (121); 1868/(87), 110; 1869/(22); 1870/68, (294); 1871/(189); 1872/180; 1873/118; 1874/94; 1875/187, 206, 279; 1877/279; 1883/155; 1885/396; 1890/367

Steffen Eduard 1876/335, (336); 1877/(529); 1884/(366); 1886/(473)

Stegmann Franz 1876/208

Steinach Anton 1856/121; 1858/12; 1862/56; 1863/258; 1866/75; 1867/60; 1868/(145); 1869/78; 1870/(121); 1871/93, 192; 1872/193; 1874/170; 1875/237; 1878/28

Steinach Cl. 1865/(183)

Steinbrück Eduard 1850/122; 1858/(247); 1859/143; 1860/52, 122, 179; 1871/71

Steindorf P. 1885/541; 1886/135, 137

Steinfeld 1854/405

Steinfeld Wilhelm 1840/108

Steinike Heinrich 1856/46; 1857/277; 1858/63; 1859/260; 1861/1; 1863/230; 1866/117; 1872/(104); 1873/61; 1874/172; 1877/139, 175; 1879/6, 136; 1880/189; 1883/103; 1889/288

Stelzner Heinrich 1867/69

Stephan Leopold 1848/232, 233; 1849/70, (109), 133; 1850/139, (169), 181; 1851/137, 263, 264; 1852/127, 302; 1853/175; 1854/266, (301), 404; 1855/(7), 124, 342; 1856/(236), 404, 424, 425; 1857/52, (123), 163, 435; 1858/172, (209); 1859/(111), (267); 1860/15, 182, (184); 1861/(8), 63, 202; 1862/94, 101, (106); 1863/(110), 226; 1864/(10), 275; 1865/(90), (164); 1866/(16), 38, 274; 1867/(82), 100; 1868/9, 115, (143); 1869/(82), 117, 142; 1870/(111); 1871/82, 110, 114, (345); 1872/68, (298); 1873/(91); 1874/159, (375); 1875/(505); 1876/(3), 300; 1877/(188); 1878/133, (297); 1879/23, (341); 1880/22, (230); 1881/288; 1882/4, (333); 1883/164, (239); 1884/(18); 1885/285; 1886/(243); 1887/(178); 1888/359, (500); 1889/(179); 1890/(549)

Steuerwaldt Wilhelm 1863/58

Stibral Jiří 1883/278; 1887/146

Stigmayer Ad. 1880/253

Stöckler 1854/311, 312

Stocks Minna 1881/279

Stott William 1888/478

Strausky G. 1871/255

Straybl Franz 1878/101

Strecker Louise 1870/105; 1872/92; 1885/642
Strechine Stephanie von 1887/(250); 1888/(352); 1889/485; 1890/376
Striebel J. K. 1870/71
Strohmeier Helene 1885/529
Stubchen-Kirchner 1884/(337)
Stuhlmüller Karl 1889/499
Sutterlin Johann 1857/139
Svoboda-Sukdolský 1886/63
Swieszewski Alexander 1877/147; 1884/(94), (100); 1885/595; 1886/(293); 1887/511; 1889/468, 473
Swoboda Eduard 1841/99
Swoboda Rudolph 1842/266; 1844/28; 1857/315; 1858/56; 1859/202, 288
Šikovec V. 1883/228
Tacke Louis 1890/74
Tait John Robinson 1865/93
Tank 1850/(90); 1852/(185)
Tarnoczy Bertha von 1882/(164); 1883/90, 162; 1885/603; 1886/244; 1887/206
Täubert Gustav 1869/202
Tecklenborg 1888/343, 344; 1889/243
Tecklenburg J. 1885/571
Tejček Martin 1840/191, 195
Tenner Eduard 1885/337
Textor J. 1885/320, 321, 322
Thegerström Robert 1890/29
Themer Wilhelm 1842/11, 44
Thessel Fürchtegott 1869/70
Thiele Arthur 1874/295; 1875/211; 1880/76; 1883/166; 1885/487; 1886/330; 1889/496; 1890/224, (234)
Thierbach Richard 1885/510
Tholen Willem Bastiaan 1884/217
Thoma S. 1889/286
Thoren Otto von 1867/77; 1874/199; 1890/233
Thun Zinka 1870/258, 259; 1871/317
Thurau Friedrich 1853/(22), (155); 1854/146, 147; 1855/177
Tiedemann Friedrich 1890/304
Tischer Joseph 1871/343
Tobias Ad. 1885/314
Tölgyessy Artur 1881/103, 186
Töltényi J. von 1887/133, 135, 136
Tom 1887/69, 71
Tomsa Bohdan (Theodor) 1887/113, 116, 154, 440, 499, 502; 1888/418, 423
Tomsa Matylda 1877/165; 1887/266
Tornau Karl Wilhelm 1857/248
Triebel Carl 1848/43; 1850/105, 108
Trippel 1851/162

Troyon Constant 1873/276
Tunica Hermann 1885/353, 552
Turek Alois 1887/437
Türke R. svob. pán 1889/280
Tuscany Maria 1866/(233), 268; 1868/245; 1869/(151); 1870/86; 1871/143, 144; 1872/163, 183; 1875/230; 1882/255
Ullik Hugo 1859/351; 1860/(44); 1861/(15); 1862/270; 1863/348; 1864/(289); 1865/318; 1866/228; 1867/236; 1868/8; 1869/(162); 1871/181, 336, 338; 1873/(50); 1874/(253), 349; 1875/(399), 537; 1876/(75), 77, 272; 1877/(217); 1878/(282); 1879/(82); 1880/(381); 1881/(79); 1883/117
Unterberger Franz Richard 1864/14, 121
Úprka Joža 1887/128, 156
Valentini Gottardo 1854/38, 39, 40, 41; 1858/29, 31
Valentini Victor 1883/110
Valentiny János 1881/147
Varrone Johann (Giovanni) 1881/342, 343, 344, 345; 1884/75
Velten Wilhelm 1873/12, 202; 1875/381; 1878/152
Verboeckhoven 1851/13; 1856/387
Vermeersch 1844/(33); 1845/(20), (30); 1846/129; 1850/(4); 1851/9
Verve van 1847/174
Vesely Josef 1858/361
Věšín Jaroslav 1883/134
Vogl Georg 1869/4, 7; 1870/(114), 116; 1871/257, 260
Volker 1848/123
Vollmer Adolf 1841/(197); 1844/(3); 1846/33, 107, (155); 1848/15, 23; 1850/217, 218; 1851/233; 1853/23, (165), 236; 1855/(286), 288; 1856/323, 324; 1857/116; 1858/145; 1859/248; 1863/150; 1864/22; 1865/92; 1866/178
Voltz Friedrich 1843/(23); 1844/11, (13); 1847/(1); 1848/141; 1850/(40); 1851/55; 1852/53; 1853/95, (143); 1855/(198); 1856/(168); 1857/140, 141, (142); 1858/(44), 86; 1865/122; 1868/(111); 1869/114; 1870/126; 1871/351
Voltz K. 1856/(221)
Voltz Ludwig 1851/44; 1853/101; 1856/(38); 1858/(236); 1859/298; 1862/86; 1867/(120); 1875/265, (345); 1877/318; 1878/210; 1880/116, 229; 1882/(84), 175; 1885/629
Vöschler Leopold Heinrich 1855/(100); 1856/242, 273; 1858/72; 1862/(174); 1863/105; 1864/164; 1865/78; 1866/44; 1867/104, 107; 1873/52, 90; 1874/208; 1877/96, 98, 238; 1879/267
Waagen Adalbert 1854/242; 1856/23, 24; 1857/208; 1858/175; 1889/446
Wagner Ed. 1860/154

Wagner-Deines Johann 1847/(178); 1848/18; 1849/(79); 1850/67; 1853/10, 273, 274, 276, 277; 1855/322; 1860/145, 254; 1861/189; 1863/(264); 1864/(56), 168; 1865/51, 312; 1866/29, 66; 1867/3, 7, 46; 1870/140; 1871/(154); 1872/105; 1874/196; 1875/280; 1877/138
Wachsmann Bedřich 1849/214; 1851/(101), 103; 1852/(65); 1853/164; 1854/194, 263; 1855/(155); 1856/60; 1857/26, 71, 181, 324; 1858/(111); 1859/356; 1860/303, 304; 1861/45; 1862/8, (84); 1863/118; 1865/231; 1867/4; 1876/333; 1879/295, 296, 297; 1884/(375)
Waibler F. 1858/107
Waldhauser Antonín 1874/138, 350, 351; 1875/185, 396, 397, 402; 1876/215, 220, 231, 232, 233, 308; 1877/(325); 1879/286; 1882/46, (317), (318); 1883/199, 200, 201, 202, 242; 1885/538, (546), (548), 607, 618, 633; 1886/405, (423), 438; 1887/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, (15), (17), 18, 19, 20, 22, 24, 26, (27), 28, 29, (30), (31), 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, (40), 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, (54), 56, 57, (58), 59, 533, 535; 1888/433, 442; 1889/188; 1890/215, 216
Waldmüller Ferdinand Georg 1846/71, 106, 138
Waldorp 1848/170
Waldschmidt 1877/180
Waltherová Marie 1881/72, 176
Wanner 1875/235, 266, 422
Waraus August Vilibém 1849/(73); 1850/(95), 107, 150
Wassmann 1851/190, 192, 193, 194, 195; 1852/267
Webb C. 1857/338
Webb L. M. 1888/(388)
Weber 1840/92; 1850/188; 1851/150; 1852/134
Weber A. 1858/54; 1859/246; 1860/237; 1872/185
Weber Carl 1877/264
Weber Paul 1874/6; 1881/12; 1889/224
Weber Therese 1842/(89); 1843/20; 1844/47; 1849/111; 1873/174, (218)
Wegener Johann Friedrich Wilhelm 1844/104
Wehli Ernst 1856/247
Wehli Matěj 1850/239; 1851/(215); 1852/(152), 200; 1853/79, 215; 1857/415; 1858/358; 1859/139; 1860/101, 140; 1861/62, 123; 1864/203, (295); 1866/(150); 1867/26; 1868/(113); 1869/(103); 1870/62; 1871/250; 1872/119; 1874/101; 1876/(218); 1877/342; 1878/77, (79), 238; 1879/84, 85, 260, 261, 280; 1880/265; 1881/63, 300; 1882/22, 23, 126, 127, (128); 1883/(208), (212); 1884/275; 1888/445; 1889/457
Weibel F. 1883/16, 73; 1884/166
Weidlich František 1883/276, 277
Weiss 1840/169, 171, 172, 174, 197, 199, 216; 1841/123; 1851/(78); 1852/(5); 1853/(161), (174);

1854/(361), 362; 1855/(228), 340
Weiss David 1845/112
Weiss F. 1857/271
Weiss H. 1856/32, 33
Weiss Johann 1843/94
Weiss Joseph 1860/61
Weissová Hermína 1889/598
Wendler A. 1844/115
Wendler Friedrich Moritz 1841/(262); 1843/199; 1861/193
Wenglein Josef 1872/(12); 1873/300; 1875/407; 1876/206; 1879/164, 176, 177, 186, 187; 1880/241; 1884/79, 227; 1890/319
Wening-Ingensheim 1885/273
Wergeland Oscar Arnold 1887/454; 1889/321, (427); 1890/238
Werner Carl 1880/294
Wex Willibald 1875/(331); 1876/135; 1877/192; 1881/197; 1884/(34); 1885/308, 400, 403, 409; 1889/(253), 418
Wichmann Paul 1880/207
Wilberg Christian 1881/41; 1882/10, 12, 265
Wildtötter Raul 1870/230; 1872/(25); 1873/307, 308; 1875/273, 274
Wille Fritz von 1888/266; 1889/323
Willmann W. E. 1872/260, 261, 262, 263
Willroider Josef 1862/49; 1864/36; 1865/11; 1866/49; 1868/(160); 1874/(85); 1875/278; 1877/277; 1881/(118); 1882/123; 1888/325
Willroider Ludwig 1874/180; 1877/104, 447; 1890/(311), (318)
Wimmer Conrad 1880/173; 1882/116, 121; 1884/240
Windmaier Anton 1872/31, (70), 72, (203); 1873/162; 1874/(10); 1878/120; 1884/112, 113
Winkler Olof 1871/129
Winter 1873/310
Winterfeldt Friedrich Wilhelm von 1873/83
Wisinger-Florian Olga 1879/35, 191, 193; 1880/(77), 123, 124, 125, 126, 147; 1881/(308), 309; 1882/132, (137), 172; 1883/(113); 1884/(188); 1885/489; 1886/248; 1887/309, 434; 1888/(202), 335, 446; 1889/437; 1890/377
Witthöft 1845/110
Wodick Edmund Louis 1859/105
Wolf Alois 1845/159, (161); 1846/(225), 273; 1847/(249), 265; 1848/(234), 257; 1849/(59), (173); 1850/189, (241), 267; 1851/31, (72); 1852/261, (271); 1854/284, (285), 286, (287); 1855/(75), (337); 1860/(35), 109; 1861/175; 1862/(36), 51; 1863/60; 1864/73; 1865/114, 192; 1868/79, 155; 1869/(32), 168; 1871/246; 1890/167

Wolf Bohdan (Theodor) 1879/289, 290, 291, 292, 293, 294, 373; 1882/299; 1883/279, 281; 1884/298; 1885/247, 249; 1886/42, 59; 1888/11, 13, 63, 67

Wolf Heinrich 1881/258

Wolf Raimund Antonín 1886/51; 1887/77, 115, 152, 153

Wolff 1849/(90); 1853/330, 384

Wolff B. 1856/2

Wolff H. 1880/(287)

Wopfner Joseph 1885/(477)

Wostrowitz Alois 1887/416

Wunderlich Hermann 1873/(245)

Würbs Karel 1840/125; 1841/(204); 1842/(271); 1849/150, (151), (206); 1850/(240); 1851/281; 1852/(102); 1857/149; 1860/(66), (305); 1864/(49); 1865/45; 1866/(149), 161; 1867/(68); 1868/(157); 1869/(129); 1872/167; 1876/(299); 1877/166

Wüst Alexander 1876/88

Wüstlich Otto 1874/116, 144; 1876/31, 138, 178

Wyld William 1870/34mk

Xylander Wilhelm Ferdinand 1871/(119); 1872/(81); 1873/(150); 1874/(210); 1875/(372); 1878/(4); 1879/(87); 1882/6; 1883/5; 1884/38; 1885/(334); 1886/(241); 1888/217; 1890/295

Zahn Fritz 1854/(187); 1855/193; 1857/334

Zahradniczek J. 1843/156; 1846/159, 161

Zakrzowski Feodor 1887/224

Zeiss 1848/190, 191, 193, 194, 195, 199, 200, 201, 202

Zelger Jakob Josef 1856/392, 393

Zeller Fritz 1870/180; 1872/(91); 1875/154; 1885/553; 1886/300

Zenker 1852/184

Zenker František 1849/103, 105, 174; 1850/(134), 262

Zetsche Eduard 1888/64, (66), 349; 1890/18, (420), 449, 451

Zeuss H. 1864/221

Ziegra Max 1883/266

Zielke 1852/196

Zimmer Franz Xaver 1873/212

Zimmerman 1841/164

Zimmerman Ant. 1845/189, 190

Zimmermann 1841/290; 1842/130; 1851/(237); 1856/74, 137, (157); 1859/113; 1867/34

Zimmermann Albert 1843/86; 1844/(72); 1846/(105), 123, (125), (187), 250; 1847/44, 59, 102, 241; 1848/46, 55, 171; 1849/(62); 1850/(43), (138); 1851/143, 181; 1852/(16), 43, 188, 298; 1853/141, (226); 1854/140, 141, 142; 1857/345; 1858/(3); 1859/(121); 1860/131; 1861/91; 1863/297; 1865/299; 1866/(223); 1867/(158); 1868/258; 1870/251,

252; 1872/150, 165, 296; 1873/72; 1881/295, 296;

1882/196; 1886/220

Zimmermann Friedrich 1855/159, (183); 1857/452; 1864/81; 1865/55; 1868/247; 1870/210; 1872/320; 1873/71

Zimmermann Julius 1857/253

Zimmermann Max 1850/(79); 1851/(30), (57);

1852/(84), 218; 1853/27; 1854/137, 138; 1857/80;

1858/(80); 1860/67; 1861/33; 1862/(62); 1863/253;

1864/113; 1865/21; 1866/43, 72; 1867/118; 1868/153;

1869/127; 1872/23; 1873/29

Zimmermann R. 1842/284; 1843/44; 1850/57;

1851/126; 1852/44, 87, (92); 1853/160, (196), 230;

1855/85; 1859/122; 1860/(120); 1861/28, 120; 1862/

(6); 1864/(45)

Zimmermann Reinhard Sebastian 1889/106

Zimmermann Richard 1847/55, 242; 1854/108

Zimmermann Robert 1863/218

Zimmermann V. 1864/(140)

Zoff Alfred 1881/37, 109

Zorn Anders Leonard 1890/16

Zvěřina František 1854/(293); 1855/(5), 325;

1857/5, (45), (460)

Zwengauer Anton 1841/(100); 1842/85; 1843/

(5); 1844/(100), (180); 1845/(129), (144); 1846/(85);

1847/107; 1848/(148); 1849/5, (7); 1850/(31); 1851/

(32), 115, 120, 171; 1852/(221); 1853/191, (214);

1854/110, 129; 1855/224; 1856/13; 1857/360; 1858/

(34); 1859/13; 1862/15, 16; 1863/(80); 1864/(119);

1871/148; 1881/301; 1885/584

Zwengauer Anton Georg 1875/384

Žižala D. B. 1883/258

Krajinomalba v Praze 1840–1890
Prezentace krajinomalby a její reflexe
na výstavách Krasoumné jednoty

autorka
Lucie Vlčková

odborný lektor
prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.

redakce, rejstřík soupisu
Alice Hekrdlová

jazyková korektura textové části
Dagmar Nárožníková

grafická úprava
Štěpán Malovec

fotoreprodukce
Národní galerie v Praze
Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze

Vydala Pražská edice
ve spolupráci s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze
v roce 2009.

u(p)m

ISBN 978-80-86239-18-7